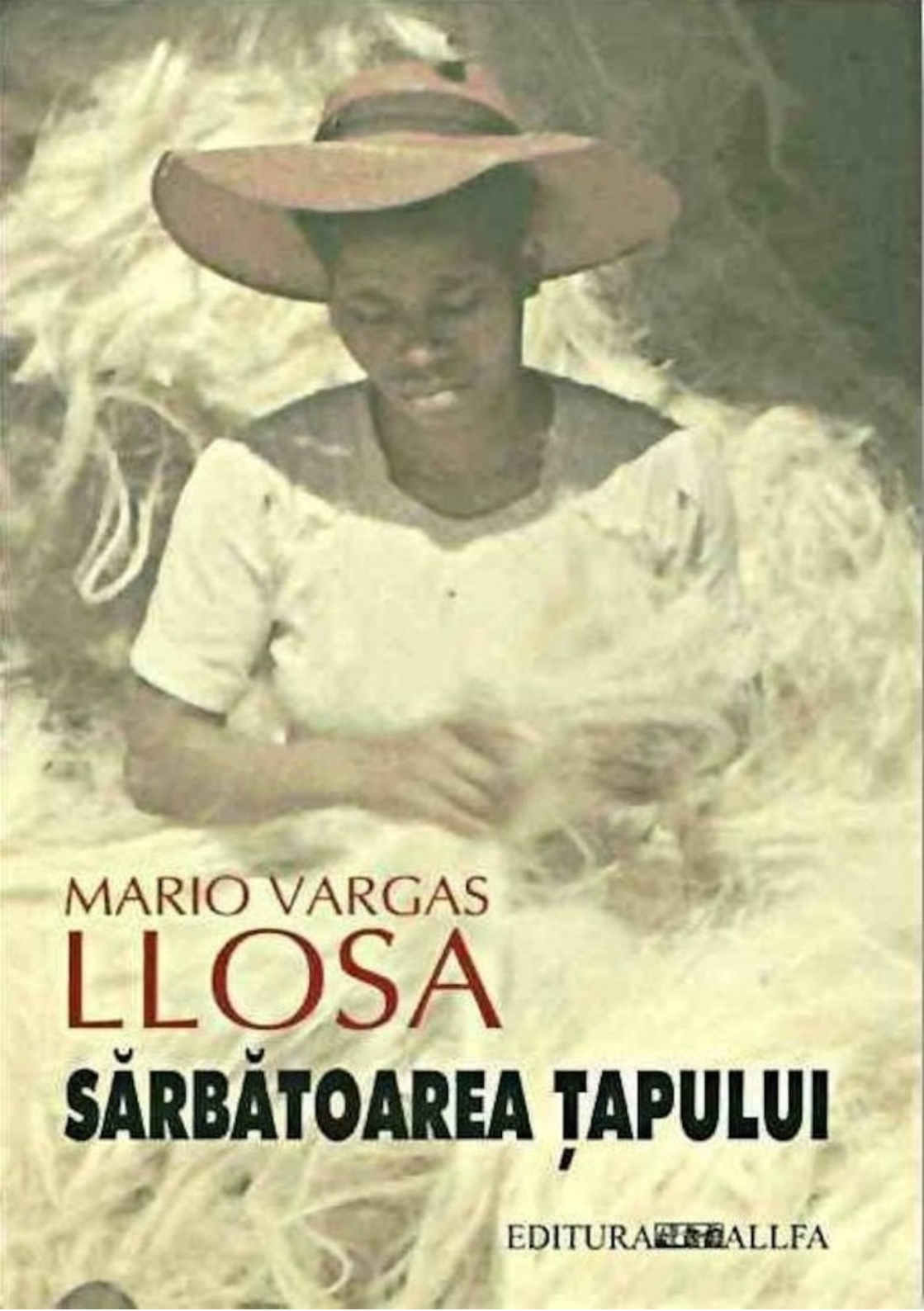

MARIO VARGAS

LLOSA

SĂRBĂTOAREA ȚAPULUI

EDITURA ALLFA

MARIO VARGAS LLOSA

SĂRBĂTOAREA ŢAPULUI

Traducere de
Luminiţa Voina-Răuţ şi Mariana Sipoş

EDITURA ALLFA

Pentru Lourdes şi José Israel Cuello,
şi pentru atâţia alţi prieteni dominicani

„Poporul sărbătoreşte
cu mare entuziasm
Sărbătoarea Ţapului
Pe treizeci mai.”

L-au omorât pe Ţap
(merengue dominican)

I

Urania. Nu-i făcuseră o favoare părinţii; numele ei te ducea cu gândul la o planetă, la un mineral, la orice, dar nu la femeia zveltă cu trăsături fine, cu tenul închis şi ochii negri, uşor trişti, ce se ivea în oglindă. Urania! Ce idee! Din fericire nimeni nu-i mai spunea aşa, ci Uri, Miss Cabral, Mrs. Cabral sau Doctor Cabral. Din câte îşi amintea ea, de când părăsise Santo Domingo („Sau mai bine zis Ciudad Trujillo”[1], căci la plecarea ei capitala încă nu-şi recuperase numele), nici la Adrian, nici la Boston, nici în Washington D.C., nici la New York, nimeni nu-i mai spusese Urania, aşa cum îi spuneau înainte acasă şi la Colegiul Santo Domingo, unde *sisters*[2] şi colegele ei rosteau foarte corect numele absurd pe care i-l dăduseră la naştere. O fi fost ideea lui sau a ei? Prea târziu ca s-o mai afli, fată; mama ta e în ceruri, iar tatăl tău, un mort în viaţă. N-o să ştii niciodată. Urania! La fel de absurd ca şi ofensa adusă vechiului oraş Santo Domingo de Guzmán, numindu-l Ciudad Trujillo. Oare o fi fost tot ideea lui taică-său?

Aşteaptă să se ivească marea de la fereastra camerei ei, aflată la etajul nouă al hotelului Jaragua şi, în fine, o vede. Peste câteva clipe n-o să mai fie întuneric, iar strălucirea albăstrie a orizontului, crescând cu repeziciune, îi oferă spectacolul după care tânjeşte de când s-a trezit, la ora patru dimineaţă, în ciuda pastilei luate fără să mai ţină seama de rezervele ei faţă de somnifere. Suprafaţa întunecată a mării, franjurată cu creste de spumă, se

---

[1] Oraşul Trujillo. (*N. tr.*)

[2] În lb. engl. în original: *măicuţe, surori.* (*N. tr.*)

îmbină cu un cer plumburiu pe îndepărtata linie a orizontului, iar aici, la ţărm, se sparge în valuri zgomotoase şi înspumate de faleza Malecón, întrezărită printre palmierii şi migdalii care o străjuiesc pe margine. Pe vremuri, hotelul Jaragua era aşezat cu faţa spre Malecón. Acum, e cu una dintre laturi. În minte îi revine imaginea aceea – din acea zi? – cu fetiţa dusă de mână de tatăl ei, intrând în restaurantul hotelului pentru a lua prânzul numai ei doi. Se aşezaseră la o masă lângă fereastră şi, printre perdele, Uranita zărea grădina întinsă şi piscina cu trambuline şi vilegiaturişti. O orchestră interpreta merengues[3] în Patio Español, acea terasă din curtea interioară, cu faianţă colorată şi ghivece cu garoafe pe margini. Să fi fost în ziua aceea? „Nu”, zice cu voce tare. Acel hotel Jaragua fusese demolat şi înlocuit cu impunătoarea clădire de culoarea panterei roz, care a surprins-o peste măsură când a sosit la Santo Domingo în urmă cu trei zile.

Oare ai făcut bine că te-ai întors? O să te căieşti, Urania. Să-ţi iroseşti o săptămână de concediu – tu, care n-ai avut niciodată timp să descoperi oraşele, regiunile, ţările pe care ţi-ar fi plăcut să le vezi, lanţurile muntoase şi lacurile înzăpezite din Alaska, de exemplu – revenind pe insuliţa pe care ai jurat că n-ai să mai calci niciodată. Semn de slăbiciune? Sentimentalism de toamnă? Curiozitate şi nimic altceva. Ai vrut să-ţi demonstrezi că te poţi plimba pe străzile acestui oraş care nu mai e al tău, că poţi străbate ţara asta străină fără să simţi tristeţe, nostalgie, ură, amărăciune, furie. Sau ai venit să dai ochii cu ruina care e tatăl tău? Să vezi ce simţi când o să-l ai în faţă după atâţia ani. Un fior o străbate din cap până în picioare.

[3] Dans (şi melodia după care se execută) originar din Porto Rico. În Republica Dominicană, a cunoscut o deosebită înflorire în timpul lui Trujillo, care l-a ridicat la rang de dans naţional. (*N. tr.*)

Urania! Urania! Uite că după toţi anii ăştia descoperi că, dincolo de căpşorul tău voluntar, ordonat, imun la descurajare, dincolo de acea carapace pentru care eşti admirată şi invidiată, ai o inimioară blândă, înspăimântată, rănită, sentimentală. Începe să râdă. Gata cu prostiile, fată.

Îşi pune adidaşii, pantalonii şi bluza de trening, îşi prinde părul într-o plasă. Bea un pahar cu apă rece şi e gata să deschidă televizorul ca să se uite la CNN, dar se răzgândeşte. Rămâne la fereastră, cu ochii la mare, la Malecón, apoi, întorcând capul, zăreşte pădurea de acoperişuri, turnuri, cupole, clopotniţe şi coroanele copacilor din oraş. Ce mult s-a mărit! Când l-ai părăsit, în 1961, în el trăiau trei sute de mii de suflete. Iar acum sunt peste un milion. S-a umplut de cartiere, bulevarde, parcuri şi hoteluri, în ajun, se simţise o străină când dăduse o raită cu o maşină închiriată pe la elegantele proprietăţi de pe Bella Vista ori prin imensul parc El Mirador, unde erau la fel de mulţi *joggers*[4] ca şi în Central Park. În copilăria ei, oraşul se termina la hotelul El Ambajador; mai departe erau numai ferme şi câmpuri semănate. Faimosul Country Club, unde o ducea taică-său duminica la piscină, era înconjurat de terenuri virane, nu de asfalt, case şi stâlpi de iluminat ca acum.

Dar oraşul colonial n-a întinerit, şi nici cartierul ei, Gazcue. Şi e foarte sigură că nici casa ei nu s-a schimbat prea mult. O fi la fel, cu mica ei grădină, cu bătrânul mango[5] şi cu exoticul flamboyán[6] cu flori roşii străjuind terasa unde obişnuiau să ia prânzul la sfârşit de săptămână; cu acoperişul în două ape şi balconaşul de la dormitorul ei, pe care ieşea să-şi aştepte verişoarele, Lucinda şi Manolita, şi de unde îl spiona, în acel ultim an,

---

[4] În lb. engl. în original: cei care fac jogging. (*N. tr.*)

[5] Pom fructifer. (*N. tr.*)

[6] Arbore exotic. (*N. tr.*)

1961, pe băiatul care trecea cu bicicleta şi o privea cu coada ochiului, fără a îndrăzni să-i vorbească. O fi rămas la fel şi în interior? Ceasul austriac care dădea ora exactă avea numere gotice şi înfăţişa o scenă de vânătoare. Dar taică-său o fi oare la fel? Nu. L-ai văzut din ce în ce mai îmbătrânit în fotografiile pe care mătuşa Adelina sau alte rude îndepărtate ţi le trimiteau o dată la câteva luni sau câţiva ani, căci ele ţi-au scris tot timpul, deşi tu nu le-ai răspuns niciodată la scrisori.

Se lasă să cadă într-un fotoliu. Soarele dimineţii străpunge centrul oraşului; cupola Palatului Naţional şi palidul ocru al zidurilor sale sclipeşte uşor sub bolta albastră. Ieşi o dată afară, în curând căldura o să fie insuportabilă. Închide ochii, pradă unei inerţii care nu-i stă în fire, obişnuită mereu să fie activă, nu să piardă timpul cu ceea ce-i ocupă mintea ziua şi noaptea, de când a pus piciorul pe pământ dominican: amintirea. „Fetiţa mea învaţă întruna, chiar şi-n somn îşi repetă lecţiile". Aşa vorbea despre tine senatorul Agustín Cabral, Creieraşul[7] Cabral, lăudându-se faţă de prietenii lui cu fetiţa care lua toate premiile, cu eleva pe care *sisters* o dădeau drept exemplu. Se lăuda oare şi în faţa Şefului cu rezultatele şcolare ale Uranitei? „Aş fi nespus de fericit dacă aţi cunoaşte-o, a obţinut în fiecare an Premiul de Excelenţă de când a intrat la Colegiul Santo Domingo. Să vă cunoască, să vă strângă mâna ar fi pentru ea suprema fericire. Uranita se roagă în fiecare seară ca Dumnezeu să vă păstreze sănătatea de fier. Se mai roagă şi pentru doña Julia şi pentru doña María. Faceţi-ne, vă rugăm, onoarea aceasta. Vă roagă, vă imploră, vă cade la picioare cel mai fidel dintre câinii dumneavoastră. Nu-mi puteţi refuza una ca asta: primiţi-o, Excelenţă, Comandante!"

Îl deteşti? Îl urăşti? Chiar şi acum? „Nu, acum nu", zice cu voce tare. Nu te-ai fi întors dacă ranchiuna te-ar mai fi

[7] În lb. spaniolă: Cerebrito – Creieraş. (*N. tr.*)

măcinat, dacă rana ţi-ar mai fi sângerat, dacă decepţia te-ar mai face să suferi, înveninându-te ca în tinereţe, când studiul, munca s-au transformat într-un leac obsedant împotriva amintirii. Pe vremea aceea, da, îl urai. Din tot sufletul, cu toate gândurile şi sentimentele care-ţi umpleau fiinţa. Îi doreai nenorociri, boli, accidente. Dumnezeu te-a ascultat, Urania. Sau, mai degrabă, diavolul. Nu-i de-ajuns că un atac cerebral a făcut din el un mort în viaţă? O dulce răzbunare, să stea, de mai bine de zece ani, într-un scaun cu rotile, fără să poată merge, fără să vorbească, depinzând de o infirmieră ca să mănânce, să se culce, să se îmbrace, să se dezbrace, să-şi taie unghiile, să se bărbierească, să-şi facă nevoile? Eşti satisfăcută? „Nu.”

Mai bea un pahar cu apă şi iese. E şapte dimineaţa. La parterul hotelului o ia în primire zgomotul, atmosfera aceea deja familiară de voci, de motoare, de radiouri date la maximum, de merengues, salsas, bolerouri sau rock şi rap, amestecate strident şi exasperând-o cu sunetele lor. Haos însufleţit, adâncă nevoie a poporului care a fost şi al tău, Urania, de-a se ameţi cu ceva pentru a nu gândi şi poate pentru a nici nu mai simţi. Dar şi explozie de viaţă sălbatică, neatinsă de valurile modernizării. În dominicani, ceva se încăpăţânează să persiste în acea formă prerafională, magică: acea nevoie de zgomot. („De dragul zgomotului, nu al muzicii.”)

Când era mică şi Santo Domingo se numea Ciudad Trujillo, nu-şi aminteşte să fi fost o asemenea forfotă pe stradă. Poate că nici nu era; poate că în urmă cu treizeci şi cinci de ani – când oraşul era de trei sau patru ori mai mic, provincial, izolat şi cufundat în letargie din pricina fricii şi a servilismului şi avea sufletul micşorat de plecăciunile şi panica în faţa Şefului, Generalisimului, Binefăcătorului, Părintelui Patriei Noi, Excelenţei Sale, Doctorul Rafael Leonidas Trujillo Molina – era mai multă linişte, mai puţină zarvă. Astăzi, toate zgomotele vieţii, motoare de maşini,

casete, discuri, radiouri, claxoane, lătrături, grohăituri, voci omeneşti, îţi sparg timpanele, atingând maximum de zgomot vocal, mecanic, digital sau animal (câinii latră mai tare, iar păsările piuie mai cu chef). Şi când te gândeşti că New York-ul are faima de oraş zgomotos! Niciodată în cei zece ani ai ei petrecuţi în Manhattan nu i-au auzit urechile ceva care să semene cu simfonia asta brutală, falsă, în care trăieşte de trei zile.

Soarele încinge palmierii cu coroanele suspendate şi trotuarul spart şi parcă bombardat, cu atâtea gropi şi grămezi de gunoi pe care nişte femei cu baticuri pe cap le mătură şi le strâng în pungi neîncăpătoare. „Haitiene." Acum tac, dar ieri şuşoteau între ele în limba *creole*[8]. Ceva mai încolo, zăreşte doi haitieni desculţi şi aproape goi, aşezaţi pe nişte cutii deasupra cărora se văd câteva zeci de desene în culori foarte vii, înşiruite pe un zid. Da, într-adevăr, oraşul, sau poate chiar ţara întreagă, s-a umplut de haitieni. Pe vremea aceea, nici nu putea fi vorba de aşa ceva. Nu îi spunea senatorul Agustín Cabral? „Despre Şef o să se spună vrute şi nevrute. Dar cel puţin o să rămână în istorie că a clădit o ţară modernă şi că i-a pus la locul lor pe haitieni. La boli grave, leacuri pe măsură!" Şeful a găsit o ţărişoară măcinată de luptele dintre *caudillos*[9], fără legi şi fără ordine, sărăcită, o ţară care-şi pierdea identitatea, fiind invadată de vecini înfometaţi şi feroce. Treceau râul Masacre şi veneau aici să fure bunuri, animale, case, îi lăsau fără pâine pe agricultorii noştri, perverteau religia noastră catolică cu vrăjitoriile lor diabolice, ne violau femeile, ne distrugeau cultura, limba şi obiceiurile noastre hispanice şi occidentale, impunându-ni-le pe ale lor,

[8] Limbă amestecată, rezultată din contactul spaniolei cu un idiom indigen, devenită limbă maternă a unei comunităţi lingvistice din Antile, Haiti etc. (*N. tr.*)

[9] Şefi, căpetenii, de obicei cu un comportament despotic. (*N. tr.*)

africane şi barbare. Şeful a tăiat nodul gordian: „Ajunge!” La boli grave, leacuri pe măsură! Nu numai că justifica măcelul acela din 1937, ci îl şi amintea ca pe unul dintre meritele regimului. Oare n-a salvat el Republica de prostituarea ei pentru a doua oară în istorie de către acest vecin rapace? Ce mai contează cinci, zece, douăzeci de mii de haitieni dacă e vorba să salvezi un popor?

Merge repede, recunoscând puncte de reper: Cazinoul Güibia, transformat în club, şi sanatoriul împânzit acum de canalele de scurgere; imediat o să ajungă la colţul dintre Malecón şi bulevardul Máximo Gómez, traseul Şefului în plimbările de seară. De când îi spuseseră medicii că plimbările îi făceau bine la inimă, mergea de la Reşedinţa Radhamés spre Máximo Gómez oprindu-se la casa doñei Julia, Distinsa Matroană, unde Uranita intrase odată ca să ţină un discurs pe care abia putuse să-l rostească –, cobora până pe faleza George Washington, acolo dădea colţul şi îşi continua drumul până la obeliscul care-l imita pe cel din Washington. Mergea repede şi era însoţit de miniştri, consilieri, generali, aghiotanţi, oameni de încredere care, ţinându-se la o distanţă respectuoasă, erau cu ochii în patru şi inima plină de nădejde, aşteptând o mişcare, un gest care le-ar fi permis să se apropie de Şef, să-l asculte, să merite un dialog, fie chiar şi un reproş. Orice, dar să nu fie lăsaţi deoparte, în infernul celor uitaţi. „De câte ori te-ai plimbat cu ei, tată? De câte ori ai meritat să-ţi vorbească? Şi de câte ori te-ai întors abătut fiindcă nu te-a chemat, speriat că nu te mai afli printre cei aleşi, că ai căzut în dizgraţie? Mereu te-a îngrozit gândul că s-ar putea să se repete şi cu tine ce i s-a întâmplat lui Anselmo Paulino. Şi s-a repetat, tată.”

Urania începe să râdă şi doi tineri în bermude, care mergeau în sens invers, îşi închipuie că râde de ei. „Bună ziua.” Dar nu de ei râde, ci de imaginea senatorului Agustín Cabral plimbându-se în fiecare seară pe acest

Malecón, printre slugoii de lux, atent, nu la briza caldă, la zgomotele mării, la acrobaţiile pescăruşilor şi nici la strălucitoarele stele din Caraibi, ci la mâinile, ia ochii, la mişcările Şefului, care poate aveau să-l cheme, preferându-l pe el altora. A ajuns în dreptul Băncii Agricole. Urmează apoi Reşedinţa Ramfis, Secretariatul pentru Relaţii Externe şi hotelul Hispaniola. Şi dă colţul.

„Strada César Nicolás Penson, colţ cu Galván”, gândeşte. O să se ducă acolo sau o să se întoarcă la New York fără să arunce măcar o privire asupra casei? O să intri şi o s-o întrebi pe infirmieră despre invalid şi o să urci în dormitor şi pe terasa unde îl scot să-şi facă somnul de după-amiază, terasa aceea care devenea roşie din pricina florilor de flamboyán. „Bună, tată. Cum te mai simţi, tată? Nu mă recunoşti? Sunt Urania. Fireşte, cum o să mă recunoşti? Ultima oară când ne-am văzut aveam paisprezece ani, iar acum am patruzeci şi nouă. O grămadă de ani, tată. Nu asta era vârsta ta când am plecat eu la Adrian? Ba da, aveai patruzeci şi opt sau patruzeci şi nouă de ani. Un bărbat în puterea vârstei. Acum o să împlineşti optzeci şi patru. Tare ai mai îmbătrânit, tată!” Dacă a mai putut gândi, o fi avut destul timp în toţi anii ăştia să-şi treacă în revistă viaţa. Te-oi fi gândit la fiica ta ingrată, care timp de treizeci şi cinci de ani nu ţi-a răspuns la nicio scrisoare, nu ţi-a trimis nicio fotografie, nicio felicitare de ziua ta de naştere, de Crăciun sau de Anul Nou, care nu s-a interesat de sănătatea ta nici măcar atunci când ai făcut comoţia cerebrală şi mătuşile, unchii, verii şi verişoarele credeau c-o să mori. Ce fată ticăloasă, tată.

Căsuţa de pe César Nicolás Penson, colţ cu Galván, nu şi-o mai fi primind vizitatorii în holul de la intrare, unde se afla icoana Fecioarei de Altagracia, cu acea penibilă placă de bronz. „În casa aceasta, Trujillo este Şeful”. Sau poate c-ai păstrat-o, ca dovadă a loialităţii tale? Ori poate ai aruncat-o în mare ca miile de dominicani care au

cumpărat-o ca s-o atârne cât mai la vedere în casă pentru ca nimeni să nu se îndoiască de loialitatea lor faţă de Şef, iar atunci când vraja s-a risipit, au vrut să şteargă orice urmă, Fiindu-le jenă de ceea ce reprezenta ea: laşitatea lor. Sunt sigură că şi tu ai aruncat-o, tată.

A ajuns la Hispaniola. E transpirată toată, iar inima îi bate cu putere. Pe bulevardul George Washington se scurge râul dublu al automobilelor, camionetelor şi camioanelor şi toate par să aibă radiourile deschise, căci zgomotul stă să-i spargă timpanele. Din când în când, câte un bărbat îşi scoate capul din maşină şi, pentru o clipă, simte nişte ochi lacomi ce-i privesc sânii, picioarele, fundul. Privirile acelea. Aşteaptă un moment ca să poată traversa şi-şi repetă în gând, ca şi ieri, ca şi alaltăieri, că a ajuns pe pământ dominican. La New York nimeni nu se mai uită după femei cu neobrăzarea asta. Măsurând-o, cântărind-o din priviri, calculând câtă carne e în fiecare ţâţă şi coapsă a ei, câte fire de păr are pubisul ei şi cât de rotundă îi e fesa. Închide ochii, pradă unei uşoare ameţeli. La New York, nici măcar latino-americanii, dominicanii, columbienii, guatemalezii, nu se mai holbează aşa. Au învăţat să se abţină, înţelegând că nu trebuie să se uite la femei cum se uită câinii la căţele, caii la iepe şi porcii la scroafe.

Prinde un moment prielnic şi traversează strada. În loc să se întoarcă şi să pornească din nou spre hotelul Jaragua, paşii, nu voinţa ei, o fac să ocolească Hispaniola şi s-o ia pe Independencia, un bulevard care, dacă n-o înşală memoria, începe de aici – având de o parte şi de alta alei cu lauri luxurianţi, ale căror frunze se îmbrăţişează deasupra caldarâmului, răcorindu-l – pentru a se bifurca şi dispărea în plin oraş colonial. De câte ori te-ai plimbat cu tatăl tău de mână pe sub foşnitoarea umbră a laurilor de pe Independencia! De pe César Nicolás Penson coborau spre acest bulevard şi mergeau până în parcul

Independencia. La cofetăria italiană unde începea bulevardul El Conde, pe partea dreaptă, luau o îngheţată de cocos, de mango sau de guayaba. Ce mândră erai să-l ţii de mână pe acel domn: senatorul Agustín Cabral, ministrul Agustín Cabral. Toţi îl cunoşteau. Se apropiau, dădeau mâna cu el, îşi ridicau pălăria, îi făceau plecăciuni, iar gardienii şi militarii luau poziţia de drepţi când îl vedeau trecând. Cât de mult vei fi regretat, tată, acei ani, în care erai un personaj atât de important, atunci când ai devenit un biet amărât din mulţime. Pe tine s-au mulţumit să te insulte în „Forul Public", dar nu te-au băgat la închisoare ca pe Anselmo Paulino. De-asta ţi-era cel mai tare frică, nu-i aşa? Că într-o bună zi Şeful avea să ordone: La puşcărie cu Creieraşul! Ai avut noroc, tată.

Merge de trei sferturi de oră şi mai are ceva drum până la hotel. Dacă ar fi scos ceva bani, ar fi intrat într-un local să ia micul dejun şi să se odihnească. Sudoarea o obligă să-şi şteargă faţa continuu. E vârsta, Urania. La patruzeci şi nouă de ani nu mai eşti chiar aşa de tânără. Chiar dacă te-ai păstrat mai bine ca altele. Şi totuşi nu eşti chiar de aruncat la gunoi dacă e să te iei după privirile acelea, din dreapta şi din stânga, care îţi fixează faţa şi trupul, insinuante, lacome, obraznice, insolente, priviri de masculi obişnuiţi să dezbrace cu ochii şi cu gândurile toate femeile de pe stradă. „Patruzeci şi nouă de ani, şi arăţi excelent, Un", i-a zis Dick Litney, colegul şi prietenul ei de la biroul de avocatură din New York, de ziua ei de naştere, îndrăznind ceea ce niciun alt bărbat nu ar fi îndrăznit să spună, dacă nu ar fi băut două sau trei pahare de whisky mai înainte, aşa cum se întâmplase cu Dick în seara aceea. Bietul Dick. S-a înroşit şi s-a fâstâcit când Urania l-a ţintuit cu una din privirile ei de gheaţă, cu care răspunde galanteriilor, glumelor fără perdea, complimentelor, aluziilor sau prostiilor debitate de bărbaţi şi, uneori, de femei.

Se opreşte ca să-şi tragă sufletul. Simte că nu-şi poate controla inima, pieptul care-i urcă şi coboară. A ajuns la colţul dintre Independencia şi Máximo Gómez, aşteptând într-o mulţime de oameni ca să traverseze. O infinitate de zgomote îi sfredeleşte auzul, iar nasul ei înregistrează o varietate la fel de mare de mirosuri: uleiuri arse de motoarele maşinilor şi gaze scoase de ţevile de eşapament, limbi de fum ce se destramă ori plutesc în aer, deasupra pietonilor; mirosuri de untură şi de friptură, dintr-un loc în care tigăile sfârâie şi se oferă carne şi băuturi, şi acel parfum dens, indefinibil, tropical, de răşină şi ierburi în descompunere, de trupuri asudate, un aer impregnat cu esenţe animale, vegetale şi umane pe care soarele-l protejează, amânând dispariţia lentă, evanescenţa. E un miros călduţ, care-i atinge o fibră intimă a memoriei şi o întoarce în copilărie, la trinitariile[10] multicolore atârnate de streşini şi de balcoane, pe acest bulevard Máximo Gómez. Ziua Mamei! Bineînţeles. Mai, cu un soare strălucitor, ploi torenţiale, căldură. Fetiţe alese de la Colegiul Santo Domingo ca să-i aducă flori Mamei Julia, *Distinsei Matroane,* mama Binefăcătorului, oglinda *şi simbol al mamei quisqueyana*[11]*.* Au venit cu un autobuz al colegiului, cu uniformele lor *albe,* impecabile, însoţite de maica superioară şi de *sister* Mary. Ardeai de curiozitate, de mândrie, de dragoste şi de respect. Erai una dintre fetiţele care dădeau un spectacol în casa Mamei Julia. Aveai să-i reciţi poemul „Mamă şi învăţătoare, Distinsă Matroană”, pe care-l scriseseşi, învăţaseşi şi recitaseşi de zeci de ori în faţa oglinzii, a colegelor tale, a Lucindei şi a Manolitei, a tatălui, a măicuţelor, şi pe care îl repetaseşi în linişte ca să fii sigură că n-ai să uiţi niciun cuvânt. Odată

[10] Numele unei plante agăţătoare din Porto Rico şi Republica Dominicană.

[11] Quisqueyano-a: vechea denumire a dominicanilor. *(N. tr.)*

sosită măreaţa clipă, în uriaşa casă trandafirie a Mamei Julia, plină de militari, de doamne, de aghiotanţi, de delegaţii care umpleau grădini, camere, coridoare, tremurând de emoţie şi dragoste, când făcu un pas înainte, doar la un metru distanţă de bătrâna care-i zâmbea cu bunăvoinţă din balansoarul ei, cu buchetul de trandafiri pe care tocmai i-l dăduse maica superioară în mână, gura i s-a încleştat, iar mintea i s-a golit de gânduri. Ai izbucnit în plâns. În jurul tău se auzeau râsete, cuvinte de încurajare din partea doamnelor şi a domnilor care se aflau în jurul Mamei Julia. Zâmbind, Distinsa Matroană ţi-a făcut un semn să te apropii. Şi atunci, Uranita şi-a revenit, şi-a şters lacrimile şi, dreaptă, hotărâtă şi grăbită, deşi fără intonaţia corespunzătoare, a recitat „Mamă şi învăţătoare, Distinsă Matroană”, dintr-o răsuflare. Au izbucnit cu toţii în aplauze. Mama Julia a mângâiat-o pe păr, iar gura ei zbârcită a sărutat-o.

În sfârşit, e o altă lumină. Urania merge mai departe, ferită de soare, la umbra copacilor de pe Máximo Gómez. Merge de mai bine de o oră. E plăcut să se plimbe pe sub lauri, să descopere arbuştii şi florile lor roşii cu pistil auriu, trupul ori sângele lui Christos, absorbită de gânduri, dezmierdată de sarabanda de voci şi triluri muzicale şi totuşi atentă la denivelări, hârtoape, gropi, în care poate călca în orice clipă, asfalt stricat ori gunoaie pe care le amuşină câinii maidanezi. Erai fericită pe vremea aceea? Când ai fost cu acel grup de eleve de la Colegiul Santo Domingo să-i duci flori şi să-i reciţi poezia Distinsei Matroane de Ziua Mamei, erai. Cu toate că noţiunea de fericire se evaporase poate din viaţa tiraniei din clipa în care chipul acela minunat, protector, din copilăria ei, a dispărut definitiv din căsuţa de pe César Nicolás Penson. Dar tatăl tău şi unchii tăi mai ales, mătuşa Adelina şi unchiul Aníbal, şi verişoarele Lucindita şi Manolita şi vechii tăi prieteni au făcut tot ce le-a stat în putinţă pentru

a suplini absenţa mamei tale, răsfăţându-te şi alintându-te ca să nu te simţi singură şi frustrată. Tatăl tău ţi-a fost şi tată şi mamă în acei ani. De-asta l-ai şi iubit aşa de mult. Şi de-asta te-a şi durut atât, Urania.

Când ajunge la poarta din spatele hotelului Jaragua, spaţiu larg pe unde intră maşinile, majordomii, bucătarii, cameristele, măturătorii, nu se opreşte. Unde te duci? Încă n-a luat nicio decizie. Prin capul ei – concentrat asupra copilăriei, a colegiului, a duminicilor în care mergea cu mătuşa Adelina şi cu verişoarele ei la matineele pentru copii la Cinematograful Elite – n-a trecut nicio clipă ideea de a nu intra în hotel ca să facă un duş şi să ia micul dejun. Picioarele ei au decis să meargă mai departe. Înaintează fără să şovăie, sigură de direcţia pe care a apucat-o, printre pietonii şi automobilele impacientate de semafoare. Eşti sigură că vrei să mergi acolo unde te duci, Urania? Acum ştii că ai să mergi, chiar dacă ar fi să regreţi mai târziu.

Dă colţul la stânga pe Cervantes şi înaintează până pe Bolívar, recunoscând ca în vis vilele cu un etaj sau două, cu garduri vii şi grădini, terase descoperite şi garaje care-i trezesc un sentiment familiar, imagini păstrate, deteriorate, uşor decolorate, ştirbite, urâţite de adaosuri şi prelungiri, cămăruţe înălţate pe acoperişuri, lipite pe laturile caselor, în mijlocul grădinilor, pentru a-i găzdui pe urmaşii care se căsătoresc şi nu pot locui singuri şi vin să trăiască împreună cu familia, pretinzând din ce în ce mai mult spaţiu. Trece pe lângă spălătorii, farmacii, florării, cofetării, vede plăcuţe cu nume de dentişti, de doctori, de contabili, de avocaţi. Pe bulevardul Bolívar merge de parcă ar vrea să ajungă pe cineva din urmă, ca şi cum ar fi gata s-o ia la fugă. Inima stă să-i sară din piept. Te poţi prăbuşi în orice clipă. Pe Rosa Duarte coteşte la stânga şi începe să alerge. Dar e prea mare efortul şi o ia din nou la pas, foarte aproape de zidul de un alb murdar al unei case, ca

să se sprijine de ceva, până îşi revine, dacă o s-o apuce din nou ameţeala. În afara unei clădiri ridicole şi înguste cu patru etaje, căsuţa cu acoperiş ascuţit a doctorului Stanislas care a operat-o de amigdale, nimic nu s-a schimbat; ar putea jura chiar că servitoarele acelea care mătură prin grădini şi prin faţa caselor or s-o salute: „Bună dimineaţa, Urania. Ce mai faci, fetiţo? Ce-ai mai crescut, copilă! Sfântă Fecioară, unde te duci aşa grăbită?”

Nici casa nu s-a schimbat prea mult, deşi îşi amintea că zidurile erau de un gri intens, iar acum e şters, scorojit, cu tencuiala căzută pe alocuri. Grădina s-a părăginit, umplându-se de buruieni şi de ierburi uscate. N-a udat-o nimeni şi nici n-a mai curăţat-o de ani de zile. Acolo e mango. Să fie oare acela flamboyánul? O fi fost, când avea frunze şi flori; acum e un trunchi cu ramuri descojite şi uscate.

Se sprijină de poarta de fier forjat, care dă spre grădină. Cărarea cu dale de piatră printre care creştea iarba nu mai era folosită. Iar pe terasa de la intrare se vede un scaun uzat, cu un picior rupt. Au dispărut şi mobilele cu huse din creton galben. La fel şi lampa din colţ, cu sticlă mată, ce lumina terasa şi-n jurul căreia se adunau fluturi ziua, iar noaptea zumzăiau tot felul de insecte. Balconaşul de la dormitorul ei nu mai e acoperit de trinitarii mov: e doar o streaşină cu pete ruginii.

Din fundul terasei se deschide o uşă ce scârţâie îngrozitor. O femeie, îmbrăcată într-o uniformă albă, se uită la ea, curioasă.

— Căutaţi pe cineva?

Urania nu poate să scoată niciun sunet; e prea agitată, emoţionată şi înspăimântată. Stă mută, cu ochii ţintă la necunoscută.

— Cu ce pot să vă ajut? – întreabă femeia.

— Sunt Urania, bâiguie în cele din urmă. Fata lui Agustín Cabral.

II

L-a trezit o senzaţie paralizantă, de catastrofă. Nemişcat, clipea în întuneric, prizonier într-o pânză de păianjen, gata să fie devorat de o gânganie păroasă, cu mii de ochi. Până la urmă a întins mâna spre noptieră, acolo unde avea revolverul şi pistolul-mitralieră, cu încărcătorul pus. Dar în loc să ia arma, apucă ceasul deşteptător: patru fără zece minute. Respiră adânc. Acuma da, s-a trezit de-a binelea. Iarăşi coşmaruri? Îi mai rămâneau câteva minute, căci, având mania punctualităţii, nu se dădea jos din pat niciodată mai devreme de ora patru. Niciun minut mai mult, niciunul mai puţin.

„Disciplinei îi datorez tot ceea ce sunt", îi trecu prin minte. Iar disciplina, nordul vieţii lui, o datora acelor *marines*[12]. Închise ochii. La San Pedro de Macorís, probele pe care le dăduse spre a fi admis în Poliţia Naţională Dominicană, pe care yankeii se hotărâseră s-o înfiinţeze în cel de-al treilea an de ocupaţie, fuseseră extrem de grele. Le-a trecut fără probleme. La antrenamente, jumătate din candidaţi fuseseră eliminaţi. El a executat toate exerciţiile cu uşurinţă, curaj şi îndrăzneală şi a dovedit o rezistenţă ieşită din comun, chiar şi atunci când a fost obligat să treacă prin încercări cumplite. Când a trebuit să dea dovadă de voinţă şi supunere faţă de superior, s-a aruncat în mlaştini cu tot echipamentul de campanie în spate sau a supravieţuit în munţi, bându-şi propria urină şi mestecând lujeri de plante, ierburi şi cosaşi. Sergentul Gittleman i-a dat cel mai bun calificativ: „O să ajungi departe, Trujillo!" Şi ajunsese, într-adevăr, datorită acelei crude discipline,

[12] În lb. engl. în original: infanteria marină a SUA. (*N. tr.*)

pentru eroi şi mistici, pe care i-au insuflat-o acei *marines.* Se gândi cu recunoştinţă la sergentul Simon Gittleman. Un gringo[13] (nord-american) loial şi dezinteresat în țara aia de cretini, vampiri şi bandiți. Avuseseră oare Statele Unite un prieten mai sincer ca el în ultimii treizeci şi unu de ani? Ce guvern sprijinise America mai mult la ONU? Cine a fost primul care a declarat război Germaniei şi Japoniei? Cine a mai mituit cu atâţia dolari diverşi reprezentanţi, senatori, guvernatori, primari, avocaţi şi ziarişti din Statele Unite? Şi răsplata: sancţiunile economice ale OSA (Organizaţia Statelor Americane), pentru a-i face pe plac negrişorului de Rómulo Betancourt[14] şi pentru a se înfrupta ei mai departe din petrolul venezuelean. Dacă Johnny Abbes şi-ar fi făcut mai bine treaba şi bomba i-ar fi smuls căpăţâna ticălosului ăluia de Rómulo, n-ar mai fi existat sancţiuni şi idioţii ăia de gringos nu l-ar mai regula la cap cu suveranitatea, democraţia şi drepturile omului. Dar atunci el n-ar fi descoperit că în ţara aia de două sute de milioane de mişei avea un prieten ca Simon Gittleman. Capabil să înceapă o campanie personală în apărarea Republicii Dominicane, din Phoenix, Arizona, unde locuia şi se ocupa de afaceri de când se pensionase. Fără să ceară o centimă pentru asta! mai existau încă asemenea bărbaţi, printre *marines.* Fără să ceară şi fără să primească nimic! Ce lecţie pentru lipitorile alea din Senat şi din Camera Deputaţilor, unsuroşii ăia pe care-i hrănea de atâţia ani, şi care-i cereau întruna mai multe cecuri, mai multe concesiuni, mai multe decrete, mai multe scutiri de taxe şi care acum, când avea nevoie de ei, se făceau că plouă.

Se uită *la ceas:* mai avea patru minute *la* dispoziţie. Ce mai *gringo* formidabil şi Simon Gittleman ăsta! Un

---

[13] Nume generic folosit în America Latină pentru străini. *(N. tr.)*

[14] Rómulo Betancourt – preşedintele Venezuelei între 1959–1964.

adevărat marine. A renunţat *la* afacerile *lui* din Arizona, indignat de ofensiva Casei Albe, a Venezuelei şi a OSA împotriva lui Trujillo şi a asaltat presa nord-americană cu scrisori, amintind tuturor că Republica Dominicană a fost în toată Era Trujillo un bastion împotriva comunismului şi cel mai fidel aliat al Statelor Unite din emisfera occidentală. Şi nu s-a mulţumit doar cu atât: a creat – din banii lui, la dracu'! – comitete de sprijin, a scos publicaţii şi a organizat conferinţe. În fine, ca să dea un exemplu, a venit la Ciudad Trujillo împreună cu familia şi şi-a închiriat o casă pe Malecón. Chiar azi, Simon şi Dorothy aveau să ia prânzul cu el la Palat, iar fostul *marine* urma să primească Ordinul de Merit Juan Pablo Duarte, cea mai înaltă distincţie dominicană. Asta da, domnule, un adevărat *marine!*

Patru fix, acuma da. Aprinse lampa de pe noptieră, îşi puse papucii în picioare şi se ridică, fără sprinteneala de odinioară. Îl dureau oasele, muşchii de la picioare şi spatele, ca în urmă cu câteva zile, în Casa de Mahon, în seara aia blestemată cu nesuferita de fată. De scârbă, scrâşni din dinţi. Porni spre scaunul pe care Sinforoso îi aşezase echipamentul de sport şi adidaşii, când o bănuială îl ţintui locului. Îngrijorat, se uită la cearşafuri: o pată gălbuie se desena pe aşternutul de in. Iarăşi se scăpase! De indignare uită tot ce se întâmplase în Casa de Mahon. La dracu'! Fir-ar să fie! Acum nu mai era vorba de un duşman care să poată fi înfrânt ca sutele, miile de oameni pe care-i înfruntase şi învinsese de-a lungul anilor cumpărându-i, intimidându-i sau ucigându-i. Duşmanul ăsta trăia în el, era carne din carnea lui, sânge din sângele lui. Şi îl distrugea tocmai acum, când avea mai mult ca oricând nevoie de forţă şi de sănătate. Fata aia scheletică i-a purtat ghinion.

Suspensorul, pantalonii scurţi, tricoul, adidaşii îl aşteptau, impecabil spălate şi călcate. Se îmbrăcă cu mare

greutate. Niciodată nu avusese nevoie de multe ore de somn; de când era tânăr, la San Cristóbal, sau de pe vremea când era şeful gărzilor rurale pe plantaţia din Boca Chica, patru – cinci ore de somn îi erau de-ajuns, chiar dacă băuse şi se culcase cu vreo femeie până în zori. Faptul că-şi putea recupera forţele, cu foarte puţină odihnă, i-a adus faima de om superior. Dar toate astea s-au sfârşit. Acum se trezea obosit şi nu mai reuşea să doarmă nici măcar patru ore; dormea două sau cel mult trei ore, iar din cauza coşmarurilor avea un somn agitat.

Noaptea trecută a stat treaz pe întuneric. Se uita pe geam la coroanele copacilor şi la un petic de cer spuzit cu stele. În noaptea luminoasă ajungea uneori până la el flecăreala bătrânelor noctambule, declamând poezii de Juan de Dios Peza, de Amado Nervo, de Rubén Darío (ceea ce-l făcu să bănuiască prezenţa printre ele a Scârnăviei Vii[15], care-l ştia pe de rost pe Dario), cele *Douăzeci de poeme de amor* de Pablo Neruda şi decimele[16] picante ale lui Juan Antonio Alix. Şi, fireşte, versurile doñei María, scriitoare şi moralistă dominicană. Îl pufni râsul în timp ce se urca pe bicicleta imobilă şi începea să pedaleze. Până la urmă nevastă-sa o luase în serios şi organiza, din când în când, în salonul Reşedinţei Radhamés, seri literare, la care invita recitatori care declamau versuri tâmpite. Senatorul Henry Chirinos, care se considera poet, participa de regulă la acele întâlniri, îngrijindu-şi astfel ciroza pe seama banului public. Ca să-i facă pe plac Maríei Martínez, bătrânele alea smintite, ca şi Chirinos de altfel, învăţaseră pagini întregi din *Meditaţiile morale* sau tirade din piesa *Falsa amiciţie*, pe care le recitau, iar apoi gaiţele aplaudau. Şi nevastă-sa – căci bătrâna grasă şi imbecilă, Distinsa Doamnă, era în fond nevastă-sa – îşi luase în cele din urmă în serios roiul de scriitoare şi moralistă. Şi de ce

[15] La Immundicia Viviente: Scârnăvia Vie. (*N. tr.*)

[16] Strofe de zece versuri. (*N. tr.*)

nu? N-o spuneau oare ziarele, radiourile, televiziunea? *Meditaţiile morale*, cu o prefaţă semnată de mexicanul José Vasconcelos nu deveniseră lectură obligatorie în manualele şcolare care se reeditau o dată la două luni? Nu fusese oare *Falsa amiciţie* cel mai mare eveniment teatral din cei treizeci şi unu de ani ai Erei Trujillo? N-o ridicaseră în slăvi criticii, ziariştii, profesorii universitari, preoţii, intelectualii? Nu i-au dedicat un seminar la Institutul Trujillonian? Nu-i elogiaseră conceptele toţi popii, toţi episcopii, corbii ăia trădători, toţi acei Iuda care, după ce trăiseră pe spinarea lui, începuseră şi ei să vorbească despre drepturile omului, la fel ca yankeii? Distinsa Doamnă era scriitoare şi moralistă. Dar nu era meritul ei; lui îi datora asta, cum lui i se datora tot ce se întâmpla de fapt în ţară de mai bine de trei decenii. Trujillo putea să transforme apa în vin şi să înmulţească pâinea, dacă i se năzărea. I-a reamintit Manei când se certaseră ultima oară: „Uiţi că tâmpeniile alea nu le-ai scris tu, tu care nu eşti în stare să-ţi scrii nici măcar numele fără să faci greşeli gramaticale, ci spaniolul ăla trădător, José Almoina, pe care eu l-am plătit! Ştii ce zice lumea? Că iniţialele de la *Falsa amiciţie*, adică F şi A, înseamnă: „Fu Almoina”. Râse iarăşi, sincer şi vesel. Nu mai simţea niciun fel de amărăciune. Mana începuse să se lamenteze: „Cum mă umileşti!” şi îl ameninţă c-o să se plângă Mamei Julia. Ca şi cum biata maică-sa, la cei nouăzeci şi şase de ani ai ei, s-ar mai putea amesteca în certurile lor conjugale. Ca şi fraţii lui, nevastă-sa apela întotdeauna la Distinsa Matroană, pe care şi-o făcuse confidentă. Ca s-o împace, a trebuit s-o mai mituiască o dată. Căci era adevărat ceea ce şopteau dominicanii: scriitoarea şi moralista era o mare zgârcită şi avea un suflet meschin. Aşa a fost de când erau amanţi. Era încă tânără când i-a trecut prin cap ideea cu spălătoria pentru uniformele Poliţiei Naţionale Dominicane, de pe urma căreia a şi câştigat primii bani. Se încălzise de-atâta

pedalat. Se simţea în formă. Cincisprezece minute: destul.

Alte cincisprezece de dat la rame, înainte de a începe lupta zilnică.

Ramele erau într-o încăpere alăturată plină cu aparate pentru diverse exerciţii. Începuse să vâslească, când un nechezat sparse liniştea dimineţii, un nechezat lung, muzical, ca o veselă laudă adusă vieţii. De cât timp nu mai călărise? Nu se săturase niciodată de cai; îl mai tentau chiar şi după cincizeci de ani; ca şi prima înghiţitură dintr-o cupă de brandy spaniol Carlos I, ori cea dintâi ocheadă aruncată trupului gol, alb, cu forme pline, al unei femei dorite. Dar gândul îi fu iarăşi înveninat de amintirea slăbănoagei pe care nenorocitul ăla reuşise să i-o vâre în pat. O fi făcut-o intenţionat, ştiind cât de umilit avea să se simtă? Nu, n-avea el coaie pentru asta. Ea i-o fi povestit totul, iar el o fi râs în hohote. Probabil că se vorbeşte deja despre asta prin barurile din El Conde. Tremura de ruşine şi de furie şi vâslea întruna, regulat. Transpira deja. Dacă l-ar vedea lumea! Alt mit care circula pe seama lui era: „Trujillo nu transpiră niciodată. Vara, pe zăpuşeală, îşi pune uniforma de postav, tricornul de catifea şi mănuşile, iar pe frunte nu-i apare niciun strop de sudoare”. Nu transpira dacă nu voia. Dar când era singur şi-şi făcea exerciţiile, îşi lăsa trupul să asude. În ultima perioadă, extrem de grea, plină de probleme, a renunţat la cai. Poate ajungea săptămâna asta la San Cristóbal. Avea să călărească singur, pe sub copaci, pe lângă râu, ca pe vremuri, şi o să se simtă iarăşi tânăr. „Nici măcar braţele încolăcite ale unei femei nu sunt aşa de tandre ca spinarea unui armăsar…

Termină de vâslit când simţi deodată că i se pune un cârcel în braţul stâng. După ce-şi şterse faţa, se uită la pantalon, în dreptul şliţului. Nimic. Era tot întuneric. Copacii şi tufele Reşedinţei Radhamés se profilau ca nişte pete întunecate pe un cer limpede, plin de luminiţe care

licăreau. Cum era versul lui Neruda care le plăcea aşa de mult prietenelor moralistei, gaiţelor ălora? „Şi tremură albaştri aştrii în depărtare.” Cred că babele alea tremură la gândul că vreun poet o să le scarpine vreodată acolo unde le mănâncă pe ele. Şi când te gândeşti că-l au la îndemână doar pe Chirinos, pe Frankenstein ăla. Râse iarăşi din toată inima, ceea ce nu i se întâmpla prea des.

Se dezbrăcă şi se duse la baie, în papuci şi halat, să se bărbierească. Dădu drumul la radio. La Vocea Dominicană şi la Radio Caraibi se citeau ziarele. Până acum câţiva ani, buletinele începeau la cinci dimineaţa. Dar de când fratele său, Petán, proprietarul Vocii Dominicane aflase că el se scula la patru, buletinul de ştiri se transmitea mai devreme. Celelalte posturi de radio l-au imitat. Ştiau cu toţii că el asculta radioul în timp ce se rădea, se spăla şi se îmbrăca şi atunci îşi dădeau toată silinţa să-i facă pe plac.

După ce hotelul-restaurant El Conde anunţă o seară de dans cu Coloşii Ritmului, sub îndrumarea profesorului Gatón şi a cântăreţului Johnny Ventura, Vocea Dominicană vorbi despre premiul Julia Molina – după numele văduvei lui Trujillo senior – acordat celei mai Fecunde Mame. Câştigătoarea premiului, doña Alejandrina Francisco, cu douăzeci şi unu de copii în viaţă, declara în timp ce i se înmâna medalia cu chipul Distinsei Matroane: „Toţi cei douăzeci şi unu de copii ai mei şi-ar da viaţa pentru Binefăcător, dacă le-ar cere-o!” „Nu te cred, mincinoaso!”

Se spălase pe dinţi şi acum se bărbierea cu aceeaşi grijă cu care se rădea de când era un ţângău în San Cristóbal, atunci când nici nu ştia măcar dacă biata maică-sa (pe care ţara întreagă o omagia de Ziua Mamei: „Izvor de sentimente caritabile şi mamă a bărbatului erou care ne guvernează”, zise crainicul) avea să aibă seara fasole şi orez pentru cele opt guri de acasă. Curăţenia, îngrijirea trupului şi ţinuta fuseseră pentru el singura religie pe care o practica cu sfinţenie.

După înşiruirea numeroşilor vizitatori din casa Mamei Julia, care o felicitau cu prilejul Zilei Mamei (biată bătrână primind impasibilă omagiile aduse de colegii, asociaţii, institute, sindicate şi mulţumind cu vocea-i firavă pentru flori şi complimente), au început atacurile împotriva episcopilor Reilly şi Panal, „care nu s-au născut sub cerul nostru şi nici n-au suferit sub luna noastră („Bine zis”, gândi), şi s-au amestecat în viaţa noastră politică şi civilă, intrând în domeniul penal”. Johnny Abbes voia să intre în Colegiul Santo Domingo şi să-l scoată din refugiul lui pe episcopul yankeu. „Ce se poate întâmpla, Şefule? Străinii vor protesta, fireşte. Dar nu protestează deja pentru toate, de atâta timp? Pentru Galíndez, pentru pilotul Murphy, pentru surorile Mirabal, pentru atentatul împotriva lui Betancourt şi pentru alte mii de lucruri. Ce contează că latră în Caracas, în Puerto Rico, la Washington, la New York şi la Havana! Ce se întâmplă aici contează. Numai când o să se sperie, o să termine popii cu conspiraţiile.” Nu. Încă nu era momentul să-i ceară socoteală lui Reilly şi nici celuilalt ticălos, spaniolul ăla, episcopul Panal. Când o să vină vremea, vor da ei socoteală! Pe el nu-l înşela niciodată instinctul. Deocamdată n-o să se atingă de episcopi, chiar dacă or să-l mai reguleze la cap, aşa cum făceau din acea duminică de 25 ianuarie 1960 – de un an şi jumătate, deja – când Pastorala Episcopiei fusese citită în timpul tuturor slujbelor religioase, marcând astfel începutul campaniei Bisericii Catolice împotriva regimului. Blestemaţii! Corbii! Eunucii! Să-i facă lui una ca asta! El, care a fost decorat de Vatican, de Papa Pius ai XII-lea, cu Marea Cruce a Ordinului Papal Sfântul Grigore! Paíno Pichardo reamintea la Vocea Dominicană de un discurs rostit în ajun, în calitatea lui de Secretar de Stat la Interne şi la Culte, în care spusese că Statul cheltuise şaizeci de milioane de pesos cu Biserica ai cărei „episcopi şi preoţi îşi băteau acum joc de mulţimea de credincioşi catolici

dominicani”. Schimbă frecvenţa. La Radio Caraibi se dădea citire unei scrisori de protest din partea câtorva sute de muncitori ale căror semnături nu fuseseră incluse în Marele Manifest Naţional „împotriva maşinaţiilor, ce tulburaseră apele, ale episcopului Tomás Reilly, cel care-l trădase pe Dumnezeu, pe Trujillo şi chiar propria bărbăţie atunci când, în loc să rămână în dioceza lui din San Juan de la Managua, a fugit ca un şobolan speriat, să se ascundă în Ciudad Trujillo printre fustele maicilor nord-americane ale Colegiului Santo Domingo, adevărat cuib de conspiraţii şi terorism”. Când auzi că Ministerul Educaţiei privase Colegiul Santo Domingo de statutul lui oficial „din pricina complotului acelor călugăriţe străine care uneltiseră cu terorişti de cardinali de la San Juan de la Managua şi de la La Vega împotriva statului”, reveni iar la Vocea Dominicană, la ţanc, tocmai când spicherul anunţa o nouă victorie a echipei dominicane de polo, la Paris, unde „pe frumosul teren Bagatelle, după ce a învins echipa Leopards cu scorul de cinci la patru, a obţinut Cupa Aperture, stârnind admiraţia redutabililor adversari”. Ramfis şi Radhamés, cei mai aplaudaţi jucători. O minciună, ca să-i îmbrobodească pe dominicani. Şi pe el. Simţi iarăşi în stomac aciditatea aia care-i revenea ori de câte ori se gândea la copiii lui, formidabile rebuturi, decepţiile lui cumplite. Auzi, să joace polo la Paris şi să le-o tragă franţuzoaicelor, în timp ce tatăl lor ducea lupta cea mai grea din întreaga-i existenţă!

Îşi clăti faţa. Simţea că-i fierbe sângele în vine când se gândea la copiii lui. Şi, pentru Dumnezeu, nu el dăduse greş! Rasa lui era sănătoasă, iar el era un armăsar cu sămânţă de bună calitate. Dovadă erau copiii pe care-i însămânţase în alte pântece; în burta Linei Lovatón de pildă: băieţi zdraveni, energici, care ar fi meritat de mii de ori să ocupe locul celor doi trădători, două nulităţi cu nume de personaje de operă. De ce-o fi acceptat oare ca

Distinsa Doamnă să-i boteze băieţii cu nume *din Aida,* opera aia pe care a avut ghinionul s-o vadă la New York? Numele astea le-au adus doar necazuri; băieţii lui deveniseră nişte paiaţe de operetă, în loc să ajungă nişte bărbaţi adevăraţi. Boemi, trântori, fără caracter şi ambiţie, buni doar să se ţină de chefuri. Semănau cu fraţii lui, nu cu el. Erau la fel de nevolnici ca Negrul[17], Petán, Pipí, Aníbal, şleahta aia de ticăloşi, paraziţi, puturoşi şi nemernici: ăştia erau fraţii lui. Niciunul n-avea nici a mia parte din energia, voinţa şi spiritul lui vizionar. Ce-o să se întâmple cu ţara asta când o să moară el? Precis că Ramfis nici măcar nu era aşa de bun la pat, cum i se dusese buhul după spusele lingăilor din anturajul lui. I-a tras-o lui Kim Novak! Şi lui Zsa Zsa Gabor! A avut-o la pat pe Debra Paget şi s-a culcat cu jumătate din Hollywood! Ce mare scofală! Dacă le-a cadorisit pe toate cu automobile Mercedes Benz, cu Cadillacuri şi cu blănuri de vizon! Până şi nebunul de Valeriano s-a culcat cu Miss Univers şi cu Elisabeth Taylor. Bietul Ramfis! Şi mai avea bănuiala că nici măcar nu prea îi plăceau femeile! mai mult îi plăceau aparenţele: să se spună despre el că e cel mai bun taur din ţară, chiar mai grozav decât Porfirio Rubirosa, dominicanul celebru în lumea întreagă pentru mărimea sculei şi pentru isprăvile sale de crai internaţional. Oare juca şi el polo cu băieţii lui, acolo în Bagatelle, el, Marele Violator? Simpatia pe care o simţea faţă de Porfirio, de când făcuse parte din corpul lui de aghiotanţi militari, rămăsese aceeaşi, chiar dacă dăduse greş în căsnicia cu fiică-sa cea mare, cu Fior de Oro. Şi această simpatie îl făcu să-i revină buna dispoziţie. Porfirio era ambiţios şi se culcase cu multe femei importante, printre care şi cu franţuzoaica Danielle Darrieux şi cu multimilionara Barbara Hutton, fără a le dărui nici măcar un buchet de flori, ci dimpotrivă, storcându-le de bani şi îmbogăţindu-se pe seama lor.

---

[17] În lb. sp.: Negro – Negrul. (*N. tr.*)

Umplu baia cu apă şi săruri şi se cufundă în spumă cu satisfacţia intensă pe care o încerca în fiecare dimineaţă. Porfirio a ştiut întotdeauna să-şi facă viaţa frumoasă. Căsătoria lui cu Barbara Hutton a durat o lună, destul ca să-i stoarcă un milion de dolari bani gheaţă şi un alt milion în proprietăţi. Măcar să fi fost Ramfis sau Radhamés ca Porfirio! Craiul ăsta energic era plin de ambiţie. Şi, ca orice învingător, avea duşmani. Ăştia îl tot sâcâiau cu bârfe, sfătuindu-l să-l scoată pe Rubirosa din diplomaţie, căci scandalurile lui pătau imaginea ţării. Invidioşi. Ce propagandă mai bună i se putea face Republicii Dominicane decât să se spună că are asemenea masculi! Voiau capul mulatrului afemeiat (care-i sedusese fata, câştigând astfel simpatia tatălui) de când se căsătorise cu Fior de Oro. Dar nu-i vor avea capul! El îi cunoştea pe trădători, îi mirosea înainte ca ei să bănuiască măcar că aveau să trădeze. De-asta Porfirio mai era încă în viaţă, în vreme ce atâţia alţii putrezeau în temniţele La Cuarenta, La Victoria, în insula Beata, în burţile rechinilor sau îngrăşau viermii pământului dominican. Bietul Ramfis, bietul Radhamés! Bine măcar că Angelita avea ceva personalitate şi rămăsese alături de el.

Ieşi din cadă şi îşi făcu un duş. Apa fierbinte şi apoi apa rece îl înviorară. Acum chiar că-i revenise buna dispoziţie. În timp ce-şi dădea cu deodorant şi se pudra cu talc, trase cu urechea la Radio Caraibi, care exprima ideile şi ordinele „fiarei inteligente”, cum îi spunea el lui Johnny Abbes când era bine dispus.

Acesta tuna şi fulgera împotriva „şobolanului din Miraflores”, a „lepădăturii venezuelene”, iar crainicul, schimbând tonul ca pentru a vorbi de un pederast, afirma că, pe lângă înfometarea poporului venezuelean, Preşedintele Rómulo Betancourt purtase ghinion Venezuelei, de vreme ce tocmai se prăbuşise un alt avion aparţinând Liniilor Aeropoştale Venezuelene şi muriseră

şaizeci şi doi de oameni! Fătălăului ăsta n-o să-i meargă aşa tot timpul! A reuşit să facă OSA să impună Republicii Dominicane sancţiunile, însă cine râde la urmă, râde mai bine. Dar nici şobolanul din Palatul Miraflores, nici Muñoz Marín, drogatul ăla din Puerto Rico, nici Figueres[18], pistolarul ăla din Costa Rica, nu-l îngrijorau. Biserica însă, da. Perón îl avertizase când plecase din Ciudad Trujillo spre Spania: „Fiţi atent cu preot», Generalisime. Nu puterea oligarhică şi nici militarii nu mi-au venit de hac, ci feţele bisericeşti. Împăcaţi-vă ori isprăviţi cu popii, o dată pentru totdeauna!” Dar pe el n-o să-l dea jos preoţii. Să-l scoată din pepeni, asta da. Din acea zi nenorocită de 25 ianuarie 1960, deci de exact un an şi patru luni nu-l scutiseră nici măcar o singură zi. Scrisori, memorii, liturghii, slujbe de nouă zile, predici. Tot ceea ce spuneau şi făceau împotriva lui nenorociţii ăia în sutane respira în afară, iar ziarele, radiourile şi televiziunile vorbeau despre iminenta prăbuşire a lui Trujillo, „acum, când Biserica i-a întors spatele”.

Îşi puse chiloţii, maioul şi ciorapii, pe care îi împăturise Sinforoso în ajun, lângă dulapul unde se vedeau atârnând pe umeraş costumul gri, cămaşa albă cu guler tare şi cravata albastră cu buline albe, pe care avea să le poarte în dimineaţa aceasta. Oare cu ce-şi ocupa zilele şi nopţile episcopul Reilly în Colegiul Santo Domingo? Se culca cu maicile? Erau oribile, iar unele aveau chiar păr pe faţă. Îşi amintea de colegiul ăsta unde veneau copiii oamenilor din lumea bună. Angelita învăţase acolo. Şi nepoţelele lui tot acolo. Ce-l mai adulaseră maicile alea până la Pastorală! Poate că Johnny Abbes avea dreptate şi venise vremea să acţioneze. Dacă manifestele, articolele, protestele de la radio şi televiziune, din instituţii, din Congres nu-i învăţau minte, ar trebui să lovească. Poporul a făcut-o! Poporul a

[18] José Ferrer Figueres – om politic din Costa Rica, preşedintele ţării între 1953–1958; 1970–1974. (*N. tr.*)

înlăturat gărzile puse acolo ca să-i apere pe episcopii străini, a luat cu asalt Colegiul Santo Domingo şi Episcopia din La Vega, i-a scos de păr pe nord-americanul Reilly şi pe spaniolul Panal şi i-a linşat! Poporul a răzbunat ofensa adusă Patriei. Urmau să se trimită condoleanţe şi scuze la Vatican, la Sfântul Părinte Ioan Netrebnicul – Balaguer era maestru în redactarea unor asemenea scuze – şi aveau să fie pedepsiţi în mod exemplar câţiva vinovaţi, aleşi dintre criminalii de drept comun. O să se înveţe minte ceilalţi corbi când o să vadă cadavrele episcopilor, căsăpite de furia populară? Nu, nu era momentul. Nu era cazul să-i dea lui Kennedy un pretext ca să ordone o debarcare, spre marea satisfacţie a lui Betancourt, a lui Muñoz Marín şi a lui Figueres. Trebuie să-şi păstreze cumpătul şi să acţioneze cu prudenţă, ca un adevărat *marine.*

Dar ceea ce-i dicta raţiunea nu convenea umorilor lui. Se opri din îmbrăcat, nervos la culme. Furia îi cuprindea trupul întreg, lava furibundă năpădindu-i creierul ce părea să trosnească. Numără până la zece, cu ochii închişi. Mânia nu făcea bine guvernării şi inimii lui; îl ducea la infarct. Deunăzi, în Casa de Mahon, furia îl adusese în pragul unei sincope. Încetul cu încetul se calmă. Când a fost cazul, a ştiut întotdeauna să se controleze: să se prefacă, să se arate cordial şi afectuos, dacă era nevoie, cu cele mai jegoase gunoaie umane: cu văduvele alea, cu copiii sau cu fraţii trădătorilor. De-asta izbutise să ducă povara unei ţări de aproape treizeci şi doi de ani.

Începuse complicata activitate de a-şi strânge ciorapii cu jartiere, să stea perfect întinşi, fără nicio încreţitură. Doamne, ce bine se simţea când putea să-şi reverse tot năduful fără vreun risc pentru Stat, când putea să le dea ceea ce meritau broaştelor râioase, hienelor şi şerpilor! Burţile rechinilor puteau dovedi că nu se lipsise de această plăcere. Oare nu era acolo, în Mexic, cadavrul galicianului ăla perfid, José Almoina? Sau cel al basculului Jesús de

Galíndez, alt şarpe ce muşcase mâna care-l hrănise? Ori cel al lui Ramón Marrero Aristy, care crezuse că dacă era un scriitor celebru putea să scrie în *The New York Times* articole ce defăimau guvernul care-i plătea beţiile, cărţile şi cafele? Şi hoiturile celor trei surioare Mirabal, care se jucaseră de-a comunistele şi eroinele, nu erau tot acolo demonstrând astfel că dacă îl scotea cineva din minţi, nimic nu-l mai putea stăpâni? Chiar şi Valeriano şi Barajita, nebunii ăia de pe El Conde, puteau adeveri asta.

Rămase cu pantoful în aer, aducându-şi aminte de celebra pereche. O adevărată instituţie în oraşul colonial. Stăteau pe sub laurii din parcul Colón, între bolţile catedralei, iar când era mai multă lume apăreau în faţa elegantelor magazine de pantofi şi de bijuterii de pe bulevardul El Conde, făcându-şi numărul lor de nebuni, pentru ca oamenii să le zvârle un ban sau ceva de mâncare. Îi văzuse de multe ori pe Valeriano şi pe Barajita, cu zdrenţele şi cu podoabele lor absurde. Când Valeriano se credea Christos, târa după el o cruce; când era Napoleon, agita băţul de la mătură, răcnea ordine şi se năpustea asupra duşmanului. Un agent *calié*[19] de-al lui Johnny Abbes îl informă că nebunul Valeriano începuse să-şi bată joc de Şef, numindu-l *Sticletele.* Fu curios să-l vadă. Îl spionă dintr-o maşină cu geamuri întunecate: bătrânul, cu pieptul plin de oglinjoare şi capace de bere, se împăuna, arătându-şi medaliile şi făcând pe paiaţa în faţa unor oameni speriaţi, care nu ştiau ce să facă, să râdă sau să fugă. „Aplaudaţi-l pe Sticlete, idioţilor!”, striga Barajita, arătând pieptul strălucitor al nebunului. Îşi simţi atunci trupul întreg pradă unei turbări nebune, care-l orbea şi-l îndemna să-l pedepsească pe neobrăzat. Dădu ordinul pe loc. În dimineaţa următoare însă, gândindu-se că, în fond şi la urma urmei, nebunii nu ştiu ce fac şi că, în loc să-l

[19] *Calies:* agenţi care fac parte din Serviciul de Inteligentă Militară, cu rol de politie politică. (*N. tr.*)

pedepsească pe Valeriano ar trebui să le vină de hac bufonilor care îi învăţaseră asta pe cei doi, îi ordonă lui Johnny Abbes, în zorii unei zile ca asta, când era încă întuneric: „Nebunii sunt nebuni. Dă-le drumul!” Şeful Serviciului de Inteligenţă Militară se înverzi la faţă: „E prea târziu, Excelenţă. I-am aruncat de ieri la rechini. Vii, aşa cum aţi poruncit dumneavoastră”.

Se ridică în picioare, încălţat deja. Un politician nu regretă deciziile luate. El nu se căise niciodată pentru nimic. Pe episcopii ăştia doi o să-i arunce de vii la rechini. Se aşează pe toaletă, lucru pe care-l făcea în fiecare dimineaţă cu adevărată plăcere, aducându-şi aminte de un roman pe care-l citise în tinereţe, singurul de care-şi amintea întotdeauna: *Quo Vadis?* O poveste cu romani şi cu creştini, din care nu şi-l putea scoate din minte pe rafinatul şi nobilul Petronius, Arbitrul eleganţei, care se trezea în fiecare dimineaţă în masajele, abluţiunile, unguenţii, esenţele, parfumurile şi mângâierile sclavelor lui. Dacă ar avea timp, ar face şi el ca Arbitrul: toată dimineaţa şi-ar petrece-o în mâinile maseurilor, pedichiuriştelor, manichiuriştelor, frizerilor, băieşilor, după ce şi-ar termina exerciţiile pentru revigorarea muşchilor şi stimularea inimii. I se făcea un masaj scurt după prânz şi unul mai în tihnă, duminica, atunci când se putea sustrage două – trei ore diverselor obligaţii. Dar nu mai erau vremurile în care să te poţi relaxa având parte de ceremoniile senzuale ale marelui Petronius. Trebuia să se mulţumească cu aceste zece minute când folosea deodorantul parfumat Yardley pe care i-l trimitea de la New York Manuel Alfonso – bietul Manuel, cum s-o mai fi simţind după operaţie şi crema hidratantă pentru ten (fină, franţuzească) *Bienfait du Matin.* Şi apa de colonie, tot Yardley, mirosind discret a lanuri de porumb, cu care îşi frecţiona pieptul. După ce se pieptănă şi-şi aranjă mustăcioara muscă pe care o purta de douăzeci de ani, se

pudră din abundenţă cu talc pe faţă, ca să-şi ascundă sub un strat fin, alburiu, tenul închis la culoare pe care-l moştenise de la strămoşii lui materni, negrii haitieni, ten tuciuriu pe care-l dispreţuise întotdeauna, fie că era vorba de alţii sau de el însuşi.

La cinci fără şase minute era gata îmbrăcat, cu veston şi cu cravată. Se simţi satisfăcut; nu întârzia niciodată. Era una din superstiţiile lui; dacă nu intra în birou la cinci fix, se întâmpla ceva rău în ziua respectivă.

Se apropie de fereastră. Era tot întuneric, ca şi cum ar fi fost miezul nopţii. Dar zări mai puţine stele decât cu o oră mai înainte. De-abia sclipeau. Începea să se lumineze şi în curând aveau să dispară cu totul. Apucă un baston şi o porni spre uşă. De cum o deschise, auzi tocurile pantofilor celor doi aghiotanţi militari:

— Bună ziua, Excelenţă.

— Bună ziua, Excelenţă.

Le răspunse cu o înclinare a capului. Ştiu dintr-o privire că ţinuta lor era impecabilă. Nu admitea neglijenţa, dezordinea, la niciun ofiţer sau soldat din cadrul Forţelor Armate, dar la aghiotanţii din corpul de pază, un nasture căzut, o pată ori o cută la pantaloni sau la veston, un chipiu prost aşezat erau greşeli extrem de grave, care se pedepseau cu mai multe zile de arest şi, uneori, cu excluderea, sau cu trimiterea la batalioanele disciplinare.

O briză uşoară legăna copacii Reşedinţei Radhamés când trecu printre ei; asculta foşnetul frunzelor, iar din grajd auzi iarăşi un cal nechezând. Johnny Abbes, raport despre probleme curente, vizită la Baza Aeriană din San Isidro, raportul lui Chirinos, prânz cu fostul *marine*, trei sau patru audienţe, întâlnire de lucru cu Secretarul de Stat de la Interne şi Culte, întâlnire cu Balaguer, întâlnire cu Cucho Álvarez Pina, preşedintele Partidului Dominican şi plimbarea pe Malecón, după ce trece s-o salute pe Mama Julia. O să doarmă oare la San Cristóbal, ca să-i treacă

gustul amar din noaptea aia?

Intră în biroul său din Palatul Naţional, în clipa în care ceasul lui arăta ora cinci fix. Pe masa de lucru se afla micul dejun: suc de fructe, pâine prăjită cu unt, cafea proaspăt făcută şi două ceşti. Iar în picioare, silueta molâie a şefului Serviciului de Inteligenţă, colonelul Johnny Abbes García:

— Bună ziua, Excelenţă.

III

— N-o să vină – exclamă deodată Salvador. Încă o noapte pierdută, o să vedeţi.

— O să vină – spuse imediat Amadito, nerăbdător. Şi-a pus uniforma verde oliv. Aghiotanţii militari au primit ordin să-i pregătească Chevroletul albastru. De ce nu mă credeţi? O să vină.

Salvador şi Amadito ocupau locurile din spate ale maşinii parcate vizavi de Malecón şi avuseseră acelaşi schimb de cuvinte de două ori în jumătatea de oră petrecută acolo. Antonio Imbert, la volan, şi Antonio de la Maza, cu cotul pe geam, se abţinură de la orice fel de comentarii de astă dată. Toţi patru priveau neliniştiţi rarele maşini din Ciudad Trujillo care treceau prin faţa lor, străpungând întunericul cu farurile lor galbene în drum spre San Cristóbal. Niciuna nu era Chevroletul pe care-l aşteptau: albastru azuriu, model 1957, cu perdeluţe la geamuri.

Se aflau la câteva sute de metri de Feria Ganadera[20] unde erau mai multe restaurante – Pony, cel mai popular, trebuia să fie plin de lume care mănâncă friptură – şi două baruri cu muzică, dar vântul sufla spre răsărit şi niciun zgomot nu ajungea până la ei, deşi în depărtare se zăreau lumini, printre trunchiuri şi coroane de palmieri. În schimb, zgomotul valurilor spărgându-se de stâncă şi plescăitul lor erau atât de puternice, încât trebuia să ridice vocea ca să se audă între ei. Cu uşile închise şi farurile stinse, maşina era gata de plecare.

— Vă mai amintiţi când era la modă să venim pe

[20] Târgul de vite. (*N. tr.*)

Malecón să respirăm aer proaspăt, fără să fie pe urmele noastre agenţii *caliés*? Antonio Imbert îşi scoase capul pe fereastră pentru a inspira adânc aerul nopţii. Aici am început să punem serios la cale treaba asta.

Niciunul dintre prietenii lui nu-i răspunse imediat, ca şi cum şi-ar fi consultat memoria sau n-ar fi fost atenţi la ceea ce se spunea.

— Da, aici, pe Malecón, cu vreo şase luni în urmă – zise după un timp Estrella Sadhalá.

— A fost mai înainte – şopti Antonio de la Maza, fără să se întoarcă. În noiembrie, când le-au omorât pe surorile Mirabal, am comentat aici crima. De asta sunt sigur. Şi veneam deja de câteva seri pe Malecón.

— Părea un vis – continuă Antonio Imbert. Îndepărtat, greu de împlinit. Ca în copilărie, când visezi c-o să devii un erou, un explorator, un actor de cinema. Drace, încă nu-mi vine a crede c-o s-o facem în noaptea asta.

— Dacă vine – mormăi Salvador.

— Fac pariu pe ce vrei, Turcule – repetă Amadito, sigur pe el.

— Ce mă face să mă îndoiesc e faptul că azi e marţi – bombăni Antonio de la Maza. La San Cristóbal merge întotdeauna miercurea, tu, care eşti unul dintre aghiotanţii lui, o ştii mai bine ca oricine, Amadito. De ce a schimbat ziua?

— Habar n-am – răspunse sâcâit locotenentul. Dar o să meargă. Şi-a pus uniforma verde oliv. A dat ordin să i se pregătească Chevroletul albastru. O să meargă.

— O fi având vreo fofoloancă bună care-l aşteaptă în Casa de Mahon – zise Antonio Imbert. Una nou-nouţă, neîncepută.

— Hai să schimbăm subiectul, te rog – i-o tăie Salvador.

— Mereu uit că faţă de un bigot ca tine nu se poate vorbi de fofoloance – se scuză cel de la volan. Să zicem că are o păsărică la San Cristóbal. Pot să-i zic aşa, Turcule? Sau şi

asta îţi jigneşte urechile apostolice?

Dar nimeni n-avea chef de glume. Nici măcar Imbert; vorbea doar ca să umple într-un fel timpul aşteptării.

— Atenţie – exclamă De la Maza, înălţându-şi capul.

— E un camion – replică Salvador, după o simplă privire către farurile galbene care se apropiau. Nu sunt bigot şi nici fanatic, Antonio. Îmi practic credinţa şi nimic mai mult. Iar de la Pastorala episcopilor de anul trecut, din 31 ianuarie, sunt mândru că sunt catolic.

Era un camion, într-adevăr. Trecu zgomotos, legănând o încărcătură de lăzi grele legate cu frânghii; zgomotul se stinse apoi, până dispăru cu totul.

— Un catolic nu poate vorbi de fofoloance, dar poate să ucidă, Turcule? – II provocă Imbert. O făcea adesea: el şi cu Salvador Estrella Sadhalá erau cei mai buni prieteni din tot grupul, mereu îşi făceau unul altuia aşa nişte glume proaste, încât cei de faţă credeau c-o să se încaiere până la urmă. Dar nu se certaseră niciodată, prietenia lor era de nezdruncinat. Şi totuşi în seara asta Turcul n-avea pic de umor.

— Să ucidă pe oricine, nu. Dar să termine cu un tiran, da. Ai auzit de cuvântul tiranicid? În cazuri extreme, Biserica o permite. A scris-o Tomás d'Aquino. Vrei să afli de unde o ştiu? Când am început să-i ajut pe cei din Mişcarea 14 iunie şi am priceput că laţul trebuia strâns într-o bună zi, mi-am consultat duhovnicul, pe părintele Fortín. Un preot canadian, din Santiago. El mi-a obţinut o audienţă la monseniorul Lino Zanini, nunţiul Sanctităţii Sale. „Ar păcătui un creştin dacă l-ar omori pe Trujillo, monseniore?" A închis ochii şi s-a gândit. Ţi-aş putea repeta cuvintele lui, cu accentul lui italienesc.

Mi-a arătat citatul sfântului Tomás din *Suma Teológica.* Dacă nu l-aş fi citit, n-aş fi fost aici cu voi în seara asta.

Antonio de la Maza se uită iarăşi la el:

— Ţi-ai consultat duhovnicul pentru asta?

I se simţea mânia din voce. Locotenentul Amado García Guerrero se temu că avea să aibă una din crizele alea pe care le făcea de când Trujillo dăduse ordin să fie omorât cu ani în urmă fratele lui, Octavio. O răbufnire ca aceea care era să distrugă prietenia care-l lega de Salvador Estrella Sadhalá. Acesta din urmă îl calmă:

— Asta s-a întâmplat demult, Antonio. Atunci când am început să-i ajut pe cei din 14 iunie. Mă crezi chiar aşa de imbecil încât să vorbesc cu un popă despre un asemenea lucru?

— Spune-mi şi mie de ce poţi să zici imbecil şi nu poţi să zici cur, fofoloancă şi să i-o trag, Turcule – îl luă peste picior Imbert, încercând încă o dată să mai destindă atmosfera. Oare nu-l jignesc pe Dumnezeu toate cuvintele urâte?

— Pe Dumnezeu nu-l jignesc cuvintele, ci gândurile obscene – îi acceptă Turcul, resemnat, provocarea. Imbecilii care pun întrebări cretine probabil că nu-l jignesc. Dar de plictisit, îl plictisesc de moarte, cu siguranţă.

— Te-ai împărtăşit de dimineaţă ca să ai sufletul curat în marea încercare? – îl zgândări mai departe Imbert.

— De zece ani mă împărtăşesc în fiecare zi – consimţi Salvador. Nu ştiu dacă mi-e sufletul aşa cum ar trebui să-l aibă un creştin adevărat. Numai Dumnezeu ştie asta.

„Îl ai”, gândi Amadito. Dintre toţi oamenii pe care-i cunoscuse în cei treizeci şi unu de ani de viaţă, pe Turc îl admira cel mai mult. Era căsătorit cu Urania Mieses, o mătuşă de-a lui Amadito, pe care García Guerrero o iubea foarte mult. De când era cadet la Academia Militară Batalla de Las Carreras, pe care o conducea colonelul José Léon Estévez (Pechito), soţul Angelitei Trujillo, îşi petrecea de regulă zilele libere în casa familiei Estrella Sadhalá. Salvador devenise extrem de important pentru el; lui îi încredinţa toate problemele, grijile, visele şi îndoielile şi lui

îi cerea sfatul înainte de a lua vreo decizie. Familia Estrella Sadhalá a organizat petrecerea în cinstea lui Amadito, când a absolvit Academia Militară cu brio – primul dintr-o promoţie de treizeci şi cinci de ofiţeri! –, la care asistaseră cele unsprezece mătuşi din partea mamei. Iar câţiva ani mai târziu, tânărul locotenent a primit vestea pe care o considera a fi cea mai bună veste primită vreodată: îi fusese acceptată cererea de a intra în cea mai prestigioasă unitate a Forţelor Armate, aceea a aghiotanţilor militari însărcinaţi cu paza personală a Generalisimului.

Amadito închise ochii şi inspiră adânc briza sărată care intra pe cele patru geamuri deschise. Imbert, Turcul şi Antonio de la Maza nu scoteau niciun cuvânt. Pe Imbert şi pe De la Maza îi cunoscuse în casa de pe Mahatma Ghandi şi întâmplarea a făcut să asiste la încăierarea dintre Turc şi Antonio Imbert, atât de violentă că avea impresia că se va sfârşi cu împuşcături. Dar peste câteva luni a fost părtaş la împăcarea lui Antonio cu Salvador, amândoi având acelaşi obiectiv: să-l ucidă pe Ţap. Cine ar fi putut crede, în acea zi din 1959, când Urania şi Salvador i-au pregătit petrecerea la care se băuseră atâtea sticle de rom, că în mai puţin de doi ani avea să se afle aici, într-o noapte caldă şi înstelată, pe 30 mai 1961, aşteptându-l pe Trujillo însuşi ca să-l omoare. Câte lucruri se întâmplaseră din ziua aceea când, de îndată ce ajunsese în casa de pe Mahatma Ghandi 21, Salvador îl luase de braţ şi-l condusese, cu un aer grav, spre cel mai îndepărtat colţ al grădinii.

— Trebuie să-ţi spun ceva, Amadito. Pentru că ţin la tine. Pentru că toţi din casa asta ţinem la tine.

Vorbea atât de încet, că tânărul trebui să-şi apropie mai mult capul, ca să-l poată auzi.

— Despre ce e vorba, Salvador?

— Nu vreau să-ţi strici cariera. Venind aici, s-ar putea să ai probleme.

— Ce fel de probleme?

Faţa Turcului, aproape întotdeauna calmă, se crispă. În ochii lui se putea citi îngrijorare.

— Colaborez cu băieţii evenimentelor din 14 iunie. Dacă se descoperă asta, va fi extrem de grav pentru tine. Închipuie-ţi: un ofiţer din corpul de pază al lui Trujillo!

Locotenentul nu şi-ar fi putut imagina niciodată că Salvador era un conspirator clandestin, care-i ajuta pe oamenii ce se organizaseră pentru a lupta împotriva lui Trujillo, după invazia castristă din 14 iunie în Constanza, Maimón şi Estero Hondo, când fuseseră secerate atâtea vieţi. Ştia că Turcul detesta regimul şi, deşi Salvador şi nevastă-sa se fereau de el, câteodată le mai scăpaseră câteva cuvinte împotriva guvernului. Tăceau apoi imediat, fiindcă ştiau că Amadito, deşi nu era interesat de politică, nutrea, ca toţi ofiţerii Armatei, o loialitate câinească, viscerală, faţă de Şeful Suprem, faţă de Binefăcătorul şi Părintele Patriei Noi, cel care de mai bine de trei decenii conducea destinele Republicii şi vieţile şi morţile dominicanilor.

— Nu mai vreau să aud niciun cuvânt în plus, Salvador. Mi-ai spus destul. Am auzit suficient. Şi am şi uitat ce mi-ai spus. Şi o să vin în continuare, ca şi până acum. Asta este casa mea.

Salvador îi aruncă una dintre acele priviri senine, care-i dădea lui Amadito o senzaţie reconfortantă, de dragoste de viaţă.

— Atunci hai să bem o bere. Să nu ne întristăm.

Şi, fireşte, primii cărora le-a prezentat-o pe prietena lui, când s-a îndrăgostit şi s-a gândit să se însoare, au fost Salvador şi Urania, după mătuşa Meca, preferata lui dintre cele unsprezece surori ale mamei. Luisita Gil! Ori de câte ori îşi amintea de ea, remuşcările îi întorceau stomacul pe dos şi simţea cum îi fierbe sângele în vine. Scoase o ţigară şi şi-o puse în gură. Salvador i-o aprinse cu bricheta lui.

Frumoasa bruneţică, graţioasa, cocheta Luisita Gil! După nişte aplicaţii militare, se dusese cu doi camarazi să se plimbe cu o barcă cu pânze, în La Romana. Pe chei, două fete cumpărau peşte proaspăt. Intrară în vorbă şi apoi le-au însoţit la un spectacol în aer liber. Ele i-au invitat la o cununie. Doar Amadito a putut să meargă, fiindcă avea zi liberă; camarazii lui s-au întors la cazarmă. S-a îndrăgostit lulea de bruneţică aceea zveltă şi spirituală, cu ochi scânteietori, care dansa merengue ca o vedetă a Vocii Dominicane Şi ea s-a îndrăgostit de el. Când au ieşit împreună a doua oară, la un cinematograf şi la un local, a sărutat-o şi a mângâiat-o în voie. Era femeia vieţii lui, niciodată n-avea să mai poată fi cu altcineva. Chipeşul Amadito mai spusese lucrurile astea multor femei de când intrase la Academie, însă acum le spunea din toată inima. Luisa l-a dus să-i cunoască familia, în La Romana, iar el a invitat-o la prânz la mătuşa Meca, în Ciudad Trujillo şi, într-o duminică, a dus-o la familia Estrella Sadhalá: cu toţii au fost încântaţi de Luisa. Când le-a spus că avea de gând să-i ceară mâna, îl încurajară: era o femeie extraordinară. Amadito o ceru de nevastă părinţilor ei, aşa cum se cuvine. Apoi ceru de la comandament permisiunea de a se căsători, aşa cum prevedea regulamentul.

Şi pentru prima oară s-a izbit de o realitate pe care o ignorase complet până atunci („Ca majoritatea dominicanilor”, gândi), în ciuda celor douăzeci şi nouă de ani, a notelor sale excelente, a dosarului său impecabil, de cadet şi de ofiţer. Răspunsul la solicitarea lui întârzia să apară. I s-a explicat că aghiotant» din corpul de pază înaintau cererea la SIM (Serviciul de Inteligenţă Militară), pentru ca acesta să cerceteze persoana. Într-o săptămână sau zece zile urma să primească aprobarea. Dar nu primi răspunsul nici în zece, nici în cincisprezece, nici în douăzeci de zile. În cea de-a douăzeci şi una zi, Şeful îl chemă la el în birou. A fost singura dată când a schimbat

câteva cuvinte cu Binefăcătorul, deşi fusese de atâtea ori în preajma lui, în diferite apariţii publice. Era prima oară când omul ăsta, pe care-l vedea zilnic la Reşedinţa Radhamés, îl fixa cu privirea.

Locotenentul García Guerrero auzise vorbindu-se de privirea lui Trujillo încă din copilărie – mai ales de la bunicul lui, generalul Hermógenes García –, la şcoală şi, mai târziu, când devenise cadet şi ofiţer. O privire căreia nimeni nu-i putea rezista, cel interpelat se uita în jos, intimidat, anihilat de forţa pe care o iradiau acele pupile sfredelitoare ce păreau a citi gândurile cele mai secrete, dorinţele şi poftele cele mai ascunse, dezbrăcând oamenii cu puterea lor. Amadito râdea în sinea lui de atâta imaginaţie. O fi Şeful un mare om de Stat, a cărui viziune, voinţă şi putere de muncă transformaseră Republica Dominicană într-o ţară importantă. Dar nu era Dumnezeu. Privirea lui nu putea fi decât aceea a unui muritor.

Însă fu de-ajuns să intre în birou, să-şi ciocnească tocurile şi să se anunţe cu vocea cea mai gravă cu putinţă: – „Sublocotenent García Guerrero, la ordinele dumneavoastră, Excelenţă! – că se şi simţi electrizat. „Intră”, zise vocea ascuţită a bărbatului care, în celălalt capăt al camerei, aşezat la un birou îmbrăcat în piele roşie, scria ceva fără a-şi ridica privirea. Tânărul înaintă câţiva paşi şi rămase locului drept, fără să i se clintească vreun muşchi şi fără să mai gândească, uitându-se doar la părul argintiu, îngrijit pieptănat, la ţinuta impecabilă – haină şi vestă albastre, cămaşă albă cu guler imaculat – şi la mâinile lui, una ţinând o foaie de hârtie pe care cealaltă o completa cu rânduri scrise repede cu cerneală albastră. Pe mâna stângă apucă să vadă inelul cu piatră preţioasă cu ape, care, după cum spuneau superstiţioşii, era de fapt o amuletă primită în tinereţe de la un vrăjitor haitian – când, în calitatea lui de membru al Gărzii Poliţieneşti îi urmărea pe „bandiţii” ce se răzvrăteau împotriva invadatorului

militar nord-american – care-l asigurase că atâta timp cât nu şi-l scotea, rămânea invulnerabil în faţa duşmanului.

— Un dosar excelent, locotenente – îl auzi spunând.

— Mulţumesc, Excelenţă.

Capul argintiu se mişcă şi ochii aceia mari, ficşi, fără strălucire şi umor, îi căutară pe ai lui. „Nu mi-a fost niciodată frică", i-a mărturisit ulterior tânărul lui Salvador. „Până când s-a aţintit asupra mea privirea aceea, Turcule. E adevărat ce se spune. Era ca şi cum îmi scormonea conştiinţa. Urmă apoi o lungă tăcere, timp în care ochii aceia îi examinară uniforma, cureaua, nasturii, cravata, chipiul. Pe Amadito îl trecură toate apele. Ştia că şi cea mai mică neglijenţă vestimentară îl putea supăra pe Şef în aşa hal încât să înceapă să profereze ameninţări violente.

— Dosarul ăsta atât de bun nu poate fi pătat printr-o căsătorie cu sora unui comunist. Printre oamenii mei nu se amestecă prietenii cu duşmanii.

Vorbea calm, degajat, fără a-şi desprinde de pe el privirea sfredelitoare. Se gândi că în orice clipă glăscioru-i strident putea să scoată un ţipăt.

— Fratele Luisitei Gil este unul dintre răzvrătiţii ăia din 14 iunie. Ştiai asta?

— Nu, Excelenţă.

— Acuma ştii – îşi drese vocea şi, fără a schimba tonul, mai adăugă: Sunt multe femei în ţara asta. Caută-ţi alta.

— Da, Excelenţă.

Îl văzu consimţind şi făcându-i un semn: întrevederea luase sfârşit.

— Permiteţi-mi să mă retrag, Excelenţă.

Îşi ciocni tocurile şi salută. Ieşi cu un pas solemn, ascunzându-şi tulburarea care pusese stăpânire pe el. Un militar executa ordinele, mai ales dacă veneau din partea Binefăcătorului şi a Părintelui Patriei Noi, care îşi răpise câteva minute din timpul lui preţios pentru a-i vorbi personal. Dacă îi dăduse acest ordin lui, un ofiţer

privilegiat, o făcuse spre binele lui. Trebuia să se supună. O făcu, strângând din dinţi. Scrisoarea pe care i-a trimis-o Luisei Gil nu conţinea nici un singur cuvânt neadevărat: „Cu mare părere de rău, şi deşi sentimentele mele sunt în suferinţă, trebuie să renunţ la dragostea mea pentru tine şi să te anunţ, îndurerat, că nu ne putem căsători. Superiorii îmi interzic această căsătorie, datorită activităţilor antitrujilliste ale fratelui tău, fapt pe care mi l-ai ascuns. Înţeleg de ce-ai făcut-o. Şi tocmai de aceea sper că şi tu înţelegi cât de grea e decizia pe care mă văd obligat s-o iau, împotriva voinţei mele. Deşi o să-mi aduc mereu aminte de tine cu dragoste, n-o să ne mai vedem niciodată, îţi doresc noroc în viaţă. Nu-mi purta pică”.

Îl iertase oare frumoasa, vesela, zvelta fată din La Romana? Deşi n-o mai văzuse niciodată de atunci, nimeni n-o înlocuise în inima lui. Luisa se căsătorise cu un agricultor prosper din Puerto Plata. Dar, dacă ea îl iertase în cele din urmă, totuşi nu l-ar fi putut ierta niciodată pentru celălalt lucru, dacă ar fi aflat cumva ce se întâmplase. Nici el n-o să şi-o poată ierta vreodată. Chiar dacă peste câteva clipe o să aibă la picioarele lui cadavrul Ţapului ciuruit de gloanţe – în ochii aceia reci de iguană voia să-şi descarce gloanţele pistolului – şi tot n-o să şi-o ierte. „Dar poate că asta n-o va afla Luisa niciodată.” Nici ea şi nici altcineva, în afara celor care plănuiseră ambuscada.

Printre ei, fireşte, Salvador Estrella Sadhalá, la a cărui casă de pe Mahatma Ghandi 21 ajunsese locotenentul García Guerrero în dimineaţa aceea, devastat de ură, de alcool şi de disperare, direct de la bordelul Puchei Vittini, alias Pucha Brazobán, aflat în partea de sus a străzii Juana Saltitopa, unde îl duseseră, după aceea, colonelul Johnny Abbes şi maiorul Roberto Figueroa Carrión, ca să-i treacă gustul amar cu câteva înghiţituri şi cu o fofoloancă bună. „Neplăcută treabă”, „sacrificiu pentru Patrie”, „dovadă de

voinţă”, „obol de sânge pentru Şef”, lucruri de-astea i-au spus. După care l-au felicitat, pentru că şi-a meritat înaintarea în grad. Amadito mai trase un fum, după care aruncă ţigara pe drum: un minuscul foc de artificii izbindu-se de asfalt. „Dacă nu te gândeşti la altceva, o să te apuce plânsul”, îşi spuse ruşinat la gândul că Imbert, Antonio şi Salvador o să-l vadă izbucnind în hohote de plâns. Vor crede că şi-a pierdut curajul. Scrâşni din dinţi până nu mai putu de durere. Nu fusese niciodată mai sigur de ceva, aşa cum era acum. Cât timp Ţapul mai era în viaţă, el nu mai putea să trăiască; pur şi simplu avea să fie deznădejdea întruchipată, ca în noaptea aceea din ianuarie 1961, când lumea s-a prăbuşit pentru el şi, ca să nu-şi tragă un glonţ în gură, a alergat pe strada Mahatma Ghandi 21 să se refugieze în prietenia lui Salvador. I-a povestit totul. Nu imediat. Căci Turcul, când a deschis, surprins de bătăile acelea în uşă din zorii zilei, care i-au smuls din pat şi din somn pe el, pe nevastă-sa şi pe copiii lui, a dat de Amadito, distrus şi duhnind a alcool pe prag, un Amadito incapabil să scoată un cuvânt. „Ce s-a întâmplat, Amadito? Cine a murit?” L-au dus în dormitor, l-au întins pe pat şi l-au lăsat să-şi verse tot amarul, îngânând lucruri incoerente. Urania Mieses i-a pregătit o infuzie de mentă, pe care l-a obligat s-o bea cu înghiţituri mici, ca pe un copil.

— Nu ne spune ceva de care te-ai putea căi pe urmă – îl întrerupse Turcul.

Peste pijama, avea un kimono cu ideograme. Stătea pe o margine a patului şi-l privea pe Amadito cu dragoste.

— Te las singur cu Salvador – îl sărută pe frunte mătuşă-sa Urania şi se ridică. Ca să vorbeşti cu mai multă încredere, ca să-i spui ceea ce ţi-ar fi greu să-mi spui mie.

Amadito îi mulţumi. Turcul stinse lumina din cameră. Abajurul veiozei de pe noptieră avea nişte desene pe care lumina becului le înroşea. Nori? Animale? Locotenentul se gândi că, dacă ar izbucni un incendiu, el nu s-ar clinti din

loc.

— Dormi, Amadito. La lumina zilei, lucrurile îţi vor părea mai puţin tragice.

— O să fie la fel, Turcule. Zi şi noapte o să-mi fie scârbă de mine. Când va trece efectul băuturii, va fi mult mai rău.

În ziua aceea, totul începuse la prânz, în cartierul general al ofiţerilor, situat în apropierea Reşedinţei Radhamés. Tocmai se întorsese de la Boca Chica, unde maiorul Roberto Figueroa Carrión, cel care asigura legătura dintre Şeful Statului Major cu Generalisimul Trujillo, îl trimisese să înmâneze un plic sigilat generalului Ramfis Trujillo, la Baza Forţelor Aeriene Dominicane. Locotenentul intră în biroul maiorului ca să raporteze îndeplinirea misiunii şi acesta îl primi cu o expresie şireată. Îi arată dosarul cu coperte roşii pe care-l avea pe birou.

— Pe cât că nu ştii ce-i aici?

— O permisie de o săptămână ca să merg la plajă, domnule maior?

— Promovarea ta în funcţia de locotenent major, băiatule! – se bucură şeful lui, dându-i dosarul.

— Am rămas cu gura căscată, fiindcă nu era rândul meu. (Salvador stătea nemişcat.) Abia peste opt luni puteam să cer înaintarea în grad. M-am gândit: „O fi vreun premiu de consolare fiindcă nu mi-au dat voie să mă însor”.

La capul patului, Salvador se strâmbă, stânjenit.

— Tu nu ştiai, Amadito? Camarazii tăi, şefii tăi nu-ţi vorbiseră despre proba loialităţii?

— Am crezut că erau doar bârfe – negă Amadito cu convingere, cu furie. Îţi jur. Oamenii nu se apucă să vorbească, să se laude cu aşa ceva. Habar n-aveam. M-a luat pe nepregătite.

Era adevărat, Amadito? Încă o minciună, o minciună nevinovată în plus în noianul de minciuni care fusese toată viaţa lui de când intrase la Academia Militară. De când se

născuse, căci se născuse aproape o dată cu Era Trujillo. Bineînţeles că trebuia să fi ştiut, să fi bănuit; fireşte că în Fortăreaţa de la San Pedro de Macorís şi, mai târziu, printre ofiţeri, auziseşi, intuiseşi, descoperiseşi, din poante, discuţii, exagerări, false bravuri, că privilegiaţii, cei aleşi, ofiţerii cărora li se încredinţau posturile de mare răspundere erau supuşi unei încercări prin care-şi dovedeau loialitatea faţă de Trujillo, înainte de a fi promovaţi. Ştiai foarte bine că exista aşa ceva. Dar locotenentul García Guerrero mai ştia şi că nu voise să afle detalii în legătură cu încercarea respectivă. Maiorul Figueroa Canion i-a strâns mâna şi i-a repetat propoziţia pe care, tot auzind-o, începuse deja s-o creadă.

— O să faci o mare carieră, băiatule.

Îi ordonă să treacă pe la el pe acasă, pe la opt seara: vor bea ceva împreună ca să sărbătorească promovarea şi vor rezolva o problemă.

— Vino cu jeepul – îi spuse maiorul la despărţire.

La opt, Amadito a ajuns la casa şefului său. Acesta nu-l invită înăuntru. Îl urmărise pesemne de la fereastră, căci, până să apuce Amadito să coboare din jeep, maiorul îşi şi făcu apariţia în uşă. Dintr-un salt fu în maşină şi, fără să răspundă la salutul locotenentului, îi ordonă, cu o voce care se presupunea a fi firească:

— La La Cuarenta, Amadito.

— La închisoare, domnule maior?

— Da, la temniţa La Cuarenta – repetă locotenentul. Acolo ştii cine ne aştepta, Turcule.

— Johnny Abbes – şopti Salvador.

— Colonelul Abbes García – îl corectă cu ironie amară Amadito. Da, şeful SIM.

— Eşti sigur că vrei să-mi povesteşti asta, Amadito? – tânărul simţi mâna lui Salvador pe genunchiul lui. N-o să mă urăşti apoi, dacă ştiu şi eu ce s-a întâmplat?

Amadito îl ştia din vedere. Îl zărise strecurându-se ca o

umbră pe coridoarele Palatului Naţional, coborând din Cadillacul blindat sau urcându-se în el în grădinile Reşedinţei Radhamés. Îl văzuse intrând ori ieşind din biroul Şefului, Johnny Abbes putând face ceea ce probabil nimeni din întreaga naţiune nu putea: să se prezinte la orice oră din zi sau noapte la Palatul Naţional sau la reşedinţa privată a Binefăcătorului şi să fie primit imediat. Şi, ca pe mulţi dintre camarazii lui din Armată, din Marină sau din Aviaţie, îl trecu şi pe el un fior de repulsie în faţa trupului acela flasc şi prost îndesat în uniforma de colonel, negarea însăşi a prestanţei, agilităţii, gravităţii, virilităţii, a forţei şi a charismei de care trebuia să dea dovadă militarii – asta o repeta de fiecare dată Şeful când se adresa soldaţilor săi cu ocazia Sărbătorii Naţionale sau de ziua Forţelor Armate –, faţa aia durdulie şi funebră, cu mustăcioara tăiată ca Arturo de Córdoba sau ca Pedro López Moctezuma, actorii mexicani cei mai la modă, şi cu o guşă de cocoş castrat care-i atârna peste gâtul scurt. Ofiţerii îl detestau pe colonelul Johnny Abbes Garda, fiindcă nu era un militar adevărat, chiar dacă n-o recunoşteau decât într-un cerc restrâns şi după mai multe guri de rom. Nu-şi câştigase galoanele ca ei, studiind, trecând prin academii şi prin cazărmi, asudând ca să urce în ierarhie. Le primise drept recompensă pentru treburi murdare, justificându-şi astfel numirea ca şef atotputernic al Serviciului de Inteligenţă al Armatei. Şi n-aveau încredere în el din pricina treburilor necurate ce i se atribuiau: dispariţii, execuţii, subite căderi în dizgraţie ale unor personaje sus-puse – cum era aceea foarte recentă, a senatorului Agustín Cabral –, turnătorii teribile, minciunile şi calomniile din pagina „Forul Public”, ce apărea în fiecare dimineaţă în ziarul *El Caribe* şi care-i ţinea pe oameni cu sufletul la gură, fiindcă destinul lor depindea de ceea ce se scria acolo despre ei. Şi mai erau intrigile şi, uneori, comploturile împotriva unor oameni apolitici,

oameni demni, pacifişti care, dintr-un motiv sau altul, căzuseră pradă numeroaselor reţele de spionaj cu care Johnny Abbes García şi imensa sa armată de agenţi *caliés* împânziseră întreaga societate dominicană. Mulţi ofiţeri – printre care şi locotenentul García Guerrero – se simţeau îndreptăţiţi în sinea lor să-l dispreţuiască pe acest individ, în pofida încrederii pe care i-o arăta Generalisimul, deoarece considerau, ca mulţi oameni din guvern şi, se pare, ca însuşi Ramfis Trujillo, că acest colonel Abbes García, prin cruzimea lui vădită, compromitea regimul şi justifica criticile. Şi totuşi Amadito îşi amintea o discuţie în care şeful lui direct, maiorul Figueroa Carrión, după o cină stropită cu bere, într-un grup de aghiotanţi militari, îi luase apărarea: „Colonelul poate fi un demon, dar Şefului îi e de folos: tot ce e rău i se atribuie lui, iar lui Trujillo tot ce e bun. Ce alt serviciu mai mare i-ar putea aduce? Ca un guvern să dureze treizeci de ani, e nevoie de un Johnny Abbes care să-şi bage mâinile în rahat. Şi trupul, şi capul, dacă e cazul. Să se frigă. Să strângă ura duşmanilor şi uneori pe cea a prietenilor. Şeful ştie foarte bine asta şi de aceea îl ţine pe lângă el. Dacă nu i-ar asigura spatele colonelul, cine ştie dacă nu i s-ar fi întâmplat deja şi lui ce i s-a întâmplat lui Pérez Jiménez în Venezuela, lui Batista în Cuba şi lui Perón în Argentina”.

— Bună seara, locotenente.

— Bună seara, domnule colonel.

Amadito şi-a dus mâna la chipiu şi a salutat milităreşte, dar Abbes García i-a strâns mâna – o mână moale ca un burete, umedă de sudoare – şi l-a bătut pe spate.

— Pe aici, vă rog.

Lângă ghereta santinelei, unde se înghesuiau vreo şase gardieni, trecând de grilajul de la intrare, se afla o încăpere ce servea pesemne drept birou administrativ, cu o masă şi două scaune. Un singur bec ce se hâţâna la capătul unui cablu plin de muşte o lumina slab; în jurul

becului, un nor de insecte scotea scântei. Colonelul închise uşa şi le arătă scaunele. Intră un gardian cu o sticlă de Johnny Walker cu etichetă roşie („Marca pe care o prefer, fiindcă e Juanito Drumeţul, tizul meu”[21], glumi colonelul), cu pahare cu gheaţă şi câteva sticle de apă minerală. În timp ce turna băutura, colonelul îi vorbea locotenentului, de parcă maiorul Figueroa Carrión nici n-ar fi fost de faţă.

— Felicitări pentru avansare. Şi pentru dosar. Îl cunosc foarte bine. SIM a recomandat promovarea dumitale. Pentru merite militare şi civice. Să-ţi spun un secret. Dumneata eşti unul dintre puţinii ofiţeri căruia nu i s-a dat voie să se însoare şi care s-a supus, fără să ceară reexaminarea cererii. De-asta te premiază Şeful, promovându-te cu un an mai devreme. Să ciocnim cu Juanito Drumeţul!

Amadito trase o înghiţitură bună. Colonelul Abbes García îi umpluse aproape tot paharul cu whisky şi turnase doar puţină apă, aşa încât simţi cum lichidul îi golea creierul.

— În clipa aia, în locul ăla, cu Johnny Abbes dându-ţi să bei, nu-ţi dădeai seama ce avea să urmeze? – îngăimă Salvador. Tânărul simţi adânca îngrijorare din cuvintele prietenului său.

— Că avea să fie o treabă grea şi urâtă, ba da, Turcule – spuse tremurând. Dar niciodată nu mi-aş fi putut închipui ce avea să urmeze.

Colonelul mai servi un rând. Începuseră să fumeze toţi trei şi şeful SIM vorbi despre cât de important era să nu laşi duşmanul din interior să ridice capul; el trebuie strivit de cum încearcă să acţioneze.

— Căci, atâta timp cât duşmanul din interior e slab şi dezbinat, nu contează ce face cel din afară. Dacă Statele Unite ţipă, dacă OSA turbează, dacă Venezuela şi Costa Rica latră, nu ne interesează. Dimpotrivă, asta îi uneşte pe

[21] Walker: drumeţ, în lb. engleză, joc de cuvinte. (*N. tr.*)

dominicani, pe toţi ca pe unul în jurul Şefului.

Avea un glas tărăgănat şi evita privirea interlocutorului. Ochii lui mici, întunecaţi, rapizi, vagi, se mişcau continuu, ca şi cum zăreau lucruri ascunse altora. Din când în când îşi ştergea sudoarea cu o batistă mare şi roşie.

— Şi mai ales pe militari – făcu o pauză, ca să arunce pe jos scrumul. Şi, mai ales, pe crema militarilor, locotenente García Guerrero! Căreia dumneata deja îi aparţii. Şeful a vrut să auzi asta.

Făcu din nou o pauză, ciocni, mai trase o înghiţitură de whisky. Abia atunci păru să descopere că maiorul Figueroa Canion era şi el acolo.

— Locotenentul ştie ce aşteaptă Şeful de la el?

— Nu-i nevoie să i-o spună cineva, e cel mai inteligent ofiţer din promoţia lui. Maiorul avea o faţă de broască râioasă, iar trăsăturile lui umflate se accentuaseră şi mai mult şi se îmbujorase din pricina alcoolului. Îmi închipui că ştie foarte bine; altminteri nu merită acest nou galon.

Urmă o nouă pauză, timp în care colonelul umplea paharele pentru a treia oară. Puse cuburile de gheaţă cu mâna. Zise: „Sănătate” şi bău, iar ei băură la rândul lor. Amadito îşi spuse în sinea lui că ar fi preferat de o mie de ori o înghiţitură de rom cu coca-cola în locul whisky-ului atât de amar. Şi abia atunci pricepu treaba cu Juanito Drumeţul. „Ce tâmpit sunt că nu mi-am dat seama până acum”, gândi. Ce ciudată e batista asta roşie a colonelului! Văzuse batiste albe, albastre, gri. Dar roşii! Ce idee!

— Dumneata o să ai de îndeplinit misiuni din ce în ce mai importante – spuse colonelul cu un aer solemn. Iar Şeful vrea să fie sigur că eşti la înălţime.

— Ce trebuie să fac, domnule colonel? – pe Amadito îl scotea din sărite atâta vorbărie. Întotdeauna am executat ordinele date de superiorii mei. Eu n-o să-l dezamăgesc niciodată pe Şef. E vorba de proba loialităţii, nu-i aşa?

Colonelul privea masa, cu capul în jos. Când îşi ridică

privirea, locotenentul observă o urmă de satisfacţie în ochii aceia ascunşi.

— E adevărat, ofiţerilor cu coaie, trujillişti până în măduva oaselor, trebuie să le-o spui pe şleau, fără menajamente. Se ridică în picioare. Să sfârşim cu fleacul ăsta, ca să-ţi sărbătorim avansarea la Puchita Brazobán.

— Ce trebuia să faci? – se chinuie Salvador să vorbească, cu vocea spartă şi cu o expresie abătută.

— Să ucid un trădător cu mâinile mele. Aşa mi-a zis: „Şi fără să-ţi tremure mâinile, locotenente”.

Când au ieşit în curte, Amadito a simţit că-i pocneau tâmplele. Lângă bambusul uriaş, alături de vila transformată în închisoare şi loc de torturi al SIM, se afla un alt jeep, în apropierea celui cu care venise; unul aproape identic, cu luminile stinse. Pe scaunul din spate, doi gardieni înarmaţi îl flancau pe un tip care avea mâinile legate la spate şi gura acoperită cu un prosop.

— Vino cu mine, locotenente – zise Johnny Abbes, trecând la volanul jeepului în care se aflau gardienii. Urmează-ne, Roberto.

Când cele două vehicule au ieşit din închisoare şi au apucat-o pe şoseaua de pe coastă, s-a dezlănţuit furtuna, iar noaptea s-a umplut de tunete şi fulgere. Ploaia torenţială i-a udat până la piele.

— Mai bine că plouă, chiar dacă ne udăm – comentă colonelul. Se mai duce căldura asta. Ţăranii se rugau pentru puţină apă.

Nu mai ţinea minte cât durase drumul, dar nu crede că fusese prea lung, căci îşi amintea, în schimb, că intrând în bordelul Puchei Vittini, după ce jeepul se oprise pe strada Juana Saltitopa, ceasul de pe peretele salonului de la intrare bătea de ora zece. Totul durase mai puţin de două ore, de când îl luase de acasă pe maiorul Figueroa Carrión. Abbes García ieşi de pe şosea şi jeepul începu să sară şi să se zgâlţâie de parcă avea să se rupă în două pe câmpul

plin de bălării şi pietre pe care-l traversa, urmat îndeaproape de jeepul maiorului, ale cărui faruri îi luminau. Era întuneric, dar locotenentul ştia că înaintau paralel cu marea, căci zgomotul valurilor se auzea tot mai aproape şi îi spărgea timpanele. I s-a părut că ocoleau micul port din La Caleta. De îndată ce jeepul s-a oprit, ploaia a încetat. Colonelul s-a dat jos dintr-un salt şi Amadito l-a imitat. Cei doi gardieni erau instruiţi, căci, fără să mai aştepte vreun ordin, au dat jos prizonierul, înghiontindu-l. La lumina unui fulger, locotenentul văzu că acesta era desculţ. Şi avea un căluş în gură. Pe tot drumul prizonierul fusese foarte docil, dar, de cum coborâse din maşină, înţelegând parcă abia acum ce urma să i se întâmple, începu să se zvârcolească, să ţipe şi să încerce să scape din strânsoare pentru a-şi scoate căluşul. Amadito, care până atunci evitase să se uite la el, îi observă mişcările convulsive ale capului, în încercarea de a-şi elibera gura, de a spune ceva, să implore mila sau poate să-i blesteme. „Şi dacă scot pistolul şi trag în colonel, în maior şi în cei doi gardieni şi-l las să scape?”, gândise.

— În loc de unul, ar fi fost doi morţi pe stâncă – zise Salvador.

— Bine c-a încetat ploaia – se văită maiorul Figueroa Carrión, coborând din jeep. M-am udat până la piele, dracului.

— Ai arma dumitale? – îl întrebă colonelul Abbes García. Nu-l mai face să sufere pe bietul nenorocit.

Amadito consimţi, fără o vorbă. Făcu câţiva paşi până ajunse lângă prizonier. Soldaţii îi dădură drumul şi se îndepărtară. Tipul nu o luă la fugă, cum se aşteptase Amadito. Nu-l ascultau picioarele, frica îl înfipsese cu totul în buruieni şi-n glodul acelui teren viran, unde vântul sufla cu putere. Dar, deşi nu încerca să fugă, continua să-şi mişte disperat capul, în dreapta şi în stânga, în sus şi în

jos, încercând inutil să-şi scoată căluşul. Scotea un geamăt întretăiat. Locotenentul García Guerrero îi puse pistolul la tâmplă şi trase. Împuşcătura îl asurzi şi o clipă fu nevoit să închidă ochii.

— Încă o dată – spuse Abbes García. Nu se ştie niciodată.

Aplecându-se, Amadito pipăi capul celui căzut – stătea nemişcat şi mut – şi mai trase încă o dată de foarte aproape.

— Acuma da – zise colonelul, apucându-l de braţ şi împingându-l spre jeepul maiorului Figueroa Carrión. Gardienii ştiu ce au de făcut. Hai să mergem la Puchita, să ne încălzim trupurile.

În jeepul condus de Roberto, locotenentul García Guerrero rămăsese tăcut, ascultând pe jumătate dialogul dintre colonel şi maior. Îşi amintea câte ceva din ceea ce spuneau:

— O să-l îngroape acolo?

— O să-l arunce în mare – explică şeful SIM. Ăsta e avantajul stâncii ăsteia. Înaltă şi dreaptă, ca tăiată cu cuţitul. Jos, marea e adâncă, ca un puţ. Plină de rechini care aşteaptă. Îl înghit în câteva secunde, se poate vedea foarte bine. Nu lasă nicio urmă. Sigur, rapid şi, mai ales, curat.

— Ai recunoaşte stânca aceea? – îl întrebă Salvador.

Nu. Îşi amintea doar că, înainte de a ajunge, trecuseră pe lângă acea curbă mică, La Caleta. Dar nu putea să refacă întregul traseu, de la închisoarea La Cuarenta.

— O să-ţi dau un somnifer – Salvador îi puse din nou mâna pe genunchi. Ca să poţi dormi şase, opt ore.

— Dar asta nu e totul, Turcule. Mai ai puţină răbdare. Ca să mă scuipi în faţă şi să mă zvârli afară din casa ta.

Se duseseră la bordelul Puchei Vittini, poreclit şi Puchita Brazobán, o casă veche cu balcoane şi cu o grădină uscată, un bordel frecventat de agenţii *caliés,* de oameni din

guvern şi din SIM, pentru care se spunea că lucra şi acea bătrână simpatică şi cu gură spurcată care era Pucha. Ea devenise patroana şi şefa curvelor, după ce fusese la rândul ei curvă în bordelurile de pe strada Dos şi se bucurase încă din tinereţe de mare succes. Îi primi în uşă şi îi salută pe Johnny Abbes şi pe maiorul Figueroa Carrión ca pe nişte vechi prieteni. Pe Amadito îl apucă de bărbie: „Ce flăcăiandru!" Îi conduse la etajul doi şi îi aşeză la o măsuţă lângă bar. Johnny Abbes ceru să li se aducă Johnny Drumeţul.

— Numai după un timp m-am prins că era vorba de whisky, domnule colonel – mărturisi Amadito. Johnny Walker. Johnny Drumeţul. Foarte simplu şi totuşi nu mi-am dat seama.

— Ăsta e mai bun decât psihiatrii – zise colonelul. Fără Juanito Drumeţul, eu nu mi-aş păstra echilibrul mental, cel mai important lucru în munca mea. Ca s-o faci bine, trebuie să fii calm, să ai sânge rece, coaiele îngheţate. Să nu amesteci niciodată emoţiile cu raţiunea.

Încă nu veniseră alţi clienţi, doar un tip chel cu ochelari, aşezat la tejghea, care bea o bere. La automat cânta un bolero şi Amadito recunoscu vocea plină a Toñei la Negra. Maiorul Figueroa Carrión se ridică în picioare şi invită la dans pe una dintre femeile care şuşoteau într-un colţ, sub un afiş ce anunţa un film mexican cu Libertad Lamarque şi Tito Guizar.

— Dumneata ai nervii tari – admise colonelul Abbes García. Nu toţi ofiţerii sunt aşa. I-am văzut pe mulţi viteji care, în clipa decisivă, se pierd cu firea. I-am văzut cum se căcau pe ei de frică. Căci, chiar dacă nimeni nu crede asta, ai mai multă nevoie de coaie ca să ucizi, decât ca să mori.

A împărţit paharele şi a zis: „Sănătate". Amadito bău cu nesaţ. Câte pahare? Trei, cinci, în curând pierdu noţiunea timpului şi a locului. A băut şi a dansat cu o indiancă, pe care a mângâiat-o şi a băgat-o într-o cămăruţă luminată de

un bec acoperit cu un celofan roşu, care se balansa deasupra unui pat cu o cuvertură în culori ţipătoare. N-a putut să i-o tragă. „Fiindcă sunt mort de beat, mămiţico”, se scuză el. Adevăratul motiv era golul din stomac, amintirea a ceea ce făcuse. În sfârşit, îşi luă inima în dinţi ca să le spună colonelului şi maiorului că pleacă, căci se simţea terminat de atâta băutură.

Merseră toţi trei până la uşă. Pe Johnny Abbes îl aştepta un Cadillac negru blindat, cu şofer, şi un jeep cu gărzi de corp înarmate. Colonelul îi dădu mâna.

— Nu eşti curios să ştii cine era tipul?

— Prefer să nu ştiu, domnule colonel.

Faţa puhavă a lui Abbes García s-a destins într-un râs ironic, în timp ce şi-o ştergea cu batista lui de culoarea focului:

— Ce uşor ar fi dacă am face lucrurile astea fără să ştim despre cine-i vorba. Nu mă enerva, locotenente. Dacă te arunci în apă, trebuie să te uzi. Era unul din Mişcarea 14 iunie, frăţiorul fostei tale logodnice, cred. Luisa Gil, nu-i aşa? Ei, bine, pe curând, o să mai avem de lucru împreună. Dacă ai nevoie de mine, ştii unde mă găseşti.

Locotenentul simţi din nou mâna Turcului pe genunchiul lui.

— E o minciună, Amadito – încercă să-l încurajeze Salvador. Putea fi oricine altcineva. Te-a înşelat. Ca să te distrugă cu totul, ca să te facă să te simţi şi mai compromis, şi mai sclav. Uită ce ţi-a spus. Uită ce ai făcut.

Amadito consimţi. Fără să se grăbească, arătă spre revolverul de la centură.

— Data viitoare când o să trag, o să fie ca să-l ucid pe Trujillo, Turcule – spuse. Tu şi Tony Imbert puteţi conta pe mine pentru orice. Nu mai e cazul să schimbaţi vorba când vin în casa asta.

— Atenţie, atenţie, ăsta vine ţintă încoace – zise Antonio de la Maza, ridicând ţeava puştii la nivelul geamului, gata

să tragă.

Amadito şi Estrella Sadhalá puseseră şi ei mâna pe arme. Antonio Imbert porni motorul. Dar maşina care venea înspre ei rulând uşor pe Malecón, căutând parcă ceva, nu era Chevroletul, ci un Volkswagen mic. Când îi descoperi, frână. Apoi viră în sens invers, spre locul în care staţionau ei. Se opri lângă ei, cu luminile stinse.

IV

— Nu urcaţi să-l vedeţi? – zice într-un târziu infirmiera.

Urania ştie că întrebarea stătea pe buzele femeii din clipa în care, intrând în căsuţa de pe César Nicolás Penson, în loc să-i ceară s-o conducă în camera domnului Cabral, ea se îndreptase spre bucătărie şi-şi pregătise o cafea. De zece minute o savura cu înghiţituri mici.

— Mai întâi o să-mi termin micul dejun – răspunde, fără să zâmbească, şi infirmiera îşi pleacă privirea, dezorientată. Vreau să prind puteri ca să urc scara aceea.

— Ştiu că a existat o răcire a relaţiei dintre dumneavoastră şi el, am auzit câte ceva – se scuză femeia, neştiind ce să facă cu mâinile. Am întrebat doar aşa. Domnului i-am dat micul dejun şi l-am bărbierit. Se trezeşte întotdeauna foarte devreme.

Urania aprobă din cap. Acum e liniştită şi sigură pe ea. Mai priveşte încă o dată paragina din jur. Se deteriorase nu numai zugrăveala de pe pereţi, ci şi tăblia mesei, lavoarul, dulapul, şi totul părea micşorat şi descentrat. Erau oare aceleaşi mobile? Nu recunoştea nimic.

— Îl mai vizitează cineva? Din familie, mă refer.

— Fiicele doamnei Adelina, doamna Lucindita şi doamna Manolita vin întotdeauna în jurul prânzului. Femeia, înaltă, de vârstă înaintată, purtând pantaloni pe sub uniforma albă, în picioare în pragul bucătăriei, nu-şi ascunde senzaţia neplăcută. Mătuşa dumneavoastră venea zilnic, înainte. Dar, de când şi-a fracturat şoldul, nu mai iese din casă.

Mătuşa Adelina era cu mult mai tânără ca taică-său, avea acum cel mult şaptezeci şi cinci de ani. Deci şi-a fracturat şoldul. O fi rămas la fel de credincioasă? Pe

vremea aceea mergea zilnic la biserică.

— E în dormitorul lui? Urania îşi bea ultima înghiţitură de cafea. Bineînţeles, doar unde să fie? Nu, nu-i nevoie să mă conduceţi.

Urcă pe scara cu balustrada decolorată şi fără ghivecele de flori pe care le ţinea minte, având continuu senzaţia că locuinţa se micşorase. Ajungând la etaj, observă gresia ciobită şi prost fixată pe alocuri. Asta fusese o locuinţă modernă, scumpă, mobilată cu gust; acum s-a degradat, e o cocioabă în comparaţie cu reşedinţele şi proprietăţile pe care le-a văzut în ajun în Bella Vista. Se opreşte în faţa primei uşi – asta era camera ei – şi, înainte de a intra, bate de două ori.

O învăluie o lumină puternică ce intră în cameră pe fereastra larg deschisă. Soarele o orbeşte câteva clipe, se conturează apoi patul acoperit cu o cuvertură gri, scrinul demodat cu oglinda-i ovală, fotografiile de pe pereţi – de unde o fi făcut rost de fotografia ei de absolvire de la Harvard? – şi, în fine, pe vechiul fotoliu din piele, cu spătar şi braţe largi, bătrânul vârât într-o pijama albastră şi cu papuci în picioare. Pare pierdut în fotoliu. S-a uscat şi s-a micşorat, aidoma casei. La picioarele tatălui, un obiect alb îi atrage atenţia: o oliţă de noapte, pe jumătate plină cu urină.

Pe vremea aceea avea părul negru, cu excepţia unor distinse fire cărunte pe la tâmple; acum, cele câteva smocuri rămase pe chelia lui sunt gălbui şi murdare. Ochii îi erau mari, plini de siguranţă şi îi dominau pe toţi din jur (când nu era Şeful prin apropiere), dar aceste găuri care o privesc fix sunt mici, vlăguite şi sperioase. Avea dinţi şi acum nu mai are; i-au scos pesemne proteza (ea o plătise, cu ani în urmă), căci are buzele supte şi obrajii încreţiţi aproape se ating între ei. Se făcuse mic de tot, iar picioarele de-abia atingeau podeaua. Ca să-l privească, Urania trebui să ridice capul, să-şi întindă gâtul; dacă s-ar

ridica acum în picioare, i-ar ajunge până la umăr.

— Sunt Urania – şopteşte, apropiindu-se. Se aşază pe pat, la un metru de taică-său. Îţi mai aminteşti că ai o fată?

În micul bătrân e o agitaţie interioară, mişcări de mânuţe osoase, palide, de degete subţiri ce stau proptite pe picioare. Dar ochii minusculi, deşi nu se dezlipesc de Urania, au rămas la fel de inexpresivi.

— Nici eu nu te recunosc – spune în şoaptă Urania. Nu ştiu de ce am venit, ce fac aici.

Bătrânelul a început să mişte capul, de sus în jos, de jos în sus. Gâtlejul lui scoate un geamăt aspru, lung, întretăiat, ca un cântec lugubru. După câteva minute se calmează însă, dar nu-şi desprinde ochii de la ea.

— Casa era plină de cărţi – Urania străbate cu privirea pereţii goi. Ce s-a întâmplat cu ele? Nu mai poţi citi, bineînţeles. Aveai timp să citeşti pe vremea aceea? Nu-mi amintesc să te fi văzut citind ceva vreodată. Erai mult prea ocupat. Şi eu sunt acum, la fel sau mai ocupată decât erai tu pe atunci. Zece, douăsprezece ore la biroul de avocatură sau în vizită la clienţi. Dar îmi fac timp să citesc câte puţin în fiecare zi. Devreme de tot, uitându-mă cum se crapă de ziuă printre zgârie-norii din Manhattan, sau noaptea, pândind luminile din acei stupi de sticlă. Îmi place tare mult. Duminica citesc câte trei sau patru ore, după ce văd la televizor *Meet the Press.* Avantajul de a nu fi căsătorită, tată. Ştiai, nu-i aşa? Fetiţa ta a rămas fată bătrână. Aşa spuneai tu: „Ce mai eşec! Nu şi-a găsit un bărbat!” Nici eu n-am bărbat, tată. De fapt, n-am vrut. Am fost cerută de nevastă. La universitate. La Banca Mondială. La birou.

Închipuie-ţi că nu demult am mai avut un pretendent. La cei patruzeci şi nouă de ani ai mei! Nu-i chiar atât de îngrozitor să fii nemăritată. De exemplu, am timp să citesc, în loc să am grijă de soţ şi de copii.

Pare că înţelege şi, interesat, nu îndrăzneşte să-şi mişte niciun muşchi, ca să n-o întrerupă. Stă neclintit, pieptul lui

mic respiră regulat, iar ochii nu se dezlipesc de buzele ei. La răstimpuri se aud de pe stradă o maşină şi paşi, voci, frânturi de conversaţie se apropie, urcă, coboară, se pierd în depărtare.

— Apartamentul meu din Manhattan e plin de cărţi – continuă Urania. Ca şi casa asta, când eram copilă. De drept, de economie, de istorie. Dar în dormitorul meu sunt numai cărţi de autori dominicani. Mărturii, eseuri, memorii, multe cărţi de istorie. Ghiceşti din ce perioadă? Din Era Trujillo, din care alta? Cele mai importante lucruri care ni s-au întâmplat în cei cinci sute de ani. O spuneai cu atâta convingere, tată. E adevărat, tată. În acei treizeci şi unu de ani s-a concretizat tot răul pe care l-am acumulat, după cucerire. În unele cărţi apari tu, ca un personaj. Secretar de Stat, senator, preşedinte al Partidului Dominican. E vreo funcţie pe care n-ai ocupat-o, tată? Am devenit expertă în Trujillo. În loc să joc bridge, golf, în loc să călăresc sau să merg la operă, hobby-ul meu a fost să aflu ce s-a întâmplat în acei ani. Păcat că nu putem sta de vorbă. Câte lucruri ai fi putut să-mi lămureşti, tu, care le-ai trăit la braţ cu iubitul tău Şef, care ţi-a răsplătit aşa de rău loialitatea. De exemplu, mi-ar fi plăcut să-mi spui dacă Excelenţa Sa s-a culcat şi cu mama mea.

Observă o tresărire la bătrân. Trupuşorul lui fragil, trezit la viaţă, s-a săltat pe fotoliu. Urania se apropie şi-l studiază cu atenţie. Să fie o falsă impresie? Pare c-o ascultă, că face eforturi să înţeleagă ce zice ea.

— Ai permis aşa ceva? Te-ai resemnat? Ai profitat de asta pentru cariera ta?

Urania trage adânc aer în piept. Priveşte cu atenţie încăperea. Pe noptieră sunt două fotografii în rame de argint. Una cu ea la prima comuniune, în anul în care i-a murit mama. Poate că a plecat din lumea asta cu imaginea fetiţei ei înfăşurate în tulurile unei rochii frumoase şi având acea privire nevinovată. Cealaltă fotografie e a

mamei: tânără, cu părul negru, despărţit la mijloc de o cărare, sprâncenele pensate, ochii melancolici şi visători. E o fotografie veche, îngălbenită de vreme, uşor mototolită. Se apropie de noptieră, o duce la buze şi o sărută.

Aude cum frânează maşina în faţa casei. Inima îi sare din piept; fără să se mişte din loc, zăreşte printre perdeluţe caroseria lucioasă, reflexele sclipitoare ale luxosului automobil. Simte paşii, soneria sună de două sau de trei ori şi – hipnotizată, îngrozită, fără să se mişte – o aude pe slujnică deschizând uşa. Ascultă, fără să înţeleagă, scurtul dialog de la capătul scării. Inima-i înnebunită o să plesnească. Bătăi uşoare în uşa de la dormitor. Tinerică, indiancă, cu bonetă pe cap şi speriată la culme, fata din casă îşi face apariţia în uşa întredeschisă.

— A venit să vă viziteze Preşedintele, doamnă. Generalisimul, doamnă!

— Spune-i că-mi pare rău, dar nu-l pot primi. Spune-i că doamna Cabral nu primeşte vizite când Agustín nu este acasă. Hai, du-te şi spune-i!

Paşii fetei se îndepărtează timizi, nesiguri, pe scara cu balustrada plină de ghivece cu muşcate roşii. Urania pune la loc, pe noptieră, fotografia mamei şi revine pe marginea patului. Ghemuit în fotoliu, taică-său o priveşte alarmat.

— Asta a făcut Şeful cu secretarul lui de la Educare, la începutul guvernării, şi tu o ştii foarte bine, tată. Cu tânărul înţelept, cu rafinatul şi genialul don Pedro Henríquez Ureña. A venit s-o vadă pe nevastă-sa, în timp ce el era la slujbă. Ea a avut curajul să-i transmită că nu primea vizite când soţul nu era acasă. La începutul Erei Trujillo, încă mai era posibil ca o femeie să refuze să-l primească pe Şef. Când ea i-a povestit soţului cele întâmplate, don Pedro a renunţat, a plecat şi n-a mai călcat niciodată pe insula asta. Aşa a ajuns el atât de renumit ca profesor, istoric, critic şi filolog, în Mexic, Argentina şi Spania. Un adevărat noroc că Şeful a vrut să se culce cu

nevastă-sa. Pe la începutul Erei, un ministru putea renunţa la poziţia sa şi nu suferea niciun accident, nu cădea în prăpastie, nu-l înjunghia vreun nebun, nu-l mâncau rechinii. A făcut bine, nu-i aşa? Gestul lui l-a salvat: n-a ajuns ca tine, tată. Tu ai fi făcut la fel sau te-ai fi uitat în altă parte? Ca nesuferitul şi bunul tău prieten, ca detestatul şi dragul tău coleg, don Froilán, vecinul nostru. Îţi aduci aminte, tată?

Bătrânelul începe să tremure şi să se vaite, scoţând aceleaşi sunete macabre. Urania aşteaptă să se calmeze. Don Froilán! Şuşotea în salon, pe terasă sau în grădină cu tatăl ei, pe care venea să-l vadă de câteva ori pe zi atunci când erau aliaţi în luptele interne ale grupărilor trujilliste, lupte pe care Binefăcătorul le stârnea, ca să-şi neutralizeze colaboratorii, menţinându-i foarte ocupaţi şi păzindu-şi spatele de pumnalele acelor duşmani care, în public, erau prietenii, fraţii şi coreligionarii lui. Don Froilán locuia în casa aceea din faţă, pe al cărei acoperiş de ţigle se află acum, aliniaţi şi atenţi, şase porumbei. Urania se apropie de fereastră. Nu s-a schimbat prea mult nici casa acelui domn puternic, care a fost şi el ministru, senator, intendent, cancelar, ambasador şi tot ce se mai putea fi în acei ani. Nici mai mult, nici mai puţin decât Secretar de Stat, în mai 1961, când au avut loc marile evenimente.

Casa mai are şi acum faţada vopsită în gri şi alb, dar s-a micşorat şi ea. I-au adăugat o aripă de vreo patru sau cinci metri, care distonează cu acel portic triunghiular ieşit în afară, portic de palat gotic unde ea vedea adesea, când se ducea sau când se întorcea seara de la colegiu, remarcabila siluetă a soţiei lui don Froilán. De cum o vedea, o striga: „Urania, Uranita! Vino până aici, lasă-mă să te privesc, îngeraşule! Ce ochi ai, fetiţo! Eşti la fel de frumoasă ca maică-ta, Uranita!” Îi mângâia părul cu mâinile ei îngrijite, cu unghii lungi, de un roşu aprins. Ea simţea o dulce picoteală când degetele acelea i se

strecurau în păr şi îi masau pielea capului. Eugenia? Laura? Avea nume de floare? Magnolia? I s-a şters cu totul din minte. Nu însă şi faţa ei de regină. Părea mereu îmbrăcată de sărbătoare. Urania o iubea fiindcă era tandră, îi făcea cadouri, o ducea la Country Club să facă baie în piscină, dar o iubea mai ales fiindcă fusese prietena mamei. Îşi imagina că, dacă nu s-ar fi dus în ceruri, mama ei ar fi fost la fel de frumoasă şi de distinsă ca soţia lui don Froilán. Acesta, în schimb, nu avea nimic atrăgător. Mic de statură, chel, îndesat, nicio femeie n-ar fi dat un ban pe el. Fusese oare graba de a găsi un bărbat sau se măritase cu el din interes?

Asta se întreabă, uimită, în timp ce deschide cutia de bomboane de ciocolată învelită în staniol, pe care tocmai i-a dat-o doamna, cu un sărut pe obraz, după ce ieşise din casă şi o strigase: „Uranita! Vino, am o surpriză pentru tine, îngeraşule!” Fetiţa coboară din autobuzul şcolii. Intră în casă, o sărută pe doamna – poartă o rochie din tul albastru, pantofi cu toc, e machiată ca de bal, la gât are un colier de perle, iar mâinile sunt pline de bijuterii – şi deschide pachetul învelit într-o hârtie specială şi înnodat cu o panglică roz. Priveşte bomboanele atrăgătoare, abia aşteptând să le guste, dar nu îndrăzneşte – ar fi nepoliticos? – când maşina se opreşte pe stradă, foarte aproape. Doamna face un salt, unul din acele salturi ciudate pe care le fac brusc caii, ascultând parcă de un ordin misterios. S-a făcut palidă şi vocea i-a devenit categorică: „Trebuie să pleci”. Mâna de pe umărul ei se crispează, o strânge, o împinge spre ieşire. Când, ascultătoare, îşi ia ghiozdanul şi dă să plece, uşa se deschide larg: impunătoarea siluetă a bărbatului într-un costum închis la culoare, cu manşete albe, apretate, cu butoni de aur, ce ies din mânecile hainei, îi aţine calea. Un domn ce poartă nişte ochelari negri şi care e pretutindeni, chiar şi în memoria ei. Rămâne locului, paralizată, cu gura

căscată, privind şi iarăşi privind. Excelenţa sa îi aruncă un zâmbet liniştitor.

— Cine e asta?

— Uranita, fata lui Agustín Cabral – răspunde stăpâna casei. Tocmai pleca.

Şi, într-adevăr, Urania pleacă, fără să-şi ia măcar rămas bun, atât e de impresionată. Traversează strada, intră în casă, urcă scara şi, din dormitorul ei, pândeşte de după perdeluţe, aşteptând, aşteptând ca Preşedintele să iasă din casa de vizavi.

— Şi fiica ta era atât de naivă încât nu se întreba ce căuta acolo Părintele Patriei când don Froilán nu era acasă – taică-său, calmat acum, o ascultă sau pare s-o asculte, fără să-şi ia ochii de la ea. Atât de naivă că, atunci când te-ai întors de la Congres, am alergat într-un suflet să-ţi povestesc tot. Tată, l-am văzut pe Preşedinte! A venit în vizită la soţia lui don Froilán, tată! Ce mutră ai făcut!

Ca şi cum ai fi aflat de moartea unei persoane foarte dragi. Ca şi cum ţi s-ar fi spus că ai cancer. Congestionat, livid, congestionat. Şi ochii lui, privind-o iarăşi şi iarăşi pe fetiţă. Cum să-i explice?

Cum s-o pună în gardă în legătură cu pericolul la care se expunea familia?

Ochişorii invalidului vor să se deschidă, să se rotunjească.

— Fetiţa mea, sunt lucruri pe care nu le poţi şti, pe care nu le înţelegi încă. Eu sunt aici ca să le ştiu în locul tău, ca să te protejez. Eşti tot ce iubesc mai mult pe lume. Nu mă întreba de ce, dar trebuie să uiţi ce-ai văzut. N-ai fost în casa familiei Froilán. N-ai văzut-o pe soţia lui. Şi, mai ales, n-ai văzut pe cine ai visat c-ai văzut. Spre binele tău, fetiţa mea. Şi al meu. Nu repeta ce ai văzut, nu povesti nimănui nimic. Îmi promiţi? Niciodată? Nimănui? Îmi juri?

— Ţi-am jurat – zice Urania. Şi totuşi n-am bănuit ceva rău. Nici măcar atunci când i-ai ameninţat pe servitori că

dacă repetă cuiva invenţia asta a fetiţei o să-şi piardă slujba. Atât de naivă eram. Când am descoperit de ce le vizita Generalisimul pe neveste, miniştrii deja nu mai puteau face ceea ce făcuse Henríquez Ureña. Ca şi don Froilán, trebuiau să se resemneze cu coarnele. Şi, fiindcă tot n-aveau de ales, trebuia să profite. Ai făcut-o şi tu? Şeful a vizitat-o pe mama? Înainte de naşterea mea? Când eram mult prea mică pentru a-mi putea aminti? O făcea când nevestele erau frumoase. Mama era o femeie frumoasă, nu-i aşa? Eu nu-mi aduc aminte să fi venit, dar poate venea înainte. Şi mama ce-a făcut? S-a resemnat? S-a bucurat, mândră de această onoare? Aşa se obişnuia, nu? Bunele dominicane îi mulţumeau Şefului pentru că le făcea onoarea să le-o tragă, nu-i aşa? Ţi se pare vulgar? Dar ăsta era verbul pe care-l folosea iubitul tău Şef.

Da, ăsta. Urania o ştie prea bine, l-a citit în bogata-i bibliotecă despre Eră. Trujillo, atât de manierat, de rafinat, de atent la felul cum vorbea – un îmblânzitor de şerpi, când îşi propunea asta – brusc, seara, după câteva pahare de brandy spaniol Carlos I, putea folosi cele mai grosolane cuvinte, vorbind aşa cum se vorbeşte pe o plantaţie de zahăr, printre docherii din portul fluviului Ozama, pe stadioane sau în bordeluri, vorbind aşa cum vorbesc bărbaţii când simt nevoia să pară mai masculi decât sunt. Uneori Şeful putea să fie îngrozitor de vulgar şi să repete cumplitele sudălmi din tinereţea lui, când era administrator de moşii în San Cristóbal sau gardian rural. Lingăii lui îl ovaţionau cu acelaşi entuziasm ca şi atunci când îi ascultau discursurile scrise de senatorul Cabral sau de Constituţionalistul Beţivan[22]. Se lăuda cu „femeile cărora le-o trăsese”, fapt apreciat şi de lingăi, chiar dacă

[22] În text: *Constitucionalista Beodo.* Autorul de referă la senatorul Chirinos, care lucrase la elaborarea Constituţiei şi care era renumit pentru beţiile sale. În lb. spaniolă *beodo* înseamnă beat, beţivan. (*N. tr.*)

astfel deveneau duşmani potenţiali ai doñei María Martínez, Distinsa Doamnă, şi chiar şi atunci când femeile respective erau nevestele, surorile, mamele sau fiicele lor. Nu era o exagerare a exaltatei fantezii dominicane, debordantă când era vorba să sporească virtuţi şi vicii şi să potenţeze întâmplările reale până deveneau fantastice. Existau poveşti inventate, exagerate, înflorite de vocaţia pentru confabulare a compatrioţilor săi. Dar aceea din Barahona trebuie să fi fost adevărată. Pe asta, Urania n-a citit-o, a auzit-o (simţind că i se face greaţă), povestită de cineva care a fost întotdeauna aproape, foarte aproape de Binefăcător.

— Constituţionalistul Beţivan, tată. Da, senatorul Henry Chirinos, Iuda care te-a trădat. Din gura lui am auzit-o. Te miră că m-am întâlnit cu el? N-am avut de ales, în calitatea mea de funcţionară la Banca Mondială. Directorul m-a rugat să-l reprezint la acea recepţie oferită de ambasadorul nostru. Sau, mai bine zis, ambasadorul preşedintelui Balaguer. Al guvernului democratic şi civil al Preşedintelui Balaguer. Chirinos s-a descurcat mai bine ca tine, tată. Te-a înlăturat din drum, n-a căzut niciodată în dizgraţie pe timpul lui Trujillo şi-n final s-a transformat şi s-a acomodat cu democraţia, deşi fusese un trujillist convins, la fel ca şi tine. Era acolo, la Washington, mai urât ca oricând, umflat ca o broască râioasă, ocupându-se de invitaţi şi bând grozav de mult, sugând ca un burete. Oferindu-şi luxul de a-i amuza pe invitaţi cu anecdote despre Era Trujillo. Tocmai el!

Invalidul a închis ochii. O fi adormit? Îşi sprijină capul de spătar şi-şi ţine deschisă guriţa zbârcită şi goală. E mai slab şi mai vulnerabil aşa; cum halatul i s-a ridicat puţin, se vede o parte din pieptu-i spân, cu pielea albicioasă, prin care împung coastele. Respiră în ritm egal. Abia acum observă că taică-său n-are ciorapi; gleznele îi sunt ca de copil mic.

N-a recunoscut-o. Cum să-şi fi putut imagina că funcţionara aceea de la Banca Mondială, care-i transmite salutul directorului, este fiica vechiului său coleg şi amic, Creieraşul Cabral? Urania se străduieşte să stea cât mai departe de ambasador după acel salut protocolar, discutând banalităţi cu oamenii care au venit acolo, obligaţi, ca şi ea, de funcţiile pe care le ocupă. După un timp, se pregăteşte să plece. Se apropie de cei care-l ascultă pe ambasadorul democraţiei şi, când aude ce povesteşte acesta, rămâne pironită locului. Piele cenuşie şi buboasă, gâtlej de fiară apoplectică, guşă triplă, pântec uriaş, gata să rupă costumul albastru, cu vestă fantezistă şi cravată roşie: ambasadorul Chirinos zice că asta s-a întâmplat în Barahona, în ultima perioadă a guvernării lui Trujillo, când dictatorul, fanfaron ca de obicei, anunţase că după ce va pleca din guvern (Preşedinte-marionetă îl numise pe frate-său, Héctor Bienvenido, poreclit Negrul) avea să opteze – spre a oferi un exemplu şi spre a încuraja democraţia – nu pentru Preşedinţie, ci pentru o obscură guvernare în provincie. Şi asta în calitate de candidat al opoziţiei!

Ambasadorul democraţiei respiră adânc şi urmăreşte, cu ochişorii lui foarte apropiaţi, efectul cuvintelor sale. „Închipuiţi-vă, domnilor”, spune el ironic, „Trujillo, candidat al opoziţiei în propriul lui regim!” Zâmbeşte şi continuă, explicând că, în acea campanie electorală, don Froilán Arala, unul dintre oamenii de bază ai Generalisimului, a rostit un discurs, îndemnându-l pe Şef să se prezinte, nu la guvernare, ci la ceea ce continua să reprezinte inima poporului dominican: Preşedinţia Republicii. Cu toţii credeau că don Froilán respecta instrucţiunile Şefului. Dar nu era aşa. Sau, cel puţin – ambasadorul Chirinos trage ultima duşcă de whisky cu o sclipire maliţioasă în ochi – nu era aşa în seara aceea, căci don Froilán putea să fi făcut foarte bine ceea ce i-a ordonat

Şeful, iar acesta să se fi răzgândit şi să se fi hotărât să-şi mai joace farsa câteva zile. Aşa proceda el uneori, chiar dacă astfel îi făcea pe cei mai talentaţi colaboratori ai lui să devină ridicoli. Lui don Froilán Arala i se puseseră nişte coame impresionante, dar avea o minte ascuţită. Şeful îl penaliză pentru acel discurs hagiografic, aşa cum făcea de obicei: umilindu-l acolo unde îl durea mai tare, în onoarea lui de bărbat.

Toată lumea bună din partea locului era prezentă la recepţia oferită la club de către mai marii Partidului Dominican din Barahona, în onoarea Şefului. S-a dansat şi s-a băut. Şi, deodată, Şeful, foarte vesel, când se făcuse deja târziu, în faţa unui public numeros, alcătuit numai din bărbaţi – militari din garnizoana locală, miniştri, senatori şi deputaţi care-l însoţeau în acea deplasare, guvernatori şi alţi şefi din partea locului – cărora le povestise întâmplări din primul lui turneu politic, cu trei decenii în urmă, exclamă, luând mina aceea sentimentală şi nostalgică, pe care o lua de obicei la sfârşitul petrecerilor, cedând parcă unui moment de slăbiciune:

— Eu am fost un bărbat foarte iubit. Un bărbat care a strâns în braţe cele mai frumoase femei din ţara asta. Ele mi-au dat energia ca s-o pun pe roate. Fără ele, n-aş fi putut face niciodată ce-am făcut. (îşi ridică paharul în lumină, examină lichidul, îi observă transparenţa, limpezimea culorii.) Ştiţi care a fost cea mai grozavă femeie dintre toate cele cărora le-am tras-o? („Iertaţi-mă, prieteni, pentru verbul grosolan”, se scuză diplomatul, „dar îl citez, textual, pe Trujillo.”) (Făcu o nouă pauză, inspiră aroma paharului său de brandy. Capul cu părul argintiu căută şi descoperi, în mulţimea de domni care ascultau, faţa palidă şi durdulie a ministrului. Şi încheie:) Soţia lui Froilán!

Urania se strâmbă, scârbită, la fel ca în seara aceea când l-a auzit pe ambasadorul Chirinos adăugând că don

Froilán zâmbise eroic, râsese, gustase împreună cu ceilalţi gluma Şefului. „Alb ca hârtia, fără să leşine, fără să facă un infarct, pe loc”, preciza diplomatul.

— Cum era posibil, tată? Un om ca Froilán Arala, cult, instruit, inteligent, să ajungă să accepte una ca asta! Ce le făcea? Ce le dădea, ca să-i transforme pe don Froilán, pe Chirinos, pe Manuel Alfonso, pe tine şi pe toţi ceilalţi, braţele lui drepte şi stângi, în zdrenţe murdare?

Nu înţelegi, Urania. Sunt multe lucruri din Era Trujillo pe care ai ajuns să le înţelegi; la început, unele ţi se păreau inextricabile, dar, după ce ai citit, ai ascultat, ai confruntat şi te-ai gândit, ai ajuns să pricepi că milioane de persoane, îndobitocite de propagandă, de lipsa de informaţie, abrutizate de îndoctrinare, de izolare, lipsite de liberul arbitru, de voinţă şi chiar de curiozitate, din frică şi practicând servilismul şi supunerea, au ajuns să-l divinizeze pe Trujillo. Nu numai să se teamă de el, ci şi să-l iubească, aşa cum ajung copiii să-şi iubească părinţii autoritari, să se convingă că biciul şi pedeapsa sunt pentru binele lor. N-ai înţeles însă niciodată cum de dominicanii cei mai instruiţi – capetele luminate ale ţării, avocaţi, medici, ingineri, uneori absolvenţi ai celor mai bune universităţi din Statele Unite sau din Europa, sensibili, culţi, cu experienţă, lecturi, idei, probabil cu un dezvoltat simţ al ridicolului, cu sentimente, cu idiosincrazii – au acceptat să fie atât de crunt umiliţi (cu toţii au fost, odată şi odată) cum a fost umilit don Froilán Arala, în seara aceea, în Barahona.

— Ce păcat că nu poţi vorbi – reluă, revenind în prezent. Am încerca să înţelegem împreună. Ce l-a făcut pe don Froilán să-i fie loial ca un câine lui Trujillo? I-a rămas fidel până la sfârşit, ca şi tine. N-a participat la conspiraţie, ca şi tine. A continuat să lângă mâna Şefului după ce ăsta s-a lăudat în Barahona că i-o trăsese nevesti-sii. Şefului care l-a trimis să se plimbe prin America de Sud, să viziteze

guverne în calitate de cancelar al Republicii, să meargă din Buenos Aires la Caracas, din Caracas la Río sau la Brasilia, din Brasilia la Montevideo, din Montevideo la Caracas, doar ca să se culce în continuare, nestingherit, cu frumoasa noastră vecină.

E o imagine care de mult nu-i dă pace Uraniei, care o face să râdă şi o indignează totodată. Şi-l imaginează pe Secretarul de Stat de la Externe din Era Trujillo urcând şi coborând din avioane, străbătând capitalele sud-americane, executând ordine urgente care-l aşteptau în fiecare aeroport, spre a continua acel traseu isteric, înnebunind guverne cu pretexte lipsite de substanţă. Şi toate astea ca să nu se întoarcă la Ciudad Trujillo în timp ce Şeful i-o punea nevesti-sii. Asta o relatează însuşi Crassweller, cel mai cunoscut biograf al lui Trujillo. Aşa încât toată lumea era la curent cu treaba asta, inclusiv don Froilán.

— Merita, tată? Pentru iluzia că te bucuri de putere? Uneori cred că nu, că setea de putere era pe planul doi. Că, în realitate, ţie, lui Arala, lui Pichardo, lui Chirinos, lui Álvarez Pina, lui Manuel Alfonso, vouă tuturor, vă plăcea să vă murdăriţi. Că Trujillo a scos din adâncul sufletului vostru o vocaţie masochistă, de fiinţe care aveau nevoie să fie scuipate, maltratate; fiinţe care se realizau atunci când se simţeau abjecte.

Invalidul o priveşte fără să clipească, fără să-şi mişte buzele, nici mânuţele pe care şi le ţine pe genunchi. S-ar zice că-i o mumie, un omuleţ îmbălsămat, o figurină de ceară. Halatul lui e decolorat şi, pe alocuri, descusut. Trebuie să fie foarte vechi, de vreo zece sau cincisprezece ani. Bate cineva la uşă. Zice „Intră” şi infirmiera îşi face apariţia, aducând o farfurioară cu bucăţele de mango tăiate în formă de semilună şi un terci de măr sau de banană.

— La gustarea de dimineaţă îi dau întotdeauna un fruct –

explică, fără să intre. Doctorul spune că nu trebuie să stea multe ore cu stomacul gol. Cum de-abia mănâncă, trebuie să-i dai câte ceva de trei sau patru ori pe zi. Seara, numai o supică. Pot intra?

— Da, vă rog.

Urania îşi priveşte tatăl şi ochii acestuia nu se dezlipesc de ea; nu se uită la infirmieră nici măcar atunci când aceasta, aşezată în faţa lui, începe să-i dea gustarea cu linguriţa.

— Unde e proteza lui?

— A trebuit să i-o scoatem. Cum a slăbit atât de mult, îi sângera gingia din cauza ei. Nu-i trebuie pentru ce mănâncă: supă, fructe, piureuri şi alimente pisate.

Un timp, nimeni nu mai scoate niciun cuvânt. Când invalidul termină de înghiţit, infirmiera îi apropie linguriţa de gură şi aşteaptă, răbdătoare, ca bătrânul s-o deschidă. Şi atunci îi dă, cu grijă, următoarea îmbucătură. Oare aşa o face întotdeauna? Sau grija ei se datorează prezenţei fiicei? Cu siguranţă. Când e singură cu el, l-o fi certând, l-o fi ciupind, aşa cum fac dădacele cu copiii când aceştia încă nu vorbesc, când mama nu e de faţă.

— Daţi-i dumneavoastră să mănânce – zice infirmiera. El vrea asta. Nu-i aşa, don Agustín? Vreţi ca fiica dumneavoastră să vă dea păpica, nu-i aşa? Da, da, i-ar plăcea. Daţi-i dumneavoastră să mănânce, în timp ce cobor să iau paharul cu apă, pe care l-am uitat.

Pune farfuria pe jumătate terminată în mâna Uraniei, care o primeşte maşinal, şi pleacă, lăsând uşa deschisă. După ce şovăie câteva clipe, Urania îi apropie de gură o linguriţă cu o bucăţică de mango. Invalidul, care nu-şi dezlipeşte ochii de ea, închide gura, ţuguindu-şi buzele, ca un copil dificil.

V

— Bună ziua – răspunse.

Colonelul Johnny Abbes lăsase pe biroul lui raportul din fiecare dimineaţă, cu evenimentele din ajun, cu propuneri şi sugestii. Îi plăcea să le citească; colonelul nu-şi pierdea timpul cu prostii, ca fostul şef al Serviciului de Inteligenţă Militară, generalul Arturo R. Espaillat, Briciul[23], absolvent al Şcolii Militare din West Point, care-l înnebunea cu aiurelile lui strategice. O fi lucrând Briciul pentru CIA? Aşa fusese asigurat. Dar Johnny Abbes n-a putut confirma acest lucru. Dacă era cineva care nu lucra pentru CIA, acesta era colonelul: îi ura pe yankei.

— O cafea, Excelenţă?

Johnny Abbes era îmbrăcat în uniformă. Chiar dacă se străduia s-o poarte cu corectitudinea pe care o impunea Trujillo, nu putea face mai mult decât îi permitea corpul lui molatic şi descentrat. Era mai mult scund decât înalt, burta lui umflată se potrivea cu guşa dublă, deasupra căreia se ivea bărbia-i pronunţată, despărţită de o crăpătură adâncă. Şi obrajii îi erau puhavi. Doar în ochişorii vioi şi cruzi se citea inteligenţa acestei nulităţi fizice. Avea treizeci şi cinci sau treizeci şi şase de ani, dar părea un moş. Nu fusese la West Point şi nici la vreo altă şcoală militară; nu l-ar fi admis fiindcă n-avea nici fizic, nici vocaţie militară. Cu lipsa lui de muşchi, cu grăsimea în exces şi pofta de intrigi era „o broască râioasă, în adevăratul sens al cuvântului”, după cum zicea instructorul Gittleman, pe vremea când Binefăcătorul era

[23] În text, „Navajita”. În lb. spaniolă: Navaja – Briceag. Brici. (*N. tr.*)

marine. Trujillo l-a făcut colonel peste noapte şi tot aşa, într-unul din acele momente prielnice care i-au marcat cariera politică, l-a numit şeful SIM, înlocuindu-l pe Brici. De ce a făcut-o? Nu pentru cruzimea lui; mai degrabă pentru firea lui rece; era cel mai glacial individ din câţi existaseră vreodată în ţara asta cu oameni calzi la trup şi suflet. A fost o decizie bună? Dădea greş, în ultima vreme. Eşecul atentatului împotriva Preşedintelui Betancourt nu era singurul; s-a înşelat şi cu presupusa revoltă împotriva lui Fidel Castro a comandanţilor Eloy Gutiérrez Menoyo şi William Morgan, care s-a dovedit a fi o ambuscadă a bărbosului spre a-i atrage pe exilaţii cubanezi în insulă şi a-i prinde. Binefăcătorul reflecta, răsfoind raportul între înghiţituri de cafea.

— Dumneata insişti să-l scoatem pe episcopul Reilly din Colegiul Santo Domingo – şopti. Aşază-te, ia o cafea.

— Îmi permiteţi, Excelenţă?

Colonelul avea vocea melodioasă din tinereţe, de când comenta la radio meciurile de fotbal, baschet şi cursele de cai. Din perioada aceea mai păstrase doar pasiunea pentru lecturile ezoterice – era rozicrucian[24] –, batistele acelea pe care le vopsea în roşu, fiindcă, spunea el, era culoarea norocului pentru Berbeci, şi darul de a vedea aura fiecărei persoane (prostii care-l făceau să râdă pe Generalisim). Se instală în faţa biroului Şefului, cu o ceşcuţă de cafea în mână. Era încă noapte afară şi biroul, cufundat pe jumătate în întuneric, era luminat doar de o lampă mică ce închidea într-un cerc auriu mâinile lui Trujillo.

— Trebuie să spargem buba asta, Excelenţă. Marea problemă nu e Kennedy, care-i destul de ocupat cu eşecul invadării Cubei. Problema e Biserica. Dacă nu terminăm o

[24] Ordin cu caracter gnostic, fondat în secolul XII de către Cristian Rosenkreuz, (personaj probabil mitic), care pretinde sa împletească religiile orientale cu cele creştine. (*N. tr.*)

dată cu trădătorii de aici, o să avem probleme. Reilly le vine ca o mănuşă celor care cer invazia. În fiecare zi se exagerează tot mai mult, făcându-se totodată presiuni asupra Casei Albe ca să-i trimită pe *marines* să-l salveze pe bietul episcop persecutat. Nu uitaţi: Kennedy e catolic.

— Cu toţii suntem catolici – suspină Trujillo. Şi zădărnici acel argument: Mai degrabă e un motiv ca să nu ne atingem de el. Ar însemna să le dăm americanilor pretextul pe care-l caută.

Deşi erau momente în care lui Trujillo nu-i plăcea deloc francheţea colonelului, o tolera totuşi. Şefului SIM îi ordonase să-i vorbească cu toată sinceritatea, chiar dacă trebuia să audă lucruri neplăcute. Briciul îndrăznise să folosească acest privilegiu, la fel şi Johnny Abbes.

— Nu cred că se mai poate da înapoi în relaţiile noastre cu Biserica, idila asta de treizeci de ani s-a sfârşit – vorbea pe îndelete, iar ochişorii i se agitau în orbite, explorând ceea ce era în jur, pândind parcă ceva. Ne-a declarat război în 25 ianuarie 1960, o dată cu Pastorala Episcopatului, şi scopul ei declarat e să isprăvească cu acest regim. Preoţii nu se vor mulţumi cu câteva concesii. Nu vă vor mai sprijini, Excelenţă. Ca şi yankeii, Biserica vrea război. Iar la război există doar două alternative: te predai sau îţi învingi duşmanul. Episcopii Panal şi Reilly au declarat război deschis.

Colonelul Abbes avea două planuri. Primul, să-i folosească pe acei bătăuşi *paleros,* oamenii lui Balá – fost puşcăriaş aflat în slujba lui – înarmaţi cu bâte şi cuţite, şi o dată cu ei să intervină şi agenţii *caliés*, ca grupuri recalcitrante desprinse dintr-o mare manifestaţie de protest împotriva episcopilor terorişti, în Episcopatul din La Vega şi în Colegiul Santo Domingo, şi să-i ucidă pe prelaţi înainte ca forţele de ordine să-i poată salva. Calea asta era riscantă; putea să provoace invazia. Avea însă avantajul că moartea celor doi episcopi urma să paralizeze

acţiunile Clerului pentru o bună bucată de vreme. În celălalt plan, gărzile îi salvau pe Panal şi pe Reilly înainte de a fi linşaţi de plebe şi guvernul îi expulza în Spania şi în Statele Unite, argumentând că era singurul mod de a le garanta securitatea. Congresul avea să adopte o lege prin care toţi preoţii din ţară trebuia să fie dominicani prin naştere. Străinii sau cei naturalizaţi urmau să fie trimişi înapoi în ţările lor.

În felul ăsta – colonelul îşi consultă o agendă – clerul catolic avea să se reducă la o treime. Minoritatea preoţilor autohtoni avea să fie uşor de manevrat.

Tăcu atunci când Binefăcătorul, care îşi ţinea capul în jos, şi-l ridică.

— Asta a făcut Fidel Castro în Cuba.

Johnny Abbes consimţi.

— Şi acolo Biserica a început să protesteze şi în cele din urmă a ajuns să conspire, pregătind terenul pentru yankei. Castro i-a alungat pe preoţii străini şi a ordonat măsuri draconice împotriva celor care au rămas. Şi a păţit ceva? Absolut nimic.

— *Până acum* – l-a corectat Binefăcătorul. Kennedy poate să-i debarce în orice clipă pe *marines* în Cuba. Şi de data asta lucrurile n-o să se mai petreacă ca luna trecută, în Golful Porcilor.

— În cazul ăsta, bărbosul o să moară luptând – consimţi Johnny Abbes. Şi se prea poate ca *marines* să debarce şi aici. Iar dumneavoastră aţi hotărât ca şi noi să murim luptând.

Trujillo izbucni într-un râs ironic. Dacă ar trebui să moară luptând împotriva acelor *marines*, oare câţi dominicani s-ar sacrifica o dată cu el? Soldaţii, cu siguranţă. I-au demonstrat asta când au fost invadaţi de trimişii lui Fidel, în 14 iunie 1959. S-au luptat eroic, i-au omorât pe invadatori în câteva zile, în munţii Constanzei şi pe plajele din Maimón şi Estero Hondo. Dar, împotriva

infanteriei marine…

— Mă tem că nu vor fi prea mulţi de partea mea. Fuga şobolanilor va stârni praful. Dumneata, da, n-o să ai de ales şi o să cazi cu mine. Oriunde te-ai duce, te aşteaptă fie închisoarea, fie o să fii ucis de duşmanii pe care-i ai peste tot prin lume.

— Mi i-am făcut apărând acest regim, Excelenţă.

— Dintre toţi cei care mă înconjoară, singurul care nu m-ar trăda, chiar dacă ar vrea, eşti dumneata – insistă Trujillo, amuzat. Sunt unica persoană pe care te poţi baza, care nu te urăşte şi care nici nu vrea să te ucidă. Suntem uniţi până ce moartea ne va despărţi.

Râse iar, binedispus, examinându-l pe colonel, ca un entomolog care examinează o insectă greu de clasificat. Se spuneau multe despre el, mai ales despre cruzimea lui. Era potrivit pentru funcţia pe care o ocupa. Se spunea, de pildă, că taică-său, nord-american de origine germană, l-ar fi descoperit pe micul Johnny, pe vremea când mai purta încă pantaloni scurţi, scoţând cu boldul ochii puişorilor de găină. Că, în tinereţe, vindea studenţilor de la Medicină cadavre pe care le fura din mormintele din Cimitirul Independencia. Că, deşi era căsătorit cu Lupita, acea mexicană oribilă şi dură care umbla cu pistolul la centură, era pederast. Şi chiar că se culca cu fratele vitreg al Generalisimului, cu Nestor Trujillo.

— Dumneata ştii ce se vorbeşte pe seama dumitale – spuse Trujillo, privindu-l în ochi şi râzând în continuare. Te jucai scoţând ochii găinilor? Jefuiai mormintele din Cimitirul Independencia ca să vinzi cadavrele?

Colonelul zâmbi forţat.

— Primul lucru nu cred că e adevărat, nu-mi amintesc aşa ceva. Al doilea e un adevăr trunchiat. Nu erau cadavre, Excelenţă. Oase, cranii, pe jumătate degradate de ploi. Ca să câştig nişte bani. Acum se zice că, în calitate de şef al SIM, dau înapoi acele oase.

— Şi zvonul că ai fi pederast?

Colonelul nu se supără nici de astă dată. Vocea lui era de o indiferenţă dură.

— Niciodată nu mi-au dat-o pe acolo, Excelenţă. Nu m-am culcat cu niciun bărbat.

— Bine, gata cu prostiile – i-o scurtă el, devenind serios. Deocamdată nu te atinge de episcopi. Şi o să mai vedem ce facem, după cum evoluează lucrurile. Dacă pot fi pedepsiţi, o să fie pedepsiţi. Pentru moment, să fie bine păziţi. Ţine-i cu nervii încordaţi. Să nu doarmă, nici să nu mănânce liniştiţi. Să vedem dacă nu vor să plece chiar ei, de bunăvoie.

O să reuşească ce şi-au propus episcopii ăştia doi şi o să fie la fel de semeţi ca şobolanul ăla negru de Betancourt? Simţi cum îl năpădeşte furia, din nou. Lighioana aia din Caracas izbutise să determine OSA să sancţioneze Republica Dominicană, ca toate ţările să rupă relaţiile cu ea şi să aplice nişte sancţiuni economice care asfixiau ţara. În fiecare zi, în fiecare oră, distrugeau ceea ce fusese o economie înfloritoare. Iar Betancourt, încă în viaţă, bucurându-se de libertate, arătând la televiziune mâinile lui arse, mândru că supravieţuise atentatului acela stupid, de care n-ar fi trebuit să se ocupe niciodată nenorociţii ăia de militari venezueleni. De următorul atentat o să se ocupe numai SIM. Impersonal, Abbes i-a explicat cum va funcţiona, din punct de vedere tehnic, noua acţiune ce avea să culmineze cu explozia puternică, acţionată de la distanţă, a bombei cumpărate la preţ de aur din Cehoslovacia.

Bombă care acum se afla la consulatul dominican din Haiti. De acolo avea să fie uşor de transportat la Caracas, la momentul potrivit.

Din 1958, când Binefăcătorul îl promovase în funcţia pe care o deţinea, discuta zilnic cu colonelul problemele curente, în biroul acesta, în Casa de Mahon sau în oricare

loc în care se afla Trujillo la ora aceasta. Ca şi Generalisimul, Johnny Abbes nu-şi lua niciodată vacanţă. Trujillo auzise pentru prima dată de el de la generalul Espaillat. Fostul şef al Serviciului de Inteligenţă îl uimise cu o informaţie precisă şi detaliată despre exilaţii dominicani din Mexic: ştia ce făceau, ce unelteau, unde locuiau, unde se întâlneau, cine îi ajuta, cu ce diplomaţi se vedeau.

— Câţi oameni ai în Mexic, de ai atâtea informaţii despre pungaşii ăştia?

— Toate informaţiile provin de la o singură persoană, Excelenţă. Briciul făcu un gest de satisfacţie profesională. Foarte tânăr. Johnny Abbes García. Poate că i-aţi cunoscut tatăl, un american pe jumătate neamţ, care a venit să lucreze la uzina electrică şi s-a căsătorit cu o dominicană. Băiatul era cronicar sportiv şi pe jumătate poet. Am început prin a-l folosi ca informator în rândul oamenilor din radio şi din presă şi la reuniunile din Farmacia Gómez, la care participă mulţi intelectuali. Şi-a făcut treaba atât de bine, încât l-am trimis în Mexic cu o bursă falsă. Şi, după cum vedeţi, şi-a câştigat încrederea tuturor celor din exil. Se înţelege cu toată lumea. Nu ştiu cum procedează, Excelenţă, dar în Mexic s-a împrietenit până şi cu Lombardo Toledano, liderul sindical de stânga. Închipuiţi-vă că urâta cu care s-a însurat era secretara acelui comunist.

Bietul Brici! vorbind aşa de entuziasmat, începea să-şi piardă şefia acelui Serviciu de Inteligenţă, pentru care fusese pregătit la West Point.

— Adu-l aici, dă-i un post de unde să-l pot ţine sub observaţie – ordonă Trujillo.

Aşa apăruse pe coridoarele Palatului Naţional figura aceea stângace, cu ochişorii mereu agitaţi. Ocupă un post umil în biroul de informaţii. Trujillo îl urmărea, de la distanţă. Din tinereţe, de la San Cristóbal, se baza pe

intuiţia lui care, după o simplă privire, o scurtă discuţie sau o referinţă oarecare, îi dădea certitudinea că acea persoană îi putea fi de folos. Aşa îşi alesese mulţi colaboratori şi nu se înşelase. Johnny Abbes García a lucrat mai multe săptămâni într-un birou obscur, sub conducerea poetului Ramón Emilio Jiménez, împreună cu Dipp Velarde Font, Querol şi Grimaldi, scriind false scrisori din partea cititorilor în pagina „Forul Public" a ziarului *El Caribe.* Înainte de a-l pune la încercare, aşteptă, fără să ştie prea bine ce, un semn al providenţei. Acesta veni în modul cel mai neaşteptat, în ziua în care-l surprinse pe Johnny Abbes discutând cu unul dintre secretarii lui de Stat pe coridoarele Palatului. Despre ce putea vorbi delicatul, bigotul şi austerul Joaquín Balaguer cu informatorul Briciului?

— Despre nimic deosebit, Excelenţă – explică Balaguer la întâlnirea cu miniştrii. Nu-l cunoşteam pe acel tânăr. Când l-am văzut atât de adâncit în lectură, fiindcă citea în timp ce mergea, am devenit curios. Îmi cunoaşteţi patima pentru cărţi. Şi am avut o surpriză. Cred că nu-i în toate minţile. Ştiţi ce-l interesa atât de mult? O carte cu torturi chinezeşti, cu fotografii cu decapitaţi şi scalpaţi.

În seara aceea îl chemă la el. Abbes părea atât de copleşit – de bucurie, teamă sau ambele la un loc – de onoarea nesperată, încât abia îşi găsea cuvintele când l-a salutat pe Binefăcător.

— Ai făcut treabă bună în Mexic – îi spuse acesta, cu vocea-i cântată, dar tăioasă, care, ca şi privirea lui, avea un efect paralizant asupra interlocutorilor. M-a informat Espaillat. Cred că ai putea să te ocupi de lucruri mai serioase. Eşti dispus să încerci?

— Orice îmi porunceşte Excelenţa Voastră – era nemişcat, cu picioarele lipite, ca un şcolar în faţa învăţătorului său.

— L-ai cunoscut pe José Almoina, acolo, în Mexic? Un

galician care a venit aici cu spaniolii republicani exilaţi.

— Da, Excelenţă. Bine, pe el numai din vedere. Dar îi cunosc pe mulţi din grupul cu care se întâlneşte în cafeneaua Comercio. „Spaniolii dominicani”, aşa îşi spun între ei.

— Individul ăsta a scris o carte împotriva mea, *Un satrap în Caraibi*, plătită de guvernul guatemalez. A semnat-o cu pseudonimul Gregorio Bustamante. Apoi, ca să deruteze lumea, a avut neobrăzarea să mai publice, în Argentina de data asta, o carte în care mă ridica în slăvi: *Am fost secretarul lui Trujillo*, semnându-se cu numele lui. Cum au trecut mulţi ani de atunci, se simte în siguranţă acolo, în Mexic. Crede că am uitat că mi-a defăimat familia şi regimul care i-a dat de mâncare. Asemenea greşeli nu se prescriu. Vrei să te ocupi de asta?

— Ar fi o mare onoare pentru mine, Excelenţă – răspunse Abbes García imediat, cu o siguranţă pe care n-o afişase până atunci.

Nu mult după aceea, fostul secretar al Generalisimului, preceptorul lui Ramfis şi condeierul doñei María Martínez, Distinsa Doamnă, murea în capitala mexicană, ciuruit de gloanţe. A urmat scandalul de rigoare dintre exilaţi şi presă, dar nimeni n-a putut dovedi că asasinatul fusese înfăptuit de „mâna lungă a lui Trujillo”, aşa cum se zicea. O operaţiune rapidă, impecabilă, care a costat doar o mie cinci sute de dolari, conform chitanţei pe care i-a înmânat-o Johnny Abbes García la întoarcerea lui din Mexic. Binefăcătorul îl încorporă în Armată, cu gradul de colonel.

Dispariţia lui José Almoina a fost doar prima dintr-un lung şir de operaţiuni strălucite, realizate de colonel, în care au fost ucişi, grav răniţi sau au rămas infirmi pe viaţă zeci de exilaţi dintre cei mai gălăgioşi, din Cuba, Mexic, Guatemala, New York, Costa Rica şi Venezuela. Treburi făcute rapid şi curat, care l-au impresionat pe Binefăcător. Fiecare operaţiune fiind o capodoperă de îndemânare şi

discreţie, o muncă de ceasornicar. Cel mai ades, pe lângă eliminarea duşmanului, Abbes García aranja în aşa fel lucrurile încât le distrugea şi reputaţia. Sindicalistul Roberto Lamada, refugiat în Havana, a murit într-un bordel din Cartierul Chinezesc, fiind bătut de nişte pungaşi care l-au acuzat la poliţie că încercase să înjunghie o prostituată ce refuzase să se supună perversiunilor sado-masochiste pe care i le pretinsese exilatul; femeia, o mulatră vopsită, cu părul roşcat, a apărut, plânsă toată, în *Carteles* şi *Bohemia*, arătând rănile pe care i le făcuse degeneratul. Avocatul Bayardo Cipriota şi-a aflat sfârşitul la Caracas, într-o dispută între pederaşti: l-au descoperit înjunghiat, într-un hotel mizerabil, în chiloţi şi sutien de damă, şi cu gura rujată. La autopsie i se găsise spermă în rect. Cum reuşea colonelul Abbes să ia atât de repede legătura, în oraşe pe care de-abia le cunoştea, cu acele scursori din lumea interlopă, cu pistolari, bătăuşi, traficanţi, cuţitari, prostituate, peşti, pungaşi care apăreau întotdeauna în acele operaţiuni ce făceau deliciul ziarelor de scandal şi în care se vedeau implicaţi duşmanii regimului? Cum a reuşit să creeze aproape în toată America Latină şi în Statele Unite o reţea atât de eficientă de informatori şi de oameni de acţiune, cheltuind atât de puţini bani? Timpul lui Trujillo era prea preţios pentru a fi pierdut cu verificarea unor detalii. Dar, de la distanţă, admira, aşa cum admiră un bun cunoscător o bijuterie preţioasă, subtilitatea şi originalitatea cu care Johnny Abbes García scăpa regimul de duşmanii lui. Nici grupurile de exilaţi, nici guvernele rivale n-au putut stabili vreo legătură între aceste accidente şi întâmplări cumplite şi Generalisim. Una dintre cele mai perfecte operaţiuni a fost cea cu Ramón Marrero Aristy, autorul romanului *Over*, despre cultivatorii de trestie de zahăr din La Romana, roman cunoscut în toată America Latină. Fost director al ziarului *La Nación*, publicaţie frenetic trujillistă, Marrero a

fost secretar de Stat la Ministerul Muncii în 1956, iar în 1959 ocupa aceeaşi funcţie pentru a doua oară, când a început să-i trimită rapoarte ziaristului Tad Szulc, pentru a ponegri regimul în articolele lui din *The New York Times.* Văzându-se descoperit, expedie ziarului american scrisori de retractare a celor afirmate. Şi se întoarse cu coada între picioare în biroul lui Trujillo, umilindu-se, plângând, cerând iertare, jurându-se că el nu trădase şi nici n-ar trăda vreodată. Binefăcătorul îl ascultă fără să deschidă gura şi apoi, rece, îl pălmui. Asudat tot, Marrero încercă să-şi scoată o batistă, dar şeful aghiotanţilor militari, colonelul Guarionex Estrella Sadhalá îl ucise cu un glonţ chiar în acel birou. Abbes García fiind însărcinat să finiseze treaba, în mai puţin de o oră o maşină cădea – cu martori de faţă – într-o prăpastie din Munţii Centrali, când se îndrepta spre Constanza; în urma impactului, Marrero Aristy şi şoferul deveniseră de nerecunoscut. Nu era limpede că acest colonel Johnny Abbes García trebuia să-l înlocuiască pe Brici în fruntea Serviciului de Inteligenţă al Armatei? Dacă ar fi condus el respectivul organism când fusese sechestrat Galíndez la New York, poate că n-ar fi izbucnit acel scandal care dăunase atât de mult imaginii internaţionale a regimului.

Trujillo arătă spre raportul de pe birou, cu un aer dispreţuitor:

— O altă conspiraţie ca să mă omoare, cu Juan Tomás Díaz în frunte? Şi asta organizată tot de consulul Henry Dearborn, mişelul de la CIA?

Colonelul Abbes García renunţă la încremenirea de până atunci şi îşi aşeză mai bine fesele pe scaun.

— Aşa se pare, Excelenţă – consimţi, fără a acorda prea mare importanţă subiectului.

— Are haz – îl întrerupse Trujillo. Au rupt relaţiile cu noi, pentru a îndeplini decizia OSA. Şi şi-au luat de aici diplomaţii, dar ni i-au lăsat pe Henry Dearborn şi pe

agenţii lui, ca să comploteze în continuare. Eşti sigur că Juan Tomás complotează?

— Nu, Excelenţă, sunt doar nişte vagi indicii. Dar, de când l-aţi destituit, generalul Díaz e plin de resentimente, motiv pentru care îl supraveghez îndeaproape. Sunt întrunirile acelea, în casa lui din Gazcue. De la un ranchiunos trebuie să te aştepţi întotdeauna la ce e mai rău.

— Nu e din cauza destituirii – comentă Trujillo cu voce tare, vorbind parcă pentru sine. E fiindcă l-am făcut laş. Pentru că i-am amintit că dezonorase uniforma militară.

— Am fost la masa aceea, Excelenţă. Am crezut că generalul Díaz avea să se ridice şi să plece. Dar a suportat totul, livid, transpirat. A plecat împleticindu-se, de parcă ar fi fost beat.

— Juan Tomás a fost întotdeauna foarte orgolios şi avea nevoie de o lecţie – zise Trujillo. În Constanza, s-a comportat ca un om slab. Iar eu nu admit generali slabi în cadrul Forţelor Armate Dominicane.

Incidentul se petrecuse la câteva luni după ce fuseseră zădărnicite debarcările din Constanza, Maimón şi Estero Hondo, când toţi membrii expediţiei – pe lângă dominicani fuseseră cubanezi, nord-americani şi venezueleni – fuseseră omorâţi sau arestaţi, în acele zile din ianuarie 1960, când regimul descoperea o vastă reţea de opozanţi clandestini, care, în amintirea acelei invazii, purta numele de 14 iunie. Din acea reţea făceau parte studenţi şi tineri licenţiaţi din clasele de mijloc şi din cele avute, iar mulţi dintre ei făceau parte din familii care susţineau regimul. În plină operaţiune de curăţare a acelei organizaţii subversive în care se dovediseră a fi atât de active cele trei surori Mirabal, împreună cu soţii lor – simpla amintire îi provoca greaţă Generalisimului –, Trujillo a convocat la acel prânz din Palatul Naţional vreo cincizeci de militari şi civili loiali regimului, pentru a-şi pedepsi prietenul din

copilărie, colegul de armată, ce ocupase cele mai înalte funcţii în cadrul Forţelor Armate în timpul Erei şi pe care-l destituise de la conducerea Regiunii din La Vega, care avea în subordine Constanza, când încă nu fuseseră stârpite ultimele cuiburi ale agresorilor, risipite prin acei munţi. Degeaba solicitase generalul Tomás Díaz o audienţă la Generalisim, după destituire. Pesemne că l-a surprins invitaţia la prânz, după ce soră-sa, Gracita, obţinuse azil la Ambasada Braziliei. Şeful nu l-a salutat şi nici nu i-a vorbit în timpul prânzului, nici n-a aruncat vreo privire spre colţul în care fusese aşezat generalul Díaz, departe de capul mesei, indicând astfel, în chip simbolic, căderea lui în dizgraţie.

Şi deodată, când se servea cafeaua, acoperind conversaţiile care treceau peste masa întinsă, peste marmura pereţilor şi cristalele candelabrului aprins – singura femeie era Isabel Mayer, şefă trujillistă din nord-vest –, se făcu auzită vocea ascuţită pe care o cunoşteau toţi dominicanii, pe un ton incisiv, ce prevestea furtună:

— Nu vă surprinde, domnilor, prezenţa la această masă, printre cei mai de seamă militari şi civili ai regimului, a unui ofiţer destituit din funcţia lui fiindcă n-a fost la înălţime pe câmpul de luptă? Se făcu linişte. Cele cincizeci de capete, care înconjurau imensul patrulater cu feţe de masă brodate, rămaseră nemişcate. Binefăcătorul nu se uita spre colţul în care se afla generalul Díaz. Privirea lui fixa rând pe rând comesenii, cu o expresie surprinsă, cu ochii larg deschişi şi buzele depărtate, cerându-le invitaţilor să-l ajute în descifrarea misterului.

— Ştiţi despre cine vorbesc? – continuă după o pauză teatrală. Generalul Juan Tomás Díaz, şeful Regiunii Militare din La Vega în timpul invaziei cubano-venezuelene, a fost destituit în plin război, pentru conduită nedemnă în faţa duşmanului. Oriunde în lume, un asemenea comportament e pedepsit prin judecată sumară

şi împuşcare. În timpul dictaturii lui Rafael Leonidas Trujillo Molina, generalul laş este invitat să ia prânzul la Palat împreună cu toată crema ţării.

Spuse ultima frază fără grabă, rostind răspicat fiecare literă, pentru a-şi accentua sarcasmul.

— Dacă îmi permiteţi, Excelenţă – îngăimă generalul Juan Tomás Díaz, făcând un efort supraomenesc. Aş dori să vă reamintesc că, în momentul destituirii mele, agresorii fuseseră învinşi. Eu mi-am făcut datoria.

Era un bărbat puternic şi robust, dar se făcuse mic de tot în scaunul lui. Era foarte palid şi gura i se umpluse cu salivă. Îl privea pe Binefăcător, dar acesta îşi privea pentru a doua oară invitaţii, perorând din nou, de parcă n-ar fi auzit şi n-ar fi văzut nimic.

— Şi nu numai că e invitat la Palat. E scos la pensie, cu salariul întreg şi cu prerogativele sale de general de corp de armată, ca să se odihnească având conştiinţa misiunii îndeplinite şi să se bucure de odihna binemeritată la fermele lui, împreună cu Chana Díaz, cea de-a cincea sa soţie, care îi e şi nepoată de sânge. Ce dovadă mai mare de mărinimie mai doriţi din partea acestei dictaturi sângeroase?

Când termină de vorbit, privirea Binefăcătorului făcuse deja turul întregii mese. Acum da, se opri în colţul în care se afla generalul Juan Tomás Díaz. Faţa Şefului nu mai era ironică şi melodramatică ca adineauri. O seriozitate ucigătoare pusese stăpânire pe ea. Ochii îşi căpătaseră fixitatea sumbră, sfredelitoare, nemiloasă, prin care le amintea oamenilor cine conducea ţara şi destinele dominicanilor. Juan Tomás Díaz îşi plecă privirea.

— Generalul Díaz a refuzat să execute un ordin de-al meu şi şi-a permis să admonesteze un ofiţer care-l executa – interveni Trujillo fără grabă, dispreţuitor. În plină invazie. Când inamicii înarmaţi de Fidel Castro, de Muñoz Martín, de Betancourt şi Figueres – şleahta aia de invidioşi

– debarcaseră cu foc şi sânge şi uciseseră soldaţi dominicani, hotărâţi să smulgă capetele tuturor celor care stăm acum la masa asta. Ei, bine, atunci, şeful militar al Regiunii din La Vega a descoperit că era un tip milos. Un om delicat, care nu suporta emoţiile puternice şi nu putea să vadă sângele curgând. Şi şi-a permis să-mi încalce ordinul de a împuşca pe loc orice agresor prins cu arma în mână. Şi să insulte un ofiţer care, respectând ordinul, dădea răsplata cuvenită acelora ce veneau aici ca să instaureze o dictatură comunistă. În acele momente, când Patria era în pericol, generalul şi-a permis să semene confuzia şi să slăbească moralul soldaţilor noştri. De aceea, nu mai face parte din Armată, chiar dacă mai poartă uniforma.

Tăcu pentru a înghiţi puţină apă. Dar, imediat, în loc să continue, se ridică deodată în picioare şi-şi luă rămas bun, dând astfel de înţeles că prânzul se terminase: „Bună ziua, domnilor”.

— Juan Tomás n-a încercat să plece, ştiind că n-ar fi ajuns viu până la uşă – zise Trujillo. Deci, ia spune-mi ce pune la cale.

Nimic foarte concret, de fapt. De câtva timp, generalul Díaz şi nevastă-sa Chana primeau multe vizite în casa lor, în Gazcue. Invitaţii veneau, chipurile, ca să vadă filme în aer liber, în curte, filme pe care le proiecta ginerele generalului. Ciudat amestec mai era şi publicul respectiv. De la iluştrii oameni ai regimului, precum socrul şi fratele stăpânului casei, Modesto Díaz Quesada, până la foşti funcţionari, excluşi de la guvernare, ca Amiama Tío şi Antonio de la Maza. De vreo două luni, colonelul Abbes García îl transformase în agent *calié* pe unul dintre servitori. Dar singurul lucru pe care l-a aflat era că domnii respectivi vorbeau neîncetat în timp ce se uitau la filme şi părea că acestea îi interesau doar fiindcă aşa puteau şuşoti în voie. În fine, nu erau acele întâlniri în care se vorbea de

rău regimul între o înghiţitură şi alta de rom sau de whisky. Doar că, ieri, generalul Díaz a avut o întrevedere secretă cu un emisar al lui Henry Dearborn, aşa-zisul diplomat yankeu, care, după cum bine ştia Excelenţa Sa, era şeful CIA din Ciudad Trujillo.

— I-o fi cerând un milion de dolari pe capul meu – comentă Trujillo. Americanul s-o fi săturat de atâţia dobitoci care-i cer bani ca să termine cu mine. Unde s-au întâlnit?

— În hotelul Ambasador, Excelenţă.

Binefăcătorul rămase o clipă pe gânduri. Oare Juan Tomás ar fi În stare să pună ceva serios la cale? În urmă cu douăzeci de ani, da, poate. Era un om de acţiune pe vremea aceea. După care se moleşise. Îi plăceau prea mult băutura şi luptele de cocoşi, îi plăcea să mănânce şi să se distreze cu prietenii, să se însoare şi să divorţeze, şi nu i-ar fi convenit să piardă toate avantajele astea, încercând să-l distrugă pe el. Prost sprijin şi-au mai găsit şi americanii. La naiba, n-avea de ce să-şi facă griji!

— Sunt de acord, Excelenţă. Deocamdată, cred că nu-i niciun pericol cu generalul Díaz. Sunt pe urmele lui. Ştim cine-l vizitează şi pe cine vizitează. I-am pus telefonul sub urmărire.

Mai era şi altceva? Binefăcătorul aruncă o privire spre fereastră: era la fel de întuneric, deşi în curând avea să fie ora şase. Deja nu mai domnea tăcerea. Departe, la ieşirea din Palatul Naţional – despărţit de străzile oraşului printr-o întinsă peluză cu gazon şi copaci, şi împrejmuit cu un grilaj înalt şi ascuţit – suna la răstimpuri claxonul unei maşini, iar în clădire se auzeau oamenii de serviciu care măturau, spălau pe jos, ştergeau, lustruiau, scuturau. Birourile şi coridoarele pe care urma să le traverseze aveau să fie curate, impecabile. Gândul ăsta îl reconfortă.

— Iertaţi-mă că insist, Excelenţă, dar aş dori să refac paza. Pe Máximo Gómez şi pe Malecón, atunci când vă

plimbaţi dumneavoastră. Şi pe şosea, când mergeţi la Casa de Mahon.

De vreo două luni ordonase, dintr-o dată, să nu i se mai asigure paza. De ce oare? Poate fiindcă într-o seară, la ora când se plimba, pe înserat, coborând pe Máximo Gómez spre mare, zărise, la toate colţurile de stradă, cordoane de poliţişti care împiedicau trecătorii şi maşinile să intre pe Bulevard şi pe Malecón în timpul plimbării lui. Şi îşi imagină puzderia de maşini Volkswagen cu agenţii *caliés* pe care Johnny Abbes îi împrăştia pe tot traseul lui. Simţi oboseală, claustrofobie. La fel i se întâmplase într-o seară când se îndrepta spre Reşedinţa Fundación şi văzuse de-a lungul şoselei acele automobile ale poliţiei politice şi cordoanele de militari care-i supravegheau trecerea. Sau poate era fascinaţia pe care întotdeauna o exercitase asupra lui pericolul – nestăpânita-i fire de *marine* – cea care-l făcea să sfideze astfel soarta în cel mai ameninţător moment pentru regim? Oricum ar fi stat lucrurile, era o decizie asupra căreia nu avea să mai revină.

— Ordinul rămâne valabil – repetă pe un ton care nu admitea replică.

— Foarte bine, Excelenţă.

Rămase cu ochii fixaţi pe colonel – acesta şi-i coborî imediat – şi îi trânti ironic:

— Dumneata crezi că admirabilul dumitale Fidel Castro se plimbă pe străzi aşa ca mine, fără pază?

Colonelul tăgădui, dând din cap.

— Nu cred că Fidel Castro e la fel de romantic ca dumneavoastră, Excelenţă.

El, romantic? Poate cu câte una dintre femeile pe care le-a iubit, poate cu Lina Lovatón. Însă, dincolo de planul sentimental, în cel politic, se simţise întotdeauna un clasic. Un ins raţional, calm, pragmatic, cu capul limpede şi o amplă viziune asupra lucrurilor.

— Când l-am cunoscut, acolo, în Mexic, pregătea

expediţia cu *Granma*[25]. Îl credeau un cubanez smintit, un aventurier neserios. Pe mine m-a impresionat din prima clipă din pricina totalei lipse de emoţii. Chiar dacă în discursurile lui pare exotic, exuberant, pătimaş. Asta-i aşa, de ochii lumii. În fond, e chiar invers. O inteligenţă de gheaţă. Am ştiut dintotdeauna că avea să ajungă la putere. Dar permiteţi-mi o lămurire, Excelenţă. Admir personalitatea lui Castro, felul în care a ştiut să-şi bată joc de americani, să se alieze cu ruşii şi cu ţările comuniste, folosindu-i pentru a se apăra împotriva Washington-ului. Dar nu-i admir ideile, eu nu sunt comunist.

— Dumneata eşti un capitalist get-beget – îl ironiza Trujillo, râzând sarcastic. A făcut afaceri foarte bune dincolo de mări, importând produse din Germania, Austria şi din ţările socialiste. Reprezentanţele exclusive n-au pierderi.

— Un motiv în plus pentru a-i mulţumi, Excelenţă – admise colonelul. Adevărul e că nu mi-ar fi trecut aşa ceva prin cap. Nu m-au interesat niciodată afacerile. Am început negoţul dincolo de mări, fiindcă mi-aţi ordonat dumneavoastră.

— Prefer să facă afaceri bune colaboratorii mei, decât să fure – explică Binefăcătorul. Afacerile bune servesc ţării, dau de lucru, produc bogăţie, ridică moralul poporului. În schimb, furturile îl demoralizează. Îmi închipui că, de când cu sancţiunile, lucrurile merg rău şi dincolo de mări.

— Practic sunt paralizate. Dar nu mă interesează, Excelenţă. În momentul de faţă, îmi dedic douăzeci şi patru de ore din zi ca să-i împiedic pe duşmani să distrugă regimul ăsta şi să vă ucidă pe dumneavoastră.

Vorbi fără emoţie, pe acelaşi ton plat, neutru, cu care se exprima de obicei.

---

[25] *Granma*, numele vasului pe care se afla Fidel Castro împreună cu cei optzeci de oameni ai săi, când a declanşat revoluţia cubaneză. (*N. tr.*)

— Trebuie să înţeleg că dumneata mă admiri la fel de mult ca pe netrebnicul de Castro? – întrebă Trujillo, căutând privirea aceea vagă din ochii colonelului.

— Pe dumneavoastră nu vă admir, Excelenţă – şopti colonelul Abbes, coborându-şi privirea. Eu trăiesc prin dumneavoastră. Pentru dumneavoastră. Dacă îmi permiteţi, sunt câinele dumneavoastră de pază.

Binefăcătorului i s-a părut că, rostind ultima frază, lui Abbes García îi tremurase vocea. Ştia că nu era nici emoţie, nici afecţiunea din acele efuziuni atât de frecvente în gura linguşitorilor, astfel încât rămase cu ochii pe el, străpungându-l cu privirea lui metalică.

— Dacă mă ucid, o să fie cineva foarte apropiat, vreun trădător din familie, de pildă – spuse, adresându-se parcă unei alte persoane. Pentru dumneata, ar fi o mare nenorocire.

— Şi pentru tară, Excelenţă.

— Pentru asta mă menţin pe poziţie – consimţi Trujillo. Dacă n-ar fi fost aşa, m-aş fi retras, aşa cum am fost sfătuit de William Pawley, de generalul Clark şi de senatorul Smathers, prietenii mei yankei trimişi de Preşedintele Eisenhower. „Veţi rămâne în istorie ca un politician mărinimos, care a cedat cârma celor tineri.” Aşa mi-a zis Smathers, prietenul lui Roosevelt. Era un mesaj de la Casa Albă. De-asta au venit. Ca să-mi ceară să plec şi să-mi ofere azil în Statele Unite. „Acolo bunurile dumneavoastră vor fi la adăpost.” Nenorociţii ăştia mă confundă cu Batista, cu Rojas Pinilla, cu Pérez Jiménez. Pe mine numai mort or să mă scoată din ţară.

Binefăcătorul se binedispuse din nou, căci îşi aminti de Guadalupe, Lupe, pentru prieteni, vânjoasa mexicană bărbătoasă cu care se însurase Johnny Abbes în perioada aceea misterioasă şi aventuroasă din timpul şederii lui în Mexic, când, pe de o parte, îi trimitea Briciului rapoarte detaliate despre isprăvile exilaţilor dominicani, iar pe de

altă parte frecventa cercurile revoluţionare, ca unul care împărtăşea ideile lui Fidel Castro ori pe ale lui Che Guevara şi ale cubanezilor din 26 iulie, ce pregăteau expediţia cu *Granma,* şi se întâlnea cu oameni ca Vicente Lombardo Toledano, care era în relaţii foarte strânse cu guvernul mexican, care-i oferise protecţia. Generalisimul nu avusese niciodată timp să-l interogheze pe îndelete despre acea perioadă a vieţii lui, în care colonelul îşi descoperise vocaţia şi talentul pentru spionaj şi pentru operaţiunile clandestine. Fără îndoială, o viaţă agitată, plină de întâmplări picante. De ce s-o fi căsătorit cu femeia aia oribilă?

— Mereu uit să te întreb ceva – zise, cu duritatea cu care se adresa colaboratorilor săi. Cum de te-ai căsătorit cu o femeie aşa de urâtă?

Nici urmă de surpriză nu se zări pe faţa lui Abbes García.

— N-am făcut-o din dragoste, Excelenţă.

— Asta am ştiut-o dintotdeauna – zise Binefăcătorul, zâmbind. Nu-i nici bogată, aşa că n-a fost nici din interes.

— Am făcut-o din recunoştinţă. Lupe mi-a salvat viaţa o dată. A ucis pentru mine. Când era secretara lui Lombardo Toledano, eu tocmai sosisem în Mexic. Graţie lui Vicente am început să înţeleg ce înseamnă politica. Multe din câte am făcut n-ar fi fost cu putinţă fără Lupe, Excelenţă. Ea nu ştie ce e frica. Şi, în plus, are şi un instinct care până acum n-a dat greş niciodată.

— Ştiu că e dată naibii, că ştie să se bată, că umblă cu pistol şi că merge la curve, ca bărbaţii – zise Generalisimul, binedispus peste măsură. Am auzit chiar că Puchita Brazobán îi păstrează fetiţe. Dar, ceea ce mă intrigă cel mai mult e faptul că acestui specimen ai putut să-i faci copii.

— Încerc să fiu un soţ bun, Excelenţă.

Binefăcătorul izbucni în râs, cu râsul său zgomotos de

odinioară.

— Când vrei, poţi să fii amuzant – zise. Aşadar, ai luat-o din recunoştinţă. Asta înseamnă că ţie ţi se scoală scula când ai chef.

— E un fel de-a spune, Excelenţă. Adevărul e că n-o iubesc pe Lupe şi nici ea nu mă iubeşte pe mine. Cel puţin, nu în felul în care se înţelege dragostea. Pe noi ne uneşte ceva mult mai puternic. Riscuri împărtăşite umăr la umăr, văzând moartea cu ochii. Şi mult sânge, care ne-a mânjit pe amândoi.

Binefăcătorul consimţi. Înţelegea ce voia să spună. Şi lui i-ar fi plăcut să aibă o nevastă ca sperietoarea aia, la dracu'! Nu s-ar fi simţit aşa de singur, uneori, când trebuia să ia anumite decizii. Nimic nu unea doi oameni mai mult ca sângele, asta era sigur.

Poate tocmai de-asta se simţea atât de legat de ţara asta plină de ingraţi, de laşi şi de trădători. Căci, pentru a o smulge din sărăcie, din haos, din ignoranţă şi barbarie, se mânjise de multe ori cu sânge. Oare o să-i fie recunoscători în viitor mişeii ăştia?

Se simţi din nou demoralizat. Prefăcându-se că se uită la ceas, aruncă o ocheadă spre pantalon. Nu se vedea nicio pată, nici între picioare, nici pe prohab. Dar asta nu-l făcu să se simtă mai bine. Din nou îi reveni în minte fetiţa din Casa de Mahon. Neplăcut episod. Ar fi fost oare mai bine să-i fi tras un glonţ, chiar acolo, în timp ce-l privea cu ochii ăia? Ce tâmpenie! El nu împuşcase niciodată pe nimeni pe degeaba şi cu atât mai puţin pentru probleme de pat. Ucisese numai când nu exista alternativă, când era absolut necesar pentru a salva ţara asta sau pentru a răzbuna o ofensă.

— Permiteţi-mi, Excelenţă.

— Ascult.

— Preşedintele Balaguer a anunţat aseară la radio că guvernul urmează să elibereze un grup de deţinuţi politici.

— Balaguer a făcut ce i-am ordonat. Care-i problema ta?

— Aş avea nevoie de lista cu cei care vor fi eliberaţi, ca să li se taie părul, să fie raşi şi îmbrăcaţi decent. Îmi închipui că vor fi înfăţişaţi presei.

— O să-ţi trimit lista de îndată ce o verific. Balaguer e de părere că asemenea gesturi prind bine în plan diplomatic. Oricum, a prezentat bine decizia luată.

Avea pe birou discursul lui Balaguer. Citi cu voce tare paragraful subliniat: „Activitatea Excelenţei Sale, Generalisimul Dr. Rafael L. Trujillo Molina, s-a dovedit a fi atât de temeinică încât ne putem permite, după treizeci de ani de pace susţinută şi de conducere consecutivă, să-i oferim Americii un exemplu de competenţă latino-americană în exercitarea conştientă a adevăratei democraţii reprezentative”.

— Bine scris, nu-i aşa? – comentă. Ăsta-i avantajul de a avea ca Preşedinte al Republicii un poet şi un literat. Când era frate-meu Preşedinte, discursurile pe care le citea Negrul te făceau să adormi. Da, ştiu că nu-l prea ai la inimă pe Balaguer.

— Eu nu amestec simpatiile sau antipatiile personale cu munca mea, Excelenţă.

— N-am înţeles niciodată de ce-ţi inspiră atâta neîncredere. Balaguer este cel mai inofensiv dintre colaboratorii mei. De-asta l-am şi pus acolo unde e.

— Eu cred că felul lui de a fi, atât de discret, e doar o strategie. Cred că, de fapt, nu e un om al regimului şi că lucrează numai în slujba lui Balaguer. Poate că mă înşel. De altfel, în comportamentul său n-am găsit nimic care să-mi dea de bănuit. Dar n-aş băga mâna în foc pentru loialitatea lui.

Trujillo se uită la ceas. Era şase fără două minute. Întrevederea cu Abbes García nu dura mai mult de o oră, aceasta prelungindu-se doar în cazuri excepţionale. Se ridică în picioare şi şeful SIM făcu acelaşi lucru.

— Dacă mă răzgândesc în privinţa episcopilor, o să te anunţ – zise în chip de la revedere. Să ai planul de acţiune pregătit, pentru orice eventualitate.

— Poate fi pus în aplicare în clipa în care ordonaţi. Permiteţi-mi să mă retrag, Excelenţă.

De îndată ce Abbes García părăsi biroul, Binefăcătorul se duse la fereastră să privească cerul. Nu se vedea încă nicio rază de lumină.

VI

— Ah, ştiu cine este – zise Antonio de la Maza.

Deschise uşa maşinii şi, fără să lase puşca cu ţeavă scurtă din mână, coborî şi o porni pe şosea. Niciunul dintre camarazii lui – Tony, Estrella Sadhalá şi Amadito – nu l-a urmat; îi observau din maşină silueta robustă, profilându-se printre umbrele pe care slaba strălucire a lunii de-abia le lumina, în timp ce se îndrepta spre micul Volkswagen care se oprise lângă ei, cu luminile stinse.

— Să nu-mi spui că Şeful s-a răzgândit – exclamă Antonio în chip de salut, băgându-şi capul pe geam şi apropiindu-şi mult faţa de şoferul şi unicul pasager, un bărbat cu costum şi cravată, care gâfâia mult şi era atât de gras, încât părea imposibil să fi putut intra în maşina în care stătea închis ca într-o cuşcă.

— Dimpotrivă, Antonio – îl linişti Miguel Ángel Báez Díaz, nedezlipindu-şi mâinile de pe volan. Merge sigur la San Cristóbal. A întârziat fiindcă după plimbarea de pe Malecón, s-a dus cu Pupo Román la Baza de la San Isidro. Am venit să te liniştesc pentru că îmi închipuiam cât eşti de nerăbdător. O să apară dintr-o clipă într-alta. Fiţi pregătiţi.

— O să reuşim, Miguel Ángel. Şi sper că şi voi veţi reuşi.

Au stat o clipă de vorbă, cu feţele foarte apropiate, grăsunul nelăsând deloc volanul din mână, iar De la Maza uitându-se întruna la drumul dinspre Ciudad Trujillo, temându-se ca nu cumva să apară brusc automobilul şi el să nu aibă timp să se întoarcă la maşina lui.

— La revedere şi succes – îşi luă rămas bun Miguel Ángel Báez Díaz.

Făcu cale întoarsă spre Ciudad Trujillo, tot cu farurile

stinse. Rămânând locului, în picioare, inspirând aerul rece şi auzind valurile care se spărgeau la câţiva metri de el – simţea stropi pe faţă şi pe cap, acolo unde părul începuse să i se rărească – Antonio văzu automobilul îndepărtându-se şi dispărând în noapte acolo, în depărtare, unde scânteiau luminiţele oraşului şi ale restaurantelor, cu siguranţă înţesate de oameni. Miguel Ángel părea sigur. Aşadar nu mai exista nicio îndoială: avea să vină în acea zi de marţi 30 mai 1961, iar el urma să îndeplinească, în sfârşit, jurământul făcut în ferma familiei din Moca, în faţa tatălui şi a fraţilor, a cumnatelor şi a cumnaţilor săi, în urmă cu patru ani şi patru luni, pe 17 ianuarie 1957, în ziua când îl îngropaseră pe Tavito.

Se gândi cât de aproape era Pony şi ce bine i-ar prinde dacă ar lua o înghiţitură de rom cu multă gheaţă, pe una dintre banchetele înalte de pai din băruleţ, aşa cum făcea adesea în ultima vreme, şi ar simţi cum îi urcă alcoolul la cap, distrăgându-l şi îndepărtându-l de Tavito şi de amărăciunea, exasperarea şi febra în care i se transformase viaţa de la laşa asasinare a fratelui său mai mic, care-i fusese cel mai apropiat, cel mai drag. „Mai ales de la infama calomnie pe care i-au pus-o în cârcă, spre a-l mai omorî încă o dată”, gândi. Reveni încet la Chevrolet. Era un automobil nou-nouţ, pe care Antonio îl adusese din Statele Unite, îl asigurase şi îl pusese la punct, explicând la garaj că, în calitatea lui de proprietar şi de administrator al unei fabrici de cherestea în Restauración, la graniţa cu Haiti, călătorea mult timp de-a lungul anului şi avea nevoie de o maşină mai rapidă şi mai rezistentă. Venise momentul să pună la încercare acest Chevrolet ultimul model, capabil, graţie ultimelor ajustări la cilindri şi motor, să atingă 200 de kilometri pe oră în câteva minute, ceea ce maşina Generalisimului nu putea face. Se aşeză din nou lângă Antonio Imbert.

— Cine a fost? – întrebă Amadito, de pe scaunul din

spate.

— Lucrurile astea nu se întreabă – bolborosi Tony Imbert, fără a-l mai privi pe locotenentul García Guerrero.

— Nu mai e niciun secret acum – zise Antonio de la Maza. Era Miguel Ángel Báez Díaz. Aveai dreptate, Amadito. Se duce negreşit la San Cristóbal, în seara asta. A întârziat, dar n-o să fie în zadar.

— Miguel Ángel Báez Díaz? – şuieră Salvador Estrella Sadhalá. E şi el băgat în asta? E peste aşteptările mele. Ăsta-i un trujillist convins. N-a fost el vice-preşedintele Partidului Dominican? E unul dintre cei care se plimbă toată ziua pe Malecón cu Ţapul, lingându-l în cur, şi-l însoţeşte în fiecare duminică la Hipodrom.

— Şi astăzi s-a plimbat cu el – consimţi De la Maza. De-asta şi ştie c-o să vină.

Se făcu linişte pentru mult timp.

— Înţeleg prea bine că trebuie să fim practici, că avem nevoie de ei – suspină Turcul. Dar adevărul e că mi-e greaţă la gândul că cineva ca Miguel Ángel a ajuns să ne fie acum aliat.

— Ca să-l vezi pe evlaviosul, pe puritanul, pe îngeraşul cu mâinile curate – încercă să glumească Imbert. De-aia, Amadito, e mai bine să nu întrebi, ca să nu ştii cine mai e băgat în treaba asta.

— Vorbeşti de parcă n-am fi fost cu toţii trujillişti, Salvador – bombăni Antonio de la Maza. N-a fost Tony guvernator în Puerto Plata? Nu e Amadito aghiotant militar? Nu administrez eu de mai bine de douăzeci de ani fabricile de cherestea ale Ţapului din Restauración? Iar trustul de construcţii unde lucrezi tu nu e tot al lui Trujillo?

— Retrag tot ce-am zis – Salvador îl bătu uşor pe braţ pe De la Maza. Mă ia uneori gura pe dinainte şi spun prostii. Ai dreptate.

Oricine ar putea spune despre noi ce-am zis eu acum

despre Miguel Ángel. N-am spus nimic şi voi n-aţi auzit nimic.

Şi totuşi o spusese, căci, în ciuda aerului abordat, senin şi rezonabil, care era pe placul tuturor, Salvador Estrella Sadhalá era în stare să-i trântească oricui în faţă lucrurile cele mai cumplite, mânat de acest simţ al dreptăţii care punea brusc stăpânire pe el. Cum o făcuse odată şi cu prietenul lui de o viaţă, într-o ceartă în care Antonio de la Maza ar fi putut să-l împuşte. „Eu nu mi-aş vinde fratele pentru trei parale." Fraza asta, care i-a îndepărtat, făcându-i să nu se mai vadă şi să nu-şi vorbească mai bine de şase luni, îi revenea în minte din când în când, ca un coşmar care nu-i dădea pace. În clipele acelea simţea nevoia să dea pe gât, unul după altul, mai multe pahare de rom. Chiar dacă, o dată cu beţia, îl apuca furia aia oarbă şi devenea arţăgos, ajungând să provoace scandal şi să împartă picioare şi pumni oricui îi stătea prin preajmă.

La cei patruzeci şi şapte de ani ai lui, împliniţi cu doar câteva zile în urmă, era unul dintre cei mai în vârstă din grupul de şapte bărbaţi care se aflau pe drumul spre San Cristóbal, aşteptându-l pe Trujillo. Căci, pe lângă cei patru din Chevrolet, la doi kilometri mai în faţă se aflau Pedro Livio Cedeño şi Huáscar Tejeda Pimentel, într-o maşină închiriată de Estrella Sadhalá şi, la un kilometru mai înainte era, singur în propria-i maşină, Roberto Pastoriza Neret. În felul acesta, aveau să-i aţină calea şi să-l ciuruiască cu gloanţe, din faţă şi din spate, fără a-i lăsa vreo cale de scăpare. Pedro Livio şi Huáscar or fi la fel de neliniştiţi ca şi ei patru. Iar Roberto şi mai şi, neavând cu cine să vorbească ca să-şi mai dea curaj. O să vină oare? Da, o să vină. Şi o să se termine o dată lungul calvar care fusese viaţa lui Antonio de la moartea lui Tavito.

Luna, rotundă ca o monedă, strălucea urmată de o pulbere de stele şi argintea vârfurile cocotierilor din apropiere, pe care Antonio îi vedea legănându-se în ritmul

brizei. La naiba, asta era o ţară frumoasă, în fond şi la urma urmei. Şi o să fie şi mai frumoasă după ce o să moară blestematul ăsta care a terorizat-o şi a distrus-o în aceşti ultimi treizeci şi unu de ani mai mult decât o făcuseră în tot secolul, de când era Republică, ocupaţia haitiană, invaziile spaniolilor şi ale nord-americanilor, războaiele civile şi luptele între bande şi *caudillos*, mai mult decât toate nenorocirile – cutremure, cicloane – care se abătuseră din cer, de pe mare ori din adâncul pământului asupra dominicanilor. Dar ceea ce nu-i putea ierta, era, mai ales, faptul că aşa cum prostituase şi degradase ţara asta, aşa îl umilise şi-l înjosise Ţapul şi pe el, Antonio de la Maza.

Faţă de camarazii săi îşi ascunse îngrijorarea, aprinzându-şi o nouă ţigară. Fuma fără să-şi dezlipească ţigara dintre buze, scoţând fum pe gură şi pe nas, şi-şi mângâia puşca cu ţeavă scurtă, gândindu-se la gloanţele de oţel pe care le fabricase special pentru ceea ce avea să urmeze în seara asta prietenul lui spaniol, Bissié, pe care-l cunoscuse prin intermediul altui conspirator, Manuel Ovin, expert în arme şi ţintaş extraordinar. Aproape tot atât de bun trăgător ca Antonio de la Maza însuşi, care, de mic copil, acasă la Moca, stârnise mereu admiraţia părinţilor, fraţilor, rudelor şi prietenilor pentru cât de bine ţintea. De aceea avea locul ăsta privilegiat, în dreapta lui Imbert: ca să tragă primul. Grupul, care se certase pentru orice amănunt, căzuse imediat de acord în privinţa asta: Antonio de la Maza şi locotenentul Amado García Guerrero, cei mai buni ţintaşi, trebuia să aibă puştile oferite conspiratorilor de către CIA şi să ocupe locurile din partea dreaptă, pentru a nimeri de la prima împuşcătură.

Un motiv de mândrie pentru Moca, regiunea de unde se trăgea el, pentru familia lui, era acela că încă de la început – din 1930 – familia De la Maza fusese antitrujillistă. Asta fără doar şi poate. În Moca, de la cel mai înstărit om până

la argatul cel mai umil, erau cu toţii horacişti, căci Preşedintele Horacio Vázquez era din Moca şi era fratele mamei lui Antonio. De la bun început, familia De la Maza a privit cu neîncredere şi antipatie intrigile de care s-a folosit cel care era pe vremea aceea comandantul şef al Poliţiei Naţionale – creată de ocupantul nord-american, şi care, la plecarea acestuia, avea să se transforme în Armata dominicană Rafael Leonidas Trujillo, pentru a-l înfrânge pe don Horacio Vázquez şi pentru a fi ales Preşedinte al Republicii în 1930, la primele alegeri falsificate din lungul şir de fraude electorale ce avea să urmeze. Când s-a întâmplat asta, familia De la Maza a făcut ceea ce făceau în mod tradiţional familiile patriciene şi şefii regionali când nu le plăceau guvernele: urcau în munţi împreună cu bărbaţi înarmaţi, pe care-i plăteau din buzunarul lor.

Timp de trei ani, cu intermitenţe, între şaptesprezece şi douăzeci de ani – atlet, călăreţ neobosit, vânător pătimaş, vesel, temerar şi cu mare dragoste de viaţă –, Antonio de la Maza luptase cu arma în mână, împreună cu tatăl, unchii şi fraţii lui împotriva oamenilor lui Trujillo, chiar dacă nu le provocase prea multe pagube. Treptat, treptat, forţele lui Trujillo au descompletat bandele armate, înfrângându-le uneori, dar mai ales cumpărându-i pe locotenenţi şi pe partizani până ce, obosiţi şi aproape ruinaţi, cei din familia De la Maza au sfârşit prin a accepta ofertele de pace din partea guvernului şi s-au întors la Moca pentru a-şi lucra pământurile aproape părăsite. Cu excepţia neîmblânzitului şi îndărătnicului Antonio. Zâmbi, amintindu-şi de încăpăţânarea aceea a lui, de la sfârşitul anului 1932 şi începutul anului 1933, când, împreună cu mai puţin de douăzeci de bărbaţi, printre care se aflau şi fraţii săi, Ernesto şi Tavito (acesta din urmă fiind încă un copil), luau cu asalt posturi de poliţie şi se infiltrau printre patrulele din guvern. Vremurile erau atât de ciudate încât, în pofida acestor fapte de arme, cei trei fraţi puteau să facă aproape

întotdeauna un popas în casa părinţilor din Moca, pentru a dormi câteva zile pe lună. Până la ambuscada aceea, de lângă Tamboril, când soldaţii i-au ucis doi oameni şi i-au rănit pe Ernesto şi chiar pe Antonio însuşi.

De la Spitalul Militar din Santiago i-a scris lui taică-său, lui don Vicente, spunându-i că nu regreta nimic şi rugându-l ca familia să nu se umilească implorând clemenţă lui Trujillo. Două zile după ce i-a încredinţat scrisoarea asta infirmierului şef – cu un bacşiş gras, ca să poată ajunge la Moca – o camionetă a Armatei a venit să-l ridice, ducându-l în cătuşe şi cu escortă până la Santo Domingo. (Congresul Republicii urma să schimbe numele străvechiului oraş abia trei ani mai târziu.) Şi, spre surprinderea tânărului Antonio de la Maza, în loc să-l transporte la închisoare, vehiculul militar l-a adus la sediul Guvernului, aflat pe vremea aceea lângă catedrală. Acolo, i-au scos cătuşele şi l-au condus într-o încăpere cu un covor somptuos, unde, în uniformă, bărbierit şi pieptănat impecabil, îl aştepta generalul Trujillo. Îl vedea pentru prima oară.

— Trebuie să ai coaie ca să scrii scrisoarea asta – Şeful Statului se juca cu ea. Şi ai demonstrat că le ai, războindute cu mine aproape trei ani. De-asta voiam să te văd la faţă. E adevărat că eşti un ţintaş neîntrecut? Ar trebui să ne măsurăm puterile într-o bună zi, să te vedem dacă eşti mai bun ca mine.

Douăzeci şi opt de ani mai târziu, Antonio îşi amintea glăsciorul ăla strident, de o neaşteptată cordialitate, atenuată de o nuanţă de ironie. Şi acei ochi care-l sfredeleau cu o privire – pe el, atât de trufaş – căreia nu i-a putut rezista.

— Războiul s-a terminat. Am isprăvit cu toate faimoasele *caudillismos* regionale, inclusiv cu aceea a familiei De la Maza. Gata cu gloanţele. Trebuie să reconstruim ţara, care se prăbuşeşte. Am nevoie în preajma mea de cei mai buni

oameni. Eşti impulsiv şi ştii să te baţi, nu-i aşa? Bine. Atunci vino să lucrezi cu mine. O să ai ocazia să tragi cu arma. Îţi ofer un post de încredere, printre aghiotanţii militari care îmi asigură paza. În felul ăsta, dacă într-o bună zi te decepţionez, vei putea să mă împuşti.

— Dar eu nu sunt militar – îngăimă tânărul De la Maza.

— Ba eşti, din clipa asta – zise Trujillo. Locotenentul Antonio de la Maza.

A fost prima lui concesie, prima lui cădere, în mâinile acelui maestru manipulator de naivi, proşti şi imbecili, ale acelui individ viclean care profita de vanitatea, de lăcomia şi de prostia oamenilor. Câţi ani l-a avut pe Trujillo la mai puţin de un metru distanţă de el? Aşa cum l-a avut şi Amadito în aceşti ultimi doi ani. De câte tragedii ai fi scutit ţara asta şi familia De la Maza, dacă ai fi făcut atunci ceea ce urmează să faci acum. Tavito ar mai fi în viaţă, cu siguranţă.

Îi auzea, în spatele lui, pe Amadito şi pe Turc discutând; din când în când, Imbert intervenea în conversaţie. Nu-i mira pesemne că Antonio era tăcut; fusese mereu un taciturn, dar laconismul lui se accentuase ajungând aproape muţenie, de la moartea lui Tavito, nenorocire care-l afectase într-un mod ireversibil, transformându-l în omul care avea o singură idee fixă: să-l omoare pe Ţap.

— Juan Tomás cred că stă cu nervii mai rău ca noi – îl auzi spunând pe Turc. Nu-i nimic mai îngrozitor decât să aştepţi. Vine sau nu vine o dată?

— Dintr-o clipă într-alta – imploră locotenentul García Guerrero. Crede-mă, ce naiba!

Da, generalul Juan Tomás Díaz se afla pesemne în clipele astea în casa lui din Gazcue şi-şi rodea unghiile, întrebându-se dacă se întâmplase în fine ceea ce el şi Antonio visaseră, plănuiseră, uneltiseră şi menţinuseră strict secret de exact patru ani şi patru luni. Adică din ziua aceea când, după blestemata întrevedere cu Trujillo, când

de-abia îl îngropaseră pe Tavito, Antonio sărise în maşină şi, conducând cu 120 de kilometri pe oră, venise să-l caute pe Juan Tomás la ferma lui din La Vega.

— În amintirea celor douăzeci de ani de prietenie care ne leagă, ajută-mă! Trebuie să-l omor! Trebuie să-l răzbun pe Tavito, Juan Tomás!

Generalul îi acoperi gura cu mâna. Aruncă o privire în jur, arătându-i cu un gest că puteau să-i audă servitorii. Îl duse în spatele grajdurilor, acolo unde obişnuiau să tragă la ţintă.

— O s-o facem împreună, Antonio. Ca să-i răzbunăm pe Tavito şi pe atâţia dominicani de ruşinea care ne apasă pe toţi.

Antonio şi Juan Tomás erau prieteni apropiaţi din perioada în care De la Maza era aghiotantul militar al Binefăcătorului. Era singurul lucru bun de care-şi amintea din acei doi ani în care convieţuise cu Generalisimul în calitate de locotenent, apoi de căpitan, însoţindu-l în deplasările lui prin ţară, ori când se ducea la Guvern, la Congres, la Hipodrom, la recepţii şi spectacole, la mitinguri politice şi la femei, în vizite şi la întruniri secrete cu camarazi, aliaţi ori acoliţi de-ai lui, la întâlniri publice, private sau ultrasecrete. Fără să devină un trujillist convins, aşa cum era pe atunci Juan Tomás Díaz, Antonio, chiar dacă în acei ani mai păstra în străfundul sufletului ceva din ranchiuna tuturor horaciştilor faţă de cel care distrusese cariera politică a Preşedintelui Horacio Vázquez, n-a putut scăpa de magnetismul pe care-l exercita acest bărbat neobosit, care putea lucra douăzeci de ore continuu, iar apoi, după două sau trei ore de somn, începea în zori o nouă zi, proaspăt ca un adolescent. Acest om care, după cum se spunea în popor, nu transpira, nu dormea, n-avea niciodată o cută la uniformă, la costumul de stradă ori la cel de gală, transformase într-adevăr ţara în acei ani în care Antonio făcuse parte din garda lui de

Fier. A transformat-o, da, construind şosele şi poduri, dezvoltând industria, dar şi fiindcă a acumulat în toate domeniile – politic, militar, instituţional, social, economic – o putere atât de nemăsurată, încât toţi dictatorii de care avusese parte Republica Dominicană în istoria ei republicană (inclusiv Ulises Heureaux, Lilís, care până atunci păruse a fi atât de nemilos) semănau cu nişte pigmei în comparaţie cu el.

În cazul lui Antonio, acel respect şi acel farmec nu s-au transformat niciodată în admiraţie, nici în dragostea servilă, abjectă, pe care o nutreau alţi trujillişti faţă de liderul lor. Chiar şi Juan Tomás, care din 1957 analizase împreună cu el toate căile posibile pentru a elibera Republica Dominicană de acest personaj care o exploata şi o nimicea, fusese în anii patruzeci un adept fanatic al Binefăcătorului, fiind capabil să comită orice crimă pentru omul pe care-l considera salvatorul Patriei. Pentru el, Ţapul era politicianul care a redat dominicanilor vămile administrate înainte de yankei, cel care a rezolvat problema datoriei externe faţă de Statele Unite, câştigându-şi titulatura, conferită de către Congres, de Restaurator al Independenţei Financiare, militarul care a creat o Armată modernă şi profesionista, cel mai bine dotată din Caraibi. În acei ani, Antonio n-ar fi îndrăznit să-l vorbească de rău pe Trujillo în faţa lui Juan Tomás Díaz. Acesta din urmă escaladase poziţii în Armată, devenind general de corp de armată şi obţinând şefia Regiunii Militare din La Vega, unde l-a surprins invazia din 14 iunie 1959, dată care a marcat începutul căderii lui în dizgraţie. Când s-a întâmplat asta, Juan Tomás deja nu-şi mai făcea iluzii în privinţa regimului. În intimitate, când era sigur că nu-l auzea nimeni, când mergea la vânătoare prin munţi, în Moca sau La Vega, când prânzea cu rudele duminica, îi mărturisea lui Antonio că-i era ruşine de toate, de asasinate, de dispariţii, de torturi, de precaritatea vieţii, de

corupţie şi de milioanele de trupuri, suflete şi conştiinţe dominicane care se dăruiau unui singur om.

Antonio de la Maza nu fusese niciodată un trujillist adevărat. Nici când era aghiotant militar, nici mai târziu, când, după ce i-a cerut Generalisimului permisiunea de a părăsi cariera militară, a lucrat ca civil pentru el, administrând fabricile de cherestea ale familiei Trujillo din Restauración. Scrâşni din dinţi, scârbit: nu putuse renunţa niciodată să lucreze pentru Şef. Ca militar sau ca civil, de douăzeci şi ceva de ani contribuia la averea şi la puterea Binefăcătorului şi Părintelui Patriei Noi. Era cel mai mare eşec din viaţa lui. N-a ştiut niciodată să scape de cursele pe care i le-a întins Trujillo. Urându-l din răsputeri, îl servise în continuare, chiar şi după moartea lui Tavito. De-asta l-a şi insultat Turcul: „Eu nu mi-aş vinde fratele pentru trei parale”. El nu-l vânduse pe Tavito. S-a prefăcut, în timp ce plesnea fierea în el. Ce altceva ar fi putut face? Să se lase ucis de agenţii *caliés* ai lui Johnny Abbes, ca să moară cu conştiinţa împăcată? Nu o conştiinţă împăcată îşi dorea Antonio. Ci să se răzbune şi să-l răzbune pe Tavito. Iar ca să reuşească, a înghiţit toate mizeriile din lume în aceşti ultimi patru ani, ajungând chiar să audă fraza asta din gura unuia dintre cei mai buni prieteni ai lui, frază pe care, era convins, o repetau mulţi alţii în spatele lui.

El nu-l vânduse pe Tavito. Fratele mai mic îi era un prieten drag. Cu naivitatea lui, cu candoarea lui aparte, Tavito, spre deosebire de Antonio, fusese într-adevăr un trujillist convins, unul dintre acei oameni care-l considerau pe Şef o fiinţă superioară. S-au certat de multe ori, fiindcă pe Antonio îl enerva peste măsură faptul că fratele mai mic repeta, ca un refren, că Trujillo era o mană cerească pentru Republică. Bine, e drept că Generalisimul i-a făcut favoruri lui Tavito. Graţie unui ordin de-al lui, Tavito a fost admis în Aviaţie şi a învăţat să zboare – visul lui din copilărie – şi apoi l-au angajat ca pilot în Aviaţia

Dominicană, ceea ce-i permitea să meargă adesea la Miami, fapt care-l încânta, căci îi plăcea să le-o tragă blondelor de-acolo. Mai înainte, Tavito fusese la Londra, unde lucrase ca ataşat militar. Acolo, la o beţie, l-a ucis dintr-o împuşcătură pe consulul dominican, Luis Bernardino. Trujillo l-a scăpat de închisoare, solicitând pentru el imunitatea diplomatică şi ordonând achitarea lui tribunalului din Ciudad Trujillo, care-l judeca. Da, Tavito avea motivele lui ca să-i fie recunoscător lui Trujillo şi să fie „dispus să-mi dau viaţa pentru Şef şi să fac orice mi-ar ordona”, cum îi spusese lui Antonio. Frază profetică, la dracu’!

„Da, ţi-ai dat viaţa pentru el”, gândi Antonio, trăgând un fum de ţigară. Misiunea aceea în care s-a văzut implicat Tavito, în 1956, lui i-a mirosit a ceva necurat din prima clipă. Frate-său a venit să-i povestească, fiindcă Tavito îi povestea totul. Inclusiv asta, care părea să fie una dintre acele operaţiuni tulburi de care era plină istoria dominicană de la venirea lui Trujillo la putere. Dar dobitocul de Tavito, în loc să se îngrijoreze, să-şi ciulească urechile, să se sperie de misiunea pe care i-au încredinţat-o – să ia din Montecristi, într-un mic Cessna neînmatriculat, un individ cu căluşul la gură şi dopat, pe care-l coborâseră dintr-un avion sosit din Statele Unite, şi să-l ducă la Reşedinţa Fundación, în San Cristóbal a acceptat totul, încântat, luând-o ca pe o dovadă de încredere din partea Generalisimului. Tavito nu s-a arătat câtuşi de puţin îngrijorat nici măcar atunci când s-a sesizat presa din Statele Unite şi când Casa Albă a început să facă presiuni pentru ca guvernul dominican să faciliteze, la New York, anchetarea răpirii profesorului spaniol, de origine bască, Jesús de Gálindez.

— Treaba asta cu Gálindez pare foarte serioasă – l-a prevenit Antonio. Ăsta a fost tipul pe care l-ai dus tu de la Montecristi la reşedinţa lui Trujillo, e clar ca bună ziua. L-

au răpit la New York şi l-au adus aici. Să-ţi ţii gura. Şi uită tot. Te joci cu viaţa ta, frate!

Antonio de la Maza îşi cam închipuia ce i s-a întâmplat lui Jesús de Gálindez, unul dintre republicanii spanioli căruia, într-una din acele operaţiuni politice contradictorii, care erau specialitatea lui, Trujillo îi oferise azil politic în Republica Dominicană, la sfârşitul războiului civil. Nu-l cunoscuse pe profesorul acesta, dar mulţi dintre prietenii lui îl ştiau, şi prin ei a aflat că lucrase pentru guvern, la Secretariatul de Stat din Ministerul Muncii şi la Şcoala Diplomatică din cadrul Ministerului de Externe. În 1946 a părăsit Ciudad Trujillo şi s-a instalat în New York, unde a început să-i ajute pe exilaţii dominicani şi să scrie articole împotriva regimului Trujillo, pe care îl cunoştea foarte bine din interior.

În martie 1956, Jesús de Gálindez, care căpătase cetăţenie americană, a dispărut, după ce a fost văzut, pentru ultima oară, ieşind dintr-o staţie de metrou de pe Broadway, situată în inima Manhattan-ului. De câteva săptămâni se anunţa publicarea unei cărţi de-a lui despre Trujillo, pe care o prezentase, ca teză de doctorat, la Columbia University, unde ţinea deja cursuri. Dispariţia acelui obscur exilat spaniol, într-un oraş şi într-o ţară în care dispăreau atâţia oameni, ar fi trecut neobservată şi nimeni n-ar fi băgat de seamă protestele exilaţilor dominicani provocate de acest incident, dacă Gálindez n-ar fi fost cetăţean american şi, mai ales, dacă n-ar fi fost colaborator al CIA, după cum s-a dovedit în urma declanşării scandalului. Puternica armată de ziarişti, de congresmeni, de avocaţi şi de oameni de afaceri pe care o avea Trujillo în Statele Unite n-a putut stopa tărăboiul pe care l-a declanşat presa, începând cu *The New York Times* şi continuând cu mulţi congresmeni oripilaţi la gândul că un nenorocit de dictator din Caraibi şi-ar fi putut permite să sechestreze şi să asasineze un cetăţean american pe

teritoriul Statelor Unite.

În săptămânile şi lunile care au urmat după dispariţia lui Gálindez – cadavrul n-a fost descoperit niciodată – cercetările întreprinse de presă şi de FBI au dezvăluit, fără putinţă de tăgadă, întreaga responsabilitate a regimului. Cu puţin înainte de eveniment, generalul Espaillat, Briciul, şeful Serviciului de Inteligenţă, fusese numit consul dominican la New York. FBI a descoperit dovezi compromiţătoare, referitoare la Gálindez, la Minerva Bernardino, diplomată dominicană la ONU şi femeie de încredere a lui Trujillo. Şi mai grav încă, FBI a identificat un mic avion, cu număr de înmatriculare fals, care, fiind condus de un pilot ce nu era înregistrat corespunzător, a decolat în mod ilegal de pe un mic aeroport din Long Island, îndreptându-se, în noaptea sechestrului, spre Florida. Pilotul se numea Murphy şi se afla, de la acea dată, în Republica Dominicană, lucrând în Aviaţia Dominicană. Murphy şi Tavito zburau împreună şi deveniseră foarte buni prieteni.

Antonio a aflat despre toate acestea din diverse surse, căci cenzura nu permitea ziarelor sau radiourilor dominicane să pomenească ceva despre incident. A auzit la posturi de radio din Puerto Rico, din Venezuela sau la Vocea Americii, posturi care se puteau prinde pe unde scurte sau a citit în ziarele *Miami Herald* şi *The New York Times*, care pătrundeau în ţară în uniformele şi în genţile piloţilor şi ale stewardeselor.

Şapte luni după dispariţia lui Gálindez, când numele lui Murphy a apărut în presa internaţională ca fiind cel al pilotului care a scos un Gálindez anesteziat din Statele Unite şi l-a adus în Republica Dominicană, Antonio, care-l cunoştea pe Murphy de la Tavito – mâncaseră toţi trei o paella[26] stropită cu vin de La Rioja la Casa de España, pe

[26] Mâncare cu orez şi fructe de mare, adesea foarte condimentată. (*N. tr.*)

strada Padre Billini –, a sărit în camioneta lui, acolo în Tirolí, lângă graniţa haitiană, şi, accelerând la maximum, simţind că-i plesnea capul de gânduri negre, a ajuns la Ciudad Trujillo. Aici l-a găsit pe Tavito foarte liniştit, jucând acasă o partidă de bridge cu Altagracia, nevastă-sa. Ca să nu-şi sperie cumnata, Antonio l-a dus la zgomotosul local Típico Najayo, unde, graţie muzicii formaţiei lui Ramón Gallardo şi a cântăreţului Rafael Martínez, se putea vorbi fără ca urechi indiscrete să le audă conversaţia. După ce a cerut o porţie de ied cu sos şi două sticle de bere Presidente, Antonio l-a sfătuit pe Tavito, fără să mai lungească mult vorba, să ceară azil la o ambasadă. Fratele mai mic a izbucnit în râs: ce tâmpenie. Nici măcar nu ştia că numele lui Murphy se afla în toată presa nord-americană. Nu s-a alarmat deloc. Încrederea lui în Trujillo era tot atât de mare ca şi ingenuitatea sa.

— Trebuie să-l avertizez pe american – îl auzi spunând Antonio, uluit de-a dreptul. Îşi vinde lucrurile, s-a hotărât să se întoarcă în Statele Unite, să se însoare. Are o logodnică în Oregon. Dacă merge acum acolo, înseamnă că-şi vâră capul în gura lupului. Aici n-o să păţească nimic. Aici Şeful dă ordine, frate.

Antonio nu l-a mai lăsat să glumească. Fără să ridice vocea, pentru a nu atrage atenţia celor de la mesele învecinate, dar cu o mânie surdă în faţa unei asemenea naivităţi, a încercat să-l facă să înţeleagă:

— Tâmpitule, nu-ţi dai seama? Ce se întâmplă e foarte grav. Sechestrarea lui Gálindez l-a pus pe Trujillo într-o situaţie foarte delicată faţă de yankei. Viaţa tuturor celor care au participat la operaţiunea asta atârnă de un fir de păr. Murphy şi cu tine sunteţi nişte martori extrem de periculoşi. Tu poate chiar mai mult ca Murphy. Pentru că tu l-ai dus pe Gálindez la Reşedinţa Fundación. Unde naiba ţi-e mintea?

— Eu nu pe Gálindez l-am dus – se încăpăţână frate-său,

tot ciocnindu-şi paharul de al lui. Am dus un tip despre care habar n-aveam cine era, un beţivan nenorocit. Nu ştiu nimic. De ce să n-am încredere în Şef? Ce, el n-a avut încredere în mine când mi-a încredinţat o misiune atât de importantă?

În seara aceea, când s-au despărţit în faţa casei lui Tavito, la insistenţele fratelui său mai mare, acesta i-a zis în cele din urmă că, bine, o să se mai gândească la ceea ce i-a sugerat el. Şi că să nu-şi facă niciun fel de griji: îşi va ţine gura ferecată.

A fost ultima dată când Antonio l-a mai văzut în viaţă. Trei zile după acea discuţie, Murphy a dispărut. Când Antonio s-a întors la Ciudad Trujillo, Tavito fusese arestat. Se afla în închisoarea La Victoria şi nimeni nu putea lua legătura cu el. Antonio s-a dus personal să ceară o audienţă la Generalisim, dar nu a fost primit. A vrut să vorbească cu colonelul Cobián Parra, şeful SIM, dar acesta devenise invizibil şi, nu mult după aceea, un soldat l-a ucis în biroul lui, din ordinul lui Trujillo. În următoarele patruzeci şi opt de ore, Antonio i-a căutat sau i-a vizitat pe toţi şefii şi înalţii funcţionari ai regimului pe care-i cunoştea, de la preşedintele Senatului, Agustín Cabral, până la preşedintele Partidului Dominican, Álvarez Până. Toţi aveau aceeaşi expresie neliniştită, cu toţii i-au spus că, pentru siguranţa lui şi a alor săi, cel mai bine era să renunţe să-i mai caute pe cei care nu-l puteau ajuta şi pe care-i punea în felul acesta în primejdie. „Îmi venea să mă dau cu capul de toţi pereţii”, i-a spus mai târziu Antonio generalului Juan Tomás Díaz. Dacă Trujillo l-ar fi primit, l-ar fi implorat, i-ar fi căzut în genunchi, ar fi făcut orice ca să-l salveze pe Tavito.

Nu mult după aceea, într-o dimineaţă, în zori, o maşină a SIM cu agenţi *caliés* în civil, înarmaţi cu pistoale-mitralieră, s-a oprit în poarta casei lui Tavito de la Maza. Au scos din maşină cadavrul lui şi l-au zvârlit, fără

menajamente, în grădiniţa de la intrare, printre trinitarii. Iar Altagraciei, care ieşise la poartă în cămaşă de noapte şi privea îngrozită corpul neînsufleţit, i-au strigat, în timp ce se îndepărtau:

— Soţul dumitale s-a spânzurat în închisoare. Ţi l-am adus ca să-l îngropi cum se cuvine.

„Dar nu asta a fost cel mai rău", gândi Antonio. Nu, să vadă cadavrul lui Tavito, frânghia aceea a presupusei lui sinucideri încă încolăcindu-i gâtul şi trupul acela zvârlit ca un câine pe pragul casei lui de un grup de ticăloşi patentaţi, acei agenţi *caliés* ai SIM, n-a fost lucrul cel mai îngrozitor. Antonio şi-o repetase de zeci, de sute de ori, în aceşti patru ani şi jumătate, în timp ce-şi ocupa zilele şi nopţile şi tot ce-i mai rămăsese din luciditate şi inteligenţă, pentru a plănui răzbunarea care – slavă Domnului – avea să se săvârşească în noaptea asta. Mai cumplită fusese cea de-a doua moarte a lui Tavito, la câteva zile după prima, când regimul, folosind tot arsenalul informativ şi publicitar, ziarele *El Caribe* şi *La Nación*, televiziunea şi posturile de radio Vocea Dominicană, Vocea Tropicului, Radio Caraibi şi o duzină de ziare şi radiouri regionale într-una dintre cele mai îngrozitoare mascarade, a dat publicităţii o scrisoare, pretinzându-se a fi scrisă de însuşi Octavio de la Maza, în care acesta explica de ce se sinucisese. Remuşcările pentru că l-a ucis cu mâna lui pe pilotul Murphy, prieten şi coleg la Aviaţia Dominicană! Ţapul, nemulţumindu-se doar să-l omoare pe Tavito, a avut macabrul rafinament de a face din acesta un asasin, pentru a şterge orice urmă din povestea cu Galíndez. Scăpa, în felul acesta, de doi martori incomozi. Şi, ca totul să devină şi mai abject, scrisoarea olografă a lui Tavito explica de ce-l omorâse pe Murphy: era pederast. Murphy îl hărţuise în aşa hal pe Tavito, de care se îndrăgostise, încât acesta, reacţionând cu energia unui adevărat bărbat, şi-a salvat onoarea ucigându-l pe degenerat şi a tăinuit crima,

inventând ca alibi un accident.

A trebuit să se aplece pe scaunul Chevroletului, apăsându-şi pe stomac puşca cu ţeavă scurtă, pentru a atenua contracţia pe care o simţise. Nevastă-sa tot insista să meargă la doctor, căci durerile astea puteau fi provocate de un ulcer sau de ceva mai grav, dar el tot refuza să se ducă. Nu avea nevoie de doctori ca să afle că organismul i se deteriorase în aceşti ultimi ani, ca urmare a amărăciunii din sufletul lui.

Tavito, şi-a pierdut orice bucurie, orice entuziasm, orice dragoste, pentru viaţa asta sau pentru una viitoare. Doar ideea răzbunării îl mai ţinea în viaţă; trăia numai pentru a îndeplini jurământul pe care-l făcuse cu voce tare, îngrozindu-i astfel pe localnicii din Moca, ce veniseră la priveghi la familia De la Maza. De faţă erau părinţii, fraţii şi surorile, cumnaţii şi cumnatele, nepoţii, fiii, mătuşile şi unchii:

— Jur pe Dumnezeu cel Sfânt c-o să-l ucid cu mâna mea pe ticălosul care a făcut asta!

Cu toţii ştiau că se referea la Binefăcător, la Părintele Patriei Noi, la Generalisimul doctor Rafael L. Trujillo Molina, a cărui coroană cu flori proaspete şi parfumate era cea mai impunătoare din camera mortuară. Familia De la Maza n-a îndrăznit s-o refuze şi nici s-o ia de acolo, şi era atât de vizibilă, încât toţi cei care veneau să se închine şi să spună o rugăciune la catafalc aflau că Şeful regreta enorm moartea tragică a acestui aviator, „unul dintre cei mai credincioşi, dintre cei mai fideli şi mai curajoşi dintre discipolii mei”, după cum era scris pe panglică.

A doua zi după înmormântare, doi aghiotanţi militari de la Palat au coborât dintr-un Cadillac cu număr oficial de înmatriculare şi au intrat în casa familiei De la Maza din Moca. Veniseră după Antonio.

— Sunt arestat?

— Nicidecum – se grăbi să-i explice locotenentul major

Roberto Figueroa Carrión. Excelenţa sa doreşte să vă vadă.

Antonio nu s-a ostenit să-şi pună un pistol în buzunar. S-a gândit că aveau să-l dezarmeze până să intre în Palatul Naţional, asta în caz că aveau să-l ducă acolo şi nu în închisorile La Victoria sau La Cuarenta ori să-l arunce pe drum în vreo prăpastie. Îi era totuna. Ştia cât era de puternic şi mai ştia şi că forţa lui era acum dublată de ură, deci îi putea veni de hac tiranului, aşa cum se jurase în ajun. Reflectă la hotărârea asta, fiind decis s-o pună în practică şi ştiind prea bine că aveau să-l ucidă înainte de a încerca să fugă. O să plătească preţul ăsta, ca să termine o dată cu despotul care le distrusese viaţa lui şi familiei lui.

Coborând din maşina oficială, aghiotanţii l-au escortat până la biroul Binefăcătorului, fără să-i oprească cineva. Ofiţerii aveau desigur instrucţiuni precise; îndată ce se auzi glasul strident spunând „Intră", locotenentul major Roberto Figueroa Carrión şi tovarăşul lui s-au şi îndepărtat, lăsându-l să intre singur. Biroul era în penumbră, din pricina obloanelor pe jumătate trase de la fereastra care dădea spre grădină. Generalisimul, aşezat la biroul lui, purta o uniformă pe care Antonio n-o mai văzuse până atunci: tunică albă cu pulpane lungi, încheiată cu nasturi de aur şi având epoleţi cu ciucuri auriţi şi un plastron pe care atârna un evantai multicolor de medalii şi decoraţii. Pantalonii erau de flanelă bleu, cu o vipuşcă albă. Se pregătea pesemne să asiste la vreo ceremonie militară. Lampa de birou îi lumina faţa lată, îngrijit bărbierită, părul cărunt bine pieptănat şi mustăcioara muscă, imitându-l pe Hitler (pe care Şeful îl admira „nu pentru ideile lui, ci pentru felul în care îşi purta uniforma şi prezida defilările", după cum îl auzise Antonio spunând o dată). Privirea aceea fixă, directă, îl ţintui în loc pe Antonio, de îndată ce trecu pragul. Trujillo i se adresă, după ce-l studie o vreme:

— Ştiu că-ţi închipui că eu am ordonat asasinarea lui Octavio şi că sinuciderea lui e o farsă, pusă la cale de Serviciul de Inteligenţă. Te-am chemat ca să-ţi spun personal că te înşeli. Octavio era un om al regimului. A fost întotdeauna fidel, un trujillist convins. Tocmai am numit o comisie condusă de procurorul general al Republicii, avocatul Francisco Elpidio Beras. Cu puteri depline pentru a interoga pe toată lumea, militari şi civili. Dacă sinuciderea lui e o minciună, vinovaţii vor plăti pentru asta.

Îi vorbea fără duşmănie, fără inflexiuni, privindu-l într-un mod direct şi decisiv în ochi, cu aceeaşi privire cu care se adresa subordonaţilor săi, prieteni sau duşmani. Antonio stătea nemişcat, mai hotărât ca oricând să sară asupra farsorului şi să-l strângă de gât, fără a-i lăsa timp să ceară ajutor. Vrând parcă să-i uşureze sarcina, Trujillo s-a ridicat în picioare şi s-a îndreptat spre el, încet, cu paşi solemni. Pantofii lui negri străluceau mai tare ca lambriurile lustruite din birou.

— Am autorizat şi FBI-ul să vină să ancheteze aici moartea acelui Murphy – adăugă el, pe acelaşi ton ascuţit. Fireşte, este o încălcare a suveranităţii noastre. Oare americanii ar permite poliţiei noastre să meargă să ancheteze asasinarea unui dominican în New York, Washington sau Miami? N-au decât să vină. Ca lumea să ştie că n-avem nimic de ascuns.

Era la un metru distanţă. Antonio nu putea înfrunta privirea tăcută a lui Trujillo şi clipea fără încetare.

— Mie nu-mi tremură mâna când trebuie să ucid – adăugă, după o scurtă pauză. Guvernarea îţi impune uneori să te mânjeşti cu sânge. Pentru ţara asta a trebuit s-o fac de multe ori. Dar sunt un om de onoare. Celor loiali le fac dreptate, nu ordon să fie ucişi. Octavio era fidel, era un om al regimului, un trujillist verificat. De-asta m-am zbătut să scape de închisoare când a greşit la Londra şi l-a

ucis pe Luis Bernardino. Moartea lui Octavio va fi anchetată. Tu şi familia ta puteţi participa la investigaţiile comisiei.

Se întoarse şi, la fel de calm, reveni la biroul lui. De ce n-a sărit asupra lui când l-a avut atât de aproape? Şi acum, după patru ani şi jumătate, îşi mai punea întrebarea asta. Nu pentru că ar fi crezut vreo iotă din tot ce-i zicea. Asta era doar o parte din farsa la care se deda Trujillo şi cu care dictatura îşi completa crimele, era încă o batjocură adăugată faptelor jalnice pe care se baza. Şi atunci, de ce n-a făcut-o? Nu pentru că i-ar fi fost frică de moarte, căci, printre defectele pe care şi le recunoştea, nu figurase niciodată frica de moarte. Îşi riscase viaţa de nenumărate ori când fusese un răzvrătit şi luptase cu o mică bandă de horacişti împotriva dictatorului. Era ceva mult mai subtil şi mai indefinibil decât frica: acea paralizie, adormirea voinţei, a raţiunii şi a liberului arbitru – pe care acel personaj ridicol de ferchezuit, cu glăscior cântat şi ochi de hipnotizator o exercita asupra asupra dominicanilor săraci sau bogaţi, culţi sau inculţi, prieteni sau duşmani – l-a ţintuit acolo, mut, pasiv, ascultând acele minciuni ordinare, spectator solitar al acelor scorneli, făcându-l incapabil să-şi transforme în acţiune voinţa de a sări asupra lui şi a sfârşi cu dezastrul în care se preschimbase istoria ţării.

— În plus, ca dovadă a faptului că regimul îi consideră pe De la Maza o familie loială, în dimineaţa aceasta ţi-am oferit concesiunea unui tronson pentru a construi şoseaua care leagă Santiago de Puerto Plata.

Făcu o nouă pauză şi, umezindu-şi buzele cu vârful limbii, conchise cu o frază care anunţa şi că întrevederea luase sfârşit.

— În felul ăsta o vei putea ajuta pe văduva lui Octavio. Biata Altagracia trece, desigur, prin momente grele. Îmbrăţişează-i din partea mea pe Altagracia şi pe părinţii

tăi.

Antonio a ieşit din Palatul Naţional mai ameţit decât ar fi fost dacă ar fi băut întreaga noapte. Era el? A ascultat cu propriile lui urechi ce a spus nenorocitul ăla? A acceptat explicaţiile lui Trujillo şi chiar o ocupaţie, un blid de linte care să-i permită să-şi bage în buzunar câteva mii de pesos, pentru a-şi înghiţi fierea şi a deveni un complice – da, un complice – al asasinării lui Tavito? De ce n-a îndrăznit măcar să-l ia la rost, să-i spună că ştia foarte bine că fratele lui, al cărui cadavru fusese zvârlit în poarta cumnatei sale, fusese asasinat din ordinul lui, cum fusese şi Murphy mai înainte, şi că el plănuise, cu mintea-i melodramatică, mascarada cu homosexualitatea pilotului american şi remuşcările lui Tavito pentru că l-ar fi ucis?

În dimineaţa aceea, în loc să se întoarcă la Moca, Antonio s-a oprit, naiba ştie cum, la o crâşmă mizerabilă, El Bombillo Rojo, la intersecţia dintre Vicente Noble şi Barahona, al cărei patron, Loco Frías, organiza concursuri de dans. A băut, absent, nenumărate pahare de rom, auzind în depărtare dansuri merengue, cu parfum cibaeño[27] *(San Antonio*, *Con el alma*, *Juanita Morel, Jarro pichao* şi altele) şi, la un moment dat, fără vreo explicaţie anume, a încercat să-l ia la bătaie pe maraquero[28] din mica orchestră a localului. Din cauza beţiei, nu l-a nimerit, a lovit cu pumnii în aer şi a căzut pe jos, de unde n-a mai putut să se ridice.

În ziua următoare, când a ajuns la Moca, tras la faţă şi cu hainele într-o stare jalnică, acasă îl aşteptau taică-su, don Vicente, fratele lui, Ernesto, maică-sa, şi nevastă-sa, Aida, înspăimântaţi cu toţii. Cea care vorbi, emoţionată, fu nevastă-sa:

— Umblă vorba că Trujillo ţi-a închis gura, dându-ţi

[27] Originar din Cibao. (*N. tr.*)

[28] Muzicant care cântă la maraca, instrument muzical făcut dintr-o tigvă. (*N. tr.*)

şoseaua de la Santiago la Puerto Plata. Au sunat nu ştiu câte persoane.

Antonio îşi amintea cât de mirat fusese s-o audă pe Aida luându-l la rost în faţa părinţilor lui şi a lui Ernesto. Ea era soţia dominicană model, tăcută, îndatoritoare, răbdătoare, care-i suporta beţiile, aventurile cu femei, certurile, nopţile petrecute în afara casei şi care-l primea întotdeauna zâmbitoare, ridicându-i moralul, grăbindu-se să-i creadă scuzele atunci când el catadicsea să i le dea şi căutând în slujbele din fiecare duminică, în cărţile de rugăciuni, în confesiuni şi în acatiste consolare pentru nemulţumirile din care îi era alcătuită viaţa.

— Nu puteam să mă las omorât aşa, pur şi simplu – zise, lăsându-se să cadă pe vechiul balansoar unde picotea don Vicente după-amiezele. M-am prefăcut că-i credeam explicaţiile, că mă las cumpărat.

Vorbea simţindu-se vlăguit peste măsură, iar privirea nevesti-sii, a lui Ernesto şi a părinţilor îi ardea conştiinţa.

— Ce altceva puteam să fac? Nu mă judeca, tată. Am jurat c-o să-l răzbun pe Tavito. O s-o fac, mamă. N-o să-ţi mai fie niciodată ruşine cu mine, Aida. Îţi jur. Vă jur tuturor, încă o dată.

Dintr-o clipă într-alta, jurământul acela avea să se împlinească. Peste zece minute, peste un minut, Chevroletul cu care vulpea bătrână mergea în fiecare săptămână la Casa de Mahon din San Cristóbal avea să-şi facă apariţia şi atunci, conform planului bine pus la punct, asasinul lui Galíndez, al lui Murphy, al lui Tavito, al surorilor Mirabal, al miilor de dominicani va fi răpus de gloanţele unei alte victime de-a lui, Antonio de la Maza, ucis şi el de Trujillo, dar mai lent şi mai pervers decât cei pe care îi împuşcase, îi omorâse în bătaie sau îi aruncase la rechini. Pe el l-a omorât, luându-i pe rând decenţa, onoarea, respectul pentru el însuşi, bucuria de a trăi, speranţele, până când l-a transformat într-un sac de piele

şi oase chinuite de disperarea care-l distrugea, încetul cu încetul, de atâţia ani.

— Mă duc să-mi mişc picioarele – îl auzi zicând pe Salvador Estrella Sadhalá. Mi-au amorţit de-atâta stat.

Îl văzu pe Turc ieşind din maşină şi făcând câţiva paşi de-a lungul drumului. Oare Salvador era tot atât de îngrijorat ca şi el? Fără îndoială. La fel şi Tony Imbert şi Amadito. Şi, ceva mai în faţă, Roberto Pastoriza, Huáscar Tejeda şi Pedro Livio Cedeño. Chinuiţi de îngrijorare ca nu cumva ceva sau cineva să-l împiedice pe Ţap să vină la întâlnirea asta. Dar cu el avea Trujillo cele mai vechi socoteli. Nici unuia dintre cei şase camarazi, nici celorlalţi zeci de oameni care, ca şi Juan Tomás Díaz, erau implicaţi în această conspiraţie, nu le făcuse un rău aşa de mare ca lui Antonio. Se uită pe geam: Turcul îşi scutura picioarele cu mişcări energice. Apucă să distingă că Salvador ţinea revolverul în mână. Îl văzu întorcându-se la maşină şi ocupându-şi locul din spate, lângă Amadito.

— Ei, bine, dacă nu vine, o să mergem la Pony, să bem o bere la gheaţă – îl auzi spunând amărât.

După cearta aceea, el şi Salvador nu s-au mai văzut câteva luni. S-au întâlnit în societate, dar nu s-au salutat. Acea ruptură a agravat zbuciumul interior în care trăia. Când conspiraţia avansase deja bine, Antonio a îndrăznit să se prezinte pe strada Mahatma Ghandi 21 şi să intre direct în salonul în care se afla Salvador.

— E inutil să ne irosim forţele – i-a spus în chip de salut. Planurile tale pentru lichidarea Ţapului sunt nişte copilării. Tu şi cu Imbert trebuie să vă uniţi cu noi. Planul nostru e avansat şi nu poate da greş.

Salvador îl privi în ochi, fără să zică niciun cuvânt. N-a făcut niciun gest ostil şi nici nu l-a dat afară din casă.

— Am sprijinul americanilor – îi explică Antonio, coborând vocea. De două luni pun la punct detaliile cu ambasada. Juan Tomás Díaz a şi vorbit cu oamenii

consulului Dearborn. Ne vor da arme şi explozibili. Sunt implicaţi şi şefi din Armată. Tu şi cu Tony trebuie să vă uniţi cu noi.

— Suntem trei – zise, în fine, Turcul. De câteva zile, Amadito García Guerrero face şi el parte din grup.

A fost o împăcare destul de relativă. N-avuseseră nicio discuţie serioasă în lunile din urmă, când planul de a-l ucide pe Trujillo se făcea, se desfăcea, se refăcea şi cădea în fiecare lună, în fiecare săptămână, în fiecare zi, luând forme şi date diferite, din pricina şovăielilor yankeilor. Avionul cu arme promis la început de ambasadă s-a redus, până la urmă, la cele trei puşti pe care i le-a dat, nu demult, prietenul său, Lorenzo Berry, patronul supermagazinului Wimpy's, care, spre surprinderea lui, s-a dovedit a fi omul CIA în Ciudad Trujillo. În ciuda acestor întâlniri cordiale, al căror singur subiect era planul în continuă transformare, între ei n-a mai existat comunicarea fraternă de odinioară, glumele, confidenţele, acea legătură creată de intimităţi împărtăşite care – Antonio o ştia foarte bine – exista în schimb între Turc, Imbert şi Amadito, acel ceva din care el fusese exclus de când se certaseră. Încă o mizerie în plus pentru care trebuia să-i ceară socoteală Ţapului: faptul că-şi pierduse un prieten pentru totdeauna.

Cei trei colegi din maşină, şi ceilalţi trei, care se aflau ceva mai în faţă, erau poate cei care cunoşteau cel mai puţin amănuntele conspiraţiei. Bănuiau probabil că existau mai mulţi complici, dar, dacă ceva nu mergea ca lumea şi aveau să cadă în mâna lui Johnny Abbes García, iar agenţii *caliés* aveau să-i ducă la închisoarea La Cuarenta ca să-i supună la binecunoscutele torturi, nici Turcul, nici Imbert, nici Amadito, nici Huáscar, nici Pastoriza, nici Pedro Livio nu puteau implica prea mulţi oameni. Doar pe generalul Juan Tomás Díaz, pe Luis Amiama Tió şi încă vreo doi sau trei oameni. Nu ştiau aproape nimic despre ceilalţi, printre

care se aflau personaje importante din guvern, Pupo Román, de exemplu – Şeful Forţelor Armate, al doilea om al regimului –, şi nici despre mulţimea de miniştri, senatori, funcţionari civili şi militari. Cu toţii fuseseră informaţi asupra planurilor, participaseră la pregătirea lor sau le cunoscuseră în mod indirect şi spuseseră sau lăsaseră să se înţeleagă prin intermediari (era cazul lui Balaguer însuşi, care, teoretic, era Preşedintele Republicii) că, o dată eliminat Ţapul, erau dispuşi să colaboreze la reconstrucţia politică, la lichidarea dejecţiilor trujilliste, la deschidere, la formarea Juntei civico-militare care, cu sprijinul Statelor Unite, urma să garanteze ordinea, să nu admită accesul comuniştilor la putere şi să organizeze alegeri. Avea să fie în sfârşit Republica Dominicană o ţară normală, cu un guvern ales, presă liberă şi o justiţie demnă de acest nume? Antonio oftă. Se zbătuse atâta pentru asta şi nu-i venea să creadă că avea să se şi întâmple. Într-adevăr, era singurul care ştia ca în palmă întregul păienjeniş de nume şi complici. Adesea, când aveau loc exasperantele discuţii secrete şi tot ce puseseră la cale se prăbuşea şi trebuia s-o ia iarăşi de la capăt, se simţea exact aşa: un păianjen în mijlocul unui labirint cu fire ţesute de el însuşi, ţinând prizoniere o mulţime de personaje care nu se cunoşteau între ele. Era singurul care-i cunoştea pe toţi. Numai el ştia cât se implica fiecare în parte. Şi erau atâţia! Nici măcar nu-şi putea aminti acum câţi. Era un miracol că, ţara asta fiind aşa cum era, şi dominicanii fiind aşa cum erau, nu existase nicio trădare care să distrugă complotul. Poate că, într-adevăr, Dumnezeu era cu ei, aşa cum credea Salvador. Fuseseră bune precauţiile, faptul că toţi ceilalţi cunoşteau foarte puţine lucruri, cu excepţia ultimului obiectiv, ignorând însă cum, unde, când. Nu mai mult de trei sau patru persoane erau la curent cu faptul că ei şapte erau aici, în seara asta, dar nu ştiau cine avea să-l omoare pe Ţap.

Uneori îl îngrijora ideea că dacă era prins de Johnny Abbes, el era singurul care-i putea identifica pe toţi cei implicaţi. Era hotărât să nu se lase prins viu, să păstreze ultimul glonţ pentru el. În plus, îşi mai luase o măsură de precauţie: ascunsese în tocul gol al pantofului o otravă pe bază de cianură, pe care i-o pregătise un farmacist din Moca, căruia îi spusese că avea nevoie de ea pentru a omorî un câine sălbăticit care făcea ravagii printre găinile de la fermă. Nu-l vor prinde viu, nu-i va da lui Johnny Abbes satisfacţia de a-l vedea zvârcolindu-se pe scaunul electric. O dată mort Trujillo, va fi o adevărată plăcere să-l termine pe şeful SIM. O să fie voluntari cu nemiluita. Probabil că va dispărea când va afla de moartea Şefului. Pesemne că-şi luase toate măsurile de precauţie; ştia cu siguranţă cât de mult îl urau şi câţi îşi doreau să se răzbune. Şi nu numai cei din opoziţie; miniştrii, senatorii, militarii o spuneau pe faţă.

Antonio îşi aprinse o nouă ţigară şi fumă, muşcând filtrul cu putere, pentru a-şi descărca nervii. Traficul se oprise cu totul; de la un timp nu mai trecea niciun camion şi nicio maşină în niciun sens.

În fond, îşi spuse, scoţând fumul pe gură şi pe nas, prea puţin îi păsa ce o să se întâmple după aceea. Esenţial era ceea ce se întâmpla acum. Trebuia să-l vadă mort ca să ştie că viaţa lui nu fusese inutilă, că nu trăise pe acest pământ ca o fiinţă demnă de dispreţ.

— La dracu', ticălosul ăsta nu mai vine o dată – exclamă furios, lângă el, Tony Imbert.

VII

Urania insistă pentru a treia oară cu mâncarea şi invalidul deschide gura. Când infirmiera revine cu paharul cu apă, domnul Cabral, relaxat şi parcă distrat, acceptă docil să înghită terciul pe care i-l dă fiică-sa şi bea cu înghiţituri mici o jumătate de pahar cu apă. Câteva picături i se preling pe la colţul gurii, până spre bărbie. Infirmiera îl şterge cu grijă.

— Foarte bine, foarte bine, v-aţi mâncat fructele ca un copil cuminte – îl felicită ea. Sunteţi mulţumit de surpriza pe care v-a făcut-o fiica dumneavoastră, nu-i aşa, domnule Cabral?

Invalidul nu catadicseşte s-o privească.

— Vă aduceţi aminte de Trujillo? – o întreabă Urania pe neaşteptate. Femeia o priveşte derutată. E lată în şolduri, posacă şi are ochii bulbucaţi. Părul ei, de blondă oxigenată, lasă la iveală rădăcinile închise, ce trădează vopseaua. Reacţionează, în fine:

— Ce să-mi aduc aminte, aveam patru sau cinci anişori când l-au omorât. Nu-mi amintesc nimic, doar ce am auzit în casă. Tatăl dumneavoastră a fost foarte important pe vremea aceea, ştiu asta.

Urania consimte.

— Senator, ministru, de toate – şopteşte. Dar până la urmă a căzut în dizgraţie.

Bătrânul o priveşte, alarmat.

— Bine, bine – încearcă să se facă simpatică infirmiera. O fi fost el un dictator şi toate alea, dar se pare că se trăia mai bine pe vremea lui. Aveau cu toţii de lucru şi nu se mai comiteau atâtea crime. Nu-i aşa, domnişoară?

— Dacă tatăl meu v-ar putea înţelege, ar fi fericit să vă

audă vorbind astfel.

— Dar bineînţeles că mă înţelege – zice infirmiera ajunsă deja la uşă. Nu-i aşa, domnule Cabral? Eu conversez mult cu tatăl dumneavoastră. Bun, mă chemaţi dacă aveţi nevoie de mine.

Iese şi închide uşa după ea.

Poate că era adevărat; din pricina dezastruoaselor guvernări ulterioare, mulţi dominicani îl regretau acum pe Trujillo. Uitaseră abuzurile, asasinatele, corupţia, spionajul, izolarea, frica: oroarea devenise o legendă. „Aveau cu toţii de lucru şi nu se mai comiteau atâtea crime.”

— Ba se comiteau, tată. Caută ochii invalidului, care începe să clipească. Poate că nu intrau atâţia hoţi în casele oamenilor şi nici nu erau atâţia tâlhari pe stradă, care să le smulgă trecătorilor genţile, ceasurile şi colierele. Dar oamenii erau ucişi, bătuţi, torturaţi sau pur şi simplu dispăreau. Chiar şi cei din anturajul regimului. De exemplu odrasla, prea frumosul Ramfis, câte abuzuri n-a comis? Ce mai tremurai la gândul c-avea să pună ochii pe mine!

Taică-său nu ştia, căci Urania nu i-a spus niciodată că ea şi colegele ei de la Colegiul Santo Domingo, şi poate toate fetele din generaţia ei, îl visau pe Ramfis. Cu mustăcioara lui ca a unui curtezan dintr-un film mexican, cu ochelarii lui Ray-Ban, cu costumele lui cambrate şi cu diversele lui uniforme de şef al Aviaţiei Dominicane, cu ochii lui mari şi negri, cu silueta lui atletică, cu ceasurile şi cu inelele lui de aur adevărat şi cu automobilele lui Mercedes Benz, părea alesul zeilor: bogat, puternic, elegant, sănătos, fericit. Ţii minte foarte bine: când *sisters* nu puteau să vă vadă şi să vă audă, tu şi colegele tale vă arătaţi una alteia colecţiile de fotografii cu Ramfis Trujillo: în civil, în uniformă, în costum de baie, cu cravată, îmbrăcat sport, de ceremonie, în costum de călărie, conducând echipa de polo dominican sau avionul său personal. Vă prefăceaţi că l-aţi văzut, că aţi

vorbit cu el, la club, în zi de târg sau de sărbătoare, la defilare, la chermeză şi, când îndrăzneaţi să rostiţi în sfârşit aceste lucruri – înroşindu-vă, speriate, ştiind că era păcat să vorbiţi şi să gândiţi asemenea lucruri, trebuind să vă spovediţi apoi preotului – şuşoteaţi în taină, cât e de frumos, cât e de bine să fiţi iubite, sărutate, îmbrăţişate, mângâiate de Ramfis Trujillo.

— N-ai idee de câte ori l-am visat, tată.

Taică-său nu râde. S-a săltat iarăşi uşor şi a deschis larg ochii la auzul numelui fiului cel mare al lui Trujillo. Preferatul şi, tocmai de aceea, cea mai mare decepţie a lui. Părintele Patriei Noi ar fi vrut ca primul lui băiat – „Era băiatul lui, tată?" – să fi iubit puterea la fel de mult ca şi el şi să fi fost un conducător la fel de energic şi de bun ca el. Dar Ramfis nu-i moştenise nici calităţile şi nici defectele, poate doar destrăbălarea, nevoia lui de a se culca cu cât mai multe femei pentru a se convinge cât e de viril. Era lipsit de ambiţie politică, de orice ambiţie, în general, indolent, predispus la depresii, la nevroze de introvertit, măcinat de complexe, nelinişti şi angoase, trecând de la stări de isterie la lungi perioade de abulie, pe care şi le îneca în droguri şi-n alcool.

— Ştii ce afirmă biografii Şefului, tată? Că Ramfis a devenit aşa când a aflat că, la naşterea lui, maică-sa nu era căsătorită cu Trujillo. Că a început să aibă depresii când a aflat că adevăratul său tată era doctorul Dominici, cubanezul acela omorât din ordinul lui Trujillo, primul amant al doñei María Martínez, când aceasta nici nu visa să ajungă Distinsa Doamnă şi era o femeiuşcă stricată, care trăgea la măsea, poreclită Españolita. Râzi? Nu-mi vine să cred!

Poate chiar râde. Sau poate e doar o uşoară contracţie a muşchilor feţii. În orice caz, nu arată ca unul care se amuză; mai degrabă pare că tocmai a căscat sau a urlat şi a rămas cu o grimasă, cu ochii mari, cu nările dilatate şi cu

gura larg deschisă, dând la iveală o gaură ştirbă, neagră.

— Vrei să chem infirmiera?

Invalidul închide gura, faţa i se destinde şi îi revine expresia atentă şi alarmată. E tot încovoiat, liniştit şi aşteaptă. Ţipetele unui papagal tulbură liniştea camerei şi o distrag pentru o clipă pe Urania. Ţipete care încetează la fel de brusc cum au început. Afară e un soare splendid; trece prin acoperişuri şi geamuri şi începe să încălzească încăperea.

— Ştii ceva? Adevărul e că, cu toată ura pe care am simţit-o şi pe care încă o simt faţă de Şeful tău, faţă de familia lui şi faţă de tot ce are de-a face cu Trujillo, atunci când mă gândesc la Ramfis, când citesc despre el, nu mă pot împiedica să nu-mi fie milă de el.

Fusese un monstru, ca toată acea familie de monştri. Ce altceva ar fi putut fi, fiind odrasla cui era, crescut şi educat cum fusese? Ce altceva ar fi putut fi fiul lui Heliogabalus, al lui Caligula, al lui Nero? Ce altceva ar fi putut fi un copil numit la şapte ani, prin lege – „Tu ai propus-o Congresului sau senatorul Chirinos, tată?” colonel al Armatei Dominicane, iar la zece ani avansat general, în cadrul unei ceremonii publice, la care a trebuit să asiste corpul diplomatic şi în care toţii şefii militari i-au prezentat onorul? Urania nu poate uita fotografia aceea, din albumul pe care tatăl ei îl ţinea într-un dulap din salon – o mai fi încă acolo? – în care elegantul senator Agustín Cabral („Sau erai ministru pe vremea aceea, tată?”), într-un frac impecabil, sub un soare torid, aplecat cuviincios, îşi prezintă omagiile copilului îmbrăcat în general, care, în picioare, pe un mic podium acoperit, tocmai a trecut în revistă batalionul şi primeşte, pe rând, felicitările din partea miniştrilor, a parlamentarilor şi ambasadorilor. În spatele tribunei, se văd chipurile satisfăcute ale Binefăcătorului şi Distinsei Doamne, mândra mamă.

— Ce altceva ar fi putut deveni decât trântorul,

beţivanul, violatorul, fluşturaticul, banditul şi dezechilibratul care a fost? Nu bănuiam nimic din toate astea, nici eu, nici prietenele mele de la Colegiul Santo Domingo, când ne îndrăgostiserăm de Ramfis. Dar tu o ştiai foarte bine, tată. De-asta te-ai speriat, la gândul că putea să pună ochii pe mine, să aibă chef de fetiţa ta, de-asta ai avut ieşirea aia când mi-a adresat un cuvânt drăgăstos şi mi-a făcut un compliment. Iar eu nu pricepeam nimic.

Invalidul clipeşte de două, trei ori.

Pentru că, spre deosebire de colegele ei, ale căror inimioare bat pentru Ramfis Trujillo şi care se laudă că l-au văzut şi că au vorbit cu el, că le-a zâmbit şi le-a făcut complimente, ei, Uraniei, chiar i se întâmplase acest lucru. În timpul procesiunii de deschidere a grandiosului eveniment care marca cei douăzeci şi cinci de ani ai Erei Trujillo: Sărbătoarea Păcii şi a Frăţiei Lumii Libere, care, inaugurată în 20 decembrie 1955 avea să dureze tot anul 1956 şi avea să coste – „Niciodată nu s-a ştiut cifra exactă, tată" – între douăzeci şi cinci şi şaptezeci de milioane de dolari, între un sfert şi jumătate din venitul naţional. Urania păstrează foarte vii în memorie acele imagini, tulburarea, senzaţia de miracol care străbătea ţara întreagă, o dată cu sărbătoarea aceea memorabilă: Trujillo se sărbătorea pe sine, aducând la Santo Domingo („Pardon, tată, la Ciudad Trujillo") orchestra lui Xavier Cugat, coristele de la Lido din Paris, patinatoarele nord-americane de la Ice Capades, şi construind, în cei opt sute de mii de metri pătraţi ai parcului pentru distracţii, şaptezeci şi una de clădiri, unele din marmură, alabastru şi onix, pentru a găzdui delegaţiile din cele patruzeci şi două de ţări din Lumea Liberă, cu numeroase personalităţi, printre care se remarcau Preşedintele Braziliei, Juscelino Kubitschek şi silueta împurpurată a cardinalului Francis Spellman, arhiepiscopul New York-ului. Evenimentele de

seamă ale acelei comemorări au fost avansarea lui Ramfis, pentru excelentele servicii aduse ţării, la gradul de general locotenent şi înscăunarea Graţioasei Sale Majestăţi Angelita I, Regina Sărbătorii, care a venit pe o corabie, fiind anunţată de sirenele întregii Marine şi de dangătul clopotelor tuturor bisericilor din capitală. Angelita purta o coroană din pietre preţioase şi o rochie fină cu voaluri şi dantele, croită la Roma de două faimoase creatoare de modă, surorile Fontana, care folosiseră pentru ea patruzeci şi cinci de metri de hermină rusească, trena având trei metri lungime, iar toga imitând-o pe cea purtată de Elisabeta I la încoronare. Printre domnişoare şi paji, purtând o elegantă rochie de organdi, cu mănuşi de mătase şi un buchet de trandafiri în mâini, printre alte copile şi tinere de vază din societatea dominicană, se află Urania. Este pajul cel mai tânăr din mulţimea de boboci care o urmează pe fata lui Trujillo, sub un soare strălucitor, în mulţimea aceea care-l aplaudă pe poetul şi Secretarul de Stat al Preşedinţiei, don Joaquín Balaguer, care o elogiază pe Majestatea Sa Angelita I şi pune poporul dominican în slujba graţiei şi frumuseţii ei. Simţindu-se deja domnişoară, Urania îl aude pe tatăl ei, îmbrăcat în costum de ceremonie, citind un panegiric al realizărilor din aceşti douăzeci şi cinci de ani de guvernare, realizări datorate tenacităţii, viziunii şi patriotismului lui Trujillo. Este în culmea fericirii („Niciodată nu m-am mai simţit ca în ziua aceea, tată”). Se crede în centrul atenţiei. Acum, în mijlocul sărbătorii, se dezveleşte statuia de bronz a lui Trujillo, îmbrăcat în costum de gală, cu togă academică şi cu diplome universitare în mână. Deodată – încununarea acelei dimineţi magice – Urania îl descoperă alături de ea, privind-o cu ochii lui catifelaţi, pe Ramfis Trujillo, în uniforma lui de paradă.

— Şi fetiţa asta aşa de drăguţă, cine e? – îi zâmbeşte

chipeşul general locotenent. Urania simte nişte degete călduţe, fine, ridicându-i bărbia. Cum te numeşti?

— Urania Cabral – îngaimă ea, cu inima sărindu-i din piept.

„Ce drăguţă eşti, şi, mai ales, ce frumoasă o să fii” se înclină Ramfis şi buzele lui sărută mâna fetiţei care aude zarva, suspinele şi glumele cu care o înconjoară ceilalţi paji şi celelalte domnişoare ale Majestăţii Sale Angelita l. Băiatul Generalisimului a plecat. Ea nu-şi mai încape în piele de bucurie. Ce vor spune prietenele ei când vor afla că Ramfis, nimeni altul decât Ramfis, i-a spus că e drăguţă, a luat-o de obraz şi i-a sărutat mâna, ca unei domnişoare.

— Ce te-ai mai supărat, tată, când ţi-am povestit ce mi se întâmplase! Ce te-ai mai înfuriat! E de-a dreptul amuzant, nu-i aşa?

Supărarea aceea a tatălui ei când aflase că Ramfis o atinsese a făcut-o pe Urania să se gândească pentru prima oară că, poate, nu era totul atât de perfect în Republica Dominicană, aşa cum ziceau toţi şi mai ales senatorul Cabral.

— Ce-i aşa de rău că mi-a spus că sunt drăguţă şi a fost prietenos cu mine, tată?

— Tot răul din lume – ridică vocea taică-său, speriind-o, căci n-o mai certase niciodată aşa, cu arătătorul ridicat ameninţător deasupra capului. Niciodată! Mă auzi, Uranita! Dacă se apropie de tine, fugi. Nu-l saluta şi nu-i vorbi! Fugi de el! E spre binele tău.

— Dar, dar… – fetiţa e complet derutată.

Tocmai s-au întors de la Sărbătoarea Păcii şi a Frăţiei Lumii Libere, ea purtând încă superba rochie de domnişoară de companie a Majestăţii Sale Angelita I, iar taică-său, fracul în care şi-a rostit discursul în faţa lui Trujillo, a Preşedintelui Negrul Trujillo şi a diplomaţilor, a miniştrilor, a invitaţilor şi a mii şi mii de persoane care inundă bulevardele, străzile şi clădirile, împodobite cu

steaguri de sărbătoare. De ce s-a enervat aşa de tare?

— Fiindcă Ramfis, băiatul ăsta, bărbatul ăsta este… rău – taică-său face mari eforturi să nu spună tot ce-i stă pe limbă. Cu fetele, cu fetiţele. Să nu spui asta colegelor tale de şcoală. Nimănui, mă auzi! Ţi-o spun ţie, pentru că eşti fata mea. E de datoria mea. Trebuie să am grijă de tine. Pentru binele tău, Uranita, mă înţelegi? Da, eşti destul de deşteaptă ca să înţelegi asta. Nu-l lăsa să se apropie de tine, să-ţi vorbească. Dacă-l vezi, vino imediat la mine. Dacă eşti cu mine, n-o să-ţi facă nimic rău.

Nu înţelegi, Urania. Eşti pură ca un crin, fără să bănuieşti nimic Încă. Îţi spui că tatăl tău e gelos. Nu vrea ca altcineva în afară de el să se mai apropie de tine, să-ţi spună că eşti frumoasă. Reacţia senatorului Cabral arată că, pe vremea aceea, elegantul Ramfis, romanticul Ramfis, începuse să fie cunoscut pentru lucrurile obscene la care se deda cu copilele, cu fetele şi cu femeile, şi aveau să-i creeze acea nemaipomenită faimă, o faimă pe care orice dominican mai bogat sau mai sărac speră s-o aibă. Marele Cocoş, Ţapul dezmăţat, Preacurvarul feroce. Aveai să afli treptat, în sălile de curs şi în curţile Colegiului Santo Domingo, colegiul fetelor din înalta societate, unde predau măicuţele Ordinului Santo Domingo din America de Nord şi Canada, care purtau uniforme moderne şi ale căror eleve nu păreau novice – fiind îmbrăcate în roz, albastru şi alb, cu ciorapi groşi şi pantofi albi sau negri – şi aveau o alură sportiva şi modernă. Dar nici măcar ele nu sunt în siguranţă când Ramfis îşi face raidurile, singur sau cu prietenii lui, căutând femeiuşti pe străzi, prin parcuri, în cluburi, în cabarete sau în casele particulare de pe marea sa feudă, care este Quisqueya[29]. Oare câte dominicane a sedus, a sechestrat, a violat frumosul Ramfis? Femeilor din partea locului, creolelor, nu le dă Cadillacuri, nici blănuri de vizon, ca artistelor de la Hollywood, după ce le-o trage

[29] Vechiul nume al Republicii Dominicane. (*N. tr.*)

sau ca să le-o tragă. Căci, spre deosebire de generosul său tată, bunul băiat Ramfis este, ca şi doña María, un avar. Dominicanelor le-o trage pe gratis, oferindu-le onoarea de a se culca cu prinţul moştenitor, căpitanul neînvinsei echipe de polo a ţării, generalul locotenent, Şeful Aviaţiei.

Toate astea aveai să le afli din secretele şi bârfele, din fanteziile şi exagerările amestecate cu fapte reale pe care şi le şuşoteau fetele în recreaţii, ferindu-se de *sisters,* şi ba credeai, ba nu credeai, acceptând sau refuzând ceea ce auzeai până când, deodată, s-a produs acel cutremur în colegiu, în Ciudad Trujillo, căci victima băieţelului lui tăticu' este, de astă dată, una dintre cele mai frumoase fete din societatea dominicană, fata unui colonel din Armată. Strălucitoarea Rosalía Perdomo, cu părul lung şi blond, cu ochii azurii, pielea transparentă, care interpretează rolul Fecioarei Maria în reprezentaţiile din Săptămâna Patimilor, vărsând lacrimi ca o adevărată Dolorosa când Fiul îşi dă sufletul. Circulă multe versiuni despre cele întâmplate. Că Ramfis a cunoscut-o la o petrecere, că a văzut-o la Country Club, la o chermeză, că a pus ochii pe ea la Hipodrom, că a urmărit-o, i-a telefonat, i-a scris, i-a dat întâlnire în acea după-amiază de vineri, după ora de sport la care Rosalía venea fiindcă făcea parte din echipa de volei a colegiului. Multe colege o văd, la ieşire – Urania nu-şi mai aminteşte dacă a văzut-o, dar nu-i imposibil –, că, în loc să se urce în autobuzul colegiului, se suie în maşina lui Ramfis, care se află la câţiva metri de poartă, aşteptând-o. Ramfis nu e singur. Băieţelul lui tăticu' nu merge niciodată singur, e însoţit întotdeauna de doi sau trei prieteni care îi cântă în strună, îl linguşesc, îl servesc şi trag foloase de pe urma lui. Ca şi cumnăţelul lui, soţul Angelitei, Pechito, alt pui de lele, colonelul Luis José León Estévez. O fi fost cu ei şi frăţiorul mai mic? Urâţelul, mica brută, dizgraţiosul Radhamés? Cu siguranţă. Deja beţi? Sau se îmbată în timp ce fac ceea ce fac cu blonda,

inocenta Rosalía Perdomo? Fireşte că nu se aşteaptă ca fetiţa să piardă atâta sânge. Când se întâmplă asta, însă, se poartă ca nişte cavaleri. Mai întâi o violează. Lui Ramfis, care e cine e, i-a revenit onoarea de a deflora fructul delicios. Apoi urmează ceilalţi.

În succesiunea vârstei sau după gradul de prietenie cu primul născut? Trag la sorţi ordinea în care urmează? Şi, când o călăreau cu toţii la grămadă, se produce brusc hemoragia.

În loc s-o arunce într-un şanţ sau pe câmp, cum ar fi făcut dacă Rosalía n-ar fi fost o Perdomo, copilă albă, blondă, bogată şi dintr-o venerabilă familie trujillistă, ci o fată fără nume şi bani, acţionează cu respect. O duc până la poarta spitalului Marión, unde, din fericire sau din nefericire pentru Rosalía, medicii o salvează. Dar şi răspândesc povestea. Se zice că bietul colonel Perdomo nu şi-a mai revenit niciodată din şoc, aflând că pângărirea fiicei lui mult iubite fusese o distracţie pentru Ramfis Trujillo şi prietenii lui, ceva între prânz şi cină, ca şi cum şi-ar fi omorât timpul cu vizionarea unui film. Maică-sa n-a mai ieşit din casă, copleşită de ruşine şi de durere. Nici măcar la biserică n-au mai fost văzuţi.

— De-asta ţi-era frică, tată? – Urania urmăreşte ochii invalidului. Că Ramfis şi amicii lui o să-mi facă ce i-au făcut Rosalíei Perdomo?

„Înţelege”, gândeşte, tăcând. Taică-său şi-a aţintit ochii asupra ei, în adâncul pupilelor e o implorare tăcută: taci, nu mai zgândări rănile astea, nu-mi mai aminti. N-are nici cea mai mică intenţie să tacă. Nu de-asta te-ai întors în ţara în care juraseşi că n-o să mai revii vreodată?

— Da, tată, pentru asta am venit – zice, atât de încet, încât abia reuşeşte să se audă. Ca să te fac să treci prin clipe grele. Deşi, cu comoţia cerebrală, ţi-ai luat măsuri de precauţie. Ţi-ai scos din minte lucrurile neplăcute. Oare ai şters din memorie şi ce ni s-a întâmplat nouă? Eu, nu.

Nicio zi. Nici măcar una singură din aceşti treizeci şi cinci de ani, tată. N-am uitat niciodată, şi nici nu te-am iertat vreodată. De-asta când mă sunai la Siena Heights University sau la Harvard, auzeam vocea ta şi închideam, fără să te las să termini. „Fetiţa mea, tu eşti…”, clic. „Uranita, ascultă-mă…”, clic. De-asta nu ţi-am răspuns niciodată la vreo scrisoare. Mi-ai scris o sută? Două sute? Le-am rupt pe toate sau le-am ars. Erau destul de ipocrite, scrisorile tale. Vorbeai pe ocolite, făceai aluzii, nu cumva să Fie citite de ochi străini, să nu afle nimeni povestea asta. Şi ştii de ce nu te-am putut ierta niciodată? Fiindcă n-ai regretat niciodată cu adevărat. După ce l-ai servit atâţia ani pe Şef, ţi-ai pierdut scrupulele, sensibilitatea, ultima brumă de onoare. Ca şi colegii tăi. Ca ţara întreagă, poate. Asta se cerea ca să rămâi la putere fără să mori de scârbă? Să te transformi într-un ins lipsit de suflet, într-un monstru, ca Şeful tău. Să rămâi impasibil şi mulţumit, ca frumosul Ramfis după ce a violat-o pe Rosalía şi a lăsat-o într-o baltă de sânge la spitalul Marión.

Fireşte, copila Perdomo n-a mai venit niciodată la colegiu, dar feţişoara ei delicată de Fecioara Maria a bântuit multă vreme prin sălile de clasă, pe coridoarele şi în curţile Colegiului Santo Domingo, iar bârfele, zvonurile, poveştile pe care le-a stârnit nenorocirea ei au durat săptămâni, luni de-a rândul, în ciuda faptului că *sisters* interziseseră chiar şi pronunţarea numelui Rosalíei Perdomo. Dar în căminele societăţii dominicane, chiar şi în cele mai fidele familii trujilliste, numele ăsta apărea continuu, cumplită premoniţie, îngrozitor avertisment, mai ales în casele cu fete şi domnişoare de măritat şi întâmplarea stârnea groaza ca nu cumva Ramfis (care, în plus, era căsătorit cu divorţata Octavia – Tantana – Ricart!) s-o descopere deodată pe copilă, pe fată şi, în calitatea lui de moştenitor răsfăţat, să se distreze cu ea aşa cum se distra din când în când cu cine i se năzărea, căci cine ar fi

îndrăznit să ceară socoteală băieţelului cel mare al Şefului şi cercului său de favoriţi?

— Din cauza Rosalíei Perdomo l-a trimis Şeful tău pe Ramfis la Academia Militară în Statele Unite, nu-i aşa?

La Academia Militară din Forth Leavenworth, Kansas City, în 1958. Pentru a-l ţine vreo doi anişori departe de Ciudad Trujillo, unde se zvonea că întâmplarea cu Rosalía Perdomo îl enervase chiar şi pe Excelenţa Sa. Nu din raţiuni morale, ci practice. Băiatul ăsta imbecil, în loc să se ocupe de atribuţiile sale, pregătindu-se pentru treburi importante în calitate de prim născut al Şefului, se destrăbăla, juca polo, se îmbăta cu o gaşcă de vagabonzi şi de paraziţi şi se distra violând şi provocându-i o hemoragie fetei care provenea dintr-una din familiile cele mai loiale lui Trujillo. Băiat încrezut şi prost crescut. La Academia Militară din Forth Leavenworth, în Kansas City cu el!

Un râs isteric pune stăpânire pe Urania şi invalidul se chirceşte din nou, de parcă ar încerca să dispară în el însuşi, înspăimântat de acest hohot de râs neaşteptat. Urania râde în aşa hal încât ochii i se umplu de lacrimi. Şi-i şterge cu o batistă.

— Leacul a fost mai rău ca boala. Pentru frumosul Ramfis, călătoria aceea la Forth Leavenworth a însemnat mai degrabă un premiu decât o pedeapsă.

Trebuie să fi fost comic, nu-i aşa, tată? Ofiţeraşul dominican ajunsese să urmeze cursul acela de elită, printre ofiţerii nord-americani selecţionaţi pe sprânceană, şi-şi făcea apariţia cu galoanele lui de general locotenent cu zeci de decoraţii, având în urmă o lungă carieră militară (o începuse la şapte anişori), cu o suită de aghiotanţi, muzicieni şi servitori, cu un iaht ancorat în golful San Francisco şi cu un parc de automobile. Ce mai surpriză pe toţi acei căpitani, maiori, locotenenţi, sergenţi, instructori şi profesori! Pasărea asta tropicală, care avea mai multe galoane şi titluri decât avusese vreodată Eisenhower,

venea să urmeze un curs la Academia Militară din Fort Leavenworth! Cum să te porţi cu el? Cum să-i permiţi să se bucure de asemenea prerogative fără să discreditezi Academia şi Armata nord-americană? Puteai să te prefaci că nu vezi când moştenitorul venea o săptămână şi alta lipsea, scăpând din spartanul Kansas City şi ajungând în tumultuosul Hollywood, acolo unde, împreună cu prietenul lui, Porfirio Rubirosa, făcea nişte chefuri de pomină cu artiste celebre, chefuri pe care bârfele şi presa de scandal le comentau apoi în delir? Cea mai cunoscută comentatoare din Los Angeles, Louella Parsons, a dezvăluit că fiul lui Trujillo îi dăruise un Cadillac ultimul model lui Kim Novak şi o blană de vizon lui Zsa Zsa Gabor. Un congresman democrat a calculat, într-o sesiune a Camerei, că acele cadouri costau cât echivalentul ajutorului militar anual pe care Washington-ul îl oferea benevol Statului dominican şi a întrebat dacă aceasta era cea mai bună cale de a ajuta ţările sărace să lupte împotriva comunismului şi de a cheltui banii poporului nord-american.

Imposibil de evitat scandalul. În Statele Unite, nu în Republica Dominicană, unde nu s-a publicat şi nici nu s-a pomenit vreun cuvânt despre distracţiile lui Ramfis. Acolo da, căci, orice s-ar spune, există o opinie publică şi o presă liberă, iar politicienii sunt făcuţi praf dacă scârţâie ceva. Aşa încât ajutorul militar a fost sistat la cererea Congresului. Îţi aminteşti de toate astea, tată? Academia a înştiinţat în mod discret Departamentul de Stat şi acesta, încă şi mai discret, l-a informat pe Generalisim că nu exista nici cea mai vagă posibilitate ca băieţelul lui să absolve cursul şi că, foaia lui matricolă fiind atât de proastă, era preferabil ca acesta să se retragă, ca să evite umilinţa de a fi exmatriculat din Academia Militară din Fort Leavenworth.

— Tăticuţului nu i-a convenit deloc că l-au nedreptăţit în

felul ăsta pe bietul Ramfis, nu-i aşa, tată? Nu făcuse altceva decât să se distreze şi el puţin şi uite cum au reacţionat americanii ăia puritani. Ca represalii, Şeful tău a vrut să-şi retragă misiunile navale şi militare din Statele Unite, şi l-a chemat pe ambasador ca să protesteze. Consilierii lui cei mai apropiaţi, Faino Pichardo, tu însuţi, Balaguer, Chirinos, Arala, Manuel Alfonso, au fost nevoiţi să facă adevărate minuni ca să-l convingă că o ruptură ar fi extrem de dăunătoare.

Îţi aminteşti? Istoricii spun că ai fost unul dintre cei care au împiedicat stricarea relaţiilor cu Washington-ul, din pricina isprăvilor lui Ramfis. Ai reuşit doar pe jumătate, tată. Din acel moment, după acele excese, Statele Unite au înţeles că aliatul acesta era un obstacol şi că era mai prudent să caute ceva mai onorabil. Dar cum de-am ajuns să vorbim despre băieţeii Şefului tău, tată?

Invalidul îşi ridică şi-şi coboară umerii, răspunzând parcă. „Ce ştiu eu, poate tu ştii mai bine". Aşadar înţelegea? Nu. Cel puţin, nu întotdeauna. Comoţia cerebrală nu-i anulase complet capacitatea de înţelegere; o reducea la zece, la cinci, la unu la sută din normal. Creierul ăsta micşorat, sărăcit, *au ralenti*, era, fără îndoială, capabil să reţină şi să proceseze informaţia pe care simţurile lui o captau, cu câteva minute sau poate secunde înainte de a se înceţoşa. De aceea, brusc, ochii, înfăţişarea, gesturile lui, ca această mişcare a umerilor, sugerează faptul că ascultă, că înţelege ce-i spui. Doar crâmpeie, spasme, iluminări, fără concordanţă. Nu-ţi face iluzii, Urania. Înţelege câteva secunde şi apoi uită. Nu comunici cu el. Vorbeşti în continuare de una singură, ca în fiecare zi, de mai bine de treizeci de ani.

Nu e nici tristă, nici deprimată. O împiedică probabil soarele care intră pe fereastră şi inundă obiectele cu o lumină vie, înfăţişându-le şi dezvăluindu-le în detaliu, trădând defecte, decolorări, lucruri vechi. Ce meschin, ce

abandonat şi îmbătrânit este acum dormitorul – şi casa – celui care odinioară era puternicul preşedinte al Senatului, Agustín Cabral. Cum de ţi-ai adus aminte de Ramfis Trujillo? Au fascinat-o întotdeauna acele căi nebănuite ale memoriei, geografiile pe care le configurează, în funcţie de stimuli misterioşi, de asociaţii neprevăzute. A, da, are legătură cu ştirea pe care ai citit-o în ajunul plecării tale în Statele Unite, în *The New York Times.* Articolul se referea la mezin, la mica brută, la urâţelul Radhamés. Ce mai ştire! Ce mai sfârşit! Reporterul făcuse o anchetă minuţioasă. Trăia de mai mulţi ani în Panama, plin de datorii, ocupându-se cu afaceri dubioase – nimeni nu ştia ce fel de afaceri – până când, într-o bună zi, a dispărut. Dispăruse cu un an în urmă, iar cercetările întreprinse de rude şi de poliţia panameză – percheziţiile efectuate în cămăruţa în care locuia, în Balboa, dovediseră că puţinele lucruri pe care le mai avea rămăseseră acolo – nu dăduseră niciun fel de rezultat. Până ce, în fine, unul dintre cartelurile columbiene ale drogurilor a anunţat, la Bogotá, în stilul pompos al emisiunii Antena Americii, că „cetăţeanul dominican D. Radhamés Trujillo Martínez, domiciliat în Balboa, în republica soră Panama, fusese executat într-un loc neprecizat din selva columbiană, după ce se dovedise fără putinţă de tăgadă că nu-şi îndeplinise cum se cuvine îndatoririle ce-i reveneau”. *The New York Times* afirma că ratatul Radhamés se pare că-şi câştiga de mai mulţi ani existenţa servind mafia columbiană. Jalnică îndeletnicire, fără îndoială, judecând după cât de modest trăia; făcând pe proxenetul şefilor, închiriindu-le apartamente, ducându-i şi aducându-i de la hoteluri, aeroporturi, bordeluri şi ajutând, poate, la spălarea banilor. O fi încercat să le şterpelească nişte dolari, ca să-şi îmbunătăţească condiţiile de viaţă? Cum nu prea îi mergea mintea, l-au prins imediat. L-au răpit şi l-au dus în selva din Darién, unde erau stăpâni. Poate l-au torturat cu

cruzimea cu care el şi Ramfis i-au torturat şi ucis, în anul 1959, pe cei care au invadat Constanza, Maimón şi Estero Hondo şi, în 1961, pe cei implicaţi în evenimentul din 30 mai.

— Un sfârşit binemeritat, tată – taică-său, care moţăia, deschide ochii. Cine scoate sabia, de sabie va muri. Zicala s-a aplicat în cazul lui Radhamés, dacă într-adevăr a murit aşa. Căci nu s-a dovedit nimic până acum. Articolul mai menţiona că sunt unii care consideră că era informator al DEA[30], că această organizaţie i-a schimbat înfăţişarea şi i-a oferit protecţie împotriva mafioţilor columbieni, pentru serviciile prestate. Oricum, ce mai sfârşit au avut băieţii Şefului tău şi ai Distinsei Doamne! Frumosul Ramfis a fost făcut praf într-un accident de maşină, în Madrid. Un accident care, după unii, a fost o operaţiune a CIA şi a lui Balaguer pentru a-l opri pe primul născut, care conspira din Madrid, să investească milioane ca să-şi recupereze feuda familială. Radhamés, devenit un biet nenorocit, a fost asasinat de mafia columbiană, fiindcă a încercat să fure banii murdari pe care încerca să-i spele, sau fiindcă era agent al DEA. Angelita, Majestatea Sa Angelita I, căreia i-am fost domnişoară de onoare, ai idee cum trăieşte? E la Miami, înconjurată de aripile porumbelului divin. Acum e membră a sectei New Born Christian[31]. Trăieşte într-una dintre acele mii de secte evanghelice, care te împing spre nebunie, idioţenie, nelinişte şi teamă. Aici a ajuns regina şi doamna acestei ţări. Într-o căsuţă curată şi de prost gust, un amestec de stil american şi antilian, dedicându-se activităţilor ei de misionară. Se

[30] DEA (*Drug Enforcement Agency*): Agenţia de Control al Drogurilor, cu un roi foarte important, dar camuflat, în politica Americii Latine. Nu este propriu-zis o poliţie secretă, însă afectează modul în care poliţiile secrete operează în regiune. (*N. tr.*)

[31] În lb. engl. în original: Creştinul Nou-Născut. (*N. tr.*)

spune că o poţi vedea, la colţ de stradă, în Dade County, în cartierele latine şi haitiene, cântând psalmi şi îndemnându-i pe trecători să-şi deschidă inimile în faţa Domnului. Ce-ar spune de toate astea Mult Stimatul Părinte al Patriei Noi? Invalidul dă iarăşi din umeri, clipeşte şi cade în letargie. Întredeschide ochii şi se ghemuieşte, gata să tragă iar un pui de somn.

E adevărat, nu i-ai urât niciodată pe Ramfis, pe Radhamés, pe Angelita, nu ţi-au inspirat nicicând ura pe care ţi-o mai inspiră încă Trujillo şi Distinsa Doamnă. Căci, într-un anumit fel, cei trei copii au plătit cu degradarea sau prin morţi violente partea lor din crimele făcute de familie. Iar faţă de Ramfis n-ai putut evita niciodată o oarecare bunăvoinţă. De ce, Urania? Poate din pricina crizelor lui psihice, depresiilor lui, acceselor lui de nebunie, a acelui dezechilibru pe care familia l-a ascuns dintotdeauna şi care, după asasinatele pe care le-a ordonat în iunie 1959, l-au obligat pe Trujillo să-l interneze în Belgia într-un sanatoriu de boli mintale. În toate acţiunile sale, chiar şi-n cele mai crude, la Ramfis era ceva caricatural, nelalocul lui, patetic. Ca şi cadourile spectaculoase pe care le oferea actriţelor de la Hollywood, cu care Porfirio Rubirosa se culca pe gratis (atunci când nu era plătit de ele). Sau în modul de a strica planurile pe care taică-său şi le făcea pentru el. De exemplu, nu fusese oare grotesc felul în care stricase primirea pe care i-o pregătise Generalisimul pentru a compensa eşecul suferit la Academia Militară din Fort Leavenworth? Trujillo a aranjat lucrurile în aşa fel încât Congresul – „Tu ai prezentat proiectul de lege, tată?” – să-l numească Şef al Statului Majorai Forţelor Armate, iar la venirea lui să fie recunoscut ca atare, în cadrul unei parade militare pe Bulevard, la picioarele obeliscului. Totul era pus la punct în dimineaţa aceea, cu trupele aliniate în formaţie, când iahtul *Angelita* (pe care Generalisimul îl trimisese după Ramfis la Miami) a intrat în port pe fluviul

Ozama. Trujillo însuşi, însoţit de Joaquín Balaguer, s-a dus la dană să-l aştepte, ca să-l conducă la parada militară. Ce surpriză, ce decepţie, ce derută au pus stăpânire pe Şef când iahtul şi-a făcut apariţia şi a descoperit starea jalnică, de nulitate băloasă, în care se afla bietul Ramfis după orgia care avusese loc în timpul călătoriei. Ramfis de-abia se mai ţinea pe picioare, fiind incapabil să rostească vreo frază. Limba moale şi neascultătoare scotea nişte grohăituri, în loc de cuvinte. Avea ochii bulbucaţi şi sticloşi şi resturi de vomă pe haine. Într-o stare şi mai deplorabilă se afla gaşca de petrecăreţi şi de femei care îl însoţea. Balaguer spune în memoriile sale: Trujillo s-a făcut alb la faţă, tremurând de indignare.

A dat ordin să se anuleze parada militară şi depunerea jurământul lui Ramfis în calitate de Şef al Statului Major. Şi, înainte de a pleca, a luat un pahar şi a toastat, pălmuindu-l astfel, în chip simbolic, pe fluşturatic (beţia îl împiedica pe acesta din urmă să înţeleagă ceva): „Ridic paharul pentru muncă, singura care va aduce prosperitate Republicii!”

Un nou acces de râs isteric pune stăpânire pe Urania şi invalidul deschide ochii, îngrozit.

— Nu te speria – Urania devine serioasă. Nu pot să mă abţin să nu râd, când îmi închipui scena. Unde te aflai în momentul acela? Când Şeful tău îşi descoperea băieţelul înconjurat de curve şi de amici la fel de beţi? În tribună, îmbrăcat în frac, aşteptându-l pe noul Şef al Statului Major al Forţelor Armate? Ce explicaţie vi s-a oferit? Se anulează parada din pricină că generalul Ramfis are delirium tremens?

Râde din nou, sub privirea pierdută a invalidului.

— O familie de care să râzi şi să plângi, nu pe care s-o iei în serios – şopteşte Urania. Uneori poate ţi-era ruşine din pricina lor, a tuturor. Şi ţi-era teamă şi aveai remuşcări, deşi această îndrăzneală o aveai doar în mare

tainã. Mi-ar plăcea să ştiu ce-ai gândit despre sfârşitul melodramatic al copiilor Şefului. Sau despre povestea aia sordidă din ultimii ani ai Mariei Martínez, Distinsa Doamnă, teribila, răzbunătoarea femeie care cerea, urlând, să li se scoată ochii şi să fie ciopârţiţi asasinii lui Trujillo. Ştii că a sfârşit distrusă de ateroscleroză? Că lacoma asta a scos, fără ştirea Şefului, toate acele milioane şi milioane de dolari din ţară? Că avea toate cifrurile secrete de la conturile din Elveţia şi că, ştiindu-le, nu le-a dezvăluit niciodată copiilor ei? Pe bună dreptate, fără îndoială. Se temea că-i vor şterpeli milioanele şi-o vor îngropa într-un azil, ca să-şi petreacă acolo ultimii ani, fără să le pună răbdarea la încercare. Dar ea, ajutată de ateroscleroză, a sfârşit prin a-i păcăli. Aş fi dat orice s-o văd pe Distinsa Doamnă, acolo la Madrid, copleşită de nenorociri, pierzându-şi memoria. Dar păstrând, datorită avariţiei, suficientă luciditate pentru a nu dezvălui copiilor ei cifrurile conturilor elveţiene. Şi să văd ce eforturi fac bieţii de ei pentru ca Distinsa Doamnă să-şi aducă aminte unde le mâzgălise sau unde le ascunsese, în Madrid, în casa urâtului şi brutalului Radhamés, sau în Miami, în casa Angelitei, cuprinsă de misticism. Ţi-i închipui, tată? Răscoleau, deschideau, spărgeau, zgâriau în căutarea ascunzătorii. O duceau la Miami, o trimiteau la loc la Madrid. Şi n-au reuşit niciodată nimic. A intrat în mormânt cu secret cu tot. Ce părere ai, tată? Ramfis a reuşit să toace cele câteva milioane pe care le-a scos din ţară în lunile care au urmat după moartea lui taică-său, căci Generalisimul (asta e adevărat, tată?) s-a încăpăţânat să nu scoată din ţară nici măcar o centimă, pentru a-şi obliga familia şi acoliţii să moară aici, să suporte consecinţele. Dar Angelita şi Radhamés au rămas fără o leţcaie. Şi, din cauza aterosclerozei, Distinsa Doamnă a murit şi ea, tot săracă, în Panama, unde a îngropat-o Kalil Haché, ducând-o la cimitir cu un taxi. Milioanele familiei le-a lăsat

moştenire bancherilor elveţieni! Poţi să râzi sau să plângi în hohote, dar nu poţi să-i iei în serios, în niciun caz! Nu-i aşa, tată?

Râde iarăşi în hohote, până-i dau lacrimile. În timp ce-şi şterge ochii, luptă împotriva unui început de depresie care pune încet, încet, stăpânire pe ea. Invalidul o priveşte, obişnuit deja cu prezenţa ei. Monologul Uraniei parcă nu mai rămâne în suspensie.

— Să nu crezi că am devenit isterică – oftează. Încă nu, tată. Ceea ce fac acum, să bat câmpii, să scormonesc amintirile, nu-mi stă în fire. Asta este prima mea vacanţă, după mulţi ani. Nu-mi plac vacanţele. Aici, când eram mică, îmi plăceau. Dar de atunci, niciodată, de când am putut pleca la Universitatea din Adrian, graţie bunelor *sisters.* Mi-am petrecut viaţa muncind. La Banca Mondială nu mi-am luat niciodată concediu. Şi nici la New York, de când lucrez la biroul de avocatură. N-am timp să monologhez despre istoria dominicană.

Desigur, viaţa ta în Manhattan este istovitoare. Toate orele îţi sunt cronometrate, de la nouă dimineaţa, când intri în biroul situat între Madison şi 74 Street. Până la ora asta ai alergat trei sferturi de oră în Central Park, dacă e timp frumos, sau ai făcut aerobic la Centrul de Fitness din colţ, unde eşti înscrisă. Ziua ta de lucru constă dintr-un şir de întrevederi, rapoarte, discuţii, consultări, cercetări în arhive, prânzuri de lucru în separeul de la birou sau într-un restaurant din împrejurimi, iar după-amiezele sunt la fel de pline, activitatea prelungindu-se adeseori până la opt seara. Dacă vremea ţi-o permite, te întorci pe jos. Îţi pregăteşti o salată şi deschizi un iaurt înainte de a vedea ştirile la televizor, citeşti puţin şi te bagi în pat, atât de obosită, încât literele din carte sau imaginile de la televizor încep să danseze în mai puţin de zece minute. Mereu ai de făcut una sau două călătorii pe lună, în Statele Unite sau prin America Latină, Europa şi Asia; în ultima vreme şi

prin Africa, unde, în sfârşit, câţiva investitori îndrăznesc să-şi rişte averea şi pentru asta caută consultanţă juridică la biroul de avocatură. Asta e specialitatea ta: legalitatea operaţiunilor financiare ale întreprinderilor, în orice parte a lumii. O specialitate pe care ai aprofundat-o după ce ai lucrat mai mulţi ani în cadrul Departamentului Juridic al Băncii Mondiale. Călătoriile sunt şi mai obositoare decât zilele de lucru din Manhattan. Cinci, zece sau douăsprezece ore de zbor, spre Mexico City, Bangkok, Tokio, Rawalpindi sau Harare, şi imediat să începi să prezinţi sau să asculţi rapoarte, să comentezi cifre, să evaluezi proiecte, să schimbi peisaje şi clime, de la căldură la frig, de la umiditate la secetă, de la engleză la japoneză şi la spaniolă şi la urdu, la arabă şi hindustani, ajutându-te de translatori ale căror greşeli pot genera decizii greşite. Din cauza asta, tot timpul e cu cele cinci simţuri în alertă, concentrându-se atât de mult încât e extenuată, iar la inevitabilele recepţii reuşeşte cu greu să se abţină să nu caşte.

— Când am o sâmbătă şi o duminică libere, abia aştept să stau acasă şi să citesc istoria dominicană – zice, şi i se pare că taică-său consimte. O istorie cu totul aparte, într-adevăr. Dar pe mine mă reconfortează. E modul meu de a nu-mi pierde rădăcinile. Chiar dacă am trăit acolo un număr dublu de ani faţă de aici, n-am devenit americancă. Vorbesc ca o dominicană, nu-i aşa, tată? În ochii invalidului străluceşte oare o luminiţă ironică?

— Bine, o dominicană relativă, una de acolo. Ce poţi aştepta de la cineva care a trăit peste treizeci de ani printre americani, care nu vorbeşte săptămâni întregi limba spaniolă? Ştii că eram sigură că n-o să te mai văd niciodată? N-aveam de gând să vin nici măcar ca să te înmormântez. Eram ferm hotărâtă. Ştiu că ţi-ar plăcea să ştii de ce m-am răzgândit. De ce sunt acum aici. Adevărul e că nu ştiu nici eu. A fost un impuls. N-am stat prea mult pe

gânduri. Am cerut o săptămână de concediu şi iată-mă. Ceva oi fi venit eu să caut. Poate pe tine. Să văd cum o mai duci. Ştiam că rău, de la comoţia cerebrală, ştiam că nu mai puteam vorbi cu tine. Ţi-ar plăcea să ştii ce simt? Ce-am simţit când m-am întors în casa copilăriei mele? Şi când am văzut în ce hal ai ajuns?

Taică-său e iarăşi atent. Curios, aşteaptă ca ea să continue. Ce simţi, Urania? Amărăciune? O oarecare melancolie? Tristeţe? Cum reînvie vechea mânie? „Cei mai rău e că mi se pare că nu simt nimic”, gândeşte.

Sună soneria la poartă. Continuă să sune şi sună tare în dimineaţa fierbinte.

VIII

Părul care-i lipsea de pe cap îi ieşea prin urechi, unde firele negricioase apăreau, agresive, ca o compensaţie grotescă a cheliei Constituţionalistului Beţivan. Tot el îi dăduse porecla asta înainte de a-l reboteza, în sinea lui, Scârnăvia Vie? Binefăcătorul nu-şi mai aducea aminte. Probabil că da. Din tinereţe se pricepea să dea porecle. Multe dintre aceste supranume feroce cu care-şi cataloga subalternii se identificau cu ei şi ajungeau să înlocuiască adevăratele nume. Aşa se întâmplase şi cu senatorul Henry Chirinos, pe care nimeni din Republica Dominicană, cu excepţia ziarelor, nu-l mai cunoştea după numele lui, ci doar după acest apelativ devastator: Constituţionalistul Beţivan. Avea obiceiul să-şi mângâie unsuroasele fire de păr din urechi şi, deşi Generalisimul, cu mania sa obsedantă pentru curăţenie, îi interzisese s-o mai facă în faţa lui, acum tocmai o făcea, şi, culmea, alterna scârboşenia asta cu alta: îşi smulgea părul din nas. Era nervos, grozav de nervos. Binefăcătorul ştia de ce: îi aducea un raport negativ despre situaţia afacerilor sale. Dar nu Chirinos era vinovat că lucrurile nu mergeau ca lumea, ci sancţiunile impuse de OSA, sancţiuni care asfixiau ţara.

— Dacă te mai scarpini în nas şi în urechi, îmi chem oamenii şi te arunc după gratii – zise prost dispus. Ţi-am interzis porcăriile astea aici. Eşti beat?

Constituţionalistul Beţivan se săltă pe scaunul din faţa biroului Binefăcătorului. Îşi luă mâinile de pe faţă.

— N-am băut niciun strop de alcool – se scuză, derutat. Ştiţi că nu beau niciodată în timpul zilei, Şefule. Beau la apusul soarelui şi noaptea.

Purta un costum care Generalisimului i se păru un monument de prost gust: ceva între cenuşiu şi verzui, cu irizări strălucitoare, şi, ca tot ce punea pe el, costumul părea îndesat cu un încălţător pe trupul lui obez. Pe cămaşa albă se bâţâia o cravată albăstrie cu buline galbene. Se gândi, dezgustat, că acele pete şi le făcuse în timp ce mânca, fiindcă senatorul Chirinos înfuleca îmbucături enorme, pe care şi le vâra repede în gură, de teamă ca vecinii să nu-i înhaţe farfuria, şi mesteca cu gura pe jumătate deschisă, împroşcând cu resturi de mâncare.

— Vă jur că n-am niciun strop de alcool în trup – repetă. Doar cafeaua neagră de la micul dejun.

Poate că era adevărat. Văzându-l intrând în birou cu o clipă în urmă, clătinându-şi trupul de elefant şi avansând încet, încercând podeaua înainte de a pune piciorul jos, se gândise că era beat. Dar nu; pesemne că beţiile îi intraseră în sânge, fiindcă şi atunci când era sobru, în comportamentul lui se observa şovăiala şi tremurul alcoolicului.

— Eşti îmbibat în alcool şi, chiar dacă nu bei, pari beat – zise, examinându-l de sus până jos.

— E adevărat, se grăbi să recunoască Chirinos, făcând un gest teatral. Eu sunt un *poéte maudit*, Şefule. Ca şi Baudelaire şi Rubén Darío.

Avea pielea cenuşie, bărbia dublă, părul rar şi unsuros şi nişte ochi înfundaţi în spatele pleoapelor umflate. Nasul, turtit de la accident, era ca de boxer, iar gura, aproape fără buze, dădea un aer pervers urâţeniei lui insolente. Fusese întotdeauna groaznic de urât, astfel că atunci când avusese accidentul de maşină, în urmă cu zece ani, din care scăpase ca prin minune, prietenii lui se gândiseră că operaţiile estetice aveau să amelioreze lucrurile. Le agravaseră.

Faptul că era în continuare omul de încredere al Binefăcătorului, făcând parte din micul lui cerc de prieteni

intimi, alături de Virgilio Álvarez Pina, Paíno Pichardo, Creieraşul Cabral (căzut acum în dizgraţie) sau Joaquín Balaguer, demonstra că, în momentul alegerii colaboratorilor săi, Generalisimul nu se lăsa condus de simpatiile sau antipatiile personale. În ciuda scârbei pe care i le-au inspirat întotdeauna fizicul, murdăria şi comportamentul lui, Henry Chirinos fusese un privilegiat încă de la începutul guvernării Binefăcătorului, dându-i-se acele misiuni delicate pe care Trujillo le încredinţa oamenilor care erau de încredere, dar şi extrem de capabili. Chirinos era unul dintre cei mai capabili colaboratori, având astfel acces la clubul lui exclusiv. Avocat fiind, devenise constituţionalist. Împreună cu Agustín Cabral fusese în tinereţe principalul redactor al Constituţiei adoptate de Trujillo la începutul Erei, precum şi al tuturor amendamentelor făcute de atunci. Totodată, redactase principalele legi organice şi ordinare şi conferise legalitate aproape tuturor deciziilor adoptate de Congres, pentru a legitima necesităţile regimului. În discursurile sale din Parlament, presărate cu latinisme şi citate, din limba franceză cel mai ades, dădea celor mai arbitrare decizii ale Executivului un caracter juridic, ori combătea, cu o logică imbatabilă, orice propunere pe care Trujillo o dezaprobase, şi toate astea le făcea ca nimeni altul. Mintea sa, organizată ca un cod de legi, găsea imediat un argument de ordin tehnic ca să legitimeze orice decizie a lui Trujillo, fie că era vorba de o dispoziţie a Curţii de Conturi, o sentinţă a Curţii Supreme sau o lege adoptată în Congres. O mare parte din păienjenişul legal al Erei fusese ţesut de diabolica abilitate a acestui mare avocat chiţibuşar (aşa îl numise odată, în faţa lui Trujillo, senatorul Agustín Cabral, dragul lui prieten şi duşman din cadrul cercului de favoriţi).

Pentru toate aceste calităţi, parlamentarul perpetuu Henry Chirinos a fost tot ce se putea fi în anii treizeci ai

Erei: deputat, senator, ministru de Justiţie, membru al Curţii Constituţionale, ambasador plenipotenţiar şi însărcinat cu afaceri, guvernator al Băncii Centrale, preşedinte al Institutului Trujillonian, membru al Comitetului Central al Partidului Dominican, şi, de vreo doi ani, ocupa o funcţie de mare încredere: administrator al întreprinderilor Binefăcătorului. Ca atare, avea în subordine Agricultura, Comerţul şi Finanţele. De ce să-i dai o asemenea responsabilitate unui alcoolic păcătos? Fiindcă, pe lângă avocatură, se mai pricepea şi la economie. Se descurcase bine la conducerea Băncii Centrale şi la Finanţe, timp de câteva luni. Şi fiindcă, în ultimii ani, datorită numeroaselor probleme ivite, avea nevoie în postul ăsta de cineva de încredere, pe care să-l pună la curent cu încurcăturile şi certurile familiale. Iar pentru aşa ceva, balonul de grăsime şi alcool era de neînlocuit.

Ca beţiv notoriu, cum de nu-şi pierduse oare abilitatea pentru tertipurile juridice şi nici puterea de muncă pe care Binefăcătorul o putea compara, pesemne, numai cu a lui, după căderea în dizgraţie a lui Anselmo Paulino? Scârnăvia Vie putea să lucreze zece sau douăsprezece ore fără încetare, putea să se facă criţă, şi în ziua următoare să fie în biroul lui: la Congres, la Minister sau la Palatul Naţional, proaspăt şi lucid, dictându-şi rapoartele juridice stenografilor sau expunând cu elocvenţă diferite teme politice, legale, economice şi constituţionale. În plus, scria poeme festiviste, acrostihuri, articole şi cărţi istorice şi era unul dintre cele mai ascuţite condeie pe care Trujillo le folosea pentru a împroşca cu noroi duşmanii în „Forul Public”, din 7 *Caribe.*

— Cum merg treburile?

— Foarte rău, Şefule – senatorul Chirinos respiră adânc. În curând lucrurile vor intra în agonie. Regret că trebuie să vă spun toate astea, dar dumneavoastră nu mă plătiţi ca

să vă mint. Dacă sancţiunile nu se ridică cât mai repede, va urma o catastrofă.

Deschizându-şi servieta burduşită şi scoţând suluri de hârtii şi agende, începu să facă o analiză a principalelor întreprinderi, începând cu plantaţiile Corporaţiei Dominicane de zahăr, şi continuând cu Aviaţia Dominicană, cu fabrica de ciment, cu fabricile de mobilă şi de cherestea, cu birourile de import-export şi cu instituţiile comerciale. Muzicalitatea numelor şi a cifrelor îl vrăjea pe Generalisim, care de-abia dacă mai asculta: Atlasul Comercial, Carribean Motors, Societatea Anonimă a Tutunului, Consorţiul Dominican al Bumbacului, Industria Ciocolatei, Industria încălţămintei Dominicane, Distribuitorii de Sare Granulată, Fabrica de Uleiuri Vegetale, Fabrica Dominicană de Ciment, Fabrica Dominicană de Discuri, Fabrica de Baterii Dominicane, Fabrica de Saci şi Sfori, Uzina Metalurgică El Marino, Grupul Industrial dominicano-elveţian, Industria Laptelui, Industria de Lichioruri Altagracia, Industria Naţională a Sticlei, Industria Naţională a Hârtiei, Morile Dominicane, Vopselele Dominicane, Fabrica de Cauciucuri Reşapate, Quisqueya Motors, Rafinăria de Sare, Filaturile Dominicane, Asigurările Sein Rafael, Societatea Imobiliară, ziarul *El Caribe.* Scârnăvia Vie lăsă la sfârşit afacerile la care familia Trujillo avea participare minoritară, menţionând doar că nici acolo nu exista „o mişcare pozitivă”. N-a spus nimic nou faţă de ceea ce ştia Binefăcătorul, ce nu era paralizat din lipsă de investiţii şi rezerve, funcţiona la o treime şi chiar la o zecime din capacitate. Situaţia era deja catastrofală, şi încă în ce hal! Dar, cel puţin – Binefăcătorul suspină – nu se produsese ceea ce americanii îşi imaginau că avea să fie lovitura de graţie, când le-au tăiat aprovizionarea cu petrol şi i-au lăsat fără rezerve pentru automobile şi avioane. Johnny Abbes García aranjase lucrurile în aşa fel încât

combustibilul pătrundea prin Haiti, trecând graniţa prin contrabandă. Taxele erau mari, fiind vorba de suprapreţ, dar consumatorul nu le plătea, căci regimul absorbea subvenţia. Statul nu putea suporta prea mult timp respectiva hemoragie. Datorită restricţiei de valută şi a paralizării exportului şi importului, economia stagna.

— Practic, nu există venituri în nicio întreprindere, Şefule. Doar cheltuieli. Dar pentru că erau prospere înainte, întreprinderile mai supravieţuiesc încă. Totuşi, asta nu poate dura la infinit.

Oftă afectat, cum ofta când îşi declama elegiile funebre, o altă mare specialitate a lui.

— Vă reamintesc că n-a fost concediat nici un singur muncitor, ţăran sau funcţionar, cu toate că războiul economic durează de mai bine de un an. Întreprinderile acestea asigură şaizeci la sută din locurile de muncă din ţară. Trebuie să vă gândiţi serios la asta. Trujillo nu poate să întreţină două treimi din familiile dominicane, atâta timp cât toate afacerile lui sunt pe jumătate paralizate din pricina sancţiunilor. Astfel încât…

— Astfel încât…

— Ori mă autorizaţi să reduc din personal, pentru a mai scădea cheltuielile, în aşteptarea unor timpuri mai bune…

— Vrei o explozie socială, provocată de mii de şomeri? – îl întrerupe tăios Trujillo. Să mai adaug o problemă socială la toate celelalte existente?

— Există o alternativă, la care s-a recurs în situaţii excepţionale – replică senatorul Chirinos, cu un zâmbet diabolic. Nu e acum o asemenea situaţie excepţională? Ba da. Pentru a garanta locuri de muncă şi activitate economică, Statul îşi asumă conducerea întreprinderilor strategice. Să zicem că Statul naţionalizează o treime din întreprinderile industriale şi jumătate din cele agricole şi din şeptel. În Banca Centrală există încă fonduri suficiente pentru aşa ceva.

— Ce dracu’ câştig din asta – îl întrerupe Trujillo, iritat. Ce câştig dacă dolarii trec din Banca Centrală într-un cont pe numele meu?

— Faptul că, de acum înainte, prejudiciul cauzat de cele trei sute de întreprinderi care lucrează în pierdere nu va mai fi resimţit de buzunarul dumneavoastră, Şefule. Vă repet, dacă lucrurile continuă aşa, toate vor da faliment. Sfatul meu e pur tehnic. Singurul mod de a evita ca patrimoniul dumneavoastră să se evapore din pricina blocadei economice este acela de a transfera Statului pierderile. Nimănui nu-i convine să vă ruinaţi, Şefule.

Trujillo fu cuprins de o senzaţie de oboseală. Soarele ardea din ce în ce mai tare şi senatorul Chirinos transpirase deja, ca toţi cei care treceau prin biroul lui. La răstimpuri, îşi ştergea faţa cu o batistă albăstruie. Ar fi vrut ca Generalisimul să fi avut aer condiţionat. Dar Trujillo detesta acel aer artificial care răcea, acea atmosferă falsă. Tolera doar ventilatorul, în zilele extrem de călduroase. În plus, se simţea mândru că era omul-care-nu-transpiră-niciodată.

Rămase o clipă tăcut, meditând, şi faţa i se înăspri.

— Şi tu crezi, în adâncul creierului tău primitiv, că acaparez proprietăţi şi afaceri în scop profitabil – monologă el, obosit. Nu mă întrerupe. Dacă tu, după atâţia ani petrecuţi lângă mine, n-ai ajuns să mă cunoşti, la ce mă pot aştepta de la ceilalţi? Cu toţii cred că mă interesează puterea ca să mă îmbogăţesc.

— Ştiu foarte bine că nu-i adevărat, Şefule.

— E nevoie să-ţi explic pentru a suta oară? Dacă întreprinderile astea n-ar fi ale familiei Trujillo, n-ar exista locuri de muncă. Iar Republica Dominicană ar fi ţărişoara africană care era când m-am înhămat la ea. Încă n-ai înţeles asta.

— Am înţeles foarte bine, Şefule.

— Tu mă furi pe mine?

Chirinos săltă din nou în scaun şi faţa lui cenuşie se înnegri. Clipea din ochi, speriat.

— Ce spuneţi, Şefule? Dumnezeu mi-e martor…

— Ştiu foarte bine că nu – îl linişti Trujillo. Şi de ce nu furi, mă rog frumos, în ciuda puterii tale de a face şi a desface? Din loialitate? Se prea poate. Dar, înainte de toate, de frică. Ştii că, dacă mă furi şi descopăr că m-ai furat, te-aş da pe mâna lui Johnny Abbes, care te-ar duce la închisoarea La Cuarenta, te-ar aşeza pe Tron şi te-ar carboniza, înainte de a te arunca la rechini. Chestiile astea, care sunt pe placul imaginaţiei înfierbântate a şefului SIM şi a echipei pe care a format-o. De-asta nu mă furi. Şi de-asta nu mă fură nici directorii, administratorii, contabilii, inginerii, veterinarii, şefii de echipă etcetera, etcetera, ai companiilor de care te ocupi tu. De-asta sunt punctuali şi eficienţi, de-asta au prosperat şi s-au înmulţit întreprinderile, transformând Republica Dominicană într-o ţară modernă şi prosperă. Ai înţeles?

— Fireşte, Şefule – tresări încă o dată Constituţionalistul Beţivan. Aveţi perfectă dreptate.

— În schimb – continuă Trujillo, de parcă nu l-ar fi auzit, ai fura cât ai putea de mult dacă n-ai munci pentru familia Trujillo, ci pentru familiile Vicini, Valdez sau Armenteros. Şi ai fura şi mai mult încă, dacă întreprinderile ar aparţine Statului. Atunci chiar că ţi-ai umple buzunarele. Pricepe acum creierul tău la ce servesc toate aceste afaceri, pământuri şi vite?

— Servesc ţării, o ştiu prea bine, Excelenţă – jură senatorul Chirinos. Era alarmat şi Trujillo putea observa asta după forţa cu care îşi presa pe burtă servieta cu documente şi după modul din ce în ce mai umil în care-i vorbea. N-am vrut să sugerez nimic altceva, Şefule. Aşa să mă ajute Dumnezeu!

— Dar e adevărat. Nu toţi din familia Trujillo sunt ca mine – mai detensionă atmosfera Binefăcătorul, cu o mină

decepţionată. Nici fraţii mei, nici nevastă-mea, nici copiii mei nu nutresc aceeaşi pasiune ca mine pentru această ţară. Sunt lacomi. Cel mai rău este că în asemenea momente mă fac să pierd timpul, fiindcă trebuie să am grijă să nu-mi încalce ordinele.

Şi avu privirea războinică şi directă cu care-i intimida pe oameni. Scârnăvia Vie se făcea tot mai mic în scaunul lui.

— Ah, asta e, cineva nu mi-a ascultat ordinele – murmură Binefăcătorul.

Senatorul Henry Chirinos consimţi, fără a îndrăzni să vorbească.

— Iar au încercat să scoată valută din ţară? – întrebă el, cu o voce de gheaţă. Cine? Bătrâna?

Faţa puhavă, asudată toată, consimţi încă o dată, parcă cu părere de rău.

— Aseară, în timpul serii de poezie, m-a luat deoparte – şovăi şi îşi subţie vocea într-atât încât abia se auzea. Zicea că se gândea la dumneavoastră, nu la ea şi nici la copiii ei. Ca să vă asigure o bătrâneţe liniştită, în caz că se întâmplă ceva. Sunt sigur că este adevărat, Şefule. Vă adoră.

— Ce voia.

— Un alt transfer bancar în Elveţia – senatorul se sufoca. Doar un milion, de astă dată.

— Sper, spre binele tău, că nu i-ai făcut pe plac – zise Trujillo, sec.

— N-am făcut-o – îngăimă Chirinos, pradă aceleiaşi agitaţii care-i deforma cuvintele, trupul fiindu-i cuprins de un tremur uşor. Unde dă ordine căpitanul, nu porunceşte soldatul. Şi fiindcă, cu tot respectul şi devotamentul pe care i le port doñei María, primul căruia îi sunt loial sunteţi dumneavoastră. Situaţia e foarte delicată pentru mine, Şefule. Din pricina acestor refuzuri, pierd prietenia doñei María. Am refuzat-o pentru a doua oară într-o singură săptămână.

Oare şi Distinsa Doamnă se temea de prăbuşirea

regimului? Cu patru luni în urmă îi ceruse lui Chirinos să-i transfere cinci milioane de dolari în Elveţia; acum, încă unul. Credea că dintr-o clipă într-alta va fi nevoită să plece în goană, şi trebuia să aibă conturile bine aranjate în străinătate pentru a se bucura de un exil lipsit de griji. Ca Pérez Jiménez, Batista, Rojas Pinilla sau Perón, gunoaiele alea. Bătrână avară! Ca şi cum n-ar fi avut spatele mai mult decât asigurat. Dar pentru ea nimic nu era de-ajuns. Fusese avară din tinereţe, iar cu vârsta devenise din ce în ce mai lacomă. Avea să ducă în mormânt conturile alea? Doar într-o singură privinţă a îndrăznit să sfideze autoritatea soţului ei. De două ori, în săptămâna asta. Complota în spatele lui, nici mai mult, nici mai puţin. Aşa cumpărase, fără ştirea lui Trujillo, casa aceea din Spania, după vizita oficială pe care i-o făcuseră lui Franco, în 1954. Aşa îşi deschisese şi îşi înmulţise conturi secrete în Elveţia şi în New York, despre care el afla uneori din întâmplare. Înainte nu prea băga de seamă, mulţumindu-se s-o înjure doar, după care ajunsese să ridice din umeri în faţa capriciului bătrânei aflate la menopauză, căreia, în fond, îi datora respect, fiindu-i soţie legitimă. Acum, însă, era altceva. El dăduse ordine categorice ca niciun dominican, inclusiv din familia Trujillo, să nu scoată niciun peso din ţară cât timp durau sancţiunile. N-avea să permită această fugă a şobolanilor încercând să scape de pe un vapor care, într-adevăr, urma să se scufunde dacă tot echipajul, începând cu ofiţerii şi căpitanul, îşi lua tălpăşiţa. Drace, aşa ceva nu se poate! Aici vor rămâne rude, prieteni şi duşmani, cu tot ce aveau, pentru a se lupta sau pentru a-şi lăsa oasele pe câmpul de onoare. Ca nişte *marines*, la naiba! Bătrână netrebnică şi ticăloasă! Ce bine ar fi fost s-o fi alungat şi să se fi căsătorit cu vreuna dintre femeile minunate pe care le-a ţinut în braţe; cu frumoasa şi docila Lina Lovatón, de exemplu, pe care o sacrificase tot pentru ţara asta nerecunoscătoare. Pe Distinsa Doamnă avea s-o

certe diseară, amintindu-i că Rafael Leonidas Trujillo Molina nu era Batista[32], nici porcul de Pérez Jiménez, nici ipocritul de Rojas Pinilla şi nici măcar spilcuitul general Perón. El n-avea să-şi petreacă ultimii ani ca fost Şef de Stat, pensionat în străinătate. Va trăi până în ultimul minut în ţara asta care, graţie lui, a încetat să mai fie un trib, o hoardă, o caricatură, şi a devenit o Republică.

Constituţionalistul Beţivan tremura în continuare. Observă că făcuse spumă la gură. Ochii lui mici se deschideau şi se închideau, îndărătul celor două pungi de grăsime ale pleoapelor.

— Aşadar mai e ceva. Ce anume?

— Săptămâna trecută v-am informat că am reuşit să evităm blocarea plăţii de la Lloyd's din Londra pentru zahărul vândut în Marea Britanie şi în Ţările de Jos. Nu mare lucru. Vreo şapte milioane de dolari, din care patru sunt pentru întreprinderile dumneavoastră, şi restul pentru fabricile familiei Vicini şi pentru plantaţiile Romana. Am respectat instrucţiunile dumneavoastră şi le-am cerut celor de la Lloyd's să transfere valuta la Banca Centrală. În dimineaţa asta mi-au comunicat că ordinul a fost revocat.

— Cine l-a revocat?

— Generalul Ramfis, Şefule. A telegrafiat ca toată suma să fie trimisă la Paris.

— Şi Lloyd's din Londra e plină de cretini care să asculte de ordinele lui Ramfis?

Generalisimul vorbea încet, făcând eforturi să nu explodeze. Tâmpenia asta îi răpea prea mult timp. Şi-n plus, îl durea că faţă de străini, oricât ar fi fost ei de încredere, ieşeau la iveală toate tarele familiei lui.

---

[32] Fulgencio Batista, preşedinte al Cubei (1940–1945; 1952–1959). Excesele sale dictatoriale au instigat revoluţionarii lui Fidel Castro, care l-au alungat de la putere în 1959. A murit în Spania, în 1973. (*N. tr.*)

— Încă n-au satisfăcut cererea generalului Ramfis, Şefule. Sunt derutaţi, de-asta m-au şi sunat. Le-am repetat că banii trebuie să fie trimişi la Banca Centrală. Dar, cum generalul Ramfis are mână liberă din partea dumneavoastră şi cum a mai retras fonduri şi cu alte ocazii, ar fi mai bine să-i anunţaţi pe cei de la Lloyd's că a fost doar o neînţelegere la mijloc. Chestiune de imagine, Şefule.

— Sună-l şi spune-i să-şi ceară scuze la Lloyd's. Chiar azi.

Chirinos se foi în scaunul lui, stingherit.

— Dacă dumneavoastră îmi ordonaţi, o s-o fac – şopti. Dar, vă rog ceva, Şefule. Ca din partea vechiului dumneavoastră prieten. Din partea celui mai fidel servitor. Şi aşa mi-am câştigat antipatia doñei María. Nu mă transformaţi şi în duşmanul fiului dumneavoastră cel mare.

Chirinos se simţea atât de vizibil incomodat, încât Trujillo îi zâmbi.

— Sună-l, nu te teme. N-am încă de gând să mor. O să mai trăiesc încă zece ani de-acum încolo ca să-mi desăvârşesc opera.

Exact de-atâta timp am nevoie. Iar tu o să rămâi lângă mine, până în ultima zi. Căci, urât, beţiv şi murdar, eşti unul dintre cei mai buni colaboratori ai mei – făcu o pauză şi, uitându-se la Scârnăvia Vie cu duioşia cu care un cerşetor îşi priveşte câinele râios, adăugă ceva care suna neobişnuit în gura lui: Măcar de-ar fi vreunul dintre fraţii sau fiii mei aşa ca tine, Henry.

Năucit, senatorul nu izbuti să răspundă.

— Ceea ce aţi spus compensează toate nopţile mele nedormite – îngăimă el, plecându-şi capul.

— Mare noroc ai avut că nu te-ai căsătorit, că n-ai avut o familie – continuă Trujillo. Te-oi fi gândit adesea că e o nenorocire să n-ai urmaşi. Prostii! Marea greşeală a vieţii mele a fost familia mea. Fraţii mei, propria mea nevastă,

copiii mei. Ai mai văzut asemenea calamităţi? Fără niciun alt orizont în afară de băutură, bani şi femei. E oare vreunul singur în stare să-mi continue opera? Nu-i mai mare ruşinea că-n momentele astea, Ramfis şi Radhamés, în loc să fie aici, lângă mine, joacă polo la Paris?

Chirinos asculta, cu privirea în pământ, nemişcat, cu faţa gravă, solidară, fără să scoată un cuvânt, temându-se, fără îndoială, să nu-şi compromită viitorul dacă ar lăsa să-i scape vreo părere împotriva copiilor şi fraţilor Şefului. Era ceva neobişnuit ca Trujillo să facă nişte aprecieri atât de amare; niciodată nu vorbea despre familia lui, nici măcar cu cei apropiaţi, şi cu atât mai puţin în termeni atât de duri.

— Ordinul rămâne ordin – zise, schimbând tonul şi subiectul. Nimeni, şi cu atât mai puţin un Trujillo, n-o să scoată bani din ţară cât timp vor dura sancţiunile.

— Am înţeles, Şefule. De fapt, chiar dacă ar vrea, n-ar putea s-o facă. Doar dacă îşi iau dolarii în serviete de mână, în rest nu există tranzacţii cu străinătatea. Activitatea financiară este în impas.

Turismul a dispărut. Rezervele noastre scad zilnic. Excludeţi definitiv varianta ca Statul să preia câteva întreprinderi? Nici măcar cele care merg foarte prost?

— O să mai vedem – cedă oarecum Trujillo. Lasă-mi propunerea şi o s-o studiez. Altceva urgent mai e?

Senatorul îşi consultă agenda, apropiindu-şi-o de ochi. Expresia feţei lui deveni tragi-comică.

— E o situaţie paradoxală, acolo, în Statele Unite. Ce-o să facem cu presupuşii noştri amici? Congresmenii, politicienii, toţi cei care primesc stipendii pentru a ne apăra ţara? Manuel Alfonso le-a tot dat bani, până când s-a îmbolnăvit. De atunci, n-au mai primit nimic. Unii au făcut reclamaţii discrete.

— Cine a zis să fie suspendate?

— Nimeni, Şefule. E o întrebare. Fondurile în valută, din

New York, alocate în acest scop, se termină şi ele. Iar în situaţia actuală, n-au putut fi înlocuite. Sunt câteva milioane de pesos pe lună. O să fiţi în continuare la fel de generos cu americanii ăia incapabili să ne ajute să fie ridicate sancţiunile?

— Nişte lipitori, am ştiut dintotdeauna – Generalisimul făcu un gest dispreţuitor. Dar şi singura noastră speranţă. Dacă situaţia politică se schimbă în Statele Unite, ei îşi pot face simţită influenţa, înlesnind ridicarea sau îmblânzirea sancţiunilor. Şi apoi, imediat, pot obţine din partea Washington-ului să ne plătească cel puţin zahărul pe care l-a primit deja.

Chirinos nu părea prea încrezător. Dădea sumbru din cap.

— Chiar dacă Statele Unite ar accepta să returneze ceea ce şi-au oprit, ne-ar ajuta prea puţin, Şefule. Ce sunt douăzeci şi două de milioane de dolari? Valută pentru investiţiile de bază şi importurile de primă necesitate doar pentru câteva săptămâni. Dar dacă dumneavoastră aţi decis aşa, o să le spun consulilor Mercado şi Morales să reînnoiască plăţile către aceşti paraziţi. Apropo, Şefule. Fondurile din New York ar putea fi îngheţate. Dacă izbuteşte proiectul celor trei membri ai Partidului Democrat de a se îngheţa conturile dominicanilor care n-au reşedinţa în Statele Unite. Ştiu prea bine că figurează la Chase Manhattan şi la Chemical, ca societăţi anonime. Dar dacă băncile respective nu respectă confidenţialitatea bancară? Îmi permit să vă sugerez să le transferaţi într-o ţară mai sigură. Canada, de pildă, sau Elveţia.

Generalisimul simţi un gol dureros în stomac. Nu mânia îi provoca aciditatea, ci decepţia. În lunga sa viaţă nu-şi pierduse niciodată timpul lingându-şi rănile, dar ceea ce se întâmpla cu Statele Unite, ţara căreia regimul lui îi dăduse votul la ONU ori de câte ori fusese nevoie, îl revolta peste măsură. La ce i-a folosit că i-a primit ca pe nişte prinţi şi i-

a decorat pe toţi yankeii care au pus piciorul pe insula asta?

— E greu să-i înţelegi pe americani – şopti el. Nu pricep în ruptul capului de ce se poartă aşa cu mine.

— N-am avut niciodată încredere în bădăranii ăia – completă Scârnăvia Vie. Sunt cu toţii o apă şi un pământ. Nici măcar nu putem spune că datorăm prigoana asta doar lui Eisenhower. Kennedy ne hărţuieşte la fel de mult.

Trujillo îşi reveni în fire: „La muncă, ce dracu'!" Şi încă o dată schimbă subiectul.

— Abbes García a pregătit terenul pentru a-l scoate pe nenorocitul de episcop Reilly din ascunzătoarea pe care şi-a făcut-o, printre fustele călugăriţelor – zise. Are două propuneri. Să-l deportăm sau să facem în aşa fel încât poporul să-l linşeze, ca învăţătură de minte pentru preoţii conspiratori. Pe care o preferi?

— Pe niciuna, Şefule – senatorul Chirinos îşi redobândi aplombul. Îmi cunoaşteţi prea bine părerea. Conflictul acesta trebuie aplanat. Biserica n-a fost învinsă niciodată până acum, de două mii de ani de când există. Gândiţi-vă la ce-a păţit Perón fiindcă a îndrăznit s-o înfrunte.

— La fel mi-a zis şi el, stând pe scaunul pe care stai tu acum – recunoscu Trujillo. Ăsta-i sfatul tău? Să mă umilesc în faţa netrebnicilor ălora?

— Să-i cumpăraţi cu cadouri şi cu concesii, Şefule – lămuri Constituţionalistul Beţivan. Sau, în cel mai rău caz, să-i speriaţi, dar fără gesturi definitive, lăsând porţi deschise pentru reconciliere. Ideea lui Johnny Abbes e sinucidere curată. Kennedy şi-ar trimite pe loc trupele de *marines.* Asta e părerea mea. Dumneavoastră hotărâţi şi vom acţiona întocmai. O să vă apăr decizia cu trup şi suflet. Ca întotdeauna.

Înclinaţiile poetice ale Scârnăviei Vii îl amuzau pe Binefăcător. Ultimele lui cuvinte l-au făcut să scape de deprimarea care începuse să-l cuprindă.

— Ştiu – îi zâmbi el. Eşti loial şi de-asta te apreciez. Hai, spune-mi, confidenţial. Câţi bani ai în străinătate, dacă ar trebui să fugi de aici peste noapte?

Senatorul aproape că sări de pe scaunul lui pentru a treia oară, de parcă acesta l-ar fi muşcat.

— Foarte puţin, Şefule. În fine, relativ puţin, vreau să zic.

— Câţi? – insistă afectuos Trujillo. Şi unde anume?

— Vreo patru sute de mii de dolari – mărturisi rapid, coborând vocea. În două conturi separate. În Panama. Deschise înainte de sancţiuni, fireşte.

— O nimica toată – îl admonestă Trujillo. Cu funcţiile pe care le-ai avut, ai fi putut economisi mai mult.

— Nu sunt prea econom, Şefule. Şi, în plus, dumneavoastră ştiţi că nu m-au interesat niciodată banii. Am avut întotdeauna strictul necesar pentru a trăi.

— Pentru a bea, vrei să spui.

— Pentru a mă îmbrăca bine, pentru a mânca bine, pentru a bea bine şi pentru a-mi cumpăra cărţile care-mi plac – consimţi senatorul, privind ornamentele de stuc de pe tavan şi candelabrul de cristal. Şi, slavă Domnului, mereu am făcut lucruri interesante alături de dumneavoastră. Trebuie să-i transfer în ţară, banii ăştia? O s-o fac chiar astăzi, dacă-mi ordonaţi.

— Lasă-i acolo. Dacă o să fiu la strâmtoare, în exil, o să-mi întinzi o mână de ajutor.

Râse binedispus. Dar, în timp ce râdea, îşi aminti brusc de fetiţa înspăimântată din Casa de Mahon, martor incomod, acuzator, care-i strica iar buna dispoziţie. Ar fi fost mai bine s-o fi împuşcat, s-o dea pe mâna gărzilor să se certe pe ea. Amintirea feţişoarei aceleia stupide, care-l privea cum suferă, îl lovea direct în inimă.

— Care a fost cel mai prevăzător? – zise, ascunzându-şi tulburarea. Cine a scos cei mai mulţi bani din ţară? Paíno Pichardo? Álvarez Pina? Creieraşul Cabral? Modesto Díaz?

Balaguer? Cine a strâns cel mai mult? Fiindcă niciunul dintre voi nu m-a crezut când am zis că eu de aici n-o să plec decât ca să merg la cimitir.

— Nu ştiu, Şefule. Dar, dacă-mi permiteţi, mă îndoiesc că vreunul dintre ei are prea mulţi bani afară. Dintr-un motiv foarte simplu. Nimeni nu s-a gândit vreodată că regimul ar putea lua sfârşit, că am putea fi obligaţi să plecăm. Cine s-ar gândi că într-o bună zi pământul ar înceta să se mai învârtească în jurul soarelui?

— Tu – zise Trujillo, ironic. De-asta ţi-ai dus bănişorii tăi în Panama, gândindu-te că nu pot fi etern, că vreo conspiraţie ar putea avea sorţi de izbândă. Te-ai trădat, nenorocitule!

— O să-mi transfer chiar azi după-amiază economiile – protestă Chirinos, gesticulând. O să vă arăt depozitul de la Banca Centrală, care să vă confirme intrarea valutei în ţară. Economiile astea se află de mult timp în Panama. Misiunile diplomatice pe care le-am îndeplinit mi-au permis să-mi fac nişte economii. Pentru a avea valută în călătoriile pe care le fac în slujba dumneavoastră, Şefule. Niciodată n-am depăşit măsura cu cheltuielile impuse de poziţia pe care o ocupam.

— Te-ai speriat, crezi c-ai putea păţi ce a păţit Creieraşul – continuă zâmbind Trujillo. Am glumit. Am uitat deja secretul pe care mi l-ai încredinţat. Dar ia spune-mi nişte bârfe înainte să pleci. De alcov, nu politice.

Scârnăvia Vie zâmbi, uşurat. Dar, de-abia începu să povestească bârfa la ordinea zilei din Ciudad Trujillo, şi anume cum îşi bătuse consulul german nevasta, crezând că-l înşală, că gândurile Binefăcătorului începură să zboare în altă parte. Oare câţi bani or fi scos din ţară colaboratorii lui cei mai apropiaţi? Dacă o făcuse Constituţionalistul Beţivan, atunci o făcuseră şi ceilalţi. O fi pus Beţivanul doar patru sute de mii de dolari la adăpost? Erau mai mulţi, cu siguranţă. În adâncul sufletului lor mizerabil

trăiseră cu toţii cu teama că într-o bună zi regimul se va prăbuşi. Ah, ce gunoaie! Loialitatea nu era o virtute dominicană. O ştia prea bine. Timp de treizeci de ani îl adulaseră, îl aplaudaseră, îl divinizaseră, dar, de îndată ce vântul îşi va schimba direcţia, urmau să-şi scoată pumnalele.

— Cine a inventat sloganul Partidului Dominican, folosind iniţialele numelui meu? – întrebă el brusc. Rigoare, Libertate, Trudă şi Moralitate. Tu sau Creieraşul?

— Servitorul dumneavoastră, Şefule – exclamă orgolios senatorul Chirinos. La cea de-a zecea aniversare. A prins apoi, fiind folosit, după douăzeci de ani, pe toate străzile şi în toate pieţele din ţară. Şi în marea majoritate a caselor.

— Ar trebui să fie în toate conştiinţele şi în memoria dominicanilor – zise Trujillo. Aceste patru cuvinte rezumă tot ce v-am dat.

Şi, în acel moment, parcă lovindu-l în moalele capului cu o măciucă, îl cuprinse îndoiala. Apoi certitudinea. Se întâmplase. Disimulând, fără să înţeleagă laudele ce proslăveau Era, în care se ambalase Chirinos, îşi coborî privirea ca pentru a se concentra asupra unei idei, şi, privind cu atenţie, spionă neliniştit. I se înmuiară picioarele. Iat-o, acolo era: pata întunecată se întindea pe şliţ şi acoperea o parte a piciorului drept. Era, probabil, recentă, încă umedă, chiar în clipa asta din vezica insensibilă se scurgea un lichid. Nu simţise nimic şi nu simţea nimic. Îl apucă un acces de furie. Putea să domine oamenii, putea să îngenuncheze trei milioane de dominicani, dar nu-şi putea controla băşica udului.

— Nu pot să mai ascult bârfe, nu mai am timp – se lamentă el, fără să-şi ridice privirea. Du-te şi aranjează treaba cu Lloyd’s, să nu-i transfere banii ăia lui Ramfis. Pe mâine, la aceeaşi oră. La revedere.

— La revedere, Şefule. Dacă-mi permiteţi, o să ne vedem astă seară, pe Bulevard.

De îndată ce Constituţionalistul Beţivan închise uşa, îl chemă pe Sinforoso. Îi porunci să-i aducă un costum nou, tot gri, şi un schimb de lenjerie de corp. Se ridică în picioare şi, repede, izbindu-se de o canapea, se duse să se închidă în baie. Îl luase ameţeala de scârbă. Îşi scoase pantalonii, chiloţii şi maioul, care se pătaseră o dată cu involuntara micţiune. Cămaşa nu era pătată, dar şi-o scoase şi se aşeză pe bideu. Se săpuni cu grijă. În timp ce se usca, blestemă încă o dată festele pe care i le juca trupul. Se lupta cu atâţia duşmani, nu putea să se ocupe tot timpul de nenorocita asta de băşică. Îşi pudră cu talc organele genitale şi, aşezându-se pe toaletă, îl aşteptă pe Sinforoso.

De câte ori se întâlnea cu Scârnăvia Vie, se simţea oarecum tulburat. Era adevărat ce-i spusese acestuia: spre deosebire de escrocii de fraţi, de Distinsa Doamnă, veşnic nesătulă ca un vampir, şi de copiii lui, paraziţi profitori, pe el nu-l interesaseră niciodată banii. Îi folosea în slujba puterii. Fără bani, nu şi-ar fi putut croi la început un drum, fiindcă se născuse într-o familie foarte modestă, în San Cristóbal, şi de aceea, de tânăr, fusese nevoit să-şi agonisească strictul necesar pentru a se îmbrăca decent. Apoi banii l-au ajutat să fie eficient, să înlăture obstacole, să cumpere, să linguşească sau să mituiască oamenii de care avea nevoie şi să-i pedepsească pe cei care-i îngreunau munca. Spre deosebire de María, care pusese la cale afacerea cu spălătoria pentru garda poliţienească, pe vremea când erau amanţi, şi care nu visa decât să se îmbogăţească, lui îi plăceau banii ca să-i împartă.

De n-ar fi fost aşa, ar fi oferit el cadourile alea poporului, această mulţime incalculabilă de daruri din fiecare 24 octombrie, pentru ca dominicanii să sărbătorească aniversarea zilei de naştere a Şefului? Câte milioane de pesos cheltuise el în toţi acei ani pe cutii de bomboane, ciocolate, jucării, fructe, rochii, pantaloni, brăţări, coliere,

răcoritoare, bluze, discuri, ace de păr, reviste, cu ocazia interminabilelor procesiuni care mergeau la Palat în ziua aniversării Şefului? Şi câte alte milioane cheltuise pe cadouri pentru prieteni şi fini, la acele botezuri colective, în capela Palatului, unde de trei decade devenea naşul a cel puţin o sută de nou-născuţi, o dată şi chiar de două ori pe săptămână? Milioane şi milioane de pesos. O investiţie productivă, desigur. A fost inspirat, în primul an de guvernare, cunoscând foarte bine psihologia dominicană, înrudindu-se cu un ţăran, cu un muncitor, cu un meşteşugar, cu un negustor, îşi asigura loialitatea acelui biet bărbat, a acelei biete femei, cărora, după botez, le dădea o îmbrăţişare şi două mii de pesos. Două mii, când era bunăstare. Căci, pe măsură ce lista de fini creştea la douăzeci, cincizeci, o sută, două sute pe săptămână, cadourile – în parte şi datorită ţipetelor de protest ale doñei Mana, dar şi din pricina declinului economiei dominicane după Sărbătorirea Păcii şi a Frăţiei Lumii Libere, din anul 1955 – se reduseseră la o mie cinci sute, o mie, cinci sute, două sute, o sută de pesos pentru fiecare fin. Iar acum, Scârnăvia Vie insista ca botezurile colective să se suspende sau ca darul să fie simbolic, o pâine cu tărâţe sau zece pesos pentru fiecare fin, până se termină sancţiunile. Yankei blestemaţi!

Crease întreprinderi şi făcuse afaceri pentru a da de lucru oamenilor şi pentru a face ţara asta să prospere, pentru a avea resurse în dreapta şi-n stânga, astfel încât dominicanii să fie mulţumiţi.

Dar cu prietenii, cu colaboratorii şi cu servitorii nu fusese oare la fel de mărinimos ca Petronius din *Quo Vadis?* Îi îngropase în bani, dându-le cadouri impresionante cu ocazia aniversărilor, a căsătoriilor, a naşterilor. Îşi îndeplinise bine misiunea sau, pur şi simplu, voise să le demonstreze că el ştia să recompenseze loialitatea. Le dăruise pesos, case, pământuri, acţiuni, îi

făcuse asociaţi la întreprinderile şi proprietăţile lui, le înlesnise afacerile ca să câştige bani buni şi să nu prade Statul.

Auzi nişte bătăi discrete în uşă. Sinforoso, cu costumul şi cu lenjeria de corp. I le întinse cu privirea în pământ. Era de mai bine de douăzeci de ani în serviciul lui; fiindu-i ordonanţă în Annată, îl promovase la rangul de majordom, aducându-l la Palat. Nu se temea deloc de Sinforoso. Era mut, surd şi orb în tot ceea ce-l privea pe Trujillo şi avea destul fler pentru a şti că despre anumite subiecte intime, cum ar fi micţiunile involuntare, cea mai mică scăpare l-ar priva de tot ce avea – o casă, o mică fermă cu animale, o maşină, familie numeroasă – şi l-ar costa, poate, chiar viaţa. Costumul şi lenjeria intimă, ascunse într-o pungă, n-aveau să atragă atenţia nimănui; Binefăcătorul obişnuia să-şi schimbe hainele de mai multe ori pe zi chiar în biroul lui.

Se îmbrăcă, în timp ce Sinforoso – robust, tuns zero, îmbrăcat impecabil în uniforma lui cu pantaloni negri, bluză şi vestă albă cu nasturi auriţi – strângea hainele împrăştiate pe jos.

— Ce zici să fac cu cei doi episcopi terorişti, Sinforoso? – îl întrebă în timp ce se încheia la pantaloni. Să-i expulzez din ţară? Să-i trimit la închisoare?

— Să-i ucideţi, Şefule – răspunse Sinforoso fără să şovăie. Oamenii îi urăsc şi, dacă n-o faceţi dumneavoastră, o s-o facă poporul. Nimeni nu-i iartă pe yankeul ăla şi pe spaniol că au venit în ţara asta ca să muşte mâna care i-a hrănit.

Generalisimul deja nu-l mai asculta. Trebuia să-l certe pe Pupo Román. Azi dimineaţă, după ce i-a primit pe Johnny Abbes şi pe miniştrii de la Externe şi de la Interne, a trebuit să meargă la Baza Aeriană din San Isidro ca să se întâlnească cu şefii de la Aviaţie. Şi a avut parte de un spectacol care i-a întors maţele pe dos: chiar la intrare, la numai câţiva metri de ghereta santinelei, sub steagul şi

scutul Republicii, o ţeavă spartă lăsa să curgă o apă negricioasă, care formase o băltoacă mocirloasă pe marginea şoselei. Ceru să se oprească maşina. Coborî şi se apropie. Era o conductă de scurgere, groasă şi urât mirositoare – trebui să-şi pună batista la nas – şi, fireşte, atrăsese un nor de muşte şi de ţânţari. Apa revărsată curgea întruna, inundând totul în jur şi otrăvind aerul şi pământul celei dintâi garnizoane dominicane. Simţi cum îl cuprinde furia, lavă fierbinte mistuindu-i trupul. Îşi stăpâni primul impuls, să se întoarcă la Bază şi să-i ia la rost pe şefii prezenţi, să-i întrebe dacă asta era imaginea pe care pretindeau s-o ofere despre Forţele Armate: o instituţie inundată de apă pestilenţială şi lighioane. Şi să-l facă pe Pupo Román în persoană să înghită puţin din mizeria aia lichidă care ţâşnea din conductă. Se hotărî să-l sune imediat. Dar, odată revenit la birou, uită s-o facă. Începea să-i joace feste memoria, exact ca băşica udului? La naiba! Cele două lucruri care-l serviseră cel mai bine de-a lungul vieţii, acum, la şaptezeci de ani, îi făceau figura.

Îmbrăcat şi aranjat deja, reveni în birou şi ridică receptorul telefonului care comunica direct cu conducerea Forţelor Armate. Nu peste mult timp, îl auzi pe generalul Román:

— Da, alo? Excelenţă, sunteţi dumneavoastră?

— Vino pe Bulevard, în seara asta – îi spuse, foarte sec, în chip de salut.

— Fireşte, Şefule – se alarmă vocea generalului Román. Nu preferaţi să vin chiar acum la Palat? S-a întâmplat ceva?

— O să afli tu ce s-a întâmplat – zise încet, imaginându-şi starea de nervozitate a soţului nepoatei sale Mireya, observând cât de sec îi vorbea. Ceva nou?

— Totul normal, Excelenţă – bâigui generalul. Tocmai primeam raportul obişnuit din teritoriu. Dar, dacă dumneavoastră preferaţi…

— Pe Bulevard – i-o reteză el. Şi închise telefonul.

Se amuză imaginându-şi câte întrebări, presupuneri, suspiciuni sădise în capul netrebnicului ăla care era ministrul Forţelor Armate.

Ce i-or fi spus Şefului meu despre mine? Ce bârfă, ce calomnie or fi născocit duşmanii mei? N-oi fi îndeplinit ceva ce mi-a ordonat? Până diseară, o să trăiască în infern.

Dar gândul ăsta mai rezistă doar câteva secunde, căci încă o dată îl asaltă amintirea umilitoare a fetei. Furia, tristeţea, nostalgia se amestecară în mintea lui, făcând să-i persiste proasta dispoziţie. Şi atunci, îi trecu brusc prin minte: „Un leac aidoma bolii”. Chipul unei femei frumoase desfăcându-se de plăcere în braţele lui, mulţumindu-i pentru bucuria pe care i-o dăruia. N-ar şterge din memorie feţişoara înspăimântată a idioatei ăleia? Ba da: o să meargă chiar în seara asta la San Cristóbal, la Casa de Mahon, să spele ruşinea în acelaşi pat şi cu aceleaşi arme. Hotărârea – îşi atinse membrul, ca şi cum l-ar fi descântat – îi ridică moralul şi-l încurajă să-şi continue programul de lucru.

IX

— Ce mai ştii de Segundo? – întrebă Antonio de la Maza. Sprijinindu-se de volan, Antonio Imbert răspunse, fără să se întoarcă:

— L-am văzut ieri. Acum îmi dau voie să-l vizitez în fiecare săptămână. O vizită scurtă, de jumătate de oră. Uneori, netrebnicului de director de la închisoarea La Victoria i se năzare să scurteze vizitele până la cincisprezece minute. Aşa, de-al naibii!

— Şi cum e?

Cum putea fi cineva care, crezând într-o promisiune de amnistiere, a părăsit Puerto Rico – unde avea o situaţie bună, muncind pentru familia Ferré, în Ponce – şi s-a întors în ţara lui ca să descopere că-l aşteptau ca să-l judece pentru presupusa asasinare a unui sindicalist în Puerto Plata, cu câţiva ani în urmă, şi să-l condamne la treizeci de ani de închisoare? Cum se putea simţi un om care, dacă ucisese, o făcuse pentru regim, şi, drept răsplată, Trujillo îl ţinea de mai bine de cinci ani într-o temniţă în care putrezea de viu?

Dar nu-i răspunse aşa, pentru că Imbert ştia că Antonio de la Maza nu-i pusese acea întrebare fiindcă îl interesa fratele lui, Segundo, ci pentru a mai uşura interminabila aşteptare. Ridică din umeri.

— Segundo e un adevărat bărbat. Dacă o duce rău, n-o arată nimănui. Uneori îşi permite chiar luxul să-mi ridice mie moralul.

— Sper că nu i-ai spus nimic despre noi.

— Bineînţeles că nu. Din prudenţă şi ca să nu-şi facă iluzii. Dacă dăm greş?

— N-o să dăm greş – interveni de pe scaunul din spate

locotenentul García Guerrero. Ţapul vine.

Oare avea să vină? Tony Imbert se uită la ceas. Mai putea veni încă, n-avea de ce să dispere. El nu se impacienta deloc, de mulţi ani de zile, Când era tânăr, da, i se întâmpla, din nefericire, şi de asta a făcut lucruri de care acum se căieşte din tot sufletul. Cum ar fi telegrama aceea din 1949 pe care a trimis-o, nebun de furie, când debarcaseră antitrujilliştii conduşi de Horacio Julio Ornes pe plaja din Luperón, în provincia Puerto Plata, unde el era guvernator. „Dumneavoastră ordonaţi şi eu dau foc întregului Puerto Plata, Şefule.” Fraza pe care o regreta cel mai mult din toată viaţa lui. O văzuse reprodusă în toate ziarele, căci Generalisimul a vrut ca toţi dominicanii să ştie cât de fanatic şi de trujillist convins era tânărul guvernator.

De ce au ales Puerto Plata, în acea îndepărtată zi de 19 iunie 1949, Horacio Julio Ornes, Félix Córdoba Boniche, Tulio Hostilio Arvelo, Gugú Henríquez, Miguelucho Feliú, Salvador Reyes Valdez, Federico Horacio şi ceilalţi? Expediţia a fost un eşec total. Unul dintre cele două avioane invadatoare n-a putut nici măcar să ajungă şi s-a întors pe insula Cozumel. Avionul *Catalina* al lui Horacio Julio Ornes şi al tovarăşilor lui reuşi să amerizeze pe malul mocirlos din Luperón, dar până să apuce să debarce corpul expediţionar, o navă de coastă trase cu tunul în el şi-l făcu zob. Patrulele Armatei i-au capturat pe invadatori în doar câteva ore. Toate astea i-au servit lui Trujillo pentru una din fanfaronadele care-i plăceau atât de mult. Îi amnistie pe cei capturaţi, inclusiv pe Horacio Julio Ornes şi, ca să-şi demonstreze puterea şi mărinimia, le permise să se exileze din nou. Dar, în timp ce făcea acest gest generos pentru exterior, pe Antonio Imbert, guvernatorul din Puerto Plata, şi pe fratele lui, maiorul Segundo Imbert, comandantul militar al zonei, i-a destituit, i-a închis şi i-a biciuit, punând la punct o nemiloasă represiune împotriva presupuşilor

complici, care au fost arestaţi, torturaţi şi, mulţi dintre ei, împuşcaţi în secret. „Complici care nu erau complici”, gândeşte. „Credeau că toţi aveau să se răzvrătească, văzându-i debarcând. În realitate, n-aveau pe nimeni în spate.” Câţi inocenţi au plătit pentru fantezia aia!

Oare câţi inocenţi aveau să plătească dacă dădea greş încercarea lor din seara asta? Antonio Imbert nu era atât de optimist ca Amadito sau Salvador Estrella Sadhalá, care, de când aflaseră de la Antonio de la Maza că generalul José René Román, şeful Forţelor Armate, era implicat în complot, erau convinşi că, odată omorât Trujillo, totul avea să meargă ca pe roate, căci militarii, ascultând de ordinele lui Román, urmau să-i aresteze pe fraţii Ţapului, să-i ucidă pe Johnny Abbes şi pe trujilliştii fanatici, şi să instaleze o Juntă civico-militară. Poporul avea să iasă în stradă să-i lichideze pe agenţii *caliés,* fericit că e în sfârşit liber. Oare aşa vor ieşi lucrurile? Decepţiile, de la stupida ambuscadă în care căzuse Segundo, îl făcuseră pe Antonio Imbert alergic la entuziasme pripite. El voia să vadă cadavrul lui Trujillo la picioarele lui; restul îl interesa prea puţin. Important era să scape ţara de acest om. Odată înlăturat obstacolul, chiar dacă lucrurile n-aveau să se schimbe în bine imediat, se deschidea totuşi o portiţă. Era ceea ce justifica acţiunea lor din seara asta, chiar dacă nu vor scăpa cu viaţă.

Nu, Tony nu-i spusese niciun cuvânt despre conspiraţie fratelui său Segundo în vizitele săptămânale pe care i le făcea la închisoarea La Victoria. Vorbeau despre familie, de baseball, de box, Segundo avea chef să-i povestească întâmplări din închisoare, dar singurul subiect important era evitat. La ultima vizită, la despărţire, Antonio i-a şoptit: „Lucrurile se vor schimba, Segundo”. Cine are urechi să asculte, n-are nevoie de multe cuvinte. O fi ghicit oare? Cu timpul, ca şi Tony, Segundo devenise dintr-un trujillist convins, un opozant, şi, apoi, un conspirator, ajungând la

concluzia că singurul mod de a isprăvi cu tirania era să-l elimine pe tiran; altminteri totul era inutil. Trebuia lichidată persoana spre care convergeau toate firele acelei tenebroase pânze de păianjen.

— Ce s-ar fi întâmplat dacă bomba aceea exploda pe strada Máximo Gómez, când Ţapul se plimba pe-acolo? – încercă să-şi imagineze Amadito.

— Focuri de artificii cu trujillişti pe cer – îi răspunse Imbert.

— Eu aş fi putut fi unul dintre cei care zburau, dacă aş fi fost de gardă – râse locotenentul.

— Aş fi comandat o coroană mare de trandafiri pentru funeraliile tale – zise Tony.

— Ce mai plan – comentă Estrella Sadhalá. Să-l faci pe Ţap să zboare cu toţi însoţitorii lui. Ce câinos!

— Ei bine, ştiam că tu n-aveai să fii acolo, ca să pupi mâini – zise Imbert. Pe de altă parte, când s-a întâmplat asta pe tine aproape că nu te cunoşteam, Amadito. Acum m-aş gândi de două ori înainte de a face ceva.

— Ce uşurare! – îi mulţumi locotenentul.

De mai bine de o oră, de când aşteptau pe şoseaua spre San Cristóbal, încercaseră de mai multe ori să discute, să glumească ca acum, dar amăgirile astea erau trecătoare şi fiecare revenea la angoasele, speranţele sau amintirile lui. La un moment dat, Antonio de la Maza a deschis radioul, dar, de îndată ce s-a auzit vocea mieroasă a crainicului de la Vocea Tropicului, anunţând un program dedicat spiritismului, l-a închis.

Da, în acel plan, eşuat, de a-l ucide pe Ţap, în urmă cu doi ani şi jumătate, Antonio Imbert fusese gata să pulverizeze, o dată cu Trujillo, un mare număr din linguşitorii care-l escortau în fiecare seară în plimbarea lui de la casa doñei Julia, Distinsa Matroană, de-a lungul străzii Máximo Gómez şi a Bulevardului, până la obelisc. Oare cei care se plimbau cu el nu erau aceia ce se

mânjiseră cel mai mult cu sânge şi jeg? Făcea un serviciu ţării, lichidând o mână de zbiri o dată cu tiranul.

Atentatul acela l-a pregătit de unul singur, fără să spună nimic, nici măcar celui mai bun prieten al lui, Salvador Estrella Sadhalá, căci, deşi Turcul era antitrujillist, Tony se temea că acesta din urmă avea să-l dezaprobe, din pricina catolicismului său. Plănui şi calculă totul, punând în slujba planului toate mijloacele pe care le avea la îndemână, convins fiind că, cu cât participau mai puţine persoane, cu atât avea mai multe şanse de izbândă. Doar în ultima perioadă incluse în proiectul lui doi tineri din ceea ce avea să se numească mai târziu Mişcarea din 14 iunie. Pe vremea aceea exista un grup clandestin, format din licenţiaţi şi studenţi tineri care încercau să se organizeze pentru a acţiona împotriva tiraniei, chiar dacă nu ştiau prea bine cum aveau s-o facă.

Planul era simplu şi practic. Trebuia să profite de disciplina aceea maniacală cu care-şi făcea tabieturile Trujillo, în cazul de faţă, plimbarea pe înserat pe strada Máximo Gómez şi pe Bulevard. Studie cu mare atenţie terenul, străbătând în sus şi-n jos Bulevardul pe care se înălţau casele oamenilor regimului, foşti şi actuali. Pompoasa casă a fratelui Binefăcătorului: Héctor Trujillo, Negrul, ex-Preşedinte marionetă sub două mandate. Reşedinţa roz a Mamei Julia, Distinsa Matroană, pe care Şeful o vizita în fiecare seară înainte de a-şi începe plimbarea. Cea a lui Luis Rafael Trujillo Molina, poreclit Copilu’[33], înnebunit după luptele de cocoşi. Cea a generalului Arturo Espaillat, Briciul. Cea a lui Joaquín Balaguer, actualul Preşedinte-marionetă, de lângă nunţiatură. Vechea vilă a lui Anselmo Paulino, acum una dintre casele lui Ramfis Trujillo. Casa uriaşă a fiicei Ţapului, a frumoasei Angelita şi a soţului ei, Pechito,

[33] În text: Nene – Copilul. La figurat, *nene* înseamnă şi persoană fioroasă. (*N. tr.*)

colonelul Luis José León Estévez. Cea a familiei Cáceres Troncoso, şi o reşedinţă a unor granguri: familia Vicini. Cu Máximo Gómez se învecina un teren de baseball, pe care-l construise Trujillo pentru fiii lui, în faţa Reşedinţei Radhamés, şi locul pe care se înălţa pe vremuri casa generalului Ludovino Fernández, ucis din porunca Ţapului. Între o reşedinţă şi alta erau maidane cu buruieni şi parcele pustii, protejate de garduri de sârmă vopsite în verde, ridicate lângă partea carosabilă a străzii. Iar, pe partea dreaptă, pe care se plimba întotdeauna alaiul Ţapului, se aflau terenuri împrejmuite cu sârmă, pe care Antonio Imbert le studiase ore în şir.

Alese o bucată din gardul casei lui Copilu' Trujillo. Sub pretextul de a înlocui o parte din împrejmuirea fabricii de ciment Mezcla Lista, al cărei director era (fabrica aparţinea lui Paco Martínez, fratele Distinsei Doamne), cumpără câteva zeci de metri de sârmă şi stâlpii de metal care aveau să fie plasaţi la fiecare cincisprezece metri, pentru a ţine sârma întinsă. Verifică el însuşi stâlpii, ca să fie goi pe dinăuntru, astfel încât interiorul să poată fi umplut cu cartuşe de dinamită. Cum Mezcla Lista avea, în afara oraşului, două cariere de piatră din care se extrăgea materia primă, i-a fost uşor să sustragă cartuşe de dinamită în decursul vizitelor periodice pe care le făcea acolo, cartuşe pe care le-a ascuns chiar în biroul lui, unde ajungea întotdeauna înaintea tuturor şi de unde ieşea după ultimul angajat.

Când totul a fost pus la punct, a vorbit despre planul lui cu Luis Gómez Pérez şi cu Iván Tavárez Castellanos. Erau mai tineri ca el, unul student la Drept, celălalt la Politehnică. Făceau parte din aceeaşi celulă din cadrul grupărilor clandestine antitrujilliste; după ce i-a observat cu atenţie câteva săptămâni la rând, a decis că erau serioşi, de încredere şi dornici să treacă la acţiune. Au căzut de acord să nu spună niciun cuvânt camarazilor cu

care se întâlneau, de fiecare dată în altă parte, în grupuri de câte opt sau zece persoane, pentru a discuta despre cea mai bună cale de a mobiliza poporul împotriva tiraniei.

Împreună cu Luis şi cu Iván, care se dovediră a fi chiar mai buni decât se aşteptase, umplu stâlpii cu cartuşe de dinamită şi instală focoasele, după ce le-a încercat prin comandă de la distanţă. Ca să fie siguri că totul avea să meargă ceas, au repetat acţiunea pe terenul viran al fabricii, după ieşirea muncitorilor şi a funcţionarilor, calculând cât timp le lua să doboare la pământ o porţiune din gardul existent şi s-o înlocuiască cu cea nouă, schimbând stâlpii vechi cu cei plini cu dinamită. Sub cinci ore. Totul fu pus la punct pe 12 iunie. Au hotărât să acţioneze pe 15, când Trujillo se întorcea dintr-o vizită de lucru în Cibao. Găsiseră deja o basculantă ca să dea jos gardul în zori, având astfel pretextul – îmbrăcaţi în salopetele albastre ale Serviciului Municipal – de a-l înlocui cu cel minat. Au marcat două poziţii, fiecare la mai puţin de cincizeci de paşi de locul exploziei, de unde, Imbert la dreapta, Luis şi Iván la stânga, aveau să acţioneze comanda, de la distanţă, la scurt interval; prima oară pentru a-l omorî pe Trujillo în clipa în care va trece prin dreptul stâlpilor şi a doua oară pentru a fi absolut siguri că totul s-a terminat.

Dar atunci, în ajunul zilei stabilite, pe 14 iunie 1959, avu loc în munţii Constanza acea surprinzătoare aterizare a unui avion venit din Cuba, purtând însemnele şi culorile Aviaţiei Dominicane, cu luptători antitrujillişti, invazie care fu urmată de debarcările de pe plajele din Maimón şi din Estero Hondo o săptămână mai târziu. Sosirea acelui mic detaşament în care se afla şi bărbosul comandant cubanez Delio Gómez Ochoa, făcu regimul să simtă fiori de gheaţă pe şira spinării. Tentativă nesăbuită, lipsită de orice organizare. Grupurile clandestine nu avuseseră niciun fel de informaţie despre ceea ce se pregătea în Cuba. Tema

obsedantă a întrunirilor, de şase luni de zile, de când căzuse Batista, era sprijinul acordat de Fidel Castro revoluţiei împotriva lui Trujillo. Se bazau pe acest ajutor în toate planurile care se făceau şi se refăceau, şi pentru asta strângeau arme de vânătoare, revolvere, puşti vechi. Dar nici o persoană din anturajul lui Imbert nu era în legătură cu Cuba şi nu avea nici cea mai vagă idee că în 14 iunie urmau să sosească zeci de revoluţionari. Aceştia, după ce-au doborât mica pază a aeroportului din Constanza, s-au împrăştiat prin munţii din împrejurimi doar pentru a fi vânaţi ca iepurii în zilele următoare şi ucişi fără milă sau duşi la Ciudad Trujillo unde, la ordinul lui Ramfis, au fost omorâţi aproape toţi (nu însă şi cubanezul Gómez Ochoa şi fiul lui adoptiv, Pedrito Mirabal, pe care regimul, făcând iarăşi un gest teatral, i-a predat ulterior lui Fidel Castro).

Nimeni n-a putut bănui însă cât de cumplite aveau să fie represaliile dezlănţuite de guvern după această debarcare. În săptămânile şi lunile următoare, în loc să se domolească, represiunea s-a intensificat. Faimoşii agenţi *caliés* puneau mâna pe orice suspect şi-l duceau la SIM, unde-l torturau – îl castrau, îi spărgeau timpanele, îi scoteau ochii, îl aşezau pe Tron – ca să spună numele complicilor. Închisorile La Victoria, La Cuarenta şi El Nueve au fost umplute cu tineri de ambele sexe: studenţi, specialişti şi funcţionari, mulţi dintre ei fiind copiii sau rudele unor guvernanţi. Trujillo era consternat: oare era posibil ca fiii şi nepoţii celor care profitaseră cei mai mult de pe urma regimului să comploteze împotriva lui? N-a existat niciun fel de milă pentru ei, în pofida numelui, a pielii albe şi a altor caracteristici specifice clasei de mijloc.

Luis Gómez Pérez şi Iván Tavárez Castellanos au încăput pe mâinile agenţilor *caliés* din SIM în dimineaţa zilei în care era prevăzut atentatul. Cu realismul care-l caracteriza, Antonio Imbert a înţeles că n-avea nici cea mai mică şansă să ceară azil: toate ambasadele erau încercuite

de poliţişti în uniformă, soldaţi şi agenţi *caliés*. Se gândi că, sub tortură, Luis, Iván sau oricine altcineva din grupările clandestine avea să-i menţioneze numele şi deci urmau să vină după el. Şi atunci, la fel ca în seara asta, a ştiut exact ce avea de făcut: pe agenţii *caliés* urma să-i primească cu gloanţe. Va încerca să ia câţiva cu el pe lumea cealaltă, înainte de a fi împuşcat. N-o să-i lase să-i smulgă unghiile cu cleştele, să-i taie limba sau să-l aşeze pe scaunul electric. Să-l ucidă, da; să-l batjocorească, niciodată.

Sub diferite pretexte, le trimise pe nevastă-sa, Guarina, şi pe fiică-sa, Leslie, care habar n-aveau de nimic, la ferma unor rude, în La Romana, şi, cu un pahar de rom în mână, se puse pe aşteptat. În buzunar avea revolverul încărcat şi cu piedica trasă. Dar agenţii *caliés* nu l-au căutat nici în ziua aceea, nici în următoarea şi nici în zilele care au urmat, nici acasă, nici la biroul lui de la Mezcla Lista, unde a continuat să se ducă cu punctualitate, cu sânge rece, cu tot calmul pe care era în stare să-l afişeze. Luis şi Iván nu l-au trădat, nici persoanele din grupările clandestine pe care le frecventase. A reuşit să scape, ca prin minune, de represaliile care loveau în vinovaţi şi inocenţi, umplând continuu închisorile şi terorizând, pentru prima oară în cei douăzeci şi nouă de ani ai regimului, familiile din clasa de mijloc (care constituiau sprijinul tradiţional al lui Trujillo) de unde provenea cea mai mare parte a arestaţilor. Dintre ei s-a ivit Mişcarea care se va numi 14 iunie, în amintirea acelei invazii eşuate. Un văr de-al lui Tony, Ramón Imbert Rainieri – Moncho – era unul dintre capii ei.

Cum de-a scăpat? Graţie curajului lui Luis şi Iván, fără îndoială – doi ani mai târziu, aceştia continuau să zacă în beciurile închisorii La Victoria – şi, fireşte, graţie altor fete şi băieţi aparţinând Mişcării din 14 iunie, care au uitat să-l pomenească. Poate că-l considerau un simplu gură-cască, nu un activist. Căci, timid fiind, Tony Imbert deschidea

rareori gura la acele întruniri la care Moncho l-a dus pentru prima oară; se mulţumea doar să asculte şi să vorbească monosilabic. Apoi, era prea puţin probabil să fi fost în evidenţele SIM, unde figura doar ca frate al maiorului Segundo Imbert. Dosarul lui era curat. Toată viaţa lucrase în slujba regimului – ca inspector general la Căile Ferate, guvernator la Loteria Naţională, director la Evidenţa Populaţiei – iar acum era director la Mezcla Lista, fabrica unui cumnat de-al lui Trujillo. De ce l-ar fi suspectat tocmai pe el? În zilele care au urmat după 14 iunie, a demontat cartuşele, prudent, rămânând peste noapte în fabrică, şi a dus înapoi dinamita în cariere, tot frământându-şi mintea cum şi cu cine să pună la punct următorul plan de lichidare a lui Trujillo. Îi mărturisi tot ce se întâmplase (şi ce nu s-a putut întâmpla) prietenului lui apropiat, Turcul, Salvador Estrella Sadhalá. Acesta l-a certat că nu-l inclusese şi pe el în complotul de pe Máximo Gómez. Salvador ajunsese, pe cont propriu, la aceeaşi concluzie: nimic n-avea să se schimbe câtă vreme trăia Trujillo. Au început să plăsmuiască posibile atentate, dar fără să deschidă gura faţă de Amadito, cel de-al treilea din trio: părea greu de crezut că un aghiotant militar ar fi vrut să-l ucidă pe Binefăcător.

Nu mult după aceea urmă traumatizantul episod din cariera lui Amadito, când, pentru a fi înaintat în grad, a trebuit să omoare un prizonier (fratele fostei lui logodnice, credea), şi atunci a intrat şi el în joc. În curând se împlineau doi ani de la debarcarea din Constanza, Maimón şi Estero Hondo. Mai precis, un an, unsprezece luni şi paisprezece zile. Antonio Imbert îşi privi ceasul. Probabil că n-o să mai vină de-acum încolo.

Câte lucruri se petrecuseră în Republica Dominicană, în lume şi în viaţa lui personală! O mulţime. Numeroase razii în ianuarie 1960, în care au căzut băieţi şi fete din Mişcarea din 14 iunie, printre care şi surorile Mirabal cu

soţii lor. Ruptura lui Trujillo cu vechea lui complice, Biserica Catolică, o dată cu Pastorala episcopilor care denunţaseră dictatura, în ianuarie 1960. Atentatul împotriva Preşedintelui Betancourt din Venezuela, în iunie 1960, care a mobilizat atâtea ţări împotriva lui Trujillo, inclusiv pe marele lui aliat dintotdeauna, Statele Unite, care, la Conferinţa din Costa Rica din 6 august 1960, votase în favoarea sancţiunilor. Iar pe 25 noiembrie 1960 – Imbert simţi înţepătura din inimă, inevitabilă ori de câte ori îşi aminteşte acea zi lugubră – asasinarea celor trei surori, Minerva, Patria şi María Teresa Mirabal, şi a şoferului lor, în La Cumbre, localitate din masivul septentrional, când se întorceau după vizita pe care o făcuseră soţilor Minervei şi Maríei Teresa, întemniţaţi în Fortăreaţa din Puerto Plata.

Întreaga Republică Dominicană a aflat imediat de acel măcel, în modul rapid şi misterios în care circulau veştile din gură în gură şi din casă în casă, ajungând în doar câteva ore chiar şi în cele mai îndepărtate coclauri, căci ziarele n-au scris absolut nimic despre el. Asemenea veşti erau înflorite, minimalizate sau exagerate pe parcurs, devenind în cele din urmă nişte mituri, legende sau ficţiuni care n-aveau aproape nicio legătură cu cele întâmplate. Îşi amintea de seara aceea, petrecută pe Malecón, nu foarte departe de locul în care se afla acum, şase luni mai târziu – aşteptându-l pe Ţap – şi-şi dorea să le răzbune şi pe ele. Stăteau, ca în fiecare seară, pe balustrada de piatră – el, Salvador şi Amadito, şi, în acel moment, şi Antonio de la Maza – şi beau ceva şi discutau, feriţi de urechi indiscrete. Ce li se întâmplase acestor trei surori incredibile, acolo sus, în vârful munţilor, într-un aşa-zis accident de maşină, îi făcea să li se strepezească dinţii în gură şi le întorcea stomacul pe dos.

— Ne ucid părinţii, fraţii, prietenii. Acum ne ucid şi nevestele. Iar noi, resemnaţi, aşteptăm să ne vină rândul –

se auzi spunând.

— Nici vorbă de resemnare – obiectă Antonio de la Maza. Venise de la Restauración şi le adusese vestea morţii surorilor Mirabal, pe care o aflase pe drum. Trujillo o să plătească pentru asta. Totul e pus la punct. Dar trebuie să ne facem treaba bine.

În perioada aceea, atentatul se pregătea pentru Moca, în timpul unei vizite pe care Trujillo o făcea pe pământurile familiei De la Maza. O dată cu sancţiunile economice şi condamnarea din partea OSA, Trujillo începuse să străbată ţara în lung şi-n lat. O bombă urma să explodeze în biserica mare, consacrată Sfântului Duh al lui Iisus, şi o ploaie de gloanţe avea să se abată asupra lui Trujillo din balcoane, de pe terase şi din turnul cu ceas, în timp ce va vorbi de la tribuna ridicată în pridvor, adresându-se mulţimii strânse în jurul statuii lui San Juan Bosco, acoperită pe jumătate de trinitarii. Imbert însuşi a inspectat biserica şi s-a oferit să se strecoare în turnul cu ceas, locul cel mai riscant.

— Tony le cunoştea pe surorile Mirabal – îi explică Turcul lui Antonio. De-asta s-a enervat în aşa hal.

Le cunoştea, deşi nu se putea spune că erau prietenele lui. Pe ele şi pe soţii Minervei şi Patriei, Manolo Tavares Justo şi Leandro Guzmán, îi întâlnise câteodată, la întrunirile acelor grupări unde, luându-se ca model istorica Trinitaria de Duarte[34], s-a organizat Mişcarea din 14 iunie. Toate trei conduceau acea organizaţie restrânsă, entuziastă, însă dezordonată şi ineficientă, pe care represiunea avea s-o distrugă. Surorile, şi mai ales Minerva Mirabal, îl impresionaseră prin convingerea şi curajul cu care se dedicaseră unei lupte atât de inegale şi

[34] Trinitaria del Duarte – societate secretă creată pentru lupta pentru independenţă de către Juan Pablo Duarte (1813–1876), considerat părintele fondator al Republicii Dominicane. (*N. tr.*)

de incerte. Toţi simţeau la fel, ori de câte ori se întâlneau cu ea şi o ascultau exprimându-şi punctul de vedere, comentând, făcând propuneri sau luând decizii. Deşi nu se gândise la asta, Tony Imbert îşi spuse după asasinat că, până s-o cunoască pe Minerva Mirabal, nu-i trecuse niciodată prin cap că o femeie se putea dedica unor activităţi atât de bărbăteşti ca pregătirea unei revoluţii, procurarea şi ascunderea armelor, a dinamitei, a cocteilurilor Molotov, a cuţitelor şi a baionetelor, că putea vorbi despre atentate, strategii şi tactici şi putea spune cu sânge rece că, în cazul în care luptătorii aveau să cadă în mâinile SIM, trebuia să înghită o otravă ca să nu rişte să-şi trădeze camarazii sub tortură.

Minerva vorbea despre toate astea şi despre cel mai bun mod de a face propagandă clandestină, sau de a recruta studenţi de la universitate, şi cu toţii o ascultau. Fiindcă era foarte inteligentă şi-şi expunea clar punctele de vedere. Convingerile ei, atât de ferme, şi elocvenţa ei dădeau cuvintelor sale o forţă care te molipsea. În plus, era foarte frumoasă, cu părul şi ochii atât de negri, cu trăsăturile fine, cu nasul şi gura bine conturate şi cu dinţii extrem de albi, contrastând cu tenul ei albăstrui. Foarte frumoasă, într-adevăr! Avea ceva extrem de feminin, o delicateţe, o cochetărie naturală în unduirile trupului şi în zâmbet, în ciuda sobrietăţii cu care se îmbrăca la acele întruniri. Tony nu-şi amintea s-o fi văzut vreodată rujată sau fardată. Da, era foarte frumoasă, dar niciodată – gândi – nimeni dintre cei care o ascultau n-a îndrăznit să-i facă vreun compliment, vreuna dintre acele glume care erau foarte fireşti, normale, obligatorii, în rândul dominicanilor, cu atât mai mult dacă erau tineri şi-i unea fraternitatea născută din riscurile, idealurile şi iluziile comune. Ceva din prestanţa Minervei Mirabal îi împiedica pe bărbaţi să-şi permită anumite libertăţi pe care şi le permiteau cu celelalte femei.

Pe vremea aceea, devenise deja o legendă în micul univers al luptei clandestine împotriva lui Trujillo. Câte din ce se spuneau despre ea erau adevărate, câte erau exagerări şi câte erau invenţii? Nimeni nu îndrăznea s-o întrebe, ca să nu se izbească de privirea ei profundă, dispreţuitoare, şi să nu aibă parte de una dintre replicile tăioase cu care, uneori, îşi reducea la tăcere interlocutorul. Se spunea că, din adolescenţă, îndrăznise să-l înfrunte pe Trujillo însuşi, refuzând să danseze cu el, şi că din cauza asta tatălui ei îi fusese luată primăria din Ojo de Agua şi fusese băgat la închisoare. Alţii insinuau că nu numai că-l sfidase, dar că-l şi pălmuise pentru că, dansând cu ea, Trujillo o pipăise şi îi spusese ceva vulgar la ureche, fapt pe care mulţi îl excludeau („N-ar mai fi în viaţă acum, ar fi ucis-o sau ar fi dat ordin să fie omorâtă chiar acolo, pe loc.”), nu însă şi Antonio Imbert. Din prima clipă când a văzut-o şi a ascultat-o, nu s-a îndoit nicio secundă că, dacă palma aceea nu fusese reală, ar fi putut totuşi fi. Era suficient s-o vezi şi s-o asculţi câteva minute pe Minerva Mirabal (vorbind, de pildă, cu o naturaleţe glacială despre nevoia de a-i pregăti din punct de vedere psihologic pe combatanţi ca să reziste la tortură) pentru a şti că era în stare să-l pălmuiască pe Trujillo în persoană, dacă acesta ar fi fost lipsit de respect. Fusese închisă de vreo două ori în temniţa La Cuarenta mai întâi, şi apoi în închisoarea La Victoria, unde făcuse greva foamei, rezistase izolării cu pâine şi apă infestată cu viermi şi unde, se spunea, fusese maltratată în mod barbar. Nu vorbea niciodată despre închisoare, despre torturi sau despre calvarul în care trăise familia ei de când se aflase că e antitrujillistă. Fusese hăituită, deposedată de puţinele ei bunuri, cu domiciliu forţat în propria casă. Dictatura i-a permis Minervei să studieze Dreptul doar pentru ca, la terminarea facultăţii – răzbunare bine ticluită să-i refuze licenţa, s-o condamne să nu muncească, să nu-şi câştige pâinea, să se

simtă frustrată în plină tinereţe, să înţeleagă că şi-a irosit cinci ani din viaţă studiind degeaba. Dar nimic din toate astea n-a amărât-o; ea era tot acolo, neobosită, încurajând pe toată lumea, un motor în mişcare, anticipând – îşi repeta adesea în gând Imbert – o ţară tânără, frumoasă, entuziastă, idealistă, cum avea să devină într-o bună zi Republica Dominicană.

Ruşinat, îşi simţi ochii umplându-i-se de lacrimi. Îşi aprinse o ţigară şi trase de câteva ori din ea, fumul împrăştiindu-se spre o mare pe care lumina lunii strălucea jucăuşă. Nu se mai simţea deloc briza acum. Farurile unei maşini din Ciudad Trujillo se iveau din când în când, în depărtare. Cei patru se îndreptau în scaun, îşi întindeau gâturile, scrutând întunericul, încordaţi la maxim, dar, de fiecare dată când maşina ajungea la vreo douăzeci sau treizeci de metri de ei, descopereau că nu era Chevroletul şi, decepţionaţi, reveneau la poziţia dinainte.

Cel care-şi putea stăpâni cel mai bine nervii era Imbert. Întotdeauna fusese tăcut, dar, în ultimii ani, de când ideea de a-l ucide pe Trujillo pusese stăpânire pe el, şi, ca o tenie, îi consuma toată energia, laconismul i se accentuase. Niciodată nu avusese mulţi prieteni, însă în ultimele luni viaţa i se rezuma la biroul lui de la Mezcla Lista, la casă şi la întâlnirile zilnice cu Estrella Sadhalá şi cu locotenentul García Guerrero. După moartea surorilor Mirabal, practic n-au mai avut loc adunări clandestine. Represaliile au zdrobit Mişcarea din 14 iunie. Cei care au scăpat s-au retras în familie, străduindu-se să treacă cât mai neobservaţi cu putinţă. Uneori, o întrebare nu-i dădea pace: „De ce n-am fost închis?” Incertitudinea îl făcea să se simtă prost, de parcă ar fi avut vreo vină, ca şi cum ar fi fost răspunzător pentru cât de mult sufereau cei care se aflau în mâinile lui Johnny Abbes, în timp ce el se bucura de libertate.

O libertate foarte relativă, e drept. De când şi-a dat

seama în ce regim trăia, ce guvern slujise din tinereţe şi continua să-l mai slujească încă – ce altceva făcea decât să conducă una dintre fabricile clanului? –, se simţea prizonier. Poate că ideea de a-l elimina pe Trujillo a căpătat atâta forţă în mintea lui tocmai pentru a scăpa de senzaţia că toţi paşii îi sunt urmăriţi, toate drumurile şi mişcările controlate. În cazul lui, dezamăgirea provocată de regim a fost treptată, îndelungată şi secretă, producându-se cu mult înaintea conflictelor politice ale fratelui său, Segundo, care fusese şi mai trujillist ca el. Dar cine din preajma lui Trujillo nu era astfel, cu douăzeci sau douăzeci şi cinci de ani în urmă? Cu toţii îl credeau pe Ţap salvatorul Patriei, omul care pusese capăt războaielor dintre *caudillos,* care scăpase ţara de pericolul unei noi invazii haitiene, cel care isprăvise cu dependenţa umilitoare faţă de Statele Unite – care controlau vămile, nu permiteau existenţa unei monede dominicane şi aprobau bugetul – şi care, de bine, de rău instalase la guvernare minţile cele mai luminate ale ţării. Faţă de toate astea, ce mai conta că Trujillo se culca cu femeile pe care le dorea? Că se îmbogăţise cu fabrici, cu proprietăţi şi ferme de animale? Oare nu sporea el bogăţia dominicană? N-a dotat el ţara cu cele mai puternice Forţe Armate din Caraibi? Tony Imbert crezuse şi pledase pentru toate astea timp de douăzeci de ani. Şi acest lucru îi întorcea acum stomacul pe dos.

Nu-şi mai amintea cum începuse: primele îndoieli, presupuneri, discrepanţe, care l-au făcut să se întrebe dacă într-adevăr totul mergea atât de bine sau dacă, dincolo de faţada unei ţări care progresa în marş forţat, sub severa dar inspirata guvernare a unui politician deosebit, nu era de fapt decât un sinistru spectacol cu oameni distruşi, maltrataţi şi înşelaţi, iar ceea ce domnea nu era altceva decât propaganda şi violenţa unei minciuni fără precedent. Picături neobosite, care, tot adunându-se

una după alta, au străpuns trujillismul lui. Când a încetat să mai conducă Puerto Plata, în adâncul sufletului nu mai era trujillist, Fiind convins că regimul era dictatorial şi corupt. N-a spus nimănui asta, nici măcar Guarinei. Faţă de ceilalţi, continuase să fie un trujillist, căci, deşi fratele lui, Segundo, se autoexilase în Puerto Rico, regimul, ca să-şi dovedească mărinimia, i-a tot oferit lui Antonio posturi de conducere – ce altă dovadă mai mare de încredere putea cere? – chiar şi în întreprinderile familiei Trujillo.

Ani de zile suportase această cumplită stare de spirit – să gândeşti un lucru şi să faci zilnic ceva ce-l contrazice – încât ajunsese să-l condamne la moarte pe Trujillo în sinea lui, convingându-se că, atâta timp cât Binefăcătorul mai era în viaţă, el şi foarte mulţi dominicani aveau să fie osândiţi la acea teribilă amărăciune şi nemulţumire de sine; minţindu-se în fiece clipă şi înşelând pe toată lumea, fiind două persoane într-una singură, o minciună publică şi un adevăr intim, interzis a fi exprimat.

Decizia la care a ajuns i-a făcut bine; i-a ridicat moralul. Viaţa lui a încetat să mai fie acea ruşine, acea dedublare, din clipa în care a putut dezvălui cuiva adevăratele lui sentimente. Prietenia cu Salvador Estrella Sadhalá a venit ca o pronie cerească. În faţa Turcului putea să-şi reverse năduful în voie, împotriva a tot ce-l înconjura; cu integritatea lui morală şi cu onestitatea cu care încerca să-şi adapteze conduita la religia pe care o practica cu o dăruire cum Tony nu mai văzuse la nimeni până atunci, Turcul ajunse modelul şi cel mai bun prieten al lui.

La puţin timp după ce-i deveni prieten apropiat, Imbert începu să frecventeze grupările clandestine, graţie vărului său, Moncho. Deşi pleca de la întruniri cu senzaţia că fetele şi băieţii aceia (chiar dacă îşi riscau libertatea, viitorul, viaţa) nu găseau nicio modalitate concretă ca să lupte împotriva lui Trujillo, faptul că stătea împreună cu ei o oră sau două – după ce ajungea la respectiva casă,

necunoscută, de fiecare dată alta, făcând mii de ocoluri, urmând diferiţi mesageri pe care-i identifica cu ajutorul unor parole anume – îi oferea un motiv să trăiască, îi limpezea conştiinţa şi îi acapara întreaga existenţă.

Guarina rămase stupefiată când, pentru a nu fi luată prin surprindere de vreun incident, Tony i-a mărturisit în cele din urmă că, în pofida aparenţelor, încetase a mai fi trujillist şi chiar lucra în secret împotriva guvernului. Ea nu încercă să-l facă să se răzgândească. Nu întrebă ce avea să se întâmple cu fiica lor Leslie dacă-l prindeau şi îl condamnau la treizeci de ani de închisoare ca pe Segundo, sau, mai rău, dacă-l ucideau.

Nici nevastă-sa, nici fiică-sa nu ştiau nimic despre seara asta; amândouă îl credeau în casa Turcului, jucând cărţi. Oare ce se va întâmpla cu ele dacă vor da greş?

— Tu ai încredere în generalul Román? – zise grăbit, pentru a se forţa să se gândească la altceva. Sigur e de-al nostru? Chiar dacă e căsătorit cu o nepoată de sânge de-a lui Trujillo şi e cumnatul generalilor José şi García Trujillo, nepoţii favoriţi ai Şefului?

— Dacă n-ar fi de-al nostru, am fi deja cu toţii în închisoarea La Cuarenta – zise Antonio de la Maza. E de partea noastră, atâta timp cât i se îndeplineşte condiţia: să vadă cadavrul.

— Mi-e greu să cred – şopti Tony. Ce-o să câştige din asta şeful Forţelor Armate? Are numai de pierdut.

— Îl urăşte pe Trujillo mai mult ca tine şi ca mine – replică De la Maza. Şi mulţi de la vârf îl urăsc. Trujillismul e un castel din cărţi de joc care o să se prăbuşească, ai să vezi. Pupo a implicat mulţi militari; îi aşteaptă doar ordinele. Ordine pe care o să le dea mâine, şi asta o să fie altă ţară.

— În cazul în care Ţapul vine – bombăni, de pe locul lui din spate, Estrella Sadhalá.

— O să vină, Turcule, o să vină – repetă încă o dată

locotenentul.

Antonio Imbert căzu iarăşi pe gânduri. În zori, ţara va fi eliberată? Şi-o dorea din tot sufletul, dar, chiar şi acum, cu câteva minute înainte de a se întâmpla inevitabilul, îi venea tare greu să creadă că va fi aşa. Câţi oameni făceau parte din complot, în afară de generalul Román? N-a vrut să afle niciodată. Cunoştea vreo patru sau cinci persoane, dar erau cu mult mai multe. Era mai bine să nu ştie.

Întotdeauna i s-a părut necesar ca toţi cei implicaţi să cunoască cât mai puţine lucruri, ca să nu compromită operaţiunea. Ascultase cu interes tot ceea ce-i dezvăluise Antonio de la Maza despre aranjamentul şefului Forţelor Armate de a prelua puterea, dacă tiranul era executat. În felul acesta, rudele apropiate ale Ţapului şi principalii trujillişti aveau să fie prinşi sau ucişi înainte de a apuca să dezlănţuie represaliile. Slavă Domnului că cei doi băieţi, Ramfis şi Radhamés, se aflau la Paris! Cu câţi oameni o fi vorbit Antonio de la Maza? Uneori, la întrunirile nesfârşite din ultimele luni, în care se revizuia planul, lui De la Maza îi scăpau aluzii, referiri, jumătăţi de cuvinte, care îi dădeau de înţeles că erau mulţi oameni implicaţi. Tony mersese până acolo cu precauţiile că ajunsese să-l întrerupă pe Salvador într-o zi când acesta, indignat, începuse să povestească cum el şi Antonio de la Maza se certaseră la o întrunire din casa generalului Juan Tomás Díaz cu un grup de conspiratori care avuseseră obiecţii în privinţa acceptării lui imbert în complot. Nu-l considerau de încredere, ţinând cont de trecutul lui trujillist; cineva menţionase faimoasa telegramă adresată lui Trujillo, în care se oferea să dea foc întregului Puerto Plata („O să mă urmărească până la moarte, şi după moarte”, gândi). Turcul şi Antonio au protestat, spunând că puneau mâna în foc pentru Tony, dar acesta din urmă nu-i permise lui Salvador să mai continue:

— Nu vreau să ştiu nimic mai mult, Turcule. La urma

urmei, cei care nu mă cunosc bine de ce-ar avea încredere în mine? E adevărat, am lucrat toată viaţa pentru Trujillo, în mod direct sau indirect.

— Dar eu ce crezi că fac? – replică Turcul. Ce facem treizeci sau patruzeci la sută dintre dominicani? Nu lucrăm noi toţi pentru guvern şi pentru întreprinderile lui? Numai cei foarte bogaţi îşi pot oferi luxul de a nu lucra pentru Trujillo.

„Nici măcar ei”, gândi. Chiar şi cei bogaţi, dacă voiau să rămână bogaţi, trebuia să se alieze cu Şeful, să-i vândă acestuia o parte din întreprinderi, contribuind astfel la avuţia şi puterea lui. Cu ochii pe jumătate închişi, legănat de susurul liniştit al mării, se gândi ce sistem diabolic fusese în stare să creeze Trujillo, un sistem prin care toţi dominicanii deveneau complici, mai devreme sau mai târziu, iar singurii care se aflau la adăpost erau exilaţii (nu întotdeauna) şi morţii. În ţară, cu toţii fuseseră, erau sau urmau să facă parte din regim, într-un fel sau altul. „Cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unui dominican este să fie inteligent sau capabil”, îl auzise spunând într-o zi pe Agustín Cabral („Un dominican foarte inteligent şi capabil”, îşi spuse) şi fraza i se întipări în minte. „Fiindcă atunci, mai devreme sau mai târziu, Trujillo îl va chema să slujească regimul, sau pe el însuşi, iar când eşti chemat, nu ţi se permite să spui nu.” El era dovada acestui adevăr. Nu-i trecuse niciodată prin cap să opună cea mai mică rezistenţă numirilor sale. Aşa cum zicea Estrella Sadhalá, Ţapul le răpise oamenilor acea sfântă calitate, dăruită de Dumnezeu: liberul arbitru.

Spre deosebire de Turc, religia nu ocupase niciodată un loc fundamental în viaţa lui Antonio Imbert. Era catolic în stil dominican, trecuse prin toate ceremoniile religioase ce marcau viaţa oamenilor-botez, confirmaţie[35], prima

[35] La catolici, ritual de întărire a harului primit la botez, oficiat pentru copiii trecuţi de şapte ani. (*N. tr.*)

comuniune, colegiu catolic, căsătorie religioasă la Biserică – şi, fără îndoială, avea să aibă o înmormântare cu predică şi binecuvântare din partea preoţilor. Dar nu fusese nicicând un credincios prea scrupulos, sau prea preocupat de implicaţiile credinţei în viaţa de toate zilele, şi nici nu se învrednicise să verifice dacă i se potrivea conduita cu cele zece porunci, aşa cum făcea Salvador, într-un mod aproape bolnăvicios, după părerea lui.

Însă problema cu liberul arbitru l-a afectat. Poate de aceea a decis că Trujillo trebuia să moară. Pentru ca el şi dominicanii să recupereze cel puţin posibilitatea de a accepta sau de a respinge munca prin care îşi câştigau pâinea. Tony nu mai ştia ce însemna asta. Copil fiind, poate o ştiuse, dar apoi uitase. Trebuia să fie ceva frumos. Ceaşca de cafea sau paharul de rom trebuia să aibă un gust mai bun, fumul de ţigară, baia în mare într-o zi toridă, filmul de sâmbătă seara sau merengue de la radio trebuia să lase în trup şi în spirit o senzaţie mai plăcută, atunci când dispuneai de acel ceva de care Trujillo i-a privat timp de treizeci şi unu de ani: liberul arbitru.

X

La auzul soneriei, Urania şi taică-său rămân nemişcaţi, surprinşi parcă asupra unei greşeli. Paşi grăbiţi, urcând scara. Uşa se deschide aproape simultan cu nişte bătăi nerăbdătoare şi în pragul ei se vede o faţă năucită, pe care Urania o recunoaşte pe loc: verişoara ei, Lucinda.

— Urania? Urania? – ochii ei mari, proeminenţi, o examinează de sus în jos, de jos în sus, deschide braţele şi se îndreaptă spre ea, de parcă ar vrea să se convingă că nu e o halucinaţie.

— Eu în persoană, Lucindita. Urania o sărută pe cea mai mică dintre fiicele mătuşii ei, Adelina, verişoara de aceeaşi vârstă cu ea, colega ei de şcoală.

— Dar, fată dragă! Nu-mi vine să cred! Tu, aici? Vino încoace! Dar cum s-a întâmplat una ca asta? De ce nu m-ai sunat? De ce n-ai trecut pe la noi? Ai uitat cât de mult te iubim? Nu-ţi mai aduci aminte de mătuşa ta Adelina, de Manolita? Nici de mine, ingrato?

E atât de surprinsă, de curioasă, are atâtea întrebări – „Doamne, Dumnezeule, verişoară, cum de-ai putut trăi treizeci şi cinci de ani, treizeci şi cinci, nu-i aşa, fără să te întorci în ţara ta, fără să-ţi vezi familia?” „Fato! Cred că ai atâtea lucruri de povestit” – încât nici n-o lasă să-i răspundă. Din acest punct de vedere, nu s-a schimbat prea mult. De mică vorbea ca un papagal, Lucindita cea entuziastă, cea inventivă, cea jucăuşă. Verişoara cu care s-a înţeles întotdeauna cel mai bine. Urania şi-o aminteşte în uniforma ei de gală, fustă albă şi jachetă bleumarin, şi în uniforma obişnuită, cu roz şi albastru: o grăsuţă vioaie, cu breton, cu aparat dentar şi un zâmbet din vârful buzelor. Acum e o cucoană corpolentă, cu pielea de pe faţă foarte

lăsată şi fără urmă de *lifting,* care poartă o rochie simplă şi înflorată. Singura ei podoabă: doi cercei lungi şi auriţi, care strălucesc. Brusc îşi întrerupe întrebările afectuoase adresate Uraniei, ca să se apropie de invalid, pe care-l sărută pe frunte.

— Ce surpriză frumoasă ţi-a făcut fata ta, unchiule! Nu te aşteptai ca fetiţa ta să învie şi să vină să te viziteze. Ce bucurie, nu-i aşa, unchiule Agustín? Îl mai sărută o dată pe frunte, după care, brusc, uită de el. Se aşază lângă Urania, pe marginea patului. O ia de braţ, o priveşte, o studiază, o asaltează iar cu întrebări şi exclamaţii.

— Ce bine te menţii, fato. Suntem de aceeaşi vârstă, nu-i aşa, şi pari cu zece ani mai tânără. Nu e drept! Asta fiindcă nu te-ai măritat şi n-ai făcut copii. Nimic nu te dărâmă mai mult ca un soţ şi nişte plozi. Ce siluetă, ce ten! Ce mai, o tinerică, Urania!

Treptat, recunoaşte în vocea verişoarei ei nuanţele, accentele, muzica acelei fetiţe cu care se jucase în curtea Colegiului Santo Domingo, căreia trebuise să-i explice de atâtea ori problemele la geometrie şi la trigonometrie.

— O viaţă întreagă fără să ne vedem, Lucindita, fără să ştim nimic una de cealaltă – exclamă, în cele din urmă.

— Din vina ta, ingrato – o ceartă verişoara ei, cu afecţiune, dar în ochi i se citeşte acum acea întrebare, acele întrebări pe care unchi şi mătuşi, verişoare şi veri şi le-au pus pesemne de atâtea ori în primii ani, după plecarea subită a Uranitei Cabral, la *sfârşitul lui* mai 1961, spre îndepărtata localitate Adrian, din Michigan, la Siena Heights University, care aparţinea aceluiaşi ordin al acelor *Dominican Nuns*[36] ce conduceau Colegiul Santo Domingo din Ciudad Trujillo. N-am înţeles niciodată, Urania. Noi două eram aşa de bune prietene, aşa de apropiate, pe lângă faptul că eram rude. Ce s-a putut întâmpla pentru ca, pe neaşteptate, să nu mai vrei să ştii nimic de noi? Nici

[36] În lb. engl. în original: *Călugăritele Dominicane.* (*N. tr.*)

de tatăl tău, nici de unchii tăi, nici de veri şi de verişoare. Şi nici măcar de mine. Ţi-am scris vreo douăzeci sau treizeci de scrisori, şi tu nici măcar un rând. Ani în şir ţi-am trimis cărţi poştale, felicitări de ziua ta de naştere. La fel şi Manolita şi mama. Cu ce ţi-am greşit? De ce te-ai supărat în aşa hal, încât n-ai mai scris niciodată şi ai stat treizeci şi cinci de ani fără să pui piciorul pe pământul ţării tale?

— Nebunii de-ale tinereţii, Lucindita – râde Urania, luând-o de mână. Dar, vezi bine, acum mi-a trecut şi iată-mă aici.

— Sigur nu eşti o fantomă? – verişoara ei se îndepărtează ca s-o privească şi dă din cap neîncrezătoare. De ce să vii aşa, fără să anunţi? Te-am fi aşteptat la aeroport.

— Am vrut să vă fac o surpriză – minte Urania. M-am hotărât de pe o zi pe alta. A fost un impuls. Mi-am pus câteva lucruri în geamantan şi am luat avionul.

— Noi, în familie, eram siguri că n-o să te mai întorci niciodată – devine serioasă Lucinda. Şi unchiul Agustín, la fel. Trebuie să-ţi spun că a suferit mult. Pentru că nu voiai să vorbeşti cu el, pentru că nu-i răspundeai la telefon. Era disperat, i se plângea mamei. Niciodată nu s-a împăcat cu gândul că-l tratai aşa. Iartă-mă, nu ştiu de ce-ţi spun toate astea, nu vreau să mă bag în viaţa ta, verişoară. O zic fiindcă am fost întotdeauna foarte apropiate una de alta. Povesteşte-mi despre tine. Locuieşti la New York, nu? Îţi merge foarte bine, ştiu asta. Ţi-am urmărit cariera, eşti o legendă în familie. Lucrezi într-un birou de avocatură foarte important, e-adevărat?

— În fine, sunt firme de avocaţi mai mari decât a noastră.

— Pe mine nu mă surprinde că ai reuşit în Statele Unite – exclamă Lucinda, şi Urania simte tonul acru din vocea ei. Se vedea asta de când erai mică, erai atât de inteligentă şi

de studioasă. O spuneau maica stareţă, *sister* Helen Claire, *sister* Francis, *sister* Susana şi, mai ales, cea care te răsfăţa atât, *sister* Mary: Uranita Cabral, un Einstein cu fuste.

Urania izbucneşte în râs. Nu atât pentru ceea ce zice verişoara ei, ci pentru modul cum o zice: limbută şi delicioasă, vorbind cu gura, cu ochii, cu mâinile şi cu tot trupul în acelaşi timp, cu tristeţe şi veselie, în stilul în care vorbeau dominicanii. A descoperit asta, prin contrast, în urmă cu treizeci şi cinci de ani, când a ajuns la Adrian, Michigan, la Siena Heights University, unde, de la o zi la alta, s-a văzut înconjurată de oameni care vorbeau numai în limba engleză.

— Când ai plecat, fără să-ţi iei măcar rămas bun de la mine, era să mor de durere – zice verişoara ei, făcându-i-se dor de acele timpuri trecute. Nimeni nu înţelegea nimic, în familie. Dar ce înseamnă una ca asta? Uranita să plece în Statele Unite fără să-şi ia măcar rămas bun! L-am înnebunit cu întrebările pe unchiul, dar şi el părea depăşit. „Maicile i-au oferit o bursă, nu putea pierde ocazia.” Nimeni nu l-a crezut.

— Aşa a fost, Lucindita. Urania îşi priveşte tatăl, care stă din nou nemişcat şi atent, ascultându-le. S-a ivit ocazia să merg să studiez în Michigan şi, pentru că nu eram proastă, am profitat de ea.

— Asta înţeleg – repetă verişoara ei. Şi faptul că meritai bursa aceea. Dar de ce să pleci ca şi cum ai fugi? De ce să rupi toate legăturile cu familia ta, cu tatăl tău, cu ţara ta?

— Am fost întotdeauna puţin cam nebună, Lucindita. Dar să ştii, chiar dacă nu v-am scris, m-am gândit adeseori la voi. Şi mai ales la tine.

Minciună. Nu ţi-a fost dor de nimeni, nici măcar de Lucinda, verişoara şi colega ta, confidentă şi complice la năzbâtii. Şi pe ea voiai s-o uiţi, ca pe Manolita, pe mătuşa Adelina şi pe tatăl tău, oraşul ăsta şi ţara asta, în acel

campus excelent, cu grădini îngrijite, cu begonii, lalele, magnolii, cu straturi de trandafiri şi pini înalţi, al căror parfum puternic ajungea până în cămăruţa pe care ai împărţit-o în primul an cu patru colege, printre care se afla şi Alina, micuţa negresă din Georgia, prima ta prietenă din acea lume nouă, atât de diferită de lumea celor paisprezece ani ai tăi. Oare măicuţele dominicane din Adrian ştiau de ce plecaseşi „fugind", graţie maicii Mary, directoarea de studii din Santo Domingo? Precis ştiau. Dacă *sister* Mary nu le-ar fi relatat cele întâmplate, nu ţi-ar fi oferit aşa de repede bursa. Toate maicile au fost un model de discreţie, căci în cei patru ani pe care i-a petrecut Urania la Siena Heights University, niciuna n-a făcut nici cea mai mică aluzie la întâmplarea care-ţi tortura memoria. De altfel, nu s-au căit că au fost aşa generoase: ai fost prima absolventă a acelei şcoli, care a fost acceptată la Harvard, fiind primită cu onoruri la cea mai prestigioasă universitate din lume. Adrian, Michigan! N-ai mai trecut de mulţi ani pe acolo. Acum n-o mai fi acel oraş provincial cu fermieri care se închideau în casele lor la apusul soarelui şi lăsau străzile pustii, cu familiile al căror orizont se limita la localităţile vecine, ce păreau gemene – Clinton şi Chelsea – şi a căror principală distracţie era aceea de a asista, la Manchester, la faimosul târg cu pui la grătar. Adrian era un orăşel curat şi frumos, mai ales iarna, când zăpada acoperea străduţele drepte – pe care se putea schia şi patina – cu acei fulgi albi, ce formau o mantie din care copiii îşi făceau bulgări pentru oameni de zăpadă, fulgi pe care-i priveai, fermecată, căzând din ceruri, un orăşel unde ai fi murit de amărăciune şi de plictiseală dacă nu te-ai fi dedicat cu atâta furie studiului.

Verişoară-sa nu tace nicio clipă.

— La puţin timp după aceea l-au omorât pe Trujillo şi au urmat nenorocirile. Ştii că agenţii *caliés* au intrat în

şcoală? Le-au bătut pe măicuţe, lui *sister* Helen Claire i-au umplut faţa de vânătăi şi zgârieturi, şi l-au ucis pe Badulaque, câinele ciobănesc german. Puţin a lipsit să nu ne dea şi nouă foc la casă, din pricina legăturii de rudenie cu tatăl tău. Ziceau că unchiul Agustín te trimisese în Statele Unite prevăzând ceea ce urma să se întâmple.

— Într-adevăr, şi el a vrut să mă îndepărteze de aici – o întrerupe Urania. Deşi căzuse în dizgraţie, ştia că antitrujilliştii aveau să-i ceară socoteală.

— Şi asta înţeleg – şopti Lucinda. Dar nu pot să înţeleg de ce nu mai voiai să ştii nimic despre noi.

— Cum ai avut întotdeauna suflet bun, pun pariu că nu-mi porţi pică – râde Urania. Nu-i aşa, fato?

— Bineînţeles că nu – consimte verişoara ei. Dacă ai şti cât de mult l-am rugat pe tata să mă trimită în Statele Unite! Să fiu cu tine, la Siena Heights University. Şi l-am convins, cred, dar a urmat dezastrul. Toată lumea a început să ne atace, să scornească minciuni cumplite despre familie, şi asta numai şi numai pentru faptul că mama era sora unui trujillist. Nimeni nu-şi mai aducea aminte că la sfârşit Trujillo l-a tratat pe tatăl tău ca pe un câine. Ai avut noroc că n-ai fost aici în lunile acelea, Uranita. Trăiam cu frica în sân. Nu ştiu cum de-a reuşit unchiul Agustín să facă să nu i se dea foc la casă. Dar de multe ori au aruncat cu pietre în ea.

O întrerupe o bătaie uşoară în uşă.

— N-aş fi vrut să vă întrerup – infirmiera îl arată pe invalid. Dar e deja timpul.

Urania o priveşte fără să înţeleagă.

— Să-şi facă nevoile – îi explică Lucinda, aruncând o privire spre oala de noapte. E punctual ca un ceas. Ce noroc pe el, eu am probleme cu stomacul, trebuie să mănânc prune uscate. Nervii sunt de vină, aşa mi s-a spus. Ei, bine, să mergem atunci în salon.

În timp ce coboară scările, Uraniei îi revin în minte acele

luni şi acei ani din Adrian, cu austera bibliotecă cu vitralii, situată între capelă şi sala de mese, unde îşi petrecea cea mai mare parte a timpului, atunci când nu era la cursuri şi la seminarii. Studiind, citind, umplând caiete, scriind eseuri, conspectând cărţi într-un chip metodic, intens şi concentrat, pe care profesorii îl apreciau atât de mult la ea, şi pentru care unele colege o admirau, iar pe altele le scotea din sărite. Nu dorinţa de a învăţa, de a triumfa, te ţintuia în bibliotecă, ci aceea de a te ameţi, de a te intoxica, de a te pierde în acele materii – ştiinţifice sau umaniste, era totuna – pentru a nu gândi, pentru a alunga amintirile dominicane.

— Dar eşti în trening – observă Lucinda, odată instalate în salon, lângă fereastra care dă spre grădină. Să nu-mi spui că ai făcut aerobic azi dimineaţă.

— Am alergat pe Malecón. Şi, când mă întorceam la hotel, m-am trezit că vin încoace, aşa cum mă vezi. De când am sosit, de vreo două zile, tot nu mă hotărâm dacă să vin să-l văd sau nu. Dacă nu cumva avea să fie un şoc prea mare pentru el. Dar nici măcar nu m-a recunoscut.

— Ba te-a recunoscut foarte bine – verişoara ei îşi pune picior peste picior, şi-şi scoate din geantă un pachet de ţigări şi o brichetă. Nu poate să vorbească, dar îşi dă seama cine intră, şi înţelege tot. Manolita şi cu mine venim să-l vedem aproape zilnic. Mama nu mai poate s-o facă, de când şi-a fracturat şoldul. Dacă lipsim o zi, se uită urât la noi în ziua următoare.

Rămâne cu ochii pe Urania, astfel încât aceasta anticipează: „încă un rând de reproşuri”. Nu ţi-e milă că taică-tău îşi petrece ultimii ani din viaţă abandonat, în grija unei infirmiere, vizitat doar de două nepoate? Nu e de datoria ta să fii alături de el, înconjurându-l cu dragoste? Crezi că dacă îi plăteşti o rentă ţi-ai îndeplinit obligaţiile? Toate astea se citesc în ochii bulbucaţi ai Lucindei. Dar nu îndrăzneşte să spună nimic cu voce tare. Îi oferă Uraniei o

ţigară şi, când aceasta refuză, exclamă:

— Nu fumezi, bineînţeles. Trebuia să-mi închipui, doar trăieşti în Statele Unite. Acolo e o psihoză împotriva tutunului.

— Da, o adevărată psihoză – recunoaşte Urania. Şi în biroul de avocatură e interzis fumatul. Dar nu mă deranjează asta; eu n-am fumat niciodată.

— Fata perfectă – râde Lucindita. Ascultă, dragă, ia spune-mi sincer, tu ai avut vreun viciu? Ai făcut vreodată în viaţa ta o mică nebunie, aşa cum face toată lumea?

— Am făcut câteva – râde Urania. Dar lucrurile astea nu se pot povesti.

În timp ce vorbeşte cu verişoara ei, examinează salonul. Mobila e aceeaşi, o dă de gol starea avansată de degradare; fotoliul are un picior rupt şi se sprijină pe o bucată de lemn; husa deşirată, cu găuri, şi-a pierdut culoarea, care, după cum îşi aminteşte Urania, era de un roşu palid, roşul zaţului de vin. Dar mai rău ca mobilele arată pereţii: pretutindeni pete de igrasie şi, pe alocuri, se văd bucăţi de zid. Perdelele au dispărut, se mai văd doar galeria şi inelele de care erau agăţate odinioară.

— Te impresionează cât de sărăcăcioasă a ajuns casa ta – spune verişoară-sa, scoţând rotocoale de fum. Şi a noastră e la fel, Urania. Familia s-a ruinat o dată cu moartea lui Trujillo, ăsta e adevărul. Pe tata l-au dat afară de la Regia de Tutun, şi nu şi-a mai găsit niciodată de lucru. Şi asta numai fiindcă a fost cumnatul tatălui tău. În fine, unchiul a avut mult mai mult de suferit. L-au anchetat, l-au acuzat de tot felul de lucruri, i s-au deschis procese. Lui, care căzuse în dizgraţia lui Trujillo. N-au putut să-i găsească nicio vină, dar şi de viaţa sa s-a ales praful. Slavă Domnului că ţie îţi merge bine şi că-l poţi ajuta. Din familie, nimeni n-ar fi putut-o face. Cu toţii ne ducem zilele ca vai de noi. Bietul unchi Agustín! El n-a fost ca alţii, care s-au căpătuit. A fost un om onest şi decent şi

de-asta s-a minat.

Urania o ascultă, gravă, ochii ei o încurajează pe Lucinda să continue, dar mintea îi este în Michigan, la Siena Heights University, retrăind acei patru ani de studiu obsesiv, salvator. Singurele scrisori pe care le citea şi la care răspundea erau cele care-i parveneau de la *sister* Mary. Afectuoase, discrete, niciodată nu pomeneau nimic despre întâmplarea aceea, deşi, dacă *sister* Mary ar fi făcut-o – ea, singura persoană căreia Urania îi destăinuise totul, care găsise soluţia salvatoare de-a o scoate de acolo şi de-a o trimite la Adrian, şi care l-a somat pe senatorul Cabral să accepte această soluţie – nu s-ar fi supărat. Oare ar fi fost o uşurare să se destăinuiască din când în când măicuţei Mary, menţionând în vreo scrisoare acea fantomă care nu-i dăduse niciodată pace? *Sister* Mary îi povestea despre colegiu, despre marile evenimente, despre lunile agitate care au urmat după asasinarea lui Trujillo, despre plecarea lui Ramfis şi a întregii familii, despre guvernele care se schimbau, despre dezordinea şi violenţele de stradă şi se interesa de studiile ei, felicitând-o pentru performanţele sale la universitate.

— Cum se face că nu te-ai căsătorit niciodată, verişoară? – Lucindita o dezbracă cu privirea. Nu cred că din lipsă de ocazii.

Arăţi încă foarte bine. Iartă-mă, dar după cum ştii, noi dominicanele suntem curioase de felul nostru.

— Adevărul e că nici eu nu ştiu de ce – ridică din umeri Urania. Poate din lipsă de timp, verişoară. Am fost întotdeauna prea ocupată; mai întâi cu învăţatul şi apoi cu munca. M-am obişnuit să fiu singură şi n-aş putea să trăiesc cu un bărbat.

Se aude vorbind şi nu-i vine să creadă ce zice. În schimb, Lucinda nu se îndoieşte nicio clipă de adevărul spuselor ei.

— Foarte bine ai făcut, verişoară – se întristează ea. La ce mi-a folosit mie că m-am măritat? Ticălosul de Pedro m-

a părăsit şi m-a lăsat cu două fete. Dus a fost într-o bună zi şi nu mi-a mai trimis niciodată vreun sfanţ. A trebuit să-mi cresc fetiţele făcând cele mai plictisitoare lucruri: am închiriat case, am vândut flori, am fost instructor auto, şoferii sunt cumplit de obraznici, nici nu-ţi imaginezi. Asta era tot ce găseam, fiindcă nu mi-am terminat studiile. Nu ca tine, verişoară. Tu ai o meserie şi-ţi câştigi existenţa în capitala lumii, cu un serviciu interesant. Mai bine că nu te-ai căsătorit. Dar ai aventurile tale, nu?

Urania simte că-i iau foc obrajii şi îmbujorarea ei o face pe Lucinda să izbucnească în râs.

— Aha, adia, ce te-ai mai înroşit! Aşadar, ai un amant! Hai, povesteşte-mi. E bogat? Arată bine? American sau latin?

— Un bărbat cu tâmplele cărunte, foarte distins – inventează Urania. Căsătorit şi cu copii. Ne vedem la sfârşitul săptămânii, dacă nu sunt plecată. O relaţie confortabilă şi fără obligaţii.

— Cât te invidiez, verişoară! – o bate prieteneşte pe umăr Lucinda. Ăsta e visul meu. Un bărbat în vârstă şi distins. Va trebui să merg să-l caut la New York; aici toţi bătrânii sunt un dezastru: graşi şi faliţi.

În Adrian n-a putut evita să nu participe uneori la petreceri, să meargă în excursii cu băieţi şi fete, să se prefacă că flirtează cu fiul pistruiat al unor fermieri care-i vorbea despre cai sau despre îndrăzneţe escaladări pe munţii înzăpeziţi în timpul iernii, dar se întorcea extenuată în *dormitory,* obosită să se tot prefacă în timpul acelor distracţii, pentru care căuta pretexte să nu meargă. Ajunsese să aibă un adevărat repertoriu de scuze: examene, proiecte, vizite, indispoziţii, termene urgente pentru predarea unor *papers.* În anii petrecuţi la Harvard, nu-şi aminteşte să fi mers vreodată la o petrecere sau prin baruri, şi nici să fi dansat vreodată.

— Şi Manolitei i-a mers foarte rău în căsnicie. Şi nu

pentru că bărbatul ei ar fi fost un muieratic, ca al meu. Cocuyo (bine, se numeşte Esteban) nu-i în stare să omoare o muscă. Dar e un nevolnic, îl dau afară din toate slujbele. Acum are o slujbuşoară la unul dintre hotelurile acelea care s-au construit în Punta Canas, pentru turişti. Câştigă o leafă mizerabilă şi soră-mea de-abia îl mai vede o dată sau de două ori pe lună. Spune tu, asta-i căsnicie?

— Îţi aminteşti de Rosalía Perdomo? – o întrerupe Urania.

— Rosalía Perdomo? – Lucinda caută, cu ochii întredeschişi. Adevărul e că nu… Ah, ba da, cum să nu? Rosalía, cea care a dat de belea cu Ramfis Trujillo? N-a mai fost niciodată pe aici. Cred c-au trimis-o în străinătate.

Intrarea Uraniei la Harvard fusese sărbătorită la Siena Heights University ca un eveniment. Până să fie acceptată acolo, ea nu-şi dăduse seama de prestigiul de care se bucura acea universitate în Statele Unite şi de modul respectuos în care vorbeau toţi despre cei care absolviseră, studiaseră sau predaseră acolo. Totul s-a întâmplat în modul cel mai firesc; nici dacă şi-ar fi propus-o, n-ar fi fost atât de uşor. Era în ultimul an. Directoarea, după ce a felicitat-o pentru rezultatele obţinute, a întrebat-o ce planuri de viitor avea, şi Urania i-a răspuns: „îmi place avocatura”. „O meserie în care se câştigă mulţi bani” – a replicat doamna Dorothy Sallison. Dar Urania spusese „avocatura” fiindcă fusese primul lucru care-i trecuse prin minte; la fel de bine ar fi putut spune Medicina, Economia sau Biologia. Nu te gândiseşi niciodată la viitor, Urania; trăiai atât de încremenită în trecutul tău, că nici măcar nu te puteai gândi la ce te aştepta de acum încolo. Doamna Sallison a studiat cu ea diverse variante şi au optat pentru patru universităţi prestigioase: Yale, Notre Dame, Chicago şi Stanford. Dar la o zi sau două după ce completaseră cererile, doamna Sallison o sună: „De ce nu şi Harvard? În fond, nu pierdem nimic dacă încercăm”. Urania îşi

aminteşte drumurile făcute pentru interviuri, nopţile petrecute în casele monahale unde o trimiteau măicuţele dominicane. Şi bucuria doamnei Sallison, a maicilor şi a colegilor de promoţie când au început să sosească răspunsurile de la universităţi, inclusiv de la Harvard, toate acceptând-o. În cinstea ei au dat o petrecere, la care a trebuit să danseze.

Cei patru ani petrecuţi la Adrian i-au permis să trăiască, lucru pe care nu credea că-l mai poate face vreodată. De aceea le era profund recunoscătoare maicilor dominicane. Şi totuşi, în memoria ei, Adrian reprezenta o perioadă somnambulică, nesigură, în care singurul lucru concret erau nesfârşitele ore petrecute în bibliotecă, studiind pentru a nu fi nevoită să gândească.

Cambridge, Massachussets, a fost cu totul altceva. Acolo a început din nou să descopere că viaţa merită să fie trăită, că studiul nu era doar o terapie, ci şi o bucurie şi cea mai straşnică distracţie. Ce mult îi plăceau cursurile, conferinţele, seminariile! Copleşită de mulţimea de posibilităţi (pe lângă Drept, a asistat la un curs de istorie latino-americană, un seminar despre Caraibi şi o serie de prelegeri despre istoria socială dominicană), nu-i ajungeau orele dintr-o zi şi săptămânile dintr-o lună pentru a face tot ce o tenta.

Au fost ani de muncă asiduă, şi nu numai intelectuală. În cel de-al doilea an petrecut la Harvard, taică-său i-a transmis, într-una din acele scrisori la care n-a răspuns niciodată, că, dat fiind faptul că lucrurile îi mergeau rău, se vedea obligat să-i trimită doar două sute de dolari pe lună, în loc de cinci sute cât îi trimisese până atunci. Graţie împrumutului studenţesc pe care l-a obţinut, a avut studiile asigurate. Dar, ca să facă faţă puţinelor ei nevoi, în orele libere lucrase ca vânzătoare într-un supermarket, fusese chelneriţă într-o pizzerie din Boston, distribuitoare într-o farmacie şi – activitatea cea mai puţin plictisitoare –

damă de companie, citindu-i unui paraplegic milionar, polonez de origine, Mr. Melvin Makovsky. I-a citit cu voce tare – de la cinci la opt seara, în casa lui în stil victorian cu ziduri îmbrăcate în gresie, de pe Massachussets Avenue – romane voluminoase din secolul al nouăsprezecelea *(Război şi pace, Moby Dick, Pamela)* şi, pe nepusă masă, după trei luni, a cerut-o de nevastă.

— Un paralitic? – deschide ochii mari Lucinda.

— De şaptezeci de ani – precizează Urania. Putred de bogat. M-a cerut de nevastă, da. Doar ca să-i ţin companie şi să-i citesc, pentru nimic altceva.

— Ce prostie ai făcut, verişoară – se scandalizează Lucindita. L-ai fi moştenit, în cazul ăsta, şi ai fi ajuns milionară.

— Ai dreptate, ar fi fost o afacere grozavă.

— Dar erai tânără, idealistă şi credeai că o fată trebuie să se mărite din dragoste – o ajută să se justifice verişoara ei. De parcă asta ar dura. Şi eu am ratat o ocazie, un doctor plin de bani. Era mort după mine. Însă avea tenul cam închis la culoare şi se pare că maică-sa era haitiană. Nu erau prejudecăţi, dar dacă copilul meu avea să iasă negru precum cărbunele?

Îi plăcea atât de mult să înveţe, era atât de mulţumită la Harvard, încât s-a gândit să intre în învăţământ, să-şi dea doctoratul. N-a avut bani pentru asta. Taică-său era într-o situaţie din ce în ce mai grea şi în cel de-al treilea an nu i-a mai trimis nici mica rată lunară, astfel încât a trebuit să se întreţină singură şi să câştige cât mai repede bani pentru a rambursa împrumutul universitar şi a-şi acoperi cheltuielile de zi cu zi. Prestigiul Facultăţii de Drept din Harvard era imens; când a început să-şi caute de lucru, au chemat-o la mai multe interviuri. S-a hotărât pentru Banca Mondială. Îi părea rău că trebuia să plece; în anii petrecuţi la Cambridge a căpătat un „hobby pervers”: să citească şi să colecţioneze cărţi despre Era Trujillo.

În salonul dărăpănat e o altă fotografie de la absolvire – în dimineaţa aceea cu soare strălucitor, care încingea *Yard*-ul plin de parasolare, de rochii elegante, de togile multicolore ale profesorilor şi ale absolvenţilor –, identică cu aceea pe care senatorul Cabral o ţine în dormitor. De unde o fi având-o? Bineînţeles că nu i-a trimis-o ea. Ah, *sister* Mary! Fotografia asta o expediase ea la Colegiul Santo Domingo. Căci, până la moartea măicuţei, Urania a corespondat cu *sister* Mary. Iar sufletul ei milostiv o făcuse să-l ţină la curent pe senatorul Cabral cu tot ce se întâmpla în viaţa Uraniei. Şi-o aminteşte sprijinindu-se de balustrada de la etajul colegiului, orientat spre sud-est, cu vedere spre mare, acolo unde trăiau maicile, etaj interzis elevelor; silueta ei uscăţivă se micşora în depărtare în curtea aceea unde cei doi câini ciobăneşti germani – Badulaque şi Brutus – alergau de colo colo între terenurile de tenis, de volei, şi piscină.

E cald şi a transpirat. N-a simţit niciodată un asemenea abur, ca de suflu vulcanic, în călduroasele veri din New York, temperate totuşi de aerul condiţionat. Căldura aceasta era total diferită: era căldura din copilăria ei. Şi niciodată nu auzise acea extravagantă simfonie de claxoane, voci, muzică, lătrături, frâne, care intra pe fereastră şi le obligau, pe ea şi pe verişoara ei, să ridice mult vocea.

— E adevărat că Johnny Abbes l-a trimis pe tata la închisoare când a fost omorât Trujillo?

— Nu ţi-a povestit el? – se miră verişoară-sa.

— Eu eram deja în Michigan – îi aminteşte Urania.

Lucinda consimte, zâmbind pe jumătate, în chip de scuză.

— Bineînţeles că l-a închis. Înnebuniseră cu toţii, Ramfis, Radhamés, trujilliştii. Au început să ucidă şi să bage la răcoare în stânga şi-n dreapta. În fine, nu-mi amintesc prea bine. Eram doar o copilă, nu mă interesa câtuşi de puţin

politica. Cum relaţiile dintre unchiul Agustín şi Trujillo se răciseră în ultima vreme, se gândiseră că făcuse parte din complot. L-au închis în temniţa aceea teribilă, în La Cuarenta, pe care Balaguer a dărâmat-o apoi, şi unde acum e o biserică. Mama s-a dus să vorbească cu Balaguer, să-l roage să intervină. L-au ţinut mai multe zile închis, până s-au lămurit că nu participase la conspiraţie. După care Preşedintele i-a dat o slujbă mizerabilă, ce părea o batjocură: ofiţer de stare civilă din cea de-a treia Circumscripţie.

— V-a povestit cum s-au purtat cu el în închisoarea La Cuarenta?

Lucinda a scos un rotocol de fum care, pentru o clipă, i-a acoperit faţa.

— Poate părinţilor mei, dar nu mie şi nici Manolitei, noi eram foarte mici. Pe unchiul Agustín l-a durut faptul că s-au gândit că el l-ar fi putut trăda pe Trujillo. Ani de zile l-am auzit văitându-se pentru nedreptatea care i se făcuse.

— Cel mai fidel servitor al Generalisimului – îşi bate joc Urania. El, care pentru Trujillo era în stare să comită lucruri monstruoase, să fie bănuit că ar fi fost complice cu asasinii dictatorului. Câtă nedreptate, într-adevăr!

Tace, văzând faţa rotundă a verişoarei ei privind-o dezaprobator.

— Nu ştiu despre ce lucruri monstruoase vorbeşti – şopteşte, uimită. Poate că unchiul meu s-a înşelat, fiind trujillist. Acum se zice că Trujillo a fost un dictator şi aşa mai departe. Dar tatăl tău l-a servit cu bună credinţă. Deşi a avut funcţii înalte, n-a profitat de ele. Sau poate că a făcut-o? În orice caz, îşi petrece ultimii ani ca un câine; fără tine, ar fi acum într-un azil de bătrâni.

Lucinda încearcă să-şi stăpânească mânia care a pus stăpânire pe ea. Mai trage un ultim fum de ţigară şi, cum n-are unde s-o stângă – nu există scrumiere în salonul dărăpănat – o aruncă pe geam în grădina veştejită.

— Ştiu foarte bine că taică-meu nu l-a slujit pe Trujillo din interes – Urania nu poate evita tonul sarcastic. Asta nu mi se pare că-i justifică comportamentul. Mai degrabă îl agravează.

Verişoara ei o priveşte, fără să înţeleagă.

— A făcut-o din admiraţie, din dragoste pentru el – explica Urania. Fireşte că s-o fi simţit jignit că Ramfis, Abbes García şi ceilalţi n-au mai avut încredere în el. În el care, atunci când Trujillo i-a întors spatele, aproape c-a înnebunit de disperare.

— Ei bine, poate s-a înşelat – repetă verişoara ei, rugând-o din priviri să schimbe subiectul. Recunoaşte cel puţin că a fost foarte decent. El nu s-a căpătuit, ca atâţia alţii care au dus-o pe picior mare sub toate celelalte guverne, mai ales sub cele trei din timpul lui Balaguer.

— Aş fi preferat să-l servească pe Trujillo din interes, pentru putere sau ca să poată fura – zice Urania, şi iar zăreşte derută şi nemulţumire în ochii Lucindei. Orice, numai să nu-l fi văzut lamentându-se fiindcă Trujillo nu-l primea în audienţă, fiindcă în „Forul Public” apăreau scrisori jignitoare la adresa lui.

E o amintire persistentă, care a chinuit-o în Adrian şi în Cambridge, care, mai estompată oarecum, a însoţit-o în anii petrecuţi la Banca Mondială, în Washington D.C., şi care încă nu-i dă pace nici acum, în Manhattan: neajutoratul senator Agustín Cabral învârtindu-se ca un nebun chiar în salonul acesta şi întrebându-se ce naiba uneltiseră împotriva lui Constituţionalistul Beţivan, unsurosul Joaquín Balaguer, cinicul Virgilio Álvarez Pina sau Paíno Pichardo, pentru ca Generalisimul să şi-l şteargă din existenţă de la o zi la alta. Căci, ce viaţă putea duce un senator şi un fost ministru căruia Binefăcătorul nu-i răspundea la scrisori, şi nici nu-i permitea să apară în Congres? Oare se repeta cu el ce se întâmplase cu Anselmo Paulino? Aveau să vină să-l caute într-o dimineaţă

agenţii *caliés* ca să-l îngroape în vreo temniţă? Ziarele *La Nación* şi *El Caribe* vor apărea pline de informaţii scârboase despre furturile, fraudele, trădările şi crimele lui?

— Să cadă în dizgraţie a fost pentru el mai rău decât dacă ar fi fost ucisă persoana pe care o iubea cel mai mult.

Verişoara ei o ascultă din ce în ce mai stingherită.

— De-asta te-ai supărat, Uranita? – zice în cele din urmă. Din cauza politicii? Dar eu îmi amintesc foarte bine că pe tine nu te interesa politica. De exemplu, când au venit pe la jumătatea anului fetele acelea două pe care nu le cunoştea nimeni. Se zicea că erau agente *caliesas* şi nimeni nu vorbea despre altceva, dar pe tine te plictiseau vorbăriile alea politice şi ne făceai să tăcem din gură.

— Niciodată nu m-a interesat politica – consimte Urania. Ai dreptate, de ce să vorbim despre lucruri care s-au întâmplat acum treizeci de ani?

Infirmiera apare pe scară. Îşi şterge mâinile cu o cârpă albastră.

— Curăţel şi pudrat ca un *baby* – le anunţă. Puteţi urca când doriţi. Mă duc să-i pregătesc prânzul lui don Agustín. Pregătesc ceva şi pentru dumneavoastră, doamnă?

— Nu, mulţumesc – zice Urania. Mă duc la hotel, trebuie să fac o baie şi să mă schimb.

— Oricum, în seara asta iei cina cu noi. Mama o să se bucure enorm. O s-o sun şi pe Manolita, va fi tare fericită – Lucinda se întristează. O să fii tare surprinsă, verişoară. Îţi aminteşti cât era de mare şi de frumoasă casa? A rămas numai jumătate din ea. Când a murit tata, a trebuit să vindem grădina, cu garajul şi cu camerele de serviciu. În fine, gata cu prostiile! Când te-am văzut, mi-au revenit în minte anii aceia din copilărie. Eram fericite, nu-i aşa? Nici nu ne trecea prin cap că totul avea să se schimbe, că vor urma vremuri grele. Ei bine, trebuie să plec, fiindcă mama rămâne altfel fără prânz. Vii la cină, nu-i aşa? N-o să mai

dispari alţi treizeci şi cinci de ani? Ah, cred că-ţi aduci aminte unde e casa: pe strada Santiago, la vreo cinci străzi de aici.

— Îmi amintesc foarte bine – Urania se ridică în picioare şi-şi îmbrăţişează verişoara. Cartierul ăsta nu s-a schimbat deloc.

O însoţeşte pe Lucinda până la uşa din faţă şi se desparte de ea îmbrăţişând-o iar şi sărutând-o pe obraji. Când o vede îndepărtându-se cu rochia ei înflorată pe o stradă încinsă de soare, unde unor lătrături gălăgioase le răspunde un cotcodăcit de găini, simte cum o cuprinde neliniştea. Ce faci aici? Ce cauţi la Santo Domingo, în casa asta? O să iei cina cu Lucinda, cu Manolita şi cu mătuşa Adelina? Biata de ea, o fi o fosilă, la fel ca tatăl tău.

Urcă scările, încet, amânând cât mai mult revederea. Se simte uşurată când îl găseşte adormit. Ghemuit în fotoliu, are ochii încruntaţi şi gura deschisă; pieptul lui rahitic urcă şi coboară domol. „O mână de om.” Se aşază pe pat şi-l priveşte. Îl studiază, îl intuieşte. L-au băgat şi pe el la închisoare când a murit Trujillo. Crezând că era unul dintre trujilliştii care complotaseră împreună cu Antonio de la Maza, cu generalul Juan Tomás Díaz şi cu fratele lui, Modesto, cu Antonio Imbert şi cu ceilalţi. Ce sperietură şi ce necaz, tată! Aflase mulţi ani mai târziu că şi tatăl ei fusese arestat, citind în treacăt un articol despre incidentele dominicane din 1961. Dar n-a ştiut niciodată detaliile. Din câte îşi amintea, în scrisorile acelea la care ea nu răspundea, senatorul Cabral nu făcuse niciodată vreo aluzie la experienţa asta. „Faptul că, preţ de o clipă, cineva îşi putuse închipui că te-ai gândit să-l asasinezi pe Trujillo, te-a durut pesemne la fel de mult ca şi căderea ta în dizgraţie fără să ştii de ce.” L-o fi interogat însuşi Johnny Abbes? Sau Ramfis? Sau Pechito León Estévez? L-or fi aşezat pe Tron? A avut taică-său vreo legătură cu conspiratorii? E adevărat, făcuse eforturi supraomeneşti ca

să intre din nou în graţiile lui Trujillo, dar ce dovedeau toate astea? Mulţi complotişti l-au linguşit pe Trujillo până în ultimele clipe, chiar înainte de a-l omorî. Se putea foarte bine ca Agustín Cabral, prieten bun cu Modesto Díaz, să fi fost informat despre ceea ce se punea la cale. N-a fost până şi Balaguer, după spusele unora? Dacă Preşedintele Republicii şi ministrul Forţelor Armate erau la curent, de ce n-ar fi putut fi şi taică-său? Complotiştii ştiau că Şeful ordonase căderea în dizgraţie a senatorului Cabral cu câteva săptămâni în urmă; deci n-ar fi fost nimic neobişnuit dacă s-ar fi gândit la el ca la un posibil aliat.

Tatăl ei scoate din când în când câte un şuierat uşor. Când i se aşază vreo muscă pe faţă, o alungă fără să se trezească, mişcându-şi capul. Cum ai aflat că-l omorâseră? Pe 30 mai erai deja în Adrian. Începea să se trezească din apatie, din oboseala care o ţinea departe de lume şi de ea însăşi, într-o stare de somnambulism, când o *sister* responsabilă cu *dormitory* intră în camera pe care Urania o împărţea cu patru colege şi îi arătă titlul editorialului din ziarul pe care-l ţinea în mână: *„Trujillo killed*”. „Ţi-l împrumut” – spuse. Ce-ai simţit atunci? Ar putea jura că nimic, că vestea a trecut pe lângă ea fără să-i rănească conştiinţa, ca tot ce auzea şi vedea în jur. Poate că nici n-ai citit articolul, te-ai mulţumit numai cu titlul.

În schimb, îşi aminteşte că, peste câteva zile sau săptămâni, într-o scrisoare de-a măicuţei Mary, au apărut detalii despre acea crimă, despre năvălirea agenţilor *caliés* în colegiu ca să-l ridice pe episcopul Reilly şi despre haosul şi incertitudinea în care se trăia. Dar nici măcar acea scrisoare trimisă de *sister* Mary n-a scos-o din profunda-i indiferenţă faţă de dominicani în care se afunda şi din care avea să iasă doar peste câţiva ani, când a eliberat-o acel curs de la Harvard, despre istoria Antilelor.

Brusca decizie de a veni la Santo Domingo, de a-ţi vizita tatăl, înseamnă că te-ai vindecat? Nu. Ai simţit oare

bucurie şi emoţie reîntâlnind-o pe Lucinda, atât de apropiată ţie, cu care mergeai la matinee la Olimpia şi Elite, la plajă sau la Country Club? Ţi-a fost milă de viaţa ei atât de mediocră şi de lipsa de speranţă că i s-ar putea îmbunătăţi? Nu te-a bucurat, nu te-a emoţionat, nici nu te-a întristat. Te-a plictisit, din cauza acelui sentimentalism şi acelei autocompătimiri care-ţi displac atât de mult.

„Eşti un sloi de gheaţă. Tu chiar că nu pari dominicană. Eu par mai dominican ca tine." Uite că şi-a adus aminte de Steve Duncan, colegul ei de la Banca Mondială. Era în 1985 sau în 1986? Cam pe atunci. În seara aceea din Taipei, când cinau împreună la Gran Hotel, unde erau cazaţi, un hotel în formă de pagodă în stil hollywoodian, sub ferestrele căruia oraşul se întindea ca o pânză de licurici. Steve a cerut-o pentru a treia, pentru a patra, pentru a zecea oară de nevastă şi Urania, mai tăioasă ca oricând, i-a spus: „Nu". Şi atunci, surprinsă, i-a văzut faţa îmbujorată descompunându-se. Nu-şi putuse stăpâni râsul.

— Doar n-o să începi să plângi, Steve. Din dragoste pentru mine? Sau poate ai băut mai mult whisky decât trebuia?

Steve nu zâmbi. O privi un timp, fără să răspundă, şi rosti fraza aceea: „Eşti un sloi de gheaţă. Tu chiar că nu pari dominicană. Eu par mai dominican ca tine". La naiba, roşcatul s-a îndrăgostit de tine, Urania. Ce s-o mai fi întâmplat cu el? Un om extraordinar. Studiase Economia la Universitatea din Chicago şi îşi manifesta interesul pentru ţările Lumii a Treia, cu problemele lor de dezvoltare, cu limbile şi femeile lor. S-a căsătorit până la urmă cu o pakistaneză, funcţionară la Bancă în domeniul Comunicaţiilor.

Eşti un sloi de gheaţă, Urania? Numai cu bărbaţii. Şi nu cu toţi. Doar cu cei ale căror priviri, mişcări, gesturi, tonuri ale vocii anunţă un pericol. Când ghiceşti, în creierul sau în instinctele lor, intenţia de a te curta, de a se

culca cu tine. Pe aceştia, da, îi faci să simtă acea răceală de gheaţă pe care ştii s-o răspândeşti în jur, ca mirosul cu care sconcşii îşi sperie duşmanul. O tehnică pe care o stăpâneşti cu măiestrie, ajutându-te să obţii tot ce ţi-ai propus: studii, muncă, viaţă independentă. „Totul, în afară de fericire.” Oare ar fi putut fi fericită dacă, folosindu-şi voinţa, disciplina, ar fi reuşit să-şi învingă repulsia de neînvins, scârba pe care i-o inspirau bărbaţii în care trezea dorinţa? Poate că da. Ai fi putut urma un tratament, ai fi putut recurge la un psiholog, la un psihanalist. Ei au leac pentru orice, chiar şi pentru scârba resimţită faţă de bărbaţi. Dar niciodată n-ai vrut să te vindeci. Dimpotrivă, n-o consideri o boală, ci o trăsătură a caracterului tău, ca inteligenţa ta, singurătatea ta şi pasiunea ta pentru lucrul bine făcut.

Taică-său e cu ochii deschişi şi o priveşte oarecum speriat.

— Mi-am amintit de Steve, un canadian de la Banca Mondială – zice încet, scrutându-l. Fiindcă n-am vrut să mă mărit cu el, mi-a zis că sunt un sloi de gheaţă. O acuzaţie care ar jigni orice dominicană. Avem faimă de femei fierbinţi, care sunt neîntrecute în amor. Eu mi-am câştigat o faimă contrară: capricioasă, indiferentă, frigidă. Ce părere ai, tată? Chiar şi acum a trebuit să-mi inventez un amant pentru verişoara Lucinda, ca să nu-şi facă o părere proastă despre mine.

Tace fiindcă observă că invalidul, ghemuit în fotoliu, pare îngrozit. Deja nu mai alungă muştele, care se plimbă liniştite pe faţa lui.

— Un subiect despre care mi-ar fi plăcut să vorbim, tată. Femei, sex. Ai avut aventuri de când a murit mama? Niciodată n-am observat nimic. Nu păreai un afemeiat. Puterea te satisfăcea atât de mult încât nu mai aveai nevoie de sex? Se mai întâmplă, chiar şi în ţara asta fierbinte. E cazul Preşedintelui nostru perpetuu, don

Joaquín Balaguer, nu-i aşa? Holtei la cei nouăzeci de ani ai lui. A scris poezii de dragoste şi se spune că ar avea, pe undeva, o fiică. Mie mi s-a părut întotdeauna că sexul nu l-a interesat niciodată, că puterea i-a oferit ceea ce altora le oferea patul. Aşa s-a întâmplat şi cu tine, tată? Sau ai avut aventurile tale discrete? Te-a invitat Trujillo la orgiile lui, în Casa de Mahon? Ce s-a întâmplat acolo? Avea şi Şeful, ca Ramfis, plăcerea de a-şi umili prietenii şi pe cei din anturajul lui, obligându-i să se radă pe picioare, să-şi bărbierească trupul şi să se machieze ca nişte curve bătrâne? Îi plăceau asemenea favoruri? Ţi le-a cerut şi ţie?

Senatorul Cabral a devenit atât de palid la faţă, încât Urania gândeşte: „O să leşine”. Ca să se calmeze, se îndepărtează de el. Se duce la fereastră şi-şi scoate capul afară. Simte puterea soarelui pe creştet, pe pielea înfierbântată a feţei. Transpiră abundent. Ar trebui să te întorci la hotel, să umpli cada cu spumă, să faci o baie bună, cu apă rece. Sau să cobori şi să te arunci în piscina cu plăci de faianţă şi apoi să încerci mâncarea autohtonă pe care o oferă restaurantul Hotelului Jaragua; or fi având fasole cu orez şi carne de porc. Dar n-ai chef de asta. Mai degrabă ai vrea să mergi la aeroport, să iei primul avion spre New York şi să-ţi continui viaţa în biroul tău de avocatură, unde ai atât de mult de lucru, şi în apartamentul tău, situat între Madison şi 74 Street.

Se aşază din nou pe pat. Tatăl ei închide ochii. Doarme sau se preface că doarme, din pricina fricii pe care i-o inspiri? Îl faci să treacă prin momente grele pe bietul invalid. Asta îţi doreai? Să-l sperii, să-l îngrozeşti câteva ore? Te vei simţi mai bine acum? Oboseala a pus stăpânire pe ea şi, fiindcă i se închid ochii, se ridică în picioare.

Se duce, în mod mecanic, spre dulapul mare de lemn întunecat, care ocupă în întregime una dintre cele două părţi ale încăperii. E pe jumătate gol. De câteva cârlige de sârmă atârnă un costum de pânză cenuşie, îngălbenit ca o

frunză de ceapă, şi nişte cămăşi spălate, dar necălcate; două dintre ele sunt fără nasturi. Atât a mai rămas din garderoba preşedintelui Senatului, Agustín Cabral? Era un bărbat elegant. Atent cu persoana lui şi dichisit, aşa cum îi plăcea Şefului. Ce se întâmplase cu smoking-urile, cu fracul, cu costumele închise la culoare, din stofă englezească, şi cele albe, dintr-o ţesătură subţire, foarte fină? I le-or fi furat servitorii, infirmierele, rudele nevoiaşe.

XI

Oboseala e mai puternică decât dorinţa ei de a rămâne trează, în cele din urmă se întinde pe pat şi închide ochii. Înainte de a adormi, îi mai trece prin cap că patul ăsta miroase a om bătrân, a cearşafuri vechi, a vise şi coşmaruri de demult.

— O întrebare, Excelenţă – zise Simon Gittleman, îmbujorat de paharele de şampanie şi vin, sau poate şi de emoţie. Dintre toate măsurile pe care le-aţi luat pentru ca ţara să prospere, care a fost cea mai grea?

Vorbea o spaniolă excelentă, cu vag accent, nimic care să semene cu acel limbaj caricatural, plin de erori şi cu intonaţia greşită a atâtor gringos care se perindaseră prin birourile şi saloanele Palatului Naţional. Cât de mult se îmbunătăţise spaniola lui Simon din 1921, când Trujillo, tânăr locotenent al Gărzii Naţionale, a fost acceptat ca elev al Şcolii pentru Ofiţeri din Haina şi l-a avut ca instructor pe acest *marine*, care pe atunci stâlcea cuvintele într-o limbă barbară, împănată cu tot felul de înjurături. Gittleman formulase întrebarea pe un ton atât de ridicat, încât discuţiile încetară şi douăzeci de capete – curioase, zâmbitoare, grave – se întoarseră spre Binefăcător, aşteptându-i răspunsul.

— Pot să-ţi răspund, Simon – Trujillo adoptă vocea tărăgănată şi profundă folosită în ocazii solemne. Îşi fixă privirea pe lustra de cristal cu beculeţe în formă de petale, şi adăugă: Cea din 2 octombrie 1937, din Dajabón.

Urmă un schimb rapid de priviri între cei prezenţi la prânzul oferit de Trujillo lui Simon şi Dorothy Gittleman, după ceremonia la care fostul *marine* fusese decorat cu Ordinul de Merit Juan Pablo Duarte. Când mulţumise, lui

Gittleman i se frânsese vocea. Acum încerca să ghicească la ce se referea Excelenţa Sa.

— Ah, haitienii! – palma lui trântită pe masă făcu să se zgâlţâie cristalul fin al cupelor, platourilor, paharelor şi sticlelor. Ziua în care Excelenţa Sa a decis să taie nodul gordian al invaziei haitiene.

Cu toţii aveau cupe de vin, numai Generalisimul bea apă. Era serios, cufundat în amintiri. Tăcerea se prelungi. Hieratic, teatral, Generalisimul îşi ridică mâinile şi le arătă invitaţilor:

— Pentru ţara asta, m-am murdărit de sânge – silabisi el. Pentru ca negrii să nu ne mai colonizeze niciodată. Erau zeci de mii, pretutindeni. Azi n-ar mai exista Republica Dominicană. Ca şi în 1840, întreaga insulă ar fi Haiti. Puţinii supravieţuitori albi i-ar sluji pe negri. Asta a fost cea mai grea decizie din cei treizeci de ani de guvernare, Simon.

— Am îndeplinit misiunea pe care ne-aţi dat-o. Am străbătut frontiera de la un capăt la altul – tânărul Henry Chirinos se aplecă asupra hărţii enorme, desfăşurate pe biroul Preşedintelui şi îi spuse: Dacă lucrurile continuă astfel, nu va mai exista niciun viitor pentru Quisqueya, Excelenţă.

— Situaţia este mult mai gravă decât aţi fost informat, Excelenţă – arătătorul delicat al tânărului deputat Agustín Cabral mângâia linia roşie punctată ce cobora, şerpuind, de la Dajabón la Pedernales. Mii şi mii de haitieni instalaţi pe plantaţii, pe terenuri virane şi în colonii. Au înlocuit mâna de lucru dominicană.

— Muncesc pe gratis, fără să ceară salariu, pentru mâncare. Cum în Haiti nu au ce mânca, puţin orez şi fasole le e de-ajuns. Costă mai puţin decât măgarii şi câinii.

Chirinos făcu un gest şi cedă cuvântul prietenului şi colegului său:

— E inutil să discutăm cu proprietarii de plantaţii şi cu

fermierii, Excelenţă – preciză Cabral. Îţi răspund, atingându-şi buzunarele. Ce contează că sunt haitieni dacă taie bine trestia de zahăr cu maceta şi sunt plătiţi mizerabil? N-o să renunţ la interesele mele din patriotism.

Tăcu, îl privi pe deputatul Chirinos şi acesta din urmă continuă:

— În Dajabón, Elias Piña, Independencia şi Pedernales, în locul limbii spaniole se aud mârâielile africane ale limbii *creole.*

Îl privi pe Agustín Cabral, care urmă:

— Credinţele şi practicile religioase vudú[37], superstiţiile africane distrug religia catolică, element distinctiv al naţionalităţii noastre, ca şi limba şi rasa.

— Am văzut preoţi plângând de disperare – zise tânărul deputat Chirinos. Sălbăticia precreştină pune stăpânire pe ţara lui Diego Colón, Juan Pablo Duarte şi Trujillo. Vrăjitorii haitieni au o mai mare influenţă decât preoţii. Vracii se bucură de mai mult respect decât spiţerii şi doctorii.

— Armata nu făcea nimic? – Simon Gittleman luă o înghiţitură de vin. Unul dintre chelnerii îmbrăcaţi în uniformă albă se grăbi să-i umple din nou paharul.

— Armata face ceea ce-i comandă Şeful, Simon, o ştii prea bine – doar Binefăcătorul şi fostul *marine* vorbeau. Ceilalţi ascultau şi capetele lor se mişcau de la unul la altul. Cangrena avansase până foarte departe. Montecristi, Santiago, San Juan, Azua mişunau de haitieni. Ciuma se tot întindea fără ca nimeni să facă nimic. În aşteptarea unui politician vizionar, căruia să nu-i tremure mâna.

— Imaginaţi-vă o hidră cu nenumărate capete, Excelenţă – tânărul deputat Chirinos poetiza, făcând nişte gesturi expresive. Mâna asta de lucru îi fură munca dominicanului, care, pentru a supravieţui, îşi vinde casa şi ferma. Şi cine îi

---

[37] Credinţe şi practici religioase originare din Africa şi foarte răspândite printre negrii din Insulele Antile. (*N. tr.*)

cumpără pământul? Haitianul îmbogăţit, firește.

— Este al doilea cap al hidrei, Excelenţă – întări tânărul deputat Cabral. Iau munca dominicanilor şi, treptat, treptat ne iau şi suveranitatea.

— Şi femeile – zise cu voce gravă şi lascivă tânărul Henry Chirinos; limba lui roşiatică se mişca printre buzele-i groase: Nimic nu atrage mai mult carnea neagră decât cea albă. Siluirea dominicanelor de către haitieni e la ordinea zilei.

— Ca să nu mai vorbim despre furturi, despre jefuirea proprietăţilor – insistă tânărul Agustín Cabral. Bande de tâlhari traversează fluviul Masacre ca şi cum n-ar exista vămi, controale, patrule. Frontiera e o trecătoare. Bandele distrug satele şi fermele ca norii de lăcuste. Apoi duc în Haiti vitele şi tot ce mai găsesc, mâncare, haine, podoabe. Regiunea asta deja nu ne mai aparţine, Excelenţă. Ne-am pierdut limba, religia, rasa. Acum toate aparţin barbarilor haitieni.

Dorothy Gittleman nu prea înţelegea spaniola şi se plictisea desigur ascultând dialogul acesta despre ceva petrecut în urmă cu douăzeci de ani, dar, serioasă din cale afară, aproba la răstimpuri, privindu-l pe Generalisim şi pe soţul ei, de parcă n-ar fi pierdut nicio silabă din tot ce se vorbea. O aşezaseră între Preşedintele marionetă, Joaquín Balaguer, şi ministrul Forţelor Armate, generalul José René Román. Era o bătrână mărunţică, fragilă, dreaptă, întinerită de văratica rochie în nuanţe roz. În timpul ceremoniei, când Generalisimul spusese că poporul dominican n-avea să uite solidaritatea demonstrată de soţii Gittleman în aceste momente grele, când atâtea guverne îl loveau, lăcrimase şi ea uşor.

— Ştiam ce se întâmpla – afirmă Trujillo. Dar am vrut să verific, să nu existe nicio urmă de îndoială. Şi nici măcar după ce-am primit raportul întocmit de Constituţionalistul Beţivan şi de Creieraş, pe care i-am trimis la faţa locului,

n-am luat nicio decizie. M-am hotărât să merg eu însumi la graniţă. Am mers călare, însoţit de voluntari ai Gărzii Universitare. Cu ochii ăştia am văzut: ne invadaseră din nou, ca în 1822. De astă dată, în mod paşnic. Puteam eu să permit ca haitienii să rămână în ţara mea alţi douăzeci şi doi de ani?

— Niciun patriot n-ar fi permis-o – exclamă senatorul Henry Chirinos, ridicându-şi paharul. Şi cu atât mai puţin Generalisimul Trujillo. Un toast pentru Excelenţa Sa!

Trujillo continuă, ca şi cum n-ar fi auzit.

— Puteam eu să permit ca negrii să le asasineze, să le violeze şi să le măcelărească chiar şi în biserică pe dominicane, aşa cum făcuseră în cei douăzeci şi doi de ani de ocupaţie?

Văzând că toastul său dăduse greş, Constituţionalistul Beţivan răsuflă adânc, luă o înghiţitură bună de vin şi ascultă mai departe.

— Cât am mers de-a lungul frontierei, cu Garda Universitară, crema tineretului, am scrutat trecutul – continuă Generalisimul, cu emfază crescândă. Mi-am amintit de masacrul din biserica din Moca. Incendiul din Santiago. Marşul lui Dessalines şi Cristóbal spre Haiti, împreună cu nouă sute de personalităţi din Moca, morţi pe drum sau împărţiţi ca sclavi de către militarii haitieni.

— Au trecut mai mult de două săptămâni de când i-am prezentat raportul şi Şeful nu face nimic – se îngrijoră tânărul deputat Chirinos. Oare va lua vreo decizie?

— N-o să-l întreb tocmai eu – îi replică tânărul deputat Cabral. Şeful o să acţioneze. Ştie că situaţia e gravă.

Îl însoţiseră amândoi pe Trujillo, călărind de-a lungul frontierei, împreună cu o sută de voluntari ai Gărzii Universitare, şi tocmai ajunseseră, dându-şi sufletul mai rău ca animalele lor, în oraşul Dajabón. Deşi erau tineri, cei doi ar fi preferat să-şi odihnească oasele istovite de atâta călărit, dar Excelenţa Sa dădea o recepţie în Dajabón

şi nu l-ar fi putut refuza în ruptul capului. Iată-i sufocaţi de căldură, în cămăşile lor cu guler apretat şi în redingote, în primăria pavoazată, unde Trujillo – proaspăt de parcă n-ar fi călărit din zori, într-o impecabilă uniformă albastru cu gri, plină de decoraţii şi de fireturi – evolua printre diferite grupuri, primind diverse plecăciuni, cu un pahar de Carlos I în mâna dreaptă. Şi atunci văzu un tânăr ofiţer cu cizmele prăfuite, făcându-şi apariţia în salonul împodobit cu steaguri.

— Te-ai prezentat la acea sărbătoare de gală, asudând şi în ţinută de campanie – Binefăcătorul îşi îndreptă brusc privirea spre ministrul Forţelor Armate. Ce greaţă mi-a fost! — Îi aduceam un raport şefului regimentului meu – se zăpăci generalul Román, după un moment de tăcere, în care făcuse eforturi considerabile de memorie ca să identifice acel episod.

— O bandă de tâlhari haitieni a pătruns în ţară în mod clandestin. Azi-dimineaţă au luat cu asalt trei ferme în Capotillo şi Parolí, furând toate vitele. Şi au mai şi omorât trei oameni.

— Ţi-ai pus în joc cariera, apărând astfel în faţa mea – îi reproşă Generalisimul, iritat cu întârziere.

— Bine. E picătura care umple paharul. Să vină la mine ministrul de Război, Şeful Guvernului şi toţi militarii prezenţi. Ceilalţi, îndepărtaţi-vă, vă rog.

Ridicase glăsciorul strident, ţipând isteric, ca atunci când dădea ordine la cazarmă. Fu ascultat imediat, în zgomotul vocilor ce păreau un zumzet de viespi. Militarii formară un cerc compact în jurul lui; domni şi doamne se retraseră spre pereţi, lăsând un spaţiu gol în mijlocul salonului împodobit cu serpentine, flori de hârtie şi steguleţe dominicane. Preşedintele Trujillo dădu ordin fără şovăire: — Începând de la miezul nopţii, forţele Armatei şi ale Poliţiei vor începe să extermine, fără milă, orice persoană de naţionalitate haitiană, care se află în mod

ilegal pe teritoriul dominican, cu excepţia celor de pe plantaţiile de trestie de zahăr – îşi drese vocea, apoi aruncă asupra ofiţerilor o privire metalică: S-a înţeles?

Capetele consimţiră, unele cu o expresie de surprindere, altele cu sclipiri de sălbatică bucurie în pupile. Se ciocniră călcâiele la plecare.

— Şef al Regimentului din Dajabón: bagă-l la arest, cu pâine şi apă, pe ofiţerul care s-a prezentat aici în ţinuta asta dezgustătoare. Să continue petrecerea! Distraţi-vă!

Pe faţa lui Simon Gittleman, admiraţia se amesteca cu nostalgia.

— Excelenţa Sa n-a şovăit niciodată când a venit momentul să acţioneze – se adresă fostul *marine* tuturor celor de la masă. Eu am avut onoarea să-l antrenez, la Şcoala din Haina. Din prima clipă mi-am dat seama că va ajunge departe. E drept că nu mi-am imaginat niciodată că va ajunge chiar atât de departe.

Râse şi râsete amabile îl acompaniară în ecou.

— N-au tremurat niciodată – repetă Trujillo, arătându-şi din nou mâinile. Fiindcă am dat ordin să fie ucişi numai atunci când a fost absolut necesar pentru binele ţării.

— Am citit undeva, Excelenţă, că dumneavoastră aţi ordonat ca soldaţii să folosească macete, să nu tragă cu armele – spuse Simon Gittleman. Asta ca să faceţi economie de muniţii?

— Ca să mai îmblânzesc lucrurile, prevăzând reacţiile internaţionale – îl corectă Trujillo, cu ironie. Dacă se foloseau doar macete, operaţiunea putea părea o mişcare spontană a ţăranilor, fără intervenţia guvernului. Noi, dominicanii, suntem risipitori, n-am economisit niciodată nimic, şi cu atât mai puţin muniţii.

Toţi cei de la masă izbucniră în râs. Râse şi Simon Gittleman, dar apoi îşi reluă atacul.

— E adevărată treaba cu pătrunjelul, Excelenţă? Că pentru a-i deosebi pe dominicani de haitieni, îi puneaţi pe

negri să spună cuvântul *perejil*[38]? Şi că îi se tăia capul celor care nu-l pronunţau corect?

— Am auzit povestea asta – ridică din umeri Trujillo. Vorbe.

Îşi plecă privirea, de parcă un gând adânc i-ar fi cerut brusc un mare efort de concentrare. Nu se întâmplase nimic; avea privirea încă ageră şi ochii lui nu distingeau nici pe şliţ, nici pe pantaloni pata trădătoare. Îi zâmbi prietenos fostului *marine:* — În privinţa morţilor – zise ironic, întreabă pe cei care stau la masa asta şi vei auzi cele mai diferite cifre. De exemplu, tu, senatorule, câţi morţi zici că au fost?

Chipul întunecat al lui Henry Chirinos se destinse, plin de satisfacţie că Şeful îl întreba pe el primul.

— Greu de spus – gesticulă el, ca la discursuri. S-a exagerat mult. Între cinci şi opt mii, cel mult.

— Generale Arredondo, ai fost în Independencia în zilele acelea şi ai tăiat capete. Câţi au fost?

— Vreo douăzeci de mii, Excelenţă – răspunse obezul general Arredondo, care părea prizonier în propria-i uniformă. Numai în zona Independencia au fost câteva mii. Senatorul n-a calculat bine. Eu am fost acolo. Douăzeci de mii, nu mai puţin.

— Câţi ai omorât tu însuţi? – glumi Generalisimul şi un nou hohot de râs străbătu masa, făcând să scârţâie scaunele şi să zornăie paharele.

— Ceea ce spuneaţi adineauri despre vorbărie e adevărul gol goluţ, Excelenţă – mormăi ofiţerul obez, iar zâmbetul lui deveni un rictus. Acum ne scot pe noi vinovaţi! Fals, complet fals! Armata a îndeplinit ordinele dumneavoastră. Am început să-i separăm pe cei ilegali de ceilalţi. Dar oamenii nu ne-au lăsat. Toată lumea a început să-i vâneze pe haitieni. Ţăranii, negustorii şi funcţionarii descopereau locurile în care se ascundeau, îi spânzurau şi

[38] În lb. sp.: *pătrunjel.* (*N. tr.*)

îi ucideau, lovindu-i cu lopeţile. Uneori, le dădeau foc. Adesea Armata a trebuit să intervină ca să oprească excesele. Oamenii erau porniţi împotriva lor, fiindcă erau hoţi şi criminali.

— Preşedinte Balaguer, dumneata ai fost unul dintre negociatorii cu Haiti, după aceste evenimente – îşi continuă Trujillo ancheta. Câţi au fost?

Preşedintele Republicii, personaj şters, mărunt, pe jumătate înfundat în scaun, îşi întinse amabil capul înainte. După ce scrută asistenţa din spatele ochelarilor lui de miop, i se auzi vocea blândă, cu timbru cald, care recita versuri la Jocurile Florale, sărbătorea încoronarea la Miss Republica Dominicană (el era mereu Poetul Regal), însufleţea mulţimile în timpul turneelor politice ale lui Trujillo, sau expunea deciziile politice ale guvernului în faţa Adunării Naţionale.

— Numărul exact n-a putut fi cunoscut niciodată, Excelenţă – vorbea încet, cu un aer doct. Un calcul prudent ar indica între zece şi cincisprezece mii. La acea negociere cu guvernul din Haiti, am căzut de acord asupra unei cifre simbolice: 2.750. În felul acesta, teoretic, fiecare familie afectată urma să primească o sută de pesos, din cei 275.000 plătiţi cu bani gheaţă de guvernul Excelenţei Voastre, în semn de bunăvoinţă şi pentru armonizarea relaţiilor haitiano-dominicane. Dar, dacă vă amintiţi bine, lucrurile n-au stat deloc aşa.

Tăcu şi o urmă de zâmbet se ivi pe faţa-i rotundă, micşorând ochii de culoare deschisă din spatele lentilelor groase ale ochelarilor.

— De ce n-a ajuns acea compensaţie la familiile respective? – întrebă Simon Gittleman.

— Fiindcă Preşedintele haitian, Sténio Vincent, care era un hoţ, a păstrat toţi banii – izbucni în râs Trujillo. S-au plătit numai 275.000? Din câte îmi amintesc, am convenit să plătim 750.000 ca să înceteze cu protestele.

— E adevărat, Excelenţă – spuse imediat doctorul Balaguer la fel de calm şi cu o dicţie perfectă. Era vorba de 750.000 de pesos, dar numai 250.000 bani peşin. Jumătate de milion, cât mai era de plătit, urma să fie virat în plăţi anuale de câte o sută de mii de pesos, timp de cinci ani la rând. Şi totuşi, îmi amintesc foarte bine – Fiindcă eram ministru de Externe interimar pe vremea aceea – că eu şi don Anselmo Paulino, care m-a asistat la negocieri, am impus o clauză conform căreia plăţile erau condiţionate de prezentarea, în faţa unui tribunal internaţional, a certificatelor de deces ale celor 2.750 de victime recunoscute, în primele două săptămâni din octombrie 1937. Haiti n-a îndeplinit niciodată această obligaţie. Prin urmare, Republica Dominicană a fost scutită de plata sumei restante. Reparaţiile s-au rezumat doar la plata iniţială. Pe care a făcut-o Excelenţa Voastră, din propriul patrimoniu, astfel încât Statul dominican n-a dat niciun ban.

— Puţini bani ca să isprăvim cu o problemă care ar fi putut însemna dispariţia noastră – conchise Trujillo, serios de astă dată.

E drept, au murit câţiva nevinovaţi. Dar noi, dominicanii, ne-am recuperat suveranitatea. De atunci, relaţiile noastre cu Haiti sunt excelente, slavă Domnului! Îşi umezi buzele şi luă o înghiţitură de apă. Chelnerii începuseră să vină cu cafeaua şi să ofere lichioruri. El nu se atingea de cafea şi nu bea niciodată alcool la prânz, doar la San Cristóbal, la Reşedinţa Fundación sau în Casa de Mahon, când era împreună cu prieteni foarte apropiaţi. O dată cu imaginile care-i reveneau în memorie din acele săptămâni sângeroase din octombrie 1937 – când în biroul lui soseau veşti despre cumplitele dimensiuni pe care le luase vânătoarea de haitieni la graniţă, în ţara întreagă – i se strecură din nou în minte mica figură odioasă, stupidă şi uluită, a acelei copile care fusese martora umilinţei lui. Se

simţi vexat.

— Unde este senatorul Agustín Cabral, faimosul Creieraş? – Simon Gittleman arătă spre Constituţionalistul Beţivan. Îl văd pe senatorul Chirinos şi nu-l văd pe nedespărţitul lui *partner.* Ce s-a întâmplat cu el?

Tăcerea se prelungi mai multe secunde. Comesenii îşi duceau la gură ceşcuţele de cafea, sorbeau câteva înghiţituri şi priveau faţa de masă, aranjamentele florale, paharele, candelabrul din tavan.

— Nu mai e senator şi nici nu mai pune piciorul în Palatul ăsta – îi aduse la cunoştinţă sentinţa Generalisimul, rece şi calm. Trăieşte, dar pentru regimul acesta a încetat să mai existe.

Fostul *marine*, stingherit, îşi bău paharul de coniac până la fund. Trebuie să aibă vreo optzeci de ani, calculă Generalisimul. Arăta excepţional de bine: cu părul rar, tuns zero, se ţinea drept şi zvelt, fără urmă de grăsime şi de păr pe gât, energic în gesturi şi mişcări. Păienjenişul de riduri care-i acoperea pleoapele şi se prelungea pe faţa-i tăbăcită trăda lunga lui viaţă. Gittleman făcu o grimasă, încercând să schimbe subiectul.

— Ce a simţit Excelenţa voastră când a ordonat eliminarea acelor mii de haitieni ilegali?

— Întreabă-l pe fostul tău Preşedinte Truman ce a simţit când a ordonat aruncarea bombei atomice la Hiroshima şi Nagasaki. Aşa o să afli ce-am simţit în seara aceea, în Dajabón.

Cu toţii au respirat uşuraţi, văzând cum se eschivase Generalisimul. Tensiunea provocată de fostul *marine* când îl menţionase pe Agustín Cabral se spulberă. Acum fu rândul lui Trujillo să schimbe tema discuţiei.

— Acum o lună, Statele Unite au suferit o înfrângere în Golful Porcilor. Comunistul Fidel Castro a capturat sute de oameni. Ce consecinţe va avea asta asupra Caraibilor, Simon?

— Acea expediţie alcătuită din patrioţi cubanezi a fost trădată de Preşedintele Kennedy – şopti Gittleman, mohorât. Au fost trimişi la abator. Casa Albă a interzis acoperirea aeriană şi sprijinul artileriei, care fuseseră promise. Comuniştii şi-au făcut ţintă din ei. Dar, permiteţi-mi, Excelenţă. Mă bucur că lucrurile s-au petrecut aşa. Îi va servi drept lecţie lui Kennedy, al cărui guvern e plin de *fellow travellers.* Cum se numesc în spaniolă? Da, tovarăşi de drum. Poate că se va hotărî să scape de ei. Casa Albă n-o să-şi mai dorească o înfrângere ca aceea din Golful Porcilor. Asta înseamnă că nu mai există pericolul de a trimite *marines* în Republica Dominicană.

După ultimele cuvinte, fostul *marine* se emoţionă şi făcu un efort vizibil ca să-şi păstreze cumpătul. Trujillo rămase surprins: fusese pe punctul de a plânge bătrânul său instructor de la Haina, la gândul debarcării tovarăşilor lui de arme pentru a înfrânge regimul dominican?

— Iertaţi-mi slăbiciunea, Excelenţă – şopti Simon Gittleman, venindu-şi în fire. Dumneavoastră ştiţi că eu iubesc ţara asta ca şi cum ar fi propria mea ţară.

— Ţara asta este a ta, Simon – zise Trujillo.

— Mi se pare diabolic ca, influenţat de cei de stânga, Washington-ul să-i trimită pe *marines* să lupte împotriva conducătorului care e cel mai bun prieten al Statelor Unite. De aceea îmi cheltuiesc banii şi îmi petrec timpul încercând să deschid ochii compatrioţilor mei. De aceea am venit eu şi Dorothy în Ciudad Trujillo, ca să luptăm alături de dominicani în cazul debarcării infanteriei marine.

Un ropot de aplauze, care făcu să zornăie farfurii, pahare şi tacâmuri, salută peroraţia fostului *marine.* Dorothy zâmbea, aprobând, solidară cu soţul ei.

— Vocea dumneavoastră, *mister* Simon Gittleman, este adevărata voce a Americii de Nord – spuse exaltat Constituţionalistul Beţivan, împrăştiindu-şi saliva în jur. Un

toast pentru acest prieten, pentru acest om de onoare! Pentru Simon Gittleman, domnilor!

— O clipă – vocea răsunătoare a lui Trujillo sparse în mii de bucăţi atmosfera entuziastă. Comesenii îl priviră, descumpăniţi, şi Chirinos rămase cu paharul în aer.

— Pentru prietenii şi fraţii noştri, Dorothy şi Simon Gittleman!

Copleşită, perechea mulţumea, zâmbind şi făcând plecăciuni celor prezenţi.

— Kennedy nu-i va trimite pe *marines*, Simon – zise Generalisimul, când se făcu linişte după toast. Nu cred că e atât de idiot. Dar, dacă o face, Statele Unite vor cunoaşte un al doilea Golf al Porcilor. Forţele noastre Armate sunt mai moderne decât cele ale bărbosului[39]. Şi aici, cu mine în frunte, vor lupta până la ultimul dominican.

Închise ochii, întrebându-se dacă memoria îi permitea să-şi amintească exact citatul acela. Da, acum îl avea în faţa ochilor, complet, venind înspre el de la aniversarea celor douăzeci şi nouă de ani de la prima lui alegere. Îl recită, fiind ascultat într-o tăcere reverenţioasă:

— „Oricare ar fi surprizele pe care ni le rezervă viitorul, putem fi siguri că lumea îl va putea vedea pe Trujillo mort, şi nu fugind ca Batista sau ca Pérez Jiménez, nici pe banca acuzaţilor în faţa unui tribunal, ca Rojas Pinilla. Politicianul dominican are o altă morală, e dintr-o altă stofă.”

Deschise ochii şi aruncă o privire mulţumită asupra invitaţilor săi, care, după ce ascultaseră citatul, cuprinşi de exaltare, făceau gesturi de aprobare.

— Cine a scris fraza pe care tocmai am citat-o? – întrebă Binefăcătorul.

Se priviră unii pe alţii, străduindu-se, curioşi, neîncrezători, alarmaţi. În fine, toate privirile se opriră

[39] Aluzie la Fidel Castro, conducătorul Cubei din 1959 până în prezent. (*N. tr.*)

asupra figurii amabile, rotofeie, stânjenită de modestie, a măruntului poligraf, care ocupa prima funcţie în stat, după ce Trujillo îl făcuse să renunţe la ea pe fratele lui, Negrul, cu zadarnica speranţă de a evita sancţiunile din partea OSA.

— Mă uimeşte memoria Excelenţei Voastre – şopti Joaquín Balaguer, cu o umilinţă excesivă, copleşit parcă de onoarea ce i se făcea. Sunt mândru că v-aţi amintit modestul meu discurs de anul trecut, din 3 august.

Printre gene, Generalisimul observă cum se descompuneau de invidie feţele celorlalţi, a lui Virgilio Álvarez Până, a Scârnăviei Vii, a lui Paíno Pichardo şi ale generalilor. Se gândeau că neînsemnatul, discretul poet, timidul profesor şi jurist tocmai câştigase nişte puncte în plus în eterna competiţie în care trăiau, pentru a obţine favoruri din partea Şefului, pentru a fi recunoscuţi, menţionaţi, aleşi, remarcaţi în faţa celorlalţi. Simţi duioşie faţă de aceşti supuşi sârguincioşi pe care-i ţinea de treizeci de ani într-o continuă nesiguranţă.

— Nu e o simplă frază, Simon – afirmă el. Trujillo nu e unul dintre acei guvernanţi care renunţă la putere când şuieră gloanţele. Eu am învăţat ce e onoarea lângă tine, printre *marines.* Acolo am aflat că trebuie să fii un om de onoare în orice moment. Că oamenii de onoare nu fug. Se luptă şi, dacă trebuie să moară, mor luptând. Nici Kennedy, nici OSA, nici fătălăul ăla scârbos şi negru de Betancourt, nici comunistul de Fidel Castro nu-l vor face pe Trujillo să fugă din ţara căreia îi datorează tot ceea ce este.

Constituţionalistul Beţivan începu să aplaude, dar, când s-au ridicat mai multe mâini ca să-l imite, privirea lui Trujillo făcu să înceteze brusc orice mişcare.

— Ştii care-i diferenţa dintre laşii ăia şi mine, Simon? – continuă el, privindu-l în ochi pe vechiul lui instructor. Eu m-am format împreună cu ofiţerii din Marina Statelor

Unite ale Americii. N-am putut s-o uit niciodată. Tu m-ai învăţat asta, în Haina şi în San Pedro de Macorís. Îţi aminteşti? Cei din prima promoţie a Poliţiei Naţionale Dominicane suntem de oţel. Invidioşii ziceau că PND însemna „prăpădiţii de negri dominicani". Adevărul este că promoţia aceea a schimbat ţara. Pe mine nu mă surprinde ce faci tu pe pământul ăsta. Fiindcă eşti un adevărat *marine*, ca şi mine. Un bărbat loial. Care moare fără să-şi plece capul, privind cerul, asemeni cailor arabi. Deşi se poartă atât de rău, nu-i port ranchiună ţării tale, Simon. Fiindcă acelor *marines* le datorez ceea ce sunt.

— Într-o bună zi, Statele Unite se vor căi că au fost atât de ingrate cu partenerul şi prietenul lor din Caraibi.

Trujillo luă câteva înghiţituri de apă. Conversaţiile reîncepeau. Chelnerii ofereau din nou cafea, mai mult coniac, alte băuturi fine, trabucuri. Generalisimul îl auzi iar pe Simon Gittleman:

— Cum o să se termine scandalul cu episcopul Reilly, Excelenţă?

Făcu un gest dispreţuitor:

— Nu-i nicio belea, Simon. Episcopul a trecut de partea duşmanilor noştri. Şi cum poporul s-a indignat, a fugit şi s-a ascuns printre călugăriţele de la Colegiul Santo Domingo. Îl priveşte ce face printre atâtea femei! Am pus o pază, ca să evităm linşarea lui.

— Ar fi bine ca treaba să se rezolve curând, insistă fostul *marine.*

În Statele Unite, mulţi catolici prost informaţi cred în declaraţiile monseniorului Reilly. Că este ameninţat, că a trebuit să se refugieze din pricina campaniei de intimidare şi lucruri de-astea.

— N-are importanţă, Simon. Totul o să se aranjeze şi relaţiile cu Biserica vor fi iarăşi excelente. Nu uita că guvernul meu a fost întotdeauna plin de catolici adevăraţi şi că Papa Pius al XII-lea m-a decorat cu Marea Cruce a

Ordinului Papal al Sfântului Grigore.

Brusc, schimbă subiectul:

— V-a dus Petán să vedeţi Vocea Dominicană?

— Fireşte – spuse Simon Gittleman. Dorothy aprobă, cu un zâmbet larg.

Acea instituţie, aparţinând fratelui său, generalul José Arismendi Trujillo, Petán, fusese la început, în urmă cu douăzeci de ani, o mică staţie de radio. Vocea Yunei crescuse, până ce se transformase într-un complex formidabil, Vocea Dominicană, prima televiziune, cea mai mare staţie de radio, cel mai bun cabaret şi teatru de revistă din insulă (Petán insista spunând că era primul din Caraibi, dar Generalisimul ştia că nu putuse smulge supremaţia Tropicanei din Havana). Familia Gittleman fusese impresionată de minunatele instalaţii; Petán însuşi îi condusese prin complex şi îi invitase să asiste la repetiţia baletului mexican care urma să evolueze în seara asta la cabaret. Nu era un om rău, Petán, dacă îl analizai în profunzime; de câte ori a avut nevoie, a putut conta pe el şi pe armata lui personală, atât de pitorească: „licuricii din munţi”. Dar, ca şi ceilalţi fraţi ai săi, îi făcuse mai mult rău decât bine: din vina lui, a bătăii aceleia stupide, a trebuit să intervină şi, pentru a-şi menţine autoritatea, a fost nevoit să-l lichideze pe uriaşul acela grozav – unde mai pui că-i fusese coleg la Şcoala de Ofiţeri din Haina –, generalul Vázquez Rivera. Era unul dintre cei mai buni ofiţeri – un *marine*, la naiba – care-i fusese întotdeauna loial. Dar familia, chiar dacă era o familie plină de paraziţi, rataţi, uşuratici şi netrebnici, era mai importantă decât prietenia şi interesul politic: crezul ăsta reprezenta o poruncă sfântă în catalogul lui de onoare. Pradă gândurilor care-l frământau, Generalisimul îl asculta totuşi pe Simon Gittleman, ce se arătase surprins să vadă fotografiile atâtor vedete de cinema, de teatru şi de radio din întreaga Americă, care se perindaseră prin incinta Vocii

Dominicane. Petán le avea pe pereţii biroului său: Los Panchos, Libertad Lamarque, Pedro Vargas, Ima Súmac, Pedro Infante, Celia Cruz, Toña la Negra, Olga Guillot, María Luisa Landín, Boby Capó, Tintán şi fratele lui, Marcelo. Trujillo zâmbi: ceea ce nu ştia Simon era că Petán, pe lângă faptul că îi distra pe dominicani cu artistele pe care le aducea, voia să le-o şi tragă, aşa cum le-o trăgea tuturor fetelor, căsătorite sau nu, în micul său imperiu din Bonao. Acolo, Generalisimul îl lăsa să-şi facă mendrele, cu condiţia să nu întreacă măsura în Ciudad Trujillo. Dar nebunul de Petán îşi făcea de cap şi în capitală, fiind convins că artistele care aveau contract cu Vocea Dominicană erau obligate să se culce cu el, dacă aşa i se năzărea lui. Uneori îi mergea; alteori se isca un adevărat scandal şi Generalisimul – tot el, de fiecare dată – trebuia să aplaneze conflictul, făcând cadouri de milioane artistelor jignite de derbedeul imbecil de Petán, care nu ştia să se poarte cu doamnele, Ima Súmac, de pildă, prinţesă incaşă, dar cu paşaport nord-american. Din pricina neobrăzării lui Petán a fost nevoit să intervină însuşi ambasadorul Statelor Unite. Iar Binefăcătorul, plesnindu-i fierea de furie, a despăgubit-o pe prinţesa incaşă, obligându-şi fratele să-i ceară scuze. Binefăcătorul suspină. În timpul pe care-l pierduse umplând gropile pe care le făcea pe drum hoarda lui de rubedenii, ar fi putut construi o a doua ţară.

Da, dintre toate nebuniile lui Petán, cea pe care n-o să i-o ierte niciodată a fost încăierarea aia stupidă cu Şeful Statului Major al Armatei. Uriaşul Vázquez Rivera era bun prieten cu Trujillo de când se instruiseră amândoi în Haina; avea o forţă ieşită din comun şi şi-o menţinea, practicând toate sporturile posibile. Fusese unul dintre militarii care transformaseră în realitate visul lui Trujillo: acela de a face din Armată, ivită din mica Poliţie Naţională, un corp profesionist, disciplinat şi eficient, devenind, nici

mai mult nici mai puţin, o replică în miniatură a armatei nord-americane. Şi, tocmai atunci, stupida încăierare. Petán avea grad de maior şi lucra la direcţia Statului Major al Apărării. Beat fiind, n-a îndeplinit un ordin şi, când generalul Vázquez Rivera l-a admonestat, i-a răspuns cu insolenţă. Atunci uriaşul şi-a scos galoanele şi, arătând spre curtea interioară, i-a propus să rezolve chestiunea cu pumnii, fără să mai ţină cont de grade. A fost cea mai cruntă bătaie pe care a încasat-o Petán în viaţa lui, plătind astfel pentru toate bătăile pe care le administrase atâtor amărâţi. Mâhnit, dar convins că onoarea familiei îl obliga să acţioneze aşa, Trujillo şi-a demis prietenul şi l-a trimis în Europa cu o misiune simbolică. Un an mai târziu, Serviciul de Inteligenţă l-a pus la curent cu planurile subversive: generalul ranchiunos vizita garnizoane, se întâlnea cu foşti subordonaţi, ascundea arme în mica-i fermă din Cibao. Ordonă să fie arestat, întemniţat în închisoarea militară de la vărsarea fluviului Nigua şi, ceva mai târziu, condamnat la moarte, în secret, de către un tribunal militar. Ca să-l poată târî spre spânzurătoare, şeful închisorii a avut nevoie de doisprezece tâlhari închişi pentru infracţiuni de drept comun. Ca să nu existe martori ai acelui măreţ sfârşit al generalului Vázquez Rivera, Trujillo ordonă ca toţi cei doisprezece bandiţi să fie împuşcaţi. Deşi trecuse mult timp de atunci, uneori simţea, ca şi acum, o oarecare nostalgie faţă de acel camarad de arme pe care a trebuit să-l sacrifice din pricina neroziilor lui Petán.

Simon Gittleman explica modul în care comitetele fondate de el în Statele Unite iniţiaseră o colectă pentru o operaţiune de anvergură: chiar azi aveau să se publice, ca anunţuri plătite, o dezminţire a acuzaţiilor şi o pledoarie în favoarea reluării relaţiilor cu regimul dominican, pe o pagină întreagă în *The New York Times, The Washington Post, Time, Los Angeles Times* şi în toate publicaţiile care-l

atacau pe Trujillo şi aprobau sancţiunile date de OSA.

De ce întrebase Simon Gittleman de Agustín Cabral? făcu eforturi considerabile ca să-şi stăpânească iritarea ce-l cuprinsese în clipa în care-şi adusese aminte de Creieraş. Nu putea fi vorba de rea intenţie. Dacă cineva îl admira şi-l respecta pe Trujillo, acela era fostul *marine,* dedicat trup şi suflet apărării regimului său. I-a rostit numele, făcând o asociaţie de idei, văzându-l pe Constituţionalistul Beţivan şi amintindu-şi că Chirinos şi Cabral erau – pentru cei din afara cercului de favoriţi ai regimului – tovarăşi nedespărţiţi. Da, aşa şi fuseseră. Trujillo îi trimisese adesea în aceeaşi misiune. Ca în 1937, când, numindu-l pe unul director general la Emigraţie şi pe celălalt director general la Statistică, îi trimisese în zona graniţei cu Haiti, pentru a-l informa despre infiltrările haitienilor. Dar prietenia acestui tandem a fost întotdeauna relativă: ea înceta în momentul în care intrau în joc stima ori laudele Şefului. Pe Trujillo îl amuzau – un joc rafinat şi secret – subtilele manevre, împunsăturile secrete, intrigile florentine care le urzeau unul împotriva celuilalt, Scârnăvia Vie şi Creieraşul – dar şi Virgilio Álvarez Pina şi Paíno Pichardo, Joaquín Balaguer şi Fello Bonnelly, Modesto Díaz şi Vicente Tolentino Rojas, şi toţi cei din cercul lui intim. Şi asta pentru a-şi da la o parte colegul, pentru a i-o lua înainte, pentru a fi mai aproape şi a merita mai multă atenţie, pentru a fi numai ochi şi urechi la glumele Şefului. „Ca femeile într-un harem, care se întrec fiecare pentru a deveni favorită”, gândi. Iar el, ca să-i ţină mereu în priză şi să împiedice mâncătoria, rutina şi plictiseala, îi trecea pe rând – după schemă – în dizgraţie. Asta făcuse şi cu Cabral; îl îndepărtase, obligându-l să devină conştient de faptul că tot ce era el i se datora lui Trujillo, că fără Binefăcător era un nimeni. O încercare la care-şi supunea toţi colaboratorii, apropiaţi sau îndepărtaţi. Creieraşul o luase în tragic şi devenise

disperat, ca o muiere îndrăgostită. Vrând să aranjeze lucrurile mai repede decât se cuvenea, făcuse numai gafe. O să înghită mult rahat până să revină la existenţa normală.

Oare Cabral, ştiind că Trujillo avea să-l decoreze pe fostul *marine,* îl rugase pe acesta din urmă să intervină pentru el? Asta să fie cauza pentru care fostul *marine* a rostit pe neaşteptate numele cuiva pe care orice dominican care citea „Forul Public" ştia că era pierdut pentru regim? Da, dar poate că Simon Gittleman nu citea *El Caribe.*

Îi îngheţă sângele în vine: urinase. Simţi, i se păru că vede lichidul gălbui alunecându-i din băşică fără să ceară permisiunea acelei valvule inutile, acelei prostate moarte, incapabilă să-l reţină, îndreptându-se spre uretră, curgând vesel prin ea şi căutând aerul şi lumina, prin slipul, prohabul şi pantalonii lui. Îl luă ameţeala. Închise ochii câteva secunde, mut de indignare şi neputinţă. Din nefericire, în locul lui Virgilio Álvarez Pina o avea în dreapta pe Dorothy Gittleman, iar în stânga stătea Simon, care nu-l puteau ajuta. Virgilio ar fi putut s-o facă. Era preşedintele Partidului Dominican, dar în realitate rolul lui cu adevărat important era (de când doctorul Puigvert, adus în secret din Barcelona, diagnosticase blestemata de infecţie a prostatei) să acţioneze în grabă atunci când se produceau acele incontinenţe, vărsând un pahar de apă sau o cupă de vin pe Binefăcător şi cerându-şi apoi mii de scuze pentru neatenţie sau, dacă asta se întâmpla când era la tribună ori când mergea, să se interpună ca un paravan în faţa pantalonilor pătaţi. Dar imbecilii de la protocol l-au aşezat pe Virgilio Álvarez cu patru scaune mai încolo. Nimeni nu-l putea ajuta. Avea să suporte o cumplită umilinţă ridicându-se în picioare: familia Gittleman şi unii dintre invitaţi aveau să observe că făcuse pe el, fără să-şi dea seama, ca un bătrân. Mânia îl împiedica să se mişte, să simuleze că bea şi să-şi toarne pe el paharul sau carafa pe

care-o avea înainte.

Foarte încet, privind în jur cu un aer distrat, îşi duse mâna dreaptă spre paharul plin cu apă. Încet, încet de tot, îl trase spre el, lăsându-l la marginea mesei, astfel încât să se verse la cea mai mică mişcare. Brusc, îşi aduse aminte că prima fiică, pe care i-a născut-o în Aminta Ledesma prima lui nevastă, Flor de Oro, nebunatica aceea cu trup de femeie şi suflet de bărbat, care schimba bărbaţii ca pe pantofi, făcea pipi în pat până a mers la şcoală. Îşi luă inima în dinţi şi îşi mai privi o dată pantalonii. Şi în locul ruşinosului spectacol, pata pe care se aştepta s-o vadă, observă – vederea lui era formidabilă, ca şi memoria – că şliţul şi crăcii pantalonilor erau uscaţi. Foarte uscaţi. Fusese o falsă impresie, cauzată de teamă, de panica de „a pierde apa”, cum spun femeile ce stau să nască. Fu cuprins de fericire, de optimism. Ziua, care începuse cu supărări şi presimţiri sumbre, tocmai se înfrumuseţase, aidoma peisajului de pe coastă după o ploaie torenţială, atunci când iese soarele.

Se ridică în picioare şi, ca la un ordin, îl imitară cu toţii. În timp ce se apleca s-o ajute pe Dorothy Gittleman să se ridice, hotărî cu toată convingerea: „în seara asta, în Casa de Mahon, o să fac să geamă o femeiuşcă, la fel ca în urmă cu douăzeci de ani”. I se păru că testiculele îi luaseră foc şi membrul începea să i se întărească.

XII

Salvador Estrella Sadhalá se gândi că n-avea să cunoască niciodată Libanul şi gândul ăsta îl deprimă. De copil visa, când şi când, că într-o bună zi urma să viziteze Măreţul Liban, acel oraş, sau poate sat, Basquinta, de unde erau originari cei din familia Sadhalá şi de unde fuseseră expulzaţi la sfârşitul secolului trecut strămoşii mamei lui, fiindcă erau catolici. Salvador crescuse ascultând-o pe mama Paulina povestind aventurile şi necazurile prosperilor negustori care fuseseră cei din neamul Sadhalá din Liban; cum pierduseră ei tot şi prin câte trecuseră don Abraham Sadhalá şi ai lui dorind să scape de persecuţiile la care era supusă minoritatea creştină de către majoritatea musulmană. Au străbătut jumătate din glob, fideli lui Christos şi crucii, până au ajuns în Haiti şi apoi în Republica Dominicană. S-au stabilit în Santiago de los Caballeros şi, muncind cu dăruirea şi cu cinstea proverbiale în familia lor, au ajuns iarăşi prosperi şi respectaţi în ţara de adopţie. Deşi îşi vedea rar rudele din partea mamei Paulina, s-a simţit întotdeauna un Sadhalá. De aceea visa să viziteze într-o bună zi acea misterioasă Basquinta pe care n-o găsise niciodată pe hărţile din Orientul Mijlociu. De unde îi venea deodată certitudinea că n-avea să pună niciodată piciorul în exotica ţară a strămoşilor lui?

— Cred că am aţipit – îl auzi pe Antonio de la Maza, aflat pe scaunul din faţă. Îl văzu frecându-se la ochi.

— Au adormit cu toţii – zise Salvador. Nu-ţi face griji, sunt atent la maşinile care vin dinspre Ciudad Trujillo.

— Şi eu sunt atent – întări locotenentul Amado García Guerrero, aflat lângă el. Ai zice că dorm fiindcă niciun

muşchi nu mi se clinteşte şi creierul îmi merge în gol. E o metodă de relaxare pe care am deprins-o din armată.

— Eşti sigur c-o să vină, Amadito? – îl provocă de la volan Antonio Imbert. Turcul simţi reproş în tonul lui. Cât e de nedrept! Ca şi cum Amadito ar fi vinovat dacă Trujillo renunţă să mai meargă la San Cristóbal.

— Da, Tony – mormăi locotenentul, cu o siguranţă fanatică. O să vină.

Turcul nu mai era chiar atât de sigur; îl aşteptau de o oră şi un sfert. Mai pierdeau încă o zi de entuziasm, de nelinişte, de speranţă. La cei patruzeci şi doi de ani ai săi, Salvador era unul dintre cei mai în vârstă dintre cei şapte bărbaţi postaţi în cele trei maşini care-l aşteptau pe Trujillo pe şoseaua ce ducea spre San Cristóbal. Dar nu se simţea câtuşi de puţin bătrân. Forţa sa era la fel de neobişnuită ca la treizeci de ani, când se spunea, la ferma familiei Almácigos, că Turcul putea ucide un măgar doar trăgându-i un pumn după ureche. Forţa muşchilor lui era legendară. O ştiau cei care-şi puseseră mănuşile ca să boxeze cu el în ringul de box din Casa de Corecţie din Santiago, unde, datorită eforturilor de a insufla tinerilor delincvenţi şi vagabonzi dorinţa de a face sport, obţinuse rezultate miraculoase cu ei. De acolo a apărut Kid Dinamita, câştigătorul Mănuşii de Aur, care a devenit ulterior un boxer renumit în Caraibi.

Salvador îi iubea pe cei din neamul Sadhalá şi era mândru de sângele lui de arab libanez, dar cei din familia Sadhalá nu doriseră ca el să se nască; s-au împotrivit teribil atunci când Paulina i-a anunţat că era curtată de Piro Estrella, mulatru, militar şi politician, trei lucruri care le dădea celor din partea mamei – Turcul zâmbi – fiori pe şira spinării. Refuzul familiei l-a făcut pe Piro Estrella s-o fure pe mama Paulina şi s-o ducă la Moca, unde, sub ameninţarea pistolului, l-a obligat pe preotul parohiei să-i căsătorească.

Cu vremea, cele două familii, Sadhalá şi Estrella, s-au împăcat. Când a murit mama Paulina, în 1936, erau zece fraţi Estrella Sadhalá. Generalul Piro Estrella a făcut în aşa fel încât să i se mai nască alţi şapte copii din a doua căsătorie, astfel încât Turcul avea şaisprezece fraţi legitimi. Ce se va întâmpla cu ei dacă vor da greş în seara asta? Şi mai ales ce o să i se întâmple fratelui său Guaro, care nu ştia nimic din toate astea? Generalul Guarionex Estrella Sadhalá fusese şeful aghiotanţilor militari ai lui Trujillo şi în prezent comanda Brigada a Doua, din La Vega. Dacă dădea greş complotul, represaliile aveau să fie cumplite. Dar de ce să dea greş? Totul era pregătit cu multă grijă. De îndată ce şeful lui, generalul José René Roman, o să-i comunice că Trujillo a murit şi că o Juntă civico-militară a preluat puterea, Guarionex va ordona tuturor forţelor militare din nord să servească noul regim. Dar oare o să se întâmple asta? Salvador se simţea iarăşi descurajat, din pricina aşteptării.

Cu ochii întredeschişi, fără să-şi mişte buzele, începu să se roage. Se ruga de mai multe ori pe zi, cu voce tare, când se scula şi când se culca, şi în gând, ca acum, în restul zilei. *Tatăl nostru* şi *Ave María,* dar şi alte rugăciuni pe care le improviza, în funcţie de împrejurări. Se obişnuise din tinereţe să-l facă părtaş pe Dumnezeu la marile şi la micile lui probleme, încredinţându-i secretele şi cerându-i sfatul. Îl rugă să vină Trujillo şi infinita Lui milostenie să îngăduie executarea călăului dominicanilor, a acelei Bestii care acum se înverşuna împotriva Bisericii lui Christos şi a păstorilor lui. Până nu demult, când era vorba de executarea lui Trujillo, Turcul era nehotărât, dar, de când primise semnul, putea să-i vorbească Domnului despre tiranicid cu conştiinţa împăcată. Semnul fusese acea frază pe care i-o citise nunţiul Sanctităţii Sale.

Graţie părintelui Fortín, preot canadian stabilit în Santiago, Salvador avusese o discuţie cu monseniorul Lino

Zanini, şi de aceea se afla acum aici. Mulţi ani la rând părintele Cipriano Fortín fusese duhovnicul lui. O dată sau de două ori pe lună purtau lungi discuţii, în care Turcul îi spunea ce avea pe suflet şi pe conştiinţă; preotul îl asculta, îi răspundea la întrebări şi îi expunea propriile lui îndoieli. Pe nesimţite, problemele politice au luat locul celor personale în acele discuţii. De ce Biserica lui Christos sprijinea un regim mânjit de sânge? Cum era posibil ca Biserica să-i confere autoritate morală unui conducător care săvârşea crime abominabile?

Turcul îşi amintea stânjeneala părintelui Fortín. Explicaţiile pe care le dădea nu-l convingeau nici măcar pe el: să-i dăm lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu şi Cezarului ce e al Cezarului. Oare se poate face o asemenea distincţie în cazul lui Trujillo, părinte Fortín? Nu merge el la slujbă, nu primeşte el binecuvântarea şi sfânta cuminecătură? Nu se fac slujbe, tedeum-uri, nu se dau binecuvântări pentru toate acţiunile tiranului? În ce situaţie îi punea Biserica pe credincioşi, identificându-se în acest fel cu Trujillo?

De foarte tânăr, Salvador simţise cât era de greu, dacă nu chiar imposibil uneori, să-şi adapteze zilnic comportamentul în conformitate cu preceptele religiei lui. Principiile şi convingerile sale, deşi erau atât de ferme, nu-l împiedicaseră să meargă la chefuri şi să alerge după fuste. Niciodată nu se va căi îndeajuns pentru că făcuse doi copii nelegitimi, înainte de a se căsători cu actuala lui nevastă, Urania Mieses. Erau slăbiciuni de care se ruşina şi pentru care încercase să se pocăiască, dar nu-şi liniştise conştiinţa. Da, e foarte greu să nu-l jigneşti pe Christos în viaţa de toate zilele. El, biet muritor, marcat de păcatul originar, era o dovadă a slăbiciunilor înnăscute ale omului. Dar cum de se putea înşela Biserica inspirată de Dumnezeu, sprijinind un suflet hain? Până când, cu şaisprezece luni în urmă – niciodată n-o să uite ziua aceea

de duminică, 25 ianuarie 1960 – s-a produs miracolul. Un curcubeu pe cerul dominican. Pe 21 ianuarie fusese ziua Sfintei Ocrotitoare, Nuestra Señora de Altagracia, şi totodată ziua celei mai cumplite desfăşurări de forţe împotriva militanţilor din 14 iunie.

În dimineaţa aceea, biserica Sfintei Altagracia din Santiago era plină până la refuz. Când, deodată, din amvon, părintele Fortín începu să citească cu voce tare – şi acelaşi lucru l-au făcut slujitorii lui Christos în toate bisericile dominicane – acea Pastorală a Episcopatului care a zguduit din temelii Republica. A fost un ciclon, chiar mai dramatic decât acel faimos ciclon din San Zenón din 1930, care a ras de pe faţa pământului capitala, la începutul Erei Trujillo.

În întunericul maşinii, Salvador Estrella Sadhalá zâmbi, amintindu-şi de acea zi fastă. Ascultându-l pe părintele Fortín citind într-o spaniolă uşor franţuzită Pastorala, ale cărei fraze aveau să înnebunească de furie Bestia, i se păru că află un răspuns la îndoielile şi neliniştile lui. Cunoştea atât de bine textul acela – pe care, după ce-l auzise, îl citise, îl tipărise pe ascuns şi-l împărţise peste tot –, încât îl învăţase aproape pe de rost. O „umbră de tristeţe” marca sărbătorirea Fecioarei dominicane. „Nu putem rămâne impasibili în faţa durerii profunde ce s-a abătut asupra numeroaselor cămine dominicane”, ziceau episcopii. Aidoma Sfântului Petru, ei voiau „să plângă cu cei care plâng”. Aminteau că „la baza şi la originea tuturor drepturilor se află demnitatea inviolabilă a fiinţei umane”. Îl citau pe Papa Pius al XII-lea care evoca „milioanele de oameni ce trăiau în continuare în asuprire şi tiranie”, pentru ei nemaifiind „nimic sigur: nici căminul, nici bunurile, nici libertatea, nici onoarea”.

Fiecare frază făcea să-i bată mai tare inima lui Salvador. „Cui îi aparţine *dreptul la viaţă* dacă nu doar lui Dumnezeu, creatorul vieţii?” Episcopii subliniau faptul că,

pornind din acest „drept primordial” decurgeau celelalte: dreptul de a întemeia o familie, dreptul la muncă, la imigraţie (nu însemna asta oare condamnarea acelui sistem infam de a cere autorizaţie de la poliţie pentru Fiecare plecare în străinătate?), dreptul la bunul renume şi dreptul de a nu Fi calomniat „sub diferite pretexte neîntemeiate sau în urma unor denunţuri anonime”, „din motive josnice şi mârşave”. Pastorala reafirma faptul că „orice om are dreptul la libertatea de conştiinţă, la informare, la liberă asociere…” Episcopii înălţau rugăciuni „în aceste momente de suferinţe şi de incertitudini” pentru ca în ţară să se instaureze „pacea şi armonia” şi „drepturile sfinte ale convieţuirii dintre oameni”.

Salvador fu atât de emoţionat încât, la ieşirea din biserică n-a putut nici măcar să comenteze Pastorala cu nevastă-sa sau cu prietenii care, strânşi în faţa porţii parohiei, discutau uimiţi, entuziasmaţi ori înfricoşaţi despre ceea ce tocmai auziseră. Nu exista nici urmă de îndoială: primul care semnase Pastorala era arhiepiscopul Ricardo Pittini, fiind urmat de cei cinci episcopi din ţară.

Bâiguind ceva în chip de scuză, se îndepărtă de familia lui şi se întoarse în biserică, ca un somnambul. Se îndreptă spre sacristie. Părintele Fortín îşi scotea felonul. Îi zâmbi: „Acum eşti mândru de Biserica ta, Salvador?” El nu era în stare să scoată niciun cuvânt. Îl îmbrăţişă strâns pe preot. Da, Biserica lui Christos trecuse în sfârşit de partea victimelor.

— Represaliile vor fi cumplite, părinte Fortín – şopti.

Şi au fost cumplite, într-adevăr. Dar, cu diabolica înclinare a regimului spre intrigi, răzbunarea s-a concentrat asupra celor doi episcopi străini, ignorându-i pe cei născuţi pe pământ dominican. Monseniorul Tomás F. Reilly, din San Juan de la Maguana, nord-american, şi monseniorul Francisco Panal, episcopul spaniol din La Vega, au fost ţintele acelei campanii infame.

În săptămânile care au urmat după sărbătoarea din 25 ianuarie 1960, Salvador s-a gândit pentru prima oară la necesitatea de a-l ucide pe Trujillo. La început, ideea l-a speriat, un catolic trebuia să respecte cea de-a cincea poruncă. Şi totuşi gândul acesta revenea în mod irezistibil ori de câte ori citea în *El Caribe* sau în *La Nación* ori asculta la postul Vocea Dominicană atacurile proferate împotriva monseniorului Panal şi a monseniorului Reilly: agenţi ai puterilor străine, vânduţi comuniştilor, colonialişti, trădători, vipere. Bietul monsenior Panal! Să acuzi că e venetic un preot care timp de treizeci de ani făcuse operă apostolică în La Vega, ajungând să fie iubit de toată lumea! Infamiile urzite de Johnny Abbes – cine altcineva putea scorni asemenea inepţii, pe care Turcul le afla de la părintele Fortín – şi scandalul iscat l-au făcut să nu mai aibă niciun fel de scrupule. Picătura care a umplut paharul a fost pantomima profanatoare organizată împotriva monseniorului Panal în biserica din La Vega, unde episcopul îşi ţinea slujba de prânz. În naosul plin de enoriaşi, când monseniorul Panal citea Evanghelia, dădură buzna nişte curve machiate şi pe jumătate goale, spre stupefacţia credincioşilor. Apropiindu-se de amvon, l-au insultat şi l-au incriminat pe bătrânul episcop, acuzându-l că le-a făcut copii şi că-i un depravat. Una dintre femei a pus mâna pe microfon şi a urlat: „Recunoaşte plozii pe care ne-ai obligat să-i facem şi nu-i lăsa să moară de foame!” Când unii dintre credincioşi au reacţionat, vrând să le scoată pe curve afară din biserică şi să-l protejeze pe episcopul care le privea pe femei fără a-i veni să-şi creadă ochilor, au năvălit în biserică agenţii *caliés,* vreo douăzeci de tâlhari înarmaţi cu ciomege şi lanţuri, care s-au năpustit fără milă asupra enoriaşilor. Bieţii episcopi! Le-au mâzgălit casele cu porcării. În San Juan de la Maguana, monseniorului Reilly i-au aruncat în aer camioneta cu care se deplasa prin episcopie, şi în fiecare seară i-au

bombardat casa cu animale moarte, apă folosită, şobolani vii, până ce l-au obligat să se refugieze în Colegiul Santo Domingo. Indestructibilul monsenior Panal rezista în continuare în La Vega, la toate ameninţările, infamiile şi insultele. Un bătrân plămădit din lutul martirilor.

Într-una din zilele acelea, Turcul s-a dus la părintele Fortín, cu faţa lui aspră, mare, transfigurată.

— Ce s-a întâmplat, Salvador?

— O să-l omor pe Trujillo, părinte. Vreau să ştiu dacă pot fi absolvit de păcat – vocea i se sparse. Lucrurile nu mai pot continua aşa! Ce fac cu episcopii, cu bisericile, campania aceea scârboasă la televiziune, la radio şi în ziare. Trebuie să-i punem capăt, tăind capul hidrei. Oare voi fi iertat?

Părintele Fortín îl linişti. Îi oferi cafeaua pe care tocmai o pregătise, îl scoase la o plimbare lungă pe străzile pline de lauri din Santiago. O săptămână mai târziu îl anunţă că nunţiul apostolic, monseniorul Lino Zanini urma să-l primească în Ciudad Trujillo, într-o vizită privată. Turcul s-a prezentat, intimidat, la eleganta reşedinţă a nunţiaturii, pe bulevardul Máximo Gómez. Acel cardinal îl făcu să se simtă în largul lui din prima clipă, pe el, un gigant timid, îndesat într-o cămaşă cu guler şi cravată, pe care şi le pusese pentru audienţa la reprezentantul Papei.

Ce elegant era, şi ce bine vorbea monseniorul Zanini! Un cardinal adevărat, fără îndoială. Salvador auzise multe despre nunţiu şi îi era simpatic, fiindcă se spunea că Trujillo îl ura. Să fie oare adevărat că Perón părăsise ţara în care se exilase de şapte luni, aflând de venirea noului nunţiu al Sanctităţii Sale? O spunea toată lumea. Că a alergat la Palatul Naţional: „Aveţi grijă, Excelenţă. Cu Biserica nu te poţi pune! Amintiţi-vă ce mi s-a întâmplat mie. Nu m-au dat jos militarii, ci preoţii. Nunţiul acesta pe care vi-l trimite Vaticanul este aidoma celui pe care mi l-a trimis mie, când au început problemele cu sutanele. Feriţi-

vă de el!” Şi fostul dictator argentinian şi-a făcut bagajele şi a fugit în Spania.

După întâlnirea aceea, Turcul era dispus să creadă tot ce se spunea de bine despre monseniorul Zanini. Nunţiul l-a invitat în biroul lui, i-a oferit gustări, l-a încurajat să-i povestească tot ce avea pe suflet, făcând comentarii blânde, într-o spaniolă cu rezonanţe de muzică italiană, ce avură asupra lui Salvador efectul unei melodii angelice. L-a ascultat cum spune că nu mai putea suporta ceea ce se întâmpla: ce făcea regimul cu Biserica, cu episcopii, îl înnebunea de-a dreptul. După o lungă pauză, luă mâna plină de inele a nunţiului:

— O să-l ucid pe Trujillo, monseniore. Sufletul meu îşi va găsi iertarea?

Vocea i se frânse. Stătea cu ochii în pământ, respirând neliniştit. Simţi pe spatele lui mâna părintească a monseniorului Zanini. Când, în sfârşit, şi-a ridicat privirea, nunţiul avea în mâini o carte a sfântului Tomás d’Aquino. Faţa sa proaspătă îi zâmbea cu un aer ştrengăresc. Îi semnala cu un deget un pasaj, pe pagina deschisă. Salvador se aplecă şi citi: „Eliminarea fizică a Bestiei este bine văzută de către Dumnezeu dacă prin ea se eliberează un popor”.

Ieşi în stare de transă din nunţiatură. Se plimbă mult timp pe bulevardul George Washington, pe malul mării, simţind o linişte sufletească pe care n-o mai încercase de mult timp. O să ucidă Bestia şi Dumnezeu şi Biserica lui îl vor ierta; mânjindu-se de sânge va spăla sângele pe care Bestia îl făcea să curgă în patria lui.

Dar oare va veni? Simţea tensiunea care pusese stăpânire pe tovarăşii lui, din pricina aşteptării. Nimeni nu deschidea gura; nici măcar nu se mişcau. Îi auzea respirând: Antonio Imbert, cu mâinile pe volan, calm, inspirând adânc; rapid, gâfâind, Antonio de la Maza, care nu-şi dezlipea ochii de pe şosea; şi, lângă el, respiraţia

domoală şi profundă a lui Amadito, care stătea şi el cu faţa spre Ciudad Trujillo. Cei trei prieteni îşi ţineau cu siguranţă armele în mâini, ca şi el. Turcul simţea patul puştii Smith & Wesson 38, cumpărată cu mult timp în urmă din magazinul unui prieten, care vindea fler în Santiago. Amadito, pe lângă un pistol 45, avea o puşcă Ml – din ajutorul ridicol pe care îl dăduseră yankeii pentru conspiraţie – şi, ca şi Antonio, una dintre cele două carabine Browning, calibrul 12, ale cărei ţevi le scurtase în atelierul spaniolului Miguel Ángel Bissié, prietenul lui De la Maza. Armele erau încărcate cu proiectilele speciale pe care un alt prieten apropiat de-al lui Antonio, spaniol şi el şi fost ofiţer de artilerie, Manuel de Ovín Filpo, le pregătise special, dându-i-le cu certitudinea că fiecare din acele gloanţe era mortal, fiind în stare să doboare şi un elefant. Măcar de-ar fi aşa! Salvador fusese cel care propusese ca puştile de la CIA să rămână la locotenentul García Guerrero şi la Antonio de la Maza, şi tot ei să ocupe locurile din dreapta, de lângă geam. Erau cei mai buni trăgători, trebuia să tragă primii şi de foarte aproape. Acceptaseră cu toţii. Dar oare o să vină? O să vină?

Recunoştinţa şi admiraţia lui Salvador Estrella Sadhalá faţă de monseniorul Zanini au crescut când, la câteva săptămâni de la discuţia purtată la nunţiatură, a aflat că surorile aparţinând ordinului Merced de la Caridad hotărâseră s-o transfere pe Gisela, sora lui, călugăriţă – sora Paulina de la Santiago la Puerto Rico. Gisela, surioara răsfăţată, preferata lui Salvador. Şi mai iubită încă de când îmbrăţişase viaţa monahală. În ziua în care a depus jurământul şi şi-a ales numele mamei Paulina, lacrimi mari au brăzdat obrajii Turcului. Ori de câte ori a putut petrece puţin timp cu sora Paulina, s-a simţit mântuit, reconfortat, spiritualizat, molipsit de seninătatea şi bucuria degajate de surioara lui iubită, de calma siguranţă cu care-şi ducea viaţa de devoţiune în slujba lui Christos. Să-i fi spus

părintele Fortín nunţiului cât de speriat era de ceea ce i s-ar putea întâmpla surorii lui, dacă regimul descoperea complotul? Nicio clipă nu i-a trecut prin cap că transferarea sorei Paulina la Puerto Rico ar fi fost întâmplătoare. Era o decizie înţeleaptă şi generoasă a Bisericii lui Christos de a proteja de Bestie o tânără pură şi inocentă, asupra căreia se puteau năpusti călăii lui Johnny Abbes. Era unul dintre obiceiurile regimului, care-l revolta cel mai mult pe Salvador: se răzbunau pe rudele celor pe care voiau să-i pedepsească, părinţi, copii şi fraţi, confiscându-le tot ce aveau, băgându-i la închisoare, lăsându-i fără serviciu. Dacă în seara asta dădeau greş, represaliile împotriva surorilor şi fraţilor aveau să fie implacabile. Nici măcar taică-său, generalul Piro Estrella, atât de bun prieten cu Binefăcătorul, pe care-l omagia dând banchete în cinstea sa la ferma lui din Las Lavas, n-avea să scape de represalii. Toate acestea le cumpănise de nenumărate ori. Dar decizia era luată. Şi simţea o mare uşurare, ştiind că mâna criminală nu putea s-o atingă pe sora Paulina în mănăstirea ei din Puerto Rico. Când şi când, ea îi trimitea câte o scrisoare caligrafiată cu scrisul ei clar şi drept, o scrisoare plină de afecţiune şi de bună dispoziţie.

Deşi era atât de credincios, Salvador nu se gândise niciodată să facă ceea ce făcuse Giselita: să se călugărească. Era o vocaţie pe care o admira şi o invidia, dar pe care Domnul nu i-o dăruise. N-ar fi putut respecta niciodată acele jurăminte, mai ales pe cel al castităţii. Dumnezeu îl făcuse destul de terestru, suficient de slab ca să cedeze acelor instincte pe care un păstor al Domnului trebuia să şi le reprime pentru a-şi împlini misiunea. Îi plăcuseră întotdeauna femeile şi chiar acum – când era fidel în căsnicie, cu sporadice căderi, de pe urma cărora conştiinţa lui suferea o vreme – prezenţa unei mulatre cu talie strâmtă şi şolduri mari, cu gură senzuală şi ochi

scăpărători (acea frumuseţe dominicană tipică printr-o anume viclenie în priviri, în mers, în felul de a vorbi şi în mişcările mâinilor) îl tulbura pe Salvador, făcându-l să ardă de dorinţe şi fantezii.

Erau tentaţii la care rezista de obicei. De câte ori îşi bătuseră joc de el prietenii lui, mai ales Antonio de la Maza (care, după asasinarea lui Tavito, devenise un chefliu de prima mână), pentru că refuza să-i însoţească în bordelurile pe unde-i apuca dimineaţa, în vizitele făcute prin casele unde matroanele le găseau imediat fetiţe proaspete, tocmai bune de deflorat. Uneori a mai cedat, fireşte. Apoi amărăciunea dura zile întregi. De câtva timp se obişnuise să-l considere responsabil pe Trujillo de căderile astea. Bestia era vinovată că atâţia dominicani căutau la curve, în beţii şi alte destrăbălări un mijloc de a-şi mai domoli chinul pe care-l simţeau, fiind nevoiţi să trăiască fără pic de libertate şi demnitate, într-o ţară în care viaţa omului nu mai avea nicio valoare. Trujillo fusese unul dintre cei mai eficienţi aliaţi ai diavolului.

— Ăsta e! – urlă Antonio de la Maza.

Iar Amadito şi Tony Imbert:

— El e! Ăsta e!

— Porneşte o dată, ce dracu’!

Antonio Imbert pornise deja maşina, iar Chevroletul, oprit cu faţa spre Ciudad Trujillo, viră făcând să scârţâie pneurile – Salvador se gândi la un film poliţist – şi o porni spre San Cristóbal, pe şoseaua pustie şi întunecată pe care se îndepărta maşina lui Trujillo. El era? Salvador nu-l văzuse, dar camarazii lui păreau atât de siguri că trebuia să fie el, încât el trebuia să fie. Inima îi bătea să-i sară din piept. Antonio şi Amadito coborâră geamurile şi, pe măsură ce Imbert accelera, aplecat pe volan aidoma unui călăreţ care-şi biciuie calul, vântul devenea atât de puternic, încât Salvador abia îşi mai putea ţine ochii deschişi. Se feri cu mâna liberă, iar cu cealaltă înşfăcă

revolverul. Treptat, treptat, distanţa până la luminiţele roşii se micşoră.

— Eşti sigur că-i Chevroletul Ţapului, Amadito? – ţipă el.

— Absolut sigur – urlă locotenentul. L-am recunoscut pe şofer, e Zacarías de la Cruz. Nu v-am zis eu c-o să vină?

— Accelerează, dracului – repetă pentru a treia sau a patra oară Antonio de la Maza. Îşi scosese capul afară şi, o dată cu el, şi ţeava scurtă a carabinei.

— Ai avut dreptate, Amadito – se auzi ţipând Salvador. A venit, şi încă fără escortă, aşa cum ai spus.

Locotenentul ţinea puşca cu amândouă mâinile. Aplecat, cu spatele spre ei şi cu un deget pe trăgaci, sprijinea patul puştii Ml pe umăr. „Îţi mulţumesc, Doamne Dumnezeule, în numele fiilor tăi dominicani" – se închină Salvador.

Chevroletul Biscayne al lui Antonio de la Maza zbura pe şosea, scurtând distanţa până la Chevroletul Bel Air albastru deschis, pe care Amadito García Guerrero îl descrisese de atâtea ori. Turcul identifică plăcuţa oficială, în negru şi alb, cu numărul 0–1823, perdeluţele de pânză de la geamuri. Da, era maşina pe care o folosea Şeful ca să meargă la Casa de Mahon, în San Cristóbal. Salvador avusese un coşmar, care se tot repetase, cu Chevroletul Biscayne pe care-l conducea Tony Imbert. Mergeau ca şi acum, sub un cer cu lună şi stele, şi, deodată, automobilul ăsta nou-nouţ, pregătit de urmărire, începea să piardă din viteză, mergea din ce în ce mai încet, până se oprea de tot, în înjurăturile tuturor. Salvador vedea maşina Binefăcătorului dispărând în întuneric.

Chevroletul Bel Air accelera în continuare – fugea pesemne cu peste o sută pe oră deja – şi se vedea clar în lumina puternică a farurilor pe care le aprinsese Imbert. Salvador ştia povestea acestui automobil de când, urmând sfatul locotenentului García Guerrero, se hotărâseră să-l pândească pe Trujillo când îşi făcea călătoria lui săptămânală la San Cristóbal. Era evident că succesul

misiunii depindea de o maşină foarte rapidă. Antonio de la Maza era pasionat de maşini. La uzina Santo Domingo Motors n-a trezit suspiciuni faptul că cineva, care lucra la graniţa cu Haiti şi parcurgea sute de kilometri săptămânal, dorea o maşină specială. I-au recomandat modelul Chevrolet Biscayne şi au făcut comanda în Statele Unite. Sosise la Ciudad Trujillo în urmă cu trei luni. Salvador îşi aminti de ziua în care se urcaseră în maşină ca s-o probeze şi cum râseseră când citiseră instrucţiunile în care se menţiona că era un automobil identic cu cel pe care poliţia din New York îl folosea pentru a urmări delincvenţii. Aer condiţionat, transmisie automată, frâne hidraulice şi un motor de 350 cm^3 cu opt cilindri.

A costat şapte mii de dolari şi Antonio făcuse următorul comentariu: „Niciodată n-au fost mai bine investiţi atâţia bani”. I-au făcut rodajul în împrejurimile Mocăi şi şi-au dat seama: broşura nu exagera deloc: putea atinge o sută şaizeci de kilometri pe oră.

— Ai grijă, Tony – se auzi spunând după ce trecură peste o denivelare. Nici Antonio, nici Amadito nu-şi dăduseră seama; stăteau cu armele şi cu capetele în afară, aşteptând ca Imbert să depăşească maşina lui Trujillo. Se aflau la mai puţin de douăzeci de metri, vântul era sufocant, şi Salvador nu-şi desprindea privirea de perdeaua trasă de la geamul din spate. O să trebuiască să tragă orbeşte, să umple de gloanţe toată bancheta din spate. Se rugă lui Dumnezeu ca Ţapul să nu fie însoţit de vreuna dintre nefericitele pe care le ducea la Casa de Mahon.

Chevroletul Bel Air se distanţă câţiva metri, ca şi cum, deodată, şi-ar fi dat seama că e urmărit sau ar fi refuzat, din instinct sportiv, să se lase depăşit.

— Accelerează, ce dracu’! – ordonă Antonio de la Maza. Mai repede!

În câteva secunde Chevroletul Biscayne recuperă distanţa pierdută şi se apropie şi mai mult de maşina din

faţă. Şi ceilalţi? De ce nu apăreau Pedro Livio şi Huáscar Tejeda? Erau într-un Oldsmobile – care-i aparţinea tot lui Antonio de la Maza –, doar la vreo doi kilometri depărtare, şi ar fi trebuit să intercepteze maşina lui Trujillo. Să fi uitat oare Imbert să stângă şi să aprindă farurile de trei ori la rând? Nici Fifí Pastoriza nu-şi făcea apariţia în vechiul Mercury al lui Salvador, oprit la alţi doi kilometri, în faţa Oldsmobilului. Făcuseră deja doi, trei, patru sau mai mulţi kilometri. Oare unde erau?

— Ai uitat semnalele, Tony – strigă Turcul. I-am lăsat deja în urmă pe Pedro Livio şi pe Fifí!

Se aflau la vreo opt metri de maşina lui Trujillo şi Tony încerca să-l depăşească, schimbând luminile şi claxonând.

— Apropie-te şi mai mult – urlă Antonio de la Maza.

Au mai gonit un timp, fără ca Chevroletul Bel Air să abandoneze mijlocul şoselei, indiferent la semnalele lui Tony. Unde naiba se afla blestematul de Oldsmobile cu Pedro Livio şi Huáscar? Unde era Mercuryul cu Fifí Pastoriza? În fine, maşina lui Trujillo trase pe dreapta. Aveau loc destul.

— Apropie-te, apropie-te mai mult – imploră, isteric, Antonio de la Maza.

Tony Imbert acceleră şi, în câteva clipe, au ajuns în dreptul Chevroletului Bel Air. Era trasă şi perdeaua laterală, astfel încât Salvador nu-l văzu pe Trujillo, dar la geamul din faţă vedea foarte bine faţa ţeapănă şi necioplită a faimosului Zacarías de la Cruz, în secunda în care timpanele lui părură că se vor sparge din pricina bubuiturii celor două împuşcături simultane, a lui Antonio de la Maza şi a locotenentului. Automobilele erau ca şi lipite unul de altul, astfel încât atunci când s-au spart geamurile din spate ale celeilalte maşini, cioburi de sticlă săriră şi pe ei, iar Salvador simţi înţepături uşoare pe faţă. Ca în vis, reuşi să-l vadă pe Zacarías mişcând ciudat capul şi, o clipă mai târziu, trăgea şi el pe deasupra umărului lui

Amadito.

Totul dură câteva secunde, căci acum – scârţâitul roţilor îi făcu pielea găină – o frână bruscă lăsă în spate maşina lui Trujillo.

Întorcând capul, văzu prin geamul din spate că Chevroletul Bel Air mergea în zigzag de parcă ar Fi fost gata să se răstoarne înainte de a se opri de tot. Nu făcea cale întoarsă, nu încerca să scape.

— Opreşte, opreşte! – urlă Antonio de la Maza. Întoarce, în paştele mă-sii!

Tony ştia ce face. Frânase brusc, aproape în acelaşi timp cu maşina ciuruită de gloanţe a lui Trujillo, dar ridicase piciorul de pe pedală când maşina fusese zgâlţâită violent amenințând să se răstoarne, şi apoi frână încă o dată, până ce Chevroletul Biscayne se opri. Fără să piardă o clipă, viră brusc – nu se vedea nicio maşină pe şosea – până ajunse pe sens invers, şi porni înspre automobilul lui Trujillo, staţionat în mod absurd acolo, de parcă i-ar fi aşteptat, cu farurile aprinse, la mai puţin de o sută de metri. Când parcurseseră jumătate din drum, farurile maşinii oprite se stinseră, dar Turcul o văzu totuşi: era tot acolo, luminată de faza lungă aprinsă de Tony Imbert.

— Lăsaţi capetele în jos, aplecaţi-vă – zise Amadito. Trag în noi! Geamul din stânga lui se făcu ţăndări. Salvador simţi cioburi pe faţă şi pe gât şi fu împins înainte din cauza frânei bruşte. Chevroletul Biscayne scârţâi, o luă în zigzag, merse aiurea pe şosea, până se opri de tot. Imbert stinse farurile. Se făcu întuneric. Salvador auzea împuşcături în jurul lui. Când oare săriseră din maşină el, Amadito, Tony şi Antonio, ajungând pe şosea? Toţi patru erau afară, sprijinindu-se de aripi şi de portierele deschise, şi trăgeau în direcţia unde se afla, unde trebuia să se afle maşina lui Trujillo. Cine trăgea în ei? Mai era şi altcineva împreună cu Ţapul, în afara şoferului? Căci, fără îndoială, se trăgea în ei: gloanţele răsunau în jur, răpăiau perforând tabla

Chevroletului, şi îl răniră până la urmă pe unul dintre camarazi.

— Turcule, Amadito, acoperiţi-ne! – ordonă Antonio de la Maza. Hai să-l mai omorâm o dată, Tony!

Aproape în acelaşi timp – ochii lui începeau să distingă profilurile şi siluetele în palida lumină albăstrie – văzu cele două umbre ghemuite alergând spre maşina lui Trujillo.

— Nu trage, Turcule – zise Amadito, în vreme ce, cu genunchiul pe pământ, ţintea cu puşca. Sunt la mâna noastră. Fii atent! Să nu cumva să scape de aici!

Timp de cinci, opt, zece secunde, fu linişte absolută. Ca într-un vis, Salvador observă că pe banda din dreapta şoselei treceau două maşini în mare viteză spre Ciudad Trujillo. O clipă mai târziu, se auziră iarăşi împuşcături. Totul dură câteva secunde. Deodată, vocea groasă a lui Antonio de la Maza se auzi puternic în noapte:

— E mort, fir’ar al dracului!

El şi Amadito începură să alerge. Câteva clipe mai târziu, Salvador se oprea, îşi înălţa capul pe deasupra umerilor lui Tony Imbert şi Antonio care, unul cu o brichetă şi celălalt cu beţe de chibrit, examinau trupul însângerat, îmbrăcat în verde oliv, cu faţa zdrobită, care zăcea pe pavaj într-o baltă de sânge. Bestia murise. Nu avu timp să-i mulţumească Domnului, auzi pe cineva fugind şi fu sigur că acolo, în spatele maşinii lui Trujillo, împuşcăturile continuau. Fără să mai stea pe gânduri, ridică revolverul şi trase, convins fiind că erau agenţi *caliés*, aghiotanţi militari care săreau în ajutorul Şefului şi atunci îl auzi, foarte aproape, pe Pedro Livio Cedeño gemând, atins de gloanţele lui. Simţi că se cască pământul sub el şi fu ca şi cum hohotul de râs al Diavolului se ridica din acel hău, bătându-şi joc de el.

XIII

— Chiar nu mai vrei puţină arepa[40]? – insistă amabilă mătuşa Adelina. Nu te sfii. Când erai mică, îmi cereai arepa de fiecare dată când veneai la noi. Nu-ţi mai place?

— Sigur că-mi place, mătuşă – protestează Urania, dar niciodată n-am mâncat atâta, n-o să mai pot închide ochii.

— Bine, eu o las aici, poate o să vrei totuşi mai târziu – se resemnează mătuşa Adelina.

Siguranţa vocii şi luciditatea minţii contrastează cu mâna care a ajuns: gheboşată, aproape cheală – printre smocurile de păr alb se zăreşte pielea capului –, faţa încreţită în mii de riduri, o dantură falsă care se mişcă în timp ce mănâncă sau vorbeşte. Este o fărâmă de femeie, pe jumătate pierdută în balansoarul în care au instalat-o Lucinda, Manolita, Marianita şi servitoarea haitiană, după ce au coborât-o pe braţe de la etaj. Se încăpăţânase să mănânce în sufragerie cu fata fratelui ei, Agustín, apărută din senin după atâţia ani. Urania nici nu-şi mai aduce aminte: o fi mai mică sau mai mare decât tatăl ei? Vorbeşte cu însufleţire şi în ochişorii ei înfundaţi în orbite apar sclipiri de inteligenţă. „N-aş fi recunoscut-o niciodată”, gândeşte Urania. Şi nici pe Lucinda şi, cu atât mai puţin, pe Manolita, pe care a văzut-o ultima oară pe când avea unsprezece sau doisprezece ani şi iată că acum este o doamnă îmbătrânită, cu zbârcituri pe faţă şi gât şi cu părul neglijent vopsit într-un negru-albăstrui de prost gust. Marianita, fata ei, trebuie să aibă vreo douăzeci de ani; slabă, foarte palidă, cu părul tuns aproape zero şi ochii trişti. Nu-şi ia ochii de la Urania, pe care o priveşte

[40] Turtă din mălai, ouă şi unt. (*N. tr.*)

încontinuu, ca vrăjită. Ce poveşti o fi ascultat această nepoată a ei despre ea?

— Nu-mi vine să cred că eşti tu, că te afli aici – o fixează mătuşa Adelina cu privirea ei pătrunzătoare. Nu mi-am închipuit că o să te mai văd vreodată.

— Uite că sunt aici, mătuşă, şi mă bucur din tot sufletul.

— Şi eu, draga mea. Dar cred că şi mai mult s-a bucurat Agustín. Fratele meu se consolase cu ideea că n-o să te mai vadă niciodată.

— Nu ştiu dacă s-a bucurat, mătuşă – îşi pregăteşte Urania apărarea, presimţind reproşurile şi întrebările indiscrete. Am stat toată ziua cu el şi cred că nu m-a recunoscut nici măcar o clipă.

Cele două verişoare reacţionează la unison:

— Sigur că te-a recunoscut, Urania – spune Lucinda.

— Tu nu-ţi dai seama, pentru că nu poate vorbi – îi vine în ajutor Manolita. Dar înţelege tot. Mintea lui e cât se poate de sănătoasă.

— Continuă să Fie Creieraşul – râde mătuşa Adelina.

— Noi ştim, pentru că îl vedem zilnic – întăreşte Lucinda. Te-a recunoscut şi l-ai făcut fericit cu venirea ta.

— Bine-ar fi, verişoară.

Tăcerea se prelungeşte; privirile se încrucişează pe masa veche din sufrageria strâmtă în care Urania recunoaşte vag bufetul-vitrină şi tablourile mici cu scene religioase de pe pereţii de un verde decolorat. Nici aici nu simte nimic familiar. În amintirile ei, casa unchiului Aníbal şi a Adelinei, unde venea să se joace cu Manolita şi Lucinda, era mare, luminoasă, spaţioasă, pe când asta de acum e doar o magherniţă ticsită cu mobile deprimante.

— Fractura de şold m-a despărţit de Agustín pentru totdeauna – se agită pumnul mititel cu degetele deformate de scleroză. Înainte stăteam multe ore cu el. Aveam lungi conversaţii. Nici nu era nevoie să vorbească ca să înţeleg ce voia să-mi spună. Bietul de el! L-aş fi adus aici, dar

unde, în această colivie?

Vorbeşte cu mânie.

— Moartea lui Trujillo a însemnat începutul sfârşitului pentru familia noastră – suspină Lucindita, dar îşi dă seama imediat de gafă şi intră în panică. Iartă-mă, verişoară, tu îl urăşti pe Trujillo, nu-i aşa?

— Decăderea familiei a început mai dinainte – o corectează mătuşa Adelina, trezind interesul Uraniei.

— Când, bunico? – întreabă cu un firicel de voce fiica cea mare a Lucindei.

— O dată cu scrisoarea din „Forul Public", cu câteva luni înainte de uciderea lui Trujillo – e de părere mătuşa Adelina; ochişorii ei privesc în gol. Prin ianuarie sau februarie '61. Noi i-am dat vestea tatălui tău, dis-de-dimineaţă. Aníbal a fost primul care a citit-o.

— O scrisoare în „Forul Public"? – Urania caută, caută printre amintiri. A, da.

— Presupun că nu e nimic important, probabil vreo prostie care se va lămuri – spuse cumnatul său la telefon; era atât de tulburat, atât de vehement, iar vocea lui suna aşa de fals, încât senatorul Agustín Cabral se întrebă uimit: ce i s-o fi întâmplat lui Aníbal?

— Nu ai citit *El Caribe?*

— Abia mi-a sosit, nu l-am deschis încă.

La celălalt capăt al firului se auzi o tuse nervoasă.

— E o scrisoare acolo, Creieraş – încercă să glumească cumnatul lui. Tâmpenii. Lămureşte-le cât mai repede.

— Mulţumesc că m-ai sunat – încheie senatorul Cabral. Sărutări Adelinei şi fetelor. O să trec să le văd.

Treizeci de ani în vârful puterii politice făcuseră din Agustín Cabral un om experimentat în situaţii neprevăzute – înşelăciuni, ambuscade, tertipuri, trădări –, astfel încât nu-şi pierdu cumpătul aflând că se publicase o scrisoare împotriva lui în „Forul Public", pagina cea mai citită şi temută din *El Caribe* pentru că era alimentată de Palatul

Naţional şi reprezenta barometrul politic al ţării. Era pentru prima oară când apărea în acea coloană infernală de ziar; alţi miniştri, senatori, guvernatori sau funcţionari fuseseră făcuţi scrum în flăcările ei; el, până atunci, nu. Reveni în sufragerie. Fiica lui, în uniforma şcolară, îşi lua micul dejun: mangú – banane frecate cu unt – şi brânză topită. O sărută pe păr („Hola[41], papi"), se aşeză în faţa ei şi, în timp ce servitoarea îi turna cafeaua, deschise încet, fără să-şi trădeze nerăbdarea, ziarul îndoit pe un colţ al mesei. Dădu paginile până ajunse la „Forul Public".

Domnule Director,

Vă scriu dintr-un impuls civic, protestând faţă de ofensa adusă cetăţenilor dominicani şi libertăţii nelimitate de exprimare pe care o garantează în această Republică guvernul Generalisimului Trujillo. Mă refer la faptul că nu s-a făcut public până acum, în respectabilele şi cititele dumneavoastră pagini, lucrul ştiut de toţi că senatorul Agustín Cabral, poreclit Creieraşul (pe ce bază?) a fost destituit de la Preşedinţia Senatului în urma dovedirii unei gestiuni incorecte la Ministerul Lucrărilor Publice, pe care l-a condus până de curând. Este ştiut, de asemenea, că, scrupulos cum este acest regim în materie de probitate şi de folosire a fondurilor publice, o comisie de cercetare a probabil frauduloasei gestiuni şi a altor fapte scandaloase – comisioane ilegale, achiziţionare de materiale perimate prin supraevaluarea preţurilor, creştere fictivă a cheltuielilor, în care este implicat senatorul în timpul mandatului său ministerial – a fost numită pentru a examina acuzaţiile împotriva lui.

Nu are poporul trujillist dreptul de a i informat despre fapte atât de grave?

Cu stimă,

[41] În lb. sp.: salut familiar. (*N. tr.*)

Inginer Telésforo Hidalgo Saíno
str. Duarte, nr. 171
Ciudad Trujillo

— Gata, am zburat, papi – auzi senatorul Cabral şi, fără ca vreun gest anume să-i trădeze calmul aparent, îşi ridică privirea din ziar pentru a-şi săruta fetiţa. N-am să mă pot întoarce cu autobuzul colegiului, pentru că rămân să joc volei. O să vin pe jos cu nişte prietene.

— Fii atentă cum traversezi, Uranita.

Îşi bău apoi sucul de portocale şi ceaşca de cafea fierbinte, fără să se grăbească, dar nu se atinse de mangú, nici de brânza topită, nici de pâinea prăjită, cu miere. Citi încă o dată, cuvânt cu cuvânt, scrisoarea din „Forul Public”. Fusese compusă, fără îndoială, de către Constituţionalistul Beţivan, scribul îndrăgit al tuturor uneltirilor concepute la ordinul Şefului; nimeni n-ar fi îndrăznit să scrie, şi cu atât mai puţin să publice, o asemenea scrisoare fără permisiunea lui Trujillo. Când l-a văzut ultima dată? Alaltăieri, în timpul plimbării. N-a fost chemat să meargă alături de el, Şeful a vorbit tot timpul cu generalul Román şi cu generalul Espaillat, dar l-a salutat cu deferenţa obişnuită. Sau nu? Îşi scormoni memoria. A observat vreo asprime în privirea lui fixă, intimidante, care părea că sfâşie aparenţele şi pătrunde în sufletul celui pe care-l scrutează? Vreo asprime a tonului, când i-a răspuns la salut? O căutătură încruntată? Nu, nu-şi amintea nimic anormal.

Bucătăreasa îl întrebă dacă vine la prânz să mănânce acasă. Nu, doar la cină; şi fu de acord cu meniul propus de Aleli. Auzind automobilul Preşedinţiei Senatului apropiindu-se de poarta casei, îşi privi ceasul: opt fix. Datorită lui Trujillo, descoperise că timpul este aur. Ca atâţia alţii, îşi însuşise de tânăr obsesiile Şefului: ordine, disciplină, perfecţiune. Senatorul Agustín Cabral o şi

spusese într-un discurs: „Graţie Excelenţei Sale, Binefăcătorului, noi, dominicanii, am descoperit minunile punctualităţii”. Punându-şi haina, se îndreptă spre stradă: „Dacă m-ar fi destituit, automobilul Preşedinţiei Senatului nu ar fi venit să mă ia”. Asistentul său, locotenentul de aviaţie Humberto Arenal, care nu-i ascunsese niciodată legăturile lui cu SIM, îi deschise portiera. Automobilul oficial, cu Teodosio la volan. Asistentul. Nu avea de ce să-şi facă griji.

— N-a aflat niciodată de ce a căzut în dizgraţie? – se miră Urania.

— Cu certitudine, niciodată – o lămureşte mătuşa Adelina. Au existat multe presupuneri, dar nimic mai mult. Ani şi ani s-a tot întrebat Agustín ce-a făcut pentru ca Trujillo să se supere aşa dintr-o dată, peste noapte. Pentru ca un om care l-a servit toată viaţa să devină brusc un ciumat.

Urania observă neîncrederea cu care le ascultă Marianita.

— Ţi se par lucruri de pe altă planetă, nu-i aşa, nepoată?

Fata se înroşeşte.

— Pare atât de incredibil, mătuşă. Ca în filmul lui Orson Wells, *Procesul*, pe care l-am văzut la Cine-Club. Pe Anthony Perkins îl judecă şi îl execută fără ca el să afle de ce.

Manolita îşi face, de câtva timp, vânt cu mâinile; acum se opreşte pentru a interveni:

— Ziceau că a căzut în dizgraţie pentru că Trujillo s-a lăsat convins că unchiul Agustín era de vină pentru faptul că episcopii au refuzat să-l declare Binefăcătorul Bisericii Catolice.

— S-au spus mii de lucruri – exclamă mătuşa Adelina. Şi partea cea mai rea a calvarului său, astea au fost: îndoielile. Familia a început să se scufunde şi nimeni nu ştia de ce îl acuzau pe Agustín, ce făcuse sau ce nu făcuse.

Nu era niciun senator în clădirea Senatului când Agustín Cabral intră la opt şi cincisprezece minute, ca în fiecare dimineaţă. Garda îi prezentă salutul care i se cuvenea, iar uşierii şi funcţionarii pe care îi întâlni pe coridoare în drum spre biroul său îi dădură bună ziua cu efuziunea dintotdeauna. Doar cei doi secretari ai săi, Isabelita şi tânărul avocat Paris Goico, aveau îngrijorarea întipărită pe feţe.

— Cine a murit? – glumi el. Vă preocupă scrisorica din „Forul Public”? O să lămurim această infamie chiar acum. Sună-l pe directorul de la *El Caribe*, Isabelita. Acasă. Panchito nu ajunge la ziar mai devreme de prânz.

Se aşeză la birou, aruncă o privire spre teancul de documente, spre corespondenţă, se uită în agenda zilei pregătită de eficientul Parisito. „Scrisoarea a fost dictată de Şef.” Îndoiala i se strecură în suflet. Să fie una din scenele care-l distrau atâta pe Generalisim? În mijlocul tensiunilor cu Biserica, al confruntărilor cu Statele Unite şi cu Organizaţia Statelor Americane, îi mai ardea de fandoselile obişnuite din trecut, când se simţea atotputernic şi de nimic ameninţat? Era acum timp pentru circ?

— Telefonul, don Agustín.

Ridică receptorul şi aşteptă câteva secunde înainte să deschidă gura.

— Te-am trezit, Panchito?

— Ce idee, Creieraş – vocea ziaristului era normală. Eu mă scol cu noaptea în cap, devreme, când cântă cocoşii. Şi dorm cu un ochi deschis, pentru orice eventualitate. Ce mai faci?

— Uite ce e, după cum îţi imaginezi, te-am sunat pentru scrisoarea de azi din „Forul Public” – spuse răguşit senatorul Cabral. Poţi să-mi spui despre ce e vorba?

Răspunsul veni pe acelaşi ton superficial, glumeţ, ca şi cum ar fi fost vorba de o banalitate.

— A sosit recomandată, Creieraş. Nu era să public aşa ceva fără să verific. Crede-mă că, dată fiind prietenia noastră, nu mi-a făcut deloc plăcere să o public.

„Da, da, desigur”, murmură el. Nu trebuia să-şi piardă sângele rece nicio clipă.

— Am de gând să dau o replică acestor calomnii – spuse calm. Nu am fost destituit de nicăieri. Te sun de la Preşedinţia Senatului. Şi acea presupusă comisie de cercetare a gestiunii mele la Ministerul Lucrărilor Publice e altă minciună.

— Trimite-mi cât poţi de repede dreptul la replică – răspunse Panchito. Voi face tot ce pot ca să-l public. Asta ne mai lipsea. Ştii cât te apreciez. Voi fi la ziar începând cu ora patru. Sărut-o pe Uranita din partea mea. Te îmbrăţişez, Agustín.

După ce a închis, a început să se îndoiască. A făcut bine că l-a sunat pe directorul ziarului? Nu era o mişcare greşită, care-i trăda alarma? Ce altceva putea să-i spună? El primea scrisorile pentru „Forul Public” direct de la Palatul Naţional şi le publica fără să pună întrebări. Se uită la ceas: nouă fără un sfert. Avea timp; şedinţa biroului de conducere al Senatului era la nouă şi jumătate. Îi dictă Isabelitei dreptul la replică în stilul auster şi clar în care redacta tot ce scria. O scrisoare scurtă, aspră şi fulminantă: era în continuare preşedintele Senatului şi nimeni nu a cercetat vreodată gestiunea sa scrupuloasă de la Ministerul Lucrărilor Publice ce-i fusese încredinţat de regimul condus de dominicanul care a împrumutat numele său unei epoci, unui oraş, Excelenţa Sa, Generalisimul Rafael Leonidas Trujillo, Binefăcătorul şi Părintele Patriei Noi.

Când Isabelita plecă să dactilografieze textul dictat, intră în birou Paris Goico.

— Şedinţa biroului de conducere al Senatului a fost suspendată, domnule preşedinte.

Era tânăr, nu ştia să se prefacă; avea gura întredeschisă şi devenise livid.

— Fără să fiu consultat? Cine a îndrăznit?

— Vicepreşedintele Congresului, don Agustín. Chiar el m-a anunţat.

Cântări ceea ce tocmai auzise. Putea să fie un fapt aparte, fără vreo legătură cu scrisoarea din „Forul Public”? Mâhnit, Parisito aştepta în picioare, lângă birou.

— E în birou doctorul Quintana? Cum asistentul dădu din cap, se ridică: Spune-i că vin la el.

— E imposibil să nu-ţi aminteşti, Uranita – o dojeneşte mătuşa Adelina. Aveai paisprezece ani. Era lucrul cel mai grav care se întâmpla în familia noastră, mai grav chiar şi decât accidentul în care a murit maică-ta. Şi tu nu îţi dădeai seama de nimic?

Băuseră cafea şi o infuzie de plante. Urania mai gustă o bucăţică de *arepa.* Stăteau de vorbă în jurul mesei din sufragerie, în lumina palidă a unei lămpi cu picior. Servitoarea haitiană, tăcută ca o pisică, strânsese ceştile.

— Îmi amintesc tulburarea tatei, bineînţeles – explică Urania, îmi lipsesc însă detaliile, amănuntele de zi cu zi. La început el încerca să-mi ascundă ce se întâmpla. „Sunt probleme, Uranita, dar se vor rezolva.” Nu-mi închipuiam ce întorsătură va lua viaţa mea începând de atunci.

Simte că o ard privirile mătuşii, ale verişoarelor şi ale nepoatei sale. Lucinda exprimă ceea ce gândesc:

— Totuşi, pentru tine a ieşit ceva bun din asta, Uranita. Nu ai fi acum unde eşti, dacă nu… În schimb, pentru noi, a însemnat dezastrul.

— Pentru sărmanul meu frate, mai mult decât pentru oricine – precizează mătuşa Adelina. L-au înjunghiat şi l-au lăsat să sângereze treizeci de ani.

Un papagal ţipă, undeva, pe deasupra capului Uraniei, speriind-o. Nu-şi dăduse seama până atunci de prezenţa lui; era înfuriat şi se mişca dintr-o parte în alta, pe

beţigaşul lui de lemn, înăuntrul unei colivii spaţioase, cu bare groase vopsite în albastru. Mătuşa, verişoarele şi nepoata izbucniră în râs.

— Samson – i-l prezintă Manolita. S-a enervat pentru că l-am trezit. E un somnoros.

Graţie papagalului, atmosfera se destinde.

— Sunt sigură că dacă aş înţelege ceea ce spune, aş afla o mulţime de secrete – glumeşte Urania, arătându-l pe Samson.

Senatorului Agustín Cabral nu-i arde să zâmbească. Răspunde cu o înclinare rigidă a capului surâsului mieros al doctorului Jeremías Quintanilla, vicepreşedintele Senatului, în al cărui birou năvălise şi, fără niciun alt preambul, îl luă la rost:

— De ce ai suspendat şedinţa biroului de conducere al Senatului? Nu este atributul preşedintelui Senatului? Aştept o explicaţie.

Faţa groasă, ciocolatie, a senatorului Quintanilla consimte de mai multe ori, în timp ce buzele, într-o spaniolă cadenţată, aproape muzicală, se străduiesc să-l calmeze: — Desigur, Creieraş. Nu te mânia. Toate, în afară de moarte, au o justificare.

E un grăsan uriaş, de vreo şaizeci de ani, cu pleoapele umflate şi gura vâscoasă, înfundat într-un costum albastru, cu o cravată cu dungi argintii sclipitoare. Se încăpăţânează să surâdă în continuare şi Agustín Cabral îl vede scoţându-şi ochelarii, clipind des, rotindu-şi ochii în cap cu repeziciune, lăsând să se vadă albul sclerelor. Face apoi un pas înainte, îl ia de braţ şi-l trage după el, în timp ce zice, cu voce tare:

— Să luăm loc aici, stăm mai comod.

Dar nu-l duce spre fotoliile cu picioare grele, în formă de labe de tigru, din birou, ci spre balconul cu uşile întredeschise. Îl obligă să iasă cu el, astfel încât să poată vorbi în aer liber, pe fondul freamătului mării, departe de

ascultători indiscreţi. E un soare foarte puternic; dimineaţa luminoasă vibrează de zgomotul motoarelor şi al claxoanelor ce se aud dinspre Malecón şi de strigătele vânzătorilor ambulanţi.

— Ce paştele mă-sii se întâmplă, Mono? – murmură Cabral.

Quintana îl ţine în continuare de braţ, dar acum e foarte serios. În privirea lui observă un sentiment difuz, de solidaritate sau compasiune.

— Ştii foarte bine ce se întâmplă, Creieraş, nu fă pe prostul. N-ai observat că de vreo trei, patru zile ziarele nu te mai numesc „distinsul domn” şi că te-au coborât la un simplu „domn”? – îi bolboroseşte la ureche Mono Quintana. Nu ai citit *El Caribe* azi-dimineaţă? Asta se întâmplă.

Pentru prima oară de când a citit scrisoarea în „Forul Public”, lui Agustín Cabral i se face frică. Într-adevăr: ieri sau alaltăieri cineva a glumit la Country Club că în pagina socială a ziarului *La Nación* l-au deposedat de calificativul „distins”, ceea ce în mod normal era semn rău: pe Generalisim îl distrau aceste avertismente. Aşadar era ceva serios. O adevărată furtună. Trebuia să facă uz de întreaga lui experienţă şi viclenie ca să nu fie distrus.

— De la Palat a venit ordinul de suspendare a şedinţei biroului de conducere? – îngaimă stins. Vicepreşedintele, aplecându-se, îi şopteşte la ureche:

— De unde să vină din altă parte? E chiar mai rău. Se suspendă toate comisiile din care faci tu parte. În instrucţiunile primite se precizează: „Până se reglementează situaţia preşedintelui Senatului”.

Rămâne mut. Asta e. Se întâmplă acel coşmar care, din când în când, se ivea să-i tulbure triumfurile, ascensiunea, succesele politice: au reuşit să-l pună rău cu Şeful.

— Cine ţi-a transmis instrucţiunile?

Faţa bucălată a lui Quintana se contractă, neliniştită, şi

Cabral înţelege în sfârşit cum se explică atitudinea lui Mono. Vrea vicepreşedintele să spună că nu poate comite un abuz de încredere? Totuşi, brusc, se decide:

— Henry Chirinos – îl ia din nou de braţ. Îmi pare rău, Creieraş. Nu cred că pot să-ţi fiu prea mult de ajutor, dar, dacă se va putea, contează pe mine.

— Ţi-a spus Chirinos de ce mă acuză?

— S-a limitat să-mi transmită ordinul şi să peroreze: „Nu ştiu nimic. Sunt un modest mesager al unei decizii superioare”.

— Tatăl tău a bănuit întotdeauna că Chirinos, Constituţionalistul Beţivan, a fost intrigantul – îşi aminteşte mătuşa Adelina.

— Grăsanul ăla negricios şi scârbos a fost printre cei care s-au aranjat cel mai bine – o întrerupe Lucinda. Din om de casă al lui Trujillo, a ajuns apoi ministru şi ambasador al lui Balaguer. Ca să vezi cum merg lucrurile în ţara asta, Uranita.

— Îmi amintesc bine de el, l-am văzut la Washington, ca ambasador, acum câţiva ani. Venea des la noi când eram mică. Părea un prieten intim al tatii.

— Şi al lui Aníbal şi al meu – adaugă mătuşa Adelina. Venea aici cu tot felul de linguşeli şi ne recita poezioarele compuse de el. Vorbea tot timpul citând din cărţi, ca să treacă drept om cult. Ne-a invitat o dată şi la Country Club. Nu-mi venea să cred că ar fi putut să-şi trădeze prietenul de-o viaţă. Dar, vezi şi tu, politica aşa se face, călcând pe cadavre.

— Unchiul Agustín era prea cinstit, prea bun, de aceea s-au înverşunat împotriva lui.

Lucindita speră ca Urania să-i confirme spusele, să protesteze şi ea împotriva infamiei la care fusese supus tatăl ei. Dar Urania nu mai are putere să se prefacă. Ascultă doar, cu un aer mâhnit.

— În schimb, soţul meu, odihnească-se în pace, s-a

comportat ca un domn, i-a acordat tatălui tău tot sprijinul – pufneşte într-un râs subţire, sarcastic, mătuşa Adelina. Unde era don Quijote! Şi-a pierdut postul de la Regia Tutunului şi pe urmă n-a mai putut să-şi găsească niciun loc de muncă.

Papagalul Samson izbucneşte din nou într-o cascadă de ţipete şi cârâieli ca nişte înjurături. „Taci din gură, somnorosule" îl ceartă Lucindita.

— Bine cel puţin că nu ne-am pierdut umorul, fetelor – exclamă Manolita.

— Caută-l pe senatorul Henry Chirinos şi spune-i că vreau să-l văd imediat, Isabel – porunceşte senatorul Cabral, intrând în birou. Apoi, adresându-se doctorului Goico[42]: Din câte se pare, el este artizanul acestei intrigi.

Se aşază la biroul său, se pregăteşte să-şi consulte din nou agenda zilei, dar realizează brusc în ce situaţie se află. Mai are sens să semneze scrisori, rezoluţii, memorandumuri, note, ca preşedinte al Senatului Republicii? Mai este oare preşedinte? Are mari îndoieli. Mai rău ar fi însă să dea semne de descurajare în faţa subalternilor săi. La vremuri grele, feţe vesele. Ia teancul de dosare şi începe să citească primul document, când îşi dă seama că Parisito se află tot acolo, în birou. Mâinile îi tremură:

— Domnule preşedinte, aş vrea să vă spun – murmură tulburat de emoţie. Indiferent ce s-ar întâmpla, eu sunt alături de dumneavoastră. În orice situaţie. Ştiu cât vă datorez, doctor Cabral.

— Mulţumesc, Goico. Eşti nou în această lume şi vei vedea lucruri şi mai rele. Nu-ţi face griji. Vom scăpa şi din această furtună.

Şi acum, la treabă.

— Senatorul Chirinos vă aşteaptă acasă la el, domnule

[42] În ţările Americii Latine, titlul de doctor e folosit în mod curent înaintea numelui de familie. (*N. tr.*).

preşedinte – Isabelita intră în birou vorbind. A răspuns chiar el. Ştiţi ce mi-a spus? „Uşa casei mele este deschisă zi şi noapte pentru marele meu prieten, senatorul Cabral.”

Ieşind din clădirea Congresului, garda îi prezintă salutul militar, ca de obicei. Automobilul negru, funerar, e la locul lui. Dar asistentul său, locotenentul Humberto Arenal, dispăruse. Teodosio, şoferul, îi deschide portiera.

— La senatorul Henry Chirinos acasă.

Şoferul dă din cap, fără să deschidă gura. Apoi, când intră pe bulevardul Mella, la marginea oraşului colonial, privindu-l în oglinda retrovizoare, îl informează:

— De când am plecat de la Congres ne urmăreşte un „cepillo”[43] cu agenţi *caliés*, domnule doctor.

Cabral întoarce capul: la cincisprezece, douăzeci de metri zăreşte unul din inconfundabilele Volkswagenuri negre ale Serviciului de Inteligenţă. În orbitoarea luminozitate a dimineţii nu poate zări câte capete de agenţi *caliés* se află înăuntru. „În loc să mă escorteze asistentul meu, acum mă escortează oamenii de la SIM.” În timp ce automobilul pătrunde pe străduţele înguste, ticsite de oameni, cu vile cu unul sau două etaje, cu grilaje la ferestre şi fundaţii înalte de piatră, îşi spune că lucrurile sunt chiar mai grave decât a presupus. Dacă Johnny Abbes a dat ordin să fie urmărit, s-a luat poate şi decizia de a-l aresta. Se repetă istoria lui Anselmo Paulino, întocmai. Exact de ce se temea mai mult. Creierul îi funcţionează încins până la roşu. Ce a făcut? Ce a spus? Unde a greşit? Pe cine a văzut în ultimul timp? Îl tratau ca pe un duşman al regimului. Tocmai pe el. Pe el!

Automobilul frână pe strada Salomé Ureña colţ cu Duarte, şi Teodosio sări să-i deschidă portiera. „Cepillo” opri şi el la câţiva metri, dar niciun agent *calié* nu coborî. Era tentat să se apropie şi să întrebe de ce-l urmăreau pe

[43] În lb. sp., în argou: „perie” – maşina de supraveghere a SIM. (*N. tr.*)

preşedintele Senatului, dar se abţinu: la ce i-ar fi folosit această insolenţă cu bieţii diavoli care ascultau şi ei de nişte ordine?

Vechea casă cu două etaje, cu un mic balcon colonial şi ferestre cu jaluzele se asemăna cu proprietarul ei, Henry Chirinos; timpul, bătrâneţea, neglijenta o deformaseră; ajunsese asimetrică, lărgindu-se excesiv de la jumătate în sus, ca şi cum i-ar fi crescut o burtă pe punctul de a se revărsa. În timpuri îndepărtate trebuie să fi *fost o* vilă nobilă şi solidă; acum era murdară, abandonată şi părea gata să se prăbuşească. Pete de mucegai şi tencuiala căzută urâţeau pereţii şi pe sub streşini atârnau pânze de păianjen. Nici nu apucă bine să sune şi uşa se şi deschise. Urcă nişte trepte întunecoase care trosneau la fiecare pas, cu balustrada unsuroasă, şi, pe primul palier, majordomul îi deschise o uşă care scârţâi din toate încheieturile: recunoscu biblioteca impresionantă, perdelele grele de catifea, rafturile înalte, ticsite de cărţi, covorul moale decolorat, tablourile cu ramă ovală şi firele argintii ale pânzelor de păianjen reliefate de suliţele de lumină solară care pătrundeau printre obloane. Mirosea a vechi, a unsori râncede şi era o căldură infernală. Îl aşteptă pe Chirinos în picioare. Fusese de atâtea ori aici, de-a lungul anilor, participând la şedinţe, pacte, negocieri, conspiraţii, mereu în serviciul Şefului.

— Simte-te ca acasă, Creieraş. Un jerez[44]? Dulce sau sec? Ţi-l recomand pe cel alb, sec. E foarte rece.

În pijama şi înfăşurat într-un halat de postav verde cu margini de mătase, care îi accentua rotunjimile trupului, cu o batistă umflată în buzunar şi în papuci de satin deformaţi de monturi, senatorul Chirinos îi surâdea. Rarele fire de păr răvăşit şi urdorile de la ochi, faţa buhăită, cu pleoape şi buze vinete, cu urme de salivă uscată la colturile gurii, trădau faptul că nu se spălase încă.

[44] Vin de Xerez, produs în sudul Spaniei. (*N. tr.*)

Senatorul Cabral se lăsă bătut pe umăr şi condus spre fotoliile îmbătrânite, cu huse croşetate pe spătar, fără să răspundă efuziunilor stăpânului casei.

— Ne cunoaştem de mulţi ani, Henry. Am făcut împreună multe lucruri. Şi bune şi rele. Nu există alte două persoane în tot regimul care să fi fost atât de apropiate ca noi doi. Ce se întâmplă? De ce se prăbuşeşte de azi-dimineaţă cerul peste mine?

Fu nevoit să se întrerupă, pentru că în încăpere intră majordomul, un bătrân mulatru chior, la fel de urât şi de neîngrijit ca şi stăpânul casei, cu o carafă de cristal în care pusese vinul şi două pahare alături. Le lăsă pe măsuţă şi se retrase, şchiopătând.

— Nu ştiu ce se întâmplă – Constituţionalistul Beţivan se bătu cu pumnul în piept. N-o să mă crezi. Te gândeşti poate că eu am complotat sau am instigat împotriva ta. Pe amintirea mamei mele, cel mai sfânt lucru din casa asta, nu ştiu nimic. Când am aflat, ieri seară, am rămas uimit. Aşteaptă, aşteaptă, să ciocnim. Pentru ca această încurcătură să se rezolve repede, Creieraş!

Vorbea hotărât şi emoţionat, cu inima deschisă şi cu sensibilitatea mieroasă a eroilor radionovelelor pe care HIZ[45] le importa, înainte de revoluţia lui Castro, de la CMQ[46] din Havana. Dar Agustín Cabral îl cunoştea: era un histrion de mare clasă. Ceea ce spunea putea fi adevărat sau nu, n-avea cum să verifice. Bău o înghiţitură de jerez, în silă, pentru că niciodată nu punea alcool în gură dimineaţa. Chirinos îşi smulgea firele de păr din nas.

— Ieri, în timp ce eram cu Şeful în birou, mi-a dat deodată ordin să-l instruiesc pe Mono Quintanilla ca, în calitate de vicepreşedinte al Senatului, să contramandeze toate şedinţele până când se ocupă locul vacant al preşedintelui Senatului – continuă el, gesticulând. M-am

[45] Companie de radio dominicană. (*N. tr.*)

[46] Companie de radio cubaneză. (*N. tr.*)

gândit la un accident, un stop cardiac, nu ştiu.

„Ce i s-a întâmplat Creieraşului, Şefule?” „Asta aş vrea să ştiu şi eu”, mi-a răspuns, cu acea asprime care-ţi îngheaţă oasele. „A încetat să mai fie unul de-ai noştri şi a trecut de partea duşmanului.” N-am putut să-l întreb mai mult, tonul era zdrobitor. Mi-a spus doar să îndeplinesc ordinul. Şi azi dimineaţă am citit, ca toată lumea, scrisoarea din „Forul Public”. Îţi jur din nou pe memoria sfântă a mamei mele, este tot ce ştiu.

— Tu ai scris scrisoarea din „Forul Public”?

— Eu scriu corect în limba spaniolă – se arătă indignat Constituţionalistul Beţivan. Ignorantul care semnează a comis trei greşeli de sintaxă. Le-am subliniat.

— Cine, atunci?

Din orbitele cu pleoape inflamate ale senatorului Chirinos se revărsă spre el o privire plină de compătimire:

— Ce dracului, mai are importanţă, Creieraş? Eşti unul dintre oamenii inteligenţi din această ţară, nu poza în tâmpit cu mine, care te cunosc de când erai tânăr. Singurul lucru care are importanţă este că l-ai supărat pe Şef cu ceva. Vorbeşte cu el, scuză-te, dă-i explicaţii, ia-ţi angajamentul că te îndrepţi. Recâştigă-i încrederea.

Luă carafa de cristal, îşi umplu din nou paharul şi bău. Zgomotul străzii era mai mic decât la Congres. Datorită grosimii zidurilor coloniale sau poate pentru că pe străzile înguste din centru circulau foarte puţine automobile.

— Să mă scuz, Henry? Ce-am făcut ca să mă scuz? Nu-mi sacrific eu zilele şi nopţile pentru Şef?

— Nu-mi spune mie. Convinge-l pe el. Eu o ştiu foarte bine. Nu-ţi pierde cumpătul. Tu îl cunoşti foarte bine. În fond este o fiinţă mărinimoasă. Cu un caracter profund justiţiar. Dacă nu s-ar fi îndoit de toată lumea, n-ar fi rezistat treizeci şi unu de ani la putere. În cazul tău este desigur o greşeală, o neînţelegere. Trebuie să se lămurească. Cere-i audienţă. El ştie să asculte.

Vorbea dând din mâini, bucurându-se de fiecare cuvânt pe care-l slobozeau buzele sale cenuşii. Stând jos, părea şi mai obez ca atunci când era în picioare: burta enormă ieşise prin halatul întredeschis şi zvâcnea cu un flux şi reflux ritmic. Cabral îşi imaginã intestinele delicate, atâtea ore pe zi, în laborioasa trudă de a digera şi dizolva holurile alimentare pe care le înghiţea râtul vorace din faţa lui. Regretă că venise. Cum era să-l ajute Constituţionalistul Beţivan? Dacă n-a pus el totul la cale, se bucura desigur în adâncul sufletului ca de o mare victorie împotriva cuiva care, dincolo de aparenţe, fusese întotdeauna rivalul său.

— Analizând mai bine, frământându-mi creierii – adăugă Chirinos cu un aer conspirativ, am ajuns să cred că, poate, cauza este dezamăgirea pe care i-a produs-o Şefului refuzul episcopilor de a-l proclama Binefăcătorul Bisericii Catolice. Tu făceai parte din comisia care a eşuat.

— Eram trei, Henry! Făceau parte din comisie şi Balaguer şi Paíno Pichardo, ca miniştri, la Interne şi la Culte. Demersurile noastre au avut loc cu luni în urmă, puţin după Pastorala episcopilor. De ce să cadă totul doar pe mine?

— Nu ştiu, Creieraş. Ipoteza mea pare trasă de păr, într-adevăr. Dar nici nu văd vreun alt motiv ca să cazi în dizgraţie. Ţi-o spun sincer, în numele prieteniei noastre de atâţia ani.

— Am fost mai mult decât prieteni. Am fost împreună, în spatele Şefului, în toate hotărârile care au transformat această ţară. Suntem istorie vie. Ne-am pus piedici, ne-am dat lovituri sub centură, ne-am întins capcane pentru a obţine avantaje unul în faţa altuia. Dar anihilarea celuilalt părea exclusă. Asta e cu totul altceva. S-ar putea să sfârşesc în ruină, discreditat, închis. Fără să ştiu de ce. Dacă tu ai născocit totul, felicitări. O capodoperă, Henry!

Se ridicase în picioare. Vorbea calm, într-un mod impersonal, aproape didactic. Chirinos se ridică şi el,

rezemându-se de un braţ al fotoliului pentru a-şi susţine greutatea. Stăteau unul lângă altul, aproape atingându-se. Cabral văzu înrămat pe perete, între rafturile cu cărţi, un citat din Tagore: „O carte deschisă este o minte care vorbeşte; o carte închisă – un prieten care aşteaptă; o carte uitată – un suflet care iartă; o carte distrusă – o inimă care plânge”. „De prost gust în tot ce face, atinge, spune şi simte”, gândi Cabral.

— La sinceritate se răspunde cu sinceritate – Chirinos îşi apropie faţa şi Agustín Cabral simţi că-i vine rău din cauza răsuflării care însoţea cuvintele lui. Acum zece ani, acum cinci ani, nu aş fi ezitat să născocesc ceva ca să te scot din joc, Agustín. Cum ai fi făcut şi tu. Chiar şi anihilarea totală. Dar acum? De ce? Avem ceva de împărţit? Nu. Nu mai suntem în competiţie, Creieraş, o ştii la fel de bine ca mine. Cât oxigen îi mai rămâne acestui muribund? Pentru ultima oară: nu am niciun amestec în ceea ce ţi se întâmplă. Sper şi doresc să se rezolve totul. Vin zile grele şi regimului îi convine să te aibă alături, pentru a rezista loviturilor.

Senatorul Cabral dădu din cap. Chirinos îl bătea pe umeri.

— Dacă mă duc la agenţii *caliés* care mă aşteaptă afară şi le povestesc ce mi-ai spus, că regimul se asfixiază, că este un muribund, o să vii să-mi ţii de urât – şopti la despărţire.

— N-o vei face – râse botul întunecat al stăpânului casei. Tu nu eşti ca mine. Tu eşti un domn.

— Ce s-a ales de el?

Mătuşa Adelina izbucneşte într-un râs subţirel şi papagalul Samson, care părea adormit, reacţionează cu o altă cascadă de ţipete stridente. Când tace, Urania poate percepe scârţâitul ritmic al balansoarului în care se leagănă Manolita.

— Iarba rea nu piere – explică mătuşa ei. E tot în aceeaşi

vizuină din oraşul colonial, în Salomé Ureña, colţ cu Duarte. Lucindita l-a văzut de curând, cu baston şi în papuci de casă, plimbându-se prin parcul Independencia.

— Nişte copii se ţineau după el strigând: „Cucul! Cucul!” – râde Lucindita. E şi mai urât şi mai scârbos ca înainte. O avea peste nouăzeci de ani, nu?

A trecut oare timpul cât se cuvenea să mai stea după masă, ca să se ridice să plece? Urania nu s-a simţit în apele ei toată seara. A fost încordată, ca în aşteptarea unei agresiuni. Acestea sunt singurele rude care i-au mai rămas şi se simte mai departe de ele ca de stele. Ochii mari ai Marianitei, care nu se dezlipesc de ea, încep să o irite.

— Au fost zile teribile pentru familie, atunci – insistă mătuşa Adelina.

— Eu îmi amintesc de papă şi de unchiul Agustín, vorbind în şoaptă în această încăpere – zice Lucindita. Şi tatăl tău spunea: „Dar, pentru Dumnezeu, ce am putut face ca Şeful să mă maltrateze astfel?”

Tace, întreruptă de un câine care latră înfuriat în apropiere; încă doi, încă cinci i se alătură. Printr-o ferestruică plasată sus, aproape de tavanul camerei, Urania zăreşte luna: rotundă şi galbenă, splendidă. În New York nu exista o astfel de lună.

— Ceea ce îl amăra cel mai mult era viitorul tău, în cazul când lui i s-ar fi întâmplat ce era mai rău – mătuşa Adelina are privirea încărcată de reproşuri. Când au început să-i controleze conturile bancare, a ştiut că nu mai e nimic de făcut.

— Conturile bancare – aprobă Urania. Atunci mi-a vorbit papá pentru prima oară.

Se afla deja în pat când tatăl ei intră la ea fără să bată la uşă.

Se aşează pe marginea patului. În cămaşă, foarte palid, i se păru mai slab, mai fragil şi mai bătrân. Ezita înainte de fiecare silabă.

— Lucrurile merg foarte rău, fetiţa mea. Trebuie să fii pregătită pentru orice s-ar întâmpla. Până acum, ţi-am ascuns gravitatea situaţiei. Dar azi, probabil, ai auzit la şcoală ce se întâmplă.

Fata dădu din cap, aprobând cu gravitate. Nu se nelinişti, încrederea ei în el era nelimitată. Cum să i se întâmple ceva rău unui om atât de important?

— Da, papi, am aflat că au apărut scrisori împotriva ta în „Forul Public", că te acuză de delicte financiare. Nimeni n-o să creadă, e o tâmpenie. Toată lumea ştie că eşti incapabil să faci rău.

Tatăl o îmbrăţişă, pe deasupra păturii.

Lucrurile erau mai serioase decât calomniile din ziar, fata mea. Îi luaseră Preşedinţia Senatului. O comisie a Congresului verifica dacă au existat matrapazlâcuri şi fraude în fondurile publice, în timpul mandatului său ministerial. De câteva zile îl urmăreau „cepillos" de la SIM; chiar acum se afla unul postat în faţa casei, cu trei agenţi *caliés.* În ultima săptămână primise scrisori prin care era anunţat că fusese expulzat din Institutul Trujillonian, din Country Club, din Partidul Dominican, şi, azi după-amiază, mergând să scoată bani de la bancă, primise lovitura de graţie. Administratorul, prietenul său Josefo Heredia, îl informase că ambele conturi curente fuseseră blocate pe timpul desfăşurării cercetărilor Congresului.

— Se poate întâmpla orice, fetiţa mea. Să ne confişte casa, să ne arunce în stradă. Sau la închisoare. Nu vreau să te sperii. S-ar putea să nu se întâmple nimic. Dar trebuie să fii pregătită. Să ai curaj.

Îl asculta stupefiată; nu din cauza a ceea ce spunea, ci a vocii lui pierite, a expresiei deznădăjduite, a ochilor micşoraţi de spaimă.

— O să mă rog Sfintei Fecioare – nu găsi ea altceva mai potrivit să spună. Sfânta Fecioară de Altagracia ne va ajuta. De ce nu vorbeşti cu Şeful? El te-a iubit întotdeauna.

Să dea un ordin şi totul se va rezolva.

— I-am cerut audienţă şi nici măcar nu-mi răspunde, Uranita. Am fost la Palatul Naţional, secretarele şi gărzile abia dacă mă mai salută. Nici preşedintele Balaguer n-a vrut să mă primească, nici ministrul de Interne; doar cu Paíno Pichardo am putut să vorbesc. Sunt un om mort, fetiţa mea. Poate că ai dreptate, nu ne rămâne decât să ne încredinţăm Sfintei Fecioare.

Vocea i se sparse. Dar, când fata se ridică să-l îmbrăţişeze, îşi reveni. Îi zâmbi:

— Trebuia să-ţi spun, Uranita. Dacă mi se întâmplă ceva, să te duci la mătuşa ta. Adelina şi Aníbal vor avea grijă de tine. S-ar putea să nu fie decât o încercare. Şeful a mai făcut astfel de lucruri, ca să-şi verifice colaboratorii.

— Să-l acuze de deturnare de fonduri pe el – suspină mătuşa Adelina. În afara căsuţei de vacanţă de la Gazcue, n-a avut niciodată nimic. Nici terenuri, nici firme, nici investiţii. Doar mici economii, cei douăzeci şi cinci de mii de dolari din care-ţi trimitea puţin câte puţin, în timp ce erai la studii acolo. A fost politicianul cel mai cinstit şi tatăl cel mai bun din lume, Uranita. Şi, dacă-i dai voie bătrânei tale mătuşi ramolite să se amestece în viaţa ta privată, nu te-ai purtat cu el cum se cuvine. Ştiu că tu îl întreţii şi că îi plăteşti infirmiera. Dar nici nu ştii cât l-ai făcut să sufere pentru că nu i-ai răspuns la nicio scrisoare şi nu voiai să-i vorbeşti nici măcar la telefon, când te suna. Şi eu, şi Aníbal l-am văzut de atâtea ori plângând din cauza ta. Acum, că a trecut atâta timp, poţi să ne spui de ce?

Urania se gândeşte, rezistând privirii mustrătoare a bătrânei încovoiate ca un cârlig în fotoliul ei.

— Pentru că nu era un tată atât de bun precum crezi, mătuşă Adelina – spune în cele din urmă.

Senatorul Cabral ceru taximetristului să-l lase la Clinica Internaţională, la patru străzi de Serviciul de Inteligenţă, situat tot pe bulevardul Mexico. Dându-i adresa

taximetristului, simţise o nelinişte stranie, ruşine, jenă, şi, în loc să-i spună şoferului că mergea la SIM, pronunţă numele clinicii. Parcurse distanţa ce-i mai rămăsese pe jos, fără să se grăbească; domeniile lui Johnny Abbes erau probabil singurele instituţii importante ale regimului în care nu pusese piciorul până atunci. „Cepillo” cu agenţi *caliés* îl urmărea fără să se ferească, în viteza întâi, lipit de trotuar, şi el putea observa expresia alarmată a trecătorilor care îşi întorceau capetele când descopereau emblematicul Volkswagen. Îşi aminti că în comisia pentru buget a Congresului intervenise pentru aprobarea fondurilor destinate importului a o sută de „cepillos” cu care agenţii *caliés* ai lui Johnny Abbes se deplasau acum prin toată ţara în căutarea duşmanilor regimului.

În decolorata şi anodina clădire, garda de poliţişti cu pistoale-mitralieră, în uniformă sau în civil, care păzeau poarta de dincolo de gardul de sârmă şi de saci de nisip, l-a lăsat să treacă fără să-l înregistreze sau să-i ceară vreun document.

Înăuntru îl aştepta unul din adjuncţii colonelului Abbes: César Báez. Voinic, cu faţa mâncată de vărsat, cu o chică roşcată de păr creţ, îi întinse o mână transpirată şi îl conduse pe coridoarele strâmte, printre oameni cu pistoale în tocurile atârnate de umăr sau balansându-se la subsuoară. Fumau, discutau sau râdeau în cămăruţele pline de fum, cu panouri înţesate de avize. Mirosea a sudoare, a urină şi a picioare. Se deschise o uşă. Acolo era şeful SIM. Îl surprinse goliciunea monahală a biroului, pereţii fără tablouri, fără afişe, cu excepţia unei fotografii la care colonelul stătea cu spatele, ce înfăţişa un portret în uniformă de paradă – tricorn cu pene, pieptul plin de decoraţii – al Binefăcătorului. Abbes García era în civil, cu o cămaşă uşoară de vară, cu mâneci scurte, şi o ţigară fumegând în colţul buzelor. Avea în mână batista roşie pe care Cabral i-o văzuse de atâtea ori.

— Bună ziua, domnule senator – îi întinse o mână albă, aproape feminină. Luaţi loc. Nu e prea comod la noi, vă rog să ne scuzaţi.

— Vă mulţumesc că m-aţi primit, domnule colonel. Sunteţi primul care o face. Nici Şeful, nici Balaguer, nici măcar un singur ministru nu a răspuns cererilor mele de audienţă.

Figura măruntă, umflată, aproape diformă, aprobă. Cabral vedea, deasupra guşei duble, gura fină şi obrajii fleşcăiţi, ochii înfundaţi şi apoşi ai colonelului, mişcându-se ca nişte bobiţe de mercur. O fi aşa de crud cum se spunea?

— Nimeni nu vrea să se contamineze, domnule Cabral – spuse cu răceală Johnny Abbes. Senatorului îi trecu prin cap că dacă şerpii ar vorbi, ar face-o cu această voce şuierătoare.

— A cădea în dizgraţie este o boală contagioasă. Cu ce vă pot fi de folos?

— Spunându-mi de ce sunt acuzat, domnule colonel – făcu o pauză pentru a-şi trage sufletul şi pentru a părea mai senin. Am conştiinţa curată. De la douăzeci de ani mi-am dedicat viaţa lui Trujillo şi ţării. Vă jur că acum e vorba de o mare greşeală.

Colonelul tăcu, mişcându-şi mâna flască, în care avea batista colorată. Stinse ţigara într-o scrumieră de metal:

— Nu vă pierdeţi timpul dându-mi explicaţii, doctore Cabral. Poliţia nu e în sarcina mea, eu mă ocup de siguranţa naţională. Dacă Şeful nu vrea să vă primească, pentru că este dezamăgit de comportarea dumneavoastră, scrieţi-i.

— Am făcut-o, domnule colonel. Nici măcar nu ştiu dacă i-au dat scrisorile mele. Le-am dus personal la Palat.

Faţa umflată a lui Johnny Abbes se dilată şi mai mult:

— Nimeni nu ar reţine o scrisoare adresată Şefului, domnule senator. Le-a citit, în mod sigur, şi, dacă aţi fost sincer, vă va răspunde – făcu o lungă pauză, privindu-l

mereu cu ochii lui mici, neliniştiţi, şi adăugă pe un ton sfidător: Văd că v-a atras atenţia faptul că folosesc această batistă colorată. Ştiţi de ce o fac? Este un precept rozicrucian. Roşul e culoarea care îmi convine. Dumneavoastră nu credeţi probabil în rozicrucieni, principiile lor vi se par superstiţii sau ceva primitiv.

— Nu ştiu nimic despre religia rozicruciană, domnule colonel, nu am nicio părere pe această temă.

— Acum nu am timp, dar, când eram tânăr, am citit mult despre rozicrucieni. Am învăţat o sumedenie de lucruri. Să citesc aura persoanelor, de exemplu. A dumneavoastră, în acest moment, este aceea a unui om mort de frică.

— Da, sunt mort de frică – răspunse imediat Cabral. De zile întregi, oamenii dumneavoastră mă supraveghează încontinuu. Spuneţi-mi cel puţin dacă aveţi de gând să mă şi arestaţi.

— Asta nu depinde de mine – spuse Johnny Abbes, senin, ca şi cum nu ar fi avut vreo importanţă. Dacă mi se ordonă, o voi face.

Escorta este ca să nu vă treacă prin cap să fugiţi din ţară. Dacă veţi încerca s-o faceţi, oamenii mei vă vor aresta.

— Să fug din ţară? Dar, domnule colonel, cum să cer azil eu, ca un duşman al regimului? Eu sunt de treizeci de ani regimul însuşi.

— Da, să cereţi azil acolo unde se află prietenul dumneavoastră Henry Dearborn, şeful misiunii pe care ne-au lăsat-o yankeii – continuă sarcastic colonelul Abbes.

Surpriza îl amuţi pe Agustín Cabral. Ce mai putea să spună?

— Consulul Statelor Unite, prietenul meu? – bâigui. L-am văzut doar de două sau de trei ori în toată viaţa mea pe domnul Dearborn.

— Este duşmanul nostru, ştiţi foarte bine – continuă Abbes García. Yankeii l-au lăsat aici când OSA a acordat

sancţiunile, ca să continue intrigile contra Şefului. Toate conspiraţiile, de un an încoace, s-au născut în biroul lui Dearborn. În ciuda acestui fapt, dumneavoastră, preşedintele Senatului, aţi fost la un cocktail în casa lui, de curând. Vă amintiţi?

Uimirea lui Agustín Cabral nu cunoştea limite. Asta era? Faptul că a fost la un cocktail în casa însărcinatului cu afaceri pe care l-au lăsat Statele Unite când şi-au închis ambasada?

— Dar chiar Şeful ne-a dat ordin, ministrului Paíno Pichardo şi mie, să mergem la acel cocktail – explică el. Pentru a sonda planurile guvernului american. Am căzut în dizgraţie pentru că am îndeplinit ordinul? Doar am făcut o informare scrisă despre acea reuniune.

Colonelul Abbes García îşi îndreptă umerii căzuţi, cu o mişcare de marionetă:

— Dacă a fost un ordin al Şefului, uitaţi comentariul meu – admise, cu dezinvoltură ironică.

Atitudinea sa trăda oarecare nerăbdare, dar Cabral nu se ridică să-şi ia rămas bun. Avea iluzia nechibzuită că această discuţie îl va lămuri.

— Dumneavoastră şi cu mine nu am fost niciodată prieteni, domnule colonel – spuse, făcând eforturi pentru a vorbi cât mai firesc.

— Eu nu pot avea prieteni – replică Abbes García. Mi-ar prejudicia munca. Prietenii şi duşmanii mei sunt şi cei ai regimului.

— Lăsaţi-mă să termin, vă rog – continuă Agustín Cabral. Totuşi v-am respectat întotdeauna şi am recunoscut serviciile excepţionale pe care le-aţi adus ţării. Dacă vreodată nu am fost de aceeaşi părere…

Colonelul păru să ridice o mână pentru a-l face să tacă, dar era pentru a-şi aprinde altă ţigară. Aspiră fumul cu aviditate şi-l expulză liniştit, pe gură şi pe nas.

— Sigur că de multe ori nu am fost de aceeaşi părere –

recunoscu el. Dumneavoastră aţi fost unul dintre cei care au combătut cel mai mult teza mea că, având în vedere trădarea yankeilor, trebuie să ne apropiem de ruşi şi de ţările din Est. Dumneavoastră, cu Balaguer şi cu Manuel Alfonso, încercaţi să-l convingeţi pe Şef că reconcilierea cu yankeii este posibilă. Mai credeţi în această neghiobie?

Ăsta să fie adevărul? Abbes García îl înjunghiase? Iar Şeful acceptase o asemenea imbecilitate? Îl îndepărtau pentru a putea apropia regimul de comunism? Era inutil să se umilească în continuare în faţa unui specialist în tortură şi asasinate, care îndrăznea acum, din cauza crizei, să se creadă strateg politic.

— Continuu să cred că nu avem alternativă, domnule colonel – afirmă el hotărât. Ceea ce propuneţi dumneavoastră, iertaţi-mi francheţea, este o utopie. Nici URSS, nici ţările ei satelite nu vor accepta vreodată apropierea de Republica Dominicană, bastionul anticomunist în acest continent. Şi nu o vor admite nici Statele Unite. Vreţi cumva alţi opt ani de dominaţie nord-americană? Trebuie să ajungem la o înţelegere cu Washington sau va fi sfârşitul regimului.

Colonelul lăsă să cadă scrumul ţigării pe jos. Trăgea un fum după altul, ca şi cum s-ar fi temut că i-ar fi luat cineva ţigara, şi din când în când îşi ştergea fruntea cu batista ca o flacără.

— Prietenul dumneavoastră Henry Dearborn nu gândeşte aşa, din păcate – ridică din nou din umeri, ca un actor comic de doi bani. El încearcă în continuare să finanţeze o lovitură de stat contra Şefului. În sfârşit, această discuţie este inutilă. Sper să se lămurească situaţia dumneavoastră pentru a retrage escorta. Mulţumesc pentru vizită, domnule senator.

Nu-i întinse mâna. Se limită să-şi încline uşor faţa cu obrajii umflaţi, pe jumătate învăluită într-o aureolă de fum, pe fundalul fotografiei Şefului în uniformă de mare paradă.

Atunci, senatorului îi veni în minte un citat din Ortega y Gasset, notat în carneţelul pe care-l purta mereu în buzunar.

Până şi papagalul Samson pare înmărmurit de cuvintele Uraniei; stă liniştit şi tăcut, asemenea mătuşii Adelina, care nu-şi mai face vânt. Rămăsese cu gura căscată. Lucinda şi Manolita o privesc, deconcertate. Marianita clipeşte fără încetare. Uraniei îi trece prin cap ideea absurdă că luna aceea splendidă care spionează prin fereastră aprobă spusele ei.

— Nu ştiu cum poţi să spui aşa ceva despre tatăl tău – reacţionează mătuşa Adelina. În lunga mea viaţă n-am întâlnit pe nimeni care să-şi sacrifice totul pentru fiica sa, aşa cum a făcut-o sărmanul meu frate. Ai vorbit serios când ai spus că nu a fost „un tată bun”? Te-a adorat tot timpul. Tu ai fost bucuria lui. Şi chinul lui. Ca să nu te facă să suferi, nu s-a recăsătorit după moartea mamei tale, deşi era tânăr când a rămas văduv. Datorită cui ai avut norocul să studiezi în Statele Unite? N-a cheltuit cu tine tot ce avea? Asta numeşti tu un tată rău?

Nu trebuie să răspunzi, Urania. Ce vină are această bătrânică pentru ceva atât de îndepărtat, când ea îşi trăieşte ultimii ani, ultimele luni sau săptămâni, nemişcată şi amărâtă. Nu îi răspunde. Fii de acord, prefă-te. Găseşte o scuză, ia-ţi rămas bun şi uită de ea pentru totdeauna. Cu calm, fără nicio urmă de agresivitate, spune:

— Nu făcea aceste sacrificii din dragoste pentru mine, mătuşă. Voia să mă cumpere. Să-şi spele conştiinţa murdară. Ştiind că era zadarnic, că orice ar face, va trăi tot restul zilelor sale simţindu-se omul josnic şi ticălos care de fapt era.

Ieşind din birourile Serviciului de Inteligenţă, la întretăierea bulevardelor Mexico şi 30 Martie, i se păru că poliţiştii de gardă îi aruncau priviri compătimitoare, ba chiar că unul dintre ei, uitându-i-se drept în ochi, şi-a

mângâiat în mod intenţionat patul pistolului-mitralieră San Cristóbal pe care îl purta agăţat de umăr. Se simţi sufocat, cu o uşoară senzaţie de ameţeală. Avea citatul lui Ortega y Gasset în carneţel? Era atât de potrivit acum, atât de profetic. Îşi slăbi cravata şi îşi scoase haina. Treceau taxiuri, dar nu a oprit niciunul. Să meargă acasă? De ce? Ca să se simtă închis într-o colivie şi să-şi frământe creierii în timp ce cobora din dormitor în birou şi urca din nou în dormitor trecând prin sufragerie, întrebându-se, de o mie de ori, ce se întâmplase? De ce devenise el iepurele fugărit de atâţia vânători invizibili? I-au luat biroul de la Congres şi maşina oficială, dar şi carnetul de membru Country Club, unde ar fi putut să se refugieze, să ceară o băutură rece, privind din bar peisajul cu grădini îngrijite şi cu jucătorii de golf în depărtare. Ar fi mers la un prieten, dar îi mai rămăsese vreunul?

Toţi cei pe care îi căutase la telefon erau speriaţi, reticenţi, ostili; le făcea rău fie şi numai faptul că voia să-i vadă. Mergea fără să ştie încotro, cu haina îndoită pe braţ. Să fie totuşi din cauza acelui cocktail din casa lui Henry Dearborn? Imposibil. Şeful însuşi hotărâse în şedinţa Consiliului de Miniştri să meargă el şi Paíno Pichardo, „ca să exploreze terenul”. Cum putea să-l pedepsească pentru că se supusese acelei hotărâri? Să fi insinuat Paíno în discuţiile sale cu Trujillo că se arătase la acel cocktail prea cordial cu americanul? Nu, nu, nu. Nu se putea ca Şeful, pentru un fleac atât de stupid, să calce în picioare un om care îl servise cu devotament, mai dezinteresat decât oricine altcineva.

Mergea dezorientat, schimbându-şi mereu direcţia, după ce trecea de câteva intersecţii. Transpira din cauza căldurii; era pentru prima oară după foarte mulţi ani când vagabonda pe străzile capitalei Ciudad Trujillo. Un oraş pe care l-a văzut dezvoltându-se şi schimbându-se la faţă, de la un orăşel distrus, transformat în ruine de trecerea

ciclonului San Zenón, în 1930, la capitala modernă, frumoasă şi prosperă de acum, cu străzi pavate, lumină electrică şi bulevarde largi străbătute de automobile ultimul model.

Când îşi privi ceasul, era cinci şi un sfert. Mergea de două ore şi acum murea de sete. Se afla pe Casimiro de Moya, între Pasteur şi Cervantes, la câţiva metri de un bar: El Turey. Intră, se aşeză la prima masă şi ceru o bere Presidente foarte rece. Nu aveau aer condiţionat, ci doar ventilatoare, dar, departe de soarele de afară, era bine. Mersul îndelungat pe jos îl înseninase. Ce se va întâmpla cu el? Dar cu Uranita? Ce se va întâmpla cu ea dacă o să-l bage la închisoare sau dacă, într-un acces de mânie, Şeful ar da ordin să fie asasinat? Va fi Adelina în stare să o educe, să devină o adevărată mamă pentru ea? Da, sigur. Sora lui era o femeie bună şi generoasă. O va considera pe Uranita fiica sa, alături de Lucindita şi Manolita.

Sorbi berea cu plăcere, în timp ce îşi răsfoia carneţelul de însemnări, căutând citatul din Ortega y Gasset. Lichidul rece, coborând spre stomac, îi produse o senzaţie binefăcătoare. Să nu-şi piardă speranţa. Coşmarul poate se va risipi. Nu se mai întâmplase şi altădată? Trimisese trei scrisori Şefului. Sincere, sfâşietoare, în care-şi deschidea sufletul. Cerându-i iertare pentru greşeala pe care ar fi putut s-o comită, jurând că ar fi în stare să facă orice pentru a-şi răscumpăra greşelile şi a-şi ispăşi pedeapsa, dacă printr-o neatenţie sau nechibzuinţă greşise cu ceva. Îi amintise de anii lungi de dăruire, de cinstea sa absolută, aşa cum o dovedea faptul că acum, când i s-au blocat conturile – două sute de mii de pesos, economiile lui de o viaţă – de la Banca de Rezervă, rămânea practic în stradă, doar cu căsuţa din Gazcue unde să trăiască. (Singurul lucru pe care i-l ascunsese erau cei douăzeci şi cinci de mii de dolari depuşi la Chemical Bank din New York, pe care îi păstra pentru orice eventualitate.) Trujillo era, desigur,

mărinimos. Putea să fie crud, când ţara o cerea. Dar putea fi şi generos, magnific, ca Petronius din *Quo Vadis*?, pe care îl cita mereu. Era posibil să-l cheme în orice moment la Palatul Naţional sau la Reşedinţa Radhamés. Vor avea o explicaţie teatrală, aşa cum îi place Şefului. Se va lămuri totul. Îi va spune că, pentru el, Trujillo a fost nu numai Şeful, omul de stat, făuritorul Republicii, ci şi un model uman, un părinte. Coşmarul se va termina. Va reveni, ca prin minune, la viaţa anterioară. Găsi şi citatul din Ortega y Gasset în colţul unei pagini, scris cu literele sale mărunte: „Nimic din ceea ce omul a fost, este sau va fi nu a fost, nu este şi nu va fi o dată pentru totdeauna, şi ceea *ce a ajuns* într-o bună zi să fie *va înceta să mai fie* într-o alta”.

El întruchipa exemplul viu al precarităţii existenţei pe care o postula această cugetare filosofică.

Pe un perete al barului, un afiş anunţa, începând cu ora şapte, seara de pian a maestrului Enriquillo Sánchez. Nu mai erau decât două mese ocupate, cu perechi care gângureau şi se priveau romantic. „Să mă acuze de trădător, pe mine.” Pe el, care renunţase, pentru Trujillo, la toate plăcerile şi distracţiile, la bani, la iubire, la femei. Cineva lăsase pe scaunul de alături un exemplar din *La Nación.* Luă ziarul şi, ca să-şi ocupe mâinile, începu să-l răsfoiască. Pe pagina a treia, un titlu anunţa că ilustrul şi foarte distinsul ambasador don Manuel Alfonso tocmai se întorsese din străinătate, unde călătorise din motive de sănătate. Manuel Alfonso! Nimeni nu avea un acces mai direct la Şef. El îi rezolva Şefului problemele cele mai intime, de la îmbrăcăminte şi parfumuri până la aventurile galante. Manuel îi era prieten, în plus îi era îndatorat pentru multe favoruri. Ar putea fi persoana cheie.

Plăti şi ieşi. „Cepillo” nu mai era acolo. Le scăpase de sub control fără să-şi dea seama sau urmărirea încetase? În pieptul său încolţi un sentiment de gratitudine, de

năucitoare speranţă.

XIV

Binefăcătorul intră în biroul doctorului Joaquín Balaguer la ora cinci, aşa cum o făcea în fiecare zi, de luni până vineri, după ce, cu nouă luni în urmă, la 3 august 1960, încercând să evite sancţiunile OSA, îl determinase pe fratele său Héctor Trujillo (Negrul) să renunţe la funcţie, şi astfel ajunse Preşedinte al Republicii afabilul şi sârguinciosul poet şi jurist care acum se ridicase în picioare şi-i venea în întâmpinare să-l salute:

— Bună ziua, Excelenţă.

După prânzul cu soţii Gittleman, Generalisimul se odihnise o jumătate de oră, se schimbase – purta un costum alb, din stofă foarte fină – şi rezolvase probleme curente cu cei patru secretari ai săi până în urmă cu cinci minute. Avea faţa încruntată şi intră direct în subiect, fără să-şi ascundă supărarea:

— Aţi autorizat dumneavoastră acum câteva săptămâni plecarea în străinătate a fiicei lui Agustín Cabral?

Ochişorii miopi ai micuţului doctor Balaguer clipiră de câteva ori în spatele lentilelor groase.

— Da, Excelenţă. Uranita Cabral. Desigur. *Dominican Nuns* i-au oferit o bursă la universitatea lor din Michigan. Directoarea mi-a explicat că fata trebuia să plece cât mai repede posibil, pentru nişte examene. S-a interesat de rezolvarea problemei chiar arhiepiscopul Ricardo Pittini. M-am gândit că acest gest mărunt ar putea întinde punţile necesare spre ierarhia bisericească. V-am explicat într-un memorandum, Excelenţă.

Omuleţul din faţa lui vorbea cu delicateţea binevoitoare dintotdeauna, cu un surâs abia schiţat pe faţa lui rotundă şi cu pronunţia perfectă a unui actor de teatru radiofonic

sau a unui profesor de fonetică. Trujillo îl scruta cu privirea, încercând să descifreze în expresia feţei sale cel mai mic indiciu sau aluzie. În ciuda suspiciunii sale infinite nu observă nimic: desigur, Preşedintele fantoşă era un politician destul de versat pentru ca mimica să-l trădeze.

— Când mi-aţi trimis acel memorandum?

— În urmă cu câteva săptămâni. După intervenţia arhiepiscopului Pittini. Vă spuneam acolo că, deoarece plecarea fetei era urgentă, îi voi da aprobarea numai dacă dumneavoastră nu veţi avea nicio obiecţie. Cum n-am primit niciun răspuns, am procedat ca atare. Fata avea deja viza Statelor Unite.

Binefăcătorul se aşeză în faţa biroului lui Balaguer şi-i făcu semn şi lui să ia loc. Se simţea bine în încăperea asta de la etajul doi al Palatului Naţional; era amplă, aerisită, sobră, cu rafturi pline de cărţi, cu podeaua şi pereţii strălucitori şi biroul ordonat. Nu se putea spune că Preşedintele fantoşă era un om elegant (cum ar fi putut fi, cu trupul lui plinuţ, prost alcătuit, care-ţi dădea impresia nu a unui om mic de statură, ci mai degrabă a unui pitic?), dar se îmbrăca mereu cu aceeaşi corectitudine cu care vorbea, respecta protocolul şi era un om foarte muncitor, neobosit, pentru care nu existau sărbători şi orare de lucru. I se păru alarmat; îşi dădea seama probabil că, acordând acel permis fetei lui Cabral, putea să fi comis o gravă eroare.

— Am văzut acel memorandum abia acum o jumătate de oră – spuse pe un ton mustrător. Poate că s-o fi rătăcit. Dar mă surprinde. Hârtiile mele sunt întotdeauna foarte ordonate. Niciunul dintre secretari nu l-a văzut până acum. Vreun prieten al Creieraşului, temându-se probabil că nu i-aş fi dat aprobarea să plece, l-a ascuns.

Doctorul Balaguer îşi luă o mină consternată. Îşi scoase pieptul în faţă şi întredeschise guriţa aia din care ieşeau suave arpegii şi triluri delicate când declama, în

discursurile sale politice, fraze sforăitoare, adeseori furibunde.

— Voi face o investigaţie amănunţită pentru a afla cine a dus la biroul dumneavoastră acel memorandum, şi cui i l-a dat. M-am grăbit, fără îndoială. Trebuia să vorbesc personal cu dumneavoastră. Vă rog să-mi scuzaţi această greşeală – mânuţele lui plinuţe, cu unghii scurte, se deschideau şi se închideau a pocăinţă. Adevărul e că am crezut că problema nu are importanţă. Dumneavoastră ne-aţi spus, în Consiliul de Miniştri, că situaţia Creieraşului nu-i include şi familia.

Cu o mişcare a capului îl făcu să tacă.

— Are importanţă dacă cineva mi-a ascuns acel memorandum câteva săptămâni – spuse cu asprime. La secretariat se află un trădător sau un prost. Sper să fie un trădător, proştii sunt mult mai periculoşi.

Oftă, uşor obosit, şi îşi aminti de doctorul Enrique Lithgow Ceara: o fi vrut într-adevăr să-l omoare, sau îl luase gura pe dinainte când dăduse ordinul? Prin două dintre ferestrele biroului se vedea marea; nori cu burţi mari şi albe acopereau soarele şi în după-amiaza cenuşie suprafaţa apei strălucea agitată, efervescentă. Valuri mari loveau coasta prăpăstioasă. Deşi se născuse în San Cristóbal, departe de mare, priveliştea valurilor spumoase şi a suprafeţei lichide pierzându-se la orizont era spectacolul lui preferat.

— Măicuţele i-au oferit bursa pentru că ştiau că tatăl ei, Cabral, se află în dizgraţie – murmură dezgustat. Şi îşi închipuie că îl pot folosi, că o să treacă de partea inamicului.

— Vă asigur că nu e aşa, Excelenţă – Generalisimul observă că doctorul Balaguer ezita, căutându-şi cuvintele. Maica Mana, *sister* Mary, şi directoarea Colegiului Santo Domingo nu au o părere bună despre Agustín. După cât se pare, nu se înţelegea prea bine cu fata lui, şi din acest

motiv ea suferea foarte mult acasă. Pe ea voiau s-o ajute, nu pe el. M-au asigurat că este o fată excepţional de înzestrată pentru studiu. M-am grăbit să semnez aprobarea, îmi pare rău. Am făcut-o, înainte de orice, pentru a încerca să îndulcesc relaţiile cu Biserica. Ştiţi opinia mea: acest conflict mi se pare periculos, Excelenţă.

Îl făcu din nou să tacă cu un gest aproape imperceptibil. Să fi trădat deja Creieraşul? Marginalizat, abandonat, fără funcţii, fără mijloace economice, să se fi simţit împins spre rândurile duşmanului? Spera că nu; era un vechi colaborator, îi făcuse bune servicii în trecut şi poate că-i va face şi în viitor.

— L-aţi văzut pe Creieraş?

— Nu, Excelenţă. Am respectat instrucţiunile dumneavoastră şi nu l-am primit şi nici n-am răspuns la telefon când m-a căutat. Mi-a scris cele câteva scrisori pe care le cunoaşteţi. De la Aníbal, cumnatul lui, care lucrează la Regia Tutunului, ştiu că este foarte afectat. „Pe punctul de a se sinucide” îmi spunea.

Să fi fost o imprudenţă să supui un slujitor eficient, cum era Cabral, la o astfel de încercare, acum, când regimul trecea prin momente dificile? Poate.

— Am pierdut prea mult timp cu Cabral. Să vedem: Biserica, Statele Unite. Ce se întâmplă cu episcopul Reilly? Până când vrea să rămână între măicuţele de la Santo Domingo, jucându-se de-a martirul?

— Am vorbit pe îndelete cu arhiepiscopul şi cu nunţiul papal despre acest lucru. Şi am insistat că monseniorul Reilly trebuie să părăsească Santo Domingo, că prezenţa sa aici este intolerabilă. Cred că i-am convins. Ne cer sa garantăm integritatea episcopului, să înceteze campania împotriva lui din *La Nación*, *El Caribe* şi de la Vocea Dominicană. Şi să se poată întoarce la dioceza sa din San Juan de la Maguana.

— Nu vor să le cedaţi şi Preşedinţia Republicii? – întrebă

Binefăcătorul. I se urca sângele la cap numai când auzea numele lui Reilly şi al lui Panal. Şi dacă, la urma urmei, şeful SIM avea dreptate? De ce să nu elimine acel focar de infecţie o dată pentru totdeauna?

— Abbes García îmi sugerează să-i urc pe Reilly şi Panal într-un avion care să-i ducă în ţara lor. Să-i expulzez ca indezirabili. Cum face Fidel Castro cu preoţii şi călugăriţele spaniole.

Preşedintele nu scoase niciun cuvânt, nu făcu niciun gest. Aştepta nemişcat.

— Sau să permit ca poporul să-i pedepsească pe aceşti trădători – continuă după o pauză. Mi-am dat seama în timpul vizitelor din ultimele zile că oamenii de-abia aşteaptă s-o facă. În San Juan de la Maguana, în La Vega, nu mai au răbdare.

Doctorul Balaguer admise că poporul, dacă ar putea, i-ar linşa. Erau porniţi împotriva acestor cardinali nerecunoscători faţă de cel care făcuse pentru Biserica Catolică mai mult decât toate guvernele Republicii, din 1844 şi până acum. Dar Generalisimul era prea înţelept şi prea realist pentru a urma sfaturile nechibzuite şi lipsite de tact politic ale şefului SIM, care, dacă ar fi aplicate, ar atrage consecinţe nefericite pentru naţiune. Vorbea fără să se grăbească, într-un ritm care, împreună cu limpezimea exprimării, pur şi simplu te aiurea.

— Sunteţi cel care îl detestă cel mai mult pe Abbes García, dintre toţi oamenii regimului – îl întrerupse. De ce?

Doctorul Balaguer avea răspunsul pe vârful buzelor.

— Colonelul este un tehnician în probleme de stabilitate şi îşi face datoria foarte bine faţă de Stat – răspunse. Dar, în general, judecăţile sale politice sunt prea îndrăzneţe. Cu tot respectul şi cu toată admiraţia pe care le am pentru dumneavoastră, Excelenţă, îmi permit să vă sugerez să renunţaţi la aceste idei. Expulzarea sau – mai rău – moartea lui Reilly şi Panal, ne-ar aduce o nouă invazie

militară. Şi, o dată cu ea, sfârşitul Erei Trujillo.

Tonul vocii sale era atât de mieros şi de cordial şi muzica vorbelor sale atât de plăcută, încât ai fi zis că spusele doctorului Joaquín Balaguer nu vădeau încăpăţânarea şi severitatea pe care uneori, ca şi în cazul de faţă, minusculul omuleţ şi le permitea în faţa Şefului. Nu mergea oare prea departe? Nu cumva se pierduse, asemenea Creieraşului, în idioţenia de a se crede sigur pe situaţie? N-ar fi cazul să i se servească un duş rece? Curios personaj, acest Joaquín Balaguer. Era alături de el din 1930, de când trimisese doi gardieni să-l aducă de la hotelul neînsemnat unde locuia în Santo Domingo, la el acasă, unde l-a ţinut timp de o lună pentru a-l ajuta în campania electorală în care l-a avut ca aliat efemer pe liderul din Cibao, Estrella Ureña, al cărui partizan înfocat era tânărul Balaguer. O invitaţie şi o conversaţie de o jumătate de oră au fost de-ajuns pentru ca poetul, profesorul şi avocatul de douăzeci şi cinci de ani, născut în neînsemnata aşezare Navarrete, să devină un trujillist convins, un slujbaş ce s-a achitat cu competenţă şi discreţie de toate sarcinile diplomatice, administrative şi politice pe care i le încredinţase. În ciuda celor treizeci de ani petrecuţi alături de el, adevărul era că acest personaj şters, pe care Trujillo îl botezase într-o vreme Umbra, îşi păstrase până azi o doză de ermetism chiar şi faţă de el, care se mândrea cu un fler de mare detectiv în privinţa oamenilor. Una din puţinele certitudini în privinţa lui era lipsa oricărei ambiţii. Spre deosebire de ceilalţi din grupul său de apropiaţi, ale căror pofte le putea citi, ca într-o carte deschisă, în comportarea, iniţiativele sau linguşelile lor, Joaquín Balaguer i-a dat întotdeauna impresia că aspira doar la ceea ce îi trecea lui prin cap să-i ofere. În posturile diplomatice din Spania, Franţa, Columbia, Honduras, Mexic sau la Ministerul Educaţiei, la Preşedinţie sau la Externe, i se părea covârşit, copleşit de

acele misiuni situate mult peste visele şi aptitudinile lui şi, tocmai din acest motiv, se străduia din răsputeri să le facă faţă cu bine. Dar – îi trecu deodată prin gând Binefăcătorului – graţie acestei umilinţe, acestei lipse de însemnătate, micuţul poet şi jurisconsult s-a menţinut mereu deasupra, fără să treacă vreodată prin perioade de dizgraţie, ca toţi ceilalţi colaboratori ai săi. De aceea era un Preşedinte fantoşă. Când, în 1957, se încercase desemnarea unui vicepreşedinte pe lista cu fratele său, Negrul Trujillo, în capul ei, Partidul Dominican, conformându-se ordinelor sale, l-a ales pe ambasadorul în Spania, Rafael Bonnelly. Pentru ca, din senin, Generalisimul să hotărască înlocuirea acestui aristocrat cu neînsemnatul Balaguer, cu un argument forte: „Nu are ambiţii”. Dar acum, datorită lipsei sale de ambiţii, acest intelectual cu maniere delicate şi discursuri rafinate ajunsese primul cârmuitor al naţiunii şi îşi permitea să bombăne împotriva şefului Serviciului de Inteligenţă. Va trebui să-i scoată într-o zi fumurile din cap.

Balaguer stătea nemişcat şi tăcut, neîndrăznind să-i întrerupă gândurile, aşteptând ca Trujillo să binevoiască să i se adreseze din nou. O făcu în cele din urmă, dar fără să reia tema Bisericii:

— V-am vorbit întotdeauna cu dumneavoastră, nu-i aşa? Sunteţi singurul meu colaborator pe care nu l-am tutuit niciodată. Nu v-aţi mirat?

Feţişoara rotunda se îmbujoră.

— E adevărat, Excelenţă – Îngăimă, înroşindu-se. M-am întrebat întotdeauna dacă nu cumva nu mă tutuiţi tocmai pentru că aveţi mai puţină încredere în mine decât în colegii mei.

— Abia acum mi-am dat seama – adăugă Trujillo, mirându-se. Şi că dumneavoastră nu-mi spuneţi Şefule, ca toţi ceilalţi. În ciuda atâtor ani petrecuţi împreună, mi se pare şi mie curios. Niciodată n-am putut să vă descopăr

slăbiciunile omeneşti, doctore Balaguer.

— Am o mulţime, Excelenţă – surâse Preşedintele. Dar ceea ce-mi spuneţi nu pare un elogiu, ci mai degrabă un reproş.

Generalisimului nu-i ardea de glume. Îşi încrucişă şi descrucişă picioarele, fără a-şi lua privirea pătrunzătoare de la Balaguer, în timp ce-şi plimba palma peste minuscula mustaţă-muscă şi peste buzele uscate. Îl fixa cu insistenţă.

— Există ceva inuman în dumneavoastră – spuse ca pentru sine, ca şi cum subiectul comentariului său nu ar fi fost de faţă. Nu aveţi niciuna din dorinţele fireşti ale oamenilor. După câte ştiu, nu vă plac femeile, nici bărbaţii. Duceţi o viaţă mai castă decât a vecinului dumneavoastră din bulevardul Máximo Gómez, nunţiul apostolic. Abbes García nu v-a descoperit nicio iubită, nicio prietenă, niciun chef de pomină. Aşa că patul nu vă interesează. Nici banii. Abia dacă aveţi economii; în afară de căsuţa în care locuiţi, nu aveţi proprietăţi, nici acţiuni, nici investiţii, cel puţin aici în ţară. Nu aţi fost niciodată amestecat în intrigile şi războaiele feroce în care îşi irosesc energiile colaboratorii mei, deşi toţi complotează împotriva dumneavoastră. A trebuit să le impun eu numirea dumneavoastră la ministere, ambasade, vicepreşedinţie, inclusiv preşedinţia pe care o ocupaţi acum. Dacă v-aş scoate de aici şi v-aş trimite într-un post neînsemnat, pierdut în Montecristi sau Azua, v-aţi duce la fel de mulţumit. Nu beţi, nu fumaţi, nu mâncaţi, nu umblaţi după fuste, după bani sau după putere. Aşa sunteţi într-adevăr? Sau acest comportament este o strategie, cu un scop secret?

Faţa proaspăt rasă a doctorului Balaguer se înroşi din nou. Glăsciorul său delicat nu ezită să afirme:

— De când v-am cunoscut, Excelenţă, în acea dimineaţă din aprilie 1930, singurul meu viciu a fost să vă fiu de folos. Din acel moment am ştiut că, servindu-l pe Trujillo, îmi serveam ţara. Asta mi-a îmbogăţit viaţa mai mult decât

ar fi putut s-o facă o femeie, banii sau puterea. Niciodată nu voi găsi destule cuvinte pentru a mulţumi Excelenţei Voastre că mi-a permis să lucrez alături de dumneavoastră.

Ah, linguşelile dintotdeauna, aceleaşi pe care oricare trujillist mai puţin citit le-ar fi rostit. Câteva clipe îşi imaginã că mărunţul şi inofensivul personaj şi-ar deschide sufletul în faţa lui, ca la spovedanie, şi i-ar mărturisi păcatele, spaimele, animozităţile, visele sale. Probabil nu avea nicio viaţă secretă şi existenţa sa era cea pe care o cunoşteau toţi: un funcţionar serios şi laborios, tenace şi fără imaginaţie, care dădea viaţă ideilor Generalisimului în discursuri frumoase, proclamaţii, scrisori, acorduri, cuvântări, negocieri diplomatice, şi un poet care fabrica acrostihuri şi laude frumuseţii femeii dominicane şi peisajului din Quisqueya, cântând Jocurile Florale, aniversările şi concursurile de Miss Republica Dominicană şi serbările patriotice. Un omuleţ fără lumină proprie, ca luna de pe cer, pe care Trujillo, astru solar, îl ilumina.

— Ştiu foarte bine, aţi fost un bun colaborator – afirmă Binefăcătorul. Da, desigur, încă din acea dimineaţă a anului 1930, când am dat ordin să fiţi chemat, la sugestia soţiei mele de atunci, Bienvenida. Ruda dumneavoastră, nu?

— Verişoară, Excelenţă. Întâlnirea de atunci mi-a hotărât viaţa. M-aţi invitat să vă însoţesc în campania electorală. Mi-aţi făcut onoarea să vă prezint la mitingurile din San Pedro de Macorís, din capitală şi din La Romana. A fost debutul meu ca orator politic, începând de atunci, destinul meu s-a schimbat. Până în acel moment vocaţia mea fusese literatura, studiul, baroul. Datorită dumneavoastră, politica a trecut pe primul loc.

Un secretar bătu la uşă, cerând voie să intre. Balaguer îl consultă din priviri pe Generalisim şi acesta încuviinţă. Secretarul – costum bine croit, mustăcioară, păr dat cu

fixativ – aducea un memorandum semnat de cinci sute şaptezeci şi şase de locuitori de vază din San Juan de la Maguana, „cerând împiedicarea revenirii monseniorului Reilly, episcopul trădător”, la demnitatea de prelat. O comisie condusă de primar şi de şeful local al Partidului Dominican voia să i-l înmâneze Preşedintelui. Dorea să-i primească? Consultat din nou din priviri, Binefăcătorul încuviinţă.

— Să aibă bunăvoinţa să aştepte – spuse Balaguer. Îi voi primi când voi termina întrevederea cu Excelenţa Sa.

Era Balaguer atât de catolic cum se spunea? Circulau nenumărate bancuri despre celibatul său, despre pioşenia şi concentrarea din timpul slujbelor, al tedeumurilor şi al procesiunilor; îl văzuse mergând, cu mâinile împreunate şi ochii plecaţi, la împărtăşanie. Pe când se construia casa în care locuia, împreună cu surorile lui, în strada Máximo Gómez, în apropierea nunţiaturii, Trujillo dăduse ordin să i se trimită Scârnăviei Vii o scrisoare pentru „Forul Public” în care să fie ironizată această vecinătate, întrebându-se ce legătură putea exista între măruntul doctoraş şi trimisul Sanctităţii Sale. Datorită faimei sale de om credincios şi excelentelor relaţii pe care le avea cu preoţii, îi dăduse sarcina să coordoneze politica regimului faţă de Biserica Catolică. Şi a făcut-o foarte bine; până în duminica din 25 ianuarie 1960, când a fost citită în parohii Pastorala acelor nemernici, Biserica i-a fost o puternică aliată. Concordatul dintre Republica Dominicană şi Vatican, pe care Balaguer l-a negociat şi Trujillo l-a semnat la Roma, în 1954, s-a dovedit a fi un formidabil sprijin pentru regimul său şi pentru imaginea sa în lumea catolică. Poetul şi jurisconsultul probabil că suferea în urma acestei confruntări dintre guvern şi sutane, care dura deja de un an şi jumătate. Era chiar atât de catolic? Întotdeauna Balaguer fusese de părere că regimul trebuie să aibă bune relaţii cu episcopii, cu preoţii şi cu Vaticanul, invocând nu

atât raţiuni religioase, cât unele pragmatice şi politice: aprobarea Bisericii Catolice legitima acţiunile regimului în ochii poporului dominican. Lui Trujillo nu trebuia să i se întâmple ceea ce i se întâmplase lui Perón, al cărui guvern a început să se prăbuşească în momentul când a devenit ţinta Bisericii. Avea el dreptate? Putea să-l termine pe Trujillo ostilitatea acelor eunuci în sutană? Mai degrabă aceşti Panal şi Reilly vor sfârşi azvârliţi de pe faleză să îngraşe rechinii.

— Vreau să vă spun ceva care o să vă facă plăcere, domnule Preşedinte – spuse brusc. Eu nu am timp să citesc neghiobiile pe care le scriu intelectualii. Poezii, romane. Treburile Statului îmi răpesc tot timpul. De Marrero Aristy, în ciuda faptului că a lucrat atâţia ani cu mine, n-am citit niciodată nimic. Nici *Over,* nici articolele pe care le-a scris despre mine, nici *Istoria dominicană.* N-am citit nici sutele de cărţi pe care mi le-au dedicat poeţii, dramaturgii, romancierii. Nici neroziile soţiei mele nu le-am citit. N-am eu timp de aşa ceva, nici să mă uit la filme, să ascult muzică, să merg la spectacole de balet ori să asist la lupte de cocoşi. În plus, n-am avut niciodată încredere în artişti. Sunt oameni fără coloană vertebrală, fără simţul onoarei, predispuşi la trădare şi foarte servili. N-am citit nici versurile şi eseurile dumneavoastră. Abia dacă am răsfoit cartea despre Duarte, *Christosul libertăţii*, pe care mi-aţi trimis-o cu o dedicaţie atât de măgulitoare. Dar, există o excepţie. Un discurs de acum şapte ani. Acela pe care l-aţi rostit la Bele-Arte, când v-au primit în Academie. Vi-l amintiţi?

Omuleţul se aprinse şi mai mult la faţă. Iradia de exaltare, de o lumină ce exprima o bucurie de nedescris:

— „Dumnezeu şi Trujillo: o interpretare realistă” – murmură, plecându-şi pleoapele.

— L-am recitit de multe ori – piui cu glas mieros Binefăcătorul. Ştiu paragrafe întregi pe dinafară, ca pe

poezii.

De ce făcea această mărturisire Preşedintelui fantoşă? Considera confesiunea o slăbiciune, de care nu se lăsa niciodată învins. Balaguer putea acum să se fălească, să se simtă important. Iar el nu-şi permitea să se debaraseze de un al doilea colaborator într-un interval atât de scurt. Se linişti amintindu-şi că poate cea mai mare calitate a acestui omuleţ nu era aceea de a sesiza dezavantajele, ci de a-i fi indiferente avantajele. Nu va repeta ceea ce auzise, pentru a nu provoca rivalităţi ucigătoare printre ceilalţi curteni. Acel discurs al lui Balaguer îl emoţionase, îl făcuse să se întrebe de multe ori dacă nu exprima un adevăr profund, una din acele insondabile decizii divine care marchează destinul unui popor. În seara aceea, vârât în redingota în care trupul său neînsemnat se pierdea cu totul, proaspătul academician îşi citea discursul pe scena de la Bele-Arte. Ascultând primele paragrafe, Binefăcătorul nu le dăduse prea multă atenţie. (Era îmbrăcat şi el în redingotă, ca toată asistenţa masculină; doamnele erau îmbrăcate în rochii lungi şi pretutindeni sclipeau bijuterii şi briliante.) Începutul discursului părea o sinteză a istoriei dominicane de la sosirea lui Cristofor Columb în Hispaniola[47]. Deveni atent când în cuvintele prozei elegante şi erudite a conferenţiarului, se ivi o viziune, o teză. Republica Dominicană a supravieţuit mai mult de patru secole – patru sute treizeci şi opt de ani – tuturor adversităţilor: incursiunile piraţilor, invaziile haitiene, încercările anexioniste, masacrul şi fuga albilor (când se emancipase de Haiti, mai rămăseseră doar şaizeci de mii) graţie Providenţei. Sarcina fusese asumată până atunci direct de Creator. Însă începând din 1930, Rafael Leonidas Trujillo Molina a preluat de la Dumnezeu această grea misiune.

— „Voinţa lui energică şi oţelită călăuzeşte mersul

[47] Vechiul nume al insulei Santo Domingo. (*N. tr.*)

Republicii spre plenitudinea destinelor ei, favorizând acţiunea tutelară şi binefăcătoare a forţelor supranaturale” – recită Trujillo, cu ochii închişi. „Dumnezeu şi Trujillo: iată deci sinteza, explicaţia, mai întâi a supravieţuirii patriei şi, apoi, a actualei prosperităţi a vieţii dominicane.” Întredeschise ochii şi suspină melancolic. Balaguer îl asculta extaziat, plin de gratitudine.

— Mai credeţi şi acum că Dumnezeu mi-a trecut ştafeta? Că mi-a delegat responsabilitatea de a salva ţara asta? – întrebă cu un amestec indefinibil de ironie şi nelinişte.

— Chiar mai mult decât atunci, Excelenţă – răspunse limpede glăsciorul delicat. Trujillo nu ar fi putut îndeplini această supraomenească misiune, fără sprijin transcendent. Dumneavoastră aţi fost pentru această ţară instrumentul Fiinţei Supreme.

— Păcat că aceşti episcopi neghiobi nu şi-au dat seama – zâmbi Trujillo. Dacă teoria dumneavoastră este adevărată, sper ca Dumnezeu să-i pedepsească pentru orbirea lor.

Balaguer nu fusese primul care asociase divinitatea cu realizările lui Trujillo. Binefăcătorul îşi amintea că, mai înainte, don Jacinto B. Peynado, profesor de drept legislativ, avocat şi politician (pe care-l instalase Preşedinte fantoşă în 1938, când, din cauza măcelului haitienilor, au avut loc proteste internaţionale împotriva realegerii sale pentru a treia oară) pusese o imensă inscripţie luminoasă la intrarea casei sale: „Dumnezeu şi Trujillo”. De atunci, semnale identice luminau multe case din capitală şi din provincie. Nu, nu erau doar cuvintele; ceea ce îl surprinsese pe Trujillo ca un adevăr zdrobitor erau argumentele care justificau acea asociere de cuvinte. Nu era uşor să simţi pe umerii tăi greutatea unei mâini supranaturale. Reeditat în fiecare an de către Institutul Trujillonian, discursul lui Balaguer devenise lectură obligatorie în şcoli şi textul principal în Codul Civic, destinat să educe şcolarii şi studenţii în Doctrina

Trujillistă, text pe care îl redactase un trio ales de el. Balaguer, Creieraşul Cabral şi Scârnăvia Vie.

— De multe ori m-am gândit la teoria dumneavoastră, doctore Balaguer – mărturisi. A fost o decizie divină? De ce eu? De ce m-a ales pe mine?

Înainte de a răspunde, doctorul Balaguer îşi umezi buzele cu vârful limbii:

— Deciziile divinităţii sunt ineluctabile – spuse cu fervoare. S-a ţinut cont probabil de calităţile dumneavoastră excepţionale de lider, de capacitatea de muncă şi, mai ales, de iubirea dumneavoastră de ţară.

De ce pierdea timpul cu aceste fleacuri? Avea treburi urgente. Totuşi, ciudat, lucru foarte rar, simţea nevoia de a prelungi această conversaţie imprecisă, reflexivă, personală. De ce cu Balaguer? În cercul său de colaboratori, cu el împărtăşise cele mai puţine intimităţi. Nu-l invitase niciodată la mesele particulare pe care le organiza la San Cristóbal, în Casa de Mahon, unde alcoolul curgea în valuri şi adesea se ajungea la excese. Poate pentru că, în mijlocul acelei hoarde de intelectuali şi scriitori, Balaguer era singurul care, până atunci, nu-l decepţionase. Şi datorită faimei lui de om inteligent (deşi, după părerea lui Abbes García, Preşedintele era învăluit într-o aură murdară).

— Părerea mea despre intelectuali şi literaţi a fost întotdeauna proastă – spuse din nou. Într-o clasificare după merite, pe primul loc se află militarii. Îşi fac datoria, se ţin foarte puţin de intrigi, nu pierd timpul. Apoi, ţăranii. În colibe, pe plantaţiile de trestie de zahăr şi în fabricile de zahăr trăiesc acei oameni sănătoşi, harnici şi cu respect pentru patrie. Urmează funcţionarii, întreprinzătorii, comercianţii. Literaţii şi intelectualii – ultimii. Chiar şi după preoţi. Dumneavoastră sunteţi o excepţie, doctore Balaguer. Dar ceilalţi… O adunătură de canalii. Au primit cele mai multe privilegii, dar au făcut cel mai mult rău

regimului care le-a dat să mănânce, care i-a îmbrăcat şi i-a umplut de onoruri. Venetici, ca de exemplu José Almoina sau Jesús de Galíndez. Le-am oferit azil, un loc de muncă. Şi de la adulaţii şi cerşetorii au trecut la a scrie calomnii, mârşăvii. Şi ce ziceţi de Osorio Lizarazo, şchiopul columbian pe care chiar dumneavoastră l-aţi adus? A venit să-mi scrie biografia, să mă ridice în slăvi, să trăiască asemeni unui rege, şi s-a întors apoi în Columbia cu buzunarele pline, ca să devină antitrujillist.

Alt merit al lui Balaguer era acela de a şti când să tacă şi să se transforme într-un sfinx în faţa căruia Generalisimul îşi putea permite să-şi descarce sufletul. Trujillo tăcu. Asculta, încercând să perceapă sunetul suprafeţei metalice a mării, brăzdate de linii paralele şi înspumate, care se zărea prin ferestre. Dar nu reuşi să prindă murmurul mării, acoperit de zgomotul maşinilor.

— Dumneavoastră credeţi că Ramón Marrero Aristy a trădat? – întrebă brusc, transformând prezenţa tăcută a Preşedintelui în participant la dialog. Că a dat acelui gringo de la *The New York Times* informaţii ca să ne poată ataca?

Doctorul Balaguer nu se lăsa niciodată surprins de acele întrebări subite ale lui Trujillo, compromiţătoare şi periculoase, cu care îşi încolţea interlocutorii. Ştia cum să pareze în astfel de situaţii:

— El jură că nu, Excelenţă. Cu lacrimi în ochi, chiar pe locul unde staţi dumneavoastră, mi-a jurat pe mama lui şi pe toţi sfinţii că nu el i-a dat informaţiile lui Tad Szulc.

Trujillo reacţionă cu un gest iritat:

— Şi ce vă închipuiaţi, că avea să vină Marrero aici ca să spună că s-a lăsat cumpărat? Eu v-am cerut părerea dumneavoastră. A trădat sau nu?

Balaguer ştia şi când să se arunce în apă, dacă nu-i mai rămânea altă soluţie: altă virtute pe care Binefăcătorul i-o recunoştea.

— Cu tot regretul pentru aprecierea intelectuală şi personală pe care am avut-o pentru Ramón, cred că da, el a fost cel care l-a informat pe Tad Szulc – spuse cu voce stinsă, aproape imperceptibilă. Evidenţele sunt copleşitoare, Excelenţă.

Şi el ajunsese la aceeaşi concluzie. În treizeci de ani de guvernare – şi chiar mai dinainte, când era un simplu gardian, ba încă şi mai de demult, din vremea când era şef de echipă la fabrica de zahăr – se obişnuise să nu piardă timpul privind înapoi şi lamentându-se sau felicitându-se pentru deciziile deja luate. Dar ceea ce se întâmplase cu Ramón Marrero Aristy, acel „ignorant genial" cum îl numise Max Henríquez Ureña, îi revenea în minte, lăsându-i un gust de cenuşă în gură. Ajunsese să aibă o adevărată stimă pentru el, îl acoperise de onoruri, de bani şi titluri, era scriitor şi istoric, editorialist şi director al ziarului *La Nación* şi ministru al Muncii. Cele trei volume ale *Istoriei Republicii Dominicane* fuseseră publicate cu bani din buzunarul său.

Dacă ar fi băgat mâna în foc pentru cineva, atunci ar fi făcut-o pentru autorul romanului dominican cel mai citit în ţară şi în străinătate – *Over,* despre Fabrica de Zahăr Romana – tradus chiar şi în engleză. Un trujillist convins; a dovedit-o ca director la ziarul *La Nación,* apărându-l pe Trujillo şi regimul său prin idei clare şi într-un stil desăvârşit. Un excelent ministru al Muncii, care s-a înţeles de minune cu sindicatele şi patronatele. De aceea, când ziaristul Tad Szulc de la *The New York Times* a anunţat că venea să scrie o cronică despre Republica Dominicană, l-a însărcinat pe Marrero Aristy să-l însoţească. Au călătorit împreună peste tot, i-a facilitat interviurile pe care le dorea, inclusiv unul cu Trujillo. Când Tad Szulc s-a întors în Statele Unite, Marrero Aristy l-a însoţit până la Miami. Generalisimul nu se aştepta, bineînţeles, ca articolele din *The New York Times* să fie o apologie a regimului. Dar nici

nu-şi închipuia că vor fi axate pe corupţia „satrapiei trujilliste” şi nici că Tad Szulc va prezenta cu o asemenea precizie date, nume şi cifre despre proprietăţile familiei Trujillo şi afacerile în care au fost favorizaţi rude, prieteni şi colaboratori. Doar Marrero Aristy îi putea da toate acele informaţii. Era sigur că ministrul Muncii nu va mai pune piciorul în Ciudad Trujillo. A fost surprins totuşi, când, de la Miami, trimisese o scrisoare ziarului newyorkez, dezminţind ceea ce scrisese Tad Szulc, dar şi mai mult când a avut curajul să se întoarcă în Republica Dominicană şi să apară la Palatul Naţional. S-a plâns că era nevinovat, că yankeul îşi bătuse joc de vigilenţa lui, reuşind, pe ascuns, să stea de vorbă cu adversarii regimului. A fost una din puţinele dăţi când Trujillo şi-a pierdut controlul. Scârbit de smiorcăielile lui Marrero, îi trase o palmă care îl amuţi şi-l făcu să se clatine. Se dădu apoi un pas înapoi, speriat de propriul gest. Îl înjură, îl numi trădător, şi, când şeful aghiotanţilor militari îl ucise, îi ordonă lui Johnny Abbes să rezolve problema cadavrului. Pe 17 iulie 1959, ministrul Muncii şi şoferul său alunecară într-o prăpastie din munţi, pe când se îndreptau spre Constanza. I s-au organizat funeralii oficiale şi, la cimitir, senatorul Henry Chirinos a evidenţiat activitatea politică a decedatului, iar doctorul Balaguer a rostit un panegiric literar.

— În ciuda trădării sale, mi-a părut rău că a murit – spuse Trujillo, cu sinceritate. Era tânăr, avea doar patruzeci şi şase de ani, ar mai fi putut face multe.

— Deciziile divinităţii sunt ineluctabile – repetă, fără urmă de ironie, Preşedintele.

— Ne-am îndepărtat de problemele noastre – reacţionă Trujillo. Vedeţi vreo posibilitate să se aranjeze lucrurile cu Biserica?

— Imediată, nu. Conflictul a devenit prea înverşunat. Ca să vorbesc deschis, mă tem că va fi din ce în ce mai rău, dacă nu veţi da ordin colonelului Abbes ca *La Nación* şi

Radio Caraibi să înceteze atacurile la adresa episcopilor. Chiar azi am primit o plângere formală din partea nunţiului şi a arhiepiscopului Pittini împotriva jignirilor de ieri la adresa monseniorului Panal. Le-aţi citit?

Avea tăietura din ziar pe biroul său şi i-o citi respectuos Binefăcătorului. Editorialul postului de radio, reprodus de *La Nación*, dădea asigurări că monseniorul Panal, episcopul de La Vega, „cunoscut înainte cu numele de Leopoldo de Ubrique”, fugise din Spania şi era căutat de Interpol. Era acuzat, de asemenea, că „înainte de a se dedica fanteziilor teroriste”, umpluse cu „călugăriţe tinere reşedinţa sa din La Vega”, iar acum, „fiindcă se teme de dreapta justiţie populară, se ascunde în spatele femeilor habotnice cu care, din cât se pare, face un neruşinat comerţ sexual”.

Generalisimul râse cu poftă. Trăsnăile lui Abbes García! Ultima oară când i se sculase acelui spaniol matusalemic trebuie să fi fost cu douăzeci, treizeci de ani în urmă; era o mare exagerare să-l acuzi că se culcă cu măicuţele din La Vega; cel mult îi mângâia pe băieţii din corul religios, aşa cum făceau preoţii obsceni şi efeminaţi.

— Colonelul exagerează uneori – comentă, râzând.

— Am primit şi o altă plângere din partea nunţiului şi a oficialilor – continuă Balaguer, foarte serios. Legată de campania lansată în 17 mai în presă şi la radio împotriva călugărilor de la San Carlos Borromeo, Excelenţă.

Ridică dosarul albastru cu tăieturi din ziare, cu titluri incitante. „Călugării franciscano-capucini terorişti” fabricau şi depozitau bombe artizanale în biserică. Lucrul a fost descoperit de locuitorii din apropiere, datorită unei explozii accidentale. *La Nación* şi *El Caribe* cereau ca forţele publice să ocupe vizuina teroristă.

Trujillo îşi trecu privirea plictisită peste tăieturile din ziare.

— Preoţii ăia n-au coaie ca să fabrice bombe. Ei atacă,

cel mult, prin predicile lor.

— Îl cunosc pe abate, Excelenţă. Fratele Alonso de Palmira este un sfânt, dedicat misiunii sale apostolice, şi respectă guvernul. Este absolut incapabil de o acţiune subversivă.

Făcu o mică pauză şi, cu acelaşi ton cordial cu care ar fi purtat o conversaţie de după-masă, expuse argumentul pe care Generalisimul îl auzise de multe ori rostit de Agustín Cabral. Pentru a relua legăturile cu ierarhia ecleziastică, Vaticanul şi preoţii – care, în imensa lor majoritate, continuau să fie devotaţi regimului de teama comunismului ateu era imperios necesar să înceteze, sau cel puţin să slăbească, această campanie zilnică de acuzaţii şi diatribe care le dădea motive duşmanilor să înfăţişeze regimul ca unul anticatolic. Cu aceeaşi politeţe imperturbabilă, doctorul Balaguer arătă Generalisimului un protest al Departamentului de Stat împotriva hărţuirii măicuţelor din Colegiul Santo Domingo. Trimisese deja un răspuns, explicând că măicuţele erau protejate de poliţie împotriva actelor ostile. Dar, în realitate, hărţuirea era reală. De exemplu, oamenii colonelului Abbes García puneau în fiecare noapte megafoane îndreptate spre clădirea lor, care difuzau melodii populare la modă, astfel încât măicuţele nu puteau închide un ochi toată noaptea. Făcuseră la fel şi la reşedinţa monseniorului Reilly din Juan de la Maguana, şi continuau să o facă în La Vega în faţa casei monseniorului Panal. Totuşi încă mai era posibilă reconcilierea cu Biserica. Însă această campanie nu făcea decât să împingă criza spre o ruptură totală.

— Vorbeşte cu rozicrucianul şi convinge-l – ridică din umeri Trujillo. El e duşmanul popilor; şi e convins că nu se mai poate face nimic pentru împăcarea cu Biserica. Că preoţii vor să mă vadă mai degrabă exilat, închis sau mort.

— Vă asigur că nu este aşa, Excelenţă.

Binefăcătorul nu-i dădu atenţie. Îl scruta pe acest

Preşedinte marionetă, în tăcere, cu acei ochi scormonitori care tulburau şi înspăimântau pe oricine. Micuţul doctor rezista de obicei mai mult decât alţii acelei căutături inchizitoriale, dar acum, după câteva minute, în care suportă să fie dezbrăcat de impudica privire, începu să dea semne care îi trădau indispoziţia: ochişorii săi se deschideau şi se închideau încontinuu, în spatele lentilelor groase ale ochelarilor.

— Credeţi în Dumnezeu? – îl întrebă Trujillo, cu o oarecare tulburare; îl sfredelea cu privirea lui de gheaţă, cerându-i un răspuns sincer. Credeţi în viaţa de apoi? Raiul pentru cei buni, infernul pentru cei răi? Credeţi în povestea asta?

I se păru că feţişoara lui Joaquín Balaguer se micşora şi mai mult, strivită de întrebări. Şi că, în spatele lui, fotografia sa – în costum de gală, cu tricornul cu pene pe cap, eşarfa prezidenţială în diagonală pe piept, alături de decoraţia cu care se mândrea cel mai mult, marea cruce spaniolă Carlos III – se mărea în rama aurită. Mânuţele Preşedintelui fantoşă se frecau una de alta în timp ce spunea, ca şi cum ar fi transmis un secret:

— Uneori mă îndoiesc, Excelenţă. Dar, în urmă cu ani, am ajuns la această concluzie: nu există alternativă. E nevoie să crezi. Nu e posibil să fii ateu. Nu într-o lume ca a noastră. Nu, dacă ai vocaţia vieţii publice şi dacă faci politică.

— Aveţi faimă de om credincios – insistă Trujillo, schimbându-şi poziţia în scaun. Am auzit chiar că nu v-aţi căsătorit, că nu aveţi o iubită, nici copii, nici nu faceţi afaceri, tocmeli pentru că v-aţi călugărit în secret. Că sunteţi un preot laic.

Micul demnitar negă cu o mişcare a capului: nu e nimic adevărat. Nu a făcut şi nici nu va face vreun legământ; spre deosebire de unii colegi ai săi de la Şcoala Normală, care se chinuiau întrebându-se dacă au fost aleşi de

Domnul pentru a-l servi ca păstori ai turmei de credincioşi, el a ştiut întotdeauna că vocaţia sa nu era preoţia, ci munca intelectuală şi acţiunea politică. Religia îi oferea o ordine spirituală, o etică cu care să înfrunte viaţa. Se îndoia uneori de transcendenţă, de Dumnezeu, dar niciodată de funcţia de neînlocuit a catolicismului ca instrument de dominare socială a pasiunilor şi poftelor deşănţate ale bestiei umane. Iar în Republica Dominicană, catolicismul reprezenta şi o forţă constitutivă a naţionalităţii, la fel ca limba spaniolă. Fără credinţa catolică, ţara ar ajunge la dezintegrare şi barbarie. În ceea ce priveşte credinţa sa, el punea în practică recomandarea Sfântului Ignacio de Loyola, din *Exerciţiile Spirituale*: să te porţi ca şi cum ai crede, mimând riturile şi preceptele: slujbe, rugăciuni, spovedanie, împărtăşanie. Această repetiţie sistematică a formei religioase duce la crearea conţinutului, umplând – la un moment dat – neantul cu prezenţa lui Dumnezeu.

Balaguer tăcu şi coborî privirea, ruşinat parcă de revelarea ascunzişurilor sufletului său, a înţelegerii sale personale cu Fiinţa Supremă.

— Dacă aş fi avut îndoieli, dacă aş fi aşteptat vreun semnal din cer înainte de a acţiona, n-aş fi apelat niciodată la un mort – spuse Trujillo. A trebuit să mă încred doar în mine, în nimeni altcineva, atunci când a fost vorba să iau decizii de viaţă sau de moarte. Bineînţeles, se poate să fi greşit uneori.

După expresia feţei lui Balaguer, Binefăcătorul observă că acesta se întreba despre ce sau despre cine îi vorbea. Nu îi spuse că avea în memorie chipul doctoraşului Enrique Lithgow Ceara. A fost primul pe care l-a consultat – recomandat de Creieraşul Cabral ca o eminenţă în materie – când şi-a dat seama că urina cu dificultate. La începutul anilor cincizeci, doctorul Marión, după ce-l operase de o afecţiune periuretrală, l-a asigurat că nu va

mai avea niciodată neplăceri. Dar, curând, reapăruse aceeaşi jenă la urinat. După multe analize şi un neplăcut examen rectal, doctorul Lithgow Ceara, luându-şi un aer de târfă sau de preot unsuros, şi vomând cuvinte de neînţeles pentru a-l demoraliza („scleroză uretrală perineală", „uretrografii", „prostată acinoasă"), a formulat acel diagnostic pe care avea să-l plătească scump:

— Numai Dumnezeu vă mai poate ajuta, Excelenţă. Afecţiunea prostatei este canceroasă.

Cel de-al şaselea simţ îi spunea că urologul exagera sau că minţea. Se convinse de asta când doctorul îi propuse o operaţie urgentă. Erau prea multe riscuri dacă nu se extirpa prostata, era posibil să se producă metastaze, bisturiul şi un tratament chimic i-ar prelungi viaţa cu câţiva ani. Exagera şi minţea, fie pentru că era un medic ageamiu, fie pentru că era un duşman. Că voise să grăbească moartea Părintelui Noii Patrii, a ştiut-o cu certitudine când a chemat din Barcelona un eminent specialist. Doctorul Antonio Puigvert a infirmat cancerul; inflamarea acestei blestemate glande se datora vârstei, se putea calma cu medicamente şi nu ameninţa viaţa Generalisimului. Prostatectomia era inutilă. Trujillo dădu în aceeaşi dimineaţă ordin şi aghiotantul militar, locotenentul José Oliva, avu grijă ca insolentul Lithgow Ceara să cadă de pe cheiul din Santo Domingo cu ştiinţa lui otrăvită cu tot. Apropo! Preşedintele marionetă nu semnase încă înaintarea lui Peña Rivera la rangul de căpitan. Coborî de la existenţa divină la tema terestră a răsplăţii serviciilor unuia dintre cei mai abili ticăloşi recrutaţi de Abbes García.

— Era să uit – spuse, dând din cap, nemulţumit. Nu aţi semnat încă rezoluţia de avansare la gradul de căpitan, pentru merite excepţionale, a locotenentului Peña Rivera. A trecut o săptămână de când v-am trimis dosarul cu aprobarea mea.

Feţişoara rotundă a Preşedintelui Balaguer se înăspri şi gura i se încreţi. Mâinile îi înţepeniră. Dar reveni repede la expresia senină pe care o afişa de obicei.

— Nu am semnat-o pentru că am crezut că ar fi mai bine să discut întâi cu dumneavoastră despre această avansare, Excelenţă.

— Nu-i nimic de discutat – i-o tăie scurt Generalisimul, cu asprime. Aţi primit instrucţiuni. Nu erau clare?

— Bineînţeles că da, Excelenţă. Dacă argumentele mele nu vă vor convinge, voi semna imediat avansarea locotenentului Peña Rivera. Dosarul e aici, gata să plece. Dar fiind o problemă atât de delicată, mi s-a părut preferabil s-o discut cu dumneavoastră personal.

Cunoştea foarte bine cu ce argumente avea să vină Balaguer şi începu să se enerveze. Îl credea, acest nimic din faţa lui, prea îmbătrânit şi obosit, pentru a îndrăzni să desconsidere un ordin de-al său? Îşi ascunse agasarea şi îl ascultă fără să-l întrerupă. Balaguer se întrecea în efecte de retorică pentru ca lucrurile pe care le spunea să pară, graţie tonalităţii extrem de politicoase şi cuvintelor suave, mai puţin temerare. Cu tot respectul din lume îşi permitea să sfătuiască pe Excelenţa Sa să reconsidere decizia de avansare, şi pe deasupra, pentru merite excepţionale, a unuia ca locotenentul Victor Alicinio Peña Rivera. Avea un curriculum atât de negativ, atât de pătat de fapte reprobabile – poate pe nedrept încât această avansare va fi considerată de către duşmani, în Statele Unite mai ales, ca o recompensă pentru moartea surorilor Minerva, Patria şi María Teresa Mirabal. Deşi justiţia a stabilit că surorile şi şoferul lor au murit într-un accident de circulaţie, în străinătate a fost considerat un asasinat politic, executat de locotenentul Peña Rivera, şeful SIM în Santiago când a avut loc tragedia. Preşedintele îşi permitea să-i amintească scandalul regizat de adversarii săi când, din ordinul Excelenţei sale, pe 7 februarie anul curent, a autorizat,

prin decret prezidenţial, să i se cedeze locotenentului proprietatea de patru hectare şi casa Patriei Mirabal şi a soţului ei, expropriată de către Stat din cauza activităţilor lor subversive. Scandalul încă nu se potolise. Comitetele create în Statele Unite continuau să se agite, prezentând donaţia pământului şi a casei Patriei Mirabal în favoarea locotenentului Peña Rivera, drept o răsplată pentru crimă. Doctorul Joaquín Balaguer îl sfătuia pe Excelenţa Sa să nu le dea duşmanilor un nou pretext pentru a spune iar că îi proteja pe asasini şi torţionari. Deşi Excelenţa Sa îşi amintea, fără îndoială, îşi permitea să-i semnaleze, în plus, că subalternul preferat al colonelului Abbes García era asociat, în campaniile calomnioase ale exilaţilor, nu numai cu moartea surorilor Mirabal, ci şi cu accidentul lui Marrero Aristy şi presupuse dispariţii de persoane. În aceste circumstanţe, devenea cel puţin imprudent să-l premieze în mod public pe locotenent. Nu era mai bine să o facă discret, printr-o recompensă bănească, sau o misiune diplomatică în vreo ţară îndepărtată?

Tăcând, îşi frecă din nou mâinile. Clipea din gene, neliniştit, intuind că argumentarea sa, oricât de precaută, nu va fi de niciun folos şi temându-se că o să fie mustrat. Trujillo îşi stăpâni mânia care clocotea în el.

— Dumneavoastră, domnule Preşedinte Balaguer, aveţi norocul să vă ocupaţi doar de ceea ce politica are mai bun – spuse glacial. Legi, reforme, negocieri diplomatice, transformări sociale. Asta faceţi de treizeci şi unu de ani. V-a revenit aspectul plăcut, agreabil, al guvernării. Vă invidiez. Mi-ar fi convenit şi mie să fiu doar un om de stat, un reformator. Dar guvernarea are şi o faţă murdară, fără de care ceea ce faceţi dumneavoastră nu ar posibil. Şi ordinea? Şi stabilitatea? Şi securitatea? Am avut grijă să fiţi ferit de asemenea lucruri incomode. Dar să nu-mi spuneţi că nu ştiţi cum se obţine pacea în ţară. Cu cât sacrificiu şi sânge. Mulţumiţi-mi că v-am permis să priviţi

în altă parte, să vă dedicaţi lucrurilor bune în timp ce eu, Abbes, locotenentul Peña Rivera şi alţii păstram liniştea în ţară, ca să fiţi ferit, să vă puteţi scrie poemele şi discursurile. Sunt sigur că mă înţelegeţi foarte bine, cu inteligenţa dumneavoastră fină.

Joaquín Balaguer dădu din cap. Era palid.

— Să nu mai vorbim de lucruri neplăcute – conchise Generalisimul. Semnaţi ordinul, ca să se publice mâine în *Monitorul Oficial,* şi trimiteţi-i lui Peña Rivera o scrisoare de felicitare scrisă chiar de mâna dumneavoastră.

— Aşa voi face, Excelenţă.

Trujillo îşi trecu mâna peste faţă, crezând că-i vine să caşte. Alarmă falsă. În noaptea asta, respirând mireasma copacilor şi a plantelor ce intra prin ferestrele deschise ale Casei de Mahon şi zărind puzderia de stele pe cerul negru ca un cărbune, va mângâia trupul unei fete dezbrăcate, drăgăstoase, uşor intimidate, cu eleganţa lui Petronius, Arbitrul, şi va simţi cum se excită în timp ce-o să soarbă suculeţul călduţ al sexului ei. Va avea o lungă şi puternică erecţie, ca pe vremuri. O va face să geamă de plăcere, să juiseze, cum va juisa şi el, ştergând astfel urâta amintire a acelui stupid scheleţel.

— Am revăzut lista deţinuţilor pe care guvernul îi va pune în libertate – spuse pe un ton mai neutru. În afara acelui profesor din Montecristi, Humberto Meléndez, nu am nicio obiecţie. Aveţi mână liberă. Invitaţi joi după-amiază familiile la Palatul Naţional, să-i întâmpine acolo pe cei eliberaţi.

— Voi începe demersurile imediat, Excelenţă.

Generalisimul se ridică în picioare dându-i de înţeles Preşedintelui marionetă, care continua să stea jos, să se scoale şi el. Dar nu plecă încă. Voia să-şi dezmorţească picioarele şi făcu câţiva paşi prin faţa biroului.

— Îi va potoli pe yankei această nouă eliberare a deţinuţilor? – monologă. Mă îndoiesc. Henry Dearborn

continuă să sprijine conspiraţii. După informaţiile lui Abbes, se conturează alta, în care până şi Juan Tomás Díaz e amestecat.

Liniştea pe care o simţi în spatele lui, ca o prezenţă grea şi lipicioasă, îl surprinse. Se întoarse brusc pentru a-l privi pe Preşedintele fantoşă; era acolo, nemişcat, observându-l cu privirea lui de sfânt. Intuiţia sa nu dăduse greş niciodată. Era oare posibil ca acest humanoid microscopic, acest pigmeu, să ştie ceva?

— Ştiţi ceva de această nouă conspiraţie? Îl văzu negând, cu gesturi energice ale capului.

— I-aş fi raportat imediat colonelului Abbes García, Excelenţă. Cum am făcut de fiecare dată când a ajuns la mine vreun zvon subversiv.

Mai făcu doi, trei paşi prin faţa biroului, dar nu mai spuse nimic. Nu. Dacă exista între toţi oamenii regimului unul incapabil să facă parte dintr-un complot, acela era circumspectul Preşedinte. Ştia că fără Trujillo nu ar exista, că Binefăcătorul era seva care îi dădea viaţă, că fără el se va evapora din politică pentru totdeauna.

Se opri în faţa uneia dintre imensele ferestre. Privi în linişte marea. Norii acoperiseră soarele şi cenuşiul cerului şi al aerului avea scânteieri argintii; apa de un albastru-închis reverbera. Un vaporaş brăzda golful, îndreptându-se spre vărsarea fluviului Ozama; un vas de pescuit îşi terminase ziua de lucru şi se îndrepta spre locul de acostare. Lăsa în urmă un siaj de spumă şi, deşi de la această distanţă nu-i putea vedea, îşi imagină pescăruşii ţipând şi fâlfâindu-şi aripile fără încetare. Anticipă cu bucurie plimbarea de o oră şi jumătate pe care o va face, după ce va trece să-şi salute mama, pe Máximo Gómez şi pe Bulevard, inspirând aerul sărat, în murmurul valurilor. Să nu uite să-l tragă de urechi pe şeful Forţelor Armate pentru acea ţeavă spartă de la intrarea Bazei Aeriene. Pupo Román să-şi vâre nasul în balta aia infectă, ca să nu

se mai repete un asemenea spectacol scârbos în poarta unei garnizoane.

Ieşi din biroul Preşedintelui Joaquín Balaguer, fără să-şi ia rămas bun.

XV

— Dacă noi ne simţim aşa, şi suntem doi, cum s-o fi simţind Fifí Pastoriza, acolo, singurel – spuse Huáscar Tejeda, sprijinindu-se de volanul unui greoi Oldsmobile 98 negru, cu patru uşi, staţionat la kilometrul şapte al şoselei spre San Cristóbal.

— Cât dracu' mai stăm aici – explodă Pedro Livio Cedeño. E zece fără un sfert. N-o să vină.

Strânse cu putere, ca şi cum ar fi vrut să o sfărâme, puşca semiautomată M-1 pe care o ţinea între picioare. Pedro Livio era predispus la accese de furie; asta îi şi distrusese cariera militară. Fusese dat afară din armată, unde ajunsese la gradul de căpitan. Realizase că, din cauza antipatiilor pe care le stârnea caracterul său, nu va urca niciodată treptele ierarhiei. Plecă din Armată necăjit. La academia nord-americană unde studiase, îşi luase licenţa cu calificative excelente. Dar temperamentul său, care-l făcea să se aprindă ca o torţă când cineva îi spunea Negrul, sau să se bată din orice motiv, îi frână ascensiunea în Armată, în ciuda calificativelor. L-au expulzat pentru că scosese revolverul în faţa unui general ce-l admonestase pentru că simpatiza prea mult cu trupa, deşi era ofiţer. Totuşi, cine îl cunoştea, aşa cum îl cunoştea tovarăşul său de pândă, inginerul Huáscar Tejeda Pimentel, ştia că, în spatele acestei violenţe exterioare, se ascundea un om cu suflet bun, capabil – îl văzuse chiar el – să plângă la asasinarea surorilor Mirabal, pe care nici măcar nu le cunoştea.

— Şi nerăbdarea poate ucide, Negrule – încercă să glumească Huáscar Tejeda.

— Negresă a fost târfa care te-a născut.

Tejeda Pimentel era să izbucnească în râs, însă reacţia exagerată a tovarăşului său îl întristă. Pedro Livio era incurabil.

— Iartă-mă – îl auzi scuzându-se, o clipă mai târziu. Dar m-au lăsat nervii din cauza acestei blestemate de aşteptări.

— Şi pe mine, Negrule. La dracu', iar ţi-am zis Negrule. O să-mi insulţi mama din nou?

— De data asta, nu – râse în cele din urmă Pedro Livio.

— De ce te înfurii când ţi se zice Negrul? Ţi-o spunem cu dragoste, să ştii.

— Ştiu, Huáscar. Dar în Statele Unite, la academia militară, când cadeţii şi ofiţerii îmi spuneau *nigger*[48], nu era din dragoste, ci din rasism. Trebuia să mă fac respectat.

Treceau fel de fel de maşini pe autostradă, spre vest, spre San Cristóbal, sau spre est, spre Ciudad Trujillo, dar nu şi Chevroletul Bel Air al lui Trujillo, urmat de Chevroletul Biscayne al lui Antonio de la Maza. Instrucţiunile erau simple: îndată ce vor vedea apropiindu-se cele două maşini, pe care le vor recunoaşte la semnalul lui Tony Imbert – farurile stinse şi aprinse de trei ori –, să pornească masivul Oldsmobile negru şi să-i taie calea Ţapului. Iar el, cu puşca semiautomată M-1 pentru care Antonio îi dăduse suficiente muniţii, şi Huáscar, cu un Smith & Wesson de 9 mm model 39, cu nouă cartuşe, vor trage din plin din faţă, aşa cum o vor face din spate Imbert, Amadito şi Turcul. Nu avea cum să scape; dar dacă scăpa, Fifí Pastoriza, aflat la doi kilometri spre vest, la volanul unui Mercury pe care i-l dăduse Estrella Sadhalá, îi va apărea în faţă, închizându-i din nou trecerea.

— Nevastă-ta ştie ce facem noi în noaptea asta, Pedro Livio? – întrebă Huáscar Tejada.

— Crede că sunt la Juan Tomás Díaz şi vedem un film. E însărcinată şi…

---

[48] În lb. engl. în original: *negru.* (*N. tr.*)

Văzu trecând, în mare viteză, un automobil urmat la mai puţin de zece metri de un altul care, în întuneric, părea să fie Chevroletul Biscayne al lui Antonio de la Maza.

— Nu sunt ei, Huáscar? – încercă el să străpungă întunericul cu privirea.

— Ai văzut farurile stingându-se şi aprinzându-se? – strigă, agitat, Tejeda Pimentel. Le-ai văzut?

— Nu, n-au semnalizat. Dar ei sunt.

— Ce facem, Negrule?

— Porneşte, porneşte!

Inima lui Pedro Livio începu să bată atât de puternic, încât aproape că-l împiedica să vorbească. Huáscar întoarse imediat Oldsmobilul. Luminiţele roşii ale celor două automobile se depărtau din ce în ce mai mult, curând le vor pierde din vedere.

— Ei sunt, Huáscar, ei trebuie să fie. De ce paştele măsii n-au făcut semnalul convenit?

Luminiţele roşii dispăruseră; nu aveau în faţă decât conurile de lumină ale farurilor Oldsmobilului şi o noapte întunecată: norii acoperiseră luna cu totul. Pedro Livio – cu puşca semiautomată sprijinită pe geam – se gândi o clipă la Olga, nevastă-sa. Cum va reacţiona când va afla că soţul ei era unul din asasinii lui Trujillo? Olga Despradel era cea de-a doua nevastă. Se înţelegeau de minune, căci Olga – spre deosebire de prima lui nevastă, cu care viaţa de zi cu zi fusese un infern – avea o răbdare infinită în faţa acceselor lui de mânie, evitând să-l contrazică sau să spună ceva în timpul acestor izbucniri; şi avea grijă de casă păstrând o curăţenie care îl făcea fericit. Pentru ea va fi o surpriză imensă. Credea că nu-l interesa politica, în ciuda prieteniei strânse din ultimul timp cu Antonio de la Maza, generalul Juan Tomás Díaz şi inginerul Huáscar, antitrujillişti notorii. Până în urmă cu câteva luni, de fiecare dată când prietenii lui începeau să vorbească de rău regimul, tăcea ca un sfinx şi nimeni nu scotea de la el

vreo opinie. Nu voia să-şi piardă postul de administrator la Fabrica Dominicană de Baterii, care aparţinea familiei Trujillo. Avuseseră o situaţie bună până ce, în urma sancţiunilor impuse, afacerile au început să nu mai meargă deloc bine.

Bineînţeles, Olga ştia că Pedro Livio nu suferea regimul, pentru că prima lui nevastă, trujillistă fanatică şi prietenă intimă a Generalisimului, care o numise guvernatoare în San Cristóbal, se folosise de această influenţă pentru a obţine o sentinţă judiciară ce-i interzicea lui Pedro Livio să o vadă pe fiica lor, Adanela, încredinţată fostei sale soţii. Poate că Olga se va gândi mâine că s-a băgat în acest complot ca să se răzbune pentru nedreptatea ce i se făcuse. Nu, nu acesta era motivul pentru care se afla aici, cu o puşcă semiautomată M-1 pregătită, gonind după maşina lui Trujillo. Ceea ce îl hotărâse – Olga n-ar înţelege asta – fusese asasinarea surorilor Mirabal.

— Tu nu auzi împuşcături, Pedro Livio?

— Ba da, sunt împuşcături. Ei sunt! Accelerează, Huáscar.

Auzul lui ştia să distingă zgomotul împuşcăturilor. Auzise, sfâşiind liniştea nopţii, diferite rafale – puştile lui Antonio şi Amadito, revolverul Turcului, poate cel al lui Imbert – ceea ce-i umplu de bucurie sufletul chinuit de aşteptare. Oldsmobilul zbura acum pe şosea. Pedro Livio scoase capul pe geam, dar nu reuşi să zărească Chevroletul Ţapului, nici pe urmăritorii lui. În schimb, la o curbă, recunoscu Mercuryul lui Estrella Sadhalá şi, pentru o clipă, la lumina farurilor Oldsmobilului, faţa slabă a lui Fifí Pastoriza.

— Au trecut şi de Fifí – spuse Huáscar Tejeda. Şi au uitat încă o dată de semnal. Ce tâmpiţi!

Chevroletul lui Trujillo apăru la mai puţin de o sută de metri, oprit şi tras pe dreapta, cu farurile aprinse. „Iată-l!”, „El e, drace!” strigară Pedro Livio şi Huáscar în clipa când

izbucniră din nou împuşcături de revolver, de carabină, de puşcă semiautomată. Huáscar stinse luminile şi, la mai puţin de zece metri de Chevrolet, frână brusc. Pedro Livio deschise portiera şi se rostogoli pe şosea, înainte de a începe să tragă. Simţi că-şi zgârie şi-şi loveşte tot corpul, dar reuşi să-l audă pe Antonio de la Maza strigând de bucurie – „Uliul ăsta n-o să mai mănânce niciodată pui" sau ceva asemănător – şi, printre strigăte, recunoscu vocile prietenilor săi, Turcul, Tony Imbert, Amadito, spre care începu să fugă orbeşte, de îndată ce reuşi să se ridice în picioare. Făcu doi, trei paşi şi auzi alte împuşcături, foarte aproape, şi o arsură îl opri şi-l trânti la pământ, ţinându-se cu mâna de burtă.

— Nu trageţi, la dracu', noi suntem – striga Huáscar Tejeda.

— Sunt rănit – se văită el, apoi, fără nicio trecere de la una la alta, întrebă cu voce înfundată: Ţapul e mort?

— Mort de-a binelea, Negrule – spuse, lângă el, Huáscar Tejeda. Priveşte-l!

Pedro Livio simţi că îl părăsesc puterile. Era întins pe asfalt, în mijlocul cioburilor şi fragmentelor de metal. Îl auzi pe Huáscar Tejeda spunând că se ducea să-l caute pe Fifí Pastoriza şi-l auzi pornind Oldsmobilul. Percepea agitaţia şi strigătele prietenilor săi, dar se simţea ameţit, incapabil să participe la dialogul lor; abia înţelegea ce spuneau, pentru că atenţia sa era concentrată acum la arsura din stomac. Îl ustura, în plus, şi braţul. Îl atinseseră două gloanţe? Oldsmobilul se întoarse. Recunoscu exclamaţiile lui Fifí Pastoriza: „La dracu, Dumnezeu e mare, paştele mă-sii".

— Să-l punem în portbagaj – dădu ordin Antonio de la Maza, cu un calm desăvârşit. Trebuie să ducem cadavrul la Pupo, ca să pună Planul în aplicare.

Îşi simţea mâinile umede. O substanţă vâscoasă, care nu putea fi decât sânge. Al său sau al Ţapului? Asfaltul era

umed şi, cum nu plouase, nu putea fi decât sânge. Cineva îi trecu o mână pe sub umeri şi îl întrebă, cu mâhnire în glas, cum se simte. Îl recunoscu pe Salvador Estrella Sadhalá.

— Un glonţ în stomac, cred – în loc de cuvinte scotea nişte sunete guturale.

Întrezări siluetele prietenilor săi cărând un balot şi aruncându-l în portbagajul Chevroletului lui Antonio. Trujillo, Dumnezeule! Au reuşit, deci. Nu simţea bucurie; mai degrabă uşurare.

— Unde e şoferul? L-a văzut cineva pe Zacarías?

— E mort şi el, zace fără suflare acolo, în întuneric – spuse Tony Imbert. Nu pierde timpul căutându-l, Amadito. Trebuie să ne întoarcem. E important să ducem cadavrul la Pupo Román.

— Pedro Livio este rănit – exclamă Salvador Estrella Sadhalá. Închiseseră portbagajul Chevroletului, cu cadavrul înăuntru.

Siluete fără chip îl înconjurau, îl băteau pe umăr, îl întrebau cum te simţi, Pedro Livio. Îi vor da lovitura de graţie, împuşcându-l? căzuseră de acord, în unanimitate, să procedeze aşa. Nu vor abandona un coleg rănit, ca să cadă în mâinile agenţilor *caliés* şi Johnny Abbes să-l supună la torturi şi umilinţe. Îşi aminti de conversaţia din grădina cu mango şi flamboyán a generalului Juan Tomás Díaz şi a soţiei sale, Chana, la care participa şi Luis Amiana tío. Toţi au fost de acord: să nu accepte o moarte lentă. Dacă lucrurile ieşeau rău şi cineva cădea rănit, urma să i se dea lovitura de graţie. Va muri, aşadar? Îl vor ucide?

— Urcaţi-l în maşină – ordonă Antonio de la Maza. Când ajungem la Juan Tomás, o să chemăm un medic.

Umbrele prietenilor săi se opinteau să scoată în afara carosabilului maşina Ţapului. Îi auzea gâfâind. Fifí Pastoriza şuieră: „E ciuruită rău de tot, dracului!…

Când prietenii săi îl luară ca să-l ducă în Chevroletul Bel

Air, durerea fu atât de puternică, încât îşi pierdu cunoştinţa. Dar numai pentru câteva secunde; când îşi reveni, nu plecaseră încă. Era pe bancheta din spate, Salvador îşi petrecuse braţul pe după umărul său şi îl sprijinea pe pieptul lui ca pe o pernă. Îl recunoscu la volan pe Tony Imbert şi, alături, pe Antonio de la Maza. Cum te simţi, Pedro Livio? vru să le spună: „Cu pasărea asta moartă, mai bine”, dar nu reuşi decât să murmure ceva.

— Negrul pare rănit grav – îngăimă Imbert.

Deci prietenii săi îi spuneau Negrul când nu era de faţă. Nu mai avea nicio importanţă acum. Doar erau prietenii săi, ce dracu’. Şi nici unuia nu-i trecuse prin cap să-l împuşte. Tuturor li s-a părut normal să-l bage în maşină şi să-l ducă la Chana şi Juan Tomás Díaz. Arsura din stomac şi din braţ slăbise. Se simţea vlăguit şi nu putea să vorbească. Era lucid, înţelegea perfect ceea ce spuneau. Tony, Antonio şi Turcul erau şi ei răniţi, după cât se părea, dar nu grav. Lui Antonio un glonţ îi zgâriase fruntea, Salvador avea o rană la cap. Ţineau batiste în mâini şi îşi ştergeau rănile din când în când. Un cartuş gol atinsese pieptul lui Tony sub mamelonul stâng şi spunea că sângele îi păta cămaşa şi pantalonii.

Recunoscu clădirea Loteriei Naţionale. O luaseră pe vechea şosea Sánchez pentru a se întoarce în oraş pe un drum mai puţin circulat? Nu, nu era din cauza asta. Tony Imbert voia să treacă pe la casa prietenului său Julito Senior, care locuia pe bulevardul Angelita, ca să telefoneze de acolo generalului Díaz şi să-l avertizeze, cu fraza convenită: „Porumbeii pot fi puşi la cuptor, Juan Tomás”, că duceau cadavrul la Pupo Román. Se opriră în faţa unei case cufundate în întuneric. Tony coborî. Nu se vedea nimeni prin apropiere. Pedro Livio îl auzi pe Antonio: bietul lui Chevrolet fusese ciuruit de zeci de gloanţe şi avea un cauciuc dezumflat. Pedro Livio îşi dăduse seama, după scrâşnetul ascuţit şi zdruncinăturile pe care le simţea

în stomac.

Imbert se întoarse: nu era nimeni la Julito Senior. Mai bine se duceau direct la Juan Tomás. Porniră din nou. Mergeau foarte încet; automobilul, înclinat şi trosnind din toate încheieturile, evita bulevardele şi străzile circulate.

Salvator se aplecă deasupra lui:

— Cum te simţi, Pedro Livio?

„Bine, Turcule, bine”, îi strânse el braţul.

— Nu mai e mult. La Juan Tomás te va vedea un doctor.

Ce păcat că nu avea putere să le spună prietenilor lui să nu-şi facă griji, că dacă Ţapul nu mai exista, el e mulţumit. Surorile Mirabal au fost răzbunate, la fel ca şi bietul Rufino de la Cruz, şoferul care le-a dus la Fortăreaţa din Puerto Plata să-şi viziteze soţii închişi, şi care au fost şi ei ucişi din ordinul lui Trujillo, pentru a face mai verosimilă înscenarea accidentului. Acel asasinat a atins fibrele cele mai sensibile ale lui Pedro Livio, determinându-l să se alăture, de atunci, din 25 noiembrie 1960, conspiraţiei puse la cale de prietenul său Antonio de la Maza. Le ştia doar din auzite pe surorile Mirabal. Dar, ca pe mulţi dominicani, tragedia acelor fete din Salcedo l-a impresionat enorm. Erau asasinate acum şi femeile fără apărare, şi nimeni nu făcea nimic. În aşa hal de ticăloşie am ajuns în Republica Dominicană? Ce dracu’, nu mai era niciun bărbat în ţara asta? Ascultându-l pe Antonio Imbert vorbind atât de tulburat de soarta Minervei Mirabal – el, care era întotdeauna extrem de reţinut în a-şi exterioriza sentimentele a izbucnit în plâns, pentru prima oară în viaţa lui de adult. Da, mai existau bărbaţi adevăraţi în Republica Dominicană. Dovadă? Cadavrul care se bălăngănea în portbagaj.

— Mor! – strigă. Nu mă lăsaţi să mor!

— Acum ajungem, Negrule – îl linişti Antonio de la Maza. Imediat ne vom îngriji şi de tine.

Făcu un efort să nu-şi piardă cunoştinţa. Câteva clipe

mai târziu, recunoscu intersecţia Máximo Gómez cu bulevardul Bolívar.

— Aţi văzut maşina aia? – spuse Imbert. Nu era generalul Román?

— Pupo e acasă, ne aşteaptă – replică Antonio de la Maza. Le-a spus lui Amiama şi lui Juan Tomás că nu va ieşi în seara asta.

Un secol mai târziu, maşina se opri. Din dialogul prietenilor săi înţelegea că se aflau în faţa intrării din spate a casei generalului Díaz. Cineva deschidea poarta. Intrară în curte şi parcară în faţa garajului. În lumina slabă a felinarelor din stradă şi a luminilor de la ferestre, recunoscu grădina cu pomi şi flori de care avea atâta grijă Chana, şi unde venise de atâtea ori, duminica, singur sau cu Olga, invitaţi la copioasele mese cu mâncare creolă pe care generalul le pregătea pentru prietenii săi. În acelaşi timp, i se părea că el nu era el, ci un observator absent al forfotei din jur. În seara asta, după ce aflase că sosise momentul să acţioneze şi se despărţise de soţia lui, minţind că venea aici, la Juan, să vadă un film, Olga îi pusese un peso în buzunar cerându-i să-i aducă îngheţată de ciocolată şi vanilie. Draga de ea! Sarcina îi stârnea tot felul de pofte! N-o să piardă oare copilul, când va afla? Nu, Doamne! Va fi, poate, o fetiţă, va fi surioara lui Luis Mariano, băieţelul lor de doi ani. Turcul, Imbert şi Antonio coborâseră. Rămăsese singur, întins pe bancheta Chevroletului, în semiîntuneric. Se gândi că nimeni nu-l va salva de la moarte şi că va muri fără să afle cine a câştigat meciul de pelotă pe care-l juca în seara aceea echipa întreprinderii sale, Baterías Hércules, cu cea a Companiei Dominicane de Aviaţie, pe stadionul de baseball al Fabricii de Bere Naţionale Dominicane.

O discuţie violentă izbucni în curte. Estrella Sadhalá îi certa pe Fifí, Huáscar şi Amadito, care tocmai coborâseră din Oldsmobil, că îi lăsaseră Mercuryul pe şosea.

„Imbecililor! Tâmpiţilor! Nu vă daţi seama? M-aţi trădat. Plecaţi imediat să-mi aduceţi maşina.” Stranie situaţie: să simtă că era şi nu era acolo. Fifí, Huáscar şi Amadito încercau să-l potolească pe Turc: se zăpăciseră din cauza grabei şi nimeni nu şi-a mai adus aminte de Mercuryul lui. Dar ce importanţă mai avea, dacă generalul Román va prelua puterea chiar în noaptea asta. Nu aveau de ce să se teamă. Ţara întreagă va ieşi în stradă să-i aclame pe justiţiarii care l-au executat pe tiran.

Uitaseră de el? Vocea autoritară a lui Antonio de la Maza făcu ordine. Nu se va întoarce nimeni pe şosea, acolo era deja plin de agenţi *caliés.* Principalul era să-l găsească pe Pupo Román şi să-i arate cadavrul, aşa cum ceruse. Exista o problemă; Juan Tomás Días şi Luís Amiama tocmai trecuseră pe la Román – Pedro Livio ştia casa, se afla la celălalt colţ al străzii – şi soţia lui, Mireya, le spusese că Pupo plecase cu generalul Espaillat „pentru că se pare că i se întâmplase ceva Şefului”. Antonio de la Maza îi linişti: „Nu vă alarmaţi. Luís Amiama, Juan Tomás şi Modesto Díaz au plecat să-l caute pe Bibín, fratele lui Pupo. El ne va ajuta să-l găsim pe general”.

Da, uitaseră de el. Va muri în această maşină, lângă cadavrul lui Trujillo. Îl apucă unul din acele accese de furie care fuseseră nenorocirea vieţii lui, dar se calmă imediat. La ce dracu’ îţi foloseşte să te înfurii acum?

Îşi feri ochii pentru că un reflector sau o lanternă îi lumină deodată faţa. Recunoscuse, în jurul lui, chipurile ginerelui lui Juan Tomás Díaz, dentistul Bienvenido García, al lui Amadito şi al lui Linito? El să fie? Da, el era, doctorul Marcelino Vélez Santana. Se aplecau deasupra lui, îl palpau, îi ridicau cămaşa. Îl întrebară ceva ce nu înţelese. Vru să spună că durerea se mai calmase şi să afle câte găuri avea în corp, dar nu izbuti să scoată niciun sunet. Ţinea ochii cât mai deschişi, ca ei să-şi dea seama că era în viaţă.

— Trebuie să-l ducem la clinică – spuse doctorul Vélez Santana. Pierde mult sânge.

Doctorului îi clănţăneau dinţii ca şi cum ar fi murit de frig. Nu erau atât de buni prieteni pentru ca Linito să tremure de grija lui. Tremura probabil pentru că aflase că îl uciseseră pe Şef.

— Are hemoragie internă – îi tremura şi vocea – cel puţin un glonţ a intrat în regiunea epigastrului. Trebuie operat imediat.

Discutau. Nu-i păsa dacă murea. Se simţea totuşi mulţumit. Dumnezeu îl va ierta, desigur, că-i părăsea, pe Olga, cu sarcina ei de şase luni, şi pe Luís Marianito. Dumnezeu ştia că el nu câştiga nimic prin moartea lui Trujillo. Dimpotrivă: administrase una din companiile sale, fusese un privilegiat. Intrând în această poveste, îşi pusese în primejdie postul şi siguranţa familiei sale. Dumnezeu îl va înţelege şi îl va ierta.

Simţi o contracţie puternică în stomac şi scoase un ţipăt.

„Linişteşte-te, linişteşte-te, Negrule”, îl rugă Huáscar Tejeda. Îi veni să-i răspundă: „Negresă e mă-ta”, dar nu fu în stare. Îl scoteau din Chevrolet. Simţea foarte aproape faţa lui Bienvenido – ginerele lui Juan Tomás, bărbatul fetei lui, Marianela – şi pe cea a doctorului Vélez Santana: încă îi mai clănţăneau dinţii. Îi recunoscu pe Mirito, şoferul generalului, şi pe Amadito, care şchiopăta. Îl aşezară cu mare grijă în Opelul lui Juan Tomás, tras lângă Chevrolet. Pedro Livio văzu luna: strălucea pe un cer fără nori, printre crengile de mango.

— Mergem la Clinica Internaţională, Pedro Livio – spuse doctorul Vélez Santana. Rabdă, mai rabdă puţin.

Îi păsa din ce în ce mai puţin de ce se întâmpla. Se afla în Opel, Mirito conducea, Bienvenido stătea în faţă, şi, în spate, lângă el, doctorul Vélez Santana. Linito îl forţa să respire ceva cu miros puternic de eter. „Miros de carnaval.” Dentistul şi medicul îl încurajau: „Ajungem

imediat, Pedro Livio”. Nu-l interesa nici ce spuneau, nici ceea ce părea să-i preocupe atâta pe Bienvenido şi Linito: „Unde o fi dispărut generalul Román?” „Dacă nu apare, se duce dracului totul.” Olga, în loc de îngheţată cu ciocolată şi vanilie, va primi ştirea că soţul ei era operat la Clinica Internaţională, la trei străzi de Palat, după ce îl executase pe asasinul surorilor Mirabal. De la casa lui Juan Tomás până la Clinică nu era o distanţă mare. „De ce întârziau atât?”

În sfârşit, Opelul frână. Bienvenido şi doctorul Vélez Santana coborâră. Îi văzu sunând la o uşă unde clipea o lumină fosforescentă: „Urgenţe”. Apăru o infirmieră cu bonetă albă, apoi o targă. Când Bienvenido García şi Vélez Santana îl ridicară de pe banchetă, simţi o durere groaznică: „Mă omorâţi, ce dracu’!” Clipi, orbit de albeaţa unui coridor. Îl urcau într-un ascensor. Acum se afla într-o cameră îngrijită, cu Sfânta Fecioară la capul patului. Bienvenido şi Vélez Santana dispăruseră; două infirmiere îl dezbrăcau şi un bărbat tânăr, cu mustăcioară, se aplecă deasupra lui:

— Sunt doctorul José Joaquín Puello. Cum vă simţiţi?

— Bine, bine – murmură, fericit că îi reapăruse graiul. E grav?

— O să vă dau ceva pentru durere, până vă pregătim de operaţie – spuse doctorul Puello. Trebuie să scoatem glonţul ăsta dinăuntru.

Dincolo de umărul doctorului apăru o figură cunoscută, cu fruntea înaltă şi ochi mari, pătrunzători: doctorul Arturo Damirón Ricart, şeful secţiei de chirurgie de la Clinica Internaţională. Dar, în loc să fie surâzător şi amabil, cum era de obicei, i se păru tulburat. Aflase totul de la Bienvenido şi Linito?

— Injecţia asta este pentru operaţie, Pedro Livio. Nu te teme. Va fi bine. Vrei să suni acasă?

— Pe Olga, nu. E însărcinată, nu vreau s-o sperii. Mai

degrabă pe cumnata mea, pe Mary.

Vocea îi era tot mai sigură. Le spuse numărul lui Mary Despradel. Pastilele pe care i le dăduseră, injecţia şi flacoanele de dezinfectant, golite de infirmiere deasupra braţului şi stomacului, îi făceau bine. Nu-i mai venea să leşine. Doctorul Damirón Ricart îi puse receptorul în mână. „Da. Alo?”

— Sunt Pedro Livio, Mary. Sunt la Clinica Internaţională. Am avut un accident. Nu-i spune nimic Olgăi, să nu o sperii. O să mă opereze.

— Doamne, Dumnezeule. Vin acolo, Pedro Livio.

Medicii îl examinau, îl palpau, dar el nu le mai simţea mâinile.

Îl invadă o linişte imensă. Îşi spuse, cu toată luciditatea, că, oricât de prieten i-ar fi fost, Damirón Ricart nu putea să nu informeze SIM de sosirea la urgenţe a unui om rănit prin împuşcare, aşa cum aveau obligaţia toate clinicile şi spitalele, în caz contrar medicii şi asistentele fiind ameninţaţi cu închisoarea. Aşa că agenţii SIM vor da curând năvală pentru cercetări. Dar nu. Juan Tomás, Antonio, Salvador îi vor fi arătat deja lui Pupo cadavrul, Román poate preluase deja conducerea armatei şi anunţase Junta civico-militară. Poate chiar în acele momente militarii fideli lui Pupo îi arestau sau îi lichidau pe Abbes García şi banda lui de asasini, îi băgau la închisoare pe fraţii şi apropiaţii lui Trujillo şi poporul o fi ieşit în stradă, după ce aflase de la posturile de radio vestea morţii tiranului. Oraşul colonial, parcul Independencia, împrejurimile Palatului Naţional vor trăi un adevărat carnaval, celebrând libertatea. „Ce păcat că eşti pe o masă de operaţie, în loc să dansezi pe străzi, Pedro Livio.”

În acel moment, văzu faţa înspăimântată, cu lacrimi în ochi, a soţiei sale: „Ce se întâmplă, dragul meu, ce ţi s-a întâmplat, ce ţi-au făcut?” În timp ce o îmbrăţişa şi o

săruta încercând să o liniştească („Un accident, iubito, nu te speria, mă vor opera”), îşi văzu cumnaţii, pe Mary şi pe soţul ei, Luis Despradel Brache. Era medic şi îl întreba despre operaţie pe doctorul Damirón Ricart. „De ce-ai făcut asta, Pedro Livio?” „Pentru ca fiii noştri să trăiască liberi, dragostea mea.” Îl copleşea cu întrebări, plângând întruna. „Doamne, eşti plin de sânge peste tot.” Dând drumul unui şuvoi de trăiri reprimate până atunci, îşi apucă nevasta de braţ şi, privind-o în ochi, exclamă:

— Este mort, Olga! Mort! Mort!

Se întâmplă exact ca în filme, când imaginea îngheaţă şi iese din timp. Îi veni să râdă văzând neîncrederea cu care îl priveau Olga, cumnaţii săi, infirmierele şi doctorii.

— Taci din gură, Pedro Livio – murmură doctorul Damirón Ricart.

Toţi îşi întoarseră privirile spre uşă pentru că se auzea zgomot de paşi pe coridor, oameni tropăind, fără să ţină cont de anunţurile cu „Păstraţi liniştea” care atârnau pe pereţi. Uşa se deschise. Pedro Livio recunoscu îndată, între siluetele militare, faţa fleşcăită, guşa dublă, bărbia scurtă, ochii injectaţi ai colonelului Abbes García.

— Bună seara – spuse el privindu-l pe Pedro Livio, dar adresându-se celorlalţi. Vă rog să ieşiţi afară. Doctorul Damirón Ricart? Dumneavoastră rămâneţi, doctore!

— Este soţul meu – scânci Olga, îmbrăţişându-l pe Pedro Livio. Vreau să rămân cu el.

— Scoateţi-o de aici – ordonă Abbes García, fără să-i dea vreo atenţie.

Intraseră şi mai mulţi oameni în încăpere, agenţi *caliés* cu revolvere la centură şi militari cu pistoale-mitralieră San Cristóbal pe umăr. Printre pleoape, văzu cum o duceau pe Olga, hohotind în continuare („Să nu-i faceţi nimic, e însărcinată”), pe Mary şi pe cumnatul său, care le urma fără să mai fie nevoie să fie împins. Îl priveau curioşi şi cu greaţă. Îi recunoscu pe generalul Félix Hermida şi pe

colonelul Figueroa Carrión, pe care-l cunoscuse în armată. Se spunea că era mâna dreaptă a lui Abbes García în SIM.

— În ce stare e? – îl întrebă cu glas sonor, apăsat, Abbes pe medic.

— Grav, domnule colonel – răspunse doctorul Damirón Ricart. Glonţul e foarte aproape de inimă, în zona epigastrului. I-am dat medicamente ca să-i oprim hemoragia şi să-l putem opera.

Cei mai mulţi aveau ţigările aprinse şi încăperea se umplu de fum. Ce poftă avea şi el de o ţigară, să fumeze un Salem, cu aromă răcoritoare, mentolată, din care fuma Huáscar Tejeda şi din care le oferea mereu Chana Díaz când mergeau în vizită.

Vedea chiar deasupra sa, aproape atingându-l, faţa buhăită a lui Abbes García, ochii cu pleoapele căzute, de broască ţestoasă.

— Ce vi s-a întâmplat? – îl auzi spunând cu blândeţe.

— Nu ştiu – şi regretă imediat, era un răspuns cum nu se putea mai stupid. Dar nu-i venise altul în minte.

— Cine a tras în dumneavoastră? – insistă, la fel de calm, Abbes García.

Pedro Livio Cedeño nu răspunse. Este incredibil că nu s-au gândit niciodată, în toate aceste luni în care au pregătit executarea lui Trujillo, la o situaţie asemănătoare celei în care se afla acum. La un alibi, la o scăpare pentru a evita un interogatoriu. „Ce tâmpiţi!”

— Un accident – se căi din nou că inventase o altă mare prostie. Abbes García nu se impacientă. Se lăsase o linişte apăsătoare.

Pedro Livio simţea privirile insistente şi ostile ale oamenilor care îl înconjurau. Când duceau ţigările la gură, vârfurile lor se înroşeau.

— Povestiţi-mi despre acest accident – spuse şeful SIM pe acelaşi ton.

— Au tras în mine dintr-o maşină, când ieşeam dintr-un

bar. Nu ştiu cine.

— Din care bar?

— Rubio, pe strada Palo Hincado, lângă parcul Independencia, în câteva minute, agenţii *caliés* vor verifica şi vor afla că minţise. Prietenii lui, neîndeplinind înţelegerea de a da lovitura de graţie celui care cădea rănit, nu-i făcuseră oare cel mai mare rău posibil?

— Unde e Şeful? – întrebă Johnny Abbes. O oarecare doză de îngrijorare se infiltrase în interogatoriul lui.

— Nu ştiu – gâtlejul începea să i se contracte; puterile îl părăseau încă o dată.

— E în viaţă? – întrebă şeful SIM. Şi repetă: Unde e?

Deşi îi era din nou greaţă şi simţea că e pe punctul de a leşina, Pedro Livio îşi dădu seama că, dincolo de calmul lui aparent, şeful SIM fierbea de îngrijorare. Mâna cu care îşi ducea ţigara la gură îi tremura, nimerind cu greutate buzele.

— Sper că în infern, dacă infernul există – se auzi spunând. Acolo l-am trimis.

Faţa lui Abbes García, învăluită în fum, nu-şi schimbă nici de data asta expresia. De şi-ar pierde puterile, să leşine mai repede.

— Cine? – întrebă, foarte blând. Cine l-a trimis în infern?

Pedro Livio nu răspunse. Abbes García îl privea în ochi şi el îi susţinea privirea, amintindu-şi de copilăria sa, în Higuey, când, la şcoală, se jucau de-a cine clipeşte primul. Mâna colonelului se ridică, luă ţigara aprinsă din gură şi, fără să-şi modifice expresia, o apăsă pe faţa lui, sub ochiul stâng. Pedro Livio nu ţipă, nu scoase nici măcar un geamăt. Îşi lăsă pleoapele în jos. Arsura era puternică; mirosea a carne arsă. Când deschise din nou ochii, Abbes García era tot acolo. Abia începuse.

— Lucrurile astea, dacă nu se fac cum trebuie, mai bine nu se fac deloc – îl auzi spunând. Ştii cine este Zacarías de la Cruz? Şoferul Şefului. Tocmai am vorbit cu el, în spitalul

Marión. E mai rău decât tine, ciuruit de gloanţe din cap până în picioare. Dar e în viaţă. Aşa că, vezi, nu v-a ieşit cum trebuia. Eşti pierdut. Dar nici n-o să mori. O să trăieşti ca să-mi povesteşti tot ce s-a întâmplat. Cine mai era cu tine pe şosea?

Pedro Livio se scufunda, plutea, îi venea să vomite. Nu spuseseră Tony Imbert şi Antonio că şi Zacarías de la Cruz era mort? Îl minţea Abbes Garda, pentru a scoate de la el numele celorlalţi? Ce proşti. Ar fi trebuit să se asigure că şi şoferul Ţapului era mort.

— Imbert spunea că Zacarías e mort – protesta. E curios cum poate fi şi viu şi mort în acelaşi timp.

Faţa şefului SIM se înclină. Îi simţea răsuflarea încărcată de tutun. Avea ochii micşoraţi, întunecaţi, cu margini galbene. Ar fi vrut să aibă putere să-l muşte de obrajii fleşcăiţi. Sau măcar să-i scuipe.

— S-a înşelat, era doar rănit – spuse Abbes García. Care Imbert?

— Antonio Imbert – explică el cuprins de groază. Înseamnă că m-a înşelat? Fir-ar a dracului de treabă!

Percepu paşi, trupuri mişcându-se, cei din încăpere se înghesuiau în jurul patului său. Fumul ştergea contururile feţelor. Simţea că se asfixiază, ca şi cum cineva l-ar fi călcat pe piept.

— Antonio Imbert şi mai cine? – îi spunea la ureche colonelul Abbes García. I se zbârlea pielea gândindu-se că de data aceasta îi va strivi ţigara chiar în ochi şi-l va lăsa chior.

— Imbert conduce? El a organizat totul?

— Nu, nu există şefi – bolborosi, temându-se că puterile nu-i vor permite să sfârşească fraza. Dacă am fi avut unul, ar fi fost Antonio.

— Antonio şi mai cum?

— Antonio de la Maza – explică. El ar fi fost, desigur, dacă am fi avut vreun şef. Dar nu există şefi.

Urmă altă tăcere lungă. I-or fi dat pentotal sodic, de aceea era atât de vorbăreţ? Dar cu pentotal te lua somnul, or el era treaz, surescitat, avea chef să povestească, să scoată din adâncuri secretele care-i ardeau măruntaiele. La dracu'! Va răspunde în continuare la întrebări. Se auziră murmure, paşi alunecând pe gresie. Plecau? O uşă deschizându-se şi închizându-se.

— Unde sunt Imbert şi Antonio de la Maza? – şeful SIM dădu drumul fumului pe gură şi Pedro Livio îl simţi cum îi intră pe nas şi-i ajunge în gâtlej, coborând până în stomac.

— S-au dus să-l caute pe Pupo, unde dracu' să fie – va avea energie pentru a termina fraza? Uimirea lui Abbes García, a generalului Félix Hermida şi a colonelului Figueroa Carrión era atât de mare, încât făcu un efort supraomenesc să le explice ceea ce nu înţelegeau: Dacă nu vede cadavrul Ţapului, nu va mişca un deget.

Deschiseseră ochii mari şi îl scrutau cu neîncredere şi groază.

— Pupo Román? – acum da, Abbes García îşi pierduse siguranţa.

— Generalul Román Fernández? – repetă Figueroa Carrión.

— Şeful Forţelor Armate? – zbieră generalul Féliz Hermida, schimbat la faţă.

Pedro Livio nu se miră că mâna aia coborî din nou şi îi strivi ţigara aprinsă în gură. Un gust acru, de tutun şi cenuşă pe limbă. Nu avu putere să scuipe acel deşeu încins, urât mirositor, care îi ardea gingiile şi cerul gurii.

— A leşinat, domnule colonel – îl auzi şoptind pe doctorul Damirón Ricart. Dacă nu-l operăm, moare.

— Cel care va muri, dacă nu-l readuceţi în simţiri, veţi fi dumneavoastră – răspunse Abbes García, cu o mânie surdă. Faceţi-i o transfuzie, sau ce-o fi, ca să se trezească. Trebuie să vorbească. Reanimaţi-l sau descarc tot pistolul ăsta în dumneavoastră.

Dat fiind că vorbeau aşa, însemna că nu murise. Îl vor fi găsit pe Pupo Román ca să-i arate cadavrul? Dacă ar fi izbucnit revoluţia, nici Abbes García, nici Félix Hermida sau Figueroa Carrión n-ar sta în jurul patului lui. Ar fi închişi sau morţi, la fel ca fraţii şi nepoţii lui Trujillo. Încercă în zadar să le ceară o explicaţie de ce nu erau morţi sau în închisoare. Nu-l mai durea acum stomacul; îl ardeau pleoapele şi gura, din cauza arsurilor. Îi făceau o injecţie, îl sileau să aspire un tifon care mirosea a mentol, ca ţigările Salem. Descoperi o sticlă cu ser alături de patul său. Îi auzea, dar ei credeau că nu.

— Să fie adevărat? – Figueroa Canion părea cel mai înspăimântat şi mai surprins. Ministrul Forţelor Armate băgat în toată povestea asta? Imposibil, Johnny.

— Surprinzător, absurd, inexplicabil – îl corectă Abbes García. Dar nu şi imposibil.

— De ce, de ce – ridică tonul generalul Félix Hermida. Ce-ar putea câştiga? Îi datorează Şefului tot ce este, tot ce are. Tâmpitul ăsta dă pe gură tot felul de nume pentru a ne induce în eroare.

Pedro Livio se răsuci, încercând să se ridice, ca să se ştie că nu era groggy[49], nici mort, şi că spusese adevărul.

— N-o să mai crezi acum că e o comedie a Şefului pentru a verifica cine îi este loial şi cine nu, Félix – spuse Figueroa Canion.

— Nu mai cred – recunoscu, mohorât, generalul Hermida. Dacă ticăloşii ăştia l-au omorât, ce Dumnezeu o să se întâmple aici?

Colonelul Abbes García se lovi cu palma peste frunte:

— Acum înţeleg de ce m-a chemat Román la Cartierul General al Armatei. E clar că e amestecat în asta. A vrut să aibă în mână persoanele de încredere ale Şefului pentru a le închide înainte de a da lovitura de stat. Dacă m-aş fi dus,

[49] Ameţit (în urma unei lovituri – termen sportiv, folosit în special în box). (*N. tr.*)

acum aş fi fost mort.

— Nu-mi vine să cred, ce dracu' – repeta generalul Félix Hermida.

— Trimite patrulele din SIM să închidă Podul Radhamés – dădu ordin Abbes García. Nimeni din guvern, şi, mai ales, rudele lui Trujillo, să nu traverseze Ozama şi să nu se apropie de Fortăreaţa 18 Decembrie.

— Ministrul secretar de Stat al Forţelor Armate, generalul José René Román, soţul Mireyei Trujillo – monologa, idiotizat, generalul Félix Hermida. La dracu'! Eu nu mai înţeleg absolut nimic.

— Trebuie să crezi, atâta timp cât nu ştim dacă e nevinovat – spuse Abbes García. Du-te repede să-i previi pe fraţii Şefului. Să vină toţi la Palatul Naţional. Nu-l menţiona încă pe Pupo. Spune-le că circulă zvonuri despre atentate. Zboară! Cum se simte individul? Pot să-l interoghez?

— E pe moarte, domnule colonel – afirmă Damirón Ricart. Datoria mea de medic…

— Datoria dumneavoastră e să tăceţi, dacă nu vreţi să fiţi considerat complice. Pedro Livio văzu din nou, foarte aproape, faţa şefului SIM. „Nu sunt pe moarte", gândi. „Doctorul l-a minţit ca să nu-mi mai stângă mucuri de ţigară pe faţă."

— Generalul Román a dat ordin să-l omorâţi pe Şef? – din nou, în nas şi în gură, răsuflarea iute a colonelului. E adevărat? — Îl caută ca să-i arate cadavrul – se auzi strigând. Aşa e el: nu crede până nu vede. Şi vrea, de asemenea, valijoara.

Efortul îl lăsă fără vlagă. Îi fu teamă că agenţii *caliés* îşi stingeau, chiar în acel moment, ţigările pe faţa Olgăi. Sărmana, ce suferinţă! Va pierde copilul, blestemându-şi zilele că se căsătorise cu ex-căpitanul Pedro Livio Cedeño.

— Ce valijoară? – întrebă şeful SIM.

— A lui Trujillo – răspunse imediat, articulând corect.

Plină de sânge pe dinafară şi de pesos şi dolari pe dinăuntru.

— Cea cu iniţialele lui? – insistă colonelul. Iniţialele RITM, în metal?

Nu putu răspunde, memoria îl trăda. Tony şi Antonio o găsiseră în maşină, o deschiseră şi spuneau că era plină de pesos dominicani şi de dolari. Mii şi mii. Observă neliniştea de pe faţa şefului SIM. Ah, ticălosule, valijoara te-a convins că era adevărat, că l-au ucis.

— Cine mai face parte din complot? – întrebă Abbes García. Dă-mi numele lor. Ca să poţi merge la sala de operaţie să-ţi scoată gloanţele. Cine?

— L-au găsit pe Pupo? – întrebă el, dintr-o suflare, surescitat. I-au arătat cadavrul? Şi lui Balaguer?

Colonelului Abbes García îi căzu falca din nou. Stătea în faţa lui, cu gura căscată de uimire şi teamă. Într-un mod ciudat, reuşea să-i învingă.

— Lui Balaguer? – silabisi, literă cu literă. Preşedintelui Republicii?

— Va face parte din Junta civico-militară – explică Pedro Livio, luptându-se să-şi stăpânească senzaţia de vomă. Eu nu am fost de acord, dar au spus că este necesar, pentru a linişti OSA.

De data aceasta, icnetul nu-i lăsă timp să întoarcă într-o parte capul ca să nu vomite pe pat. Ceva călduţ şi vâscos îi curse pe gât şi îi murdări pieptul. Îl văzu pe şeful SIM îndepărtându-se, scârbit. Avea crampe puternice şi simţea frig în oase. Nu mai putea să vorbească. După puţin timp, faţa colonelului era din nou deasupra lui, schimonosită de nerăbdare. Îl privea ca şi cum ar fi vrut să-i crape capul pentru a verifica tot adevărul.

— Joaquín Balaguer? Şi el?

Rezistă acelei priviri doar câteva secunde. Închise ochii, voia să doarmă. Sau să moară, nu avea importanţă. Auzi, de două, trei ori întrebarea: „Balaguer? Şi Balaguer?” Nu

răspunse şi nici nu deschise ochii. Nu-i deschise nici când arsura extrem de puternică în lobul urechii drepte îl făcu să se contracte de durere. Colonelul îşi stinsese ţigara, răsucind-o şi strivind-o în urechea lui. Nu strigă, nu se mişcă. Transformat în scrumiera şefului agenţilor *caliés*, Pedro Livio, aşa ai ajuns. Ah, ce porcărie. Ţapul era mort. Să doarmă. Să moară. Din fundul gropii în care se prăbuşea, continua să-l audă pe Abbes García: „Un om credincios ca el, era normal să fi conspirat cu popii. Este complotul episcopilor sprijiniţi de americani". Tăceri prelungite se intercalau cu murmure şi, uneori, cu rugămintea timidă a doctorului Damirón Ricart: dacă nu-l operau, pacientul va muri. „Dar eu tocmai asta vreau, să mor", se gândea Pedro Livio.

Du-te-vino, paşi precipitaţi, o uşă trântită. Încăperea se umpluse iar şi, printre cei recent sosiţi, se afla din nou colonelul Figueroa Carrión:

— Am găsit o punte dentară pe şosea, lângă Chevroletul Excelenţei Sale. O examinează dentistul lui, doctorul Fernando Camino Certero. Am fost şi l-am trezit chiar eu. Într-o jumătate de oră ne va da rezultatul. La prima vedere, pare să Fie a Şefului.

Avea o voce lugubră. Lugubră era şi tăcerea în care îl ascultau ceilalţi.

— Altceva n-au mai găsit? – Abbes García vorbea repezit, înghiţindu-şi cuvintele.

— Un pistol automat, calibrul 45 – spuse Figueroa Carrión. Durează câteva ore să verifice unde e înregistrat. Şi mai e o maşină abandonată, la vreo două sute de metri de locul atentatului. Un Mercury.

Pedro Livio îşi spuse că Salvador avusese dreptate să se supere pe Fifí Pastoriza pentru că-i lăsase maşina, acel Mercury, pe şosea.

Vor verifica repede cui aparţine şi peste puţin timp agenţii *caliés* îşi vor stinge ţigările pe faţa Turcului.

— A mai dat ceva din el?

— Balaguer, nici mai mult, nici mai puţin – şuieră Abbes García. Îţi dai seama? Şeful Forţelor Armate şi Preşedintele Republicii. A vorbit de o Juntă civico-militară, în care îl vor include şi pe Balaguer ca să liniştească OSA.

Colonelul dădu drumul altei înjurături: „Paştele mă-sii!”

— Este o înţelegere a lor, pentru a ne induce în eroare. Să spună nume importante, ca să compromită pe toată lumea.

— Se poate, o să vedem – spuse colonelul Abbes García. Ceva însă este sigur. E amestecată multă lume, trădători de la nivel înalt. Şi preoţii, bineînţeles. Trebuie să-l scoatem pe episcopul Reilly din Colegiul Santo Domingo. De bunăvoie sau cu forţa.

— Să-l ducem la La Cuarenta?

— Acolo vor merge imediat să-l caute, îndată ce vor afla. Mai bine la San Isidro. Dar aşteaptă, problema e delicată, trebuie să-i consultăm mai întâi pe fraţii Şefului. Dacă există cineva care-n mod sigur nu face parte din conspiraţie, acela e generalul Virgilio García Trujillo. Du-te şi informează-l personal.

Pedro Livio simţi paşii colonelului Figueroa Canion depărtându-se. Rămăsese oare singur cu şeful SIM? Îşi va stinge iar ţigările pe faţa lui? Dar nu asta îl chinuia acum. Ci faptul că-şi dădea seama că, deşi îl uciseseră pe Şef, lucrurile nu ieşiseră cum plănuiseră ei. De ce nu preluase Pupo cu soldaţii lui puterea? Cum de mai dădea ordine Abbes García ca agenţii *caliés* să-l aresteze pe episcopul Reilly? Continua să comande acest degenerat sângeros? Bănuia că stătea în continuare aplecat deasupra lui; nu-l vedea, dar îi simţea în nas şi în gură răsuflarea grea.

— Doar câteva nume în plus şi te las să te odihneşti – îl auzi spunând.

— Nu vă aude şi nu vă vede, domnule colonel – imploră doctorul Damirón Ricart. A intrat în comă.

— Bine, atunci operaţi-l – spuse Abbes García. Îl vreau viu, să vă între bine în cap. Viaţa dumneavoastră depinde de viaţa acestui individ.

— Ca şi cum aş avea mai multe vieţi – îl auzi Pedro Livio suspinând pe medic. Nu am decât una, domnule colonel.

XVI

— Manuel Alfonso? – mătuşa Adelina îşi duce mâna la ureche, dar Urania ştie că bătrânica are un auz excelent şi se preface doar, ca să-şi revină după impresia lăsată de cele auzite. Lucinda şi Manolita au făcut şi ele ochii mari. Doar Marianita nu pare afectată.

— Da, el, Manuel Alfonso – repetă Urania. Un nume de conchistador spaniol. L-ai cunoscut, mătuşă?

— L-am văzut de câteva ori – acceptă bătrânica, intrigată şi jignită. Ce legătură are el cu enormităţile pe care le-ai spus despre Agustín?

— Era *playboy*-ul care îi aducea femei lui Trujillo – îşi aminteşte Manolita. Nu-i aşa, mami?

„*Playboy, playboy*", ţipă Samson. Dar de data aceasta râde doar nepoata înaltă şi slăbuţă.

— Era un băiat foarte frumos, un Adonis – spune Urania. Înainte de cancer.

Fusese dominicanul cel mai frumos al generaţiei sale, dar în câteva săptămâni, poate luni, de când Agustín nu-l mai văzuse, acel semizeu după a cărui eleganţă şi frumuseţe întorceau privirea toate fetele, devenise o umbră a ceea ce fusese. Senatorul nu-şi putea crede ochilor. Pierduse zece sau cincisprezece kilograme; slăbit, micşorat, avea nişte cearcăne mari în jurul ochilor mereu veseli şi surâzători înainte – privirea unui om ce se bucură de viaţă, zâmbetul unui triumfător – şi care, acum, păreau lipsiţi de viaţă. Auzise de mica tumoră de sub limbă descoperită din întâmplare de stomatolog, când Manuel, încă ambasador la Washington, se dusese pentru detartrarea anuală a danturii. Se spunea că ştirea îl afectase pe Trujillo ca şi cum s-ar fi descoperit acea

tumoră la unul din fiii săi, şi că nu s-a dezlipit de telefon cât a durat operaţia la Clinica Mayo, în Statele Unite.

— Mii de scuze că te deranjez aşa de curând după ce ai sosit, Manuel – Cabral se ridică în picioare când îl văzu intrând în salonul în care el îl aştepta.

— Dragă Agustín, ce bucurie – Manuel Alfonso îl îmbrăţişă. Înţelegi ce spun? A trebuit să-mi scoată o parte din limbă. Dar cu puţină terapie, o să ajung să vorbesc din nou normal. Înţelegi ce spun?

— Perfect, Manuel. Nu mi se pare nimic neobişnuit în vocea ta, te asigur.

Nu era adevărat. Ambasadorul vorbea ca şi cum ar fi mestecat pietricele, ca şi cum limba i-ar fi fost legată sau ar fi fost bâlbâit. În grimasele feţei i se citea efortul pentru a rosti fiecare frază.

— La loc, Agustín. O cafea? O băutură?

— Nimic, mulţumesc. N-o să-ţi răpesc mult timp. Te rog din nou să mă scuzi că te deranjez în convalescenţa de după operaţie. Sunt într-o situaţie foarte dificilă, Manuel.

Tăcu, ruşinat. Manuel Alfonso îi puse prieteneşte mâna pe genunchi.

— Îmi imaginez, Creieraş. Popor mic, infern mare: zvonurile au ajuns până în Statele Unite. Că ai fost destituit de la Preşedinţia Senatului şi că se cercetează gestiunea ta la Minister.

Boala şi suferinţa îl îmbătrâniseră pe acest Apollo dominican al cărui chip, cu dinţii perfecţi şi superalbi, îl intrigase pe Generalisimul Trujillo în timpul primei sale vizite oficiale în Statele Unite. Graţie acelei întâmplări, destinul lui Manuel Alfonso s-a transformat precum acela al Cenuşăresei atinse de bagheta fermecată. Era şi acum un om elegant, îmbrăcat ca un prezentator de modă, ceea ce şi fusese în tinereţea sa de emigrant dominican newyorkez: pantofi din piele de căprioară, pantaloni de stofă bej, cămaşă de mătase italienească şi o eşarfă

cochetă la gât. Pe degetul mic de la mână strălucea un inel de aur. Era pieptănat cu grijă şi proaspăt bărbierit.

— Nici nu ştii cât îţi mulţumesc că m-ai primit, Manuel – Agustín Cabral îşi recuperă aplombul: îi dispreţuise întotdeauna pe oamenii care îşi plângeau de milă. Eşti singurul. Am devenit un ciumat. Nimeni nu mai vrea să mă primească.

— Eu nu uit serviciile făcute, Agustín. Ai fost întotdeauna generos, ai sprijinit în Congres toate numirile mele, mi-ai făcut mii de servicii. Voi face tot ce pot. Ce acuzaţii ţi se aduc?

— Nu ştiu, Manuel. Dacă aş şti, aş putea să mă apăr. Până acum, nimeni nu mi-a spus cu ce am greşit.

— Da, aşa e, tuturor ne bătea inima când se afla în apropiere – recunoaşte nerăbdătoare mătuşa Adelina. Dar ce legătură are el cu ce ai spus adineauri despre Agustín?

Uraniei i se uscase gâtul şi bea puţină apă. De ce insişti să vorbeşti despre asta? Pentru ce?

— Pentru că Manuel Alfonso a fost singurul, dintre toţi prietenii, care a încercat să-l ajute pe papă. N-aveai de unde să ştii, sunt sigură. Nici voi, verişoare.

Toate trei o priveau ca şi cum ar fi crezut-o sărită de pe fix.

— Ei bine, nu, nu ştiam – murmură mătuşa Adelina. A încercat el să-l ajute când a căzut în dizgraţie? Eşti sigură?

— Aşa cum sunt sigură că papă nu v-a povestit nici ţie, nici unchiului Aníbal despre intervenţiile lui Manuel Alfonso pentru a-l scoate din încurcătură.

Tace, pentru că în sufragerie intră servitoarea haitiană. Întreabă, într-o spaniolă nesigură şi cadenţată, dacă mai aveau nevoie de ea sau putea să se culce. Lucinda îi făcu semn cu mâna, du-te, nu mai avem nevoie de nimic.

— Cine era Manuel Alfonso, mătuşă Urania? – vrea să ştie firicelul de voce al Marianitei.

— Un adevărat personaj, nepoată. Foarte frumos şi

dintr-o familie foarte bună. A plecat la New York să-şi facă un rost, şi a ajuns să prezinte costumele caselor de modă şi ale magazinelor de lux. Chipul lui, cu un zâmbet larg, apărea pe afişele de pe stradă cu reclamă la Colgate, pasta de dinţi care împrospătează, curăţă şi dă strălucire dinţilor tăi. Într-una din călătoriile sale la New York, Trujillo a aflat că frumosul din afişe era dominican. A trimis după el şi l-a adoptat. A făcut din el o personalitate. A fost interpretul său, pentru că vorbea engleza la perfecţie, maestrul său de protocol şi de etichetă, pentru că era un profesionist al eleganţei; dar avea şi o funcţie foarte importantă, aceea de a-i alege costumele, cravatele, pantofii, şosetele şi croitorii newyorkezi care-l îmbrăcau. Manuel Alfonso îl ţinea la curent cu ultimul strigăt al modei masculine. Şi îl ajuta să-şi inventeze uniformele, care deveniseră pentru Şef un adevărat hobby.

— Şi, mai ales, îi alegea femeile – o întrerupe Manolita. Nu, mami?

— Ce legătură au toate astea cu fratele meu – o ameninţă pumnişorul mânios.

— Femeile erau lucrul cel mai puţin important – îşi informează Urania nepoata. Lui Trujillo puţin îi păsa, pentru că le avea pe toate. Costumele şi accesoriile, în schimb, erau de foarte mare importanţă. Manuel Alfonso îl făcea să se simtă distins, rafinat, elegant. Ca Petronius, din *Quo vadis*?, din care cita mereu.

— Nu l-am văzut încă pe Şeful, Agustín. Am audienţă astă-seară, la Reşedinţa Radhamés. Mă voi interesa, îţi promit.

Îl lăsase să vorbească fără să-l întrerupă, mulţumindu-se să aprobe şi să aştepte, până când senatorul se pierdu cu firea şi amărăciunea sau tulburarea îi gâtuiră vocea. Îi povesti ce se petrecea, ceea ce spusese, făcuse şi gândise de când, cu zece zile În urmă, apăruse prima scrisoare în „Forul Public”. Îşi revărsă focul în faţa acelui om, primul

care îi arăta simpatie de la acea zi funestă, povestindu-i amănunte intime ale vieţii sale, dedicată de la douăzeci de ani slujirii omului celui mai important din istoria dominicană. Era drept să refuze să mă asculte, pe mine, care de treizeci de ani trăiesc numai pentru el? Era dispus să-şi recunoască erorile, dacă le-a comis. Să-şi facă un examen de conştiinţă. Să plătească pentru greşelile sale, dacă existau. Dar, pentru asta, să-i acorde Şeful cel puţin cinci minute.

Manuel Alfonso îl bătu din nou cu palma pe genunchi. Casa, situată într-un cartier nou, Arroyo Hondo, era imensă, înconjurată de un parc, mobilată şi decorată cu un gust rafinat. Infailibil în a detecta în oameni posibilităţile cele mai ascunse – însuşire care-l uimise întotdeauna pe Agustín Cabral –, Şeful se adaptase perfect stilului impus de fostul model. Manuel Alfonso era capabil să se mişte cu dezinvoltură în lumea diplomaţiei, graţie farmecului şi darului său de-a se face simpatic, pentru a obţine avantaje pentru regim. A făcut-o în toate misiunile unde fusese trimis, şi mai ales în ultima, la Washington, în perioada cea mai grea, când Trujillo, de la copilul răsfăţat al guvernelor yankeilor, ajunsese un obstacol, atacat de presă şi de mulţi parlamentari. Ambasadorul îşi duse mâna la faţă într-un gest de durere.

— Din când în când am un junghi acolo – se scuză. Sper că acel chirurg mi-a spus adevărul. Că l-au descoperit foarte devreme.

Nouăzeci şi cinci la sută şanse de vindecare. De ce m-ar fi minţit? Americanii sunt foarte direcţi, nu au delicateţea noastră de a-ţi ascunde adevărul învăluindu-l în vorbe frumoase.

Tace, pentru că altă grimasă îi crispează faţa devastată. Îşi revine imediat, devine grav, filosofează:

— Ştiu cum te simţi, Creieraş, înţeleg prin ce treci. Şi mie mi s-a întâmplat de câteva ori, în douăzeci şi ceva de

ani de prietenie cu Şeful. Nu a ajuns atât de departe ca în cazul tău, dar a existat uneori o distanţare din partea lui, o răceală pe care nu puteam să mi-o explic. Îmi amintesc îngrijorarea, singurătatea pe care le-am simţit, senzaţia de rătăcire. Dar totul s-a lămurit, şi Şeful m-a onorat din nou cu încrederea sa. Trebuie să fie vorba de intrigile unui invidios care nu-ţi iartă talentul, Agustín. Dar tu ştii, Şeful este un om drept. Îi voi vorbi în seara asta, ai cuvântul meu.

Cabral se ridică, emoţionat. Încă mai existau persoane decente în Republica Dominicană.

— Voi fi toată ziua acasă, Manuel – spuse, strângându-i mâna cu putere. Nu uita să-i spui că sunt dispus la orice pentru a-i recăpăta încrederea.

— Pentru mine era ca un actor de la Hollywood, Tyrone Power sau Errol Flynn – spune Urania. Am rămas foarte decepţionată când l-am văzut în seara aceea. Nu era aceeaşi persoană. Îi scoseseră jumătate din beregată. Părea orice, numai un Don Juan nu.

Mătuşa ei Adelina, verişoarele şi nepoata o ascultă în tăcere, schimbând priviri între ele. Până şi papagalul Samson pare interesat, căci e ceva timp de când nu o mai întrerupe cu pălăvrăgeala lui.

— Tu eşti Urania? Fetiţa lui Agustín? Ce mare şi ce frumoasă eşti, domnişoară. Te cunosc de când erai mică. Vino să-mi dai un pupic.

— Vorbea parcă rumegând. Părea un debil mintal. S-a arătat foarte atent cu mine. Nu puteam să cred că acel deşeu uman era Manuel Alfonso.

— Trebuie să vorbesc cu tatăl tău – spuse el, făcând un pas înăuntru. Dar ce frumoasă te-ai făcut! O să frângi multe inimi. E acasă Agustín? Du-te şi cheamă-l.

— Vorbise cu Trujillo şi de la Reşedinţa Radhamés venise la noi, să povestească rezultatul demersului său. Lui papă nu-i venea să creadă. Singurul care nu mi-a întors

spatele şi singurul care-mi întinde o mână de ajutor, repeta.

— Nu cumva ai visat această intervenţie a lui Manuel Alfonso? – exclamă mătuşa Adelina, nedumerită. Agustín ar fi dat fuga să ne povestească, lui Aníbal şi mie mai întâi.

— Las-o să continue, n-o mai întrerupe atâta, mami – intervine Manolita.

— În noaptea aceea i-am făcut o promisiune Sfintei Fecioare de la Altagracia dacă îl ajuta pe papă să iasă din încurcătură. Vă imaginaţi ce?

— Că te vei călugări – râde verişoara Lucinda.

— Că voi rămâne fecioară tot restul vieţii – râde Urania.

Verişoarele şi nepoata râd şi ele, deşi fără chef, ascunzându-şi cu greu stânjeneala. Mătuşa Adelina rămâne serioasă, fără să-şi ia privirea de la ea şi fără să-şi ascundă nerăbdarea: şi mai departe, Urania, ce s-a întâmplat mai departe?

— Ce mare şi frumoasă s-a făcut copila asta – repetă Manuel Alfonso, lăsându-se într-un fotoliu, în faţa lui Agustín Cabral. Îmi aminteşte de maică-sa. Aceiaşi ochi galeşi şi corpul zvelt şi graţios al nevestei tale, Creieraş.

Acesta îi mulţumeşte cu un surâs. În loc să-l primească în salon, îl invitase pe ambasador în biroul său, ca să nu-i audă fata şi servitoarele din casă. Îi mulţumeşte din nou că s-a deranjat să vină personal, în loc să-l cheme la telefon. Senatorul vorbeşte aproape bolborosind, simţind că la fiecare cuvânt inima stă să-i sară din piept. A putut să-i vorbească Şefului?

— Desigur, Agustín. Ţi-am promis şi m-am ţinut de cuvânt. Am vorbit despre tine aproape o oră. Nu va fi uşor. Dar nu trebuie să-ţi pierzi speranţa. Ăsta-i cel mai important lucru.

Purta un costum închis la culoare, cu o croială impecabilă, o cămaşă albă cu gulerul apretat şi o cravată albastră cu picăţele albe, prinsă cu o perlă. O batistă albă

de mătase îşi arăta marginea din buzunarul de sus al hainei. Aşezându-se, îşi ridicase pantalonii ca să nu le strice dunga, şi i se vedeau şosetele albastre, fără nicio încreţitură. Pantofii străluceau.

— E foarte supărat pe tine, Creieraş – părea că rana îl durea, căci, din când în când, buzele i se strâmbau într-un mod foarte ciudat şi Agustín Cabral îl auzea scrâşnind din dinţi. Nu este ceva concret, sunt mai multe lucruri care s-au acumulat în ultimele luni. Şeful are un simţ al percepţiei extraordinar. Nu-i scapă nimic, detectează cele mai mici schimbări la oameni. Zice că de când a început această criză, o dată cu Pastorala şi cu încurcăturile cu OSA dezlănţuite de maimuţoiul Betancourt şi broscoiul Muñoz Marín, ai devenit tot mai rece cu el. Că nu ai dovedit devotamentul pe care îl aştepta de la tine.

Senatorul era de acord: dacă Şeful a observat asta, poate era adevărat. Nimic premeditat, bineînţeles, şi în niciun caz admiraţia şi loialitatea faţă de Trujillo nu i se diminuaseră. Poate a fost ceva inconştient, poate oboseala, poate teribila tensiune din ultimul an, provocate de conjuraţia continentală împotriva lui Trujillo – a comuniştilor lui Fidel Castro, a preoţilor, a Washingtonului şi a Departamentului de Stat, a lui Figueres, Muñoz Martin şi Betancourt de sancţiunile economice, de ticăloşiile exilaţilor. Da, da, era posibil ca, fără voia lui, randamentul în muncă, în Partid, la Congres, să-i fi scăzut.

— Şeful nu acceptă ezitări sau slăbiciuni, Agustín. Vrea ca toţi să fim ca el. De fier, neobosiţi, ca stâncile. Ştii bine.

— Şi are dreptate – Agustín Cabral lovi biroul cu palma. Tocmai pentru că este aşa, a construit această ţară. Nu a cedat niciodată, Manuel, aşa cum a promis în campania electorală din 1940. Are dreptate să ne ceară să-i urmăm exemplul. L-am decepţionat fără să-mi dau seama. Poate pentru că n-am reuşit să-i determin pe episcopi să-l declare Binefăcătorul Bisericii? El voia această satisfacţie,

după ofensa din Pastorală. Am făcut parte din comisie, împreună cu Balaguer şi Paíno Pichardo. Crezi că acest eşec a fost cauza?

Ambasadorul negă cu o mişcare a capului.

— El e foarte delicat. Nu mi-ar fi spus, chiar dacă ar fi fost supărat din cauza asta. Poate că este unul dintre motive. Trebuie să-l înţelegi. De treizeci şi unu de ani îl trădează cei pe care i-a ajutat cel mai mult. Cum să nu devină bănuitor un om pe care cei mai buni prieteni îl atacă pe la spate?

— Îmi amintesc parfumul său – spune Urania, după o pauză. De atunci, nu vă mint, de fiecare dată când mă atinge un bărbat foarte parfumat, îmi revine în minte imaginea lui Manuel Alfonso. Şi aud păsărească pe care o vorbea în ambele dăţi când am avut onoarea să mă bucur de plăcuta lui companie.

Mâna ei dreaptă mototoleşte faţa de masă. Jenate, mătuşa, verişoarele şi nepoata, dezorientate de ostilitatea şi sarcasmul ei, nu ştiu ce să spună.

— Dacă te irită să vorbeşti despre această poveste, nu o face, verişoară – insinuează Manolita.

— Mă deranjează, îmi face greaţă – replică Urania. Mă umple şi acum de ură şi scârbă. N-am vorbit niciodată cu nimeni despre asta. Poate îmi face bine să mă eliberez, o dată pentru totdeauna. Şi unde-n altă parte pot s-o fac dacă nu în familie.

— Tu ce crezi, Manuel? Îmi mai dă Şeful o şansă?

— Ce-ar fi să bem un whisky, Creieraş – exclamă ambasadorul, evitând un răspuns. Ridică mâinile, stopând un reproş. Ştiu că n-ar trebui să beau, mi-au interzis alcoolul. Ei! Merită să mai trăieşti dacă nu te bucuri de lucrurile bune? Un whisky de marcă face parte dintre ele.

— Iartă-mă că nu ţi-am oferit nimic până acum. Sigur, o să beau şi eu un pahar cu tine. Să coborâm în salon. Cred că Uranita s-a culcat deja.

Dar ea nu se dusese încă la culcare. Tocmai termină de mâncat şi se ridică în picioare când îi vede coborând.

— Erai un copil când te-am văzut ultima oară – o laudă Manuel Alfonso, zâmbindu-i. Acum eşti o domnişoară foarte frumoasă. Nici nu ţi-ai dat probabil seama, Agustín.

— Pe mâine, papi – Urania îşi sărută tatăl. Vrea să-i întindă mâna oaspetelui, dar acesta îşi apropie obrazul de ea. Ea abia dacă îl atinge, înroşindu-se: Noapte bună, domnule.

— Spune-mi unchiul Manuel – o sărută el pe frunte.

Cabral le dă liber majordomului şi servitoarei şi aduce el însuşi sticla cu whisky, paharele şi gheaţa. Pune gheaţă în pahare, îi toarnă prietenului său, apoi şi lui.

— Noroc, Manuel.

— Noroc, Agustín.

Ambasadorul savurează băutura cu satisfacţie, închizând ochii pe jumătate. „Ah, ce plăcut!”, exclamă. Dar are dificultăţi să înghită lichidul, căci faţa i se contractă de durere.

— Niciodată nu m-am îmbătat, niciodată nu am pierdut controlul actelor mele – zice. Dar am ştiut să mă bucur de viaţă. Chiar şi atunci când nu eram sigur dacă în ziua următoare voi avea ce mânca, am reuşit să obţin maximum de plăcere din lucrurile mărunte: o băutură bună, o ţigară bună, un peisaj, o mâncare bine gătită, o femeie care-şi mişcă cu graţie şoldurile.

Râde nostalgic şi Cabral îl imită, fără chef. Cum să revină la singurul lucru care-l interesa? Din politeţe, îşi stăpâneşte nerăbdarea. E mult de când nu a mai băut nimic şi două, trei înghiţituri l-au turtit deja. Totuşi, după ce-i umple din nou paharul lui Manuel Alfonso, îşi mai toarnă şi lui.

— Nimeni n-ar crede că ţi-au lipsit vreodată banii, Manuel – încearcă el să-l măgulească. Eu te ştiu dintotdeauna elegant, magnific, risipitor, plătind tu

întotdeauna.

Fostul model îşi agită paharul, dând din cap încântat. Lumina candelabrului îi cade din plin pe faţă şi abia acum Cabral observă cicatricea sinuoasă care îi înconjoară gâtul. Greu de îndurat, pentru cineva atât de mândru de chipul şi de trupul său, să fie astfel măcelărit.

— Eu ştiu ce înseamnă să rabzi de foame, Creieraş. Când eram tânăr, la New York, ajunsesem să dorm pe stradă, ca un *tramp*[50]. Zile la rând, singura mea hrană era o farfurie cu paste, sau o pâine goală. Fără Trujillo, cine ştie care mi-ar fi fost soarta. Deşi am plăcut întotdeauna femeilor, n-am putut să fiu un *gigolo* niciodată, ca bunul nostru Porfirio Rubirosa. Cel mai probabil aş fi ajuns să mă prostituez în stradă, în Bowery.

Bea dintr-o înghiţitură ce îi mai rămăsese în pahar. Senatorul îi toarnă din nou.

— Îi datorez totul. Ceea ce am, ceea ce am ajuns să fiu – cu ochii plecaţi, contemplă cubuleţele de gheaţă. Am vorbit de la egal la egal cu miniştrii şi preşedinţii celor mai puternice ţări, am fost invitat la Casa Albă, am jucat pocher cu Preşedintele Truman, am fost la petrecerile lui Rockefeller. Tumora mi-a extirpat-o la Clinica Mayo, cea mai bună din lume, cel mai bun chirurg din Statele Unite. Cine a plătit operaţia? Şeful, bineînţeles. Înţelegi, Agustín? Îi datorez totul lui Trujillo, aşa cum ţara întreagă îi datorează totul.

Agustín Cabral regretă că se amuzase de atâtea ori la Country Club, la Congres sau la vreo moşie îndepărtată, într-un cerc de prieteni intimi (pe care-i credea intimi) de glumele la adresa ex-prezentatorului de reclame Colgate, care datora înaltele sale funcţii diplomatice şi postul de consilier al lui Trujillo, săpunurilor, pudrelor, parfumurilor pe care le comanda pentru Excelenţa Sa, şi bunului gust în alegerea cravatelor, costumelor, pantofilor, cămăşilor şi

[50] În lb. Engl. în original: vagabond. (*N. tr.*)

pijamalelor pe care le purta Şeful.

— Şi eu îi datorez tot ceea ce sunt, Manuel – afirmă el. Te înţeleg foarte bine. Şi, de aceea, sunt dispus la orice pentru a-i recăpăta prietenia.

Manuel Alfonso îl privi atent. Un timp, nu spuse nimic, dar continuă să-l scruteze, ca şi cum ar fi evaluat, milimetru cu milimetru, seriozitatea cuvintelor lui.

— Să trecem atunci la fapte, Creieraş.

— A fost cel de-al doilea om care m-a curtat, după Ramfis Trujillo – zice Urania. Că eram frumoasă, că semănăm cu mama, că aveam ochi splendizi. Începusem să merg la petreceri cu băieţii, fusesem de vreo cinci, şase ori, dansasem cu ei. Dar nu-mi vorbise nimeni niciodată aşa ca el. Complimentele lui Ramfis, în timpul serbării, erau adresate unei fetiţe. Primul care mi-a făcut curte ca unei femei a fost *unchiul* meu Manuel.

Spune toate astea repede, cu o furie surdă, şi niciuna din rudele sale nu o întreabă nimic. Tăcerea din mica sufragerie se aseamănă cu liniştea de dinaintea tunetelor, în timpul furtunilor de vară. În depărtare, o sirenă sfâşie noaptea. Samson se plimbă nervos pe beţigaşul său de lemn, înfoindu-şi penele.

— Mi se părea bătrân. Îmi stârnea râsul felul lui atât de chinuit de-a vorbi, cicatricea de la gât mă înfricoşa – Urania îşi frământă mâinile. Şi în astfel de momente, lui îi ardea de complimente. Însă după aceea aveam să-mi aduc aminte deseori de dulcegăriile pe care mi le spusese.

Tace din nou, epuizată. Lucinda face un comentariu care Uraniei i se pare stupid: „Aveai paisprezece ani, nu?” Lucinda ştie foarte bine că sunt născute în acelaşi an. Paisprezece, ce vârstă mincinoasă. Încetaseră să mai fie fetiţe, dar nu erau încă domnişoare.

— Cu trei sau patru luni înainte, îmi venise ciclul pentru prima oară – şopteşte. Mai repede decât este normal, se pare.

— Mi-a trecut prin gând adineauri, de când am intrat pe uşă – spune ambasadorul, întinzând mâna şi turnând din nou whisky în pahare. Aşa am fost întotdeauna: mai întâi Şeful, şi pe urmă eu. Te-ai schimbat la faţă, Agustín. Sau mi se pare? Bine, uită, n-am spus nimic. Eu am şi uitat. Noroc, Creieraş!

Senatorul Cabral mai ia o gură de whisky. Băutura îi zgârie gâtlejul şi-i înroşeşte ochii. Cânta un cocoş la ora asta?

— Să uităm! Sper că nu mi-ai luat-o în nume de rău, Creieraş. Uită! Să uităm!

— Numai că… numai că… – repetă, fără să ştie ce să mai adauge.

Manuel Alfonso s-a ridicat în picioare. Se plimbă printre mobilele banale din salonul aranjat şi îngrijit, dar fără acea amprentă feminină pe care o imprimă o gospodină eficientă. Senatorul Cabral se gândeşte – de câte ori s-a gândit în aceşti ani? – că a făcut rău rămânând singur după moartea soţiei sale. Trebuia să se însoare, să aibă alţi copii, poate atunci nu i s-ar mai fi întâmplat această nenorocire. De ce n-a făcut-o? Pentru Uranita, cum spunea tuturor celor care-l întrebau? Nu. Pentru a se putea dedica mai mult timp Şefului, pentru a i se putea consacra zi şi noapte şi a-i demonstra că nimeni şi nimic nu este mai important decât el în viaţa lui Agustín Cabral.

— Nu ţi-am luat-o în nume de rău – face un efort enorm pentru a părea senin. Sunt doar surprins. E ceva la care nu mă aşteptam, Manuel.

— O consideri încă o fetiţă, nu ţi-ai dat seama că a devenit o domnişoară – Manuel Alfonso face să zăngăne cubuleţele de gheaţă în pahar. O foarte frumoasă domnişoară. Cred că eşti foarte mândru să ai o astfel de fiică.

— Bineînţeles – şi adaugă cu stângăcie: A luat mereu premiul întâi.

— Ştii ceva, Creieraş? Eu n-aş fi ezitat nicio secundă. Nu pentru a-i recăpăta încrederea, nu pentru a-i demonstra că sunt capabil de orice sacrificiu pentru el. Pur şi simplu pentru că nimic nu mi-ar da o mai mare satisfacţie, o mai mare fericire, decât să ştiu că Şeful îmi va face fata fericită şi va fi fericit şi el cu ea. Nu exagerez, Agustín. Trujillo este una din acele anomalii ale istoriei. Carol cel Mare, Napoleon, Bolívar: din aceeaşi plămadă. Forţe ale Naturii, instrumente ale lui Dumnezeu, creatori de popoare. Trujillo este unul dintre ei, Creieraş. Am avut privilegiul de a-i sta alături, de a-l vedea în acţiune, de a colabora cu el. Şi acest lucru nu are preţ.

Îşi termină băutura. Agustín Cabral duse şi el paharul la gură, dar abia dacă îşi înmuie buzele. Deşi nu-i mai era greaţă, stomacul i se întorsese pe dos şi-i venea să vomite.

— E încă o fetiţă – bâigui.

— Cu atât mai bine, atunci! – exclamă ambasadorul. Şeful va aprecia şi mai mult gestul. Va înţelege că s-a înşelat, că te-a judecat grăbit, luându-se după bănuieli sau plecând urechea la duşmanii tăi. Nu te gândi numai la tine, Agustín. Nu fi egoist. Gândeşte-te la fata ta. Ce se va întâmpla cu ea dacă pierzi totul şi sfârşeşti în închisoare acuzat de gestiune frauduloasă?

— Crezi că eu nu m-am gândit la asta, Manuel?

Ambasadorul ridică din umeri.

— Mi-a venit ideea când am văzut cât de frumoasă s-a făcut – repetă. Şeful apreciază frumuseţea. Dacă îi spun: „Creieraşul vrea să v-o ofere, în semn de dragoste şi de loialitate, pe fiica lui, o fată foarte frumoasă şi încă domnişoară”, nu o va refuza. Îl cunosc. Este un cavaler, cu un extraordinar simţ al onoarei. Va fi impresionat. Te va chema. Îţi va înapoia ceea ce ţi-a luat. Uranita va avea viitorul asigurat. Gândeşte-te la ea, Agustín, şi scapă de prejudecăţi. Nu fi egoist.

Luă sticla din nou şi mai turnă un strop de whisky în

pahare.

— Mi-a trecut prin cap când am văzut ce frumoasă s-a făcut – psalmodie pentru a patra sau a cincea oară. Îl durea, îl înnebunea gâtul? Mişca mereu capul şi-şi pipăia cicatricea cu vârful degetelor. Dacă te-am supărat, uită ce am spus.

— Ai spus josnic şi ticălos – izbucneşte brusc mătuşa Adelina. Aşa ai spus despre tatăl tău care-şi aşteaptă sfârşitul, care e un mort în viaţă. Despre fratele meu, despre fiinţa pe care am iubit-o şi am respectat-o cel mai mult. Nu vei ieşi din casa asta fără să-mi explici de ce astfel de insulte, Urania.

— Am spus josnic şi ticălos pentru că nu există cuvinte mai dure – explică Urania încet. Dacă ar exista, le-aş spune. A avut, desigur, raţiunile lui. Motive, circumstanţe atenuante. Dar eu nu l-am iertat şi nu-l voi ierta niciodată.

— De ce îl ajuţi, dacă îl urăşti atât de mult? – bătrâna tremură de indignare; este palidă, ca şi cum ar fi gata să leşine. De ce i-ai plătit infirmiera, mâncarea? Lasă-l atunci să moară.

— Prefer să trăiască aşa, mort în viaţă, suferind – vorbeşte foarte senină, privind în jos. De aceea îl ajut, mătuşă.

— Dar, dar ce ţi-a făcut, ca să-l urăşti aşa, ca să poţi spune ceva atât de monstruos? – Lucindita ridică braţele, nevenindu-i să creadă ceea ce tocmai auzise. Doamne Dumnezeule!

— Te va surprinde ceea ce îţi voi spune, Creieraş – exclamă Manuel Alfonso, cu dramatism. Când văd o femeie frumoasă, o adevărată femelă, una după care întorci capul, nu mă gândesc la mine. Ci la Şef. Da, la el. I-ar face plăcere s-o strângă în braţe, s-o iubească? N-am mai povestit nimănui ce-ţi spun ţie acum. Nici măcar lui. Dar el ştie. Că pentru mine a fost mereu cel dintâi, chiar şi în această privinţă. Şi ţine cont că-mi plac femeile, Agustín.

Să nu crezi că m-am sacrificat, cedându-i femeile cele mai frumoase, din adulaţie, pentru a obţine favoruri, avantaje. Asta o cred porcii şi mârşavii. Ştii de ce am făcut-o? Din dragoste, din compasiune, din pietate. Tu poţi înţelege, Creieraş. Tu şi cu mine ştim ce a fost viaţa lui. Muncă din zori până la miezul nopţii, şapte zile pe săptămână, douăsprezece luni pe an. Fără să se odihnească vreodată. Mereu ocupat cu lucruri măreţe, dar şi cu lucruri mărunte. Luând în fiecare moment decizii de care depind viaţa şi moartea a trei milioane de dominicani. Ca să ne aducă în secolul XX. Trebuind să se apere de invidioşi, de mediocri, de ingratitudinea atâtor nenorociţi. Nu merită un astfel de om să se distreze din când în când? Să se bucure câteva minute cu o femeie? Una din puţinele compensaţii ale vieţii sale, Agustín. De aceea mă mândresc să fiu ceea ce zic atâtea guri rele: codoşul Şefului. Noroc, Creieraş!

Duse paharul fără whisky la buze şi lăsă să-i cadă în gură un cubuleţ de gheaţă. Rămase tăcut câteva clipe, sugând gheaţa, concentrat, extenuat de monolog. Cabral îl observa la fel de tăcut, mângâind paharul plin cu whisky.

— S-a terminat sticla şi nu mai am alta – se scuză. Ia-l pe-al meu, eu nu mai pot să beau.

Acceptând, ambasadorul întinse paharul gol şi senatorul Cabral i-l turnă pe al său.

— Mă emoţionează ceea ce spui, Manuel – murmură. Dar nu mă surprinde. Şi eu am pentru Şef aceeaşi admiraţie, aceeaşi gratitudine ca şi tine. De aceea mă doare atâta situaţia mea.

Ambasadorul îi puse mâna pe umăr.

— Se va aranja, Creieraş. Voi vorbi cu el. Ştiu cum să pun problema. Îi voi explica. Nu-i voi spune că e ideea mea, ci a ta. O iniţiativă a lui Agustín Cabral. Un om loial, încercat, chiar şi în nefericire şi umilinţă. Tu îl cunoşti pe Şef. Îi plac actele de generozitate. Are o vârstă, are sănătatea şubredă. Dar n-a refuzat niciodată provocările

iubirii. Voi organiza eu totul, cu cea mai mare discreţie.

Nu-ţi face griji. Îţi vei recupera proprietăţile, cei care ţi-au întors spatele vor face coadă la uşa asta foarte curând. Acum trebuie să plec. Mulţumesc pentru whisky. Acasă nu mă lasă să gust nicio picătură de alcool. Ce plăcut a fost să simt în sărmanul meu gât gâdilatul acela un pic arzător, un pic amărui. La revedere, Creieraş. Nu mai fi îngrijorat. Lasă pe mine. Tu mai bine pregăteşte-o pe Urania. Fără a intra în detalii. Nu e nevoie. Va avea grijă Şeful. Nu-ţi poţi imagina delicateţea, blândeţea, talentul de a se face plăcut, când acţionează în astfel de cazuri. O va face fericită, o va recompensa, va avea un viitor asigurat. Mereu a făcut aşa, şi cu atât mai mult o va face acum, cu o făptură atât de dulce şi de frumoasă.

Merse clătinându-se până la ieşire, şi părăsi casa trântind uşa nu prea tare. De pe sofaua unde rămăsese cu paharul gol în mână, Agustín Cabral auzi automobilul plecând. Era obosit, simţea o sfârşeală, o nesfârşită oboseală. Nu va fi niciodată în stare să se ridice în picioare, să urce scările, să se dezbrace, să meargă la baie, să se spele pe dinţi, să se întindă în pat, să stângă lumina.

— Încerci să spui că Manuel Alfonso i-a propus tatălui tău să… să… – mătuşa Adelina nu poate termina, mânia o sufocă, nu găseşte cuvinte care să atenueze, să facă suportabil ceea ce vrea să spună. Pentru a încheia totuşi într-un fel, ameninţă cu pumnul papagalul Samson, care nici măcar nu deschisese ciocul: Stai cuminte, animal nenorocit!

— Nu încerc. Îţi povestesc ce s-a întâmplat – spune Urania. Dacă nu vrei să auzi, tac şi plec.

Mătuşa Adelina deschide gura, dar nu izbuteşte să spună nimic.

Pe de altă parte, nici Urania nu ştia amănuntele conversaţiei dintre Manuel Alfonso şi tatăl ei, în noaptea aceea în care, pentru prima oară în viaţa lui, senatorul n-a

urcat în cameră să se culce. A adormit în salon, îmbrăcat, cu un pahar şi o sticlă de whisky goale la picioare. Spectacolul pe care l-a văzut în dimineaţa următoare, când a coborât să-şi ia micul dejun şi să plece la şcoală, a surprins-o. Tatăl ei nu era un beţiv, dimpotrivă, îi critica mereu pe beţivi şi pe cheflii. Se îmbătase din disperare, pentru că era încolţit, urmărit, cercetat, destituit, cu conturile îngheţate din cauza a ceva ce nu făcuse. Suspină, îmbrăţişându-şi tatăl culcat pe canapeaua din salon. Când deschise ochii şi o văzu lângă el, plângând, o sărută de mai multe ori: „Nu plânge, sufletul meu. Scăpăm noi, o să vezi, nu ne vom lăsa învinşi”. Se ridică în picioare, îşi aranjă hainele şi-şi însoţi fata în bucătărie. În timp ce-i mângâia părul şi îi spunea să nu povestească nimic la colegiu, o privea într-un fel ciudat.

— Probabil că stătea la îndoială, îşi cântărea şansele – îşi imaginează Urania. Se va fi gândit să se exileze. Dar nu s-ar fi putut apropia de o ambasadă cu niciun chip. Legaţii latino-americane nu mai existau de când cu sancţiunile. Iar agenţii *caliés* patrulau supraveghind intrările ambasadelor care mai rămăseseră deschise. O fi petrecut o zi oribilă, luptând cu scrupulele, dar seara, când m-am întors de la colegiu, se decisese deja.

Mătuşa Adelina nu protestează. O priveşte doar, din fundul scobiturilor înfundate ale ochilor, cu un reproş amestecat cu spaimă, şi cu o neîncredere care, în ciuda eforturilor, dispare încet, încet. Manolita îşi răsuceşte întruna o şuviţă de păr. Lucinda şi Marianita s-au transformat în statui.

Făcuse un duş şi se îmbrăcase cu grija dintotdeauna; să nu rămână nicio urmă din noaptea de chin. Dar nu pusese nimic în gură, şi îndoielile şi amărăciunea se reflectau în paloarea cadaverică, în cearcăne şi în privirea lui speriată.

— Te simţi rău, papi? De ce eşti aşa palid?

— Trebuie să vorbim, Uranita. Vino, să mergem la tine în

cameră. Nu vreau să ne asculte servitoarele.

„Îl vor închide”, se gândi fata. „Îmi va spune că trebuie să trăiesc de-acum încolo în casa unchiului Aníbal şi a mătuşii Adelina.”

Intrară în cameră. Urania aruncă din uşă cărţile pe masa de lucru şi se aşeză pe marginea patului („Cu pătură albastră şi animăluţe de Walt Disney”), iar tatăl ei se aşeză cu coatele pe marginea ferestrei.

— Eşti tot ce iubesc mai mult pe lume – îi zâmbi. Tot ce am mai scump. De când a murit mama ta, doar tu mi-ai mai rămas în viaţa asta. Înţelegi, fetiţa mea?

— Sigur, papi – răspunse ea. Ce lucru teribil s-a mai întâmplat? Vor să te-aresteze?

— Nu, nu – negă el, dând din cap. Mai curând, există o posibilitate ca totul să se aranjeze.

Făcu o pază, incapabil să continue. Îi tremurau buzele şi mâinile. Ea îl privea surprinsă. Dar asta era o veste foarte bună. O posibilitate să nu-l mai atace la radio şi în ziare? Şi de a redeveni preşedintele Senatului? Dacă e aşa, de ce ai figura asta, papi, de ce eşti aşa de abătut, aşa de trist?

— Pentru că mi se cere un sacrificiu, fetiţa mea – murmură. Vreau să ştii un lucru. Nu aş face nimic niciodată, niciodată, care să nu fie spre binele tău, să fie clar, spre binele tău, bagă-ţi bine în căpşor. Jură-mi că n-o să uiţi asta niciodată.

Uranita începea să se enerveze. Despre ce vorbea? De ce nu-i spunea o dată?

— Bineînţeles, papi – zice în cele din urmă, cu un gest de oboseală. Ce s-a întâmplat, de ce atâtea ocolişuri? Tatăl se lăsă să cadă alături de ea, pe pat, o luă de după umeri, o strânse la piept, o sărută pe păr.

— E o petrecere, şi Generalisimul te-a invitat şi pe tine – continua să-şi ţină buzele lipite de fruntea ei. În casa din San Cristóbal, la Ferma Fundación.

Urania se desprinse din braţele lui.

— O petrecere? Şi Trujillo ne invită? Dar, papi, asta înseamnă că totul s-a rezolvat. Nu-i aşa?

Senatorul Cabral ridică din umeri.

— Nu ştiu, Urania. Şeful este imprevizibil. Nu e uşor să-i ghiceşti intenţiile. Nu ne-a invitat pe amândoi. Numai pe tine.

— Pe mine?

— Te va conduce Manuel Alfonso. Şi tot el te va aduce înapoi. Nu ştiu de ce te invită pe tine şi pe mine nu. Este desigur un prim gest, un mod de a mă face să înţeleg că nu e totul pierdut. Cel puţin aşa deduce Manuel.

— Ce rău se simţea – spune Urania, observând că mătuşa Adelina, cu capul plecat, nu o mai ceartă cu privirea din care dispăruse siguranţa de până atunci. Se încurca, se contrazicea. Tremura la gândul că s-ar putea să nu cred minciunile lui.

— S-ar fi putut să-l inducă în eroare şi Manuel Alfonso… – încearcă să spună mătuşa Adelina, dar se întrerupe. Face un gest de renunţare, scuzându-se cu o mişcare a capului şi a mâinilor.

— Dacă nu vrei să te duci, nu te duci, Urania – Agustín Cabral îşi freacă mâinile, ca şi cum, în înserarea aceea călduroasă, lui i-ar fi fost frig. Îl sun chiar acum pe Manuel Alfonso şi îi spun că te simţi rău, să te scuze în faţa Şefului. Nu ai nicio obligaţie, fetiţa mea.

Nu ştie ce să răspundă. De ce trebuia să ia ea o asemenea hotărâre?

— Nu ştiu, papi – ezită, confuză. Mi se pare foarte ciudat. De ce mă invită doar pe mine? Ce să fac eu acolo, la o petrecere cu oameni mari? Sau sunt invitate şi alte fete de vârsta mea?

Mărul lui Adam urcă şi coboară pe gâtul subţire al senatorului Cabral. Ochii lui se feresc de cei ai Uraniei.

— Dacă te-a invitat pe tine, vor fi desigur şi alte fete – îngaimă. Poate pentru că nu te mai consideră un copil, ci o

adevărată domnişoară.

— Dar nici nu mă cunoaşte, m-a văzut doar de departe, în mulţime. Ce să-şi amintească, papi.

— I-or fi vorbit alţii despre tine, Urania – se eschivează tatăl său. Îţi repet, nu ai nicio obligaţie. Dacă vrei, îl sun pe Manuel Alfonso să-i spun că nu te simţi bine.

— Nu ştiu ce să zic, papi. Dacă vrei să mă duc, mă duc, dacă nu, nu. Ceea ce vreau este să te ajut. Nu se va supăra dacă îl refuz?

— Nu îţi dădeai seama de nimic? – îndrăzneşte să întrebe Manolita.

De nimic, Urania. Erai încă un copil, şi a fi copil înseamnă să fii încă total inocent în privinţa anumitor lucruri: dorinţe, instincte, putere, excesele şi bestialităţile fără număr pe care le presupuneau aceste lucruri într-o ţară aflată la cheremul lui Trujillo. Ei, care era isteaţă, totul i se părea precipitat, bineînţeles. Unde s-a mai văzut o invitaţie la o petrecere, făcută în aceeaşi zi, fără să-i dai timp invitatei să se pregătească? Dar era o fată normală şi sănătoasă – ultima zi în care vei mai fi aşa, Urania –, dornică de noutăţi şi, deodată, această petrecere la San Cristóbal, la faimoasa fermă a Generalisimului, de unde se aduceau caii şi vacile care câştigau toate concursurile, nu putea să nu o surescite, să nu-i incite curiozitatea, gândindu-se la ceea ce va povesti prietenelor ei din Santo Domingo, la invidia pe care o vor simţi colegele ei care, în toate aceste zile, o făcuseră treacă prin clipe atât de amare relatându-i barbariile care se spuneau în ziare şi la radio împotriva lui Agustín Cabral. De ce să aibă bănuieli în legătură cu ceva care avea acordul tatălui ei? Mai degrabă îşi făcea iluzii că, aşa cum spusese senatorul, invitaţia era primul simptom al reparării unei greşeli, un gest prin care i se semnala tatălui ei că acel calvar se terminase.

Nu a bănuit nimic. Ca o domnişorică în devenire ce era, o preocupau mai degrabă fleacurile: ce să-şi pună, papi?

Ce pantofi? Păcat că era aşa de târziu, ar fi putut s-o cheme pe coafeza care o pieptănase şi o machiase când fusese domnişoară de onoare a Reginei din Santo Domingo. A fost singura ei preocupare din momentul în care, pentru a nu-l supăra pe Şef, tatăl ei şi cu ea au decis că se va duce la petrecere.

— Până la ce oră i-ai spus domnului Alfonso că pot rămâne?

— Ştiu eu, până ce începe lumea să plece – zice senatorul Cabral, frământându-şi mâinile. Dacă vrei să pleci mai înainte, pentru că te simţi obosită sau din alt motiv, îi spui, şi Manuel Alfonso te aduce imediat înapoi.

XVII

Când doctorul Vélez Santana şi Bienvenido García, ginerele generalului Juan Tomás Díaz, l-au dus în camionetă pe Pedro Livio Cedeño la Clinica Internaţională, trioul de nedespărţit – Amadito, Antonio Imbert şi Turcul Estrella Sadhalá – hotărî: nu avea sens să continue să aştepte acolo ca generalul Díaz, Luis Amiana şi Antonio de la Maza să-l găsească pe generalul José René Román. Mai bine să caute un medic care să le îngrijească rănile, să-şi schimbe hainele murdare şi să caute un refugiu până când lucrurile se vor aranja. La ce medic de încredere puteau să recurgă la ora aia? Era aproape miezul nopţii.

— Mergem la vărul meu Manuel – spuse Imbert. Manuel Durán Barreras. Locuieşte aproape şi are cabinetul lângă casă. E de încredere.

Spre surprinderea lui Amadito, Tony era încruntat. În maşina în care Salvador îi ducea la doctorul Durán Barreras – oraşul era cufundat în linişte şi străzile pustii, încă nu se răspândise vestea – îl întrebă:

— De ce ai faţa asta de înmormântare?

— Afacerea s-a dus dracului – răspunse Imbert, cu năduf.

Turcul şi locotenentul îl priviră.

— Vi se pare normal ca Pupo Román să nu apară? – adăugă, printre dinţi. Există doar două explicaţii. Fie l-au descoperit şi este arestat, fie s-a speriat. În ambele situaţii, am dat de dracu'.

— Dar am scăpat de Trujillo, Tony! – îl încurajă Amadito. Nimeni nu-l mai poate învia.

— Să nu crezi că regret – spuse Imbert. Adevărul e că niciodată nu mi-am făcut iluzii cu privire la lovitura de stat,

la Junta civico-militară, la toate visele alea ale lui Antonio de la Maza. Eu am considerat mereu că suntem un comando sinucigaş.

Turcul îi lăsă la doctorul Durán Barreras şi plecă acasă; pentru că agenţii *caliés* aveau să descopere repede maşina lui abandonată pe şosea, voia să-şi pună în gardă soţia şi copiii şi să-şi ia nişte haine şi ceva bani. Doctorul Durán Barreras dormea. Ieşi în halat, întinzându-se. Îi căzu falca de uimire când Imbert îi explică de ce erau murdari de pământ şi de sânge şi ce voiau de la el. Secunde în şir îi privi uimit. Avea barba nerasă, iar faţa sa osoasă se alungise de perplexitate. Amadito îi putea vedea mărul lui Adam urcând şi coborând. Din când în când se freca la ochi de parcă s-ar fi temut că zăreşte nişte stafii. În cele din urmă, reacţionă.

— Mai întâi trebuie să vă pansez rănile. Să mergem în cabinet.

Cel mai grav era Amadito. Un glonţ îi perforase glezna; se vedeau orificiile de intrare şi de ieşire ale proiectilului, cu bucăţi de os ieşind prin rană. Umflătura îi deforma talpa şi glezna.

— Nu ştiu cum de mai poţi sta în picioare cu un astfel de dezastru – comentă doctorul în timp ce îi dezinfecta rana.

— Abia acum realizez că mă doare – răspunse locotenentul.

În euforia celor întâmplate, abia dacă dăduse atenţie piciorului. Dar acum simţea durerea, însoţită de o furnicătură fierbinte care urca până la genunchi. Medicul îl bandajă, îi făcu o injecţie şi îi dădu un flacon cu pastile pe care să le ia la patru ore.

— Ai unde să te duci?

Amadito se gândi imediat la mătuşa lui, Meca. Dintre cele douăsprezece mătuşi ale lui, surorile bunicii, pe ea o iubise cel mai mult încă de când era copil. Bătrânica trăia singură, într-o casă veche de lemn plină de ghivece cu

flori, pe bulevardul San Martín, nu departe de parcul Independencia.

— Întâi şi-ntâi în casele rudelor ne vor căuta – îl avertiză Tony. Mai bine ar fi la vreun prieten de încredere.

— Toţi prietenii mei sunt militari, frate. Trujillişti împătimiţi.

Îl vedea pe Imbert atât de preocupat şi de pesimist şi nu reuşea să înţeleagă de ce. Era sigur că Pupo Román va apărea şi va pune Planul în aplicare. Şi, în orice caz, o dată cu moartea lui Trujillo, regimul se va nărui ca un castel din cărţi de joc.

— Cred că pot să te ajut, băiete – interveni doctorul Durán Barreras. Mecanicul care îmi repară camioneta are o proprietate pe care vrea să o închirieze. E în suburbia Ozama. Vrei să-l sun?

O făcu şi se înţeleseră imediat. Mecanicul se numea Antonio Sánchez (Toño) şi, în ciuda orei, veni îndată ce doctorul îl chemă. Îi spuseră adevărul. „La dracu', în noaptea asta o să mă îmbăt", exclamă. Era o onoare să le ofere găzduire la el. Locotenentul va fi la adăpost, nu existau vecini prin apropiere. Îl va duce chiar el cu jeep-ul său şi va avea grijă să nu-i lipsească mâncarea.

— Cum să te răsplătesc, felcere? – întrebă cu o urmă de umor Amadito pe Durán Barreras.

— Având grijă de tine, băiete – îi întinse mâna medicul, privindu-l cu compasiune. N-aş vrea să fiu în pielea ta dacă te prind.

— Asta nu se va întâmpla niciodată, felcere.

Rămăsese fără gloanţe, dar Imbert avea o provizie serioasă şi îi dărui un pumn de cartuşe. Locotenentul îşi încărcă pistolul 45 şi, în chip de despărţire, spuse:

— Aşa mă simt mai sigur.

— Sper să te văd curând, Amadito – îl îmbrăţişă Tony. Prietenia ta e unul din cele mai frumoase lucruri care mi s-au întâmplat în viaţă.

Când se îndreptau spre cartierul Ozama în jeep-ul lui Toño Sánchez, oraşul se schimbase. Se încrucişară cu câteva „cepillos” cu agenţi şi, când traversară podul Radhamés, văzură un camion din care săriră jandarmi ca să pună o barieră.

— Ştiu deja că Ţapul a murit – spuse Amadito. Mi-ar plăcea să văd ce mutre au acum, când au rămas fără Şeful lor.

— Nimeni nu va crede până nu vor vedea şi nu vor mirosi cadavrul – comentă mecanicul. Ce diferită va fi ţara asta fără Trujillo, Dumnezeule!

Casa era o construcţie rustică, în mijlocul unei teren necultivat. Locuinţa era aproape goală: un pat cu o saltea, câteva scaune rupte şi o sticlă cu apă distilată. „Mâine o să-ţi aduc ceva de mâncare”, îi promise Toño Sánchez. „Nu-ţi face griji. Aici nu va veni nimeni.”

Casa nu avea lumină electrică. Amadito îşi scoase pantofii şi se trânti îmbrăcat pe pat. Motorul jeep-ului se stinse încet până ce zgomotul lui dispăru cu totul. Era obosit şi îl dureau călcâiul şi glezna, dar se simţea foarte calm. Cu Trujillo mort, i se luase o mare greutate de pe suflet. Mustrările de conştiinţă care îi rodeau sufletul de când se văzuse obligat să-l omoare pe acel nefericit – fratele Luisei Gil, Doamne Dumnezeule! –, acum, era sigur, se vor risipi. Va fi din nou cel de dinainte, un băiat care se privea în oglindă fără să i se facă greaţă de faţa pe care o vedea. Ah, Doamne, dacă ar putea să termine şi cu Abbes García şi cu maiorul Roberto Figueroa Carrión, nu i-ar mai păsa de nimic. Se ghemui, îşi schimbă de câteva ori poziţia aşteptând să-l ia somnul, dar nu reuşi. Auzea în întuneric tot felul de zgomote, scârţâituri, foşnete. În zori, surescitarea şi durerea se mai potoliră şi putu să doarmă câteva ore. Se trezi speriat. Avusese un coşmar, dar nu-şi amintea ce anume visase.

Îşi petrecu toate orele zilei următoare spionând de la

fereastră apariţia jeep-ului. Nu exista nimic de mâncare în căsuţă, dar nu-i era foame. Câteva înghiţituri de apă distilată, băute din când în când, îi amăgeau stomacul. Dar îl înnebuneau singurătatea, plictiseala, lipsa veştilor. Dacă ar fi avut cel puţin un radio! Rezistă tentaţiei de a merge pe jos până la vreo aşezare omenească în căutarea unui ziar. Rabdă nerăbdarea, băiete. Toño Sánchez va veni.

Veni abia a treia zi. Apăru pe la prânz, pe 2 iunie, exact în ziua în care, mort de foame şi disperat din cauza lipsei oricărei ştiri, împlinea treizeci şi doi de ani. Toño nu mai era omul prietenos, expansiv şi sigur de sine care-l adusese. Era palid, ros de îngrijorare, neras. Se bâlbâia. Îi întinse un termos cu cafea caldă şi nişte sandvişuri cu cârnaţi şi cu brânză, pe care Amadito le devoră în timp ce asculta veştile rele. Portretul său apărea în toate ziarele şi era transmis continuu la televiziune, alături de cele ale generalului Juan Tomás Díaz, Antonio de la Maza, Estrella Sadhalá, Fifí Pastoriza, Pedro Livio Cedeño, Antonio Imbert, Huáscar Tejeda şi Luis Amiana. Pedro Livio Cedeño, arestat, îi denunţase. Se oferea o recompensă uriaşă celui care va da informaţii despre ei. Începuse o persecuţie atroce împotriva oricărui individ suspect de antitrujillism. Doctorul Durán Barreras fusese arestat în ajun; Toño credea că, supus la tortură, îi va trăda. Era foarte periculos ca Amadito să mai rămână acolo.

— Nu mai rămân aici chiar dac-ar fi ascunzătoarea cea mai sigură, Toño – îi spuse locotenentul. Mai bine să mă omoare, decât să mai petrec alte trei zile în singurătate.

— Şi unde o să te duci?

Se gândi la vărul său Máximo Mieses, care avea o bucată de pământ lângă şoseaua Duarte. Dar Toño îl descurajă: şoselele erau pline de patrule care controlau toate vehiculele. Nu va putea ajunge până la proprietatea vărului său fără să fie recunoscut.

— Nu-ţi dai seama de situaţie – se înfurie Toño Sánchez.

Sunt sute de arestaţi. Umblă ca nebunii, căutând vinovaţii.

— Să-i ia dracu' – spuse Amadito. Să mă omoare. Ţapul zace rece şi nu-l vor putea reînvia. Nu-ţi face griji, frate. Ai făcut mult pentru mine. Poţi să mă scoţi la şosea? Mă voi întoarce în capitală pe jos.

— Mi-e frică, dar nu până într-atât încât să te părăsesc, nu sunt un nemernic – spuse Toño, mai calm. Îl bătu pe umăr: Hai, că te duc. Dacă ne prind, spun că m-ai obligat cu revolverul, okey?

Îl instală pe Amadito în partea din spate a jeep-ului, sub o pânză de cort, peste care aşează nişte frânghii şi câteva canistre goale de benzină care zdrăngăneau deasupra locotenentului ghemuit. Poziţia în care stătea îi dădea cârcei şi durerea din picior se accentuă; la fiecare groapă din şosea, se lovea la cap, spate sau umeri. Dar nu uită niciun moment de pistol; îl ţinea în mâna dreaptă, cu piedica trasă. Orice s-ar întâmpla, nu-l vor prinde viu. Nu-i era teamă. Adevărul era că nu-i rămâneau multe speranţe de a scăpa din toate astea. Dar ce importanţă avea. Nu mai simţise o asemenea linişte din noaptea aceea sinistră cu Johnny Abbes.

— Ajungem la Podul Radhamés – îl auzi spunând, îngrozit, pe Toño Sánchez. Nu te mişca, nu face zgomot, e o patrulă.

Jeep-ul se opri. Auzi voci, paşi şi, după o pauză, exclamaţii prietenoase: „Tu eşti, Toñito". „Ce mai faci, frate." Îl lăsară să treacă, fără a controla vehiculul. Erau pe la mijlocul podului, când îl auzi din nou pe Toño Sánchez:

— Căpitanul era prietenul meu, slăbănogul Rasputin. Ce noroc, drace! Îmi îngheţase sângele în vine de frică, Amadito. Unde te las?

— În bulevardul San Martín.

Puţin după aceea jeep-ul frână.

— Nu văd agenţi *caliés* nicăieri, profită de lipsa lor – îi

spuse Toño. Dumnezeu să te aibă în pază, băiete.

Locotenentul ieşi de sub pânza de cort şi de sub canistre şi sări pe trotuar. Treceau maşini, dar nu văzu niciun pieton, doar un om cu baston care se îndepărta, întorcându-le spatele.

— Dumnezeu să te răsplătească, Toño.

— Şi pe tine să te aibă în pază – repetă Toño Sánchez, demarând.

Căsuţa mătuşii Meca – în întregime de lemn, cu un singur etaj, cu grilaj, fără grădină, dar înconjurată de ghivece cu muşcate la ferestre – se afla la vreo douăzeci de metri, pe care Amadito îi străbătu cu paşi mari, şchiopătând, fără să ascundă revolverul.

Bătu, şi i se deschise îndată. Mătuşa Meca nici n-avu timp să fie cuprinsă de uimire, pentru că locotenentul dădu buzna, dând-o la o parte şi închizând uşa după el.

— Nu ştiu ce să fac, mătuşă Meca, nu ştiu unde să mă ascund. O zi, două, până ce găsesc un loc sigur.

Mătuşa îl săruta şi îl îmbrăţişa cu dragostea dintotdeauna. Nu era chiar atât de speriată cum se temea Amadito.

— Cred că ai fost văzut, dragul meu. Cum ţi-a trecut prin cap să vii în plină zi? Vecinii mei sunt trujillişti fanatici. Eşti plin de sânge. Ce-i cu bandajele astea? Eşti rănit?

Amadito spiona strada prin transperante. Nu se zăreau oameni pe trotuare. Uşile şi geamurile de pe cealaltă parte a străzii erau închise.

— De când au comunicat ştirea, m-am rugat întruna sfântului Pedro Claver pentru tine, Amadito, e un sfânt care face atâtea minuni – mătuşa lui îi cuprinsese obrajii în mâini. Când ai apărut la televiziune şi în *El Caribe*, mai multe vecine au venit să mă întrebe, să verifice. Sper să nu te fi văzut acum. Vrei ceva de mâncare?

— Da, mătuşă – râse el, mângâindu-i părul alb. Un duş şi ceva de mâncare. Sunt mort de foame.

— Şi unde mai pui că e şi ziua ta de naştere – îşi aminti mătuşa Meca şi se întoarse să-l îmbrăţişeze din nou.

Era o bătrână mică de statură şi energică, cu o expresie hotărâtă şi ochii profunzi şi plini de bunătate. Îl puse să-şi scoată cămaşa şi pantalonii ca să-i spele şi, în timp ce Amadito făcea baie – ce plăcere dumnezeiască – îi încălzi tot ce avea de mâncare prin bucătărie. În chiloţi şi maiou, locotenentul găsi pe masă un adevărat banchet: fasole verde, cârnaţi prăjiţi, orez şi resturi de pui fript. Mancă cu poftă, ascultând ce-i povestea mătuşa Meca. Tulburarea pe care o provocase în familie aflarea veştii că era unul din asasinii lui Trujillo. Acasă la trei din surorile lui se prezentaseră agenţii *caliés* în zori, întrebând de el. Aici nu veniseră încă.

— Dacă nu ai nimic împotrivă, aş vrea să dorm puţin, mătuşă. Zile întregi abia dacă am închis ochii. De plictiseală. Sunt fericit să fiu aici cu tine.

Îl duse în dormitorul ei, îl ajută să se întindă în patul ei, sub o icoană a sfântului Pedro Claver, sfântul ei preferat. Trase obloanele pentru a face întuneric în încăpere şi îi spuse că în timp ce el se va odihni, îi va curăţa şi călca uniforma. „O să găsim noi un loc unde să te ascunzi, Amadito.” Îl sărută pe frunte şi pe cap de mai multe ori: „Şi eu care te credeam un adept convins al lui Trujillo, băiete”. Adormi imediat. Visă că Turcul Sadhalá şi Antonio Imbert îl strigau insistent: „Amadito, Amadito!” Voiau să-i spună ceva important şi nu le înţelegea nici gesturile, nici cuvintele. I se păru că de-abia închisese ochii când cineva îl zgâlţâi. Alături era mătuşa Meca, atât de albă şi de speriată, încât i se făcu milă de ea şi îl cuprinse remuşcarea că o amestecase în toată povestea asta.

— Au venit, au venit – se îneca, făcându-şi cruce. Zece sau doisprezece „cepillos” şi o mulţime de *caliés,* copile.

Se trezise complet şi ştia perfect ce avea de făcut. O obligă pe bătrână să se culce pe jos, în spatele patului, la

perete, la picioarele sfântului Pedro Claver.

— Să nu te mişti de aici şi să nu te ridici pentru nimic în lume – îi porunci. Te iubesc mult, mătuşă Meca.

Avea pistolul 45 în mână. Desculţ, îmbrăcat doar cu maioul şi chiloţii kaki de uniformă, se strecură, lipit de perete, până la intrarea principală. Spionă printre perdele, fără să poată fi văzut. Era o după-amiază cu cerul acoperit şi în depărtare se auzea cineva cântând un bolero. Mai multe Volkswagenuri negre ale SIM blocau complet drumul. Erau cel puţin douăzeci de *caliés* înarmaţi cu pistoale-mitralieră şi cu revolvere, înconjurând casa. Trei indivizi stăteau în faţa uşii. Unul dintre ei bătu cu pumnul, făcând-o să se zgâlţâie. Strigă cât îl ţineau puterile:

— Ştim că eşti acolo, García Guerrero! Ieşi cu mâinile ridicate, dacă nu vrei să mori ca un câine!

„Ca un câine, nu”, murmură. În clipa în care deschise uşa cu mâna stângă, cu dreapta trase. Reuşi să descarce toate gloanţele şi văzu căzând, răcnind, nimerit din plin în piept, pe cel care-l ameninţase să se predea. Dar, doborât de nenumăratele focuri de mitralieră şi revolver, nu mai avu timp să vadă că, nu numai că omorâse un agent *calié*, dar mai rănise şi alţi doi, înainte de a muri el însuşi. Nu mai avea cum să vadă că trupul său a fost legat – aşa cum legau vânătorii animalele ucise în vânătorile din Cordillera Central – pe capota unui Volkswagen, şi că aşa, ţinut de glezne şi de încheieturile mâinii de oamenii lui Johnny Abbes care se aflau în „cepillo”, a fost arătat privitorilor din parcul Independencia, pe unde ucigaşii săi au făcut un ocol triumfal, în timp ce alţi agenţi *caliés* intrau în casă, o găseau, acolo unde o lăsase el, pe mătuşa Meca mai mult moartă decât vie şi o duceau îmbrâncind-o şi scuipând-o la sediul SIM, în timp ce mulţimea lacomă începea, sub privirile batjocoritoare sau obraznice ale poliţiştilor, să prădeze casa, punând stăpânire pe tot ceea ce nu furaseră mai înainte agenţii *caliés*. După ce vor prăda totul, o vor

desface bucată cu bucată, o vor lăsa fără acoperiş şi, în cele din urmă, îi vor da foc, astfel încât, la căderea nopţii, nu vor mai rămâne din ea decât cenuşă şi ruine carbonizate.

XVIII

Când un aghiotant militar îl aduse în birou pe Luis Rodríguez, şoferul lui Manuel Alfonso, Generalisimul se ridică pentru a-l primi, ceea ce nu făcea nici cu cele mai importante personaje.

— Ce mai face domnul ambasador? – îl întrebă, nerăbdător.

— Aşa şi aşa, Şefule – şoferul îşi luă o expresie de circumstanţă şi îşi atinse gâtul. Are din nou dureri foarte mari. Azi-dimineaţă m-a trimis să aduc doctorul să-i facă o injecţie.

Bietul Manuel. Nu era drept, domnule. Un om care toată viaţa şi-a îngrijit corpul şi n-a avut altă grijă decât să fie frumos, elegant, să reziste acestei blestemate legi a naturii conform căreia totul trebuie să se urâţească, să fie astfel pedepsit, cu ceea ce putea să-l umilească cel mai mult: acel chip care respira viaţă, bucurie, sănătate – distrus. Mai bine ar fi rămas pe masa de operaţie. Când îl văzu reîntorcându-se în Ciudad Trujillo după operaţia de la Clinica Mayo, Binefăcătorului i se umeziră ochii. În ce ruină se transformase. Şi abia puteai înţelege ce spune, după ce-i scoseseră jumătate din limbă.

— Salută-l din partea mea – Generalisimul îl examină pe Luis Rodríguez; costum închis, cămaşă albă, cravată albastră, pantofi lustruiţi: negrul cel mai dichisit din Republica Dominicană. Ce veşti ai?

— Foarte bune, Şefule – privirile lui Luis Rodríguez scânteiau. Am găsit fata, n-au fost probleme. Când doriţi.

— Sigur este aceeaşi?

Chipul mare, întunecat, cu cicatrice şi mustaţă, se înclină afirmativ de câteva ori.

— Mai mult ca sigur. Cea care v-a înmânat florile luni, în numele Tineretului din San Cristóbal. Yolanda Esterel. Şaptesprezece anişori. Am aici fotografia ei.

Era o fotografie de carnet de elev, dar Trujillo recunoscu ochişorii languroşi, gura cu buze groase şi părul lung căzându-i pe umeri. Fetiţa defilase în fruntea coloanei şcolare, purtând un portret imens al Generalisimului, prin faţa tribunei înălţate în parcul central din San Cristóbal, şi apoi urcase pe estradă ca să-i ofere un buchet de trandafiri şi hortensii, învelit în celofan. Îşi aminti trupşorul plinuţ, formele dezvoltate, sânii micuţi, liberi, insinuându-se sub bluză, şoldul reliefat. Un gâdilat în testicule îi însufleţi starea de spirit.

— Du-o la Casa de Mahon, pe la zece – spuse, reprimându-şi această fantezie care-l făcea să-şi piardă timpul. Complimentele mele lui Manuel. Să aibă grijă de el.

— Da, Şefule, îi transmit. O voi duce cu puţin înainte de ora zece.

Ieşi înclinându-se. Generalisimul îl chemă, prin unul din cele şase telefoane de pe biroul său lăcuit, pe gardianul de pază din Casa de Mahon, ca să-i transmită Benitei Sepúlveda să parfumeze încăperile cu miros de anason şi să le umple cu flori proaspete. (Era o precauţie inutilă, căci îngrijitoarea, ştiind că Generalisimul ar putea să apară în orice moment, păstra întotdeauna Casa de Mahon strălucitoare, dar el tot o prevenea.) Dădu ordin aghiotanţilor militari să pregătească Chevroletul şi să-l cheme pe Zacarías de la Cruz, şoferul, aghiotantul şi garda sa de corp, pentru că, după plimbarea din seara aceea, va merge la San Cristóbal.

Perspectiva îl entuziasma. N-o fi fiica acelei directoare de şcoală din San Cristóbal, care, cu zece ani în urmă, îi recitase o poezie de Salomé Ureña, în timpul altei vizite politice în oraşul său natal, excitându-l atât de mult cu

axilele sale depilate pe care braţele ridicate în timpul recitării le lăsau să se vadă, încât abandonase foarte repede recepţia oficială organizată în onoarea sa pentru a o duce la Casa de Mahon? Terencia Esterel. Aşa o chema. Simţi un nou val de excitaţie închipuindu-şi că Yolanda era fiica sau surioara acelei micuţe învăţătoare. Mergea grăbit, străbătând grădinile dintre Palatul Naţional şi Reşedinţa Radhamés, şi abia asculta explicaţiile unui aghiotant din escortă: cererile repetate ale secretarului de Stat al Forţelor Armate, generalul Román Fernández, la ordinele sale, poate Excelenţa Voastră ar dori să-l vadă înainte de plimbare. Aha, se speriase după ce-l căutase azi-dimineaţă. O să se sperie şi mai mult când o să-l trimită la dracu', arătându-i balta cu apă împuţită.

Intră în trombă în încăperile Reşedinţei Radhamés. Îl aştepta uniforma verde oliv de zi, întinsă pe pat. Sinforoso îi ghicea întotdeauna intenţiile. Nu îi spusese că va merge la San Cristóbal, dar bătrânul avea pregătite hainele cu care mergea mereu la Domeniile Fundaţiei. De ce îşi punea această uniformă de zi pentru Casa de Mahon? Nu ştia. Poate din pasiunea pe care o avea din tinereţe pentru ritualuri, din obişnuinţa repetării unor gesturi şi acte. Semnele erau favorabile: nici chiloţii, nici pantalonii nu aveau urme de urină. Se risipise şi iritarea pe care i-o produsese Balaguer, cu îndrăzneala lui de a obiecta la ascensiunea locotenentului Victor Alicinio Peña Rivera. Se simţea optimist, întinerit de acea plăcută furnicătură în testicule şi de perspectiva de a o ţine în braţe pe fiica sau sora acelei Terencia Esterel din atât de plăcuta lui amintire. O fi virgină? De data aceasta nu va mai avea experienţa neplăcută pe care a avut-o cu scheleţelul.

Se bucura să petreacă ora următoare mirosind aerul sărat, simţind briza marină şi privind valurile izbindu-se de faleză. Mersul pe jos îl va ajuta să şteargă amintirea neplăcută a după-amiezei. Rareori i se întâmpla să aibă

astfel de momente: nu fusese niciodată predispus la depresii sau alte asemenea slăbiciuni.

Când ieşea, o servitoare veni să-i spună că doña Maria voia să-i transmită un mesaj de la tânărul Ramfis, care sunase de la Paris. „Mai târziu, mai târziu, nu am timp acum.” O conversaţie cu bătrâna plictisitoare i-ar strica buna dispoziţie.

Străbătu din nou grădinile Reşedinţei Radhamés cu pas vioi, nerăbdător să ajungă la malul mării. Dar, mai înainte, ca în toate zilele, se opri în bulevardul Máximo Gómez, să-şi viziteze mama. La intrarea în marea reşedinţă de culoare roz a doñei Julia, îl aşteptau cele aproximativ douăzeci de persoane care urmau să-l însoţească, privilegiaţii care, pentru faptul că-l escortau în fiecare după-amiază, erau invidiaţi şi detestaţi de cei care nu ajunseseră la o asemenea onoare. Printre ofiţerii şi civilii îngrămădiţi în grădinile Distinsei Matroane, care se despărţiră în două pentru a-i face loc să treacă, „Bună ziua, Şefule”, „Bună ziua, Excelenţă”, îi recunoscu pe Briciul Espaillat, pe generalul José René Román – ce îngrijorare în ochii bietului prostănac! –, pe colonelul Johnny Abbes García, pe senatorul Henry Chirinos, pe ginerele său, colonelul León Estévez, pe prietenul său Modesto Díaz, născut tot în San Cristóbal, pe senatorul Jeremías Quintanilla, care îl înlocuise de curând pe Agustín Cabral la preşedinţia Senatului, pe directorul de la *El Caribe,* don Panchito, şi, rătăcit între ei, mic de tot, pe Preşedintele Balaguer. Nu întinse mâna nimănui. Urcă la etajul întâi, unde doña Julia, la ora apusului, se aşeza în balansoar. Era şi acum acolo, adâncită în fotoliul ei. Mică, aproape pitică, privea fix focul de artificii al soarelui care se scufunda la orizont, aureolat de nori roşietici. Doamnele şi servitoarele care o înconjurau se îndepărtară. Se aplecă, îi sărută obrajii uscaţi şi îi mângâie părul cu tandreţe.

— Îţi place mult apusul, bătrânica mea dragă?

Ea aprobă, surâzându-i cu ochişorii ei înfundaţi dar agili, şi gheruţa mâinii îi atinse obrazul. Îl recunoştea? Doña Altagracia Julia Molina avea nouăzeci şi şase de ani şi memoria ei trebuie să fi fost o apă spumoasă în care se dizolvau amintirile. Dar instinctul îi spunea probabil că, omul care venea să o viziteze, punctual, în fiecare seară, era o fiinţă dragă. Întotdeauna a fost extraordinar de bună această fiică ilegitimă a unor haitieni emigraţi în San Cristóbal, ale cărei trăsături faciale le-au moştenit el şi fraţii săi, fapt de care s-a ruşinat întotdeauna, deşi o iubea atât de mult. Deşi, uneori, la Hipodrom, la Country Club sau la Bele-Arte, când vedea toate familiile aristocrate dominicane aducându-i omagii, gândea în bătaie de joc: „Lingeţi pământul pentru un descendent de sclavi". Ce vină avea Distinsa Matroană că îi curgea sânge negru prin vene? Doña Julia trăise doar pentru soţul ei, acel beţiv bonom şi afemeiat, don José Trujillo Valdez, şi pentru fiii ei, uitând de ea şi punându-se pe sine, în toate cazurile, ultima. Întotdeauna l-a uimit această bătrânică. Nu i-a cerut niciodată nici bani, nici haine, nici călătorii. Nici alte bunuri. Nimic, niciodată. Tot ce i-a dat, i-a dat el, cu forţa. De o simplitate înnăscută, doña Julia ar fi continuat să locuiască în modesta căsuţă din San Cristóbal în care Generalisimul se născuse şi îşi petrecuse copilăria sau într-una din acele colibe ale strămoşilor ei haitieni morţi de foame. Singurul lucru pe care i-l cerea doña Julia era înţelegere, de fiecare dată când făceau vreo trăsnaie Petán, Negrul, Pipí, Aníbal, fraţii lui prostănaci şi caraghioşi, ori pentru Angelita, Ramfis sau Radhamés, care, de mici, se ascundeau în spatele bunicii pentru a îmblânzi mânia tatălui. Şi, de dragul doñei Julia, Trujillo îi ierta. O fi aflat vreodată câte sute de străzi, parcuri, licee din Republică se numeau Julia Molina, văduva Trujillo? În ciuda faptului că era adulată şi sărbătorită, continua să fie discreta, invizibila femeie pe care Trujillo şi-o amintea din

copilărie.

Uneori rămânea mai mult timp împreună cu mama sa, povestindu-i întâmplările zilei, chiar şi atunci când ea nu mai putea să-l audă. Azi se mulţumi să-i spună câteva fraze plăcute şi se întoarse în Máximo Gómez, nerăbdător să inspire aroma mării.

Abia ieşit pe lungul Bulevard – mănunchiul de civili şi ofiţeri se deschise din nou –, îşi începu plimbarea. Zărea Marea Caraibilor opt străzi mai jos, incendiată de aurul şi flăcările apusului. Simţi un nou val de satisfacţie. Mergea pe partea dreaptă, urmat de curtenii aşezaţi în evantai şi de grupul care ocupa carosabilul şi trotuarul. La ora aceasta traficul pe Máximo Gómez şi pe Bulevard se întrerupea, deşi, din ordinul său, Johnny Abbes făcuse aproape secretă supravegherea străzilor laterale, căci Generalisimului îi provocau claustrofobie acele intersecţii înţesate de gărzi şi agenţi *caliés.* Nimeni nu trecea de bariera alcătuită de aghiotanţii militari, la un metru de Şef. Toţi aşteptau ca el să indice cine putea să se apropie. După ce merse un timp, inspirând mirosul grădinilor, se întoarse, căută cu privirea capul pe jumătate chel al lui Modesto Díaz, şi-i făcu semn. Avu loc o mică îmbulzeală, deoarece corpolentul senator Chirinos, care mergea alături de Modesto Díaz, crezu că el era alesul şi se îndreptă grăbit spre Generalisim. Fu oprit şi reîntors în mulţime. Aceste plimbări în ritmul lui Trujillo îi cereau un mare efort grăsanului Modesto Díaz. Transpira din belşug. Ţinea batista în mână şi, din când în când, îşi ştergea fruntea, gâtul şi obrajii umflaţi.

— Bună seara, Şefule.

— Va trebui ţii regim – îl sfătui Trujillo. Doar cincizeci de ani şi deja gâfâi, ia exemplu de la mine, şaptezeci de primăveri şi în plină formă.

— Mi-o spune zilnic nevastă-mea, Şefule. Îmi pregăteşte supă de pui şi salate. Dar n-am voinţă. Pot să renunţ la

toate, numai la o masă bună nu.

Umflat ca un balon, abia putea să se ţină după Trujillo. Modesto avea, ca şi fratele lui, generalul Juan Tomás Díaz, aceeaşi faţă lată, cu nasul turtit, buze groase şi o piele cu inconfundabile reminiscenţe ale rasei, însă era mai inteligent decât el şi decât cea mai parte a dominicanilor pe care Trujillo îi cunoştea. Fusese preşedintele Partidului Dominican, membru al Congresului şi ministru; Generalisimul nu îl lăsase prea mult timp în guvern, tocmai pentru că mintea lui limpede, capabilă să expună, să analizeze şi să rezolve orice problemă, i se păruse periculoasă; îl putea face să se umfle în pene de mândrie şi să-l împingă spre trădare.

— În ce conspiraţie este amestecat Juan Tomás? – îl întrebă brusc întorcând privirea spre el. Eşti la curent cu isprăvile fratelui şi ale ginerelui tău, presupun.

Modesto zâmbi, ca şi cum ar fi apreciat gluma:

— Juan Tomás? În afară de proprietăţile lui, de afaceri şi de proiecţiile de film din grădina casei sale, mă îndoiesc că îi mai rămâne vreo clipă liberă pentru a conspira.

— Se ţine de conspiraţii cu Henry Dearborn, diplomatul yankeu – afirmă Trujillo, ca şi cum nu l-ar fi auzit. Să se lase de tâmpenii, pentru că ştie prin ce a trecut odată şi să nu uite că s-ar putea să i se întâmple ceva şi mai rău.

— Fratele meu nu e atât de prost ca să comploteze împotriva dumneavoastră, Şefule. Dar, în fine, o să-i spun.

Ce plăcut: briza marină îi aerisea plămânii şi auzea zgomotul valurilor spărgându-se de stânci şi de parapetul de ciment care mărginea Bulevardul. Modesto Díaz dădu să se retragă, dar Binefăcătorul îl opri.

— Aşteaptă, nu am terminat. Sau deja nu mai poţi?

— Pentru dumneavoastră, risc şi un infarct.

Trujillo îl răsplăti cu un surâs. Întotdeauna simţise simpatie pentru Modesto, care era nu numai inteligent, ci şi cumpătat, drept, afabil, neduplicitar. Totuşi, inteligenţa

lui nu era controlabilă şi utilizabilă, ca a Creieraşului, a Constituţionalistului Beţivan sau a lui Balaguer. Avea o latură neîmblânzită şi o independenţă ce l-ar fi putut face să se răzvrătească, dacă Modesto ar fi dobândit prea multă putere. El şi fratele lui, Juan Tomás, erau tot din San Cristóbal. Se cunoşteau din tinereţe; le oferise funcţii, dar şi apelase, în nenumărate ocazii, la sfaturile lui Modesto. Îl supusese la încercări foarte severe, din care ieşise întotdeauna onorabil. Prima, la sfârşitul anilor patruzeci, după ce vizitase Târgul de tauri de rasă şi vaci de lapte pe care Modesto îl organizase în Villa Mella. Ce surpriză: domeniile lui Modesto, nu foarte mari, erau la fel de îngrijite, de moderne şi de prospere ca şi Domeniile Fundaţiei. Mai mult decât grajdurile impecabile şi vacile de lapte bine întreţinute, îi rănise sensibilitatea satisfacţia cu care Modesto îi arăta lui şi altor invitaţi ferma de creştere a animalelor. În ziua următoare, îi trimise Scârnăviei Vii un cec de zece mii de pesos pentru un contract de vânzare-cumpărare. Fără nici cea mai mică reţinere că trebuia să-şi vândă comoara ochilor la un preţ ridicol (o singură vacă de-a lui făcea mai mult), Modesto a semnat contractul şi i-a trimis lui Trujillo o notă scrisă cu propria-i mână, mulţumind că „Excelenţa Voastră consideră mica mea fermă agro-zootehnică demnă de a fi exploatată cu priceperea şi experienţa dumneavoastră”. Cinci ani mai târziu, Modesto Díaz avea o nouă fermă de animale, la fel de mare şi de frumoasă, într-o zonă izolată din La Estrella. Credea că la o asemenea depărtare va rămâne neobservat? Prăpădindu-se de râs, Trujillo îl trimise pe Creieraşul Cabral cu alt cec de zece mii de pesos, spunându-i lui Modesto că avea atâta încredere în talentul său agro-zootehnic, încât îi cumpăra ferma fără ca măcar să o vadă. Modesto semnă tranzacţia, încasă simbolica sumă şi mulţumi Generalisimului prin alt mesaj, la fel de binevoitor. Pentru a-i răsplăti docilitatea, după un

timp, Trujillo îi dărui concesiunea exclusivă a importului de maşini de spălat şi de aparate electrocasnice. Fratele generalului Juan Tomás Díaz a putut astfel să-şi recupereze pagubele.

— Preoţii ăştia mănâncă rahat – bodogăni Trujillo. Există vreo soluţie pentru a pune punct încurcăturilor cu ei?

— Bineînţeles că există, Şefule – Modesto mergea cu limba scoasă; în plus, de la frunte şi până la ceafă, chelia îi era umedă de transpiraţie. Dar, dacă îmi permiteţi o părere, conflictul cu Biserica nu contează. Se va rezolva doar dacă se soluţionează problema principală: americanii. De ei depinde totul.

— Asta înseamnă că nu există soluţie. Kennedy îmi vrea capul. Cum n-am intenţia să i-l ofer, războiul nostru va dura mult.

— Americanii nu de dumneavoastră se tem, Şefule, ci de Castro. Mai ales după eşecul din Golful Porcilor. Acum, mai mult ca oricând îi sperie comunismul care s-ar putea propaga în America Latină. Este momentul să le arătaţi că apărarea cea mai bună din regiune împotriva comuniştilor sunteţi dumneavoastră, nu Betancourt, nici Figueres.

— Au avut timp până acum să-şi dea seama, Modesto.

— Trebuie să le deschideţi ochii, Şefule. Uneori americanii sunt grei de cap. Nu e suficient să-i atacaţi pe Betancourt, pe Figueres, pe Muñoz Marín. Mai eficient ar fi să-i ajutaţi, cu discreţie, pe comuniştii din Venezuela şi Costa Rica. Şi pe separatiştii portoricani.

Când Kennedy va vedea că încep tulburările de gherilă în aceste ţări şi le va compara cu liniştea de la noi, va înţelege.

— Bine, o să mai vorbim – i-o tăie brusc Generalisimul.

Îl indispusese să asculte aceleaşi lucruri. Nu voia gânduri sumbre. Dorea să-şi păstreze buna dispoziţie cu care îşi începuse plimbarea. Îşi impuse să se gândească la fetiţa cu pancartă şi flori. „Doamne, fă-mi favoarea asta.

Vreau s-o fac cum trebuie, cu Yolanda Esterel. Ca să mă conving că nu sunt mort. Că nu sunt bătrân. Că pot continua să te înlocuiesc în sarcina de a conduce această blestemată ţară de netrebnici. Nu mă interesează preoţii, americanii, conspiratorii, exilaţii. Nu am nevoie de ajutor pentru a mătura mizeria asta. Dar, pentru a mă culca cu fata, am nevoie de ajutorul tău. Nu fi meschin. Nu fi zgârcit. Dăruieşte-mi-o. Dăruieşte-mi-o.” Suspină, cu neplăcuta bănuială că acela pe care-l implora, dacă exista, îl observa, distrându-se, din acel fundal întunecat pe care se iveau primele stele.

Plimbarea pe Máximo Gómez fierbea de amintiri de demult. Casele pe care le lăsa, pe rând, în urmă erau simboluri ale unor personaje şi întâmplări relevante din cei treizeci şi unu de ani de când se afla la putere. Casa lui Ramfis, pe terenul unde fusese cândva cea a lui Anselmo Paulino, braţul său drept timp de zece ani, până în 1955, când i-a confiscat toate proprietăţile şi, după ce l-a ţinut un timp la închisoare, l-a expediat în Suedia cu un cec de şapte milioane de dolari pentru serviciile făcute. Peste drum de casa Angelitei şi-a lui Pechito León Estévez, se afla odată cea a generalului Ludovino Fernández, bestia serviabilă care făcuse să curgă atâta sânge pentru regim şi pe care s-a văzut obligat să-l ucidă pentru că îl apucaseră veleităţi politicianiste. Alături de Reşedinţa Radhamés erau grădinile Ambasadei Statelor Unite, o casă prietenoasă vreme de mai bine de douăzeci şi opt de ani, devenită între timp un cuib de vipere. Acolo se afla un teren de baseball care se construise la ordinul său, pentru ca Ramfis şi Radhamés să se poată recrea jucând pelotă[51]. Dincolo, ca două surori gemene, casa lui Balaguer şi nunţiatura, altă clădire care devenise agresivă, ingrată şi ticăloasă. Mai departe, vila impunătoare a generalului Espaillat, fostul şef al serviciilor sale secrete. Peste drum,

[51] Joc cu mingea, originar din regiunile basce. (*N. tr.*)

ceva mai jos, casa generalului Rodríguez Méndez, prieten de chiolhanuri cu Ramfis. Apoi, ambasadele Argentinei şi Mexicului, acum pustii, şi casa fratelui său, Negrul. Şi, în sfârşit, reşedinţa pe lângă care trecea acum, a familiei Vicini, milionari, fabricanţi de rachiu din trestie de zahăr, o casă cu o pajişte vastă şi ronduri de flori bine îngrijite.

Simţi stropii de spumă când nici nu traversase bine largul Bulevard pentru a merge pe dig, spre obelisc, de-a lungul falezei. Se sprijini de balustradă şi, cu ochii închişi, ascultă ţipetele şi fâlfâitul de aripi ale stolurilor de pescăruşi. Briza îi inundă plămânii. O baie purificatoare, care îi va reda puterile. Dar nu trebuia să se lase distras; mai avea încă multe de pus la punct.

— Chemaţi-l pe Johnny Abbes.

Desprins din ciorchinele de civili şi militari, Generalisimul mergea cu paşi repezi spre coloana de beton care imita obeliscul din Washington. Figura molâie, lipsită de eleganţă, a şefului SIM apăru lângă el. În ciuda obezităţii, Johnny Abbes García îl urma fără efort.

— Ce se mai întâmplă cu Juan Tomás? – îl întrebă fără să-l privească.

— Nimic important, Excelenţă – comentă şeful SIM. Azi a stat la ferma sa din Moca, cu Antonio de la Maza. Au adus un viţel şi a avut loc o ceartă domestică între general şi soţia lui, Chana. Ea zicea că e mult de muncă să tai şi să găteşti un viţel.

— Balaguer şi Juan Tomás s-au văzut zilele acestea? – îl întrerupse Trujillo.

Deoarece Abbes García întârzia cu răspunsul, se întoarse spre el. Colonelul nega dând din cap.

— Nu, Excelenţă. După câte ştiu, nu s-au văzut de mult. De ce mă întrebaţi?

— Nimic concret – ridică din umeri Generalisimul. Dar adineauri, în birou, vorbindu-i despre conspiraţia lui Juan Tomás, mi s-a părut ceva ciudat la el. Nu ştiu exact ce, dar

am simţit ceva. Nu e nimic suspect în rapoartele voastre despre Preşedinte?

— Nimic, Excelenţă. Dumneavoastră ştiţi că îl ţin sub observaţie douăzeci şi patru de ore pe zi. Nu face un pas, nu primeşte pe nimeni, nu sună pe nimeni fără ca noi s-o ştim.

Trujillo dădu din cap aprobator. Nu avea niciun motiv să-l bănuiască pe Preşedintele marionetă; presimţirea lui putea fi falsă. Conspiraţia aceasta n-avea cum să fie serioasă. Antonio de la Maza, unul dintre conspiratori? Încă un complexat, plin de frustrări, care-şi găsea consolarea în whisky şi chiolhanuri. Vor mânca un viţel neînţărcat, în noaptea asta. Şi dacă ar da buzna în casa lui Juan Tomás, în Gazcue? „Bună seara, domnilor. Vă deranjează dacă mă aşez la masa voastră? Miroase aşa de bine. Mirosul a ajuns până la Palat şi, luându-mă după el, am ajuns aici.” Ce figuri vor face? Îngrozite sau bucuroase? Vor crede că vizita neaşteptată pecetluia reabilitarea generalului? Nu, în noaptea asta va merge la San Cristóbal s-o facă să ţipe de plăcere pe Yolanda Esterel, pentru ca mâine să se simtă tânăr şi sănătos.

— De ce aţi lăsat-o să plece în Statele Unite, acum două săptămâni, pe fata lui Cabral?

De data aceasta îl luă prin surprindere pe colonelul Abbes García. Îl văzu trecându-şi, încurcat, palma peste obrajii umflaţi, neştiind ce să răspundă.

— Pe fata senatorului Agustín Cabral? – îngână, ca să câştige timp.

— Uranita Cabral, fata Creieraşului. Măicuţele de la Santo Domingo i-au obţinut o bursă în Statele Unite. De ce aţi lăsat-o să iasă din ţară fără să mă consultaţi?

Colonelul părea că se pierde cu totul. Deschidea şi închidea gura, căutând un răspuns.

— Îmi pare rău, Excelenţă – spuse, lăsând capul în jos. Instrucţiunile dumneavoastră erau să-l supraveghem pe

senator şi să-l arestăm dacă ar fi vrut să ceară azil. Nu mi-a dat prin minte că fata, după ce a petrecut o noapte în Casa de Mahon şi cu un permis de ieşire semnat de Preşedintele Balaguer… Adevărul e că nici nu mi-a trecut prin cap să vă spun, nu am crezut că are vreo importanţă.

— Asemenea lucruri trebuie să vă treacă prin cap – îl dojeni Trujillo. Vreau să cercetaţi personalul cabinetului meu. Cineva mi-a ascuns un memorandum trimis de Balaguer cu privire la plecarea acestei fete. Vreau să ştiu cine a fost şi de ce a făcut-o.

— Imediat, Excelenţă. Vă rog să-mi iertaţi această neglijenţă. Nu se va mai întâmpla.

— Asta sper şi eu – îl concedie Trujillo.

Colonelul îi prezentă salutul militar (mai să-l apuce râsul) şi se întoarse la ceata curtenilor. Trujillo căzu pe gânduri şi merse un timp fără să mai cheme pe cineva. Abbes García îndeplinise numai în parte instrucţiunile lui de a retrage gărzile şi agenţii *caliés.* Nu zărea la colţurile străzilor barierele şi plasele de sârmă, nici micile maşini Volkswagen, nici poliţişti în uniformă şi cu pistolul-mitralieră în mână. Totuşi, din când în când, la capătul străzilor care dădeau în Bulevard, distingea în depărtare un „cepillo” negru cu capetele agenţilor *caliés* la geamuri, sau civili cu feţe de proxeneţi, sprijiniţi de stâlpii de iluminat, cu subsuorile umflate de patul pistoalelor. Pe bulevardul George Washington traficul nu se întrerupsese. Se vedeau oameni care, din camioane, din automobile, îi făceau semne cu mâna: „Trăiască Şeful!” Mulţumea dând din mână, absorbit de efortul plimbării care îi produsese o plăcută senzaţie de căldură în corp şi o uşoară oboseală în gambe. Nu erau trecători pe Bulevard, doar copii jerpeliţi, lustragii şi vânzători de ciocolată sau ţigări, care îl priveau cu gura căscată. Trecând, le făcea semne de simpatie sau le azvârlea câţiva bănuţi (avea mereu mult mărunţiş în buzunare). După puţin timp, îl chemă la el pe Scârnăvia

Vie.

Senatorul Chirinos se apropie gâfâind ca un câine de vânătoare. Transpira mai mult chiar decât Modesto Díaz. Trujillo se simţi mândru: Constituţionalistul Beţivan era mai tânăr decât el şi, după numai câţiva paşi, părea total epuizat. În loc să-i răspundă la „Bună seara, Şefule”, îl întrebă:

— L-ai sunat pe Ramfis? A lămurit lucrurile cu Lloyd’s din Londra?

— Am vorbit cu el de două ori – senatorul Chirinos îşi târşâia picioarele. Tălpile şi vârfurile pantofilor lui deformaţi se poticneau în dalele ridicate de rădăcinile palmierilor şi ale migdalilor. I-am explicat situaţia, i-am repetat ordinele dumneavoastră. Vă daţi seama. Dar, în final, a acceptat argumentele mele. Mi-a promis că va scrie scrisoarea către Lloyd’s şi va lămuri neînţelegerea, confirmând că valuta va fi transferată la Banca Centrală.

— Şi a făcut-o? – îl întrerupse Trujillo cu brutalitate.

— De aceea l-am sunat şi a doua oară, Şefule. Doreşte mai întâi ca un traducător să-i vadă telegrama, că engleza lui ar fi imperfectă şi n-ar vrea să ajungă cu greşeli. Dar o va trimite neapărat. Mi-a spus că regretă cele întâmplate.

Îl credea Ramfis prea bătrân ca să-i mai dea ascultare? Înainte nu ar fi întârziat atât ca să îndeplinească ordinul său, şi cu un pretext atât de subţire pe deasupra.

— Cheamă-l din nou – ordonă pe un ton supărat. Dacă nu rezolvă azi acea încurcătură cu Lloyd’s, va avea de-a face cu mine.

— Sigur că da, Şefule. Dar nu vă faceţi griji, Ramfis a înţeles situaţia.

Îl concedie pe Chirinos şi se resemnă să pună punct plimbării lui solitare, pentru a nu înşela speranţele celor care voiau să schimbe câteva cuvinte cu el. Aşteptă alaiul, şi i se alătură, mergând între Virgilio Álvarez Până şi secretarul de Stat de la Interne şi Culte, Paíno Pichardo. În

grup se aflau, de asemenea, Briciul Espaillat, şeful Poliţiei, directorul ziarului *El Caribe,* şi noul preşedinte al Senatului, Jeremías Quintanilla, pe care îl felicită şi căruia îi ură succes. Recent înscăunatul preşedinte strălucea de mulţumire, descărcându-şi sufletul de recunoştinţă. Mereu cu acelaşi pas sprinten, înaintând spre est, pe partea tivită de valurile mării, ceru, cu voce sigură:

— Haideţi, domnilor, povestiţi-mi ultimele bancuri antitrujilliste.

Un val de hohote de râs salută propunerea lui şi, în scurt timp, toţi pălăvrăgeau ca papagalii. Prefăcându-se că îi ascultă, aproba, zâmbea. Din când în când spiona faţa îngrijorată a generalului José René Román. Secretarul de Stat al Forţelor Armate nu putea să-şi ascundă tulburarea: ce avea să-i reproşeze Şeful? O să afli curând, prostule. Trecând de la un grup la altul, astfel ca nimeni să nu se simtă neglijat, lăsă în urmă grădinile bine întreţinute ale Hotelului Jaragua, de unde ajunseră la urechile sale sunetele orchestrei care îndulceau ora de cocktail şi, după următoarea intersecţie, trecu pe sub balcoanele Partidului Dominican. Funcţionari, slujbaşi, oameni care veniseră să ceară ajutoare îi ieşiră în întâmpinare cu aplauze. Ajungând la obelisc, îşi privi ceasul: o oră şi trei minute. Începea să se întunece. Pescăruşii nu se mai roteau în zbor; se retrăseseră în ascunzişurile lor de pe plajă. Câteva stele sclipeau pe cer, dar luna era acoperită de nişte nori pântecoşi. La baza obeliscului, îl aştepta Cadillacul său, ultimul model, achiziţionat cu o săptămână în urmă. Se despărţi de toţi dintr-o dată („Bună seara, domnilor, mulţumesc pentru companie”), în timp ce, fără să-l privească, îi arăta generalului José René Román, cu un gest poruncitor, portiera maşinii pe care şoferul, îmbrăcat în uniformă, o ţinea deschisă:

— Tu vino cu mine.

Generalul Román – bătaie energică din călcâie, mâna la

cozorocul chipiului – se grăbi să-i îndeplinească ordinul. Se aşeză la celălalt capăt al banchetei, cu şapca pe genunchi, ţinându-şi spatele cât putea de drept.

— La San Isidro, la Bază.

În timp ce maşina oficială avansa spre centru, pentru a traversa malul estic al fluviului Ozama pe Podul Radhamés, privea peisajul, ca şi cum ar fi fost singur. Generalul Román nu îndrăznea să-i adreseze vreun cuvânt, aşteptând furtuna. Aceasta se anunţă după ce parcurseseră deja trei din cele zece mile dintre obelisc şi Baza Aeriană.

— Câţi ani ai? – îl întrebă, fără să-şi întoarcă privirea spre el.

— Am împlinit de curând cincizeci şi şase, Şefule.

Román – toţi îi spuneau Pupo – era un om înalt, puternic, atletic, cu părul tuns aproape chilug. Datorită sportului, îşi păstrase un fizic excelent, fără nicio urmă de grăsime. Îi răspunsese foarte încet, cu umilinţă, încercând să-l calmeze.

— Şi câţi în Armată? – continuă Trujillo, uitându-se pe geam, ca şi cum ar fi interogat un absent.

— Treizeci şi unu, Şefule, de la absolvire.

Lăsă să treacă câteva secunde fără să spună nimic. În cele din urmă se întoarse spre şeful Forţelor Armate, cu dispreţul infinit pe care îl simţise întotdeauna faţă de el. În semiîntunericul care se instalase rapid, nu reuşea să-i vadă ochii, dar era sigur că Pupo Román clipea sau avea ochii întredeschişi, asemenea copiilor când se trezesc noaptea şi cercetează cu frică întunericul.

— Şi în atâţia ani nu ai învăţat că superiorul răspunde pentru subordonaţii săi? Că este răspunzător pentru greşelile lor?

— O ştiu foarte bine, Şefule. Dacă-mi spuneţi despre ce este vorba, poate vă dau o explicaţie.

— Vei vedea imediat despre ce este vorba – spuse Trujillo, cu acel calm aparent de care colaboratorii săi se

temeau mai mult decât de strigăte. Tu te speli cu săpun în fiecare zi?

— Bineînţeles, Şefule – generalul Román schiţă un zâmbet, dar cum Generalisimul rămânea la fel de serios, renunţă.

— Aşa sper, pentru Mireya. Îmi pare foarte bine că faci baie şi te speli în fiecare zi, că porţi o uniformă atât de bine călcată şi pantofii lustruiţi. Ca şef al Forţelor Armate trebuie să fii un exemplu de curăţenie şi ţinută corectă pentru ofiţerii şi soldaţii dominicani. Nu?

— Bineînţeles că da, Şefule – se umili generalul. Dar vă rog să-mi spuneţi cu ce am greşit. Ca să mă îndrept, să mă corectez. Nu vreau să vă decepţionez.

— Înfăţişarea exterioară este oglinda sufletului – filosofă Trujillo. Cuiva care miroase urât şi nu-şi şterge nasul niciodată nu-i poţi încredinţa igiena publică. Eşti de acord?

— Sigur că da, Şefule.

— Acelaşi lucru se întâmplă şi cu instituţiile. Cum să respecţi o instituţie dacă nu se îngrijeşte nimeni de aspectul ei?

Generalul Román se hotărî să nu mai spună nimic. Generalisimul se încinsese din ce în ce mai mult şi nu încetă să-l muştruluiască pe tot parcursul celor cincisprezece minute cât a durat drumul până la Baza Aeriană din San Isidro. Îi aminti lui Pupo cât de rău i-a părut că fiica surorii lui Marina fusese atât de necugetată încât să se mărite cu un ofiţer mediocru cum era – şi continua să fie – el, în ciuda faptului că, datorită înrudirii cu Binefăcătorul, urcase până în vârful ierarhiei. Aceste privilegii, în loc să-l stimuleze, l-au făcut să se culce pe lauri, înşelând încrederea pe care i-o acordase Trujillo. Nu se mulţumise să fie o nulitate ca militar, se mai apucase şi de zootehnie, ca şi cum pentru creşterea animalelor şi administrarea pământului n-ar fi nevoie de creier. Rezultatul? Se umpluse de datorii. O ruşine pentru familie.

Cu doar optsprezece zile în urmă, el personal îi plătise, din banii săi, o datorie de patru sute de mii de pesos pentru un credit la Banca Agricolă, ca să nu-i fie scoasă la licitaţie ferma de la kilometrul paisprezece de pe autostrada Duarte. Şi, cu toate astea, nu făcea nici cel mai mic efort pentru a înceta să mai fie atât de nerod.

Generalul José René Román Fernández rămase nemişcat şi nu scoase niciun cuvânt cât timp acuzaţiile şi insultele căzdeau pe capul lui. Trujillo vorbea rar; mânia îl făcea să pronunţe fiecare cuvânt cu grijă, ca şi cum, în acest fel, fiecare silabă, fiecare sunet ar fi devenit şi mai tăios. Şoferul conducea repede, fără să se abată cu un milimetru de mijlocul şoselei pustii.

— Opreşte – dădu ordin Trujillo, cu puţin înainte de primul post de pază al imensei fortăreţe care era Baza Aeriană din San Isidro.

Coborî dintr-un salt şi, deşi se făcuse întuneric, localiză imediat balta cu apă împuţită. Mizeria lichidă continua să ţâşnească din ţeava spartă. Noroiul se întinsese, mirosea urât şi, pe deasupra, apăruseră cohorte de ţânţari care porniră imediat atacul împotriva lor.

— Prima garnizoană militară a Republicii – spuse Trujillo, rar, stăpânindu-şi cu greu un nou val de mânie. Ţi se pare normal ca intrarea în cea mai importantă Bază Aeriană din Caraibi să-şi primească vizitatorii cu porcăria asta de noroaie, duhori şi insecte?

Román se aşeză pe vine. Examina, se ridica, se apleca din nou şi nu ezită să-şi murdărească mâinile pipăind canalul de scurgere în căutarea spărturii. Părea uşurat că descoperise cauza supărării Şefului. Se temea imbecilul de altceva, mai grav?

— Este o ruşine, desigur – încercă el să se arate mai indignat decât era. Voi lua toate măsurile pentru ca ţeava să fie reparată imediat, Excelenţă. Îi voi pedepsi pe vinovaţi, de la primul până la ultimul.

— Începând cu Virgilio García Trujillo, şeful Bazei – răcni Binefăcătorul. Tu eşti primul vinovat, şi el, al doilea. Sper că vei avea curajul să-i dai sancţiunea maximă, deşi e nepotul meu şi cumnatul tău. Nici tu, nici Virgilio, nici alt general de mucava n-o să-mi distrugeţi opera. Forţele Armate vor continua să fie instituţia model pe care am creat-o eu, chiar dacă va trebui să vă bag la închisoare pe tine, pe Virgilio şi pe toate nulităţile în uniformă, pentru tot restul zilelor voastre.

Generalul Román luă poziţia de drepţi şi pocni din călcâie.

— Da, Excelenţă. Nu se va mai repeta, vă jur.

Dar Trujillo deja îi întorsese spatele şi se urcase în automobil.

— Va fi vai de capul tău dacă mai rămâne vreo urmă din ceea ce văd şi miros acum, când o să trec din nou pe aici. Ofiţeraş de rahat ce eşti!

Întorcându-se spre şofer, porunci: „Dă-i drumul!” Plecară, lăsându-l pe ministrul Forţelor Armate în mocirlă.

Supărarea îi trecu imediat ce se îndepărtă de Román, un muţunache lipăind ridicol prin noroi. Izbucni într-un râs subţire. De un lucru era sigur: Pupo va răscoli cerul şi pământul şi va înjura de toţi dracii până ce defecţiunea avea să fie înlăturată. Dacă se întâmplă aşa ceva când e el în viaţă, ce se va întâmpla când nu va mai putea împiedica personal ca lenea, neglijenţa şi imbecilitatea să-şi bată joc de ceea ce construise cu atâta efort? Se vor întoarce la anarhie şi mizerie, la înapoierea şi izolarea din 1930? Ah, ce bine ar fi fost dacă Ramfis, fiul atât de iubit, ar fi fost în stare să-i continue opera. Dar nu-l interesau deloc nici politica, nici ţara; îl interesau doar băutura, femeile şi jocul de polo. La dracu’! Generalul Ramfis Trujillo, şeful Statului Major al Forţelor Armate ale Republicii Dominicane, juca polo şi se culca cu balerinele de la Lido din Paris, în timp ce tatăl său se lupta singur aici cu

Statele Unite, cu Biserica, cu conspiratorii şi toţi handicapaţii, ca Pupo Román. Îşi scutură capul, încercând să scape de aceste gânduri amare. Peste o oră şi jumătate va fi în San Cristóbal, în cuibuşorul lui liniştit de pe Domeniile Fundaţiei, înconjurat de câmpuri şi grajduri strălucind de curăţenie, cu crânguri minunate, cu râul Nigua al cărui curs lent prin valea largă îl va întrezări printre coroanele de mahon, ale palmierilor regali şi ale marelui copac *anacahuita* de lângă casa de pe colină. Îi va face bine să se trezească acolo mâine, mângâind, în timp ce va admira acea privelişte calmă şi limpede, corpul micuţ al Yolandei Esterel. Reţeta lui Petronius şi a regelui Solomon: o păsărică fragedă pentru a reda tinereţea unui veteran de şaptezeci de primăveri.

La Reşedinţa Radhamés, Zacarías de la Cruz scosese deja din garaj Chevroletul Bel Air 1957, albastru deschis, cu patru uşi, în care călătorea Binefăcătorul întotdeauna la San Cristóbal. Un aghiotant militar îl aştepta cu o geantă diplomat plină de documente, pe care le va studia mâine în Casa de Mahon, şi o sută douăzeci de mii de pesos în numerar, pentru cheltuielile de la Domenii, plus alte cheltuieli neprevăzute. De mai bine de douăzeci de ani făcea această deplasare, deşi de scurtă durată, cu acea valijoară de culoare maro, cu iniţialele sale gravate şi câteva mii de dolari sau pesos bani gheaţă, pentru cadouri şi cumpărături ocazionale. Îi făcu semn aghiotantului s-o aşeze pe locul din faţă şi-i spuse lui Zacarías, brunetul înalt şi solid care-l însoţea de mai bine de trei decenii – fusese ordonanţa sa în Armată – că va cobori îndată. Era deja nouă seara. Se făcuse târziu.

Urcă să se schimbe şi, abia intrat în camera de baie, observă pata. De la prohab, pe cracul pantalonului, până jos. Simţi cum tremură din cap până în picioare; paştele mă-sii, tocmai acum. Îi ceru lui Sinforoso altă uniformă verde oliv şi un schimb de lenjerie de corp. Pierdu

cincisprezece minute spălându-şi bine cu săpun testiculele şi penisul în bideu, şi apoi, în chiuvetă, subsuorile şi faţa, dându-se cu tot felul de creme şi parfumuri înainte de a se îmbrăca. De vină era enervarea din cauza ratatului de Pupo. Căzu din nou într-o stare jalnică. I se păru de rău augur, pentru San Cristóbal. În timp ce se îmbrăca, Sinforoso îi aduse telegrama: „Afacerea Lloyd's rezolvată. Am vorbit cu persoana indicată. Va expedia banii direct la Banca Centrală. Cu dragoste, Ramfis." Băiatului îi era ruşine: de aceea îi trimisese o telegramă, în loc să-l caute la telefon.

— S-a făcut cam târziu, Zacarías – spuse. Aşa că dă-i bătaie.

— Am înţeles, Şefule.

Se aşeză comod, punându-şi la spate perniţele de pe banchetă şi închise ochii, dispus să se odihnească timp de o oră şi zece minute, cât dura drumul până la San Cristóbal. Pe când se îndreptau în direcţia sud-vest, spre bulevardul George Washington şi ieşirea din oraş, deschise ochii:

— Îţi aminteşti de casa lui Moni, Zacarías?

— În Wenceslao Álvarez, pe unde locuia Marrero Aristy?

— Da. Du-mă acolo.

Fusese o revelaţie, o străfulgerare. Văzu deodată faţa plinuţă a lui Moni, de culoarea scorţişoarei, chica de păr creţ, ochii şireţi şi migdalaţi care aruncau scântei, formele pietroase, sânii ridicaţi, funduleţul cu fese pline, şoldurile voluptoase. Şi din nou simţi un fior delicios în testicule. Căpşorul penisului, trezindu-se, se freca de pantalon. Moni. De ce nu. Era o fată frumoasă şi drăgăstoasă care nu-l dezamăgise niciodată, de când, în Quinigua, tatăl ei în persoană i-o adusese la petrecerea pe care o organizaseră americanii din La Yuquera. „Priviţi ce surpriză vă fac, Şefule." Căsuţa în care locuia, într-un cartier nou de la marginea oraşului, la capătul bulevardului Mexico, i-o

dăruise el, în ziua nunţii cu un băiat de familie bună. Când, uneori, o dorea, o ducea în unul din *suites*[52] de la hotelul El Embajador sau El Jaragua, pe care Manuel Alfonso i le ţinea la dispoziţie pentru astfel de ocazii. Ideea de a o avea pe Moni în propria ei casă îl excită. Să-şi trimită soţul să bea o bere la Rincón Poni, pe cheltuiala lui Trujillo – râse el – sau să-şi petreacă timpul conversând cu Zacarías de la Cruz.

Pe strada pustie era întuneric, dar în casă se vedea lumină la primul etaj. „Du-te şi sună.” Îl văzu pe şofer trecând de grilajul de la intrare şi apăsând pe butonul soneriei. Trecu ceva timp până ce uşa se deschise. În cele din urmă apăru probabil o servitoare, cu care Zacarías şuşoti ceva. Îl lăsă în faţa uşii să aştepte. Frumoasa Moni! Tatăl ei era un bun şef al Partidului Dominican în Cibao şi i-o adusese el însuşi la recepţia aia. Un gest simpatic. Trecuseră de atunci câţiva ani buni, dar adevărul e că, de fiecare dată când i-o trăsese, fusese foarte mulţumit. Uşa se deschise din nou şi, în lumina care venea din interior, văzu silueta lui Moni. Simţi iarăşi un val de excitare. După ce vorbi puţin cu Zacarías, fata înaintă spre automobil. În întuneric, nu-şi dădea seama cum era îmbrăcată. Deschise portiera şi o primi înăuntru, sărutându-i mâna:

— Nu te aşteptai la vizita asta, frumoaso.

— Doamne, ce onoare. Ce mai faceţi, ce mai faceţi, Şefule?

Trujillo îi reţinuse mâna între palmele lui. Simţind-o atât de aproape, lipită de el, respirându-i mirosul, se simţi în stare de orice.

— Mergeam la San Cristóbal, dar deodată mi-am amintit de tine.

— Ce onoare, Şefule – repetă ea, topită de uimire. Dacă aş fi ştiut, mă pregăteam să vă primesc.

— Tu eşti frumoasă oricum – o atrase spre el şi, în timp

[52] În lb. engl. în original: *apartamente.* (*N. tr.*)

ce-i mângâia sânii şi pulpele, o sărută. Simţi un început de erecţie care îl împăcă pe loc cu lumea şi cu viaţa. Moni se lăsa mângâiată şi îl săruta stânjenită. Zacarías rămăsese la câţiva metri de Chevrolet şi, precaut ca întotdeauna, ţinea în mâini pistolul-mitralieră. Ce era cu ea? O simţea neobişnuit de neliniştită.

— E acasă soţul tău?

— Da – răspunse ea în şoaptă. Ne pregăteam de cină.

— Să se ducă să bea o bere – spuse Trujillo. Fac un tur prin cartier şi mă întorc în cinci minute.

— Dar, ştiţi… – se bâlbâi ea, şi Generalisimul o simţi cum devine rigidă între braţele lui. Ezită şi, în cele din urmă, îngăimă, aproape neauzit: Sunt la ciclu, Şefule.

Toată excitaţia i se topi într-o clipită.

— Ciclu? – exclamă, decepţionat.

— Mii de scuze, Şefule – bolborosi ea. Poimâine voi fi bine.

O îndepărtă de el şi respiră adânc, dezgustat.

— Bine, o să mai trec să te văd. La revedere – scoase capul prin deschizătura portierei pe unde tocmai ieşise Moni. Plecăm, Zacarías!

Pe drum, după câteva minute, îl întrebă pe Zacarías de la Cruz dacă se culcase vreodată cu o femeie în timpul menstruaţiei.

— Niciodată, Şefule – spuse el, scandalizat şi scârbit. Se zice că aşa poţi lua sifilisul.

— Este, mai ales, ceva murdar – se lamentă Trujillo. Dar dacă şi Yolanda Esterel, printr-o coincidenţă blestemată, era şi ea azi tot la ciclu?

Ieşiseră în şoseaua spre San Cristóbal şi la dreapta văzu luminile Târgului de Animale şi ale restaurantului El Pony plin de perechi mâncând şi bând. Nu era ciudat că Moni se arătase aşa de reticentă şi de fricoasă? De obicei era atât de bucuroasă şi mereu gata să i se supună. Să fi fost din cauza prezenţei soţului? Să fi inventat povestea cu

menstruala ca s-o lase în pace? Observă vag că o maşină îi claxona. Avea faza lungă aprinsă.

— Beţivii ăştia… – comentă Zacarías de la Cruz, în clipa aceea, lui Trujillo îi trecu prin cap că poate nu era un beţiv, şi se întoarse să ia revolverul care se afla alături, pe banchetă, dar nu apucă să-l atingă pentru că-n aceeaşi clipă auzi bubuitura unei arme al cărei proiectil spulberă geamul din spate şi îi smulse o bucată din umăr şi din braţul stâng.

XIX

Când Antonio de la Maza văzu feţele cu care se întorceau Juan Tomás Díaz, fratele său, Modesto, şi Luis Amiama, a ştiut, înainte ca ei să deschidă gura, că îl căutaseră în zadar pe generalul Román.

— Nu-mi vine să cred – murmură Luis Amiama, muşcându-şi buzele fine. Se pare că Pupo a dispărut. Nici urmă de el.

Fuseseră peste tot pe unde l-ar fi putut găsi, inclusiv la Statul Major, în Fortăreaţa 18 Decembrie; dar Luis Amiama şi Bibín Román, fratele mai mic al lui Pupo, fuseseră alungaţi de gărzi în acelaşi stil; tipul nu putea sau nu voia să-i vadă.

— Ultima mea speranţă e că îndeplineşte Planul de unul singur îşi făcu iluzii Modesto Díaz, fără prea multă convingere. Că mobilizează garnizoanele, convingându-i pe şefii militari. În orice caz, acum suntem într-o situaţie foarte periculoasă.

Stăteau de vorbă în picioare, în sufrageria generalului Juan Tomás Díaz. Chana, tânăra lui soţie, le adusese câte o limonadă cu gheaţă.

— Trebuie să ne ascundem, până vom şti la ce ne putem aştepta de la Pupo – spuse generalul Juan Tomás Díaz.

Antonio de la Maza, care tăcuse tot timpul, simţi un val de mânie străbătându-i tot trupul.

— Să ne ascundem? – exclamă, furios. Doar laşii se ascund. Să terminăm ce-am început, Juan Tomás. Pune-ţi uniforma de general, împrumută-ne şi nouă câte o uniformă şi să mergem la Palat. De acolo, să chemăm poporul la revoltă.

— Să luăm Palatul noi patru? – încercă să-l readucă la

realitate Luis Amiama. Ai înnebunit, Antonio?

— Acum nu e nimeni acolo, doar gărzile – insistă el. Trebuie să le-o luăm înainte trujilliştilor, până ca ei să reacţioneze. Chemăm poporul, folosind legăturile cu staţiile de radio din toată ţara. Să iasă în stradă. În cele din urmă Armata ne va sprijini.

Expresiile sceptice ale lui Juan Tomás, Amiama şi Modesto Díaz îl exasperară şi mai mult. După puţin timp, li se alătură Salvador Estrella Sadhalá, care-i dusese pe Antonio Imbert şi pe Amadito la medic, şi doctorul Vélez Santana, care îl însoţise pe Pedro Livio la Clinica Internaţională. Rămaseră şi ei consternaţi de dispariţia lui Pupo Román. Şi lor li se păru o cutezanţă inutilă, sinucidere curată, ideea lui Antonio de a pătrunde în Palatul Naţional deghizaţi în ofiţeri. Şi se opuseră cu toţii, energic, când Antonio veni cu o nouă propunere: să ducă în parcul Independencia cadavrul lui Trujillo şi să-l agaţe de monument, pentru ca toată populaţia capitalei să vadă cum a sfârşit. Refuzul tovarăşilor săi îl scoase în aşa hal din fire pe Antonio de la Maza, încât fu cuprins de unul din accesele lui de mânie iraţională care-l chinuiau în ultimul timp. Fricoşi şi trădători! Nu erau la înălţimea a ceea ce făcuseră, eliberând Patria de Bestie! Când o zări pe Chana intrând în sufragerie, speriată de atâtea strigăte, înţelese că mersese prea departe. Îngăimă nişte scuze şi nu mai spuse nimic. Dar, pe dinăuntru, îi venea să verse de dezgust.

— Toţi suntem tulburaţi, Antonio – îl bătu pe spate Luis Amiama. Acum e important să găsim o ascunzătoare sigură: Până va apărea Pupo. Şi să vedem cum va reacţiona poporul când va afla că Trujillo a murit.

Antonio, foarte palid, dădu din cap. Da, la urma urmei, Amiama, care făcuse atât de mult pentru a atrage militari şi şefi ai regimului în conjuraţie, poate că avea dreptate.

Luis Amiama şi Modesto Díaz hotărâră să plece fiecare

pe alt drum. Credeau că, despărţiţi, vor putea trece neobservaţi. Antonio îi convinse pe Juan Tomás şi pe Turcul Sadhalá să rămână împreună. Trecură în revistă toate posibilităţile – rude, prieteni dar le abandonară pe rând; toate casele astea vor fi controlate de poliţie. Cel care-a propus un nume acceptabil a fost Vélez Santana.

— Robert Reid Cabral. Este prietenul meu. Total apolitic, trăieşte doar pentru medicină. Nu ne va refuza.

Îi duse cu automobilul său. Nici generalul Díaz, nici Turcul nu-l cunoşteau personal; dar Antonio de la Maza era prieten cu fratele mai mare al lui Robert, Donald Reid Cabral, care acţionase la Washington şi New York în sprijinul conspiraţiei. Surpriza tânărului medic, pe care îl treziră la miezul nopţii, fu imensă. Nu ştia nimic despre complot; habar n-avea nici că fratele lui, Donald, colabora cu americanii. Totuşi, după ce-şi reveni şi-şi recăpătă graiul şi culoarea în obraji, se grăbi să-i lase să intre în căsuţa lui cu două etaje, în stil maur, atât de mică încât părea ieşită dintr-o poveste cu vrăjitoare. Era un băiat spân, cu ochii blânzi, şi făcea eforturi supraomeneşti pentru a-şi ascunde neliniştea. Îi prezentă soţiei lui, Ligia, însărcinată în câteva luni. Întâmpină binevoitoare invazia străinilor, fără să se alarmeze prea mult. Li-l arătă pe băieţelul lor de doi ani, pe care îl instalaseră într-un colţ al sufrageriei.

Tânăra pereche îi conduse pe conspiratori într-o cămăruţă de la etajul al doilea, care servea de pod şi de cămară. Aproape nu avea aerisire şi căldura era insuportabilă, din cauza tavanului foarte jos. Încăpeau doar stând jos şi cu picioarele strânse. Când se ridicau, trebuia să stea aplecaţi, ca să nu se lovească cu capul de bârne. În noaptea aceea nu prea simţiră căldura şi lipsa de confort; îşi petrecură timpul vorbind în şoaptă, încercând să ghicească ce se întâmplase cu Pupo Román: de ce se evaporase, când totul depindea de el? Generalul Díaz îşi

aminti convorbirea cu Pupo, de ziua lui, pe 24 mai, la ferma sa de la kilometrul paisprezece. Îi asigurase, pe el şi pe Luis Amiama, că totul era pregătit pentru a mobiliza Forţele Armate în clipa când îi vor arăta cadavrul.

Marcelino Vélez Santana rămase cu ei din solidaritate, căci nu avea motive să se ascundă. Dimineaţa următoare, ieşi să afle veşti. Se întoarse cu puţin înainte de amiază, schimbat la faţă. Nu se produsese nicio revoltă militară. Din contră, se observa o frenetică mobilizare de „cepillos" ale SIM şi jeep-uri şi camioane militare. Patrulele controlau toate cartierele. Conform zvonurilor, sute de oameni, femei, bătrâni şi copii, erau scoşi cu violenţă din casă şi duşi la închisorile La Victoria, El Nueve sau La Cuarenta. Şi în restul ţării se organizau razii împotriva tuturor celor bănuiţi de antitrujillism. Un coleg din La Vega îi povestise doctorului Vélez Santana că toată familia lui De la Maza, începând cu tatăl, don Vicente, şi continuând cu toţi fraţii, nepoţii, nepoatele, verii şi verişoarele lui Antonio, fusese arestată în Moca, care era acum un oraş ocupat de poliţie şi de agenţii *caliés.* Casa lui Juan Tomás, a fratelui său, Modesto, cea a lui Imbert şi a lui Salvador erau înconjurate cu bariere de sârmă şi păzite de gărzi înarmate.

Antonio nu făcu niciun comentariu. Nu avea de ce să fie surprins. Întotdeauna ştiuse că dacă nu reuşeau, reacţia regimului va fi de o ferocitate fără seamăn. I se strânse inima imaginându-şi-i pe bătrânul său tată, don Vicente, şi pe fraţii săi, batjocoriţi şi maltrataţi de Abbes García. La unu după-amiaza, apărură pe stradă două maşini Volkswagen negre, pline de *caliés.* Ligia, soţia lui Reid Cabral – el plecase la cabinet, pentru a nu trezi bănuieli printre vecini urcă să le spună că oameni în civil controlau o casă vecină. Antonio izbucni în înjurături (deşi cu voce scăzută):

— Trebuia să mă ascultaţi, tâmpiţilor. Nu era preferabil

să murim luptând în Palat, decât în gaura asta de şobolani?

Toată ziua discutară şi-şi făcură reproşuri, unul după altul, într-una din aceste dispute, Vélez Santana izbucni. Îl luă de guler pe generalul Juan Tomás Díaz, acuzându-l că l-a implicat inutil într-un complot nesăbuit, absurd, în care nici măcar nu prevăzuseră fuga conspiratorilor. Îşi dădea seama ce-o să li se întâmple acum? Turcul Estrella Sadhalá se băgă între ei să-i despartă. Antonio îşi stăpânea cu greu senzaţia de vomă.

A doua noapte se simţiră atât de epuizaţi să tot discute şi să se insulte, încât dormiră la grămadă, folosindu-se unii pe alţii, pe rând, drept perne, transpirând abundent, asfixiindu-se în atmosfera încinsă.

În ziua a treia, când doctorul Vélez Santana le aduse în ascunzătoare ziarul *El Caribe* şi-şi văzură fotografiile sub titlul, „Asasini căutaţi pentru moartea lui Trujillo” şi, mai jos, fotografia generalului Román Fernández îmbrăţişându-l pe Ramfis la funeraliile Generalisimului, au ştiut că erau pierduţi. Nu va fi nicio Juntă civico-militară. Ramfis şi Radhamés se întorseseră şi ţara întreagă îl plângea pe dictator.

— Pupo ne-a trădat – generalul Juan Tomás Díaz părea distrus, îşi scosese pantofii, avea picioarele foarte umflate şi respira greu.

— Trebuie să plecăm de-aici – spuse Antonio de la Maza. Nu putem să mai stăm pe capul acestei familii. Dacă ne descoperă pe noi, o să-i omoare şi pe ei.

— Ai dreptate – îl susţinu Turcul. Nu e drept. Să plecăm de-aici.

Unde să se ducă? Întreaga zi de 2 iunie şi-o petrecură luând în considerare toate planurile posibile de fugă. Cu puţin înainte de prânz, două „cepillos” cu agenţi *caliés* opriră în faţa casei de peste drum şi o jumătate de duzină de oameni înarmaţi intrară înăuntru, deschizând uşa cu forţa. Alertaţi de Ligia, aşteptară, cu revolverele pregătite.

Dar agenţii *caliés* plecară, târând după ei un tânăr cu cătuşe la mâini. Dintre toate sugestiile, cea mai bună părea a lui Antonio: să facă rost de o maşină sau de o camionetă, şi să încerce să ajungă la Restauración, unde cunoştea multă lume la proprietăţile sale de pin şi de cafea, sau la fabrica de cherestea a lui Trujillo, pe care o administra el. Fiind atât de aproape de graniţă, nu le va fi greu să treacă în Haiti. Dar ce maşină să găsească? Cui să i-o ceară? În noaptea următoare din nou nu dormiră, chinuiţi de spaimă, oboseală, disperare, îndoieli. La miezul nopţii, stăpânul casei, cu lacrimi în ochi, urcă la mansardă.

— Au cercetat trei case de pe strada noastră – îi imploră. Pot veni şi aici în orice moment. Mie nu-mi pasă dacă mor. Dar soţia şi băieţelul meu? Şi copilul care trebuie să se nască? Îi jurară că vor pleca în ziua următoare, orice-ar fi. Aşa şi făcură, pe 4 iunie, pe înserat. Salvador Estrella Sadhalá decise să plece de unul singur. Nu ştia unde, dar credea că singur avea mai multe şanse să scape decât cu Juan Tomás şi Antonio, ale căror nume şi chipuri apăreau cel mai des la televizor şi în ziare. Turcul plecă primul, la şase fără zece, când începuse să se întunece. Prin jaluzelele dormitorului familiei Reid Cabral, Antonio de la Maza îl văzu mergând până la colţ. Acolo, făcând semn cu mâna, opri un taxi.

Îl încercă un regret dureros: Turcul fusese prietenul lui de suflet şi nu apucaseră să se împace cu adevărat, de la cearta aia blestemată. Nu vor mai avea altă ocazie.

Doctorul Marcelino Vélez Santana hotărî să mai rămână puţin cu prietenul şi colegul său, doctorul Reid Cabral, pe care îl simţea stânjenit. Antonio îşi rase mustaţa şi-şi îndesă până la urechi o pălărie veche pe care o găsise în pod. Juan Tomás Díaz, în schimb, nu făcu nici cel mai mic efort pentru a se deghiza. Amândoi îl îmbrăţişară pe doctorul Vélez Santana.

— Fără ranchiună?

— Fără. Mult noroc.

Ligia Reid Cabral izbucni în plâns când îi mulţumiră pentru ospitalitate. Făcu semnul crucii asupra lor: „Dumnezeu să vă apere”.

Merseră vreo doi kilometri prin cartierul pustiu, cu mâna strânsă pe revolverul din buzunar, până ajunseră la casa fratelui unui cumnat de-al lui Antonio de la Maza, Toñito Mota. Avea o camionetă Ford; poate le-o împrumută sau poate va fi de acord să-i fie furată. Dar Toñito nu era acasă şi nici camioneta nu se afla în garaj. Majordomul care le deschisese uşa îl recunoscu imediat pe De la Maza: „Don Antonio! Dumneavoastră, aici!” Avea o faţă atât de înspăimântată, încât Antonio şi generalul, siguri că va chema imediat poliţia, se îndepărtară în grabă. Nu ştiau ce mama dracului să facă.

— Vrei să-ţi spun ceva, Juan Tomás?

— Ce, Antonio?

— Mă bucur că am ieşit din gaura aia de şobolani. Din căldura aia, din praful care-ţi intra în nas şi nu te lăsa să respiri. Din înghesuiala aia. Ce bine e să tragi în piept aer curat, să simţi că ţi se curăţă plămânii.

— Mai lipseşte doar să-mi spui: „Hai să bem o bere rece şi să ne bucurăm că viaţa e frumoasă”. De ce-ţi arde acum, bróder[53]!

Râseră amândoi, un râs forţat, scurt. Pe bulevardul Pasteur, o bună bucată de timp, încercară să oprească un taxi. Toate erau însă ocupate.

— Regret că nu am fost cu voi, acolo, pe Bulevard – spuse brusc generalul Díaz, ca amintindu-şi de ceva important. Că n-am tras şi eu în Ţap o dată cu voi. În paştele mă-sii.

— E ca şi cum ai fi fost, Juan Tomás. Întreabă-i pe Abbes García, pe Negrul, pe Petán, pe Ramfis, şi vei vedea.

[53] „Brother” (frate – în lb. engl.), transcris în pronunţia sud-americană. (*N. tr.*)

Pentru ei, şi tu ai fost cu noi pe şosea, forţându-l pe Şef să înghită plumb. Nu-ţi face griji. Un glonţ l-am tras pentru tine.

În sfârşit, opri un taxi. Urcară şi, văzând că nu erau hotărâţi unde doreau să meargă, şoferul, un brunet gras şi cărunt, în cămaşă, se întoarse să-i privească. Antonio de la Maza văzu în ochii lui că îi recunoscuse.

— În strada San Martín – ordonă.

Brunetul dădu din cap, fără să deschidă gura. După puţin timp, murmură că nu mai are benzină; trebuia să umple rezervorul. Traversă pe 30 Martie, unde traficul era mai intens şi, la intersecţia străzii San Martín cu Tiradentes, se opri la o staţie de benzină Texaco. Coborî din maşină să deşurubeze buşonul rezervorului. Antonio şi Juan Tomás stăteau cu revolverele în mână. De la Maza îşi scoase pantoful drept, îi roti tocul, şi extrase din scobitură o punguţă de celofan, pe care o băgă în buzunar. Fiindcă Juan Tomás îl privea intrigat, îi explică:

— E stricnină. Am făcut rost de ea în Moca, pretextând că am un câine turbat.

Generalul cel gras ridică din umeri, dispreţuitor, arătându-i revolverul:

— Nu există stricnină mai bună ca asta, frate. Otrava e pentru câini şi pentru femei, nu te prosti cu tâmpenii de-astea. Şi, în plus, te sinucizi cu cianură, nu cu stricnină, prostule.

Râseră din nou, cu aceleaşi hohote puternice şi triste.

— L-ai văzut pe tipul de la casă? – Antonio de la Maza i-l arătă la ghişeu. Cui crezi că dă telefon?

— Poate că nevesti-sii, s-o întrebe ce-i mai face fofoloanca!

Antonio de la Maza râse din nou, de data aceasta cu toată gura, cu un hohot lung, adevărat.

— De ce dracu’ râzi, laşule?

— Nu ţi se pare comic? – spuse Antonio, acum serios.

Amândoi, în acest taxi. Ce dracu' facem aici? Când nici măcar nu ştim unde mergem.

Îi cerură şoferului să întoarcă în zona colonială. Lui Antonio îi venise o idee şi, odată ajunşi în centrul vechi, îi cerură taximetristului să o ia pe strada Espaillat, dinspre Billini. Acolo locuia avocatul Generoso Fernández, pe care îl cunoşteau amândoi. Antonio îşi amintea că îl auzise vorbindu-l de rău pe Trujillo; poate putea să le facă rost de o maşină. Avocatul se apropie de uşă, dar nu-i lăsă să intre. Când îşi veni în fire – îi privea terifiat, clipind întruna – nu putu decât să-i certe, indignat:

— Sunteţi nebuni? Cum de v-a trecut prin cap să mă expuneţi în felul ăsta? Ştiţi cine a intrat peste drum acum un minut? Constituţionalistul Beţivan! Nu puteaţi să vă gândiţi înainte să-mi faceţi una ca asta? Plecaţi, plecaţi imediat, am familie. Dumnezeule, plecaţi o dată! Ce pot eu să fac?

Le trânti uşa în nas. Se întoarseră la taxi. Bătrânul brunet stătea docil la volan, fără să-i privească. După o clipă, întrebă:

— Acum unde?

— Spre parcul Independencia – indică Antonio, ca să spună ceva.

Câteva clipe după ce porni – se aprinseseră luminile de pe stradă şi lumea începea să iasă la plimbare, să ia aer şoferul îi preveni:

— Sunt în spatele nostru. Îmi pare sincer rău, domnilor.

Antonio se simţi uşurat. Acest ridicol traseu fără destinaţie lua sfârşit. Perfect. Mai bine să încheie socotelile cu arma în mână, decât ca nişte laşi. Întoarseră capul. Erau două maşini Volkswagen verzi, urmărindu-i la o distanţă de vreo zece metri.

— Nu vreau să mor, domnilor – îi rugă taximetristul, făcându-şi cruce. Pe Sfânta Fecioară, domnilor!

— E-n regulă, ia-o spre parc pe unde vrei şi lasă-ne în

colţul magazinului de metalocasnice – spuse Antonio.

Traficul era aglomerat. Şoferul, din câteva manevre, reuşi să se strecoare printre un autobuz cu ciorchini de oameni agăţaţi de uşi şi un camion. Frână scurt, la câţiva metri de imensa faţadă de sticlă a magazinului de metalocasnice Reid. Sărind din taxi, cu revolverul în mână, Antonio reuşi să vadă că în parc se aprindeau luminile ca pentru a-i ura bun venit. Se aflau acolo lustragii, vânzători ambulanţi, jucători de cărţi, vagabonzi şi cerşetori lipiţi de ziduri. Mirosea a fructe şi a mâncare prăjită. Se întoarse să-l zorească pe Juan Tomás care, gras şi obosit, nu reuşea să alerge la fel de repede ca el. Atunci începură împuşcăturile în spatele său. Un val de ţipete asurzitoare izbucni în jur; lumea alerga printre maşini, maşinile se urcau pe trotuar. Antonio auzi glasuri isterice: „Predaţi-vă! La dracu'! „Sunteţi înconjuraţi, dobitocilor!" Văzând că Juan Tomás, epuizat, nu mai putea alerga, se opri şi el şi începu să tragă. O făcea orbeşte, pentru că agenţii *caliés* şi poliţiştii se ascundeau în spatele Volkswagenurilor, aşezate ca baricade de-a curmezişul străzii, întrerupând circulaţia, îl văzu pe Juan Tomás căzând în genunchi şi ducându-şi pistolul la gură, dar nu apucă să tragă pentru că gloanţele celorlalţi îl culcară la pământ. Şi el fusese nimerit, de multe ori, dar nu era încă mort. „Nu-s mort, la dracu', nu sunt." Trăsese toate cartuşele din încărcător şi, căzut la pământ, încerca să bage mâna în buzunar pentru a scoate stricnina. Blestemata de mână nu-l asculta. Nu mai era nevoie, Antonio. Vedea stelele strălucitoare ale nopţii care începea, vedea faţa surâzătoare a lui Tavito şi se simţea tânăr din nou.

XX

Când limuzina Şefului plecă, abandonându-l în mocirlă, generalul José René Román tremura din cap până în picioare, ca bieţii soldaţi pe care-i văzuse murind de paludism în Dajabón, o garnizoană de la graniţa haitiano-dominicană, la începutul carierei lui militare. Trecuseră mulţi ani de când Trujillo se înverşuna împotriva lui, dându-i clar de înţeles, în familie, dar şi în faţa străinilor, cât de puţin îl aprecia, făcându-l prost în orice împrejurare. Dar niciodată nu mersese atât de departe cu dispreţul şi jignirile ca în seara asta.

După ce tremuratul i se mai potoli, se îndreptă spre Baza Aeriană din San Isidro. Ofiţerul de gardă aproape că se sperie când îl văzu apărând, în mijlocul nopţii, pe jos şi plin de noroi, pe însuşi şeful Forţelor Armate. Generalul Virgilio García Trujillo, comandantul Bazei şi cumnatul lui Román – şi fratele geamăn al Mireyei – nu era acolo, dar ministrul Forţelor Armate îi reuni pe toţi ofiţerii şi îi muştrului zdravăn; ţeava spartă care-l scosese din sărite pe Excelenţa sa trebuia reparată *ipso facto*, altfel pedepsele vor fi dintre cele mai severe. Şeful va veni să verifice şi ştiau cu toţii că era neîndurător în ce priveşte curăţenia. Ceru un jeep cu şofer ca să ajungă acasă; nu se schimbă şi nu se spălă înainte de a pleca.

În jeep, în drum spre Ciudad Trujillo, îşi spuse că, de fapt, tremuratul acela nu se datora insultelor Şefului, ci tensiunii în care trăise de când fusese căutat la telefon şi aflase că Binefăcătorul era furios. Pe tot parcursul zilei, îşi spusese de mii de ori că era imposibil, absolut imposibil, să fi aflat de conspiraţia pusă la cale de ruda lui, Luis Amiama şi de prietenul său intim, Juan Tomás Díaz. Nu l-ar fi căutat

la telefon; ar fi dat ordin să fie arestat şi s-ar afla acum la La Cuarenta sau la El Nueve. Cu toate acestea, viermele îndoielii nu-l lăsase nici măcar să se atingă de mâncare când se aşezase la masă. În sfârşit, în ciuda momentului neplăcut prin care trecuse, era o uşurare să ştie că injuriile se datorau unei ţevi sparte şi nu conjuraţiei. Numai gândul că Trujillo ar fi putut afla că era unul dintre conspiratori îi îngheţa oasele.

Putea fi acuzat de multe lucruri, numai de laşitate nu. De când era cadet, în orice împrejurare, dovedise un curaj şi o temeritate ieşite din comun în faţa pericolului, care îi aduseseră faima de macho[54] printre ofiţeri şi subordonaţi. Fusese mereu abil în luptele pe faţă sau de culise. Nu permisese nimănui să nu-i acorde respectul cuvenit. Dar, ca atâtor ofiţeri, ca atâtor dominicani, în faţa lui Trujillo, curajul şi simţul onoarei se eclipsau, şi puneau stăpânire pe el un fel de paralizie a judecăţii şi a muşchilor, o docilitate şi un respect slugarnic. Se întrebase de multe ori de ce simpla prezenţă a Şefului – glăsciorul lui piţigăiat şi privirea lui fixă – îl anihilau din punct de vedere moral.

Tocmai pentru că ştia foarte bine ce putere avea Trujillo asupra lui, generalul Román îi răspunsese fără să stea pe gânduri lui Luis Amiama, cu cinci luni şi jumătate în urmă, când acesta îi vorbise pentru prima oară de o conspiraţie care să pună capăt acestui regim:

— Să-l sechestrăm? Ce prostie! Cât timp va trăi, nimic nu se va schimba. Trebuie omorât.

Se aflau la plantaţia de bananieri pe care Luis Amiama o avea în Guayubín, în Montecristi, privind de pe terasa însorită cum se scurgeau apele pământii ale râului Yaque. Amiama îi spuse că el şi Juan Tomás puneau la cale operaţia aceasta pentru a evita ca regimul să distrugă ţara de tot, grăbind altă revoluţie comunistă, ca în Cuba. Era un plan serios, care avea sprijinul Statelor Unite. Henry

[54] În lb. sp.: mascul. (*N. tr.*)

Dearborn, John Banfield şi Bob Owen, de la legaţie, confirmaseră sprijinul formal şi-l însărcinaseră pe responsabilul CIA în Ciudad Trujillo, Lorenzo D. Berry („Patronul supermagazinului Wimpy's?" „Da, chiar el") să le procure bani, arme şi explozibil. Statele Unite erau neliniştite de excesele lui Trujillo, de la atentatul împotriva Preşedintelui venezuelean Rómulo Betancourt, şi voiau să şi-l ia de pe cap; asigurându-se în acelaşi timp că nu va fi înlocuit de un al doilea Fidel Castro. De aceea, vor sprijini un grup serios, anticomunişti convinşi, care să constituie o Juntă civico-militară, ce va organiza alegeri libere după şase luni. Amiama, Juan Tomás Díaz şi americanii erau de acord: Pupo Román trebuia să conducă această Juntă. Cine altcineva era mai potrivit pentru a obţine adeziunea garnizoanelor şi o tranziţie disciplinată spre democraţie?

— Să-l sechestrăm, să-i cerem să renunţe? – se scandalizează Pupo. Ăştia nu ştiu în ce ţară ne aflăm şi cu ce om au de-a face. Parcă tu nu l-ai cunoaşte. Nu se va lăsa niciodată prins viu. Şi nu-i veţi obţine niciodată demisia. Trebuie ucis.

Şoferul jeep-ului, un sergent, conducea în tăcere şi Román trăgea adânc dintr-o Lucky Strike, ţigările lui preferate. De ce acceptase să intre în această conjuraţie? Spre deosebire de Juan Tomás Díaz, căzut în dizgraţie şi îndepărtat din Armată, el risca să piardă totul. Ajunsese la funcţia cea mai înaltă la care putea aspira un militar, şi, deşi nu-i mergea prea bine în afaceri, fermele îi rămăseseră întotdeauna sub control. Pericolul să fie sechestrate dispăruse o dată cu plata celor patru sute de mii de pesos la Banca Agricolă. Şeful plătise această datorie nu din consideraţie faţă de el, ci din aroganţă, din sentimentul că familia lui n-avea voie să lase niciodată o impresie proastă, că imaginea lui Trujillo şi a rudelor sale trebuia să rămână mereu imaculată. Nu fusese nici pofta de putere, perspectiva de a se vedea uns Preşedinte

provizoriu al Republicii Dominicane şi posibilitatea, foarte mare, de-a deveni apoi Preşedinte ales. Ceea ce-l determinase să-şi dea acordul pentru conspiraţie a fost ranchiuna acumulată în urma atâtor ofense pe care Trujillo i le adusese de la căsătoria cu Mireya, căsătorie care-l transformase într-un membru al clanului privilegiat şi intangibil. Din acest motiv Şeful îi netezise ascensiunea, înaintea altora, îl numise în posturi importante şi, din când în când, îi făcea cadouri în bani sau îi obţinea tot felul de sinecuri care îi permiteau să trăiască pe picior mare. Dar trebuise să plătească toate aceste favoruri şi distincţii cu înjosirea şi cu batjocura la care era supus. „Şi asta contează cel mai mult”, gândi.

În aceste cinci luni şi jumătate, de fiecare dată când Şeful îl umilea, generalul Román, la fel ca acum, în timp ce jeep-ul traversa Podul Radhamés, îşi spunea că în curând va fi un om întreg, cu viaţă proprie, şi nu o fiinţă handicapată, aşa cum se străduia Trujillo să-l facă să se simtă. Deşi Luis Amiama şi Juan Tomás nu o bănuiau, el intrase în conspiraţie pentru a-i demonstra Şefului că nu era fiinţa inutilă pe care-o credea el.

Condiţiile lui fuseseră foarte concrete: nu va mişca un deget până nu-l va vedea mort. Abia atunci va trece la mobilizarea trupelor, la capturarea fraţilor lui Trujillo, a ofiţerilor şi civililor celor mai aserviţi regimului, începând cu Abbes Garda. Nici Luis Amiama, nici generalul Díaz nu trebuia să menţioneze cuiva, nici măcar şefului grupului de acţiune, Antonio de la Maza, că făcea parte din conjuraţie. Nu vor exista mesaje scrise, nici convorbiri telefonice. Doar convorbiri directe. El va acţiona, cu precauţie, numind ofiţeri de încredere în posturile cheie, astfel încât, când va veni ziua, garnizoanele să asculte de o singură voce.

Aşa şi făcuse, numind la conducerea Fortăreţei din Santiago de los Caballeros, a doua din ţară, pe generalul

César A. Oliva, coleg de promoţie şi prieten intim. De asemenea, aranjă în aşa fel încât să instaleze la comanda Brigăzii a Patra, cu sediul în Dajabón, pe credinciosul său aliat, generalul García Urbáez. *Pe* de altă parte, conta pe generalul Guarionex Estrella, comandantul Brigăzii a Doua, staţionată în La Vega. Nu era foarte bun prieten cu Guaro, trujillist convins, dar, fiind fratele Turcului Estrella Sadhalá, din grupul de acţiune, era logic să presupună că va fi de partea lor.

Când se va întâmpla? Foarte curând, fără îndoială. De ziua lui, pe 24 mai, doar cu şase zile în urmă, Luis Amiama şi Juan Tomás Díaz, invitaţi la casa lui de vacanţă, îl asigurară că totul era pregătit. Juan Tomás fusese categoric: „în orice moment, Pupo”. Îi spuseră că Preşedintele Joaquín Balaguer acceptase să facă parte din Junta civico-militară condusă de el. Le ceru amănunte, dar nu ştiau mai mult; demersurile le făcuse doctorul Rafael Batlle Viñas, căsătorit cu Indiana, verişoara lui Antonio de la Maza şi medic personal al lui Balaguer. Îl chestionase pe Preşedintele fantoşă, întrebându-l dacă, în cazul dispariţiei subite a lui Trujillo, „va colabora cu patrioţii”. Răspunsul fusese criptic: „Conform Constituţiei, dacă Trujillo dispare, trebuie să se conteze pe mine”. Era o veste bună? Lui Pupo Román, acel omuleţ liniştit şi şiret îi inspirase întotdeauna neîncrederea instinctivă pe care o simţea faţă de toţi birocraţii şi intelectualii. Era imposibil de ştiut ce gândea; în spatele manierelor sale afabile şi a dezinvolturii pe care o afişa, se afla o enigmă. Dar, oricum, ceea ce spuneau prietenii săi era sigur: complicitatea lui Balaguer îi va linişti pe americani.

Când ajunse acasă, în Gazcue, era nouă şi jumătate seara. Ordonă şoferului să se întoarcă la San Isidro. Mireya şi fiul lor, Álvaro, tânăr locotenent în Armată, care venise în ziua lui liberă să-i vadă, se speriară văzându-l în halul în care era. Le povesti ce se întâmplase, în timp ce-şi

scotea hainele murdare. Îi ceru Mireyei să-l sune pe fratele ei şi-l puse la curent pe generalul Virgilio García Trujillo cu motivele furiei Şefului:

— Regret, cumnate, dar sunt obligat să te sancţionez. Mâine, înainte de ora zece, să te prezinţi la mine la birou.

— Drace, pentru o ţeavă spartă! – exclamă Virgilio, amuzat. Omul nu mai ştie ce să inventeze!

Făcu un duş, săpunindu-se din cap până în picioare. Când ieşi din cadă, Mireya îi întinse o pijama curată şi un halat de mătase. Stătu lângă el în timp ce se ştergea, se parfuma şi se îmbrăca. Contrar a ceea ce credeau toţi, începând cu Şeful, nu se căsătorise cu Mireya din interes. Se îndrăgostise de fata asta brunetă şi timidă şi-şi riscase viaţa făcându-i curte în ciuda opoziţiei lui Trujillo. Erau o pereche fericită, nu avuseseră certuri şi supărări în douăzeci de ani de când erau împreună. În timp ce stătea de vorbă la masă cu Mireya şi Alvaro – nu-i era foame, se mulţumi să bea un rom cu gheaţă –, se întreba care o să fie reacţia nevestei lui. Va fi de partea soţului sau a clanului? Îndoiala îl paraliza. O văzuse de multe ori pe Mireya indignată de manierele brutale ale Şefului; poate asta va înclina balanţa în favoarea lui. În plus, cărei dominicane nu i-ar plăcea să devină prima doamnă a naţiunii?

După cină, Álvaro ieşi să bea o bere cu prietenii. Mireya urcă împreună cu el, în dormitorul de la etajul doi, şi deschiseră televizorul. Vocea Dominicană transmitea un program de muzică de dans cu cântăreţi şi orchestre la modă. Înainte de sancţiunile economice, postul avea contracte cu cei mai buni artişti latinoamericani, dar, în ultimul an, din cauza crizei, aproape toată producţia televiziunii lui Petán Trujillo se realiza cu artişti din ţară.

În timp ce ascultau merengues şi danzones[55] cu orchestra „Generalisimul”, dirijată de maestrul Luis Alberti, Mireya comenta mâhnită aceste încurcături cu

[55] Dans cubanez. (*N. tr.*)

Biserica, cât ar vrea să se termine o dată. Atmosfera era încărcată şi prietenele ei, în timpul canastei, îi povesteau zvonuri despre o revoluţie, despre faptul că John Kennedy va trimite trupele infanteriei marine americane. Pupo o linişti: Şeful îşi va impune punctul de vedere şi de data aceasta şi ţara va reveni la linişte şi prosperitate. Vocea îi suna atât de fals, încât tăcu imediat, prefăcându-se că tuşeşte.

După puţin timp, auziră scârţâind frânele unui automobil şi un claxonat insistent. Generalul sări din pat şi se uită pe fereastră. Zări, coborând din automobil, silueta ca o lamă de cuţit a generalului Arturo Espaillat, Briciul. Îndată ce-i văzu faţa, îngălbenită la lumina felinarului de pe stradă, inima îi sări în piept: asta e.

— Ce s-a întâmplat, Arturo? – întrebă, scoţând capul pe fereastră.

— Ceva foarte grav – spuse generalul Espaillat, apropiindu-se. Eram cu soţia mea la El Pony şi am văzut trecând Chevroletul Şefului. Un pic mai târziu, am auzit focuri de armă. M-am dus imediat să văd ce se întâmplă şi am nimerit într-o ploaie de împuşcături, chiar pe mijlocul şoselei.

— Cobor imediat, imediat – strigă Pupo Román. Mireya îşi pusese un halat şi-şi făcea cruce: „Doamne, unchiul meu”, „Sfinte Iisuse, Dumnezeu să-l ajute”.

Din acel moment, în toate minutele şi orele care au urmat, timp în care se hotăra soarta lui, a familiei, a conjuraţilor şi, la urma urmei, a Republicii Dominicane, generalul José René Román a ştiut cu perfectă luciditate ce ar fi trebuit să facă. De ce a acţionat exact invers? Se va întreba el însuşi deseori în lunile următoare, fără să găsească vreun răspuns. Ştia, în timp ce cobora scările, că în acele circumstanţe, unicul lucru înţelept, dacă iubea viaţa şi nu voia ca atentatul să eşueze, era să deschidă uşa fostului şef al SIM, militarul cel mai compromis de

acţiunile criminale ale regimului, executant al nenumăratelor sechestrări de persoane, şantaje, torturi şi asasinate din ordinul lui Trujillo, şi să descarce în el toate gloanţele din revolver. Briciului, trecutul său nu-i lăsa altă alternativă decât să-şi menţină loialitatea de câine faţă de Trujillo şi regim, ca să nu ajungă la închisoare sau să fie asasinat.

Deşi ştia foarte bine asta, deschise uşa şi-l lăsă să intre împreună cu soţia lui, pe care o sărută pe obraji şi o linişti, căci Ligia Fernández Espaillat îşi pierduse controlul şi vorbea întruna, incoerent. Briciul îi dădu amănunte: apropiindu-se cu maşina, auzea împuşcăturile asurzitoare de revolvere, carabine şi puşti semiautomate şi, la lumina focurilor de armă, recunoscu Chevroletul Şefului şi reuşi să vadă un om pe şosea trăgând, poate era Trujillo. N-avea cum să-i vină în ajutor; era îmbrăcat civil, nu era înarmat. Înspăimântat că vreun glonţ ar putea s-o nimerească pe Ligia, întorsese maşina şi venise aici. Trecuseră cincisprezece sau cel mult douăzeci de minute.

— Aşteaptă, mă îmbrac imediat – Román urcă scara în fugă, urmat de Mireya, care dădea din mâini şi din cap ca o nebună.

— Trebuie să-l anunţăm pe unchiul Negrul – exclamă, în timp ce îşi punea uniforma. O văzu alergând la telefon şi formând numărul.

Înainte ca ea să deschidă gura, îşi dădu imediat seama că trebuia să împiedice acea convorbire, dar nu o făcu. Luă receptorul şi, încheindu-şi cu o singură mână cămaşa, îl preveni pe generalul Héctor Bienvenido Trujillo:

— Adineauri am primit o informaţie despre un posibil atentat împotriva Excelenţei Sale, pe şoseaua San Cristóbal. Mă duc imediat acolo. O să vă ţin la curent.

Termină cu îmbrăcatul şi coborî cu o puşcă semiautomată M-1 în mâini, cu încărcătorul pus. În loc să tragă o rafală şi să termine cu Briciul, îi cruţă viaţa încă o

dată şi fii de acord cu Espaillat, când, cu ochii lui de şoarece speriat, acesta îl sfătui să alerteze Statul Major şi să dea ordin să rămână pe loc. Generalul Román sună la Fortăreaţa 18 Decembrie şi ordonă tuturor garnizoanelor încartiruite o mobilizare riguroasă în cazarmă, închiderea ieşirilor din capitală, şi-i preveni pe comandanţii din provincie că în scurt timp va lua legătura cu ei prin telefon sau prin staţia de radio, cu privire la o chestiune de maximă urgenţă. Pierdea un timp irecuperabil, dar nu putea să nu acţioneze în felul acesta, care, credea el, va risipi orice îndoială din mintea Briciului cu privire la persoana lui.

— Să mergem – îi spuse lui Espaillat.

— Trec s-o las pe Ligia acasă. Ne vedem pe şosea. Pe la kilometrul şapte, aproximativ.

Când plecă, la volanul maşinii sale, ştia că trebuia să meargă imediat la generalul Juan Tomás Díaz, care locuia foarte aproape de el, pentru a verifica dacă într-adevăr Trujillo fusese asasinat – sigur că fusese –, şi să declanşeze lovitura de stat. Nu avea altă scăpare; cu Trujillo mort sau numai rănit, el era oricum complice. Dar, în loc s-o ia spre casa lui Juan Tomás sau a lui Amiama, merse spre bulevardul George Washington. În apropiere de Târgul de Animale, îl văzu, într-o maşină care îl semnaliza, pe colonelul Marcos Antonio Jorge Moreno, şeful escortei personale a lui Trujillo, însoţit de generalul Pou.

— Suntem îngrijoraţi – îi strigă Moreno, scoţând capul pe geam. Excelenţa Sa nu a ajuns la San Cristóbal.

— A avut loc un atentat – îi informă Román. Urmaţi-mă!

La kilometrul şapte, când, în fasciculele de lumină ale lanternelor lui Moreno şi Pou, văzu Chevroletul negru ciuruit, geamurile pulverizate şi pete de sânge pe asfalt, printre cioburi şi fragmente de metal, fu convins că atentatul reuşise. După o asemenea ploaie de gloanţe Trujillo nu putea fi decât mort. Şi, prin urmare, trebuia să-i

aresteze, să-i recruteze sau să-i ucidă pe Moreno şi Pou, doi adepţi convinşi ai lui Trujillo, şi, înainte de sosirea lui Espaillat şi a altor militari, să zboare la Fortăreaţa 18 Decembrie, unde s-ar fi aflat în siguranţă. Dar nici acum nu acţionă, ci dimpotrivă, arătând aceeaşi consternare ca Moreno şi Pou, cercetă împreună cu ei locul şi se bucură când colonelul găsi printre tufişurile de pe marginea şoselei un revolver. Sosiră imediat patrulele şi gărzile, şi Briciul le dădu ordin să continue căutarea. El plecă la Statul Major.

Aflat acum în maşina oficială, condusă de şoferul său, sergentul major Morones, în drum spre Fortăreaţa 18 Decembrie, fumă câteva ţigări Lucky Strike. Luis Amiama şi Juan Tomás îl căutau probabil disperaţi, cu cadavrul lui Trujillo după ei. Era de datoria lui să le dea un semn. Dar în loc de asta, ajungând la Statul Major, ordonă să nu fie lăsat să intre, sub niciun motiv, vreun civil, oricine ar fi el.

Găsi Fortăreaţa în fierbere, o agitaţie de neconceput în mod normal la ora aceea. În timp ce urca scările în grabă spre postul său de comandă şi răspundea ofiţerilor la salut, auzi întrebări – „E o încercare de debarcare în faţa Târgului de Animale, dom' general?" la care nu răspunse şi-şi continuă drumul.

Intră, agitat, simţind cum îi bătea inima, şi o simplă privire spre cei aproximativ douăzeci de ofiţeri de rang înalt reuniţi în biroul său îi fu de-ajuns să înţeleagă că, în ciuda tuturor oportunităţilor pierdute, mai avea încă la dispoziţie o ocazie de a pune în aplicare Planul. Acei ofiţeri care, îndată ce îl văzură, îşi ciocniră călcâiele şi-i prezentară salutul militar, erau un grup de elită, de înaltă comandă, prieteni în cea mai mare parte, şi aşteptau ordinele sale. Ştiau sau intuiau că se produsese un vid de putere înspăimântător şi, formaţi în tradiţia disciplinei şi a totalei dependenţe faţă de Şef, aşteptau ca el să-şi asume conducerea, şi să ia decizii ferme. Pe feţele generalilor

Fernández A. Sánchez, Radhamés Hungría, Fausto Caamaño şi Félix Hermida, ale coloneilor Rivera Cuesta şi Cruzado Piña, ale maiorilor Wessin y Wessin, Pagán Montás, Saldaña, Sánchez Pérez, Fernández Domínguez şi Hernando Ramírez, se citeau frica şi speranţa. Voiau să-i scoată din nesiguranţa împotriva căreia nu ştiau cum să se apere. Un discurs pronunţat cu vocea unui şef care are coaiele la locul lor şi ştie ce face, explicându-le că în aceste împrejurări foarte grave, dispariţia sau moartea lui Trujillo, din motive care urmează să fie cercetate şi judecate, deschidea Republicii o ocazie providenţială pentru schimbare. Mai întâi însă, trebuia să se evite haosul, anarhia, o revoluţie comunistă, cu corolarul ei, ocupaţia nord-americană. Ei, patrioţi prin vocaţie şi profesie, aveau datoria de a acţiona. Ţara se ducea de râpă, era supusă embargoului din cauza abuzurilor unui regim care, deşi în trecut a adus ţării servicii nepreţuite, a degenerat acum într-o tiranie condamnată peste tot în lume. E nevoie să o luăm înaintea evenimentelor, având în vedere viitorul. Le cerea să-l urmeze, să oprească împreună prăbuşirea în abisul de la picioarele lor. Ca şef al Forţelor Armate va conduce o Juntă civico-militară alcătuită din personalităţi reprezentative, însărcinată să asigure tranziţia spre democraţie, ce va permite ridicarea sancţiunilor impuse de Statele Unite, şi să convoace alegeri, sub controlul OSA. Junta conta pe asentimentul Washington-ului şi el conta pe colaborarea lor, ca şefi ai instituţiei celei mai prestigioase din ţară. Ştia că discursul lui va fi primit cu aplauze, şi că, dacă exista vreun nehotărât, adeziunea celorlalţi îl va câştiga de partea lor. Îi va fi uşor atunci să dea ordine ofiţerilor executivi ca Fausto Caamaño şi Félix Hermida să-i aresteze pe fraţii lui Trujillo, să-i închidă pe Abbes García, pe colonelul Figueroa Canion, pe căpitanul Candito Torres, pe Clodoveo Ortiz, pe Américo Dante Minervino, pe César Rodríguez

Villeta şi pe Alicinio Peña Rivera, făcând astfel inutilizabilă maşinăria SIM.

Dar, deşi ştia cu certitudine ce trebuia să facă în clipele acelea, nu făcu nimic. După câteva secunde de linişte şovăitoare, se limită să-i informeze într-un limbaj echivoc, poticnit, bâlbâit, că, având în vedere atentatul împotriva Generalisimului, Forţele Armate trebuie să se menţină unite, gata de acţiune. Îşi dădea seama de decepţia subordonaţilor săi, o simţea foarte bine. În loc să le sădească în suflet încredere, le transmitea nesiguranţa lui. Nu asta aşteptau de la el. Pentru a-şi ascunde confuzia, ceru legătura cu garnizoanele din provincie. Repetă generalului César A. Oliva din Santiago, generalului García Urbáez din Dajabón şi generalului Guarionex Estrella din La Vega, cu aceeaşi nehotărâre în glas – limba i se împleticea, de parcă ar fi fost beat – că, din cauza atentatului, să ţină trupele în cazarmă şi să nu facă vreo mişcare fără aprobarea lui.

După ce încheie şirul convorbirilor telefonice, rupând o secretă cămaşă de forţă care parcă-l imobilizase, luă o iniţiativă în direcţia cea bună:

— Nu vă retrageţi – anunţă, ridicându-se în picioare. Voi convoca imediat o reuniune la cel mai înalt nivel.

Dădu ordin să fie chemaţi Preşedintele Republicii, şeful Serviciului de Inteligenţă Militară şi generalul ex-Preşedinte, Héctor Bienvenido Trujillo. Îi va chema şi îi va aresta aici pe toţi trei. Dacă Preşedintele Balaguer era în conspiraţie, îi va da o mână de ajutor în evenimentele ce vor urma. Percepu printre ofiţeri o anumită derută; schimbau priviri, vorbeau între ei în şoaptă. I-l dădură la telefon pe doctorul Balaguer, pe care-l scoseseră din pat:

— Îmi pare rău că v-am trezit, domnule Preşedinte. A avut loc un atentat împotriva Excelenţei Sale, în timp ce se îndrepta spre San Cristóbal. În calitate de secretar de stat al Forţelor Armate, am convocat o reuniune urgentă la

Fortăreaţa 28 Decembrie. Vă rog să veniţi fără întârziere.

Preşedintele Balaguer nu spuse nimic o bună bucată de timp, astfel încât Román crezu că se întrerupsese convorbirea. Tăcerea se datora surprizei? Sau satisfacţiei că Planul începea să se îndeplinească? Sau neîncrederii în acel apel intempestiv? În cele din urmă auzi răspunsul, pronunţat fără nici cea mai mică emoţie:

— Dacă s-a întâmplat ceva atât de grav, datoria mea, ca Preşedinte al Republicii, nu e să fiu într-o garnizoană, ci la Palatul Naţional. Plec chiar acum acolo. Vă sugerez ca reuniunea să se desfăşoare în biroul meu. Bună seara.

Fără să-i dea timp la replică, închise telefonul.

Johnny Abbes García îl ascultă cu atenţie. Bine, va veni la reuniune, dar după ce va sta de vorbă, să afle ce s-a întâmplat, cu căpitanul Zacarías de la Cruz, care tocmai fusese adus, grav rănit, la Spitalul Marión. Doar Negrul Trujillo păru să accepte convocarea. „Vin imediat. I se păru răvăşit de cele întâmplate. Dar nu apăru nici după o jumătate de oră de aşteptare, şi generalul José René Román înţelese că planul său de ultim moment nu avea nicio şansă de izbândă. Niciunul dintre cei trei nu va cădea în cursă. Iar el, prin felul lui de a se comporta, se scufunda tot mai mult în nisipuri mişcătoare de unde, curând, va fi prea târziu să mai scape. Cel puţin, să facă rost de un avion militar care să-l ducă undeva în Haiti, Trinidad, Puerto Rico, Antilele Franceze sau în Venezuela, unde ar fi primit cu braţele deschise.

Începând din acel moment, intră într-un fel de somnambulism. Timpul se eclipsa sau, în loc să meargă înainte, se învârtea continuu, obsedantă repetiţie a unor idei fixe care îl înnebuneau şi îl aruncau într-o deprimare profundă. Nu va mai ieşi din această stare timp de patru luni şi jumătate, cât îi mai rămânea din viaţă, dacă asta se mai putea numi viaţă şi nu infern, coşmar. Până pe 12 octombrie 1961 nu reuşi să mai aibă o noţiune clară a

timpului; simţea, în schimb, misterioasa eternitate, care nu-l interesase niciodată. În momentele de luciditate ce-l asaltau pentru a-i aminti că încă mai trăia, că nu se terminase încă, se martiriza cu aceeaşi obsesie: de ce, ştiind că *asta* te aştepta, nu ai acţionat cum trebuia? Întrebarea aceasta îl va chinui mai tare decât torturile pe care avea să le înfrunte cu mare curaj, poate pentru a-şi dovedi sieşi că nu din laşitate se comportase cu atâta indecizie în acea interminabilă noapte de 31 mai 1961.

Incapabil să se pună de acord cu propriile lui acte, se afundă în contradicţii şi iniţiative ciudate. Îi dădu ordin cumnatului său, generalul Virgilio García Trujillo, să scoată din San Isidro, unde se aflau diviziile blindate, patru tancuri şi trei companii de infanterişti pentru a întări apărarea Fortăreţei 18 Decembrie. Se hotărî însă imediat să abandoneze Fortăreaţa şi să se ducă la Palat, instruindu-l pe şeful Statului Major al Armatei, tânărul general Tuntin Sánchez, să-l ţină la curent cu tot ce se întâmplă. Înainte de a pleca, îl sună la închisoarea La Victoria pe Américo Dante Minervino. *Pe* un ton categoric, îi dădu ordin să-i lichideze imediat, într-o discreţie absolută, pe deţinuţii Segundo Imbert Barreras şi Rafael Augusto Sánchez Saulley şi să facă să dispară cadavrele. Se temea că Antonio Imbert, din grupul de acţiune, îşi alertase fratele şi-i destăinuise complicitatea lui la conjuraţie. Américo Dante Minervino, obişnuit cu aceste misiuni, nu întrebă nimic: „Am înţeles. Să trăiţi, dom' general". Îl dezorientă pe generalul Tuntin Sánchez spunându-i să instruiască patrulele din SIM, Armată şi Aviaţie care erau în căutarea vinovaţilor, că persoanele de pe lista de „duşmani" şi „trădători" pe care i-o înmânase, trebuie ucise la cea mai mică încercare de a se împotrivi arestării. („Nu vrem prizonieri care să servească apoi campaniilor internaţionale împotriva ţării noastre.") Subordonatul său nu făcu niciun comentariu. Va transmite

instrucţiunile întocmai, dom' general.

Când să plece din Fortăreaţă spre Palat, locotenentul de pază îl informă că un automobil cu doi civili sosise la intrare; unul dintre ei spunea că este fratele său Ramón (Bibín), şi dorea să-l vadă. Conformându-se ordinului primit, îi obligase să plece. Román aprobă, fără niciun cuvânt. Deci şi fratele său era în conjuraţie; deci Bibín va plăti şi el pentru îndoielile şi şovăielile lui. Cufundat într-un soi de hipnoză, se gândi că poate indolenţa i se datora faptului că, deşi trupul Şefului murise, sufletul lui, spiritul sau cum s-o fi numind, continua să-l ţină în sclavie.

La Palatul Naţional găsi dezordine şi dezolare. Aproape toată familia Trujillo era acolo. Petán, cizme de călărie şi pistol-mitralieră pe umăr, tocmai sosise de la moşia sa din Bonao şi se plimba dintr-un loc în altul ca un călăreţ mexican dintr-o caricatură. Héctor (Negrul), prăbuşit pe o canapea, îşi freca braţele ca şi cum i-ar fi fost frig. Mireya şi soacra lui, Marina, o consolau pe doña María, soţia Şefului, palidă de parc-ar fi fost moartă, cu ochii scăpărând de mânie. În schimb, Angelita plângea şi-şi frământa mâinile, fără ca soţul ei, colonelul José León Estévez (Pechito), în uniformă şi cu faţa îngrijorată, s-o poată linişti. Simţi ochii tuturor îndreptaţi spre el; vreo veste? Îi îmbrăţişă, unul câte unul: se trecea prin sită întreg oraşul, casă cu casă, stradă cu stradă, şi, curând… Atunci descoperi că ei ştiau mai mult decât şeful Forţelor Armate. Prinseseră pe unul dintre conspiratori, ex-militarul Pedro Livio Cedeño, pe care Abbes García îl interoga la Clinica Internaţională. Colonelul José León Estévez îi anunţase pe Ramfis şi Radhámes, care încercau să închirieze un avion Air France care să-i aducă de la Paris. Tot atunci, îşi dădu seama că începea să piardă puterea pe care i-o conferea funcţia şi pe care o risipise în ultimele ore; deciziile nu mai plecau din biroul său, ci din acelea ale şefilor SIM, Johnny Abbes García şi colonelul Figueroa Carrión, sau de la

prietenii şi rudele lui Trujillo, cum era Pechito sau cumnatul lui, Virgilio. O forţă invizibilă îl îndepărta de putere. Nu-l miră că Negrul Trujillo nu-i dădu nicio explicaţie că nu venise la şedinţa la care îl invitase.

Se îndepărtă de grup, căută un telefon şi sună la Fortăreaţă. Ordonă şefului său de Stat Major să trimită trupe la Clinica Internaţională. S-o încercuiască şi să-l pună sub supraveghere pe ex-ofiţerul Pedro Livio Cedeño, împiedicând ca SIM să-l scoată de acolo, folosindu-se chiar forţa, dacă era necesar. Prizonierul trebuia mutat la Fortăreaţa 18 Decembrie. Va veni să-l interogheze el personal. Tuntin Sánchez, după o tăcere funestă, se limită la un salut: „Bună seara, dom' general". Îşi spuse atunci că poate asta fusese cea mai mare greşeală a lui din toată noaptea aceea.

În sala unde se afla familia lui Trujillo, se adunase şi mai multă lume. Toţi îl ascultau într-o tăcere îndurerată pe colonelul Abbes García, care, în picioare, spunea cu amărăciune în glas:

— Puntea dentară găsită pe şosea este a Excelenţei Sale. Doctorul Fernando Camino ne-a confirmat-o. Se presupune că dacă nu a murit, starea sa este foarte gravă.

— Ce se întâmplă cu asasinii? – îl întrerupse Román, cu o atitudine sfidătoare. A vorbit tipul? Şi-a denunţat complicii?

Faţa buhăită a şefului SIM se întoarse spre el. Ochii lui de batracian îl scăldară într-o privire care, în gradul extrem de susceptibilitate în care se afla, i se păru ironică.

— A denunţat trei – explică Johnny Abbes, privindu-l fără să clipească. Antonio Imbert, Luis Amiama şi generalul Juan Tomás Díaz. Spune că ultimul e căpetenia.

— I-aţi prins?

— Oamenii mei îi caută prin tot Ciudad Trujillo – îl asigură Johnny Abbes García. Şi încă ceva. În spatele atentatului ar putea fi Statele Unite.

Bolborosi câteva cuvinte de felicitare pentru colonelul Abbes García şi se întoarse la telefon. Îl sună din nou pe generalul Tuntin Sánchez. Patrulele trebuie să-i aresteze imediat pe generalul Juan Tomás Díaz, pe Luis Amiama şi pe Antonio Imbert, precum şi pe membrii familiilor lor, „vii sau morţi, nu contează, deşi mai bine morţi, căci e posibil ca CIA să încerce să-i scoată din ţară”. Când puse receptorul în furcă, avu certitudinea că, aşa cum evoluau lucrurile, nici măcar exilul nu mai era posibil. Nu-i rămânea decât să-şi tragă un glonţ în cap.

În salon, Abbes García continua să vorbească. De data aceasta nu despre asasini, ci despre situaţia din ţară.

— Este neapărat nevoie ca în aceste momente un membru al familiei Trujillo să-şi asume Preşedinţia Republicii – spuse. Doctorul Balaguer trebuie să renunţe şi să cedeze funcţia generalului Héctor Bienvenido sau generalului José Arismendi. Poporul va şti astfel că spiritul, filosofia şi politica Şefului nu vor suferi nicio schimbare şi vor continua să călăuzească viaţa dominicană.

Urmară câteva momente de stânjeneală. Cei prezenţi schimbau priviri între ei. Vocea de ucigaş, groasă şi vulgară, a lui Petán Trujillo, domină sala:

— Johnny are dreptate. Balaguer trebuie să renunţe. Negrul sau eu ne vom asuma Preşedinţia. Poporul va şti astfel că Trujillo nu a murit.

În clipa aceea, urmărind privirile tuturor celor prezenţi, generalul Román descoperi că Preşedintele fantoşă se afla acolo. Mic şi discret ca întotdeauna, ascultase totul aşezat într-un scaun din colţ, ca şi cum nu ar fi vrut să incomodeze pe nimeni. Era îmbrăcat cu corectitudinea dintotdeauna şi afişa un calm desăvârşit, ca şi cum ar fi fost vorba de o măruntă formalitate. Schiţă o jumătate de zâmbet şi vorbi cu un calm care încremeni atmosfera:

— Aşa cum ştiţi, eu sunt Preşedintele Republicii prin decizia Generalisimului, care s-a supus mereu procedurilor

constituţionale. Ocup acest post pentru a simplifica lucrurile, nu pentru a le complica. Dacă demisia mea va uşura situaţia, o veţi avea. Dar, permiteţi-mi o sugestie. Înainte de a lua o decizie definitivă, care înseamnă de fapt întreruperea legalităţii, nu este oare înţelept să aşteptăm sosirea generalului Ramfis Trujillo? Fiul cel mare al Şefului, moştenitorul lui din punct de vedere spiritual, militar şi politic, nu ar trebui consultat?

Aruncă o privire spre femeia pe care, în strictul protocol trujillist, semnatarii cronicilor sociale erau obligaţi s-o numească mereu Distinsa Doamnă. María Martínez de Trujillo reacţionă, poruncitoare:

— Doctorul Balaguer are dreptate. Până când nu se întoarce Ramfis, nu trebuie să se schimbe nimic – pe faţa ei rotundă reapăruseră culorile.

Văzând cum Preşedintele Republicii îşi pleca modest privirea, generalul Román ieşi pentru câteva secunde din gelatinoasa rătăcire mentală în care se afla, pentru a-şi spune că, spre deosebire de el, acest omuleţ neputincios, care scria versuri şi părea atât de neînsemnat în lumea asta de *machos* cu pistoale şi mitraliere, ştia foarte bine ce voia şi ce făcea, căci nu-şi pierdea nicio clipă seninătatea. În cursul acelei nopţi, cea mai lungă dintr-o jumătate de secol de viaţă, generalul Román descoperi că în vidul de putere şi dezordinea pe care le produseseră dispariţia Şefului, acel individ aflat mereu pe planul doi, pe care toţi îl crezuseră un conţopist, o figurină decorativă, începea să dobândească o surprinzătoare autoritate.

Ca prin vis, văzu cum, în orele următoare, acea adunare de rude, apropiaţi şi conducători trujillişti se constituia şi se descompunea în grupuri, pentru ca apoi să se asambleze, pe măsură ce faptele se legau între ele, ca piesele dintr-un joc de puzzle care-şi găsesc locul pe rând pentru a forma o imagine completă. Înainte de miezul nopţii fură anunţaţi că pistolul găsit la locul atentatului

aparţinea generalului Juan Tomás Díaz. Când Román dădu ordin ca, în afară de locuinţa acestuia, să fie controlate şi cele ale tuturor fraţilor săi, fu informat că deja asta făceau patrulele SIM conduse de colonelul Figueroa Canion, şi că fratele lui Juan Tomás, Modesto Díaz, predat de către prietenul său, crescătorul de cocoşi de luptă Chucho Malapunta, la care se refugiase, era deja închis la La Cuarenta. După cincisprezece minute, Pupo îi telefonă fiului său Alvaro. Îi ceru să-i aducă muniţii suplimentare pentru puşca M-1 (nu şi-o dăduse jos deloc de pe umăr), convins că din clipă în clipă va trebui să-şi apere viaţa sau să şi-o curme cu propria mână. După ce stătu de vorbă în biroul lui cu Abbes García şi colonelul Luis José Léon Estévez (Pechito) despre episcopul Reilly, avu iniţiativa de a-l scoate cu forţa, pe răspunderea lui, din Colegiul Santo Domingo, sprijinind teoria şefului SIM că trebuia executat, deoarece nu încăpea nicio îndoială asupra complicităţii bisericii la această uneltire criminală. Soţul Angelitei Trujillo spuse, pipăindu-şi revolverul, că va fi o onoare pentru el să execute ordinul. Se întoarse după o oră, furios. Operaţiunea se realizase fără incidente majore, cu excepţia faptului că fuseseră nevoiţi să lovească doi preoţi confesori, tot americani, şi câteva măicuţe, ce încercau să-l protejeze pe cardinal. Singurul mort era un ciobănesc german care păzea colegiul şi care, înainte de a fi împuşcat, muşcase un agent *calié.* Episcopul se afla acum în centrul de detenţie al Forţelor Aeriene, la kilometrul nouă, pe şoseaua spre San Isidro. Comandantul Rodríguez Méndez, şeful centrului, refuzase să-l execute pe episcop şi-l împiedicase şi pe Pechito León Estévez s-o facă, invocând ordinele primite de la Preşedinţia Republicii.

Stupefiat, Román întrebă dacă se referea la Balaguer. Soţul Angelitei Trujillo confirmă:

— După cum se vede, Preşedintele îşi închipuie că există. Incredibil nu e că secătura se amestecă în această

afacere. Ci că ordinele sale sunt ascultate. Ramfis trebuie să-i arate care-i este lungul nasului.

— Nu-i nevoie să-l aşteptăm pe Ramfis. Mă duc să pun lucrurile la punct chiar acum – izbucni Pupo Román.

Se îndreptă cu paşi grăbiţi spre biroul Preşedintelui, dar pe coridor îI apucă ameţeala. Sprijinindu-se de pereţi, ajunse până la un fotoliu în care se prăbuşi, şi adormi imediat. Se trezi peste câteva ore, ieşind dintr-un coşmar polar, în care, tremurând de frig pe o întindere acoperită de zăpadă, vedea apropiindu-se de el o haită de lupi. Sări în sus speriat şi aproape că o luă la fugă spre biroul Preşedintelui Balaguer. Găsi uşile date de perete. Intră decis să-şi arate autoritatea în faţa acestui pigmeu băgăreţ, şi, altă surpriză, se întâlni în birou, faţă în faţă, cu însuşi episcopul Reilly. Cu chipul descompus, cu haina pe jumătate ruptă, cu semne vizibile că fusese lovit, nobila figură a episcopului păstra totuşi o impunătoare demnitate. Preşedintele Republicii tocmai îl conducea spre ieşire.

— Ah, monseniore, iată cine e aici, secretarul Forţelor Armate, generalul José René Román Fernández – făcu el prezentările. Vine să exprime încă o dată regretul autorităţilor militare pentru neînţelegerea lamentabilă care s-a produs. Aveţi cuvântul meu şi pe cel al şefului Armatei, nu-i aşa, generale Román?, că nici dumneavoastră, nici vreun alt prelat, nici măicuţele de la Santo Domingo nu veţi mai fi deranjaţi. *Sister W*illiemine şi *sister* Helen Claire vor primi chiar de la mine explicaţiile necesare. Trăim momente foarte grele, şi dumneavoastră, ca om cu experienţă, veţi înţelege. Există subalterni care îşi pierd controlul şi întrec măsura, ca în noaptea asta. Nu se va mai repeta. Am dat ordin ca o escortă să vă însoţească până la colegiu. Vă rog să luaţi legătura cu mine personal, dacă mai apare cea mai mică problemă.

Episcopul Reilly, care privea toate astea ca şi cum ar fi

fost înconjurat de marţieni, dădu vag din cap, în semn de rămas bun. Román îl privi furios pe doctorul Balaguer, pipăindu-şi patul puştii:

— Îmi datoraţi o explicaţie, domnule Balaguer. Cine sunteţi dumneavoastră ca să-mi nesocotiţi ordinele, sunând la un centru militar şi vorbind cu un subaltern, ignorând treptele ierarhice. Cine dracu' vă credeţi?

Omuleţul îl privi ca şi cum ar fi ascultat cum plouă. După ce-l studie un moment, schiţă un zâmbet prietenos. Şi, arătându-i un scaun în faţa biroului, îl invită să ia loc. Pupo Román nu se mişcă. Sângele îi fierbea în vene, ca-ntr-un cazan pe punctul de a exploda.

— Răspundeţi la întrebarea mea, ce mama dracului! – strigă.

Nici de data aceasta doctorul Balaguer nu se tulbură. Cu acelaşi ton calm cu care-şi rostea sau îşi citea discursurile, îl certă părinteşte:

— Sunteţi indignat, şi pe bună dreptate, domnule general. Dar faceţi un efort să vă calmaţi. Trăim poate momentul cel mai critic al Republicii, şi dumneavoastră, mai mult decât oricine altcineva, trebuie să fiţi un exemplu de calm pentru ţară.

Rezistă privirii lui furioase – lui Pupo îi venea să-l lovească dar, în acelaşi timp, curiozitatea îl ţinea în loc – şi, după ce se aşeză la birou, adăugă pe acelaşi ton:

— Mulţumiţi-mi că v-am împiedicat să faceţi o mare greşeală, domnule general. Asasinând un episcop, nu aţi fi rezolvat problemele. Le-aţi fi agravat. Dacă vă e de folos, aflaţi că Preşedintele pe care aţi venit să-l jigniţi, este dispus să vă ajute. Deşi, mă tem că nu voi putea să fac prea mult pentru dumneavoastră.

Román nu percepu ironia acelor cuvinte. Ascundeau o ameninţare? Nu, judecând după felul blând în care îl privea Balaguer.

Furia i se risipi, îi era frică acum. Invidia liniştea acestui

pitic prefăcut.

— Aflaţi că am dat ordin să fie executaţi Segundo Imbert şi Papito Sánchez, în La Victoria – răcni, scos din minţi, fără a se mai gândi la ce spune. Făceau parte din conjuraţie. Voi face la fel cu toţi cei implicaţi în asasinarea Şefului.

Doctorul Balaguer dădu uşor din cap, fără ca expresia feţei să i se schimbe vreun pic.

— La boli grave, leacuri pe măsură – murmură, enigmatic. Şi, ridicându-se, se îndreptă spre uşă şi ieşi fără să-şi ia rămas bun.

Román rămase acolo neştiind ce să facă. Optă pentru a se duce la birou. La două şi jumătate, o conduse acasă, la locuinţa lor din Gazcue, pe Mireya, care luase un calmant. Acolo îl găsi pe fratele lui, Bibín, dându-le de băut soldaţilor ce păzeau casa, dintr-o sticlă de Carta Dorada pe care o ţinea ca pe un stindard. Bibín hoinarul, chefliul, nebunul, cartoforul, simpaticul Bibín abia se ţinea pe picioare. A trebuit să-l ducă pe sus în camera de baie de la etaj, pretextând că voia să-l ajute să vomite şi să se spele pe faţă. Îndată ce rămaseră singuri, Bibín izbucni în plâns. Îşi contempla fratele cu o tristeţe infinită în ochii plini de lacrimi. Un fir de salivă îi atârna de buze ca o pânză de păianjen. Coborând glasul, înecându-se, îi povesti cum l-au căutat toată noaptea prin oraş, el, Luis Amiama şi Juan Tomás, şi că, disperaţi, ajunseseră să-l blesteme. Ce s-a întâmplat, Pupo? De ce nu ai făcut nimic? De ce te-ai ascuns? Nu exista un Plan? Grupul de acţiune îşi îndeplinise misiunea ce-i revenea. Îi aduseseră cadavrul, aşa cum ceruse.

— De ce nu ţi-ai îndeplinit rolul tău, Pupo? – suspinele îi zgâlţâiau pieptul. Ce-o să se întâmple cu noi acum?

— Au fost nesincronizări, Bibín, a apărut Briciul Espaillat, care văzuse totul. Nu s-a putut. Acum…

— Acum ne-a luat dracu’ – urlă şi îşi trase mucii Bibín.

Pe Luis Amiama, pe Juan Tomás, Antonio de la Maza, Tony Imbert, pe toţi. Dar, mai ales, pe tine. Pe tine şi pe urmă pe mine, că sunt fratele tău. Dacă ţii la mine, trage-mi un glonţ în cap chiar acum, Pupo.

Descarcă-ţi puşca în mine, profită că sunt beat. Înainte s-o facă ei.

În clipa aceea, bătu la uşă Álvaro: găsiseră cadavrul Generalisimului în portbagajul unui automobil, în curtea generalului Juan Tomás Díaz.

Nu închise ochii toată noaptea, şi nici în următoarea, şi nici în cea care urmă, şi, probabil, în patru luni şi jumătate nu a mai experimentat ceea ce însemnase pentru el a dormi – a se odihni, a uita de el însuşi şi de ceilalţi, a se dizolva într-o inexistenţă din care revenea recuperat, cu mai mult elan –, deşi avea să-şi piardă cunoştinţa de mai multe ori, şi petrecu ore lungi, zile şi nopţi, într-o stupoare stupidă, fără imagini, fără idei, cu dorinţa fixă de a veni mai repede moartea, să-l elibereze. Totul se amesteca şi se învârtea, ca şi cum timpul ar fi devenit un vârtej în care acum şi apoi nu se aflau într-o succesiune logică, şi erau simultane. Se întoarse la Palatul Naţional şi avea să-şi amintească perfect spectacolul doñei María Martínez de Trujillo, urlând în faţa cadavrului Şefului: „Să curgă sângele asasinilor până la ultima picătură!” Şi, imediat, deşi nu putea apărea decât în ziua următoare, figura zveltă, impecabilă, în uniformă, a unui Ramfis palid, clorotic, înclinându-se doar, fără să se aplece, deasupra sicriului sculptat, contemplând chipul Şefului ce fusese machiat, şi murmurând: „Eu nu voi fi atât de mărinimos ca tine cu duşmanii ţării, papi”. I se păru că Ramfis nu-i vorbea tatălui său, ci lui. Îl îmbrăţişă cu putere şi îi gemu la ureche: „Ce pierdere ireparabilă, Ramfis. Bine cel puţin că ne rămâi tu”.

Se vedea apoi imediat pe sine, în uniformă de paradă şi cu inseparabila puşcă semiautomată M-1 în mână, în

biserica din San Cristóbal înţesată de lume, asistând la slujba de înmormântare a Şefului. Câteva paragrafe din discursul unui colosal Preşedinte Balaguer: „Priviţi, domnilor, doborât de o rafală trădătoare, stejarul puternic care, timp de peste treizeci de ani, a înfruntat toate fulgerele şi a ieşit învingător din toate furtunile” – îi umeziră ochii. Îl asculta lângă un Ramfis împietrit şi înconjurat de oameni de pază cu pistoale-mitralieră în mână. Şi se vedea, concomitent, privind (cu o zi, două, sau trei înainte?) coada imensă de mii şi mii de dominicani de toate vârstele, profesiile, rasele şi clasele sociale, aşteptând, ore întregi, sub un soare nemilos, să urce treptele Palatului pentru ca, în mijlocul exclamaţiilor isterice de durere, leşinurilor, strigătelor, ofrandelor aduse spiritelor vudú, să prezinte un ultim omagiu Şefului, Omului, Binefăcătorului, Generalisimului, Părintelui Patriei. Şi, în toată această nebunie, el asculta rapoartele aghiotanţilor săi despre prinderea inginerului Huáscar Tejeda şi a lui Salvador Estrella Sadhalá, despre sfârşitul lui Antonio de la Maza şi al generalului Juan Tomás Díaz în parcul Independencia, colţ cu Bolívar, apărându-se şi trăgând până în ultima clipă, despre moartea, aproape în acelaşi timp, a locotenentului Amado García, şi el împuşcând înainte de a fi împuşcat, despre devastarea şi prădarea casei mătuşii care îl adăpostise, de o gloată de oameni fără minte. Îşi amintea, de asemenea, zvonurile despre misterioasa dispariţie a rudei sale, Luis Amiama şi a lui Antonio Imbert – Ramfis oferise o jumătate de milion de pesos celui care va ajuta la prinderea lor – şi despre arestarea a peste două sute de dominicani, implicaţi în vreun fel în asasinarea lui Trujillo, civili şi militari, în Ciudad Trujillo, Santiago, La Vega, San Pedro de Macorís şi alte câteva localităţi.

Toate astea se amestecau între ele, dar cel puţin erau inteligibile. Ca, de altfel, şi ultima amintire coerentă pe

care memoria lui o păstra: cum, la terminarea slujbei de la catafalcul Generalisimului, în biserica din San Cristóbal, Petán Trujillo îl luase de braţ: „Vino cu mine în maşină, Pupo”. În Cadillacul lui Petán, îşi dăduse seama – a fost ultimul lucru pe care l-a ştiut cu certitudine absolută – că atunci a avut cel din urmă prilej de a scăpa de ce avea să urmeze. Trebuia să-şi descarce arma în fratele Şefului şi apoi în el însuşi, pentru că acel drum nu urma să se sfârşească la locuinţa lui din Gazcue. Se sfârşi la Baza din San Isidro, unde, îl minţise Petán, fără să se preocupe să pară credibil, „va avea loc o adunare de familie”. La intrarea în Baza Aeriană, doi generali, cumnatul său Virgilio García Trujillo şi şeful Statului Major al Armatei, Tuntin Sánchez, îl informară că era arestat, acuzat de complicitate cu asasinii Binefăcătorului Patriei şi Părinte al Patriei Noi. Foarte palizi şi evitând să-l privească în ochi, îi cerură arma. Docil, le dădu puşca M-1, de care nu se despărţise timp de patru zile.

Îl duseră într-o cameră în care se aflau o masă, o maşină de scris veche, un teanc de coli albe şi un scaun. Îi cerură să-şi scoată centura şi pantofii şi le dădură unui sergent. Se supuse, fără să întrebe nimic.

Îl lăsară singur şi, după câteva minute, intrară colonelul Luis José León (Pechito) şi Pirulo Sánchez Rubirosa, cei mai apropiaţi prieteni ai lui Ramfis, care, fără să-l salute, îi spuseră să scrie tot ce ştia despre conspiraţie, cu numele şi prenumele conspiratorilor. Generalul Ramfis – pe care Preşedintele Balaguer, printr-un decret extraordinar ce urma să fie aprobat de Congres chiar în seara aceea, îl numise comandant şef al Forţelor Armate Aeriene, Maritime şi de Uscat ale Republicii – cunoştea perfect implicarea lui, din declaraţiile arestaţilor, care îl denunţaseră cu toţii.

Se aşeză la maşina de scris şi, timp de câteva ore, îndeplini ce i se ceruse. Nu ştia să scrie bine la maşină,

folosea doar două degete, şi făcu multe greşeli, dar nu pierdu timpul să le corecteze. Povesti tot, de la prima sa conversaţie cu cumătrul său, Luis Amiama, cu şase luni în urmă, şi numi peste douăzeci de persoane despre care ştia că erau implicate, dar nu şi pe Bibín. Dădu explicaţia că pentru el a fost hotărâtor faptul că Statele Unite vor sprijini conjuraţia, şi că nu acceptase să conducă Junta civico-militară decât atunci când aflase, de la Juan Tomás, că atât consulul Henry Dearborn, consulul Jack Bennett, cât şi şeful CIA în Ciudad Trujillo, Lorenzo D. Berry (Wimpy), voiau ca el să preia conducerea acestei Junte. Strecură doar un mic neadevăr: anume că ceruse, ca o condiţie pentru a accepta participarea la complot, ca Generalisimul să fie sechestrat şi obligat să renunţe la putere, şi, în niciun caz, asasinat. Ceilalţi conjuraţi îl înşelaseră şi nu-şi îndepliniseră această promisiune. Reciti foile de hârtie scrise şi semnă.

Stătu singur mult timp, aşteptând într-o linişte sufletească pe care nu o mai simţise din noaptea de 30 mai. Când reveniră, se înnopta. Era un grup de ofiţeri necunoscuţi. Îi puseră cătuşe şi, desculţ cum era, îl scoaseră în curtea interioară a bazei şi-l urcară într-o dubă cu geamurile vopsite, pe care citi inscripţia „Institutul Panamerican de Educaţie”. Crezu că îl vor duce la La Cuarenta. Cunoştea foarte bine acea clădire mohorâtă din strada 40, în apropiere de Fabrica Dominicană de Ciment. Aparţinuse generalului Juan Tomás Díaz, care o vânduse Statului, pentru ca Abbes García să o transforme în scena complicatelor sale metode de a smulge mărturii prizonierilor. Fusese chiar de faţă când, după invazia castristă din 14 iunie, unul din interogaţi, doctorul Tejada Florentino, aşezat pe acel Tron grotesc – scaunul unui jeep, tuburi, bastoane electrice, vine de bou, frânghii cu capete de lemn pentru a strangula prizonierul în timp ce era supus şocurilor electrice fusese electrocutat din

greşeala unui tehnician al SIM, care dăduse drumul la voltajul maxim. Dar nu, în loc de La Cuarenta, îl duseră la El Nueve, pe şoseaua Mella, o veche reşedinţă a lui Pirulo Sánchez Rubirosa. Era şi aici un Tron, mai mic, dar mai modern.

Nu-i era frică. Acum, nu. Groaza care, din noaptea asasinării lui Trujillo, îl transformase într-un „posedat", după cum se spunea în ritualurile vudú despre cei care erau goliţi pe dinăuntru de ei înşişi şi ocupaţi de spirite, dispăruse complet. În El Nueve, îl dezbrăcară şi îl aşezară pe scaunul negru, în mijlocul unei încăperi fără ferestre, slab luminată. Mirosul puternic de excremente şi de urină îi întoarse stomacul pe dos. Scaunul, cu toate anexele sale, era diform şi absurd. Fixat de podea, avea curele şi cercuri de metal cu care se legau gleznele, mâinile, pieptul şi capul. Braţele îi erau acoperite cu plăci de cupru pentru a înlesni trecerea curentului electric. Un mănunchi de cabluri ieşea din Tron şi ajungea la un pupitru cu cadran, de unde se controla voltajul. În lumina palidă, în timp ce îl aşezau pe scaun, zări între Pechito León Estévez şi Sánchez Rubirosa, faţa golită de sânge a lui Ramfis. Îşi răsese mustaţa şi nu purta eternii săi ochelari marca Ray Ban. Se uita la el cu aceeaşi privire pe care i-o văzuse când comanda torturarea şi asasinarea supravieţuitorilor din Constanza, Maimón şi Estero Hondo, în iunie 1959. Îl privea continuu, fără să spună ceva, în timp ce un agent *calié* îl tundea zero, altul, îngenuncheat, îi prindea gleznele, şi un al treilea împrăştia un parfum prin încăpere. Generalul Román Fernández rezistă privirii lui Ramfis fără să clipească.

— Tu eşti cel mai rău dintre toţi, Pupo – îl auzi spunând dintr-o dată, cu vocea sugrumată de durere. Tot ce eşti şi tot ce ai i se datorează lui papi. De ce ai făcut-o?

— Din dragoste faţă de Patrie – se auzi spunând.

Urmă un moment de tăcere. Ramfis vorbi din nou:

— Este implicat şi Balaguer?

— Nu ştiu. Luis Amiama mi-a spus că au tatonat posibilitatea de a-l implica, prin intermediul medicului său. Dar nu părea sigur. Tind să cred că n-a fost implicat.

Ramfis făcu un semn cu capul şi Pupo se simţi împins în faţă cu o forţă ciclonică. I se păru că smucitura îi strivea toţi nervii, din cap până în picioare. Curelele şi inelele de fier îi retezau muşchii, vedea rotocoale de foc, ace extrem de ascuţite îi ieşeau prin toţi porii. Rezistă fără să strige. Gemu doar. Deşi după fiecare şoc îşi pierdea cunoştinţa şi rămânea orb, îşi revenea după ce aruncau pe el găleţi cu apă pentru a-l aduce în simţiri. Nările i se umpleau atunci de un parfum ieftin, de servitoare. Încerca să-şi menţină o oarecare ţinută, să nu se umilească cerşind milă. În acest coşmar din care nu va mai ieşi niciodată, de două lucruri era sigur: Abbes García n-a apărut niciodată printre torţionarii săi şi, la un moment dat, cineva, poate Pechito León Estévez sau poate generalul Tuntin Sánchez, îi comunicase că Bibín avusese reflexe mai bune decât el, căci reuşise să-şi tragă un glonţ în gură când SIM se dusese să-l aresteze la locuinţa lui din strada Arzobispo Nouel, colţ cu José Reyes. Pupo şi-a pus deseori întrebarea dacă fiii lui, Álvaro şi José René, cărora niciodată nu le vorbise de conspiraţie, reuşiseră şi ei să se sinucidă.

Între şedinţele de scaun electric, îl târau, dezbrăcat, într-o celulă umedă, unde căldările cu apă pestilenţială turnate peste el îl aduceau iar în simţiri. Pentru a-l împiedica să doarmă, îi lipeau pleoapele de sprâncene cu leucoplast. Când, în ciuda faptului că avea ochii deschişi, intra într-o stare de semiconştienţă, îl trezeau lovindu-l cu bastoane de baseball. Deseori îi îndesau în gură tot felul de spurcăciuni; o dată îşi dădu seama că erau excremente, şi vomită.

Apoi, în această rapidă coborâre spre inuman, începu să reţină în stomac ceea ce îi dădeau. La primele şedinţe cu

şocuri electrice, îl interoga Ramfis. Repeta mereu aceeaşi întrebare, să vadă dacă se contrazicea. („E implicat Preşedintele Balaguer?”) Răspundea făcând eforturi nemaipomenite să-şi mişte limba. Până când auzi râsete, şi, apoi, vocea incoloră şi uşor feminină a lui Ramfis: „Taci din gură, Pupo. Nu ai nimic ce să-mi mai povesteşti. Ştiu totul. Plăteşti acum doar pentru că l-ai trădat pe papi”. Era aceeaşi voce cu tonuri disonante pe care o auzise în timpul orgiei sângeroase de după 14 iunie, când îşi pierduse minţile, şi Şeful trebuise să-l interneze într-o clinică de psihiatrie din Belgia.

În timpul acelui ultim dialog cu Ramfis, nu mai putea să-l vadă. Îi scoseseră plasturii, smulgându-i sprâncenele, şi o voce batjocoritoare de beţiv îl anunţă: „Acum vei avea parte de întuneric, ca să dormi bine”. Simţi împunsătura acului care-i perfora pleoapele. Nu făcu nicio mişcare cât timp i le cusură. Se miră că pecetluirea ochilor cu pleoape cusute cu aţă îl durea mai puţin decât smuciturile de pe Tron. Cam pe atunci încercă de două ori să se omoare, dar eşuă de fiecare dată. Prima oară, izbindu-se cu toată forţa care îi mai rămăsese de zidul celulei. Îşi pierdu cunoştinţa, dar nu reuşi decât să-şi năclăiască părul de sânge. A doua oară, era cât pe-aci să reuşească. Căţărându-se pe gratii – îi scoseseră cătuşele pentru o nouă şedinţă pe Tron –, sparse becul care lumina celula şi, în patru labe, înghiţi toate cioburile de sticlă, sperând că o hemoragie internă îi va pune capăt vieţii. Dar SIM avea mereu doi medici de gardă şi un cabinet dotat cu tot ce era necesar pentru a-i împiedica pe cei torturaţi să se omoare cu propria mână. Îl duseră la infirmerie, îl obligară să bea un lichid care îi provocă vomă, îi băgară pe gât o sondă ca să-i cureţe maţele. Îl salvară pentru ca Ramfis şi prietenii săi să continue să-l ucidă încetul cu încetul.

Când îl castrară, finalul era aproape. Nu îi tăiară testiculele cu un cuţit, ci cu foarfecele, în timp ce era pe

Tron. Auzea râsete surescitate şi comentarii obscene ale unor inşi care nu erau decât voci şi mirosuri înţepătoare, de subsuori nespălate şi tutun ieftin. Îi înghesuiră testiculele în gură şi el le înghiţi, sperând din tot sufletul ca asta să-i grăbească moartea pe care niciodată nu-şi închipuise că şi-o va dori atât de mult.

O dată recunoscu vocea lui Modesto Díaz, fratele generalului Juan Tomás Díaz, despre care se spunea că era un dominican la fel de inteligent ca şi Creieraşul Cabral sau Constituţionalistul Beţivan. Îl băgaseră în aceeaşi celulă? Îl torturau ca pe el? Vocea lui Díaz era amară şi plină de reproşuri:

— Ne aflăm aici din cauza ta, Pupo. De ce ne-ai trădat? Nu ştiai ce-o să ţi se întâmple? Ţi-ai trădat prietenii şi ţara. Să-ţi fie ruşine!

Nu avu puterea să articuleze niciun sunet, nici măcar să deschidă gura. După un timp, puteau fi ore, zile sau săptămâni, reuşi să distingă un dialog între un medic al SIM şi Ramfis Trujillo:

— E imposibil să-i mai prelungim viaţa, domnule general.

— Cât o mai duce? – era Ramfis, fără nici cea mai mică îndoială.

— Câteva ore, poate o zi, dacă îi dublez serul. Dar, în starea în care se află, nu va mai rezista unui şoc electric. E de necrezut că a suportat patru luni, domnule general.

— Atunci dă-te la o parte, n-o să-l las să moară de moarte naturală. Aşază-te în spatele meu, să nu ricoşeze vreun cartuş.

Fericit, generalul José René Román simţi rafala sfârşitului.

XXI

Când doctorul Marcelino Vélez Santana se întoarse în mansarda asfixiantă a căsuţei maure a doctorului Robert Reid Cabral, în care stăteau de două zile, şi, punându-i mâna pe umăr, îi dădu vestea că agenţii *caliés* năvăliseră în casa lui din strada Mahatma Ghandi şi-i luaseră cu ei pe cei doi fii, împreună cu soţia sa, Salvador Estrella Sadhalá hotărî să se predea. Transpira. Se sufoca. Ce altceva să facă? Să permită acelor barbari să-i omoare soţia şi copiii? Îi torturau în mod sigur. Groaza nu-i permitea nici măcar să se roage pentru familia lui. Le comunică atunci tovarăşilor săi ce avea de gând să facă.

— Ştii ce înseamnă asta, Turcule – îi atrase atenţia Antonio de la Maza. Te vor bate şi te vor tortura înainte să te omoare.

— Şi vor continua să-ţi maltrateze familia sub ochii tăi, ca să denunţi pe toată lumea – insistă generalul Juan Tomás Díaz.

— Nimeni nu mă va face să deschid gura, chiar dacă mă vor arde de viu – le jură, cu lacrimi în ochi. Îl voi denunţa doar pe canalia de Pupo Román.

Îi cerură să nu iasă din ascunzătoare înaintea lor şi el acceptă să mai rămână încă o noapte. Nu putu închide un ochi, cu gândul că soţia şi copiii lui, Luis, de paisprezece ani, şi Carmen Elly, de numai patru anişori, se aflau în temniţele SIM, înconjuraţi de acei criminali sadici. Rămase treaz toată noaptea, oftând, fără să se poată ruga pentru ei, fără să se poată gândi la altceva. Remuşcarea îi sfărâma inima: cum ai putut să-ţi expui astfel familia? Mustrările de conştiinţă pentru că trăsese în Pedro Livio Cedeño trecură pe planul doi. Bietul Pedro Livio! Pe unde o fi acum? Prin

ce orori o fi trecut.

În după-amiaza zilei de 4 iunie părăsi primul locuinţa familiei Reid Cabral. La colţul străzii opri un taxi şi-i ceru să meargă în strada Santiago, unde locuia vărul soţiei lui, inginerul Feliciano Sosa Mieses, cu care se înţelesese întotdeauna foarte bine. Voia doar să afle dacă avea vreo veste despre familia sa, dar nu reuşi. Feliciano nici nu-i deschise bine uşa că, văzându-l, făcu un gest de *Vade retro*!, ca şi cum i-ar fi apărut în faţă diavolul în persoană.

— Ce cauţi aici, Turcule? – exclamă, furios. Nu ştii că am familie? Vrei să ne omoare pe toţi? Pleacă! Pleacă de aici, pentru Dumnezeu! Îi închise uşa cu o expresie de frică şi dezgust care-l lăsă complet dezorientat. Se întoarse la taxi atât de dărâmat, de parcă i s-ar fi înmuiat oasele. Deşi era foarte cald, îl cuprinsese frigul.

— M-ai recunoscut, nu-i aşa? – îl întrebă pe şofer, când urcă în maşină.

Omul, cu o şapcă de baseball trasă până la sprâncene, nu se întoarse să-l privească.

— V-am recunoscut de când v-aţi urcat – spuse, foarte liniştit. Nu vă faceţi griji, cu mine sunteţi în siguranţă. Şi eu sunt antitrujillist. Dacă trebuie să fugim, fugim împreună. Unde vreţi să mergeţi?

— La o biserică – spuse Salvador. N-are importanţă care.

I se va încredinţa lui Dumnezeu şi, dacă era posibil, se va confesa. După ce-şi va descărca conştiinţa, îi va cere parohului să cheme poliţia. Dar, după ce merseră foarte puţin timp spre centru, pe nişte străzi pe care umbrele creşteau din ce în ce mai mult, şoferul îl anunţă:

— Tipul la care aţi fost v-a denunţat. Agenţii *caliés* sunt în spatele nostru.

— Opreşte – îi ceru Salvador. Opreşte înainte ca ăştia să te omoare şi pe tine.

Îşi făcu semnul crucii şi coborî din taxi, cu mâinile ridicate, semnalând astfel oamenilor înarmaţi din

Volkswagenuri că nu va opune rezistenţă. Îi puseră nişte cătuşe care aproape că-i tăiară încheieturile mâinilor şi îl vârâră pe locul din spate al unui „cepillo”; cei doi *caliés* între care era înghesuit miroseau a sudoare şi picioare nespălate. Porniră. O luară pe şoseaua spre San Pedro de Macorís, şi presupuse că îl duceau la El Nuevo. Rămase tăcut tot drumul, încercând să se roage şi suferind că nu reuşea. Creierul îi clocotea cu zgomot, haotic. Niciun gând, nicio imagine nu mai stăteau pe loc, totul exploda, ca nişte baloane de săpun.

La kilometrul nouă, într-adevăr,[56] se afla faimoasa clădire, înconjurată de un zid de beton. Traversară o grădină şi văzu o reşedinţă înstărită, o vilă veche, cu copaci în jur şi construcţii rustice de o parte şi de alta. Îl dădură jos din maşină, îmbrâncindu-l. Traversă un coridor întunecat, cu celule în care se aflau oameni dezbrăcaţi, îngrămădiţi unii peste alţii. Cobori apoi o scară abruptă şi lungă şi îi veni să verse din cauza mirosului acru, înţepător, de excremente, vomă şi carne arsă. Se gândi la infern. În josul scării abia se zărea o lumină şi, în semiîntuneric, reuşi să vadă un şir de celule, cu uşi de metal şi ferestruici închise cu drugi de fier, la care capete de oameni se înghesuiau să privească. La capătul subteranei, îi smulseră cu forţa pantalonii, cămaşa, chiloţii, pantofii şi şosetele. Rămase gol, cu cătuşele puse. Simţea sub tălpi o substanţă lipicioasă, care se întindea pe toată pardoseala de dale din ciment, împins mereu din spate, îl introduseră în altă încăpere, unde nu putea vedea nimic. Acolo îl aşezară pe un scaun neobişnuit, căptuşit cu plăci metalice – simţi cum se înfioară cu curele şi inele de metal pentru mâini şi picioare.

O bună bucată de timp nu se întâmplă nimic. Încerca să se roage. Unul din inşii în chiloţi care îl legase – ochii lui

[56] Joc de cuvinte. În lb. sp. „El Nueve” înseamnă „Nouă”. (*N. tr.*)

începeau să distingă umbrele – începu să parfumeze aerul; recunoscu un parfum ieftin, Nice, căruia i se făcea reclamă la radio. Simţea răceala metalului sub coapse, pe fese, pe spate, şi în acelaşi timp transpira, pe jumătate sufocat de atmosfera încinsă. Distingea acum feţele oamenilor care foiau în jurul lui; siluetele lor, mirosul lor, câteva trăsături. Recunoscu faţa molâie, cu guşă dublă, încoronând un corp diform, cu burtă proeminentă. Se afla la foarte mică distanţă, aşezat între alte două persoane, pe o banchetă.

— Ce ruşine! Fiul generalului Piro Estrella vârât în porcăria asta – spuse Johnny Abbes. Rahat! Recunoştinţa nu curge prin sângele tău.

Vru să răspundă că familia lui nu avea nimic în comun cu ce făcuse, că nici tatăl, nici fraţii, nici soţia, şi cu atât mai puţin Luisito şi micuţa Carmen Elly nu ştiau nimic, când şocul electric îl ridică şi-l strivi în curelele şi inelele care-l ţineau legat. Simţi ace prin pori, capul îi explodă în mici bolizi de foc, făcu pe el şi vomită tot ce avea în măruntaie. O căldare cu apă îl readuse în simţiri. Imediat recunoscu altă siluetă, la dreapta lui Abbes García: Ramfis Trujillo. Vru să-l insulte şi-n acelaşi timp să-l implore să-i elibereze soţia şi pe Luisito şi pe Carmen, dar din gâtlej nu-i ieşi nici un singur sunet.

— E adevărat că Pupo Román face parte din complot? – se interesă Ramfis.

Altă căldare cu apă îi readuse graiul.

— Da, da – articulă, nerecunoscându-şi vocea. Un laş. Un trădător. Da. El ne-a minţit. Omorâţi-mă, domnule general Trujillo, dar eliberaţi-mi soţia şi copiii. Sunt nevinovaţi.

— Nu scapi aşa uşor, canalie – răspunse Ramfis. Înainte de a ajunge în infern, trebuie să treci prin purgatoriu, fiu de căţea!

Un al doilea şoc îl catapultă în legături – simţi că ochii îi ies din orbite ca la broaşte – şi-şi pierdu cunoştinţa. Când îşi reveni, era pe podeaua unei celule, gol şi cu cătuşele la

mâini, în mijlocul unei murdării lipicioase. Îl dureau oasele şi muşchii. Simţea o arsură insuportabilă în anus şi în testicule, de parcă i-ar fi fost jupuite. Dar şi mai greu de îndurat era setea; gâtul, limba, cerni gurii păreau de glaspapir încins. Închise ochii şi se rugă. Reuşea, cu mici intervale în care mintea i se golea; după câteva secunde, se concentra din nou la rugăciune. Se rugă Fecioarei de las Mercedes, amintindu-i fervoarea cu care, în tinereţe, mersese în pelerinaj la Jarabacoa şi urcase pe Muntele Sfânt, să-i îngenuncheze la picioare, în Sanctuarul construit acolo în cinstea ei. Umil, îi ceru să-i ocrotească soţia şi copiii, pe Luisito şi pe Carmen Elly, şi să-i ferească de cruzimile Bestiei. În mijlocul ororilor în care se afla, era recunoscător. Putea să se roage din nou.

Când deschise ochii, un corp gol şi învineţit, plin de răni şi hematoame, se afla culcat lângă el. Era fratele lui, Guarionex. Doamne, Dumnezeule, în ce stare îl aduseseră! Bietul Guaro! Generalul avea ochii deschişi şi îl privea, la lumina unui bec de pe coridor care se strecura, palidă, prin ferestruica cu zăbrele. Îl recunoştea oare?

— Sunt Turcul, fratele tău, Salvador – îi spuse, târându-se lângă el. Mă auzi? Mă vezi, Guaro?

Încercă un timp infinit să vorbească cu fratele lui, dar nu reuşi. Guaro era viu, se mişca, se văita, deschidea şi închidea ochii. Uneori aiura, dând ordine subordonaţilor; „Dă-mi sticla aia, sergent!” Şi când te gândeşti că ei îi ascunseseră generalului Guarionex Estrella Sadhalá Planul, pentru că îl considerau prea trujillist. Ce surpriza pentru bietul Guaro: să fie arestat, torturat şi interogat pentru ceva de care habar n-avea. Încercă să le explice lui Ramfis şi lui Johnny Abbes când îl duseră din nou la sala de tortură şi îl aşezară pe Tron. Le-o repetă şi jură de mai multe ori, între leşinurile pe care i le provocau şocurile electrice şi în timp ce-l biciuiau cu vâna de bou, „mădularul taurului”, care-i smulgeau fâşii de piele de pe

corp. Părea să nu-i intereseze adevărul. Le jură pe numele lui Dumnezeu că nici Guarionex, nici ceilalţi fraţi ai lui şi cu atât mai puţin tatăl său nu participaseră la complot, şi strigă la ei că era o nedreptate monstruoasă ce-i făcuseră generalului Estrella Sadhalá, pentru care vor fi judecaţi pe lumea cealaltă. Nici nu voiau să audă, fiind mai interesaţi să-l schingiuiască decât să-l interogheze. După mult timp – trecuseră ore, zile, săptămâni de când se predase? – îşi dădu seama că i se dădea, cu o anumită regularitate, o supă cu bucăţi de manioc, un colţ de pâine şi o cană cu apă în care gardienii obişnuiau să scuipe când i-o aduceau. Nu-i mai păsa însă de nimic. Putea să se roage. Şi o făcea în toate clipele libere şi lucide, şi uneori chiar şi atunci când era adormit sau leşinat. Dar nu şi când îl torturau. Pe Tron, durerea şi frica îl paralizau. Din când în când, venea un medic al SIM să-i asculte inima şi să-i facă o injecţie care-i reda puterile.

Într-o zi, într-o noapte, pentru că era imposibil să ştie ce oră era, gol şi cu cătuşele la mâini, îl scoaseră din celulă, urcară scara şi-l împinseră într-o cămăruţă însorită. Lumina albă îl orbi. În cele din urmă, recunoscu faţa palidă, îngrijită, a lui Ramfis Trujillo şi, alături, drept, în ciuda anilor, pe tatăl lui, generalul Piro Estrella.

Recunoscându-l pe bătrân, lui Salvador i se umplură ochii de lacrimi.

Dar, în loc să fie impresionat văzând ruina în care fusese transformat fiul lui, generalul urlă de indignare:

— Nu te recunosc! Nu eşti fiul meu. Ucigaşule! Trădătorule! – gesticula, sufocat de mânie. Nu ştiai cât îi datoram, şi eu, şi tu, cât îi datoram cu toţii lui Trujillo? Pe un asemenea om l-ai ucis? Ruşine, nemernicule!

Trebui să se sprijine de o masă pentru că începuse să se clatine, îşi coborî privirea. Se prefăcea bătrânul? Spera să-l câştige în acest fel pe Ramfis, pentru ca apoi să-l roage să-i salveze viaţa? Sau fervoarea trujillistă a tatălui său era

mai puternică decât dragostea filială? Îndoiala asta avea să-l sfâşie tot timpul, exceptând şedinţele de tortură, care se repetau în fiecare zi, sau la două zile, însoţite acum de foarte lungi şi înnebunitoare interogatorii în care de o mie de ori le repeta aceleaşi detalii şi prin care încercau să-l facă să denunţe alţi conspiratori. Nu l-au crezut niciodată că nu ştia pe nimeni altcineva decât pe aceia pe care îi ştiau şi ei, că niciunul dintre membrii familiei sale nu fusese complice, şi cu atât mai puţin Guarionex. Nici Johnny Abbes, nici Ramfis nu apăreau în acele interogatorii; le conduceau subalterni care ajunseseră să-i fie familiari: locotenentul Clodoveo Ortiz, avocatul Eladio Ramírez Suero, colonelul Rafael Trujillo Reynoso, locotenentul de Poliţie Pérez Mercado. Unii păreau să se distreze tocându-i trupul cu bastoanele electrice, lovindu-l în cap şi pe spate cu bastoanele de cauciuc sau arzându-i corpul cu ţigări aprinse; alţii o făceau în silă sau păreau plictisiţi. De fiecare dată, înaintea fiecărei şedinţe de tortură, unul dintre zbirii pe jumătate dezbrăcaţi, responsabili cu şocurile electrice, parfuma aerul cu Nice, pentru a atenua mirosul greu de fecale şi de carne arsă.

Într-o zi, ce zi putea fi?, îi aduseră în carceră pe Fifí Pastoriza, Huáscar Tejeda, Modesto Díaz, Pedro Livio Cedeño şi pe Tunti Cáceres, un nepot al lui Antonio de la Maza, care, în Planul originar, trebuia să conducă maşina pe care în cele din urmă o condusese Antonio Imbert. Erau dezbrăcaţi şi încătuşaţi, ca şi el. Fuseseră mereu aici, în El Nueve, dar în alte celule, şi suferiseră acelaşi tratament cu şocuri electrice, bătăi, arsuri şi ace în urechi şi în unghii. Şi supuşi unor interminabile interogatorii.

De la ei află că Imbert şi Luis Amiama dispăruseră şi că, în disperarea lui de a-i găsi, Ramfis oferea acum o jumătate de milion de pesos pentru prinderea lor. Tot de la ei află că muriseră, luptând până în ultima clipă, Antonio de la Maza, generalul Juan Tomás Díaz şi Amadito. În timp

ce pe el îl ţinuseră la izolare, ei putuseră să stea de vorbă cu gardienii şi să afle ce se întâmpla afară. Huáscar Tejeda, prin intermediul unuia dintre torţionari, cu care ajunsese să fie prieten, aflase de convorbirea dintre Ramfis Trujillo şi tatăl lui Antonio de la Maza. Fiul Generalisimului venise să-l informeze pe don Vicente de la Maza, în celulă, că fiul lui murise. Bătrânul conducător din Moca întrebă, fără să-i tremure vocea: „A murit luptând? Ramfis confirmă. Don Vicente de la Maza îşi făcu cruce: „Mulţumesc, Doamne!”

Îi păru bine văzând că Pedro Livio Cedeño se refăcuse în urma rănilor căpătate. Negrul nu-i păstra nici cea mai mică ranchiună că trăsese în el în zăpăceala din noaptea aceea. „Ce nu vă iert este că nu mi-aţi dat lovitura de graţie”, glumea. „De ce mi-aţi salvat viaţa? Pentru asta? Tâmpiţilor!” Resentimentul tuturor împotriva lui Pupo Román era foarte mare, dar niciunul nu se bucură când Modesto Díaz povesti că, din celula lui de la etajul de deasupra, îl văzuse pe Pupo gol şi cu cătuşe la mâini, cu pleoapele cusute, târât de patru zbiri spre camera de tortură. Modesto Díaz nu mai era decât umbra politicianului elegant şi inteligent care fusese toată viaţa; pe lângă faptul că pierduse multe kilograme, avea tot corpul plin de răni şi o expresie de infinită dezolare. „Aşa trebuie că arăt şi eu”, se gândi Salvador. De când îl arestaseră nu se mai privise într-o oglindă.

Ceruse de multe ori anchetatorilor săi un preot ca să se spovedească. Într-o bună zi, temnicerul care le aducea mâncarea întrebă cine dorea un preot. Toţi ridicară mâna. Le dădură pantaloni şi îi urcară pe scara abruptă spre camera în care Salvador fusese insultat de tatăl său. Vederea soarelui şi mângâierea lui călduţă pe piele îi redară curajul. La fel şi spovedania şi împărtăşania de care nu crezuse că va mai avea parte vreodată. Când preotul militar, părintele Rodríguez Canela, îi invită să i se alăture

într-o rugăciune în memoria lui Trujillo, numai Salvador îngenunche şi se rugă împreună cu el. Tovarăşii lui rămaseră în picioare, mohorâţi.

De la părintele Rodríguez Canela află data: 30 august 1961. Trecuseră numai trei luni! Lui i se păruse că acel coşmar dura de secole. Erau deprimaţi, vlăguiţi, demoralizaţi. Vorbeau puţin între ei, şi conversaţiile se învârteau mereu în jurul a ceea ce văzuseră, auziseră sau trăiseră în El Nueve. Dintre toate mărturiile colegilor lui de celulă, lui Salvador îi rămase întipărită în minte, ca o amprentă de neşters, istoria pe care le-o povestise, printre suspine, Modesto Díaz. În timpul primelor săptămâni, fusese coleg de celulă cu Miguel Ángel Báez Díaz. Turcul îşi aminti de surpriza din 30 mai când, pe şoseaua spre San Cristóbal, acest personaj apăruse în Volkswagenul său pentru a-i asigura că Trujillo, pe care-l însoţise în plimbarea pe Bulevard, urma să treacă pe acolo, şi, astfel, aflase că importantul individ, aflat în vârful piramidei trujilliste, făcea şi el parte din conjuraţie. Abbes García şi Ramfis se înverşunaseră împotriva lui, tocmai pentru că fusese atât de apropiat de Trujillo, şi asistau la pedepsele cu electricitate, vână de bou şi arsuri pe care i le aplicau, apoi ordonau medicilor SIM să-l reanimeze, pentru a continua în acelaşi fel. După două sau trei săptămâni, în locul terciului împuţit de mălai de toate zilele, le aduseseră în carceră o oală cu carne. Miguel Ángel Báez Díaz şi Modesto se năpustiră asupra ei mâncând cu mâinile până se săturară. Temnicerul reveni după puţin timp, şi i se adresă lui Báez Díaz: generalul Ramfis Trujillo voia să ştie dacă nu i se făcuse greaţă mâncându-şi propriul fiu. De pe podea, Miguel Ángel îl înjură: „Spune-i puiului de căţea, din partea mea, să-şi înghită limba ca să se otrăvească”. Gardianul izbucni în râs. Plecă şi se întoarse, arătându-le, din uşă, un cap de adolescent, pe care-l ţinea de păr. Miguel Ángel Báez Díaz muri după câteva ore, în braţele

lui Modesto, de un atac de inimă.

Imaginea lui Miguel Ángel, recunoscând capul lui Miguelito, fiul său cel mare, îl obseda pe Salvador; avea coşmaruri în care îi vedea, decapitaţi, pe Luisito şi pe Carmen Elly. Urletele pe care le scotea în somn îi trezeau pe colegii lui.

Spre deosebire de prietenii săi, dintre care unii încercaseră să-şi pună capăt zilelor, Salvador era hotărât să reziste până la sfârşit. Se împăcase cu Dumnezeu – continua să se roage zi şi noapte –, iar Biserica interzicea sinuciderea. Şi nici nu era uşor să te omori în închisoare. Huáscar Tejeda încercase, cu o cravată pe care i-o furase unui gardian (o ţinea mototolită în buzunarul de la spate). Voise să se spânzure, dar nu reuşi şi, pentru această încercare, pedepsele i se înăspriră. Pedro Livio Cedeño încercase să se omoare provocându-l pe Ramfis în sala de tortură: „Pui de căţea", „bastard nenorocit", „băga-te-aş în mă-ta", „Española a fost curvă într-un bordel, înainte să fie amanta lui Trujillo". Îl şi scuipă, însă Ramfis nu-şi descărcă automatul în el, aşa cum îşi dorea Pedro Livio. „Nu încă. Nu-ţi face iluzii. Asta va fi la sfârşit. Mai ai de plătit."

A doua oară când Salvador Estrella Sadhalá află ce dată era a fost pe 9 octombrie 1961. Îi dăduseră să îmbrace nişte pantaloni şi urcă din nou pe scară spre acea încăpere unde razele soarelui răneau ochii şi mângâiau pielea. Palid şi impecabil în uniforma de general de armată, acolo se afla Ramfis, cu *El Caribe* din ziua aceea în mână: 9 octombrie 1961. Salvador citi un titlu cu litere de o şchioapă: „Scrisoarea generalului Pedro A. Estrella către Rafael Leonidas Trujillo jr.".

— Citeşte scrisoarea asta pe care mi-a trimis-o tatăl tău – îi întinse Ramfis ziarul. Vorbeşte despre tine.

Salvador, cu încheieturile mâinilor umflate din cauza cătuşelor, luă *El Caribe.* Deşi avea ameţeli şi simţea un

amestec inexplicabil de greaţă şi tristeţe, citi până la ultimul rând. Generalul Piro Estrella îl numea pe Ţap „cel mai mare dintre dominicani”, se mândrea că fusese prietenul său, protector şi protejat, şi se referea la Salvador cu epitete josnice; vorbea de „perfidia unui fiu rătăcit” şi de „trădarea fiului meu, care şi-a trădat protectorul” şi rudele. Mai rău decât jignirile era paragraful final: tatăl său îi mulţumea lui Ramfis, cu un servilism abject, că îi dăruise bani pentru a putea supravieţui după ce-i fusese confiscată averea din cauza participării fiului la atentat.

Se întoarse în celulă îngreţoşat de dezgust şi ruşine. Nu-şi mai ridică privirea, deşi, faţă de tovarăşii săi, încerca să-şi ascundă deprimarea. „Nu Ramfis, ci tatăl meu m-a ucis”, se gândea. Şi îl invidia pe Antonio de la Maza. Ce noroc să fii fiul unui om ca don Vicente!

Când, la puţine zile după acel crunt 9 octombrie, el şi colegii lui fură mutaţi la închisoarea La Victoria – îi spălaseră cu furtunul şi le înapoiaseră hainele pe care le purtau când fuseseră arestaţi, Turcul era un mort ambulant. Nici posibilitatea de a primi vizite – joia, pentru o jumătate de oră de a-şi îmbrăţişa şi săruta soţia, pe Luisito şi pe Carmen Elly, nu a putut să-i smulgă gheara care i se înfipsese-n inimă din clipa în care citise scrisoarea deschisă a generalului Piro Estrella adresată lui Ramfis Trujillo.

În La Victoria încetară torturile şi interogatoriile. Continuau să doarmă pe jos, dar nu dezbrăcaţi. Le scoaseră şi cătuşele. Familiile puteau să le trimită mâncare, băuturi răcoritoare şi mici sume de bani, cu care îi mituiau pe gardieni ca să le vândă ziare, să le dea informaţii despre alţi deţinuţi, sau să le ducă mesaje în afara închisorii. Discursul lui Balaguer la Naţiunile Unite, condamnând dictatura lui Trujillo şi promiţând o „democratizare în linişte”, a făcut să renască speranţa în

închisoare. Părea incredibil, dar începea să înmugurească o opoziţie politică o dată cu Uniunea Civică şi Mişcarea 14 iunie, care activau acum la lumina zilei. Mai ales îi însufleţea vestea că, în Statele Unite, Venezuela şi în alte ţări, se formaseră comitete care cereau judecarea lor de către un tribunal civil, cu observatori internaţionali. Salvador făcea eforturi pentru a împărtăşi iluziile celorlalţi. În rugăciunile sale, îi cerea lui Dumnezeu să-i redea speranţa. Pentru că nu avea niciuna. Văzuse expresia implacabilă de pe faţa lui Ramfis şi nu credea că-i va lăsa să iasă liberi din închisoare. Îşi va duce răzbunarea până la capăt.

A fost o adevărată explozie de bucurie în închisoarea La Victoria când au aflat că Petán şi Negrul Trujillo părăsiseră ţara. Va pleca curând şi Ramfis. Balaguer nu avea altă soluţie decât să semneze o amnistie. Dar Modesto Díaz, cu logica lui de fier şi în felul său rece de a analiza lucrurile, îi convinse că acum, mai mult ca niciodată, familiile şi avocaţii trebuie să se mobilizeze pentru apărarea lor. Ramfis nu va pleca înainte de a-i lichida pe asasinii lui papi. În timp ce asculta, Salvador observa ruina care ajunsese Modesto: slăbise din ce în ce mai mult şi faţa îi era brăzdată de riduri ca a unui bătrân. El câte kilograme o fi pierdut? Pantalonii şi cămăşile pe care i le aducea soţia atârnau pe el şi în fiecare săptămână trebuia să mai strângă o gaură la curea.

Era mereu trist, deşi nu vorbea cu nimeni despre scrisoarea deschisă a tatălui său, pe care o simţea ca un pumnal înfipt în spate. Deşi planurile nu ieşiseră cum au sperat şi au fost atâţia morţi şi atâta suferinţă, acţiunea lor contribuise la schimbarea lucrurilor. Veştile, care se strecurau până în celulele din La Victoria, vorbeau de mitinguri, de tineri care decapitau statuile lui Trujillo şi smulgeau plăcile cu numele lui şi ale celor din familia lui, despre întoarcerea unor exilaţi. Nu era începutul

sfârşitului Erei Trujillo? Nimic din toate acestea nu s-ar fi obţinut dacă ei nu ucideau Bestia.

Reîntoarcerea fraţilor lui Trujillo a fost un duş rece pentru cei închişi în La Victoria. Fără să-şi ascundă bucuria, maiorul Américo Dante Minervino, directorul închisorii, le comunică pe 17 noiembrie lui Salvador, Modesto Díaz, Huáscar Tejeda, Pedro Livio, Fifí Pastoriza şi tânărului Tunti Cáceres, că vor fi mutaţi la căderea nopţii în celulele Palatului de Justiţie, pentru că a doua zi va avea loc o reconstituire a crimei, pe Bulevard. Punând la un loc banii pe care-i avea fiecare, trimiseră printr-un gardian mesaje urgente familiilor, explicându-le că se întâmpla ceva suspect: fără îndoială, reconstituirea era o farsă, deoarece Ramfis se hotărâse să-i ucidă.

La orele serii le puseră cătuşele şi îi scoaseră pe toţi şase într-o dubă neagră pe care locuitorii capitalei o numeau La Perrera[57], cu geamurile întunecate, escortaţi de trei gardieni înarmaţi. Cu ochii închişi, Salvador se ruga lui Dumnezeu să-i ocrotească soţia şi copiii. Contrar a ceea ce se temeau, nu-i duseră pe dig, locul preferat al execuţiilor secrete ale regimului. Merseră în centru, la celulele din Palatul de Justiţie din La Feria. Petrecură cea mai mare parte a nopţii în picioare, pentru că încăperea era atât de strâmtă, încât nu puteau să se aşeze toţi în acelaşi timp. O făceau pe rând, doi câte doi. Pedro Livio şi Fifí Pastoriza erau încrezători; dacă îi aduseseră aici, era sigur pentru reconstituire. Optimismul lor îi molipsi pe Tunti Cáceres şi pe Huáscar Tejeda. Da, da, de ce nu; vor fi deferiţi Puterii Judiciare pentru a fi judecaţi de judecători civili. Salvador şi Modesto Díaz continuau să tacă, ascunzându-şi scepticismul.

Foarte încet, Turcul şopti la urechea prietenului lui: „Ăsta-i sfârşitul, nu-i aşa, Modesto?” Avocatul încuviinţă, fără să spună ceva, strângându-l de braţ.

---

[57] În spaniola din America Latină: duba hingherilor. (*N. tr.*)

Înainte de răsăritul soarelui, îi scoaseră din carceră şi îi urcară din nou în La Perrera. În jurul Palatului de Justiţie era o impresionantă desfăşurare de trupe militare şi, în lumina încă incertă, Salvador observă că toţi soldaţii aveau însemnele Forţelor Aeriene.

Erau de la Baza din San Isidro, domeniul lui Ramfis şi Virgilio García Trujillo. Nu spuse nimic, pentru a nu-şi alarma colegii. În duba strâmtă încercă să stea de vorbă cu Dumnezeu, aşa cum o făcuse şi în timpul nopţii, şi să-i ceară să-l ajute să moară cu demnitate, fără să se dezonoreze prin manifestări de laşitate. De data aceasta nu reuşi. Eşecul îl mâhni şi mai mult.

După un drum scurt, duba frână. Se aflau pe şoseaua spre San Cristóbal. Era locul atentatului, fără îndoială. Soarele strălucea pe cer. Pe marginea şoselei, cocotierii. Marea torcea, izbindu-se de faleză. Peste tot în jur se aflau gardieni. Împresuraseră şoseaua şi opriseră circulaţia în ambele sensuri.

— De ce toată farsa asta? Băieţelul e-un măscărici, la fel ca taică-său – îl auzi spunând pe Modesto Díaz.

— De ce trebuie să fie o farsă – protestă Fifí Pastoriza. Nu fi pesimist. E o reconstituire. Au venit şi judecătorii, nu vezi?

— Aceleaşi bufonerii care îi plăceau şi lui papi – insistă Modesto, întorcând capul cu dezgust.

Farsă sau nu, dură multe ore, până când soarele ajunse chiar deasupra capetelor lor şi începu să le sfredelească creierii. Unul câte unul, trebuia să treacă prin faţa unei măsuţe instalate în aer liber, unde doi oameni în civil le puneau aceleaşi întrebări care li se puseseră la El Nueve sau la La Victoria. Câţiva dactilografi consemnau răspunsurile. Fuseseră aduşi în zonă numai ofiţeri de rang inferior. Niciunul din şefi – Ramfis, Abbes García, Pechito León Estévez, Pirulo Sánchez Rubirosa – nu se iviră cât timp a durat dezgustătoarea înscenare. Nu li s-a dat nimic

de mâncare, doar câteva pahare de apă minerală la prânz. După-amiază apăru rotofeiul director al închisorii La Victoria, maiorul Américo Dante Minervino. Îşi muşca, nervos, mustaţa, şi chipul lui era şi mai sinistru ca de obicei. Venise însoţit de un negru corpolent, cu nasul turtit, de boxer, cu pistolul-mitralieră pe umăr şi un revolver vârât la centură. Îi urcară în La Perrera.

— Unde mergem? – îl întrebă Pedro Livio pe Minervino.

— Înapoi la închisoare – spuse acesta. Am venit să vă duc chiar eu, să nu vă pierdeţi pe drum.

— Ce onoare – comentă Pedro Livio.

Maiorul se aşează la volan şi, alături, negrul cu faţa de boxer. Cei trei gardieni care însoţeau La Perrera erau atât de tineri, încât păreau recent recrutaţi. Stăteau încordaţi, copleşiţi de responsabilitatea de a păzi deţinuţi atât de importanţi. Pe lângă cătuşele de la mâini, li se legaseră şi gleznele cu nişte frânghii care le permiteau să meargă doar cu paşi mărunţi.

— Ce dracu' mai înseamnă şi frânghiile astea? – protestă Tunti Cáceres.

Unul dintre gardieni i-l arătă cu mâna pe maior, ducându-şi un deget la buze: „Taci din gură".

Merseră mult, şi Salvador îşi dădu seama că nu-i duceau înapoi la închisoarea La Victoria. Uitându-se la tovarăşii săi, îşi dădu seama că şi ei ştiau acest lucru. Erau tăcuţi, unii cu ochii închişi, alţii cu pupilele mărite, febrile, de parcă ar fi încercat să străpungă cu privirea pereţii blindaţi ai dubei, ca să vadă unde se aflau. Nu mai încercă să se roage. Domnul îl va înţelege.

Când maşina opri, auziră zgomotul mării izbindu-se de ţărmul înalt. Gardienii deschiseră uşa dubei. Se aflau într-un loc pustiu, cu pământ roşiatic, cu copaci rari. Părea un fel de promontoriu. Soarele continua să strălucească, dar îşi începuse coborâşul spre apus. Salvador îşi spuse că a muri înseamnă un fel de odihnă. Pentru că acum simţea

doar o enormă oboseală.

Dante Minervino şi negrul uriaş cu faţa de boxer îi coborâră din dubă mai întâi pe cei trei gardieni adolescenţi. Când prizonierii voiră să-i urmeze, îi opriră: „Rămâneţi acolo”. Imediat începură să tragă. Nu în ei, ci în soldaţii-adolescenţi.

Cei trei băieţi căzură ciuruiţi, fără ca măcar să aibă timp să se mire, să înţeleagă, să strige.

— Ce faceţi, ce faceţi, criminalilor? – urlă Salvador. Ce aveţi cu bieţii gardieni, asasinilor!

— Nu i-am omorât noi, ci voi – îi răspunse, foarte serios, maiorul Dante Minervino, în timp ce-şi reîncărca pistolul-mitralieră; negrul cu faţa turtită îl aprobă cu un hohot de râs. Acum coborâţi şi voi.

Dezorientaţi, idiotizaţi de uimire, cei şase fură daţi jos, împiedicându-se unii de alţii – legăturile de la picioare îi obligau la nişte ţopăieli ridicole – şi de cadavrele celor trei gardieni. Îi duseră la o altă dubă, identică, parcată puţin mai departe. Lângă ea se afla un singur om, în civil. Îi urcară şi îi închiseră înăuntru. Cei trei se înghesuiră pe locurile din faţă. Dante Minervino se urcă din nou la volan.

Acum Salvador putu să se roage. Îl auzea pe unul dintre tovarăşii săi plângând, dar plânsul lui nu-l deranja. Se ruga fără dificultate, ca în vremurile bune, pentru el, pentru familia lui, pentru cei trei gardieni asasinaţi, pentru cei cinci colegi din dubă dintre care, unul, într-o criză de nervi, se lovea, blestemând, cu capul de grilajul care-i separa de şofer.

Nu-şi dădu seama cât a durat drumul, căci s-a rugat tot timpul. Simţea pace în suflet şi o imensă tandreţe când se gândea la copii şi la soţie. Când opriră şi deschiseră uşa, văzu marea în lumina înserării, cu soarele scufundându-se pe fondul unui cer siniliu.

Îi coborâră îmbrâncindu-i. Se aflau în curtea-grădină a unei case foarte mari, lângă o piscină. Câţiva cocotieri îşi

înălţau moţul de frunze în aer şi, la vreo douăzeci de metri, pe terasă, se vedeau siluetele unor oameni cu pahare în mâini. Îi recunoscu pe Ramfis, pe Pechito León Estévez, pe fratele acestuia, Alfonso, pe Pirulo Sánchez Rubirosa. Mai erau şi vreo doi, trei necunoscuţi. Alfonso León Estévez veni repede spre ei, cu paharul de whisky în mână, şi îi ajută pe Américo Dante Minervino şi pe negrul cu faţă de boxer să-i împingă înspre cocotieri.

— Unul câte unul, Pechito! – dădu ordin Ramfis. „E beat” – gândi Salvador. Fiul Ţapului a trebuit să se îmbete pentru ultima lui petrecere.

Îl împuşcară mai întâi pe Pedro Livio, care se prăbuşi instantaneu sub tirul dezlănţuit al revolverelor şi pistoalelor-mitralieră îndreptate spre el. După aceea, îl târâră la cocotieri pe Tunti Cáceres care, înainte de a cădea, îl insultă pe Ramfis: „Degeneratule, laşule, poponarule”. Şi apoi, pe Modesto Díaz, care strigă: „Trăiască Republica!” şi se rostogoli la pământ înainte de a-şi da sufletul.

Pe urmă veni rândul lui. Nu trebuiră să-l împingă şi nici să-l târască. Cu paşii micuţi pe care i-i permiteau frânghiile legate la glezne, se îndreptă singur spre cocotierii unde zăceau prietenii lui, mulţumindu-i lui Dumnezeu că i-a permis să fie cu el în ultimele momente, şi spunându-şi cu o anumită melancolie că nu va cunoaşte niciodată Basquinta, acel sătuc libanez de unde, pentru a-şi putea păstra credinţa, străbunii săi plecaseră să-şi caute norocul pe aceste pământuri ale lui Dumnezeu.

XXII

Când, încă în pat, Preşedintele Joaquín Balaguer auzi ţârâitul telefonului, presimţi ceva foarte grav. Ridică receptorul în timp ce se freca la ochi cu mâna liberă. Îl ascultă pe generalul José René Román, convocându-l la o reuniune la cel mai înalt nivel, la Statul Major al Armatei. „L-au ucis”, se gândi. Conjuraţia a reuşit. Se trezi de-a binelea. Nu putea să piardă timpul înduioşându-se sau înfuriindu-se, deocamdată problema era şeful Forţelor Armate. Îşi drese vocea şi spuse rar: „Dacă s-a întâmplat ceva atât de grav, datoria mea, ca Preşedinte al Republicii, nu e să fiu într-o garnizoană, ci la Palatul Naţional. Plec chiar acum acolo. Vă sugerez ca reuniunea să se desfăşoare în biroul meu. Bună seara.” Puse receptorul în furcă înainte ca ministrul Forţelor Armate să aibă timp să spună ceva.

Se ridică şi se îmbrăcă fără niciun zgomot, pentru a nu-şi trezi surorile. Îl uciseseră pe Trujillo, era sigur. Se declanşase o lovitură de stat, condusă de Román. De ce să-l cheme la Fortăreaţa 18 Decembrie? Ca să-l oblige să-şi dea demisia, să-l aresteze sau să-i ceară să sprijine revolta. Un plan prost, eşuat din start. În loc să-i telefoneze, ar fi trebuit să-i trimită o patrulă. Román, oricât ar fi fost el la conducerea Forţelor Armate, nu avea prestigiul necesar pentru a se impune garnizoanelor. Totul va sfârşi prost.

Ieşi şi-i ceru soldatului de pază să-l trezească pe şofer. În timp ce acesta îl ducea spre Palatul Naţional pe un bulevard Máximo Gómez pustiu şi neluminat, anticipă orele următoare: înfruntări între garnizoanele rebele şi loiale şi o posibilă intervenţie nord-americană în situaţia creată, Washington va cere un simulacru constituţional şi,

în aceste momente, Preşedintele Republicii reprezenta legalitatea. Ce-i drept, funcţia sa era decorativă. Dar, cu Trujillo mort, devenea realitate. Depindea de atitudinea lui ca să treacă, de la un om de paie, la un autentic Şef de Stat al Republicii Dominicane. Poate, fără s-o ştie, de când se născuse, în 1906, aştepta acest moment. Îşi repetă, o dată în plus, deviza vieţii lui: să nu-şi piardă calmul nicio clipă, sub niciun motiv.

Îşi întări această hotărâre de îndată ce intră în Palatul Naţional şi văzu haosul care domnea peste tot. Dublaseră paza, iar pe coridoare şi pe scări circulau soldaţi înarmaţi, gata să tragă în oricine. Câţiva ofiţeri, văzându-l îndreptându-se fără grabă spre biroul său, răsuflară parcă uşuraţi; poate ştia el ce trebuie făcut. Nu ajunse la cabinetul său. În sala de primire de lângă biroul Generalisimului, văzu familia Trujillo adunată acolo: soţia, fiica, fraţii, nepoţi şi nepoate. Se îndreptă spre ei cu expresia gravă pe care o cerea momentul. Angelita avea ochii plini de lacrimi şi era palidă; pe faţa prelungă şi grasă a doñei Mana se putea citi mânie, o incomensurabilă mânie.

— Ce-o să se întâmple cu noi, doctore Balaguer? – bolborosi Angelita, prinzându-i braţul.

— Nimic. N-o să vi se întâmple nimic – o asigură el. O îmbrăţişă şi pe Distinsa Doamnă: Important este să nu ne pierdem cumpătul. Să fim tari. Dumnezeu nu va permite ca Excelenţa Sa să moară.

O simplă privire în jur îi fu de ajuns ca să-şi dea seama că acel trib de sărmani diavoli îşi pierduse busola. Petán, agitând un pistol-mitralieră, se tot învârtea în cerc ca un câine care vrea să-şi muşte coada, transpirând şi lăudându-se cu tot felul de nerozii despre *cocuyos* (licuricii), Armata sa secretă din munţi, în timp ce Héctor Bienvenido (Negrul), fostul Preşedinte, părea cuprins de idioţie catatonică: se uita în gol, cu gura plină de salivă, ca

şi cum ar fi încercat să-şi amintească cine era şi unde se afla. Până şi cel mai nefericit dintre fraţii Şefului, Amable Romeo (Pipi), se afla acolo, îmbrăcat ca un cerşetor, ghemuit într-un scaun, cu gura căscată. În fotolii, surorile lui Trujillo, Nieves Luisa, Marina, Julieta, Ofelia Japoneza, îşi ştergeau ochii şi îl priveau, implorându-i ajutorul. Tuturor le şopti cuvinte de încurajare. Exista un vid de putere şi trebuia să-l umple cât mai curând cu putinţă.

Se duse în birou şi-l chemă pe generalul Santos Mélido Marte, inspector general în Forţele Armate, ofiţerul din înalta ierarhie militară cu care avea cea mai veche relaţie. Nu ştia nimic şi rămase atât de stupefiat de veste, încât o jumătate de minut nu putu să spună decât: „Doamne, Dumnezeule, Doamne, Dumnezeule!” Îi ceru să-i sune pe toţi comandanţii generali şi şefi de garnizoane din toată Republica, şi să-i asigure că probabila asasinare a lui Trujillo nu schimbase ordinea constituţională şi că puteau conta pe sprijinul Şefului Statului, care îi reconfirma în funcţie. „Aşa voi face, domnule Preşedinte”, încheie convorbirea generalul.

Fu anunţat că nunţiul apostolic, consulul nord-american şi însărcinatul cu afaceri al Marii Britanii se aflau la intrarea în Palat, şi gardienii nu-i lăsau să intre. Nu atentatul îi aducea, ci răpirea violentă a monseniorului Reilly de către oameni înarmaţi care intraseră în Colegiul Santo Domingo spărgând uşile. Au tras în aer, le-au lovit pe măicuţe şi pe preoţii confesori din San Juan de la Maguana care îl însoţeau pe episcop şi au omorât un câine de pază. Îl luaseră cu forţa pe prelat.

— Domnule Preşedinte, vă fac responsabil de viaţa monseniorului Reilly – îl ameninţă nunţiul.

— Guvernul meu nu va tolera să se atenteze la viaţa lui – îl avertiză diplomatul nord-american. Nu e nevoie să vă reamintesc interesul Washington-ului pentru Reilly, care este cetăţean american.

— Luaţi loc, vă rog – le arătă scaunele care se aflau în jurul biroului său. Ridică telefonul şi ceru să i se facă legătura cu generalul Virgilio García Trujillo, şeful Bazei Aeriene din San Isidro. Se întoarse către diplomaţi: Regret mai mult decât dumneavoastră, vă rog să mă credeţi. Voi face toate eforturile pentru a pune capăt acestei barbarii.

După puţin timp, auzi vocea nepotului Generalisimului. Fără să-şi ia privirea de la trioul vizitatorilor, spuse cu glas autoritar:

— Vă vorbesc în calitate de Preşedinte al Republicii, domnule general. Mă adresez şefului Bazei San Isidro, dar şi nepotului preferat al Excelenţei Sale. Renunţ la orice introducere, având în vedere situaţia. Într-un act de mare iresponsabilitate, vreun subaltern de-al dumneavoastră, poate colonelul Abbes García, l-a arestat pe episcopul Reilly, scoţându-l cu forţa din Colegiul Santo Domingo, în faţa mea se află reprezentanţii Statelor Unite, Marii Britanii şi Vaticanului. Dacă monseniorul Reilly, care este cetăţean nord-american, păţeşte ceva, se poate întâmpla o catastrofă pentru ţara noastră. Inclusiv o debarcare a infanteriei marine. Nu e nevoie să vă spun ce-ar însemna acest lucru pentru Patria noastră. În numele Generalisimului, al unchiului dumneavoastră, vă cer să evitaţi o nenorocire istorică.

Aşteptă reacţia generalului Virgilio García Trujillo. Respiraţia nervoasă îi trăda nehotărârea.

— N-a fost ideea mea, domnule doctor Balaguer – îl auzi îngăimând în cele din urmă. Nici măcar n-am fost informat.

— Ştiu foarte bine, domnule general Trujillo – îl ajută Balaguer. Dumneavoastră sunteţi un ofiţer înţelept şi conştient. N-aţi fi făcut niciodată o asemenea nebunie. Monseniorul Reilly se află la San Isidro, sau l-au dus la închisoarea La Cuarenta?

Urmă o lungă tăcere, străbătută de îngrijorare. Îi fu teamă de ceea ce era mai rău.

— Mai este în viaţă monseniorul Reilly? – insistă Balaguer.

— Se află într-o anexă a Bazei de la San Isidro, la doi kilometri de aici, domnule doctor. Comandantul centrului, Rodríguez Méndez, tocmai m-a informat că nu a permis să fie omorât.

Preşedintele îşi îndulci vocea:

— Vă rog să mergeţi dumneavoastră personal, ca trimis al meu, şi să-l eliberaţi. Cereţi-i scuze în numele guvernului pentru eroarea comisă şi apoi însoţiţi-l până la mine în birou. Teafăr şi nevătămat. Este o rugăminte către un prieten şi totodată un ordin al Preşedintelui Republicii. Am deplină încredere în dumneavoastră.

Cei trei vizitatori îl priveau deconcertaţi. Se ridică în picioare şi merse spre ei. Îi însoţi până la uşă. Le strânse mâna, spunând:

— Nu sunt sigur că mă va asculta, domnilor. Dar aţi văzut că am făcut tot ce ţine de mine pentru ca raţiunea să învingă.

— Ce se va întâmpla, domnule Preşedinte? – întrebă consulul. Vor accepta trujilliştii autoritatea dumneavoastră?

— Depinde mult de Statele Unite, prietene. Sincer, nu ştiu. Acum vă rog să mă scuzaţi, domnilor.

Se întoarse în sala unde se afla familia Trujillo. Era şi mai multă lume. Colonelul Abbes García le spunea că unul dintre asasini, arestat la Clinica Internaţională, denunţase trei complici: generalul în retragere Juan Tomás Díaz, Antonio Imbert şi Luis Amiama. Fără îndoială că mai erau mulţi alţii. Printre cei care-l ascultau, uluiţi, îl descoperi pe generalul Román; avea cămaşa kaki îmbibată de sudoare, faţa transpirată şi-şi ţinea strâns, cu ambele mâini, puşca semiautomată. I se citea în ochi spaima de moarte a animalului care se ştie pierdut. Lucrurile nu ieşiseră bine, evident. Cu glasul lui dezacordat, umflatul şef al SIM îi

asigură că, după afirmaţiile ex-militarului Pedro Livio Cedeño, conspiraţia nu avea ramificaţii în Forţele Armate. În timp ce-l asculta, îşi spuse că a sosit momentul confruntării cu Abbes García, care-l ura. El doar îl dispreţuia. În momente ca acestea, din nefericire, nu ideile se impuneau, ci pistoalele. Se rugă lui Dumnezeu, în care uneori credea, să-i ţină partea.

Colonelul Abbes García lansă primul atac. Dat fiind vidul de putere produs de atentat, Balaguer trebuia să renunţe, pentru ca cineva din familie să preia Preşedinţia. Fără simţul măsurii, mârşav ca de obicei, Petán îl susţinu: „Da, să renunţe”. Asculta tăcut, cu mâinile încrucişate pe burtă, ca un paroh liniştit. Când privirile se întoarseră spre el, aprobă timid, ca şi cum s-ar fi scuzat pentru că se vedea obligat să intervină. Cu modestie, aminti că ocupa Preşedinţia prin decizia Generalisimului. Ar renunţa pe loc, dacă, bineînţeles, asta ar servi naţiunii. Dar îşi permitea să sugereze ca, înainte de a strica ordinea constituţională, să aştepte sosirea generalului Ramfis. Putea să fie exclus primul născut al Şefului de la o decizie atât de importantă? Distinsa Doamnă îl sprijini îndată: nu accepta vreo hotărâre în absenţa fiului ei cel mare. După cum anunţase colonelul Luis José León Estévez (Pechito), Ramfis şi Radhamés făceau demersurile necesare la Paris pentru a închiria un avion de la Air France. Problema fu astfel amânată.

În timp ce se întorcea în cabinetul său, îşi spuse că adevărata bătălie nu va trebui s-o ducă împotriva fraţilor lui Trujillo, această bandă de ucigaşi idioţi, ci împotriva lui Abbes García. Era un sadic dement, e adevărat, dar de o inteligenţă diabolică. Însă, uitând de Ramfis, făcuse o mare greşeală. María Martínez devenise astfel aliata lui. Şi el ştia cum să pecetluiască această alianţă: avariţia Distinsei Doamne îi va fi de folos în circumstanţele actuale. Acum însă lucrul cel mai urgent era să împiedice o revoltă. La

ora obişnuită a sosirii sale la birou, generalul Mélido Marte îi dădu telefon. Luase legătura cu toate regiunile militare şi comandanţii lor îl asiguraseră de loialitate faţă de guvernul existent. Totuşi, generalul César A. Oliva din Santiago de Caballeros, precum şi generalii García Urbáez din Dajabón şi Guarionex Estrella din La Vega erau nedumeriţi din cauza unor comunicate contradictorii ale secretarului Forţelor Armate. Ştia ceva legat de acest lucru domnul Preşedinte?

— Nimic concret, dar îmi imaginez acelaşi lucru ca şi tine, amice – îi spuse Balaguer generalului Mélido Marte. Îi voi suna şi eu pe aceşti comandanţi pentru a-i linişti. Ramfis Trujillo e deja în avion spre Santo Domingo, pentru a prelua conducerea militară a ţării.

Fără să mai piardă timpul, îi sună pe cei trei generali şi îi asigură de toată încrederea lui. Le ceru să garanteze ordinea în regiunile lor, asumându-şi toate puterile administrative şi politice, şi, până la sosirea generalului Ramfis, să nu comunice decât cu el. Când încheia convorbirea cu generalul Guarionex Estrella Sadhalá, aghiotantul îl anunţă că sosise generalul Virgilio García Trujillo, cu episcopul Reilly. Îl primi mai întâi doar pe nepotul lui Trujillo.

— Aţi salvat Republica – îi spuse, îmbrăţişându-l, lucru pe care nu-l făcea niciodată. Dacă s-ar fi îndeplinit ordinele lui Abbes García, s-ar fi produs ceva ireparabil şi *marines* ar debarca acum în Ciudad Trujillo.

— Nu erau doar ordinele lui Abbes García – răspunse şeful Bazei Aeriene din San Isidro. Văzu confuzia de pe faţa lui Balaguer. Cel care i-a dat ordin lui Rodríguez Méndez, de la centrul de detenţie al Forţelor Armate, să-l împuşte pe episcop, a fost Pechito León Estévez. Spunea că e hotărârea cumnatului meu. Da, a lui Pupo în persoană. Nu-l înţeleg. Niciunul dintre cei doi nu m-a consultat. A fost un miracol că Rodríguez Méndez a refuzat să execute

ordinul înainte de a vorbi cu mine.

Generalul García Trujillo îşi îngrijea corpul şi ţinuta cu aceeaşi cochetărie ca vărul său Ramfis, de care era foarte apropiat: mustăcioară mexicană, părul dat cu fixativ, uniformă croită şi călcată ca pentru a merge la paradă, şi nelipsiţii ochelari Ray Ban în buzunar. Acum însă avea cămaşa pe jumătate ieşită din pantaloni şi era nepieptănat; în ochi i se citeau teama şi neîncrederea.

— Nu înţeleg de ce Pupo şi Pechito au luat o astfel de decizie, fără să vorbească mai întâi cu mine. Cred că voiau să compromită Forţele Armate, doctore.

— Generalul Román o fi atât de afectat de ceea ce i s-a întâmplat Generalisimului, încât probabil nu-şi mai poate controla nervii – îl scuză Preşedintele. Din fericire, Ramfis se află pe drum. Prezenţa lui este absolut necesară. Lui, ca general de armată şi fiu al Şefului, îi revine sarcina de a asigura continuitatea politicii Binefăcătorului.

— Dar Ramfis nu e om politic, urăşte politica, şi dumneavoastră o ştiţi prea bine, doctore Balaguer.

— Ramfis este un om inteligent şi îşi adora tatăl. Nu va putea să refuze asumarea rolului pe care Patria îl aşteaptă de la el. Îl vom convinge noi.

Generalul García Trujillo îl privi cu simpatie.

— Puteţi conta pe mine la nevoie, domnule Preşedinte.

— Dominicanii vor şti că, în noaptea aceasta, dumneavoastră aţi salvat Republica – repetă Balaguer, în timp ce-l însoţea spre uşă. Aveţi o mare responsabilitate, domnule general. San Isidro este Baza cea mai importantă a ţării şi, de aceea, de dumneavoastră depinde să fie menţinută ordinea. Sunaţi-mă ori de câte ori este nevoie; am dat ordin să se acorde prioritate apelurilor dumneavoastră.

Episcopul Reilly petrecuse câteva ore de teroare în mâinile agenţilor *caliés.* Avea veşmintele murdare şi sfâşiate, şi cute adânci îi brăzdau faţa slabă, pe care se

putea încă citi expresia groazei prin care trecuse. Stătea drept, ascultând tăcut, demn, scuzele şi explicaţiile Preşedintelui Republicii. Făcu chiar şi un efort pentru a zâmbi, mulţumindu-i pentru intervenţia prin care-l pusese în libertate: „Iertaţi-i, domnule Preşedinte, că nu ştiu ce fac”. În clipa aceea, uşa se deschise şi, cu puşca semiautomată în mână, transpirat, cu privirea îndobitocită de frică şi furie, năvăli în birou generalul Román. Preşedintelui îi fu de ajuns o secundă pentru a-şi da seama că, dacă nu i-o lua înainte, această brută va începe să tragă. „Ah, monseniore, iată cine se află aici.” Plin de bucurie, îi mulţumi ministrului Forţelor Armate că venise să prezinte scuze, în numele instituţiei militare, episcopului de San Juan de la Maguana pentru neînţelegerea căreia îi căzuse victimă. Generalul Román, încremenit în mijlocul încăperii, clipea, cu o expresie nătângă. Avea urdori la ochi, ca şi cum abia s-ar fi trezit. Fără să spună ceva, după câteva secunde de zăpăceală, îi întinse mâna episcopului, care era la fel de derutat de ce se întâmpla ca şi generalul. Preşedintele îl însoţi până la uşă şi îşi luă rămas bun.

Când se întoarse la masa lui de lucru, Pupo Román vocifera: „îmi datorezi o explicaţie. Cine dracu’ te crezi, Balaguer”, gesticulând şi atingându-i obrazul cu ţeava armei. Preşedintele rămase imperturbabil, privindu-l în ochi. Simţea pe faţă o ploaie invizibilă, saliva generalului. Exaltatul ăsta nu va îndrăzni să tragă. După jigniri şi injurii revărsate în fraze incoerente, Román nu mai spuse nimic. Rămase pe loc, răsuflând din greu. Cu un glas blând, îngăduitor, Preşedintele îl sfătui să facă un efort pentru a se controla. În acele momente, şeful Forţelor Armate trebuia să fie un exemplu de echilibru. În ciuda insultelor şi a ameninţărilor, era dispus să-l ajute, dacă va fi nevoie. Generalul Román izbucni, din nou, într-un monolog semidelirant, în care de la început îi aduse la cunoştinţă

faptul că dăduse ordin să fie executaţi maiorul Segundo Imbert şi Papito Sánchez, închişi la La Victoria, pentru complicitate la asasinarea Şefului. Nu vru să mai asculte mărturisiri atât de periculoase. Fără să mai spună ceva, ieşi din birou. Nu mai încăpea nicio îndoială: Román era implicat în moartea Generalisimului. Altă explicaţie pentru comportarea lui iraţională nu putea exista.

Se întoarse în salon. Găsiseră corpul neînsufleţit al lui Trujillo în portbagajul unui automobil, în garajul generalului Juan Tomás Díaz. Doctorul Balaguer nu va uita niciodată, în lunga sa viaţă, feţele acelea descompuse, lacrimile, expresia de părăsire, de rătăcire, de disperare a acelor civili şi militari, când cadavrul plin de sânge şi ciuruit de gloanţe, cu faţa sfărâmată de un proiectil care îi distrusese bărbia, fu aşezat pe masa din sufrageria Palatului unde cu câteva ore în urmă fuseseră ospătaţi Simon şi Dorothy Gittleman. Îl dezbrăcară şi îl spălară pentru ca o echipă de medici să examineze trupul şi să-l pregătească pentru priveghi. Dintre toate reacţiile celor prezenţi, cel mai tare îl impresiona văduva lui. Doña María Martínez observa rămăşiţele pământeşti ca hipnotizată, stând foarte dreaptă, părând, ca de obicei, cocoţată pe pantofii ei cu talpă groasă. Avea ochii roşii şi măriţi, dar nu plângea. Şi, brusc, începu să urle, agitându-şi mâinile: „Răzbunare! Răzbunare! Trebuie omorâţi cu toţii!” Doctorul Balaguer se grăbi să-i pună braţul pe după umeri. Ea nu se feri. O simţi respirând adânc, gâfâind, cu un tremurat spasmodic. „Vor plăti, trebuie să plătească”, repeta ea. „Vom răscoli cerul şi pământul pentru asta, doña María”, îi şopti la ureche. În clipa aceea, avu o tresărire: chiar atunci, pe loc, trebuia să întărească ceea ce obţinuse de la Distinsa Doamnă, pe urmă va fi prea târziu.

Strângând-o cu tandreţe de braţ, ca pentru a o îndepărta de spectacolul ce o făcea să sufere, o conduse spre unul

din salonaşele de lângă sufragerie. Îndată ce se asigură că erau singuri, închise uşa.

— Doña María, sunteţi o femeie excepţional de puternică – îi spuse cu afecţiune. De aceea îndrăznesc să vă tulbur suferinţa, în momente atât de dureroase, cu o problemă care s-ar putea să vă pară inoportună. Dar nu este. O fac din admiraţie şi dragoste. Luaţi loc, vă rog.

Faţa rotundă a Distinsei Doamne îl privea cu neîncredere. El îi surâse, întristat. Era, fără îndoială, o impertinenţă să o sâcâie cu lucruri practice, când sufletul ei era sfâşiat de o durere atroce. Dar viitorul? Nu avea doña María tot restul vieţii înainte? Cine ştie ce se poate întâmpla după acest cataclism? Trebuia să-şi ia imediat măsuri de precauţie, gândindu-se la viitorul ei. Ingratitudinea popoarelor, de la trădarea lui Christos de către Iuda, nu mai trebuie dovedită. Ţara îl va plânge pe Trujillo şi va urla împotriva asasinilor. Acum. Dar va mai fi şi mâine loială memoriei Şefului? Nu vor triumfa oare resentimentele, această infirmitate naţională? Nu voia să-i răpească timpul. Prin urmare, va trece la lucruri concrete. Doña María trebuia să se asigure, să-şi pună la adăpost, pentru orice eventualitate, bunurile proprii, dobândite în mod legal prin eforturile familiei Trujillo, eforturi care, pe de altă parte, aduseseră atâtea beneficii poporului dominican. Şi s-o facă înainte ca reformele politice să constituie, mai târziu, un impediment. Doctorul Balaguer îi sugera să discute cu Henry Chirinos, însărcinat să se ocupe cu afacerile familiei, şi să studieze ce parte a patrimoniului ar putea fi transferată imediat în străinătate, fără pierderi prea mari. Încă o mai putea face cu discreţie absolută. Preşedintele Republicii avea dreptul de a autoriza operaţiuni de acest fel – schimbarea de pesos dominicani în devize, la Banca Centrală, de exemplu –, dar n-avea de unde să ştie dacă acest lucru va mai fi posibil mai târziu. Generalisimul s-a opus mereu acestor

transferuri, din cauza scrupulelor pe care le avea. A mai menţine această politică în actualele circumstanţe, cu iertare pentru expresia folosită, ar fi o neghiobie. Era un sfat prietenesc, născut din devotament şi prietenie.

Distinsa Doamnă îl asculta în linişte, privindu-l în ochi. În cele din urmă fu de acord, recunoscătoare:

— Ştiam că sunteţi un prieten loial, doctore Balaguer – spuse, foarte sigură pe ea însăşi.

— Sper să o pot demonstra, doña María. Şi cred că nu mi-aţi luat în nume de rău acest sfat.

— E un sfat bun, în ţara asta nu se ştie niciodată ce se poate întâmpla – bodogăni ea printre dinţi. Voi vorbi cu doctorul Chirinos chiar mâine. Se va face totul cu cea mai mare discreţie?

— Pe onoarea mea, doña María – afirmă Preşedintele, punându-şi mâna pe piept.

Văzu o îndoială umbrind expresia de pe faţa văduvei Generalisimului, şi ghici ceea ce voia să-i ceară:

— Vă rog ca nici măcar fiilor mei să nu le spuneţi despre această mică afacere – şopti ea, foarte încet, ca şi cum s-ar fi temut că ei ar fi putut-o auzi. Din motive care mi-ar lua prea mult timp ca să le explic.

— Nu voi spune nimic nimănui, nici măcar lor, doña María – o linişti Preşedintele. Cu siguranţă. Permiteţi-mi să vă repet cât vă admir caracterul, doña María. Fără dumneavoastră, Binefăcătorul nu ar fi realizat niciodată tot ceea ce a realizat.

Câştigase un punct în războiul de poziţii împotriva lui Johnny Abbes García. Răspunsul doñei María Martínez fusese previzibil: lăcomia ei era mai puternică decât orice sentiment. Într-adevăr, Distinsa Doamna îi inspira doctorului Balaguer respect. Pentru a rămâne atâţia ani alături de Trujillo, mai întâi ca amantă, apoi ca soţie, Española pierduse orice sensibilitate, orice sentiment – mai ales mila – refugiindu-se în calcul, un calcul rece, şi,

poate, în ură.

Reacţia lui Ramfis, în schimb, îl deconcertă. La două ore după ce sosise la Baza din San Isidro împreună cu Radhamés, *playboy*-ul Porfirio Rubirosa şi un grup de prieteni, într-un avion închiriat de la Air France – Balaguer fusese primul care îl îmbrăţişase, la scara avionului –, proaspăt bărbierit, îmbrăcat în uniforma lui de general de armată, veni la Palatul Naţional să se reculeagă la căpătâiul tatălui său. Nu plânse, nu deschise gura. Era livid şi cu o expresie stranie pe faţa îngrijită şi întristată, de surpriză, de uimire, de respingere, ca şi cum trupul acela, zăcând întins într-un sicriu somptuos, îmbrăcat cu uniforma de mare ţinută, cu pieptul plin de decoraţii, nu putea şi nici nu trebuia să se afle acolo, iar dacă se afla, faptul acesta însemna o mare eroare în ordinea Universului. Rămase mult timp privind corpul neînsufleţit al tatălui său, cu o mimică pe care nu şi-o putea reprima; muşchii feţei păreau că încearcă să scape de o pânză de păianjen invizibilă, lipită de piele. „Eu n-o să fiu atât de generos cum ai fost tu cu duşmanii tăi”, îl auzi spunând la sfârşit. Doctorul Balaguer, care se afla lângă el, îmbrăcat în doliul de rigoare, îi spuse atunci la ureche: „E neapărat necesar să stăm de vorbă câteva minute, domnule general. Ştiu că este un moment dificil pentru dumneavoastră. Dar sunt probleme care nu suferă amânare”. Revenindu-şi din starea în care se afla, Ramfis fu de acord. Plecară singuri spre cabinetul Preşedinţiei. Prin ferestrele imense ale coridoarelor, vedeau mulţimea uriaşă, din ce în ce mai mare, la care continuau să se alăture grupuri de bărbaţi şi femei veniţi din împrejurimile capitalei şi din localităţile învecinate. Coada, în şiruri de patru sau cinci oameni, era de câţiva kilometri şi gardienii înarmaţi abia puteau să-i facă faţă pentru a menţine ordinea. Aşteptau de mult timp. Printre cei care ajunseseră deja la treptele Palatului, aproape de camera mortuară în care se afla Generalisimul,

se petreceau scene jalnice, cu plânsete şi strigăte isterice.

Doctorul Joaquín Balaguer ştia de la început că de această conversaţie depindea viitorul lui şi al Republicii Dominicane. De aceea, se hotărâse să acţioneze aşa cum o făcea numai în cazuri extreme, deoarece contravenea firii lui precaute: anume, să rişte tot, într-un soi de nebunie. Aşteptă până ce fiul cel mare al lui Trujillo se aşeză în faţa biroului – pe sub ferestre se mişca, asemeni unei mări zbuciumate, imensa mulţime învolburată, aşteptând să ajungă în faţa sicriului Binefăcătorului –, şi, în stilul lui calm, fără a-şi trăda cu nimic tulburarea, îi spuse ceea ce-şi pregătise cu grijă dinainte:

— De dumneavoastră şi numai de dumneavoastră depinde să continue sau să fie distrusă opera înfăptuită de Trujillo. Dacă moştenirea lui dispare, Republica Dominicană se va prăbuşi din nou în haos. Vom fi în competiţie cu Haiti, ca înainte de 1930, pentru titlul de cea mai nenorocită şi violentă naţiune din toată emisfera occidentală.

Vorbi mult, dar Ramfis nu-l întrerupse nici măcar o dată. Îl asculta? Nici nu era de acord şi nici nu respingea ceva; ochii lui îl priveau fix mai tot timpul, dar uneori se uita în altă parte, şi doctorul Balaguer îşi spunea că o astfel de privire avusese la începutul crizelor de înstrăinare şi depresie extremă, pentru care fusese internat în clinicile de psihiatrie din Franţa şi Belgia. Dacă Ramfis îl asculta totuşi, în mod sigur îi cântărea argumentele. Căci, deşi era un beţiv, un descreierat, deşi nu avea vocaţie politică, nici preocupări civice, deşi sensibilitatea lui se limita la sentimentele pe care i le inspirau femeile, caii, avioanele şi băutura, deşi putea să fie la fel de nemilos ca tatăl lui, Balaguer ştia foarte bine că era un om inteligent. Probabil singurul din familie în stare să vadă dincolo de nasul, burta şi sexul lui. Avea o minte rapidă, ascuţită, care, cultivată, ar fi putut da roade excelente. Acestei inteligenţe i se

adresa expunerea lui, de o sinceritate temerară. Era convins că îşi juca ultima carte, dar trebuia s-o facă, dacă nu voia să fie măturat ca un ghemotoc de hârtie de către domnii înarmaţi cu pistoale.

Când tăcu, generalul Ramfis era şi mai palid decât atunci când se uita la cadavrul tatălui său.

— Pentru doar jumătate din lucrurile pe care mi le-aţi spus aţi putea să vă pierdeţi viaţa, doctore Balaguer.

— Ştiu, domnule general. Situaţia însă nu îmi lasă altă ieşire decât să vă vorbesc sincer. V-am expus singura politică pe care o cred posibilă. Dacă vedeţi dumneavoastră alta, felicitări. Am demisia pregătită în acest sertar. Trebuie să o prezint în faţa Congresului?

Ramfis dădu din cap că nu. Respiră adânc şi, după o clipă, cu vocea lui melodioasă, de actor de teatru radiofonic, îi explică:

— Pe alte căi, şi eu am ajuns recent la concluzii asemănătoare - ridică din umeri a resemnare. Într-adevăr, nu cred că există altă soluţie politică pentru a scăpa de *marines* şi de comunişti, pentru ca OSA şi Washington-ul să ne ridice sancţiunile. Accept planul dumneavoastră. Dar, pentru fiecare pas, fiecare măsură, fiecare acord, va trebui să vă consultaţi cu mine şi să cereţi aprobarea mea. Conducerea militară şi siguranţa naţională îmi revin mie. Nu accept niciun fel de amestec, nici al dumneavoastră, nici al funcţionarilor civili, nici al yankeilor. Niciunul din cei care au fost direct sau indirect implicaţi în asasinarea lui papi nu va rămâne nepedepsit.

Doctorul Balaguer se ridică în picioare.

— Ştiu cât de mult îl iubeaţi – spuse, solemn. Aveţi dreptate vorbind de sentimentele filiale care cer răzbunare pentru această crimă. Nimeni, şi cu atât mai puţin eu, nu se va opune dorinţei dumneavoastră de a face dreptate. Aceasta este, de altfel, şi dorinţa mea cea mai arzătoare.

După plecarea fiului lui Trujillo bău, înghiţitură după

înghiţitură, un pahar cu apă. Inima lui îşi recupera ritmul normal. Îşi riscase viaţa, dar pariul fusese câştigat. Acum trebuia să pună în practică cele convenite. Începu s-o facă la ceremonia de înmormântare a Binefăcătorului, în biserica din San Cristóbal. Discursul lui funebru, plin de elogii emoţionante la adresa Generalisimului, atenuate, totuşi, de sibiline aluzii critice, făcu să curgă lacrimile unor curteni ignoranţi, deconcertă pe alţii, ridică sprâncenele unora şi îi lăsă pe mulţi într-o stare de confuzie totală. Îi aduse, în schimb, felicitările corpului diplomatic. „Lucrurile încep să se schimbe, domnule Preşedinte”, aprobă noul consul al Statelor Unite, recent sosit pe insulă. În ziua următoare, îl convocă de urgenţă pe colonelul Abbes García. Îndată ce-l văzu intrând, cu faţa buhăită, roasă de nemulţumire – îşi ştergea transpiraţia cu nelipsita lui batistă colorată – îşi spuse că şeful SIM ştia perfect ce urma să se întâmple.

— M-aţi chemat pentru a-mi spune că sunt destituit? – îl întrebă, fără a-l saluta. Era în uniformă, cu pantalonii atârnând şi cu şapca lăsată, într-un fel comic, într-o parte; în afara revolverului de la centură, un pistol-mitralieră îi atârna pe umăr. Balaguer zări în spatele lui feţele fioroase a patru sau cinci gorile, care însă nu intrară în birou.

— Pentru a vă ruga să acceptaţi numirea dumneavoastră în diplomaţie – spuse preşedintele cu amabilitate. Mâna lui minusculă îi indică un scaun. Un patriot talentat poate să-şi servească patria în cele mai diverse domenii.

— Şi unde-ar fi acest exil aurit? – Abbes García nu îşi ascundea frustrarea şi nici mânia.

— În Japonia – spuse Preşedintele. Adineauri am semnat numirea dumneavoastră în postul de consul. Salariul şi cheltuielile de reprezentare vor fi însă de ambasador.

— Nu găseaţi un loc mai îndepărtat să mă trimiteţi?

— Nu există un loc mai îndepărtat – se scuză doctorul Balaguer, fără ironie. Singura ţară mai îndepărtată este

Noua Zeelandă, dar nu avem relaţii diplomatice cu ea.

Corpolentul personaj se mişcă în scaun, gâfâind. Un inel galben, de infinită neplăcere, înconjura irisul ochilor lui bulbucaţi. Îşi ţinu câteva clipe batista roşie la gură, ca şi cum ar fi vrut sa scuipe în ea.

— Dumneavoastră credeţi că aţi învins, doctore Balaguer – spuse, pe un ton jignitor. Vă înşelaţi. Sunteţi la fel de legat ca şi mine de acest regim. Nimeni nu va înghiţi jocul ăsta machiavelic, ca să vă puneţi dumneavoastră în fruntea tranziţiei spre democraţie.

— E posibil să eşuez – admise Balaguer, fără ostilitate. Dar trebuie să încerc. Şi, în acest scop, unii trebuie sacrificaţi. Regret că sunteţi dumneavoastră primul, însă nu există altă soluţie: dumneavoastră reprezentaţi faţa cea mai urâtă a regimului. Ştiu: o faţă necesară, eroică, tragică. Mi-a spus-o, nu o dată, şezând pe acelaşi scaun pe care staţi dumneavoastră, însuşi Generalisimul. Dar, tocmai acest lucru vă face insolvabil acum. Sunteţi inteligent, nu trebuie să vă explic de ce. Nu creaţi complicaţii inutile guvernului. Plecaţi în străinătate şi fiţi discret, păstraţi tăcerea. E mai convenabil să plecaţi cât mai departe, să vă faceţi invizibil până ce lumea vă va uita. Aveţi mulţi duşmani. Şi ştiţi câte ţări vor să pună mâna pe dumneavoastră. Statele Unite, Venezuela, Mexicul, toată America Centrală, Interpolul, FBI. Ştiţi mai bine ca mine. Japonia este un loc sigur, cu atât mai mult pentru cineva cu statut diplomatic. Din câte ştiu, aţi fost mereu interesat de spiritualism. Doctrina rozicruciană, nu-i aşa? Folosiţi prilejul pentru a aprofunda aceste studii. De altfel, dacă doriţi să vă stabiliţi în alt loc, vă rog, nu-mi spuneţi unde, veţi continua să vă primiţi acolo leafa. Am aprobat un fond special pentru cheltuieli de mutare şi instalare. Două sute de mii de pesos, pe care-i puteţi scoate de la Trezorerie. Mult noroc!

Nu-i întinse mâna, pentru că presupunea că ex-militarul

(semnase în ajun decretul prin care era scos din Armată) nu i-o va strânge. Abbes García rămase mult timp nemişcat, observându-l, cu ochii injectaţi. Dar Preşedintele ştia că, Abbes García, om practic, în loc să reacţioneze cu un gest de bravadă stupidă, va accepta răul cel mai mic. Îl văzu cum se ridică şi pleacă fără a-şi lua la revedere. Dictă el însuşi unui secretar comunicatul prin care informa că *ex-colonelul* Abbes García a renunţat la Serviciul de Inteligenţă, pentru a îndeplini o misiune în străinătate. Două zile mai târziu, *El Caribe*, printre anunţurile pe cinci coloane privind uciderea sau prinderea asasinilor Generalisimului, publica o fotografie în care doctorul Balaguer îl văzu pe Abbes García, vârât într-un pardesiu cu dungi şi cu o pălărie de personaj dickensian, urcând scara unui avion.

Tot atunci, Preşedintele decise ca noul lider parlamentar, însărcinat să asigure revenirea discretă a Congresului pe poziţii mai acceptabile pentru Statele Unite şi comunitatea occidentală, să fie nu Agustín Cabral, ci senatorul Henry Chirinos. El l-ar fi preferat pe Creieraş, a cărui sobrietate coincidea cu felul său de a fi, în timp ce alcoolismul Constituţionalistului Beţivan îi repugna. Dar îl alese pe ultimul pentru că a reabilita brusc pe cineva care căzuse în dizgraţie printr-o hotărâre recentă a Excelenţei Sale, putea să irite oamenii din nucleul trujillist de care încă avea nevoie. Să nu-i provoace prea tare, deocamdată. Chirinos era, din punct de vedere fizic şi moral, respingător; dar talentul său avocăţesc, de intrigant, nu cunoştea limite. Nimeni nu cunoştea mai bine decât el tertipurile parlamentare. Nu fuseseră niciodată prieteni – din cauza alcoolului, care-l scârbea pe Balaguer – dar, îndată ce-l chemă la Palat şi Preşedintele îl informă despre ceea ce aştepta de la el, senatorul exultă, şi se manifestă la fel atunci când îi ceru să faciliteze, cât mai rapid şi mai discret, transferarea în străinătate a fondurilor Distinsei

Doamne. („Este nobilă grija dumneavoastră, domnule Preşedinte, de a pune la adăpost viitorul ilustrei doamne nefericite.”) Tot atunci, senatorul Chirinos, încă bâjbâind printre ceea ce se petrecea, îi mărturisi că avusese onoarea de a informa SIM că Antonio de la Maza şi generalul Juan Tomás Díaz rătăceau prin oraşul colonial (îi zărise într-o maşină oprită în faţa casei unui prieten, în strada Espaillat), şi îi ceru sprijinul pentru a obţine de la Ramfis recompensa pe care o oferea pentru orice informaţie care conducea la prinderea asasinilor tatălui său. Doctorul Balaguer îl sfătui să renunţe la recompensă şi să nu facă publică această delaţiune patriotică: s-ar putea să-i prejudicieze viitorul politic într-o mod iremediabil. Cel pe care Trujillo îl poreclea între prieteni Scârnăvia Vie înţelese imediat:

— Permiteţi-mi să vă felicit, domnule Preşedinte – exclamă, gesticulând ca şi cum s-ar fi urcat la tribună. Am crezut întotdeauna că regimul trebuie să se deschidă spre vremuri noi. Dispărând Şeful, nimeni nu e mai potrivit decât dumneavoastră pentru a înfrunta furtuna şi a conduce nava dominicană spre portul democraţiei. Contaţi pe mine ca pe colaboratorul cel mai leal şi devotat.

A fost, într-adevăr. Chirinos prezentă Congresului moţiunea care-i conferea lui Ramfis Trujillo puteri absolute în ierarhia militară, şi autoritatea maximă în problemele armatei şi ale poliţiei din Republică. Îi iniţie pe deputaţi şi senatori cu privire la noua politică promovată de Preşedinte, destinată nu negării trecutului, nici respingerii Erei Trujillo, ci depăşirii dialectice a unei etape, adaptând-o timpurilor noi, astfel încât Quisqueya, pe măsură ce – fără a face un pas înapoi – îşi perfecţiona democraţia, să fie reprimită, de către surorile ei americane, în OSA, şi, odată cu ridicarea sancţiunilor, să fie reintegrată comunităţii internaţionale. Într-una din frecventele lui întâlniri de lucru cu Preşedintele Balaguer, senatorul

Chirinos îl întrebă, nu fără o anumită nelinişte, ce planuri avea Excelenţa Sa în legătură cu ex-senatorul Agustín Cabral.

— Am dat ordin să i se redeschidă conturile bancare şi să i se recunoască serviciile prestate Statului, astfel încât să poată primi pensie – îl informă Balaguer. Deocamdată, reintrarea lui în viaţa politică nu pare oportună.

— Suntem perfect de acord – aprobă senatorul. Creieraşul, de care mă leagă o veche prietenie, este o fire recalcitrantă şi trezeşte duşmănii.

— Statul îi poate utiliza talentul atâta timp cât nu iese prea în faţă – adăugă Preşedintele, l-am propus un post de consilier în administraţie.

— Înţeleaptă decizie – aprobă din nou Chirinos. Agustín a avut întotdeauna o minte sclipitoare în problemele juridice.

Trecuseră doar cinci săptămâni de la moartea Generalisimului şi schimbările erau considerabile. Joaquín Balaguer nu avea de ce să se plângă: în acest timp foarte scurt, de la un Preşedinte marionetă, de la domnul Nimeni, ajunsese să fie un autentic Şef de Stat, funcţie recunoscută şi de unii şi de alţii şi, mai ales, de Statele Unite. Deşi reticente la început, când el îi explică noului consul planurile sale, Statele Unite luau acum din ce în ce mai mult în serios promisiunea de a conduce ţara în scurt timp spre o democraţie deplină, în interiorul ordinei existente, fără a permite să profite de situaţie comuniştii. La fiecare două sau trei zile, avea convorbiri cu expeditivul John Calvin Hill – un diplomat voinic ca un cowboy, care vorbea fără a se pierde în amănunte pe care sfârşi prin a-l convinge că, în această etapă, trebuia să-l aibă pe Ramfis ca aliat. Generalul acceptase un plan de deschidere treptată. Avea controlul militar în mâini şi, astfel, aceşti gangsteri bestiali de Petán şi Héctor, precum şi soldăţoii primitivi, apropiaţi lui Trujillo, erau ţinuţi la distanţă.

Altfel, ar fi fost destituit. Poate Ramfis credea că prin concesiile pe care le făcea Balaguer – permisese reîntoarcerea unor exilaţi, apariţia unor critici timide la adresa regimului Trujillo, la radio şi în ziare (cel mai bătăios era unul nou, care apăruse în august, *La Unión Cívica*), îngăduise mitingurile publice ale opoziţiei, care începea să atragă de partea ei strada, Uniunea Civică Naţională, de extremă dreaptă, a lui Viriato Fiallo şi Ángel Severo Cabral, şi Mişcarea Revoluţionară 14 iunie, de stânga – ar putea avea şi el un viitor politic. Ca şi cum cineva numit Trujillo ar fi putut să revină în viaţa publică a acestei ţări! Deocamdată să-l lase cu speranţele lui deşarte. Ramfis deţinea controlul asupra armelor şi avea adeziunea militarilor; a curăţa măruntaiele Forţelor Armate de orice urmă de trujillism îi va lua mult timp. Relaţiile guvernului cu Biserica erau din nou excelente; Balaguer lua de multe ori ceaiul cu nunţiul apostolic şi cu arhiepiscopul Pittini.

Problema pe care nu putea s-o rezolve într-un mod acceptabil pentru opinia publică internaţională erau „drepturile omului”. Zilnic aveau loc proteste din cauza deţinuţilor politici, a celor torturaţi, dispăruţi, asasinaţi în La Victoria, El Nueve, La Cuarenta şi în închisorile şi garnizoanele din restul ţării. La cabinetul său soseau manifeste, scrisori, telegrame, informări, comunicate, note diplomatice. Nu putea face prea mult. Mai bine zis, nu putea face nimic, în afara unor promisiuni vagi, privind în altă parte. Respecta înţelegerea de a-i lăsa lui Ramfis mâinile libere. Chiar dacă ar fi vrut, tot n-ar fi putut să încalce acest pact. Fiul Generalisimului le trimisese pe doña María şi pe Angelita în Europa, şi continua, implacabil, să-i caute pe complici, ca şi cum conspiraţia împotriva lui Trujillo ar fi avut mii de adepţi. Într-o zi, tânărul general îl întrebă pe neaşteptate:

— Ştiţi că Pedro Livio Cedeño a vrut să vă implice în

conjuraţia împotriva lui papi?

— Nu mă miră – zâmbi Preşedintele, fără să se sperie. Cea mai bună apărare a asasinilor este să compromită pe toată lumea. Mai ales oameni apropiaţi Binefăcătorului. Francezii numesc asta „intoxicare”.

— Dacă numai unul dintre asasini l-ar fi confirmat, aţi fi avut aceeaşi soartă ca Pupo Román – Ramfis era serios, în ciuda mirosului pe care-l răspândea. În clipele astea îşi blestemă zilele.

— Nu vreau să ştiu nimic, domnule general – îl întrerupse Balaguer, întinzându-i mâna lui mică. Aveţi dreptul moral să răzbunaţi o crimă. Dar nu-mi daţi amănunte, vă rog. Îmi este mai uşor să înfrunt criticile sosite din lumea întreagă, dacă nu ştiu că excesele pe care le denunţă sunt adevărate.

— Foarte bine. Vă voi informa doar despre prinderea lui Antonio Imbert şi Luis Amiama, dacă îi vom prinde – Balaguer observă că feţişoara de dandy se schimbă, ca de fiecare dată când îi menţiona pe singurii participanţi la complot care nu fuseseră capturaţi sau ucişi. Credeţi că mai sunt încă în ţară?

— După părerea mea, da – afirmă Balaguer. Dacă ar fi fugit în străinătate, ar fi organizat conferinţe de presă, ar fi primit premii, ar fi apărut la televiziune. Ar fi beneficiat de presupusa lor condiţie de eroi. Sunt ascunşi undeva aici, în ţară, fără îndoială.

— Înseamnă că, mai devreme sau mai târziu, vor fi prinşi – murmură Ramfis. Am mii de oameni care îi caută, casă cu casă, ascunzătoare cu ascunzătoare. Dacă mai sunt încă în Republica Dominicană, vor fi prinşi. Şi dacă nu, nu există loc în lume unde să scape de pedeapsa pentru moartea lui papi. De-ar fi să-mi cheltuiesc pentru asta ultimul ban.

— Vă urez să vi se împlinească dorinţele, domnule general – spuse pe un ton înţelegător Balaguer. Permiteţi-mi însă o rugăminte, încercaţi să salvaţi aparenţele.

Delicata operaţie de a arăta lumii că ţara se deschide spre democraţie ar eşua dacă izbucneşte un scandal. Alt caz Galíndez, să zicem, sau alt caz Betancourt.

Fiul Generalisimului era neînduplecat doar în privinţa conspiratorilor. Balaguer nu-şi pierdea vremea ca să intervină pentru eliberarea lor – soarta deţinuţilor fusese jucată, şi la fel va fi şi cea a lui Imbert şi Amiama dacă vor fi prinşi lucru care, de altminteri, nu i-ar fi fost de prea mare folos în îndeplinirea planurilor lui. Timpurile se schimbau, într-adevăr. Sentimentele mulţimii erau nestatornice. Poporul dominican, trujillist convins până la 30 mai 1961, le-ar fi scos ochii şi rărunchii lui Juan Tomás Díaz, Antonio de la Maza, Estrella Sadhalá, Luis Amiama, Huáscar Tejeda, Pedro Livio Cedeño, Fifí Pastoriza, Antonio Imbert şi complicilor lor, dacă ar fi pus mâna pe ei. Dar, consubstanţialitatea mistică în care fusese perceput Şeful, şi cu care dominicanul de rând trăise treizeci şi unu de ani, începea să se eclipseze. Manifestaţiile de stradă organizate de studenţi, Uniunea Civică, Mişcarea 14 iunie, la început rahitice, nesemnificative, cu o mână de speriaţi, după o lună, după două, după trei, se înmulţiseră. Nu numai în Santo Domingo (Preşedintele Balaguer avea pregătită o moţiune prin care reda capitalei Ciudad Trujillo numele adevărat, şi pe care senatorul Chirinos o va face să treacă prin Congres în aclamaţiile parlamentarilor, la momentul potrivit), unde câteodată umpleau parcul Independencia; dar şi în Santiago, La Romana, San Francisco de Macorís şi alte oraşe. Dispăruse frica şi creştea ostilitatea faţă de Trujillo. Un fin simţ al istoriei îi spunea doctorului Balaguer că acest sentiment nou va creşte irezistibil. Şi, într-un climat de antitrujillism popular, asasinii lui Trujillo se vor transforma în importante figuri politice.

Cui îi convenea acest lucru? Aşa că reteză o timidă încercare a Scârnăviei Vii, când, ca lider parlamentar al

noii orientări balagueriste, venise să-l întrebe dacă nu credea că o hotărâre a Congresului, prin care se amnistiau conspiratorii din 30 mai, ar convinge OSA şi Statele Unite să le ridice sancţiunile.

— Intenţia e bună, domnule senator. Dar consecinţele? Amnistia ar răni sentimentele lui Ramfis, care-ar avea grijă să fie asasinaţi imediat toţi amnistiaţii. Şi eforturile noastre s-ar duce pe apa sâmbetei.

— Mă va uimi întotdeauna acuitatea percepţiei dumneavoastră – exclamă senatorul Chirinos, puţin lipsind să nu înceapă să-l aplaude.

Dincolo de această temă, Ramfis Trujillo se arătase chiar mai binevoitor decât sperase Balaguer. O ducea tot într-o beţie, în Baza din San Isidro sau în casa lui de pe ţărmul mării, la Boca Chica. Îşi adusese acolo şi ultima amantă – împreună cu mama ei –, o balerină de la Lido, din Paris, unde îşi părăsise, însărcinată, soţia oficială, tânăra actriţă Lita Milán. Acceptase, resemnat, să se restituie capitalei numele de Santo Domingo şi să se reboteze oraşele, satele, străzile, pieţele, formele de relief, podurile numite Generalisimul, Ramfis, Angelita, Radhamés, doña Julia sau doña María, şi nu insista să fie pedepsiţi prea aspru studenţii, răzvrătiţii şi golanii care distrugeau statuile, plăcile, busturile, fotografiile şi afişele cu Trujillo şi cei din familia lui, din parcuri, de pe străzi, bulevarde, şosele. Acceptă fără discuţii sugestia lui Balaguer ca „într-un act de generozitate patriotică” să cedeze Statului, adică poporului, pământurile, fermele şi întreprinderile agricole ale Generalisimului şi ale fiilor săi. Ramfis se conformă printr-o declaraţie publică. În felul acesta, Statul ajunse să fie stăpân pe patruzeci şi cinci la sută din totalul terenurilor arabile, Republica Dominicană devenind astfel ţara cu cele mai multe întreprinderi de stat de pe continent, după Cuba. De asemenea, generalul Ramfis era cel care liniştea spiritele brutelor degenerate care erau

fraţii Şefului, pe care dispariţia sistematică a ornamentelor şi simbolurilor trujillismului îi lăsa perplecşi.

Într-o seară, după ce luase cina cu surorile lui, meniul auster dintotdeauna: supă de pui, orez, salată şi un desert cu lapte, când se ridicase de la masă să meargă la culcare, leşină. Îşi pierdu cunoştinţa numai câteva clipe, dar doctorul Félix Goico îl preveni: dacă va continua să muncească în acel ritm, până la sfârşitul anului inima sau creierul lui va exploda ca o grenadă. Trebuia să se odihnească mai mult – de la moartea lui Trujillo abia dacă dormea trei, patru ore să facă gimnastică, şi, la sfârşitul săptămânii, să se distreze. Îşi impuse cinci ore în pat în fiecare noapte şi, după-masa, să meargă pe jos, deşi, pentru a evita asociaţii compromiţătoare, evita bulevardul George Washington; mergea în vechiul parc Ramfis, rebotezat parcul Eugenio María de Hostos. Iar duminicile, după slujba de la biserică, pentru a-şi relaxa spiritul, citea câteva ore poezii romantice şi moderniste, sau clasicii spaniolii din Secolul de Aur. Uneori, vreun individ furios îi striga pe stradă: „Balaguer, marionetă de scenetă”[58] – dar de cele mai multe ori era salutat cu respect: „Bună ziua, domnule Preşedinte” Mulţumea ceremonios, scoţându-şi pălăria, pe care se obişnuise s-o poarte îndesată până la urechi ca să nu i-o sufle vântul.

Când, pe 2 octombrie 1961, anunţă în Adunarea Generală a Naţiunilor Unite, la New York, că „în Republica Dominicană se năşteau o democraţie autentică şi o nouă stare de lucruri”, recunoscu în faţa a peste o sută de invitaţi, că dictatura lui Trujillo fusese anacronică şi însemnase o feroce încălcare a libertăţilor şi drepturilor omului. Şi ceru naţiunilor libere să-l ajute să restituie dominicanilor legea şi libertatea. La câteva zile, primi din Paris o scrisoare plină de amărăciune din partea doñei

[58] În orginal, joc de cuvinte „Balaguer – muñequito de papel” („Balaguer – păpuşoi de hârtie”). (*n.t.*)

María Martínez. Distinsa Doamnă se plângea că descrisese un tablou „nedrept” al Erei Trujillo, fără să amintească „toate lucrurile bune pe care le-a făcut soţul meu, pe care însuşi dumneavoastră l-aţi lăudat atâta, timp de treizeci şi unu de ani”. Dar nu María Martínez îl neliniştea pe Preşedinte, ci fraţii Trujillo. Află că Petán şi Negrul avuseseră o întâlnire furtunoasă cu Ramfis, pe care îl interpelară: va permite ca această lichea să meargă la ONU ca să-şi bată joc de tatăl lui? Sosise clipa să-l dea afară din Palatul Naţional şi să readucă la putere familia Trujillo, aşa cum o cerea poporul! Ramfis invocă faptul că dacă ar da o lovitură de stat, invazia infanteriei marine americane ar fi inevitabilă; îl avertizase John Calvin Hill în persoană. Singura posibilitate de a păstra ceva din trecut era să strângă rândurile în spatele acestei fragile legalităţi: Preşedintele Balaguer manevra cu şiretenie lucrurile pentru ca OSA şi *State Department* să ridice sancţiunile. În acest scop, se vedea obligat să pronunţe discursuri contrare convingerilor lui, aşa cum fusese cel rostit la ONU.

Totuşi, în convorbirea pe care a avut-o cu Balaguer imediat după întoarcerea lui de la New York, fiul lui Trujillo se arătă mult mai puţin tolerant. Aversiunea lui era atât de mare, că ruptura părea inevitabilă.

— O să continuaţi să-l atacaţi pe papi aşa cum aţi făcut-o la Adunarea Generală? – aşezat pe scaunul pe care stătuse Şeful în timpul ultimei lor întrevederi cu câteva ore înainte de a fi omorât, Ramfis vorbea fără să se uite la el, cu privirea fixată spre mare.

— Nu am alta soluţie, domnule general – spuse necăjit Preşedintele. Dacă vreau să se creadă că totul e în curs de schimbare, că ţara se deschide spre democraţie, trebuie să fac un examen autocritic al trecutului. Este dureros pentru dumneavoastră, o ştiu. Nu este mai puţin dureros pentru mine. Politica cere uneori asemenea sacrificii.

Mult timp, Ramfis nu răspunse. Era beat? Drogat? În pragul unei crize care-l aducea la porţile nebuniei? Avea o expresie stranie, cu ochii aprinşi şi neliniştiţi, cu cearcăne mari, albăstrii, în jurul lor.

— V-am explicat de la început – adăugă Balaguer. Am respectat strict tot ce am convenit. Dar, bineînţeles, rămâne valabil ceea ce v-am spus atunci. Dacă preferaţi să preluaţi conducerea, nu e nevoie să scoateţi tancurile din San Isidro. Vă ofer demisia mea chiar acum.

Ramfis îl privi lung, cu scârbă.

— Toţi mi-o cer – mormăi, fără entuziasm. Unchii, comandanţii de regiuni, militarii, verii mei, prietenii lui papi. Dar nu vreau să mă aşez acolo unde staţi acum. Mie, postura asta nu-mi place, doctore Balaguer. Pentru ce? Ca să mă răsplătească la fel ca pe el?

Tăcu, profund descurajat.

— Atunci, domnule general, dacă dumneavoastră nu vreţi puterea, ajutaţi-mă să o exercit eu.

— Şi mai mult decât am făcut-o? – răspunse Ramfis ironic. Dacă n-aş fi fost eu, unchii mei v-ar fi scos de mult de-aici cu armele.

— Nu e suficient – replică Balaguer. Vedeţi agitaţia din stradă. Mitingurile Uniunii Civice şi ale Mişcării 14 iunie sunt din zi în zi mai violente. Situaţia se va înrăutăţi dacă nu anticipăm lucrurile.

Culorile reveniră pe faţa fiului Generalisimului. Aştepta cu gâtul întins, ca şi cum s-ar fi întrebat dacă Preşedintele va îndrăzni să-i ceară ceea ce bănuia.

— Unchii dumneavoastră trebuie să plece din ţară – spuse calm doctorul Balaguer. Cât timp vor fi aici, nici comunitatea internaţională, nici opinia publică nu vor crede în schimbare. Numai dumneavoastră puteţi să-i convingeţi.

Voia să-l insulte? Ramfis îl privea cu uimire, ca şi cum nu-i venea să creadă ceea ce auzise. Urmă altă pauză

lungă.

— Îmi veţi cere şi mie să plec din ţara pe care papi a făcut-o, pentru ca lumea să înghită gargara asta cu vremurile noi?

Balaguer aşteptă câteva clipe.

— Da. Şi dumneavoastră. Dar nu încă. După ce-i veţi convinge pe unchii dumneavoastră. După ce mă veţi ajuta să consolidez guvernul, să conving Forţele Armate că Trujillo nu mai există. Asta nu e o noutate pentru dumneavoastră, domnule general. Aţi ştiut mereu că este în avantajul dumneavoastră, al familiei şi al prietenilor dumneavoastră, ca proiectul meu să continue. Cu Uniunea Civică sau cu Mişcarea 14 iunie la putere ar fi mai rău.

Nu scoase revolverul; nu-l scuipă în faţă. Păli din nou, recăpătându-şi expresia de alienat. Aprinse o ţigară şi trase din ea de câteva ori, contemplând rotocoalele de fum pe care le scotea.

— Aş fi plecat de mult din această ţară de laşi şi ingraţi – bolborosi. Dacă i-aş fi găsit pe Antonio Imbert şi Luis Amiama, nu mai eram aici. Sunt singurii care lipsesc. Când o să-mi îndeplinesc promisiunea făcută lui papi, voi pleca.

Preşedintele îl informă că autorizase întoarcerea din exil a lui Juan Bosch şi a colegilor lui din Partidul Revoluţionar Dominican.

I se păru că generalul nu asculta explicaţiile lui cum că Bosch şi PRD se vor angaja într-o luptă nemiloasă cu Uniunea Civică şi cu 14 iunie pentru supremaţie în cadrul antitrujillismului. Şi că în acest fel vor face un mare serviciu guvernului. Pentru că periculoşi cu adevărat erau domnii din Uniunea Civică Naţională, unde se aflau oameni cu bani şi conservatori cu influentă în Statele Unite, precum Severo Cabral; şi acest lucru îl ştia Juan Bosch, care va face tot posibilul – şi poate imposibilul – pentru a frâna accesul la guvernare al unui rival atât de puternic.

Rămăseseră în închisoarea La Victoria aproximativ două

sute de complici, reali sau presupuşi, din conjuraţie. Şi pe aceşti oameni, dacă fraţii Trujillo plecau, era convenabil să-i amnistieze. Dar Balaguer ştia că fiul lui Trujillo nu va accepta niciodată să fie puşi în libertate conspiratorii care mai erau încă în viaţă. Se va înverşuna împotriva lor, aşa cum făcuse cu generalul Román, pe care-l torturase timp de patru luni, înainte de a anunţa că se sinucisese din pricina remuşcării pentru trădarea lui (cadavrul nu fusese găsit niciodată) şi cu Modesto Díaz, pe care, dacă mai era în viaţă, probabil încă îl mai tortura. Problema era că deţinuţii – opoziţia îi numea justiţiari – urâţeau faţa nouă pe care voia el să o dea regimului. Mereu soseau delegaţii, misiuni, oameni politici şi ziarişti din străinătate care se interesau de ei, şi Preşedintele trebuia să facă tot felul de jonglerii pentru a explica de ce nu erau încă judecaţi, să jure că viaţa le va fi respectată şi că la proces, un proces cât se poate de curat, vor asista observatori internaţionali. De ce nu isprăvise încă Ramfis cu ei, aşa cum făcuse cu aproape toţi fraţii lui Antonio de la Maza – Mario, Bolívar, Ernesto, Pirolo, şi cu mulţi veri, nepoţi şi unchi împuşcaţi sau omorâţi în bătaie în chiar ziua arestării lor – şi-i lăsa să-şi aştepte moartea, spre disperarea opozanţilor? Balaguer ştia că sângele justiţiarilor îl va stropi şi pe el; era taurul furios cu care mai trebuia să lupte.

La câteva zile după acea conversaţie, un telefon de la Ramfis îi aduse o veste excelentă: îşi convinsese unchii. Petán şi Negrul vor pleca într-o lungă vacanţă. Pe 25 octombrie, Héctor Bienvenido zbură, împreună cu soţia lui nord-americană, spre Jamaica. Petán ridică ancora, pe fregata *Presidente Trujillo,* într-o presupusă croazieră pe Marea Caraibilor. Consulul John Calvin Hill îi mărturisi lui Balaguer că acum creştea posibilitatea ridicării sancţiunilor.

— Să nu mai întârzie mult, domnule consul – îl zori Preşedintele. Cu fiecare zi, Republica se asfixiază din ce în

ce mai tare.

Întreprinderile industriale erau aproape paralizate de nesiguranţa politică şi limitările la importul de materii prime; magazinele, goale din cauza scăderii încasărilor. Ramfis vindea la preţuri mici firmele care nu erau înregistrate pe numele familiei Trujillo, şi acţiunile la purtător, iar Banca Centrală trebuia să transfere sumele, convertite în devize la fantasticul schimb oficial de un peso pentru un dolar, la băncile din Canada şi Europa. Familia Trujillo nu transferase însă în străinătate sume atât de mari cum se temea Preşedintele: doña María, douăsprezece milioane de dolari, Angelita, treisprezece, Radhamés, şaisprezece, iar Ramfis, douăzeci şi două, ceea ce în total făcea şaizeci şi patru de milioane de dolari. Ar fi putut fi şi mai rău. Dar rezervele scădeau şi curând nu se vor mai putea plăti lefurile militarilor, profesorilor sau ale funcţionarilor publici.

Pe 15 noiembrie, ministrul de Interne îl sună speriat: generalii Petán şi Negrul se întorseseră pe neaşteptate. Îl rugă să se exileze; în orice clipă se putea declanşa o lovitură militară. Grosul Armatei îi sprijinea. Balaguer îl chemă de urgenţă pe consulul Calvin Hill. Îi explică situaţia. Dacă Ramfis nu-i împiedica, multe garnizoane îi vor sprijini pe Petán şi pe Héctor Trujillo în încercarea lor insurecţională. Va avea loc un război civil cu rezultat incert şi un măcel generalizat condus de antitrujillişti. Consulul ştia totul. La rândul său îl informă că Preşedintele Kennedy în persoană ordonase trimiterea unui vas de război. Plecaseră din Puerto Rico şi navigau spre coastele dominicane portavionul *Valley Forge*, crucişătorul *Little Rock,* nava amiral a Flotei a doua, şi distrugătoarele *Hyman, Bristol* şi *Beatty.* Două mii de *marines* vor debarca în cazul unei lovituri de stat.

Într-o scurtă convorbire telefonică cu Ramfis – încercase să ia legătura cu el timp de patru ore înainte de-a-l găsi –

acesta îi dădu o veste proastă. Avusese o discuţie violentă cu unchii lui. Nu vor pleca din ţară. Ramfis îi ameninţă că, în acest caz, va pleca el.

— Ce înseamnă asta, domnule general?

— Că începând din clipa asta rămâneţi singur în cuşca cu lei, domnule Preşedinte – râse Ramfis. Mult noroc!

Doctorul Balaguer închise ochii. Orele, zilele următoare vor fi cruciale. Ce avea de gând să facă fiul lui Trujillo? Să plece? Să-şi tragă un glonţ în cap? Va pleca la Paris pentru a se reuni cu soţia, mama şi fraţii lui, să se consoleze cu petreceri, meciuri de polo şi femei în casa superbă pe care şi-o cumpărase în Neuilly? Avea deja toţi banii pe care-i putuse scoate din ţară; lăsa câteva proprietăţi care mai devreme sau mai târziu vor fi confiscate. În sfârşit, nu asta era problema, ci bestiile iraţionale. Fraţii Generalisimului vor începe curând să tragă, singurul lucru pe care-l făceau cu îndemânare. Pe toate listele de duşmani ce urmau să fie lichidaţi, pe care, după vox populi, le întocmise Petán, Balaguer se afla în frunte. Astfel încât, aşa cum spunea un proverb pe care-i plăcea să-l citeze, trebuia „să treacă râul uşurel, păşind din piatră în piatră”. Nu-i era frică, ci simţea doar tristeţe că mecanismul delicat pe care-l pusese în funcţiune va fi distrus de glonţul unui ucigaş.

În zorii zilei următoare, ministrul de Interne îl trezi ca să-l informeze că un grup de militari scoseseră cadavrul lui Trujillo din cripta bisericii din San Cristóbal. Îl transportaseră la Boca Chica, unde, în faţa debarcaderului particular al lui Ramfis, se afla ancorat iahtul *Angelita.*

— Nu am auzit nimic, domnule ministru – i-o tăie Balaguer. Şi nici nu mi-aţi spus nimic. Vă sfătuiesc să vă odihniţi câteva ore. Ne aşteaptă o zi lungă.

Contrar a ceea ce II sfătuise pe ministru, el nu se gândi la odihnă. Ramfis nu va pleca fără să-i lichideze pe asasinii tatălui său, şi asasinatul pe care-l pregătea va face praf toate eforturile lui laborioase pentru a convinge lumea că,

aflându-se el la Preşedinţie, Republica se reîntorcea la democraţie, fără război civil şi fără haosul de care se temeau Statele Unite şi clasele conducătoare dominicane. Orice ordin al său referitor la prizonieri, care le-ar fi contrazis pe cele ale lui Ramfis, nu ar fi fost ascultat şi ar fi scos în evidenţă lipsa lui absolută de autoritate în faţa Forţelor Armate.

Totuşi, în mod misterios, cu excepţia zvonurilor despre iminente răscoale armate şi masacre de civili, nici pe 16, nici pe 17 noiembrie nu se întâmplă nimic. Continuă să rezolve problemele curente, ca şi cum în ţară ar fi domnit o linişte deplină. La sfârşitul zilei de 17 noiembrie îl informară că Ramfis părăsise casa de pe plajă. Puţin mai târziu, fusese văzut coborând beat dintr-un automobil şi aruncând, cu înjurături, o grenadă – care nu explodă – spre faţada hotelului El Embajador. De atunci nu se mai ştia nimic despre el. În dimineaţa următoare, o delegaţie a Uniunii Civice Naţionale, condusă de Ángel Severo Cabral, ceru să fie primită imediat de către Preşedinte; era o problemă de viaţă şi de moarte. Îi primi. Severo Cabral îşi ieşise din fire. Flutura o hârtie trimisă de Huáscar Tejeda soţiei lui, Lindín, scoasă clandestin din La Victoria, în care dezvăluia că şase acuzaţi de moartea lui Trujillo (incluzându-i şi pe Modesto Díaz şi Tunti Cáceres) fuseseră despărţiţi de ceilalţi deţinuţi politici pentru a fi transferaţi la altă închisoare. „Ne vor omorî, dragostea mea”, se încheia scrisoarea. Liderul Uniunii Civice îi ceru ca prizonierii să fie puşi sub controlul Puterii Judiciare sau eliberaţi prin decret prezidenţial. Soţiile deţinuţilor manifestau la porţile palatului, împreună cu avocaţii lor. Presa internaţională fusese alertată, ca şi *State Department* şi ambasadele occidentale.

Un doctor Balaguer speriat îi asigură că se ocupă personal de problemă. Nu va permite o crimă. După informaţiile sale, transferarea celor şase conjuraţi avea ca

obiectiv mai curând accelerarea instrucţiei. Era vorba de o simplă reconstituire a crimei, după care procesul va începe fără întârziere. Şi, desigur, cu observatori de la Curtea Internaţională de la Haga, pe care el însuşi îi va invita în ţară.

Îndată ce plecară reprezentanţii Uniunii Civice, îl sună pe procurorul general al Republicii, doctorul José Manuel Machado. Ştia cumva de ce şeful Poliţiei Naţionale, Marcos A. Jorge Moreno, ordonase transferarea lui Estrella Sadhalá, Huáscar Tejeda, Fifí Pastoriza, Pedro Livio Cedeño, Tunti Cáceres şi Modesto Díaz în celulele Palatului de Justiţie? Procurorul general al Republicii nu ştia nimic. Reacţionă indignat: cineva uza în mod abuziv de numele Puterii Judiciare, niciun judecător nu ordonase o nouă reconstituire a crimei. Arătându-se foarte îngrijorat, Preşedintele afirmă că aşa ceva era intolerabil. Va ordona imediat ministrului de Justiţie o anchetă severă, stabilirea responsabilităţilor şi pedepsirea vinovaţilor. Pentru a lăsa o dovadă scrisă a ceea ce făcea, dictă secretarului său un memorandum, şi dădu ordin să fie dus de urgenţă la Ministerul de Justiţie. Apoi îl chemă pe ministru la telefon. I-a răspuns preocupat:

— Nu ştiu ce să fac, domnule Preşedinte. La poartă se află soţiile celor arestaţi. Sunt presat din toate părţile să dau informaţii şi eu nu ştiu nimic. Ştiţi dumneavoastră de ce au fost transferaţi în celulele Palatului de Justiţie? Nimeni nu este în stare să-mi explice ce s-a întâmplat. Acum sunt transportaţi pe şosea, pentru o nouă reconstituire pe care nimeni nu a ordonat-o. Nu există posibilitatea să se apropie cineva de locul acela, pentru că soldaţii de la Baza din San Isidro au înconjurat zona. Ce trebuie să fac?

— Mergeţi personal acolo şi cereţi o explicaţie – îl instrui Preşedintele. Este neapărat necesar să existe mărturii că guvernul a făcut tot ce a putut pentru a împiedica violarea

legii. Mergeţi însoţit de reprezentanţi ai Statelor Unite şi ai Marii Britanii.

Doctorul Balaguer îl chemă personal pe John Calvin Hill şi îl rugă să sprijine acel demers al ministrului de Justiţie. În acelaşi timp, îl informă că dacă, aşa cum se părea, generalul Ramfis se pregătea se părăsească ţara, fraţii Trujillo vor trece la acţiune.

Continuă să rezolve problemele curente, aparent absorbit de situaţia critică a finanţelor. Nu se mişcă din cabinet la ora mesei şi, lucrând întruna cu secretarul de Stat de la Finanţe şi cu guvernatorul Băncii Centrale, refuză să primească pe cineva sau să vorbească la telefon. La căderea nopţii, secretarul său îi întinse o notă a ministrului de Justiţie, care îl informa că el şi consulul nord-american au fost împiedicaţi de soldaţi înarmaţi ai Aviaţiei să se apropie de locul reconstituirii crimei. Îi confirma faptul că nimeni din Minister, din procuratură sau din completele de judecată nu ceruse şi nici nu avea cunoştinţă de acea transferare, care fusese o hotărâre exclusiv militară. Ajungând acasă, la opt şi jumătate seara, primi un telefon de la şeful Poliţiei, colonelul Marcos A. Jorge Moreno. După ce fuseseră îndeplinite procedurile judiciare pe şosea, duba cu trei gardieni înarmaţi, care se întorcea cu prizonierii la închisoarea La Victoria, dispăruse.

— Nu precupeţiţi niciun efort ca să-i găsiţi, domnule colonel. Mobilizaţi toate forţele de care e nevoie – îi dădu ordin Preşedintele. Sunaţi-mă la orice oră pentru a mă ţine la curent.

Le spuse surorilor lui, îngrijorate de zvonurile că Ramfis Trujillo îi asasinase în după-amiaza aceea pe cei arestaţi pentru moartea Generalisimului, că nu ştia nimic. Erau probabil invenţii ale extremiştilor, pentru a accentua climatul de agitaţie şi nesiguranţă. În timp ce le liniştea cu minciuni, făcea presupuneri: Ramfis va pleca în noaptea

aceea, dacă nu o făcuse deja. Înfruntarea cu fraţii Trujillo va avea loc, prin urmare, mâine în zori. Îl vor trimite la închisoare? Îl vor ucide? Cu mintea lor redusă, erau în stare să creadă că, omorându-l pe el, puteau să oprească o maşinărie a istoriei, care, foarte curând, îi va şterge din politica dominicană. Nu era neliniştit. Doar curios.

Pe când îşi punea pijamaua, sună din nou colonelul Marcos A. Jorge Moreno. Duba fusese găsită: cei şase prizonieri fugiseră, după ce îi uciseseră pe cei trei gardieni care-i însoţeau.

— Răscoliţi cerul şi pământul pentru a-i găsi pe fugari – recită, fără să-şi schimbe măcar vocea. Răspundeţi de viaţa acestor prizonieri, domnule colonel. Trebuie să apară în faţa unui tribunal, pentru a fi judecaţi în conformitate cu legea pentru această nouă crimă.

Înainte de adormi, îl cuprinse un sentiment de milă. Nu pentru prizonierii asasinaţi, fără îndoială, în după-amiaza aceea, de către Ramfis în persoană, ci pentru cei trei soldaţi nevinovaţi omorâţi la ordinul fiului lui Trujillo, pentru a da un aer de veridicitate înscenării fugii. Trei bieţi gardieni ucişi cu sânge rece pentru a salva aparenţele unei fanfaronade, pe care nimeni nu le va crede niciodată. Ce vărsare de sânge inutilă!

În ziua următoare, în drum spre Palat, citi în paginile din *El Caribe* despre fuga „asasinilor lui Trujillo, după ce-i uciseseră cu perfidie pe cei trei gardieni care-i duceau înapoi la închisoarea La Victoria”. Totuşi, scandalul de care se temea nu izbucni; fu acoperit de alte evenimente. La zece dimineaţa, o lovitură cu piciorul îi deschise uşa biroului. Cu pistolul-mitralieră în mână şi cu ciorchini de grenade şi revolvere la centură, năvăli în încăpere generalul Petán Trujillo, urmat de fratele lui, Héctor, şi el în uniformă de general, împreună cu douăzeci şi şapte de oameni înarmaţi, din garda lui personală. După feţele lor îndobitocite îşi dădu seama că erau beţi. Scârba pe care i-o

produse această gloată necivilizată fu mai puternică decât teama.

— Nu pot să vă ofer loc, nu am atâtea scaune, îmi pare rău – se scuză micul Preşedinte, ridicându-se în picioare. Părea calm şi feţişoara lui rotundă surâdea politicos.

— A sosit ora adevărului, Balaguer – urlă, fioros, Petán. Îşi flutura automatul, ameninţător, atingând cu ţeava armei faţa Preşedintelui. Acesta nu se feri.

— S-a terminat cu fandoselile şi ipocriziile! Aşa cum Ramfis a terminat ieri cu nemernicii ăia, o să terminăm şi noi cu cei care umblă liberi. Începând cu luda, pitic trădător.

Şi nulitatea asta vulgară băuse. Balaguer îşi controla indignarea şi repulsia cu o totală stăpânire de sine. Cu calm, le arătă spre fereastră:

— Vă rog să veniţi lângă mine, domnule general Petán – se adresă apoi lui Héctor: Şi dumneavoastră, vă rog.

O luă înainte şi, în faţa geamurilor imense, le arătă marea. Era o dimineaţă radioasă. În larg se zăreau foarte clar, scânteind în soare, siluetele a trei vase de război nord-americane. Nu li se puteau citi numele, dar se conturau ţevile lungi ale tunurilor de pe crucişătorul echipat cu rachete *Utile Rock* şi de pe portavioanele *Valley Forge* şi *Franklin D. Roosevelt,* îndreptate spre oraş.

— Aşteaptă doar să luaţi puterea pentru a începe bombardamentul – spuse Preşedintele, rostind cuvintele rar. Aşteaptă să le daţi pretextul ca să ne invadeze din nou. Vreţi să rămâneţi în istorie drept dominicanii care au provocat o a doua ocupaţie a Republicii de către yankei? Dacă asta vreţi, trageţi şi faceţi din mine un erou. Succesorul meu nu va sta pe scaunul ăla nici măcar o oră.

Dacă l-au lăsat să pronunţe fraza până la capăt, îşi spuse, este puţin probabil că îl vor mai ucide. Petán şi Negrul şuşoteau între ei, vorbind în acelaşi timp, fără să mai înţeleagă vreunul ceva. Brutele şi gorilele schimbau

priviri încurcate. Într-un sfârşit, Petán ordonă oamenilor săi să se retragă. Văzându-se singur cu cei doi fraţi în cabinet, îşi dădu seama că partida era câştigată. Se apropiară şi se aşezară în faţa lui. Sărmanii diavoli! Erau atât de derutaţi, încât nu ştiau cu ce să înceapă. Trebuia să le uşureze sarcina.

— Ţara aşteaptă de la dumneavoastră un semn – le spuse, cu simpatie. Să acţionaţi cu detaşarea şi patriotismul generalului Ramfis. Nepotul dumneavoastră a părăsit ţara pentru a facilita pacea.

Petán îl întrerupse, foarte supărat. Îi spuse direct:

— E foarte uşor să fii patriot când ai în străinătate milioanele şi proprietăţile lui Ramfis. Dar nici Negrul, nici eu nu avem afară case, acţiuni, conturi bancare. Tot ce avem se află aici, în ţară. Noi am fost ultimii tâmpiţi care l-am ascultat pe Şef când a interzis scoaterea banilor în străinătate. E aşa sau nu? Nu suntem idioţi, domnule Balaguer. Toate pământurile şi bunurile pe care le avem ne vor fi confiscate.

Se simţi uşurat.

— Asta se poate rezolva, domnilor – îi linişti. De ce nu spuneţi aşa? Un gest generos, cum este cel pe care Patria vi-l cere, trebuie recompensat.

Începând din acel moment, totul nu a fost decât o negociere plictisitoare de economie politică, care li întări Preşedintelui, o dată în plus, dispreţul pentru oamenii avizi de bani. Era ceva la care el nu râvnise niciodată. Căzură la învoială în cele din urmă pentru nişte sume care li se părură rezonabile, având în vedere liniştea şi pacea pe care le dobândea Republica în acest fel. Dădu ordin Băncii Centrale să li se ofere fiecăruia din cei doi fraţi două milioane de dolari, şi să li se schimbe în devize cele unsprezece milioane de pesos pe care le aveau, o parte în producţia de pantofi şi restul depozitat în bănci din capitală. Pentru a fi siguri că acordul va fi respectat, Petán

şi Héctor cerură să fie contrasemnat de consulul american. Calvin Hill se prezentă imediat, încântat că lucrurile se aranjează de bunăvoie şi fără vărsare de sânge. Îl felicită pe Preşedinte şi îşi exprimă părerea: „în timp de criză se cunoaşte adevăratul om de stat”. Coborându-şi privirea cu modestie, doctorul Balaguer îşi spuse că, la vestea plecării membrilor familiei Trujillo, va fi o asemenea explozie de bucurie şi entuziasm – şi ceva haos, bineînţeles – încât puţină lume îşi va aminti de asasinarea celor şase prizonieri ale căror cadavre, nu mai încăpea nicio îndoială, nu vor fi găsite niciodată.

În Consiliul de Miniştri ceru acordul unanim al cabinetului pentru o amnistie politică generală, care să golească închisorile şi să anuleze toate procesele intentate pentru subversiune. Dădu ordin, de asemenea, să fie dizolvat Partidul Dominican. Miniştrii, ridicându-se în picioare, îl aplaudară. Atunci, cu obrajii îmbujoraţi, doctorul Tabaré Álvarez Pereyra, ministrul Sănătăţii, îl informă că, de şase luni, se ascundea în casa lui – cea mai mare parte a timpului închis într-un dulap zidit în perete, între halate şi pijamale – mult căutatul Luis Amiama tío.

Doctorul Balaguer lăudă spiritul lui umanitar şi îi spuse să-l însoţească el însuşi pe Luis Amiama la Palatul Naţional, căci atât Amiama, cât şi Antonio Imbert, care, fără îndoială, acum va ieşi la lumină dintr-un moment în altul, vor fi primiţi de Preşedintele Republicii în persoană cu respectul şi recunoştinţa pe care le meritau pentru înaltele servicii aduse Patriei.

XXIII

După plecarea lui Amadito, Antonio Imbert mai rămase încă mult timp în casa vărului său, doctorul Manuel Durán Barreras. Nu avea prea mari speranţe ca Juan Tomás Díaz şi Antonio de la Maza să-l găsească pe generalul Román. Poate că Planul politic fusese descoperit şi Pupo era mort sau închis; poate l-a cuprins frica şi a dat înapoi. Nu-i rămânea altă alternativă decât să se ascundă, împreună cu vărul lui, Manuel, trecură în revistă toate posibilităţile, înainte de a se decide pentru o verişoară îndepărtată, doctoriţa Gladys de los Santos, cumnata lui Durán. Locuia aproape.

La primele ore ale dimineţii, când era încă întuneric, Manuel Durán şi Imbert străbătură cu paşi repezi cele şase străzi paralele care le intersectau drumul, fără să întâlnească maşini sau trecători. Doctoriţa întârzie ceva timp până să le deschidă. Era în halat şi îşi freca ochii insistent, în timp ce ei îi dădeau explicaţii. Nu se sperie prea tare. Reacţionă cu un calm ciudat. Era o femeie plinuţă, dar foarte vioaie, între patruzeci şi cincizeci de ani, care avea aplomb şi privea lumea cu detaşare.

— Te voi ajuta, orice-ar fi – îi spuse ea lui Imbert. Dar aici nu e un adăpost sigur. Am fost şi eu arestată, şi SIM e cu ochii pe mine.

Pentru a evita ca servitoarea să-l descopere, îl instală lângă garaj, într-o magazie fără ferestre, în care întinse o saltea pliabilă. Era o cămăruţă foarte mică, fără aer, şi Antonio nu putu să mai închidă ochii până la ziuă. Îşi puse revolverul Colt 45 alături, pe un raft cu cutii de conserve; încordat, ciulea urechile la orice zgomot suspect. Din când în când se gândea la fratele lui, Segundo, şi i se făcea

pielea de găină: probabil îl torturau sau poate chiar îl omorâseră, acolo, în La Victoria.

Stăpâna casei, care încuie magazia cu cheia, veni să-l scoată din ascunzătoare la nouă dimineaţa.

— I-am dat voie servitoarei să plece la Jarabacoa, să-şi vadă familia – îl linişti. Poţi să circuli prin toată casa, dar ai grijă să nu te vadă vecinii. Cum te-oi fi simţit în vizuina aia? În timp ce luau micul dejun în bucătărie, cu mango, caşcaval pané şi cafea, dădură drumul la radio să asculte ştirile. Niciun buletin de ştiri nu anunţă nimic despre atentat. Doctoriţa de los Santos plecă apoi la serviciu. Imbert făcu un duş şi coborî în salon, unde, prăbuşit într-un fotoliu, adormi cu Colţul 45 pe genunchi. Se sperie teribil şi gemu când fu scuturat ca să se trezească.

— Agenţii *caliés* l-au ridicat pe Manuel în zori, imediat după ce ai plecat de-acolo – îi spuse, foarte neliniştită, Gladys de los Santos. Mai devreme sau mai târziu îi vor smulge informaţia că te afli aici. Trebuie să pleci cât mai repede.

Da, dar unde? Gladys trecuse pe lângă casa unde locuia el, şi strada era înţesată de gardieni şi agenţi *caliés*; fără îndoială, le arestaseră pe soţia şi pe fata lui. I se păru că mâini invizibile îl strângeau de gât. Nu lăsă să i se vadă tulburarea, pentru a nu mări spaima doctoriţei, care era schimbată cu totul: din cauza panicii, închidea şi deschidea ochii continuu.

— Sunt „cepillos” cu agenţi *caliés* şi camioane cu gardieni peste tot – îi spuse. Controlează maşinile, cer actele tuturor, intră în case.

Încă nu spuseseră nimic la televizor, la radio sau în ziare, dar zvonurile nu puteau fi oprite. Omenescul tam-tam anunţa tot oraşul că Trujillo fusese ucis. Lumea era impresionată şi confuză, neştiind ce se va întâmpla mai departe. Aproape o oră îşi frământă creierii: unde să se ducă? Mai întâi însă, trebuia să plece de aici. Mulţumi

doctoriţei de los Santos pentru ajutor şi ieşi în stradă, cu mâna pe pistolul care se afla în buzunarul drept al pantalonilor. Merse un timp fără nicio direcţie precisă, până când îşi aminti de dentistul lui, doctorul Camilo Suero, care locuia lângă Spitalul Militar. Camilo şi soţia lui, Alfonsina, îi deschiseră uşa şi-l lăsară să intre. Nu puteau să-l ascundă la ei, dar îl ajutară să studieze posibilităţile de a găsi un refugiu. Atunci îi veni în minte imaginea lui Francisco Rainieri, un vechi prieten, Fiul unui italian, şi ambasador al Ordinului de Malta; soţiile lor, Venecia şi Guarina, obişnuiau să bea ceai şi să joace canastă. Poate că diplomatul îi putea facilita posibilitatea să ceară azil în vreo legaţie. Cu infinite precauţii, sună la reşedinţa familiei Rainieri şi-i trecu receptorul Alfonsinei, care se dădu drept Guarina Tessón, numele de fată al soţiei lui Imbert. Ceru să vorbească cu Queco. Acesta veni la telefon imediat şi se arătă atât de cordial încât o lăsă cu gura căscată:

— Ce mai faci, dragă Guarina, sunt încântat să te salut. Ai sunat pentru întâlnirea din seara asta, nu-i aşa? Voi trimite maşina să te ia. La şapte fix, dacă îţi convine. Mai dă-mi încă o dată adresa, te rog.

— Sau e un ghicitor sau a înnebunit sau nu ştiu ce să mai zic – spuse stăpâna casei punând telefonul în furcă.

— Şi ce facem până la şapte, Alfonsina?

— Ne rugăm Sfintei Fecioare de la Altagracia – îşi făcu ea cruce. Dacă ajung înainte agenţii *caliés*, foloseşte-ţi pistolul şi gata.

La şapte fix opri la poartă un strălucitor Buick albastru, cu număr diplomatic. Conducea Francisco Rainieri însuşi. Porni îndată ce Antonio se aşeză lângă el.

— Am ştiut că mesajul venea de la tine, pentru că Guarina şi fata voastră erau deja la mine – îi spuse Rainieri, în loc de salut. Nu există două Guarinas Tessón în Ciudad Trujillo. Numai tu puteai să fii.

Era foarte liniştit şi aproape vesel. Avea jacheta din pânză subţire proaspăt călcată şi mirosea a lavandă. Îl duse pe Imbert la o reşedinţă îndepărtată, pe străzi lăturalnice, făcând un mare ocol, căci pe principalele bulevarde erau instalate bariere la care vehiculele erau oprite pentru a fi controlate. În urmă cu mai puţin de o oră se anunţase oficial moartea lui Trujillo. Domnea o atmosferă încărcată de teamă, ca şi cum toată lumea aştepta o explozie. La fel de elegant ca întotdeauna, ambasadorul nu-i puse nicio întrebare despre asasinarea lui Trujillo, nici despre tovarăşii lui de conjuraţie. Firesc, ca şi cum ar fi vorbit de apropiatul campionat de tenis de la Country Club, comenta:

— Aşa cum se prezintă lucrurile, nu cred că vreo ambasadă îţi va oferi azil. Şi nici nu ţi-ar folosi prea mult. Guvernul, dacă mai există guvern, nu va mai respecta nimic. Te vor scoate cu forţa de oriunde ai fi. Singurul lucru care îţi rămâne este să te ascunzi. La consulatul italian, unde am prieteni, e prea multă forfotă, funcţionari şi vizitatori. Dar ştiu o persoană unde poţi fi în totală siguranţă. A mai făcut-o odată, cu Yuyo d'Alessandro, când era urmărit. A pus o singură condiţie. Nu trebuie să ştie nimeni, nici măcar Guarina. Pentru siguranţa ei, în special.

— Desigur – murmură Tony Imbert, uimit că din proprie iniţiativă, acest om, de care-l lega doar o prietenie de suprafaţă, risca atât de mult pentru a-i salva viaţa. Era atât de derutat de generozitatea curajoasă a lui Queco, că nici nu se gândi să-i mulţumească.

Acasă la Rainieri îşi îmbrăţişă soţia şi fiica. Date fiind împrejurările, încercau să pară calme, dar simţi cum trupşorul lui Leslie tremura când o strânse în braţe. Rămase cu ele şi cu soţii Rainieri câteva ore. Soţia îi adusese o valijoară cu lucruri de schimb şi cu trusa de ras. Nu-l menţionară deloc pe Trujillo. Guarina îi povesti ceea ce aflase de la vecine. Casa lor fusese invadată în zori de

poliţişti în uniformă şi civili; o goliseră, spărgând şi împrăştiind tot ceea ce nu luaseră cu ei în două camionete.

La ora convenită, diplomatul îi făcu semn discret, arătându-i ceasul. Le îmbrăţişă şi sărută pe Guarina şi Leslie, şi îl urmă pe Francisco Rainieri, pe uşa de serviciu, până în stradă. Câteva secunde mai târziu, o maşină micuţă, cu farurile stinse, frână lângă ei.

— La revedere şi mult noroc – îşi luă rămas bun Rainieri, întinzându-i mâna. Să nu-ţi faci griji pentru fete. Nu le va lipsi nimic.

Imbert urcă în vehicul şi se aşeză lângă şofer. Era un bărbat tânăr, în cămaşă, cu cravata pusă, dar fără jachetă. Într-o spaniolă impecabilă, deşi cu melodicitatea italiană, se prezentă:

— Mă numesc Cavaglieri şi sunt funcţionar la ambasada italiană. Eu şi soţia mea vom face tot posibilul ca şederea dumneavoastră în apartamentul nostru să fie cât mai plăcută cu putinţă. Nu vă faceţi griji, în casa mea nu există martori indiscreţi. Locuim singuri, nu avem bucătăreasă, nici servitoare. Pe soţia mea o încântă treburile casnice. Şi amândurora ne place să gătim.

Râse, şi Antonio Imbert presupuse că politeţea îi dicta să schiţeze măcar un zâmbet. Perechea locuia la ultimul etaj al unui edificiu nou, nu departe de strada Mahatma Gandhi şi de casa lui Salvador Estrella Sadhalá. Doamna Cavaglieri era şi mai tânără decât soţul ei – o fată slabă, cu ochii migdalaţi şi părul negru – şi îl primi cu o politeţe luminoasă şi surâzătoare, ca pe un vechi prieten de familie care venea să-şi petreacă la ei sfârşitul de săptămână. Nu arăta nici cea mai mică reţinere să adăpostească în casă un necunoscut, asasin aJ stăpânului suprem al ţării, pe care mii de gardieni şi poliţişti îl căutau înverşunaţi şi plini de ură. În cele şase luni şi trei zile, cât avea să locuiască la ei, niciodată, nici măcar o singură dată, niciunul dintre cei doi stăpâni ai casei nu l-a făcut să simtă – cu atât mai mult

cu cât el era atât de susceptibil, iar situaţia în care se afla îl predispunea la suspiciune şi închipuiri – că prezenţa lui îi incomoda în vreun fel. Ştia perechea asta că îşi risca viaţa? Bineînţeles. Ascultau şi vedeau la televizor descrierile amănunţite despre panica pe care o provocau acei asasini împuţiţi dominicanilor şi cum, mulţi dintre ei, nu numai că le refuzaseră găzduirea, dar se grăbiseră imediat să-i denunţe. Îl văzură prins, mai întâi, pe inginerul Huáscar Tejeda, alungat într-un mod josnic din biserica Santo Cura de Ars de către parohul îngrozit, care l-a azvârlit în braţele SIM. Urmăriră, în amănunt, odiseea generalului Juan Tomás Díaz şi a lui Antonio de la Maza, străbătând într-un taxi străzile din Ciudad Trujillo, fiind denunţaţi de persoanele la care se duseseră în căutarea unui ajutor. Şi văzură cum agenţii *caliés* o duceau cu ei pe sărmana bătrână care-i oferise adăpost lui Amadito García Guerrero, după ce-l uciseseră mai întâi pe el, şi lăsaseră o gloată furioasă să-i fărâme şi să-i distrugă casa. Însă ştirile şi scenele acestea nu-i intimidară pe soţii Cavaglieri şi nici nu răciră cordialitatea cu care îl tratau.

O dată cu întoarcerea lui Ramfis, Imbert şi stăpânii casei ştiură că va trebui să rămână ascuns mult timp. Îmbrăţişările publice dintre fiul lui Trujillo şi generalul José René Román erau elocvente; generalul trădase şi nu va avea loc nicio revoltă militară. Din micul lui univers situat în acel *penthouse*[59] al soţilor Cavaglieri, putu să vadă mulţimile aşteptând la coadă, ore şi ore în şir, pentru a-i aduce un ultim omagiu lui Trujillo. Şi Imbert se văzu, pe ecranul televizorului, într-o fotografie alături de Luis Amiama (pe care nu-l cunoştea), sub anunţuri care ofereau mai întâi o sută de mii, apoi două sute de mii şi, în cele din urmă, o jumătate de milion de pesos celui care oferea informaţii despre locul unde se ascundeau.

[59] În lb. engl. în original: apartament situat la ultimul etaj. (*N. tr.*)

— Psst, cu scăderea valorii unui peso dominican, nu mai este o afacere interesantă – comenta Cavaglieri.

Foarte repede, viaţa lui se înscrise într-o rutină riguroasă. Avea o cămăruţă doar pentru el, cu un pat, cu o noptieră alături, pe care se afla o veioză de citit. Se trezea devreme şi, aproximativ o oră, făcea gimnastică, alergări pe loc, exerciţii pentru abdomen. Lua micul dejun cu stăpânii casei. După lungi discuţii, reuşi să-i convingă să-l lase să-i ajute la curăţenie. Să măture, să dea cu aspiratorul, să şteargă praful erau ocupaţii cu care îşi umplea timpul, dar şi o datorie pe care şi-o îndeplinea conştiincios, cu o concentrare totală şi o anumită bucurie. În schimb, doamna Cavaglieri nu-l lăsă niciodată să intre în bucătărie. Gătea foarte bine, mai ales paste, pe care le servea de două ori pe zi. Lui, pastele făinoase îi plăcuseră de mic copil. Dar după şase luni de izolare, nu va mai pune niciodată în gură tăiţei, tagliatelli, ravioli, şi nici altceva asemănător acestui fel de mâncare italian.

După ce-şi termina obligaţiile casnice, citea mult timp. Nu se omorâse până atunci cu cititul; în aceste şase luni descoperi însă plăcerea lecturii. Cărţile şi revistele au fost cea mai bună apărare împotriva deprimării pe care uneori i-o provocau izolarea, rutina şi incertitudinea.

Abia când televiziunea anunţă că o comisie OSA venise să-i viziteze pe deţinuţii politici, află că Guarina era de câteva săptămâni în închisoare, la fel ca soţiile tuturor celor implicaţi în complot. Gazdele lui îi ascunseseră până atunci că Guarina era arestată. În schimb, câteva săptămâni mai târziu, îi dădură, entuziasmaţi, vestea că fusese pusă în libertate.

Niciodată, nici măcar când ştergea praful, mătura sau dădea cu aspiratorul, nu renunţa să-şi poarte Colt-ul 45 încărcat. Hotărârea lui era de neclintit. Va face la fel ca Amadito, Juan Tomás Díaz sau Antonio de la Maza. Nu se va preda viu, va muri trăgând. Era o formă mai demnă de a

muri, decât să fie batjocorit şi torturat de minţile diabolice ale lui Ramfis şi ale şlehtei lui.

După-amiezile şi serile citea ziarele pe care gazdele lui le aduceau acasă şi vedea împreună cu ei jurnalele la televizor. Destul de circumspect, urmări acea confuză dualitate în care se angajase regimul: un guvern civil condus de Balaguer care făcea gesturi şi declaraţii dând asigurări că ţara se democratiza, şi o putere militară şi poliţienească, manevrată de Ramfis, care continua să ucidă, să tortureze şi să facă să dispară oameni cu aceeaşi impunitate din vremea lui Trujillo. În orice caz, nu se putea să nu se bucure de întoarcerea exilaţilor, de apariţia unor publicaţii, fie ele şi cu tiraj mic, ale opoziţiei – organe ale Uniunii Civice şi ale Mişcării 14 iunie –, de mitingurile studenţeşti împotriva guvernului, despre care uneori informau mediile oficiale, deşi o făceau doar pentru a-i acuza pe manifestanţi de comunism.

Discursul lui Joaquín Balaguer la Naţiunile Unite, criticând dictatura lui Trujillo şi angajându-se să democratizeze ţara, pur şi simplu îl ului. Era ăsta acelaşi omuleţ care, timp de treizeci şi unu de ani, fusese cel mai fidel şi mai credincios servitor al Părintelui Noii Patrii? În lungile discuţii de după-masă pe care le purtau de obicei, când soţii Cavaglieri luau cina acasă – de multe ori cinau în oraş, dar atunci doamna Cavaglieri îi lăsa în cuptor nelipsitele paste –, ei îi completau informaţiile cu bârfele care circulau în acest oraş de curând revenit la vechiul său nume, Santo Domingo de Guzmán. Deşi toţi se temeau de o lovitură de stat a fraţilor Trujillo, care să restaureze dictatura dură şi crudă, era evident că, puţin câte puţin, lumea prindea curaj sau, mai bine zis, rupea vraja care îi făcuse pe atâţia dominicani să-i fie devotaţi trup şi suflet lui Trujillo. Apăreau din ce în ce mai multe glasuri, declaraţii şi atitudini antitrujiliste, şi creştea sprijinul pentru Uniunea Civică, Mişcarea 14 iunie sau pentru PRD,

ai cărui lideri se întorseseră de curând în ţară şi îşi deschiseseră un sediu în centru.

Ziua cea mai tristă a odiseei lui fu în acelaşi timp şi cea mai fericită. Pe 18 noiembrie, în timp ce se anunţa plecarea lui Ramfis din ţară, televiziunea transmise ştirea că asasinii Şefului (patru executanţi şi doi complici) reuşiseră să fugă, după ce uciseseră trei soldaţi care îi aduceau înapoi la închisoarea La Victoria, după o reconstituire a crimei. Cu ochii la ecranul televizorului, nu se putu stăpâni şi izbucni în plâns. Aşadar, prietenii lui – Turcul, prietenul său de suflet – fuseseră asasinaţi, împreună cu trei sărmani gardieni, ca alibi pentru acea tragică pantomimă. Bineînţeles, cadavrele nu vor fi găsite niciodată. Domnul Cavaglieri îi întinse un pahar cu coniac.

— Consolaţi-vă, domnule Imbert. Gândiţi-vă că vă veţi revedea soţia şi fiica. Toate astea vor lua sfârşit curând.

La puţin timp se anunţă şi iminenta plecare în străinătate a fraţilor Trujillo şi a familiilor lor. În sfârşit, nu mai trebuia să se ascundă. Cel puţin reuşise să supravieţuiască urmăririi, în care, practic cu excepţia lui Amiama – va afla curând că petrecuse şase luni ascuns aproape tot timpul într-un dulap zidit în perete toţi principalii conspiratori şi, în plus, sute de nevinovaţi, printre care şi fratele lui, Segundo, fuseseră asasinaţi, torturaţi sau se aflau încă în închisoare.

În ziua următoare plecării fraţilor Trujillo, s-a acordat o amnistie politică. Începeau să se deschidă închisorile. Balaguer anunţă o comisie pentru investigarea adevărului despre ceea ce se petrecuse cu „justiţiarii care-l executaseră pe tiran”. Posturile de radio, ziarele şi televiziunea au încetat din ziua aceea să-i mai numească asasini; de la justiţiari, noul lor apelativ, curând vor fi numiţi eroi şi, nu mult după aceea, străzi, pieţe şi bulevarde din întreaga ţară vor începe să fie botezate cu numele lor.

A treia zi, cât se poate de discret – gazdele nu-i permiseseră să piardă timpul nici măcar ca să le mulţumească pentru ce făcuseră pentru el, singurul lucru pe care i-l cerură fiind să nu le dezvăluie identitatea, pentru a nu le compromite condiţia de diplomaţi –, ieşi la căderea nopţii din ascunzătoarea lui, şi se duse, singur, acasă. Mult timp, el, Guarina şi Leslie se îmbrăţişară fără să poată scoate un cuvânt. Guarina şi Leslie slăbiseră, el se îngrăşase cu cinci kilograme. În casa în care stătuse ascuns – nu le putea spune unde – se mâncau multe spaghetti.

Nu putură sta prea mult de vorbă. Căminul lor, de care nu se mai ocupase nimeni atâta timp, se umplu curând de buchete de flori, de rude, de prieteni, de necunoscuţi care veneau să-l îmbrăţişeze, să-l felicite şi – uneori, tremurând de emoţie, cu ochii plini de lacrimi – să-l numească erou şi să-i mulţumească pentru ceea ce făcuse. Între vizitatori, se ivi curând un militar. Era un aghiotant al Preşedintelui Republicii. După salutul de rigoare, maiorul Teofronio Cáceda îi spuse că Şeful Statului voia să-l primească mâine la prânz la Palatul Naţional, pe el şi pe domnul Luis Amiama – care ieşise şi el de curând din ascunzătoarea lui, nu alta decât casa actualului ministru al Sănătăţii. Şi, cu un zâmbet complice, îl informă că senatorul Henry Chirinos prezentase în Congres („Acelaşi Congres al lui Trujillo, da, domnule”) o lege prin care Antonio Imbert şi Luis Amiama erau numiţi generali de corp de armată ai Armatei Dominicane, pentru serviciile extraordinare aduse Naţiunii.

În dimineaţa următoare, însoţit de Guarina şi de Leslie – toţi trei cu cele mai bune haine pe care le aveau, deşi lui Antonio îi erau cam strâmte –, se duse la întâlnirea de la Palat. Un stol de fotografi îi primi, o gardă militară în uniformă de paradă le prezentă onorul. Acolo, în sala de aşteptare, îl cunoscu pe Luis Amiama, un bărbat foarte

slab şi serios, cu buze subţiri, cu care, începând de atunci, avea să fie prieten pentru totdeauna. Dădură mâna şi stabiliră să se vadă, după întâlnirea cu Preşedintele, pentru a vizita împreună soţiile (văduvele) tuturor conspiratorilor morţi sau dispăruţi, şi pentru a-şi povesti propriile aventuri. Se deschise atunci uşa cabinetului Şefului Statului.

Surâzător şi cu o expresie de profundă bucurie, doctorul Joaquín Balaguer veni spre ei, cu braţele larg deschise, sub ploaia de flash-uri ale fotografilor.

XXIV

— Manuel Alfonso a venit, foarte punctual, să mă ia la ora fixată – spune Urania, privind în gol. Ceasul cu cuc din salon anunţă ora opt. Mătuşa Adelina, verişoarele Lucinda şi Manolita şi nepoata Marianita nu se privesc între ele, pentru a a evita ca tensiunea să crească şi mai mult; se uită doar la ea, nerăbdătoare şi speriate. Samson, adormit, îşi ţine ciocul încovoiat vârât între penele verzi.

— Tata se grăbi spre camera lui, cu pretextul că trebuia să meargă la toaletă – continuă Urania, rece, cu tonul unui notar. *„Bye-bye,* fetiţa mea, petrecere frumoasă.” Nu a avut curajul să-şi ia la revedere privindu-mă în ochi.

— Îţi aminteşti toate amănuntele astea? – mătuşa Adelina îşi agită pumnişorul zbârcit, acum fără energie şi autoritate.

— Am uitat multe lucruri – răspunde Urania, cu vioiciune. Dar despre noaptea aceea îmi amintesc totul. Vei vedea.

Îşi aminteşte, de exemplu, că Manuel Alfonso era îmbrăcat sport – la o petrecere a Generalisimului, în ţinută de sport? –, cu o cămaşă albastră şi o jachetă uşoară de culoare crem, încălţat cu mocasini de piele şi cu o eşarfă de mătase acoperindu-i cicatricea de la gât. Articulând cu dificultate, îi spuse cât era de frumoasă rochia ei roz de organdi, şi că pantofii cu toc cui o făceau să pară cu câţiva ani mai mare. O sărută pe obraji: „Hai, trebuie să ne grăbim, să nu întârziem, frumoaso”. Îi deschise portiera maşinii, aşteptă să urce, se aşeză lângă ea, şi şoferul, în uniformă şi cu şapca pe cap – îşi amintea numele lui: Luis Rodríguez – porni.

— În loc să coboare pe bulevardul George Washington,

maşina făcu nişte ocoluri absurde. Urcă pe Independencia spre oraşul colonial, pe care-l străbătu ca să treacă timpul. Minţise că se făcuse târziu; era încă devreme pentru a merge la San Cristóbal.

Manolita îşi întinde mâinile, corpul ei plinuţ:

— Dar dacă ţi s-a părut ceva ciudat, nu l-ai întrebat nimic pe Manuel Alfonso? Nimic, nimic?

La început, nu: nimic, absolut nimic. Era foarte ciudat, bineînţeles, că pierdeau vremea străbătând oraşul colonial, că Manuel Alfonso se îmbrăcase pentru a merge la o petrecere a Generalisimului ca pentru Hipodrom sau Country Club, dar Urania nu-l întrebă nimic pe ambasador. Bănuia deja că el şi Agustín Cabral îi spuseseră poveşti? Continua să tacă, ascultând doar pe jumătate neplăcuta exprimare stâlcită a lui Manuel Alfonso, care-i povestea despre deja anticele ceremonii de încoronare a reginei Elisabeta a II-a, la Londra, unde el şi Angelita Trujillo („Pe atunci o fetiţă la fel de frumoasă ca tine") îl reprezentaseră pe Binefăcătorul Patriei. Era mai degrabă atentă la casele imemoriale, cu uşile deschise larg, arătându-şi intimităţile, şi la familiile care se revărsau în stradă – bătrâni, bătrâne, tineri, copii, câini, pisici şi până şi papagali şi canari – ca să respire aerul proaspăt al nopţii după ziua încinsă, stând de vorbă aşezaţi în balansoare, pe scaune, pe treptele de la intrare sau pe băncile de piatră de pe trotuare, transformând vechile străzi ale capitalei în locul unui imens taifas, cerc de prieteni sau şezătoare populară, la care rămâneau total indiferenţi jucătorii de domino, înşurubaţi parcă în jurul meselor luminate de lămpaşe sau lumânări, în grupuri de doi sau patru – întotdeauna bărbaţi, întotdeauna maturi. Era un adevărat spectacol, cum erau şi prăvăliile vesele, cu vitrine şi rafturi din lemn vopsit în alb, înţesate de conserve, sticle de Carta Dorada, Jacas, şi chitră de Bérmudez şi cutii colorate, unde se afla mereu lume care cumpăra, spectacol care în memoria

Uraniei va rămâne extrem de viu, un spectacol poate dispărut sau stingându-se în Santo Domingo de azi sau care nu mai exista probabil decât în pătratul acela de case unde, cu secole în urmă, un grup de aventurieri veniţi din Europa întemeiaseră primul oraş creştin din Lumea Nouă, cu eufonicul nume Santo Domingo de Guzmán. Ultima seară în care vedeai acel spectacol, Urania.

— Abia ieşiserăm din oraş, şi poate chiar atunci când maşina trecea prin locul unde, două săptămâni mai târziu, aveau să-l omoare pe Trujillo, Manuel Alfonso începu – o inflexiune de dezgust întrerupe povestirea Uraniei.

— Ce vrei să spui? – întreabă Lucindita după un moment de linişte. Începu ce?

— Să mă pregătească – îşi recuperează Urania siguranţa de sine. Să mă îmblânzească, să mă sperie şi să mă încânte. Precum logodnicele lui Moloch, care erau răsfăţate şi îmbrăcate în prinţese înainte de a fi aruncate în flăcări, prin gura monstrului.

— Deci nu-l cunoşti pe Trujillo, nu ai vorbit niciodată cu el – exclamă, înveselit, Manuel Alfonso. Va fi experienţa vieţii tale, domnişoară!

Va fi, într-adevăr. Automobilul înainta spre San Cristóbal sub un cer înstelat, printre cocotieri şi palmieri, pe ţărmul mării Caraibilor care se lovea cu zgomot de stânci.

— Dar ce-ţi spunea – o îndeamnă Manolita, pentru că Urania tăcuse.

Îi descria ce cavaler ireproşabil era Generalisimul în relaţiile lui cu femeile. El, atât de sever în chestiuni militare sau legate de guvernare, transformase în filosofie zicala: „Să nu atingi o femeie nici măcar cu o floare”. Aşa se purtase întotdeauna cu femeile frumoase.

— Ce noroc ai, fetiţo – încerca s-o molipsească de entuziasmul lui, de acea surescitare care-i îngreuna şi mai mult vorbirea. Să te invite Trujillo în persoană la Casa lui de Mahon. Ce privilegiu! Se pot număra pe degetele unei

singure mâini femeile care au meritat aşa ceva. Ţi-o spun eu, domnişoară. Trebuie să mă crezi.

Şi atunci, Urania îi puse prima şi ultima întrebare din seara aceea:

— Pe cine au mai invitat la această petrecere? – se uită la mătuşa Adelina, la Lucindita şi la Manolita: Ca să văd ce-mi va răspunde. Eu ştiam deja că nu mergeam la nicio petrecere.

Faţa lui obraznică se întoarse spre ea şi Urania zări strălucirea din pupilele ambasadorului.

— Pe nimeni. Este o petrecere în cinstea ta. Doar pentru tine! Îţi dai seama? Nu ţi-am spus că e ceva unic? Trujillo îţi oferă o petrecere. Ai tras lozul cel mare, Uranita.

— Şi tu? Şi tu? – exclamă cu un firicel de voce nepoata ei, Marianita. La ce te-ai gândit, mătuşă?

— La şoferul maşinii, la Luis Rodríguez. La nimic altceva. Doar la el.

Ce ruşine simţeai faţă de acel şofer cu şapcă, martor la discursul cabotin al ambasadorului. Dăduse drumul radioului din maşină, se transmiteau două cântece italieneşti la modă – *Volare*, *Ciao, ciao, bambina* –, dar, era sigură, nu pierduse niciun cuvânt din subterfugiile prin care Manuel Alfonso voia s-o ademenească, s-o facă să se simtă fericită şi norocoasă. O petrecere a lui Trujillo doar pentru ea!

— Te gândeai la tatăl tău – îi scăpă Manolitei. Că unchiul Agustín te-a… că el…?

Tace, fără să ştie cum să încheie. Mătuşa Adelina o mustră cu privirea. Chipul bătrânei e distrus şi expresia ei dezvăluie o profundă mâhnire.

— Manuel Alfonso era cel care se gândea la papá – spune Urania. Eram eu o fiică bună? Voiam să-l ajut pe senatorul Cabral?

O făcea cu subtilitatea dobândită în anii lui de diplomat însărcinat cu misiunile cele mai dificile. În plus, nu era

asta o ocazie extraordinară pentru ca Urania să-l ajute pe prietenul lui, Creieraşul, să iasă din capcana pe care i-o întinseseră eternii lui rivali? Era posibil ca Generalisimul să fie un om dur, implacabil în ceea ce priveşte interesele ţării. Dar, în adâncul sufletului, era un romantic; duritatea lui se topea în faţa unei fete frumoase, ca un cubuleţ de gheaţă ţinut la soare. Dacă ea, cu inteligenţa ei, voia ca Generalisimul să-i întindă o mână lui Agustín, să-i înapoieze poziţia, prestigiul, puterea, funcţiile, va reuşi. Era de ajuns să ajungă la inima lui Trujillo, o inimă care nu ştia să refuze rugăminţile unei fete atât de frumoase ca ea.

— Mi-a dat şi nişte sfaturi – spune Urania. Ce lucruri nu trebuia să fac, pentru că îi displăceau Şefului. Era mulţumit dacă fetele erau tandre, dar să nu exagereze cu admiraţia lor, cu dovezile de iubire. Eu mă întrebam: „Mie-mi spune toate astea?”.

Intraseră în San Cristóbal, oraş celebru pentru că acolo se născuse Şeful, într-o căsuţă modestă de lângă biserica pe care Trujillo o construise, şi pe care senatorul Cabral o dusese s-o viziteze, explicându-i frescele biblice pictate pe pereţi de Vela Zaneti, un artist spaniol exilat, căruia Şeful, generos, îi deschisese porţile Republicii Dominicane. În acea plimbare la San Cristóbal, senatorul Cabral îi arătase, de asemenea, fabrica de sticlă şi cea de arme, şi străbătură toată valea râului Nigua. Acum, tatăl ei o trimitea la San Cristóbal să-l roage pe Şef să-l ierte, să-i redeschidă conturile şi să-i redea Preşedinţia Senatului.

— De la Casa de Mahon este o perspectivă minunată spre valea râului Nigua, spre caii şi ferma zootehnică a Domeniilor Fundaţiei – îi dădu amănunte Manuel Alfonso.

Maşina, după ce trecu de primul post de pază, urcă pe colina în vârful căreia fusese ridicată, cu lemnul scump de mahon pe cale de dispariţie în insulă, casa în care Generalisimul se retrăgea cu o discreţie totală câteva zile pe săptămână, pentru întâlniri secrete, treburi murdare

sau afaceri necurate.

— Mult timp, din toată Casa de Mahon îmi aminteam doar covorul. Acoperea toată pardoseala şi avea în desen o gigantică stemă naţională, cu toate culorile ei. După aceea, mi-am amintit mai multe lucruri. În dormitor era o vitrină de sticlă plină de uniforme, în toate stilurile, şi, deasupra, un rând de şepci şi chipie. Printre ele, chiar şi un tricorn napoleonian.

Nu râde. E serioasă, cu o notă gravă în privire şi în glas. Nu râd nici mătuşa Adelina, nici Manolita, nici Lucindita, nici Marianita, care se întorsese chiar atunci din camera de baie, unde se dusese să vomite. (îşi dăduse seama că-i venea să vomite). Papagalul doarme în continuare. Liniştea se lasă peste Santo Domingo; niciun claxon, niciun motor, niciun aparat de radio, niciun râs de beţiv, niciun lătrat de câine vagabond.

— Mă numesc Benita Sepúlveda, intraţi, vă rog – îi spuse doamna de lângă piciorul scării de lemn. Îmbătrânită, indiferentă şi, totuşi, cu ceva matern pe chip şi în gesturi, purta uniformă şi un batic pe cap. Veniţi pe aici.

— Era îngrijitoarea – spune Urania, cea care avea grijă să pună flori în toate încăperile, în fiecare zi. Manuel Alfonso rămase să stea de vorbă cu majordomul. Nu l-am mai văzut de atunci niciodată.

Benita Sepúlveda, arătându-i cu o mână plinuţă întunericul de dincolo de ferestrele protejate de grilaje de fier, îi spuse că „acolo” era un pâlc de stejari, că grădina era plină de mango şi cedri; dar cel mai frumos lucru erau migdalii şi mahonul care înconjurau casa şi ale căror ramuri parfumate se strecurau prin toate colţurile. Nu simţea mirosul? Îl simţea? Va avea ocazia să vadă peisajul – râul, valea, fabrica de zahăr, grajdurile Domeniilor Fundaţiei – când va răsări soarele. Lua micul dejun dominican, cu paste de banane, ouă prăjite, salam sau păstramă şi suc de fructe? Sau ca Generalisimul, numai

cafea?

— De la Benita Sepúlveda am aflat că urma să petrec noaptea acolo, că urma să dorm cu Excelenţa Sa. Ce onoare!

Îngrijitoarea, cu dezinvoltura dobândită în urma unei îndelungate experienţe, o opri la primul etaj şi intrară într-o încăpere mare, luminată doar pe jumătate. Era un bar. Avea scaune de lemn de jur-împrejur, cu spătarele lipite de perete, lăsând un spaţiu larg în centru, pentru dans; o vitrină enormă şi rafturi pline de sticle, pahare şi cupe de cristal. Dar Urania nu avea ochi decât pentru imensul covor gri, cu stema dominicană în mijloc, care acoperea podeaua de la un capăt la altul. Abia dacă zărea portretele şi tablourile de pe pereţi care-l reprezentau pe Generalisim – în picioare sau călare, în uniformă sau civil, aşezat la birou sau stând drept la o tribună, împachetat parcă în eşarfa prezidenţială. Nu avea ochi nici pentru trofeele de argint sau diplomele obţinute de vacile sau caii de rasă aparţinând Domeniilor Fundaţiei, amestecate printre scrumiere de material plastic şi podoabe ieftine, având încă imprimată ştampila magazinelor newyorkeze Macy's, care decorau măsuţele, vitrinele şi rafturile din acel monument *kitsch* unde a abandonat-o Benita Sepúlveda, după ce o întrebase dacă chiar nu voia un păhăruţ de lichior.

— Cuvântul *kitsch* nu exista pe atunci, cred – lămureşte ea lucrurile, ca şi cum mătuşa şi verişoarele ei ar fi făcut vreo observaţie.

Câţiva ani mai târziu, când am auzit sau am citit undeva acest termen şi am aflat ce culme a prostului gust şi a ifoselor exprimă, mi-a venit în minte Casa de Mahon. Un monument *kitsch.*

De altminteri, ea făcea parte din *kitsch*, în acea seară călduţă de mai, cu rochiţa ei de organdi roz pentru petrecerile din înalta societate, cu colierul delicat de

argint de care atârna un smarald, cu cerceii de aur, care fuseseră ai mamei ei, dar pe care, în mod excepţional, papă îi permisese să şi-i pună pentru petrecerea lui Trujillo. Deşi neîncrezătoare, nu realiza totuşi exact ce se întâmpla. I se părea că fetiţa din spaţiul acela extravagant, aşteptând în picioare pe stema desenată pe covor, nu era ea. O trimitea senatorul Agustín Cabral ca ofrandă vie Binefăcătorului şi Părintelui Patriei Noi? Da, nu mai încăpea nicio îndoială. Tatăl ei ticluise asta cu Manuel Alfonso. Şi, totuşi, voia încă să se îndoiască.

— Undeva, nu acolo în bar, puseseră un disc cu Lucho Gatica. *Bésame*, *bésame mucho*, *como si fuera esta noche la última vez.*[60]

— Mi-aduc aminte – Manolita face o mutră de parcă s-ar fi scuzat, ruşinată, de intervenţia ei. Cântau *Bésame mucho* toată ziua, la radio şi la petreceri.

În picioare, lângă o fereastră prin care intra un curent de aer călduţ şi o aromă puternică de câmp, de ierburi, de copaci, auzi voci: una, deformată, a lui Manuel Alfonso, şi alta, stridentă, cu suişuri şi coborâşuri, care nu putea fi decât a lui Trujillo. Simţi un fior în ceafă şi la încheieturile mâinilor, acolo unde medicul îi lua pulsul, o mâncărime care o apuca întotdeauna înainte de examene şi pe care o mai simte şi acum, la New York, în faţa deciziilor importante.

— Mi-a trecut prin cap să mă arunc pe fereastră. Să mă aşez în genunchi, să-l rog, să plâng. M-am gândit că trebuia să-l las să-mi facă ce voia, strângând din dinţi, ca să pot trăi, şi într-o zi să mă răzbun pe papă. La mii de lucruri m-am gândit, în timp ce ei vorbeau acolo, jos.

În balansoarul ei, mătuşa Adelina începe iar să se legene, deschide gura. Dar nu spune nimic. Este albă ca

---

[60] Cuvintele unei celebre melodii interpretate şi de Nat King Cole: „Sărută-mă, sărută-mă mult, ca şi cum în noaptea asta ar fi pentru ultima oară”. (*N. tr.*).

varul, cu ochii înecaţi în lacrimi.

Glasurile se opriră ca într-o paranteză de linişte; apoi, paşi urcând pe scară. Îi mai bătea inima? În lumina slabă din bar, apăru silueta lui Trujillo, în uniformă verde oliv, fără tunică şi fără cravată. Avea o cupă de coniac în mână. Înaintă spre ea, surâzând.

— Bună seara, frumoaso – susură, înclinându-se. Îi întinse mâna, dar când Urania, cu o mişcare automată, i-o întinse pe a ei, în loc să-i strângă mâna, Trujillo o duse la buze şi o sărută: Bine-ai venit la Casa de Mahon, frumuseţe.

— Auzisem de multe ori de ochii, de privirea lui Trujillo. De la papă, de la prietenii lui. Atunci am aflat că era adevărat. Avea o privire care scormonea, care te pătrundea până în adâncul sufletului. Surâdea, foarte curtenitor, dar privirea aceea mă golise de mine însămi, mă transformase într-un sac de piele şi atât. Nu mai eram eu.

— Benita nu ţi-a oferit nimic? – fără să-i dea drumul mâinii, Trujillo o conduse spre partea mai luminată a barului; un tub de lumină fosforescentă răspândea o strălucire albăstruie. O invită să ia loc pe o canapea pentru două persoane. O examină, trecându-şi privirea încet de sus în jos, din cap până în picioare, urcând şi coborând, fără a se feri, aşa cum îşi examina probabil noile achiziţii bovine şi cabaline pentru Domeniile Fundaţiei. În ochii lui, mici, cenuşii, ficşi, inchizitoriali, nu desluşi dorinţă sau excitaţie, ci doar un inventar, o evaluare a trupului ei.

— Rămase decepţionat. Acum ştiu de ce, în acea noapte nu ştiam. Eram zveltă, foarte slabă, şi lui îi plăceau fetele pline, cu şolduri şi sâni mari. Femeile opulente. Un gust tipic tropical. Se gândea chiar să expedieze scheletul ăsta înapoi la Ciudad Trujillo. Ştiţi de ce n-a făcut-o? Pentru că ideea de a rupe himenul unui fecioare îi excită pe bărbaţi.

Mătuşa Adelina geme. Mânuţa zbârcită e ridicată, gura,

întredeschisă într-o expresie de groază şi dorinţă de-a nu asculta mai departe, o imploră, schimonosindu-se. Fără să reuşească să scoată o vorbă.

— Iartă-mi francheţea, mătuşă. Repet ce a spus el mai târziu. Îl citez cuvânt cu cuvânt, ţi-o jur: „A rupe himenul unei fecioare îi excită totdeauna pe bărbaţi. Pe Petán, pe bestia de Petán, îl excită cel mai mult când o face cu degetele”.

I-o va spune mai târziu, când îşi va pierde cumpătul şi gura lui va voma incoerenţe, suspine, vulgarităţi, lavă de excremente în care îşi îneca amărăciunea. Când mă examina, încă se purta cu o corectitudine studiată. Nu-i oferea ceea ce bea el unei fete atât de tinere, coniacul Carlos I putea să-i ardă stomacul. Îi va oferi o cupă de jerez dulce. Turnă în pahar şi i-l aduse el însuşi, ciocnindu-şi apoi paharul de al ei. Deşi doar îşi înmuie buzele, Uranita simţi ceva arzându-i gâtul. Încerca să surâdă? Era serioasă, trădându-şi astfel panica?

— Nu ştiu – spune, ridicând din umeri. Şedeam pe sofa, foarte aproape unul de altul. Mâna cu paharul de jerez îmi tremura foarte tare.

— Nu mănânc fetiţe – zâmbi Trujillo, luându-i paharul din mână şi punându-l pe măsuţă. Eşti mereu atât de tăcută sau numai acum, frumuseţe?

— Îmi spunea frumuseţe, la fel cum îmi spusese şi Manuel Alfonso. Nu Urania, Uranita, fetiţo. Frumuseţe. Era o mică glumă de-a lor.

— Îţi place să dansezi? Sigur că da, ca tuturor fetelor de vârsta ta – spuse Trujillo. Şi mie îmi place, foarte mult. Sunt un dansator foarte bun, deşi nu am timp de dansat. Hai, vino să dansăm.

Se ridică în picioare şi Urania făcu la fel. Simţi corpul lui robust, cu burta atingându-i stomacul, mâna care-i încinsese mijlocul şi mirosul de coniac. Crezu că o să leşine. Lucho Gatica nu mai cânta *Bésame mucho,* ci *Alma*

mía.

— Dansa bine, într-adevăr. Avea ureche muzicală şi se mişca uşor, ca un tânăr. Am dansat două bolerouri şi o guaracha[61], cu Toña la Negra. Şi merengues. Zicea că se dansa merengue în cluburi şi în lumea bună datorită lui. Că, înainte, existau prejudecăţi, că lumea zicea că era muzică pentru negri şi indieni. Nu ştiu cine schimba discurile. Când se termină ultimul merengue, mă sărută pe gât. Un sărut uşor care-mi zbârli pielea pe mâini.

Ţinând-o de mână, o readuse pe canapea şi se aşeză foarte aproape de ea. O examina amuzat, în timp ce-şi bea coniacul. Părea calm şi mulţumit.

— Eşti mereu un sfinx? Nu, nu cred. Trebuie să fie din cauza respectului ce mi-l porţi – surâse Trujillo. Îmi plac frumuseţile discrete, care se lasă admirate. Zeiţele indiferente. Îţi voi recita un vers, scris pentru tine.

— Îmi recită un poem de Pablo Neruda. La ureche, atingându-mi pielea şi părul, cu buzele şi cu mustăcioara: „Îmi placi când nu spui nimic, pentru că eşti ca şi absentă; ca şi cum privirea ţi-ar fi zburat în altă parte, ca şi cum un sărut ţi-ar fi închis gura”. Când ajunse la „gură”, îmi întoarse faţa cu mâna şi mă sărută pe buze. Am făcut atunci o mulţime de lucruri pentru prima oară: am băut jerez, mi-am pus bijuteriile mamei, am dansat cu un bătrân de şaptezeci de ani, şi am primit primul sărut pe gură.

Mai fusese la petreceri şi mai dansase cu bărbaţi, dar de sărutat, o mai sărutase înainte doar un băiat, pe obraz, la o aniversare în vila Vicini, aflată la intersecţia dintre Máximo Gómez şi bulevardul George Washington. Se numea Casimiro Sáenz şi era fiul unor diplomaţi. O invită la dans şi, la sfârşit, simţi buzele lui pe faţă. Se înroşi până în vârful urechilor şi, la confesiunea de vineri, mărturisind capelanului colegiului acest păcat, abia putu vorbi de ruşine. Dar acel sărut nu semăna cu acesta de acum:

---

[61] Dans specific în Caraibi. (*N. tr.*)

mustăcioara-muscă a Excelenţei Sale îi zgâria nasul, şi, acum, limba lui, un vârf vâscos şi călduţ, se zbătea să-i deschidă gura. Rezistă, apoi îşi descleştă buzele şi dinţii: un pui de viperă, umedă, înfocată, intră cu furie în cavitatea ei bucală, mişcându-se cu aviditate. Simţi că se sufocă.

— Nu ştii să săruţi, frumoaso – îi surâse Trujillo, sărutându-i din nou mâna, plăcut surprins: Eşti fată mare, nu-i aşa?

— Se excitase – spune Urania, privind în gol. A avut o erecţie.

Manolitei îi scapă un hohot de râs, scurt, isteric, dar nici mama ei, nici soră-sa, nici nepoata ei nu râd. Verişoara ei coboară privirea, fâstâcită.

— Îmi pare rău, trebuie să vorbesc despre erecţii – spune Urania. Dacă masculul se excită, sexul lui se întăreşte şi se măreşte. Când şi-a băgat limba în gura mea, Excelenţa Sa s-a excitat.

— Să mergem sus, frumoaso – spuse, cu glas dulce. Vom sta mai comod. Vei descoperi un lucru minunat. Iubirea. Plăcerea. Te voi învăţa să te bucuri. Nu-ţi fie frică de mine. Nu sunt bestia de Petán, să simt plăcere tratând fetele cu brutalitate. Mie îmi place să simtă şi ele plăcere. Te voi face fericită, frumoaso.

— El avea şaptezeci de ani şi eu paisprezece – precizează Urania, pentru a cincea sau a zecea oară. Eram o pereche foarte ciudată, urcând scara cu balustradă din lemn sculptat şi neted. Ţinându-ne de mână, ca logodnicii. Bunicul şi nepoata, în drum spre camera nupţială.

Veioza de pe noptieră era aprinsă şi Urania văzu patul pătrat, din fier forjat, cu vălul împotriva ţânţarilor ridicat, şi simţi aripile ventilatorului învârtindu-se încet deasupra. O cuvertură albă brodată acoperea patul şi, la capătul lui, se îngrămădea o mulţime de perne şi perniţe. Mirosea a flori proaspete şi a fân.

— Nu te dezbrăca încă, frumoaso – şopti Trujillo. O să te ajut eu. Aşteaptă. Mă întorc imediat.

— Îţi aminteşti cu câtă emoţie vorbeam despre pierderea virginităţii, Manolita? – se întoarse Urania spre verişoara ei. Niciodată însă nu mi-am închipuit c-o voi pierde în Casa de Mahon, cu Generalisimul. Mă gândeam: „Dacă sar de la balcon, papă va avea remuşcări teribile”.

Se întoarse după puţin timp, gol, sub un halat de mătase albastră cu picăţele albe şi cu papuci de satin grena. Bău o înghiţitură de coniac, îşi lăsă paharul pe un raft între fotografiile lui înconjurat de nepoţi, şi, luând-o pe Urania de talie, o aşeză pe marginea patului, în spaţiul deschis dintre vălurile împotriva ţânţarilor, două aripi mari de fluture deasupra capetelor lor. Începu s-o dezbrace, fără grabă, îi descheie nasturii de la spate, unul câte unul, şi desfăcu cordonul care-i încingea mijlocul. Înainte de asta, îngenunchease şi, aplecându-se, cu oarecare dificultate, o descălţă. Cu grijă, ca şi cum fata ar fi putut, la o mişcare bruscă, să i se fărâme între degete, îi scoase ciorapii de nylon, mângâindu-i în acelaşi timp pulpele.

— Ai picioarele reci, frumoaso – murmură el, cu blândeţe. Ţi-e frig? Vino aici, lasă-mă să ţi le încălzesc.

Continuând să stea în genunchi, îi frecă picioarele cu ambele mâini. Din când în când, şi le ducea la gură şi le săruta, începând cu glezna, coborând spre degete, şi apoi până la călcâie, întrebând-o dacă se gâdila, cu un râs caraghios, ca şi cum s-ar fi gâdilat el.

— A stat aşa mult timp, încălzindu-mi picioarele. În caz că vreţi să ştiţi, vă spun că n-am simţit, nici măcar o secundă, nici cea mai mică tulburare.

— Ce frică trebuie să-ţi fi fost, verişoară – o întrerupe Lucindita.

— În clipa aceea, nu chiar. Mai târziu, mi-a fost foarte frică.

Excelenţa Sa se ridică de jos cu greutate şi se aşeză din

nou pe marginea patului. Îi scoase rochia, sutienul roz care îi susţinea sânii micuţi, în creştere încă, şi chiloţii. Ea se lăsa în mâinile lui, fără să opună rezistenţă, un corp fără viaţă. Când Trujillo îi trăgea în jos chiloţii roz, îşi dădu seama că degetele Excelenţei Sale se grăbeau; transpirate, îi frigeau pielea. O culcă, se ridică, îşi scoase halatul, se întinse lângă ea, gol. Cu mare atenţie, îşi răsuci degetele în părul rar de pe pubisul fetiţei.

— Cred că era în continuare foarte excitat, când a început să mă sărute, să mă pipăie şi să mă mângâie. Mă săruta, obligându-mă de fiecare dată, cu gura lui, să-mi deschid gura. Mă săruta pe sâni, pe gât, pe spate, pe picioare.

Nu se opunea; se lăsa pipăită, mângâiată, sărutată, şi corpul ei se supunea mişcărilor şi poziţiilor pe care Excelenţa Sa le indica. Dar nu răspundea mângâierilor şi, când nu închidea ochii, îi fixa pe aripile ventilatorului. Atunci îl auzi vorbind singur. „A rupe himenul unei fecioare îi excită totdeauna pe bărbaţi”.

— Prima porcărie, prima vulgaritate din noaptea aceea – precizează Urania. Mai târziu va spune altele şi mai urâte. Atunci mi-am dat seama că se întâmpla ceva ciudat. Începuse să se înfurie. De ce stăteam nemişcată, ca moartă, de ce nu îl sărutam?

Nu era vorba de asta, acum o ştia. Că ea participa sau nu la propria deflorare avea prea puţină importanţă pentru Excelenţa Sa. Pentru a fi satisfăcut, îi era suficient ca ea să aibă accesul închis şi el să-l poată deschide, făcând-o să geamă – să strige, să urle – de durere, cu mădularul său încorsetat şi fericit acolo înăuntru, strâns bine în valvele acelei intimităţi recent cucerite. Acceptase ca fetiţa lui Agustín Cabral să vină la Casa de Mahon doar pentru a dovedi că Rafael Leonidas Trujillo Molina era încă, în ciuda celor şaptezeci de ani, în ciuda problemelor lui de prostată, în ciuda bătăilor de cap pe care i le dădeau

preoţii, yankeii, venezuelenii, conspiratorii, un macho adevărat, un ţap cu membrul în stare să se întărească şi să sfâşie intrarea în fofoloancele virgine care i se ofereau.

— În ciuda lipsei mele de experienţă, mi-am dat seama – mătuşa, verişoarele şi nepoata îşi ciulesc urechile pentru a-i putea auzi şoaptele: Ceva i se întâmpla, vreau să spun acolo, jos. Nu putea. Avea să devină furios, să uite de bunele maniere.

— Ajunge cu jocul ăsta de-a moarta, frumoaso – îl auzi poruncind, complet transformat. În genunchi. Între picioarele mele. Aşa. Ia-o-n mâini şi în gură. Şi o sugi, cum ţi-am supt eu fofoloanca. Până se trezeşte. Şi vai de tine dacă nu se trezeşte, frumoaso.

— Am încercat, am încercat. În ciuda terorii, a scârbei. Am făcut tot. M-am aşezat pe vine, am luat-o în gură, am sărutat-o, am supt-o până mi-a venit să vărs. Moale. Moale. Şi mă rugam lui Dumnezeu să se termine o dată.

— Gata, Urania, gata! – mătuşa Adelina nu plânge. O priveşte cu groază, fără milă. Are sprâncenele ridicate, şi albul ochilor mărit; este uluită, tremură din tot trupul. Pentru ce, fata mea? Doamne Dumnezeule, ajunge!

— Dar n-am reuşit – insistă Urania. Îşi acoperise ochii cu mâna. Nu spunea nimic. Când şi-a luat mâna de la ochi, mă ura.

Avea ochii roşii şi în pupile îi ardea o lumină galbenă, febrilă, de furie şi ruşine. O privea fără nicio urmă din politeţea de la început, cu o ostilitate agresivă, ca şi cum ea i-ar fi făcut un rău ireparabil.

— Te înşeli dacă-ţi închipui că vei pleca de aici fecioară, ca să râzi de mine împreună cu taică-tu – pronunţă, cu mânie surdă, cu glasul deformat, fals.

Luând-o de un braţ, o aruncă pe pat. Ajutându-se cu mişcări ale picioarelor, se urcă pe ea. O masă de carne care o strivea, o turtea pe saltea; respiraţia mânioasă, cu damf de coniac, îi făcea greaţă. Îşi simţea muşchii şi oasele

sfărâmate, pulverizate. Dar chiar şi aproape leşinată, simţea brutalitatea mâinii lui, a degetelor care explorau, scormoneau şi intrau în ea cu forţa. Se simţi despicată, înjunghiată; un fulger o străbătu din creier până în tălpi. Gemu, simţind că e gata să moară.

— Ţipă, căţea, să vedem dacă înveţi – o scuipă vocea ascuţită, jignitoare şi jignită a Excelenţei Sale. Acum desfă picioarele. Lasă-mă să văd dacă eşti ruptă într-adevăr şi nu ţipi ca să te prefaci.

— Nu mă prefăceam. Aveam sânge pe picioare; se murdărise şi el de sânge, se pătaseră cuvertura şi patul.

— Gata, gata! Ajunge, fata mea! – geme mătuşa ei. Vino încoa', să ne facem cruce, să ne rugăm. Ce mai vrei, fetiţa mea? Crezi în Dumnezeu? În Sfânta Fecioara de la Altagracia, patroana dominicanilor? Mama ta credea foarte mult în ea, Uranita. Mi-o amintesc, pregătindu-se în fiecare 21 ianuarie pentru pelerinajul la Basilica din Higuey. Eşti plină de resentimente şi de ură. Nu e bine. Deşi ţi s-a întâmplat ce ţi s-a întâmplat. Să ne rugăm, draga mea.

— Şi atunci – spune Urania, fără să-i dea atenţie, Excelenţa Sa s-a întins din nou pe spate şi a închis ochii. Rămase nemişcat, complet nemişcat. Nu dormea. A scos un suspin. Începu să plângă.

— Să plângă? – exclamă Lucindita.

Un ciripit subit îi răspunde. Toate cinci întorc capul: Samson s-a trezit şi le dă de veste sporovăind.

— Nu pentru mine – spune Urania. Pentru prostata lui umflată, pentru mădularul său mort, pentru că trebuia să dezvirgineze domnişoarele cu degetele, aşa cum îi plăcea lui Petán.

— Doamne, fata mea, pentru numele lui Dumnezeu – o roagă mătuşa Adelina, făcându-şi cruce. Ajunge.

Uranita mângâie pumnul mic şi zbârcit al bătrânei.

— Sunt cuvinte oribile, o ştiu, lucruri pe care nu trebuia să le spun, mătuşă Adelina – îşi îndulceşte vocea. N-am s-o

mai fac niciodată, ţi-o jur. Nu voiai tu să ştii de ce-am spus acele lucruri despre tatăl meu? De ce, de când am plecat la Adrian, n-am mai vrut să ştiu de familie? Acum ştii.

Din când în când suspină şi pieptul i se ridică de fiecare dată. Fire rare de păr alb îi înconjoară sfârcurile şi ombilicul închis la culoare. Îşi ţine în continuare un braţ pe ochi. Uitase de ea? Amărăciunea şi suferinţa care au pus stăpânire pe el au absolvit-o de vină? E şi mai speriată acum, decât atunci când o mângâia sau o viola. Uită de usturime, de rana dintre picioare, de frica pe care i-o provoacă petele de sânge de pe picioare şi de pe aşternut. Nu se mişcă. Să devină invizibilă, inexistentă. Dacă acest om cu picioarele spâne, care plânge, o vede, nu o va ierta, va revărsa asupra ei mânia impotenţei lui, ruşinea acestui plâns, şi o va distruge.

— Zicea că nu e dreptate în lume. De ce i se întâmpla asta, după ce luptase atât, pentru această ţară ingrată, pentru aceşti oameni fără onoare. Îi vorbea lui Dumnezeu. Sfinţilor. Sfintei Fecioare. Sau poate diavolului. Urla şi se ruga. De ce îl puneau la atâtea încercări. Crucea fiilor, conspiraţiile pentru a-l omorî, pentru a-i distruge opera de o viaţă întreagă. Dar nu se plângea. El ştia să se bată cu duşmani în carne şi oase. O făcuse de tânăr. Nu putea însă tolera lovitura sub centură, care nu-i dădea posibilitatea să se apere. Părea pe jumătate nebun de disperare. Acum ştiu de ce. Pentru că acel mădular care dezvirginase atâtea fete, nu voia să i se scoale. Asta-l făcea să plângă pe titan. Să te apuce râsul, nu-i aşa?

Dar Urania nu râdea. Îl asculta nemişcată, abia îndrăznind să respire, pentru ca el să nu-şi amintească de existenţa ei. Monologul nu era cursiv, ci fracturat, incoerent, întrerupt de lungi tăceri; ridica tonul şi striga sau îl cobora până nu mai putea fi auzit. O tânguitoare litanie. O fascina pieptul lui care urca şi cobora. Încerca să nu se uite la el, dar, uneori, ochii îi alunecau spre pântecul

flasc, pubisul albit, micul sex mort şi picioarele fără pic de păr pe ele. Acesta era Generalisimul, Binefăcătorul Patriei, Părintele Patriei Noi, Restauratorul Independenţei Financiare. Acesta era Şeful pe care papá îl servise treizeci de ani cu devotament şi loialitate, căruia îi făcuse cel mai delicat dar: fiica lui de paisprezece anişori. Numai că lucrurile nu ieşiseră aşa cum se aşteptase senatorul. Astfel încât – inima Uraniei se înveseli – nu-l va reabilita pe papá; poate îl va băga la închisoare, poate va da ordin să fie omorât.

— Deodată, îşi ridică braţul şi mă privi cu ochii roşii, umflaţi. Am patruzeci şi nouă de ani şi tremur şi acum. Am tremurat, din momentul acela, timp de treizeci şi cinci de ani.

Întinde mâinile şi mătuşa, verişoarele şi nepoatele se pot convinge: tremură.

O privea cu uimire şi ură, ca pe un duh rău. Roşii, aprinşi, ficşi, ochii aceia o îngheţau. Nu se putea mişca. Privirea lui Trujillo o străbătu, coborî până la pulpe, trecu la petele de sânge de pe cearşaf, şi o săgetă din nou. Sufocat de silă, li porunci:

— Pleacă, du-te şi te spală, uite cum ai murdărit patul! Pleacă de aici!

— Un miracol, că m-a lăsat să plec – reflectează Urania. După ce-l văzusem disperat, suspinând, văitându-se, plângându-şi de milă. Un miracol al Sfintei Fecioare, mătuşă.

Se ridică, sări din pat, îşi adună lucrurile risipite pe jos, şi, lovindu-se de un scrin, se refugie în baie. Era o cadă de faianţă albă, cu bureţi şi săpun peste tot, cu un parfum pătrunzător care o ameţi. Cu mâini care abia dacă o ascultau, îşi spălă pulpele, îşi puse un şerveţel pentru a opri hemoragia, şi se îmbrăcă. Reuşi cu greu să-şi încheie nasturii, să-şi încingă cordonul. Nu-şi mai puse ciorapii, doar pantofii, şi, privindu-se într-una din oglinzi, îşi văzu

faţa mânjită de ruj şi de rimei. Nu mai pierdu timpul să se şteargă; el se putea răzgândi. Să fugă, să plece din Casa de Mahon, să scape. Când se întoarse în încăpere, Trujillo nu mai era dezbrăcat. Îşi pusese halatul albastru şi avea în mână paharul de coniac. Îi arătă scara:

— Pleacă, pleacă – se sufoca. Benita să aducă lenjerie curată, să schimbe mizeria asta.

— Pe prima treaptă, m-am împiedicat şi mi-am rupt tocul unui pantof, aproape să mă rostogolesc pe scări. Glezna avea să mi se umfle apoi foarte mult. Benita Sepúlveda era la primul etaj. Foarte calmă, zâmbindu-mi. Am vrut să-i spun ce mi se ceruse. N-am putut pronunţa niciun cuvânt. Am putut doar să-i arăt cu mâna spre etajele de sus. Mă luă de mână şi mă duse până la gărzile de la intrare. Îmi arătă un intrând cu un scaun: „Aici i se lustruiesc Şefului cizmele.” Nici Manuel Alfonso, nici automobilul nu se aflau acolo. Benita Sepúlveda mă aşeză pe scaunul de lustruit cizme, înconjurată de gărzi. Se îndepărtă şi, când se întoarse, mă luă de braţ şi mă duse lângă un jeep. Şoferul era militar. M-a adus în Ciudad Trujillo. Când m-a întrebat unde e casa mea, i-am răspuns: „Merg la Colegiul Santo Domingo. Locuiesc acolo”. Era încă întuneric. Trei. Patru, cine ştie. Am aşteptat mult până au deschis grilajul de fier. Apăru un paznic. Încă nu puteam să vorbesc. Doar cu *sister* Mary, măicuţa care mă iubea atât de mult, am putut vorbi. Ea m-a dus în sala de mese, mi-a dat apă, mi-a umezit fruntea.

Samson, tăcut mult timp, se manifestă din nou, mulţumit sau nemulţumit, umflându-şi penele şi ţipând. Nimeni nu spune nimic. Urania îşi ia paharul, dar e gol. Marianita i-l umple. Urania bea câteva înghiţituri de apă rece.

— Sper că mi-a făcut bine, să povestesc această istorie brutală. Acum, uitaţi-o. Asta e. A trecut şi nu are leac. Altă femeie ar fi depăşit-o, poate. Eu n-am vrut şi nici n-am putut.

— Uranita, verişoară, ce vrei să spui – protestează Manolita. De ce spui asta? Uită-te la ce ai realizat. La ce ai. O viaţă pe care ar invidia-o toţi dominicanii.

Se ridică şi se îndreaptă spre Urania. O îmbrăţişează, o sărută pe obraji.

— Mă întristezi, Uranita – o ceartă Lucindita, cu blândeţe. Cum poţi tu, fată, să te plângi. Nu ai dreptul. În cazul tău se potriveşte foarte bine proverbul că tot răul e spre bine. Ai studiat în cea mai bună universitate, ai avut succes în carieră. Ai pe cineva care te face fericită, care nu se amestecă în treburile tale…

Urania o bate cu palma pe braţ şi neagă, dând din cap. Papagalul tace şi ascultă.

— Te-am minţit, nu am niciun amant, verişoară – surâde pe jumătate, cu vocea încă spartă. N-am avut şi n-o să am niciodată un amant. Vrei să ştii totul, Lucindita? Niciun bărbat nu m-a mai atins vreodată de atunci. Unicul meu bărbat a fost Trujillo. Da, aşa cum auzi. De fiecare dată când vreunul se apropie de mine, şi mă priveşte ca pe o femeie, mi se face scârbă. Groază. Vreau să moară, sau să-l omor eu. E greu să-ţi explic. Am studiat, muncesc, câştig bine, într-adevăr. Dar sunt goală pe dinăuntru, şi încă mi-e foarte frică. Ca bătrânii din New York care-şi petrec ziua prin parcuri, privind în gol. Să muncesc, să muncesc, să muncesc până cad frântă de oboseală. Nu e nimic de invidiat, te asigur. Dimpotrivă, eu vă invidiez pe voi. Da, da, ştiu, aveţi probleme, lipsuri, decepţii. Dar şi o familie, un soţ, copii, rude, o ţară. Toate astea umplu o viaţă. Pe mine, papá şi Excelenţa Sa m-au transformat într-un pustiu.

Samson a început să se plimbe nervos în colivia lui; se leagănă, se opreşte, îşi ascute ciocul cu ghearele.

— Erau alte timpuri, Uranita dragă – bolboroseşte mătuşa Adelina, stăpânindu-şi lacrimile. Trebuie să-l ierţi. A suferit, suferă. A fost teribil, fată dragă. Dar erau alte

timpuri. Agustín era disperat. Putea ajunge la închisoare, puteau să-l asasineze. Nu-ţi voia răul. A crezut, poate, că era singurul mod de-a te salva. Aşa erau lucrurile atunci, deşi acum e foarte greu să le mai înţelegi. Agustín te-a iubit mai mult decât orice pe lume, Uranita.

Bătrâna îşi frământă mâinile, neliniştită. Se leagănă în balansoar, agitată. Lucinda vine lângă ea, îi mângâie părul, îi dă câteva picături de valeriană. „Linişteşte-te, mami; nu te enerva”.

Pe fereastra care dă în grădină, se zăresc stelele sclipind în liniştita noapte dominicană. Erau alte timpuri? Din când în când, valuri de aer călduţ intră în sufragerie şi agită perdeluţele şi florile unui ghiveci, aşezat între mici statuete de sfinţi şi fotografii de familie. „Erau şi nu erau”, se gândeşte Urania. „Încă mai pluteşte ceva din acele timpuri aici.”

— A fost groaznic, dar mi-a permis să cunosc generozitatea, delicateţea, omenia măicuţei Mary – spune, suspinând. Fără ea, aş fi înnebunit sau aş fi murit.

Sister Mary a găsit soluţii pentru toate şi a fost un model de discreţie. De la primul ajutor, în infirmeria colegiului, pentru a-i opri hemoragia şi a-i alina durerea, până la mobilizarea, în mai puţin de trei zile, a maicii stareţe de la Dominican Nuns, convingând-o ca, urgentând demersurile, să ofere Uraniei Cabral, elevă eminentă a cărei viaţă se afla în pericol, o bursă pentru a-şi continua studiile la Siena Heights University, în Adrian, Michigan. *Sister* Mary vorbi cu senatorul Agustín Cabral (liniştindu-l? speriindu-l?), în biroul directoarei, doar ei trei, cerându-i să permită plecarea fiicei lui în Statele Unite. Şi, de asemenea, convingându-l să renunţe la a o mai vedea, fiind foarte tulburată după ceea ce i se întâmplase la San Cristóbal. Ce faţă o fi făcut Agustín Cabral stând de vorbă cu *sister* Mary? Urania s-a întrebat de multe ori. Ipocrită? Surprinsă? Neliniştită? Ruşinată? Marcată de remuşcare?

Nici ea nu a întrebat, nici *sister* Mary nu i-a spus. Măicuţele s-au dus la consulatul american să-i obţină viza, şi au cerut o audienţă la Preşedintele Balaguer, ca să urgenteze autorizaţia pe care dominicanii trebuia să o capete pentru a pleca în străinătate, un demers care dura săptămâni întregi. Colegiul îi plătea biletul de avion, dat fiind că Agustín Cabral era insolvabil. *Sister* Mary şi *sister* Helen Claire o însoţiră la aeroport. Când avionul îşi luă zborul, Urania le era recunoscătoare mai ales pentru că-şi ţinuseră promisiunea de a nu o lăsa să-l vadă pe papá, nici măcar de departe. Acum le mulţumea şi pentru că au salvat-o de furia întârziată a lui Trujillo, care ar fi putut să-i interzică să părăsească insula sau poate ar fi trimis-o să hrănească rechinii.

— E foarte târziu – spune, privindu-şi ceasul. Aproape două noaptea. Nici măcar nu mi-am făcut bagajul şi avionul pleacă foarte devreme.

— Te întorci mâine la New York? – se întristează Lucindita. Credeam că mai rămâi câteva zile.

— Am mult de lucru – spune Urania. La birou mă aşteaptă un teanc de hârtii, mă apucă ameţeala numai când mă gândesc.

— Acum n-o să mai fie ca înainte, nu-i aşa, Urania – o îmbrăţişează Manolita. O să ne scriem şi ne vei răspunde la scrisori. Din când în când, vei veni în concediu să-ţi vizitezi familia. Nu-i aşa?

— Bineînţeles – acceptă Urania, îmbrăţişând-o şi ea. Dar nu e sigură că va fi aşa. Poate, plecând de aici, va prefera din nou să-şi uite familia, să uite lumea de aici, trecutul ei, poate va regreta că a venit şi a vorbit atât în această noapte? Pot chema un taxi la ora asta?

— Te ducem noi – se ridică Lucindita.

Când Urania se apleacă pentru a-şi îmbrăţişa mătuşa, bătrâna se agaţă de ea cu degete ascuţite şi încovoiate ca nişte gheare. Părea să se fi liniştit, dar acum e din nou

agitată, cu tresăriri de spaimă în ochii înfundaţi în orbitele înconjurate de riduri.

— Poate că Agustín nu ştia nimic – bolboroseşte cu dificultate, ca şi cum i s-ar fi desprins placa dentară. E posibil ca Manuel Alfonso să-l fi minţit pe fratele meu, care, în realitate, era un naiv. Nu-i păstra atâta ranchiună, draga mea. A trăit foarte singur, a suferit mult. Dumnezeu ne îndeamnă să iertăm. În numele amintirii mamei tale, care era atât de credincioasă, fata mea.

Urania încearcă s-o liniştească: „Da, da, sigur, mătuşă, aşa e, cum spui tu, te rog, nu te enerva". Cele două fete ale bătrânei o înconjoară, încercând s-o liniştească. În cele din urmă reuşesc, şi bătrâna rămâne, cu chipul desfigurat, ghemuită în fotoliu.

— Iartă-mă că ţi-am povestit toate astea – o sărută Urania pe frunte. Nu trebuia s-o fac. Dar mă chinuia de ani de zile.

— O să se liniştească – spune Manolita. Rămân eu cu ea. Ai făcut bine că ne-ai povestit. Te rog, scrie-ne, dă-ne un telefon din când în când. Să nu pierdem din nou legătura, verişoară.

— Îţi promit, verişoară – spune Urania.

O însoţeşte până la poartă şi-şi ia rămas bun lângă maşina veche a Lucindei, o Toyota la mâna a doua, parcată la intrare. Când o îmbrăţişează din nou, Manolita are ochii plini de lacrimi.

În maşină, în drum spre hotelul Jaragua, în timp ce străbat străzile pustii din Gazcue, pe Urania o cuprinde îndoiala. De ce o făcuse? Crezi că o să te simţi altfel, că te-ai eliberat de demonii care ţi-au chinuit sufletul? Bineînţeles că nu. A fost o slăbiciune, o alunecare în sentimentalism ieftin, în autocompasiune, exact ce condamnai atât de mult la alţii. Sperai să te compătimească, să li se facă milă de tine? Voiai această satisfacţie?

Şi atunci – uneori e un remediu pentru depresiile ei – îşi aminteşte de sfârşitul lui Johnny Abbes García. I-l povestise cu ani în urmă Esperancita Bourricaud, o colegă de la Banca Mondială detaşată la Port-au-Prince, unde ex-şeful SIM se stabilise, după ce bântuise prin Canada, Franţa şi Elveţia – nu a pus niciodată piciorul în Japonia –, în exilul fericit impus de Balaguer. Esperancita şi familia Abbes García erau vecini. Abbes venise în Haiti pe post de consilier al Preşedintelui Duvalier[62]. Dar, după un timp începu să conspire împotriva noului său şef, sprijinind planurile subversive ale ginerelui dictatorului haitian, colonelul Dominique. Papa Doc rezolvă problema în zece minute. Esperancita văzu pe la zece dimineaţa două camionete cu vreo douăzeci de Tontons Macoutes care năvăliră în casa vecinilor şi începură să tragă. Zece minute, nu mai mult. Îl uciseră pe Johnny Abbes, o uciseră pe soţia lui Johnny Abbes, îi uciseră pe cei doi copii mici ai lui Johnny Abbes, le uciseră pe cele două servitoare ale lui Johnny Abbes şi uciseră, de asemenea, găinile, iepurii şi câinii lui Johnny Abbes. Apoi dădură foc casei şi plecară. Esperancita Bourricaud a avut nevoie de tratament psihiatric la Washington. O astfel de moarte ai fi vrut pentru papá? Eşti plină de resentimente şi de ură, cum spunea mătuşa Adelina? Se simte – din nou – pustiită.

— Îmi pare foarte rău pentru scena asta, pentru toată melodrama asta, Lucindita – spune, în uşa hotelului Jaragua. Trebuie să vorbească tare, pentru că muzica de la cazinoul situat la etajul doi îi acoperă vocea. I-am amărât seara mătuşii Adelina.

— Ce tot spui, dragă. Acum înţeleg ce s-a petrecut cu

[62] François Duvalier, „Papa Doc”, cum era numit, a condus despotic Haiti (1957–1971) sprijinit de Tontons Macoutes, armata sa privată. Fiul său, Jean – Claude Duvalier, a preluat puterea în 1971, dar a fost nevoit să fugă în Franţa în 1986. (*N. tr.*)

tine, tăcerea care ne îndurera atât de mult. Te rog, Urania, mai vino să ne vezi. Suntem familia ta, asta e ţara ta.

Când Urania îşi ia la revedere de la Marianita, aceasta o îmbrăţişează ca şi cum ar vrea să se lipească, să devină una cu ea. Trupuşorul filiform al fetiţei tremură ca o frunză.

— Ţin foarte mult la tine, mătuşă Urania – îi şopteşte la ureche şi Urania simte că o cuprinde tristeţea. O să-ţi scriu în fiecare lună. N-are importanţă dacă nu-mi răspunzi.

O sărută pe obraji de mai multe ori, cu buzele ei subţiri, ciugulitul unei vrăbiuţe. Înainte de a intra în hotel, Urania aşteaptă ca vechiul automobil al verişoarei ei să dispară pe bulevardul George Washington, pe fondul valurilor zgomotoase şi albe de dincolo de chei. Intră în Jaragua şi, în stânga, cazinoul şi discoteca alăturată parc-ar fi luat foc: ritmuri, glasuri, muzică, jocurile mecanice şi exclamaţiile jucătorilor de ruletă.

Când se îndreaptă spre ascensor, o opreşte un bărbat. Este un turist de vreo patruzeci de ani, cu părul roşu, cu cămaşă în pătrăţele, blugi şi mocasini, uşor ameţit:

— *May I buy you a drink, dear lady?*[63] – spune, făcând o plecăciune curtenitoare.

— *Get out of my way, you dirty drunk*[64] – îi răspunde Urania, fără să se oprească, observând expresia dezorientată, speriată, a imprudentului.

În camera ei, începe să-şi facă bagajul, dar, după scurt timp, se aşază lângă fereastră, să privească stelele sclipind pe cer şi spuma valurilor. Ştie că nu va reuşi să mai doarmă şi, prin urmare, are tot timpul din lume pentru a se pregăti de plecare.

„Dacă Marianita îmi va scrie, o să-i răspund la toate

---

[63] În lb. engl. în original: „Vă pot oferi ceva de băut, scumpă doamnă?” (*N. tr.*)

[64] În lb. engl. în original: „Dă-te la o parte, beţivan nenorocit”. (*N. tr.*)

scrisorile”, hotărăşte.